İSTANBUL 2 NOLU BAROSU

2024 - 2026

FAALİYET RAPORU

İSTANBUL 2 NOLU BAROSU

2020

İçindekiler

Başkanın Mesajı 2
Yönetim Kurulu Üyelerimiz 4

2024 - 2026 FAALİYETLER 7

Baro Üyemiz Bakan Tunç'a Plaket Takdimi 8
2025 - 2026 Adli Açılış Programı 15
Adalet Bakanı Akın Gürlek'e hayırlı olsun ziyareti 18
Sultan Kasrında Gerçekleştirmiş Olduğumuz İftar Programı 22
Sayın Cumhurbaşkanını Ziyaretimiz 25
Avukatlar Günü'nde Üstatlar Plaketlerini Aldı 26
15 Temmuz Yürüyüşü "Darbeler Devri 15 Temmuz'da Bitti" 28
Pakistan İslam Cumhuriyetine Ziyaret 30
UCM'ye Kadın ve Çocuk Soykırımıyla İlgili Delil İbrazı 34
2026 - 2027 Adli Açılış Programı 36
Adalet Bakanı Akın Gürlek'in İstanbul Adli Yıl Açılış Konuşması 41

STAJ EĞİTİM MERKEZİ 2024 - 2026 FAALİYETLERİ 45

2024 - 2026 MERKEZLER VE GENÇ YÖNETİM KURULU 73

İslam Hukuku Araştırmaları Merkezi Faaliyetleri 74
Arabuluculuk Merkezi Faaliyetleri 83
Genç Yönetim Kurulu Faaliyetleri 89

2024 - 2026 KOMİSYONLAR 99

Kadın Hakları Komisyonu Faaliyetleri 100
İcra, İflas, Konkordato ile Bankacılık ve Finans Komisyonu Faaliyetleri 116
Enerji ve Ekonomi Hukuku Komisyonu Faaliyetleri 118
Kat Mülkiyeti, Çevre, Kentsel Dönüşüm ve İmar Hukuku Komisyonu Faaliyetleri 122
Filistin Komisyonu Faaliyetleri 123

2024 - 2026 DEĞERLENDİRMELER VE RAPORLAR 125

Mevzuatı Araştırma ve Geliştirme Komisyonu 2024-2026 Dönemi Çalışma Raporu 126
Tüketici Hukuku Komisyonu 2024–2026 Faaliyet Raporu 127
Türk Hukukunda Yoksulluk Nafakasının Karşılaştırmalı Hukuk Perspektifinden Değerlendirilmesi 128
Suriye Raporu 145
UCM Başvuru Dilekçesi 183
İcra, İflas ve Finans Dergisi 247

2024 - 2026 MALİ TABLO 331

Türkiye'den Dünyaya Uzanan Bir Hukuk Mücadelesi

Değerli Meslektaşım,

Göreve geldiğimiz ilk günden itibaren baroculuğu yalnızca idari bir görev olarak görmedik. Baroyu; meslektaşının yanında duran, mesleğin sorunlarına çözüm arayan, hukukun ve adaletin sesi olan, milletimizin değerlerinden güç alarak dünyaya söz söyleyen bir kurum olarak gördük. "Meslek odaklı bir baro olacağız." dedik.

KAPIMIZ HERKESE AÇIK

Kapımızı ve telefonumuzu meslektaşlarımıza daima açık tuttuk. Adliyelerde, cezaevlerinde, duruşma salonlarında ve mesleğin icra edildiği her yerde karşılaşılan sorunları kendi meselemiz bildik. Meslektaşlarımızdan bize ulaşan talepleri yalnızca dinlemekle yetinmedik; çözüm üretmek için ilgili kurumlarla görüştük, gerekli girişimlerde bulunduk ve sonuç alıncaya kadar takip ettik. Çünkü biz biliyoruz ki baronun asli gücü meslektaşıdır. Meslektaşının yanında olmayan, onun sorununu kendi sorunu olarak görmeyen bir baro gerçek anlamda güçlü olamaz.

Mesleğimizin itibarının yükseltilmesi, avukatların çalışma şartlarının iyileştirilmesi ve meslek alanlarının genişletilmesi için çalışmalarımızı sürdürdük. Kamu avukatlarımızdan genç meslektaşlarımıza, CMK ve adli yardım hizmetlerinden mesleki eğitimlere kadar birçok alanda sorunları tespit ederek çözüm önerilerimizi yetkili mercilere taşıdık.

Genç meslektaşlarımızla üstatlarımızı buluşturduk. Tecrübenin genç kuşaklara aktarılmasını önemsedik. Eğitim programlarımız, merkezlerimiz, komisyonlarımız, sempozyumlarımız ve mesleki çalışmalarımızla yalnızca bugünün meselelerine değil, avukatlık mesleğinin geleceğine de hazırlanmayı amaçladık.

Ancak biz baroculuğu yalnızca mesleki meselelerle sınırlı görmedik.

Hukukun sustuğu yerde zulmün konuşacağını bildik.

Bu nedenle milletimizin iradesine yönelen her türlü darbenin ve darbeci zihniyetin karşısında olduk. Milli iradenin, hukukun ve adaletin yanında durduk. Bunu sözle değil; toplantılarımızla, sempozyumlarımızla, bildirilerimizle ve gerektiğinde meydanlarda yürüyerek ortaya koyduk.

Ufku İstanbul ve Türkiye'yle sınırlı olmayan bir baro anlayışı ortaya koyduk.

Dünyanın farklı ülkelerindeki barolar, hukuk kuruluşları, akademisyenler ve hukukçularla temaslarımızı artırdık. Uluslararası toplantılarda baromuzu ve ülkemizi temsil ettik; hukuk diplomasisinin imkânlarını kullanarak kalıcı mesleki ve kurumsal ilişkiler kurduk. Farklı ülkelerden hukukçularla aynı masa etrafında buluşarak ortak meselelerimizi konuştuk, tecrübelerimizi paylaştık ve İstanbul 2 No'lu Barosunun sesini uluslararası hukuk camiasına taşıdık.

HUKUK VE YARGI BİRLİĞİ İDEALİ

İslam dünyasından başlamak üzere "hukuk ve yargı birliği" ideali ile ilgili görüşmeler ve protokoller yaptık. Bu çabamız artarak devam edecektir.

Gazze'de yaşanan soykırım karşısında ise uluslararası hukuk mekanizmalarını harekete geçirmek için büyük çaba harcadık. İnsanlığın gözü önünde işlenen suçların hukuk önünde karşılıksız kalmaması için uluslararası hukuk mekanizmalarına gerekli başvuruları yaptık. Uluslararası Ceza Mahkemesi nezdindeki girişimlerimizle, hazırladığımız dosyalarla, sunduğumuz delillerle ve dünyanın farklı ülkelerinden hukukçularla yürüttüğümüz çalışmalarla tarihe hukuki bir kayıt yaptık.

Binlerce hukukçunun desteğini alan ve yüz binlerce insanın imzasıyla büyüyen bu mücadeleyi Türkiye sınırlarının dışına taşıdık. Çünkü Gazze meselesini yalnızca bir coğrafyanın veya bir milletin meselesi olarak değil; insanlığın, hukukun ve adaletin meselesi olarak gördük.

Mukaddes kitabımıza yönelik saldırılar karşısında da sessiz kalmadık. Avrupa'da gerçekleştirdiğimiz hukuki girişimlerle inancımıza ve değerlerimize yönelik saldırıların karşısında hukuk yoluyla durduk.

Pakistan'dan Ürdün'e, Avrupa'dan dünyanın farklı coğrafyalarına uzanan temaslarımızda aynı anlayışı taşıdık: Hukukun dili evrenseldir; adaletin sınırı yoktur.

Bugün geldiğimiz noktada İstanbul 2 No'lu Barosu; meslektaşının sorunuyla ilgilenen, mesleğin geleceği için çalışan, milletinin değerlerine sahip çıkan ve gerektiğinde dünyanın herhangi bir yerindeki hukuksuzluğa karşı söz söyleyebilen bir barodur.

Mesleğe ve meslektaşa hizmet ederken hiçbir meslektaşımızı ayırmadık, ötekileştirmedik. Hangi görüşten, hangi düşünceden hatta hangi barodan olursa olsun her meslektaşımızın barosu olduk. Çünkü bizim için baro başkanlığı ve makamları, meslektaşa hizmet ile anlam kazanır.

Geride bıraktığımız dönemde çok çalıştık. Ancak yapılanları bir son olarak değil, daha büyük hedeflerin başlangıcı olarak görüyoruz.

ADALETİN SESİNİ DÜNYAYA TAŞIYACAĞIZ

Mesleğimiz için çalışmaya,
Meslektaşımızın yanında olmaya,
Milletimizin hukukunu savunmaya,
adaletin sesini Türkiye'den dünyaya taşımaya devam edeceğiz.

Bu faaliyet raporunda yer alan her çalışma; birlikte ortaya koyduğumuz emeğin, dayanışmanın ve hukuk mücadelemizin birer kaydıdır.

Bu vesileyle çalışmalarımıza katkı sunan yönetim kurulu üyelerimize, merkez ve komisyonlarımızda görev alan meslektaşlarımıza, genç yönetim kurulu üyelerimize, baro personelimize ve her daim yanımızda olan kıymetli üyelerimize teşekkür ediyorum.

Birlikte daha güçlü bir baro, daha güçlü bir meslek ve daha adil bir dünya için çalışmaya devam edeceğiz.

Saygılarımla...

Av. Yasin Şamlı
İstanbul 2 Nolu Barosu Başkanı

Av. Yasin ŞAMLI
Baro Başkanı
BARO SİCİL NO : 139

Av. Niyazi PAKSOY
Başkan Yardımcısı
BARO SİCİL : 103

Av. Nurcan YANARDAĞ
Genel Sekreter
BARO SİCİL : 290

Av. Erol KIRAÇ
Sayman
BARO SİCİL : 584

Av. Menderes DEMİR
Yönetim Kurulu Üyesi
BARO SİCİL : 660

Prof. Dr. Av. Murat BALCI
Yönetim Kurulu Üyesi
BARO SİCİL : 798

Av. Taha AYHAN
Yönetim Kurulu Üyesi
BARO SİCİL : 1107

Av. Recep TANGAL
Yönetim Kurulu Üyesi
BARO SİCİL : 1353

Av. Melik İslam ŞEKER
Yönetim Kurulu Üyesi
BARO SİCİL : 1579

Av. Umut ÖZKAN
Yönetim Kurulu Üyesi
BARO SİCİL : 2008

Av. Fatma KOÇ
Yönetim Kurulu Üyesi
BARO SİCİL : 2157

Disiplin Kurulu

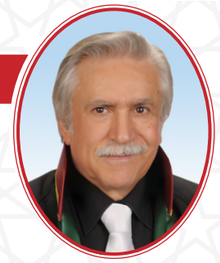

Av. Remzi YEDİKARDEŞ
Disiplin Kurulu Başkanı
BARO SİCİL NO : 123

Av. Mustafa GÜRAN
Disiplin Kurulu Üyesi
BARO SİCİL NO : 40

Av. Ersin ALAKESE
Disiplin Kurulu Üyesi
BARO SİCİL NO : 285

Av. Semih YÖRÜK
Disiplin Kurulu Üyesi
BARO SİCİL NO : 821

Av. Alper Kaan BORAN
Disiplin Kurulu Üyesi
BARO SİCİL NO : 1081

Denetleme Kurulu

Av. Şeyma DÖĞÜCÜ
Denetleme Kurulu Üyesi
BARO SİCİL NO : 154

Av. Mevlüt UYSAL
Denetleme Kurulu Üyesi
BARO SİCİL NO : 167

Av. Ömer Furkan ALPAY
Denetleme Kurulu Üyesi
BARO SİCİL NO : 1554

Türkiye Barolar Birliği Delegeleri

Av. Necati CEYLAN
TBB Delegesi
BARO SİCİL NO : 7

Av. Hayrettin ALTUNCU
TBB Delegesi
BARO SİCİL NO : 72

Av. Rıza SAKA
TBB Delegesi
BARO SİCİL NO : 260

İSTANBUL 2 NOLU BAROSU

2024 - 2026 FAALİYETLER

Adalet Komisyonu Başkanına Ziyaret

20 KASIM 2024

Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı ve heyeti, TBMM Adalet Komisyonu Başkanı, kurucu üyemiz Av. Prof. Dr. Cüneyt Yüksel Bey'i ve kurucu üyemiz İstanbul milletvekili, Adem Yıldırım Bey'i makamında ziyaret ederek Mesleğin ve meslektaşların sorunları ve çözüm önerilerine dair istişarelerde bulundular. Misafirperverlikleri için kendilerine çok teşekkür ediyoruz.

Baro Üyemiz Bakan Tunç'a Plaket Takdimi

20 KASIM 2024

Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı ve heyeti, Adalet Bakanımız Sayın Yılmaz Tunç, Adalet Bakan Yardımcımız Sayın Hurşit Yıldırım ve Hukuk işleri Genel Müdürümüz Sayın Hakan Öztatar ile gerçekleştirdikleri toplantıda, meslektaşlarımızın ve mesleğin sorunlarının çözümüne dair görüş ve taleplerini Adalet Bakanımız Sayın Yılmaz Tunç Bey'e ilettiler.

Avukatların sesi olmayı sürdüreceğiz

- Savunmanın güçlendirilmesi,
- Gayrimenkul alım satımlarında avukat onay zorunluluğu,
- Belli meblağın üzerindeki sözleşmelerde avukat onay zorunluluğu,
- CMK ve diğer Avukatlık hizmetlerinden alınan vergilerde indirim,
- Avukatlara delil toplama konusunda kolaylık sağlanması,
- Uyuşmazlıkların çözümünde avukatlara daha çok yetki verilmesi,
- Avukat stajyerlerine ekonomik kolaylık sağlanması,
- Ön inceleme duruşmasının da e duruşma olarak yapılabilmesi,
- Duruşma günü verilirken azami süre sınırı belirlenmesi,

Gibi birçok talebin yeni yargı paketinde yer alması için çalışmalar devam etmektedir.

Adaletin Dili, Avukatların Sesi Olmaya Devam Edeceğiz...

Suriye'de üst düzey temaslar

İstanbul 2 Nolu Barosu Başkanı Av. Yasin Şamlı'nın başkanlığında, Başkan Vekili Av. Niyazi Paksoy, Genel Sekreter Av. Nurcan Yanardağ, Yönetim Kurulu üyesi Av. Umut Özkan ve baromuz üyelerinin katıldığı heyet, 13-18 Ocak 2025 tarihleri arasında Suriye Arap Cumhuriyeti'ne anlamlı bir ziyarette bulunmuştur.

13 Ocak 2025

BAKANLARLA GÖRÜŞME

Ziyaret süresince; Suriye Adalet Bakanı, Aile Bakanı, Şam Valisi ve Yüksek Yargı Başkanı ile resmi görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde iki ülke hukuk camiaları arasındaki iş birliği imkanları ile adalete erişim konuları ele alınmıştır.

HALEP, İDLİB VE ŞAM İNCELEMELERİ

Ayrıca heyetimiz tarafından Halep, Hama, Humus, İdlib ve Şam'da saha incelemeleri yapılmış; 14 yıllık çatışma sürecinin yol açtığı yıkım yerinde müşahede edilmiştir. Bu kapsamda Sednaya ve Filistin Cezaevleri de ziyaret edilerek, insanlığa karşı işlendiği değerlendirilen fiillere ilişkin tespitlerde bulunulmuştur.

RAPOR HAZIRLANDI

Ziyaret süresince yaptığımız tüm temas, gözlem ve tespitler Genç Yönetim Kurulu tarafından kayıt altına alınarak tarafımızca hazırlanan Suriye Temas ve İnceleme Raporu'nda derlenmiştir.

DAYANIŞMA DEVAM EDECEK

14 yıl süren bir savaşın ardından yeniden ayağa kalkmaya çalışan bir milletin yanında olmak, hukukun iyileştirici gücüne tanıklık etmek bizler için büyük bir sorumluluk ve onurdur. Adaletin tecelli ettiği, yaraların sarıldığı bir Suriye'nin inşasında dayanışma içinde olmaya devam edeceğiz.

Yılın ilk CMK eğitimi yapıldı

31 MAYIS 2025

Baromuzun CMK Araştırma, Eğitim ve Uygulama Merkezi tarafından düzenlenen yılın ilk CMK eğitimi 31 Mayıs-1 Haziran 2025 tarihlerinde başarıyla gerçekleştirildi. CMK Eğitiminin birinci günü Baro Başkanı Av. Yasin Şamlı Yönetim Kurulu Üyeleri Av. Fatma Koç ve Av. Prof. Dr. Murat Balcı, Av. Yurdal Kılıçer, Av. Hümeyra Anbar ve Av. Muhammet Can Ceylan yönlendirici CMK uygulamalarını anlattı. CMK eğitiminin ikinci günü ise Baro Başkanvekili Av. Niyazi Paksoy, Av. Mehmet Sevinç, Av. Hadi Dündar, Av. Rabia Keskin Örenliler ve Av. Doç. Dr. Muhammed Demirel'in dersleri ile sona erdi.

Eğitim Alan Avukatlar CMK Dosyası Almaya Başladı

27 ARALIK 2025

Yılın Son CMK eğitimi 27-28 Aralık 2025 tarihlerinde Baromuzun CMK Araştırma, Eğitim ve Uygulama Merkezi tarafından başarıyla gerçekleştirildi. Eğitime katılan avukatlar, CMK sertifikalarını alarak dosya almaya başladı. Hem mesleki hem de uygulama ile ilgili eğitimin katılan meslektaşlarımıza hayırlı olmasını dileriz.

Tarihi Mekanda Görkemli Tören

10 Eylül 2025

Baromuzun Adli Yıl açılış töreni İstanbul Üniversitesi Doktora Salonu'nda yapıldı.

İstanbul Valisi Davut Gül'e günün anısına Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı ve İ.Ü. Rektörü Prof. Dr. Osman Bülent Zülfikar tarafından plaket takdim edildi.

Baromuzun 2025-2026 Adli Yıl Açılış Töreni, İstanbul Üniversitesi Doktora Salonu'nda yapıldı. Açılışa; Adalet Bakan Yardımcısı Hurşit Yıldırım, İçişleri Bakan Yardımcısı Bülent Turan, İstanbul Valisi Davut Gül, İstanbul Başsavcısı Akın Gürlek, İstanbul Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Osman Bülent Zülfikar ve Baro Başkanı Av. Yasin Şamlı ile avukatlar katıldı

Adalet Bakan Yardımcısı Akın Gürlek'e günün anısına Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı ve İÜ Rektörü Prof. Dr. Osman Bülent Zülfikar tarafından plaket takdim edildi.

AK Parti Grup Başkanvekili Cahit Özkan'a plaketini Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı takdim etti.

Adalet Bakan Yardımcısı Hurşit Yıldırım'a günün anısına Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı ve İÜ Rektörü Prof. Dr. Osman Bülent Zülfikar tarafından plaket takdim edildi.

2025-2026 Adli Yıl Açılışı

"Son 20 yılda yargıda devrim niteliğinde değişiklikler oldu"

10 Eylül 2025

Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı İstanbul Üniversitesi Doktora Salonu'nda yapılan Adli Yıl Açılış töreninde konuştu: "Askeri yargının kaldırılması, devlet güvenlik mahkemelerinin kaldırılması, Anayasa Mahkemesinin yapısının değiştirilmesi, en önemlisi ise darbecilerin yargılanması devrim niteliğindedir"

Başkan Şamlı, yanlış kanaatleri değiştirecek mevzuat değişiklikleri için yapılan çalışmaları anlattı: "Avukat beyanının kendisi tarafından duruşma zaptına geçirilmesi veya SEGBİS kaydı yoluyla kaydedilmesi, Avukatlardan silah ruhsat harcı alınmaması, Avukatlık hizmetine ilişkin KDV'nin %1 olarak uygulanması. Gayrimenkul alım satımlarında Avukat bulundurma zorunluluğu getirilmesi."

Törende açılış konuşmasını Başkanımız Av. Yasin Şamlı yaptı.

Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı'nın İstanbul Üniversitesi Doktora Salonu'nda yapılan Adli Yıl Açılış töreninde yapmış olduğu konuşma.

Değerli Bakanım
Değerli Bakan Yardımcılarım
Değerli milletvekillerim
Değerli Valim
Değerli Başsavcım
Değerli Bölge Adliye Mahkemesi Başkanım
Değerli Bölge Adliye Mahkemesi Başsavcım
Değerli Rektörüm
Değerli ilçe başsavcılarım
Değerli Meslektaşlarım

Sözlerime başlarken sizleri saygı ve sevgiyle selamlıyorum. Yeni Adli Yılımızın hayırlı olmasını diliyorum.

Ülkemizde son 20 yılda yargıda devrim niteliğinde değişiklikler oldu.

- Devlet içinde devlet gibi bir yapı olan askeri yargının kaldırılması,
- Devlet güvenlik mahkemelerinin kaldırılması,
- Anayasa Mahkemesinin yapısının değiştirilmesi,
- En önemlisi ise darbecilerin yargılanması;

15 TEMMUZ 2026 BİR DEVRİN SONU...

Bu yönüyle ben 15 Temmuz'u bir devrin sonu olarak vasıflandırıyorum. Zira 15 Temmuz'a 2016 tarihine kadar darbeciler darbe yapıp siyasileri yargılayıp, idam etmeye mahkûm etmeye alışmışlardı.

Bir devrin sonu olan 15 Temmuz gecesi ise cumhurbaşkanının çağrısı ile milletimiz darbecilere direnirken yargımız da darbeciler hakkında yakalama kararları çıkarmaya başlamıştı. Evet bu gelişmeler bir devrin sonunun geldiğini, bir devrin bittiğini gösteriyordu. Darbeler devri sona ermişti.

Esasen bu öyle bir dönüm noktası ve anlayış değişikliği idi ki; bu anlayış ile Cumhuriyet tarihindeki bütün darbeciler yargılandı.

- 12 Eylül darbecileri yargılandı mahkûm oldu.
- 28 Şubat darbecileri yargılandı mahkûm oldu.
- 15 Temmuz darbecileri yargılandı mahkûm oldu.
- 1960 darbecileri hayatta değildi ve fiilen yargılanma imkanları yoktu. Ancak cumhuriyet tarihi darbelerinin ilki ve anası olan 1960 darbesinin darbecileri de yargılanıp mahkûm olması gerekiyordu. Evet bu da başarıldı. TBMM ....tarihli ve ...sayı kanun ile Yassıada sözde mahkemesinin bütün kararlarının hukuka aykırı olduğunu hükme bağladı.

"TÜRK MİLLETİ ADINA..."

Bütün bu gelişmelerden ve değişikliklerden sonra mahkeme kararlarının en başında büyük harflerle yazılan TÜRK MİLLETİ ADINA ibaresi gerçek anlamını kazandı ve milli irade hükmünü icra etmeye başladı.

Tam bu noktada;

- Darbeler devrine son veren,
- 15 Temmuz emperyalist işgal planını paramparça eden,
- Emperyalistlere bölgemizde her istediklerini yapamayacaklarını gösteren,
- Nihayet bölgemizde terörün bitirilmesi için son derece önemli adımlar atan,
- Cumhurbaşkanımıza, bir baro başkanı olarak, bir hukukçu olarak, bir vatandaş olarak teşekkür ediyorum.

"SAVUNMA GÜÇLENDİRİLMELİDİR"

Bu gelişmelere yenilerinin eklenmesi gerekiyor.

- Yargıda daha adil kararlar verilebilmesi için
- Yargı kararlarının daha kısa sürede verilebilmesi için
- Savunmanın yargı içinde güçlendirilmesi
- İçin çalışmalar yapmamız gerekiyor.

Savunmanın güçlendirilmesini önemsiyoruz. Savunmanın güçlendirilmesi zannedildiğinin aksine adalete hizmettir.

Toplumumuzda genellikle yanlış bir kanaat hakim. Bu yanlış kanaat şudur: Hâkim savcı adalet için çalışır. Avukat ise para kazanmak için çalışır. Değişik bir ifade ile hakim savcının yaptığı faaliyet sonunda adalet sağlanır. Avukatın faaliyeti sonunda ise avukat para kazanır. Bu bakış açısı son derece yanılgılı sığ bir bakış açısıdır. Gerçek ise şudur. Yargının üç sac ayağının temsilcisi olan avukat, hâkim, savcı hepsi de adalete hizmet ederler. Yaptıkları bu faaliyet sonunda da para kazanırlar. Hâkim ve savcının kazancı devletten aldığı maaşı avukatın kazancı ise müvekkilinden aldığı ücreti vekalettir. Değerli Bakanım

Sevgili meslektaşlarım

37 yıllık meslek hayatımda avukatlığın önemini maalesef bir sanıktan öğrendim. Meslek hayatımın ilk 15 yılında Türk Ceza Kanunu'nda idam hükmü vardı. İdamla yargılanan müvekkillerim oldu.

İdam ile yargılanan bir müvekkilim **"iyi bir savunma yap idam kararının infaz edilmesinden korkma"** demişti. Bu cümleden sonra iyi bir savunma yapmaya karar vermiştim. Ancak aklımda hep idam kararının infaz sahnesi vardı. Müvekkilin karşımda idam sehpasının üstünde boynunda ip takılı. İmam ona dini telkinlerde bulunuyor ve sonra müvekkil ile ben göz göze geliyoruz. Benden bir talebi vardı "iyi bir savunma yap" bu talebi ne kadar yerine getirebildim. Kafamı devamlı meşgul eden bu sahne bana bir şey öğretti. **"Avukatlık insanların canlarını ve mallarını emanet ettikleri bir meslek"** avukatlığın önemini o zaman anladım. Mesleğimin dördüncü yılında. Esasen hakimlik ve savcılık meslekleri de böyle. Yani hukuk meslekleri insanların canlarını ve mallarını emanet ettikleri meslekler.

Bu nedenle avukatlık mesleği ya da savunma makamı yargı içinde hak ettiği konumda olmadıkça adaletin sağlandığından bahsedemeyiz.

Savunma Makamının temsilcisi avukatın adaletin sağlamasında daha etkili olabilmesi için:

- **Yanlış kanaatleri değiştirecek mevzuat değişiklikleri,**
- **Avukat beyanının kendisi tarafından duruşma zaptına geçirilmesi veya SEGBİS kaydı yoluyla kaydedilmesi,**
- **Dava ve icra takibi vekaletnamelerini e devlet üzerinden vatandaş kendisi çıkarabilmesi,**
- **Avukatlardan Silah ruhsat harcı alınmaması,**
- **Avukatlık hizmetlerine ilişkin KDV oranının lüks tüketim sınıfından çıkartılarak %1 olarak uygulanması.**
- **Belirli bir miktarın üzerindeki gayrimenkul satış vaadi sözleşmesi ve gayrimenkul alım satımlarında Avukat bulundurma zorunluluğu (Yabancı uyruklu kişilerin işlemlerinde miktara bakılmaksızın Avukat zorunluluğu) getirilmesi.**
- **Noterlik Belgesine sahip ve meslekte 15 yılını tamamlamış avukatların, Türkiye Noterler Birliğinin kullandığı mevcut yazılımı kullanarak genel vekaletname, mirasçılık belgesi, ihtarname, kat karşılığı inşaat sözleşmesi, imza sirküleri, şirket ana sözleşmeleri, limited şirket hisse devri, satış vaadi sözleşmesi düzenleyebilmesinin ve diğer tasdik işlemlerini yapabilmesinin sağlanması,**
- **Avukatlık ücret sözleşmelerinin ilam hükmünde olmasının sağlanması.**
- **Vekaletname sunulmuş olan soruşturma dosyalarının gizlilik kararı olmaması halinde avukatın UYAP sisteminden görebilmesinin sağlanması.**
- **Avukatların mesleki görevinden doğan soruşturma izni barolar tarafından verilmelidir.**
- **Tahkim milletimize iyi bir şekilde tanıtılarak yaygınlaştırılmalıdır.**

Bu gelişmeler zaman içinde gerçekleştirilecektir.

Baro olarak da takipçisi olacağız.

Hukuktan adaletten bahsedilen bir ortamda Gazze'de yaşanan soykırımdan bahsetmemek olamaz.

Gazze'de insanlar yıllarca muhasara altında tutuldu. En temel insani ihtiyaçlardan mahrum bırakıldı.

Gazze dünyanın en büyük açık hapishanesi dile anılmaya başlandı.

Yalnızca Gazze'de değil bütün Filistin'de İsrail tarafından;

- İşkence
- Mülkiyet hakkı ihlalleri (insanların evlerinin yıkılıp arazilerinin gasp edilmesi)
- Kişilere karşı münferit soykırım,
- Suçları işlendi.
- İnsanlar kendi topraklarında mülteci haline getirilip, tel örgüler içinde mülteci kamplarına mahkûm edildi.

7 Ekim 2023'ten itibaren ise toplu soykırıma başladı. Bütün dünyanın gözü önünde bir soykırım yapılıyor. 65 bin insan vahşice katledildi.

Bunların %70'i kadınlar ve çocuklar.

- Hastaneler bombalandı
- BM Binaları vuruldu BM görevlileri katledildi

- Okullar bombalandı öğrenciler katledildi
- Camiler bombalandı
- Kiliseler bombalandı
- Çocuklar açlıktan ölüyor
- Bütün Gazze halkı sürgün ediliyor

Uluslararası Ceza hukukun tanımladığı soykırım, insanlığa karşı suçlar, savaş suçları ve saldırı suçları her gün yüzlerce defa işlenmektedir.

Baro olarak bir hukuk kurumu olarak neler yapabiliriz diye düşündük: Bir hukuk kurumu olarak yapabileceğimiz en önemli faaliyet uluslararası hukuk kurumlarını harekete geçirmek olur diye karar verdik.

1- Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliğine Başvuru:

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliğine soykırım, insanlığa karşı suçlar, savaş suçları ve saldırı suçlarının işlendiğine dair dilekçemizi ve eki olarak de sekiz klasörlük delil listemizi sunduk. Birleşmiş Milletler İnsan hakları Yüksek Komiserliği bu başvuruyu memnuniyetle karşıladı ve aynı zamanda Uluslararası Ceza Mahkemesine göndereceğini de söyledi.

2- Uluslararası Ceza Mahkemesine Başvuru: Baromuzun sitesinde yayınladığımız başvuru dilekçemizi ve sekiz klasörlük delili Uluslararası Ceza Mahkemesine sunduk. Soruşturmanın başındaki savcı ve mahkeme yetkililerine görüşlerimizi anlattık. İkinci defa görüşme yaparak ek deliler de ibraz ettik.

3- Ülkemizde Soykırımcılar Hakkında Suç Duyurusu: Ülkemizde de malum soykırımcıların yargılanması için suç duyurusunda bulunduk.

4- Filistin'e Destek Platformu: Sivil Toplum Kuruluşlarımızla birlikte Filistin'e Destek Platformunu kurduk. Platform bünyesinde protesto yürüyüşleri, basın toplantıları gibi çeşitli eylemler düzenledik.

Bu noktada şunları ifade etmek isterim:

- BM'ler maalesef fonksiyonunu icra etmekten acizdir.
- Uluslararası Adalet Divanının kararı son derece çekimser ürkek ve adaleti sağlamaktan uzaktır.
- Uluslararası Ceza Mahkemesinin iki soykırımcı hakkında verdiği tutuklama kararı son derece önemlidir.

GAZZE'DEKİ SOYKIRIM

Gazze'deki soykırımın %50 ortağı olan ABD'nin UCM savcı ve hakimleri hakkında yaptığı açıklamalar hukuk adına utanç vericidir. Hukuk tarihine kara bir leke olarak geçmiştir.

Sonuç itibariyle dünyamızda kurulu hukuk kurumları emperyalistlerin baskısı altında fonksiyonlarını icra edememektedir.

Türkiye'nin ve İslam dünyasının öncülük edeceği bir uluslararası ceza mahkemesi mutlaka kurulmalıdır. Bunun zorluklarının bilincindeyim. Ancak bunun dillendirilmesi, hazırlık hareketleri dahi dünyada kurulu hukuk düzeninin iflas ettiğini, insanlığı taşıyamadığını, soykırımları ve hak ihlallerini önleyemediğini haykırmak olacaktır. Yalnız İslam dünyasının Müslümanların değil bütün insanların, hayvanların, bitkilerin ve çevrenin bu tür adil, tarafsız hukuk kurumlarına ihtiyacı vardır.

Sözlerime son verirken yeni adli yılımızın hayırlara vesile olmasını diliyor. Teşrifleriniz nedeniyle ayrı ayrı teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum.

Adalet Bakanı Akın Gürlek'e hayırlı olsun ziyareti

19 ŞUBAT 2026

Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı ve Baro Yönetim Kurulu Üyelerimiz, Adalet Bakanımız Sayın Akın Gürlek'i ziyaret ederek görevinde başarılar diledi. Savunma makamının güçlendirilmesi, adalete erişimin kolaylaştırılması, adaletin tesisinde gerekli hızın teminine ilişkin görüş ve taleplerimizi ilettiler. Samimi yaklaşımları, müşterek çalışma arzuları ve hızlı aksiyon alması, sıcak misafirperverlikleri nedeniyle değerli Bakanımıza teşekkür ediyoruz.

Avukatlar için talepleri ilettik

Adalet Bakanlığına sunduğumuz taleplerden bazı başlıklar;

- Hâkim ve savcıların erişebildiği içtihatlara avukatların da ücretsiz erişebilmesi,
- Tüketici hakem heyetlerinde avukat sayısının artırılması,
- Avukatlara banka promosyonu ve kamu bankalarından faizsiz kredi imkânı,
- Soruşturma dosyalarının UYAP/celse programında mobil erişime açılması,
- Soruşturmalarda savcı izin uygulamasının kaldırılması
- İzinli hâkim ve savcı bilgisinin taraf vekillerine SMS ile bildirilmesi,
- Gayrimenkul alım satımlarında avukat bulundurma zorunluluğu getirilmesi
- Savunmanın güçlendirilmesi, adaletin güçlenmesidir. Sürecin takipçisi olacağız.

"Tapuda Avukatla Temsil Zorunluluğu Geliyor"

Adalet Bakanı Akın Gürlek, baromuzun iftar programında avukatlara yönelik yeni müjdeleri açıkladı:

"Son 24 yılda avukatlarımızı doğrudan ilgilendiren pek çok çalışma yaptık. 12. Yargı Paketinde tapuda belirli miktarı geçen işlemlerde avukatla temsil zorunluluğu getireceğiz Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavını getirerek mesleğe nitelik kazandırdık. Hukuk fakültelerinde ikinci öğretimi kaldırdık"

3 Mart 2026

Adalet Bakanı Akın Gürlek, avukatlardan gelen talepler doğrultusunda yeni yasal düzenlemelerin yapılacağı müjdesini vererek "12. Yargı Paketinde tapuda belirli miktarı geçen işlemlerde avukatla temsil zorunluluğu getireceğiz." dedi.
Bakan Akın Gürlek, İstanbul 2 Nolu Barosu tarafından düzenlenen iftar programına katıldı. Programda konuşan Bakan Gürlek, avukatlara yönelik yeni müjdeleri açıkladı. Bakan Gürlek, kendisini ziyarete gelen İstanbul 2 Nolu Barosunun talebi doğrultusunda çeşitli yasal düzenlemeler için çalışmaya başladıklarını dile getirdi. Bakan Gürlek, Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde savunmanın güçlendirilmesi için temel hedefleri belirlediklerini kaydetti.
Adalet Bakanı Gürlek, "Bu hedeflerden bazıları, bazı iş ve işlemlerde avukatla temsil zorunluluğunun getirilmesi. 12. Yargı Paketinde talimat da verdik şu an yasal düzenleme de yapılacak. Tabii Meclisimizin de aynı yönde bir irade gösterirse tapuda belirli miktarı geçen işlemlerde avukatla temsil zorunluluğu getirmeyi istiyoruz. Bu hem işlemlerin hukuki güvenliğe kavuşması hem de avukatlarımıza en azından küçük bir fayda sağlaması için önemli. İnşallah 12. Yargı Paketinde belirli miktarı geçen işlemlerde tapuda avukatla temsil zorunluluğu getireceğiz."

"YARGILAMA, SAVCI, AVUKAT VE HAKİMDEN OLUŞAN BİR YAPIYA SAHİP"

Konuşmasında Çekmeköy'de menfur bir saldırıyla hayatını kaybeden Öğretmen Fatma Nur Çelik'e rahmet ve kederli ailesine başsağlığı dileyen Bakan Gürlek, süreci yakından takip ettiğini belirtti.

Mülkün temeli adalet, savunmanın ana omurgasının ise avukatlar olduğunu vurgulayan Bakan Gürlek, avukatların adil yargılanma hakkının güvencesi olduğunu dile getirerek, "Yargılama, savcı, avukat ve hakimden oluşan üçlü bir yapıya sahiptir. Ancak üçü bir araya gelirse yargılama faaliyeti başlar. Bu üç unsur eşit derecede kıymetlidir. Yargı bağımsızlığının güvencesi bağımsız avukatlardır. Kanunlarımızda açıkça avukatların yargının kurucu unsuru olduğu yazılıdır." dedi.

"AVUKATLAR İÇİN REFORM NİTELİĞİNDE DÜZENLEMELER YAPTIK"

Uzlaşma ve arabuluculuk gibi alternatif çözüm yollarındaki başarılı katkıları için avukatlara teşekkür eden Bakan Gürlek, avukatlara yönelik son 24 yılda yapılan düzenlemeleri de şöyle sıraladı:
"Son 24 yılda avukatlarımızı doğrudan ilgilendiren pek çok çalışma yaptık. Önemli yasal düzenlemeleri hayata geçirdik. Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavını getirerek mesleğe nitelik kazandırdık. Aynı anlamda aynı zamanda bir süzgeç niteliği bu sınav görüyor. Hukuk fakültelerinde ikinci öğretimi kaldırdık. Dikey geçiş sistemini kaldırdık. Fakültelere girişte başarı sıralamasını önce 125 bine daha sonra 100 bine getirerek hukuk fakültesinin nitelikli ve nicelikli bir kalite olmasını sağladık. Avukatların görevlerinden doğan suçlarda verilen bölge adliye mahkemesi kararlarının her halükarda Yargıtay'a gitmesi için gerekli olan yasal düzenlemeyi yaptık. Avukatlarımıza yeşil pasaport hakkı tanıdık. E-duruşma uygulamasını hayata geçirdik. Avukatlarımız video konferans yoluyla hem bürolarından hem de ofislerinden ya da başka yerden rahatlıkla duruşmalara katılım sağlıyorlar."

"AVUKATLARIMIZIN YILLARDIR DİLE GETİRDİĞİ TALEPLERİ YERİNE GETİRDİK"

Bakan Gürlek, son 24 yılda yapılan düzenlemeler arasında UYAP entegrasyonunu genişletilmesi, avukatlık hizmetlerindeki KDV oranının düşürülmesi gibi düzenlemelerin de bulunduğunu belirterek, "Mesleğe yeni başlayan avukatlara 5 yıl boyunca baro tarafından alınan keseneğin alınmamasını sağladık. Büro kurma giderleri olarak yeni başlayan özellikle meslektaşlarımıza finansman desteği sağladık. Bu konuda ilgili bankalarla gerekli görüşmeleri yaptık. Şu an finansal destekten yararlanıyorlar. 20 yıllık kıdeme sahip hukukçulara arabuluculuk imkanı tanıdık. Uzlaştırmacılara sadece uzlaştırmacı olabilmek için sadece hukuk fakültesi mezunu olma şartı getirdik. Tüm bu düzenlemeler savunmayı güçlendiren avukatlarımızın yıllardır dile getirdiği taleplere cevap veren önemli düzenlemelerdi." şeklinde konuştu.

Bakan Gürlek, "Avukatlarımız, hak arama hürriyetinin teminatı, adalet sistemimizin vazgeçilmez kurucu unsurudur. Savunmanın güçlü olduğu yerde adalet daha da kökleşir, toplumsal güven daha da artar." ifadelerini kullandı.

SULTAN KASRINDA GERÇEKLEŞTİRMİŞ OLDUĞUMUZ
İSTANBUL 2 NOLU BAROSU İFTAR PROGRAMI

“Vesayet odakları ve yargıda çift başlılık ortadan kaldırıldı”

3 Mart 2026

Başkanımız Av. Yasin Şamlı, hukukçuları buluşturan iftarda konuştu: “Baro olarak Adalet Bakanımızı tüm çalışmalarında destekliyoruz. Yargının sorunlarını çözmede üzerimize düşeni yapacağız. Cumhurbaşkanımızın yönetiminde hukuk ve yargıda çok büyük gelişmeler oldu. Anayasa değişikliğiyle Cumhurbaşkanı’nı halkın seçmesi getirildi ve yapılan baskılar ve oyunlar ortadan kaldırıldı. Askeri mahkemelerin kaldırılmasıyla çift başlılık bitti”

Sayın Bakanım, Sultangazi Belediyemizin Değerli Başkanı, değerli belediye başkanlarım, siyasi partilerimizin değerli temsilcileri, sivil toplum kuruluşlarımızın başkanları ve Çok değerli meslektaşlarım, sizleri saygı, hürmetle selamlıyorum. Allah’ın selamı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun. Rabbim bu Ramazan’ı rızasına uygun olarak eda etmemizi ihsan eylesin ve hepimizi sağlıklı olarak bayrama kavuştursun niyazıyla sözlerime başlıyorum.

ADALET BAKANINA HAYIRLI OLSUN

Değerli Bakanım, bakanlığınızın tekrar hayırlı olmasını diliyorum. Bakanlığınız döneminde önemli gelişmelere imza atacağınızdan eminim ve Rabbim yardımcınız olsun diyorum. Çok önemli çalışmalara, gelişmelere imza atacağınızdan eminim.

Baro olarak da arkanızda olduğumu ifade etmek isterim. Bir önceki Adalet Bakanımıza, baromuza gösterdiği hassasiyet, yaptığı çalışmalar nedeniyle teşekkür ediyorum. Değerli Bakanım sizlerin ve meslektaşlarımızın huzurunda yargının bazı sorunlarına çok kısa değineceğim.

BAROMUZ ÜZERİMİZE DÜŞENİ YAPACAK

Baro olarak çözüm önerilerini de sunacağız. Yalnızca öneri sunmak değil, üzerimize düşeni yapmak, elimizi taşın altına koymak için ne gerekiyorsa onu da yapacağız inşallah. Yargının bazı sorunlarını aktarmadan önce gelinen mesafeyi kısaca ifade etmek istiyorum. Değerli Bakanım, savunma makamının temsilcisi kıymetli meslektaşlarım, Türkiye Cumhuriyeti’nin yakın tarihinde Cumhurbaşkanımızın yönetimi zamanında hukuk ve yargı alanında çok büyük gelişmeler oldu. Anayasa değişikliğiyle Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı’nı halkın seçmesi getirildi ve artık Cumhurbaşkanı seçimlerinde yaşanan kaos ortadan kaldırılmış oldu. Cumhurbaşkanı seçimlerinde yapılan baskılar ve oyunlar ortadan kaldırılmış oldu.

VESAYET ODAKLARI ORTADAN KALDIRILDI

Türkiye Cumhuriyeti tarihinde bu gelişme o kadar ciddi, o kadar önemli bir gelişmedir ki yalnız başına bu dahi bir devrim niteliğindedir. Ve ben şuna inanıyorum artık Cumhurbaşkanı olarak milletimizin tasvip etmediği milletimizin değer vermediği bir kişinin seçilmesi mümkün değildir. Vesayet odakları Cumhurbaşkanımız zamanında kaldırıldı.

Aslında vesayet odakları kaldırıldı deyip geçiyoruz ama bir örnek vermek isterim. 1960 darbesinden sonra bir vesayet odağı ve en önemli vesayet odağı olarak Anayasa Mahkemesi ihlas edildi. Öyle ki siyasilerin önünü kesmek gerektiğinde iktidar partisini kapatmak üzere görevlendirildi ve nihayet bu görevini yaptı.

ANAYASA MAHKEMESİNİN NİTELİĞİ DEĞİŞTİ

Refah Partisi'ni iktidar partisiyken kapattı ve daha dün diyebileceğimiz 2008 yılında da yine iktidar partisi olan AK Parti kapatma davasından bir oyla kurtulabildi. Anayasa Mahkemesinin niteliği değiştirilerek bireysel başvuru hakkı getirilerek o vesayet kurumu ortadan kaldırıldı ve artık özgürlükler mahkemesi haline geldi. Bu bile Türkiye Cumhuriyeti hukuk tarihinde devrim niteliğinde bir gelişmedir.

YARGIDA ÇİFT BAŞLILIK ORTADAN KALDIRILDI

Yargı güçlendirildi, çift başlık ortadan kaldırıldı. Askeri yargı diye askeri yerel mahkemeler, askeri yargıtay, askeri idare mahkemesi gibi iki başlık vardı yargıda. Bunlar da kaldırıldı.

Yargı ilk defa 15 Temmuz'da görevini yaparak millet adına karar verdiğini ortaya koyarak darbeciler hakkında hemen o gece yakalama kararları çıkardı. Dolayısıyla yargının yapısal sorunları ciddi anlamda çözülmüş oldu. Yargı artık millet adına karar veren gerçekten mahkeme kararlarının başında yazdığı Türk Milleti adına ibaresinin içini bu anlamda doldurmaya başladı.

Milletin temsilcisi, milletin yargısı olarak karar vermeye başladı. Artık Adalet Bakanlığımızın, savunma makamının, iddia makamının ve hüküm makamının çözebileceği çözülmesi nispeten daha kolay olan sorunlarla karşı karşıyayız. Bunlara birkaç örnek vermek isterim.

SAVUNMANIN GÜÇLENDİRİLMESİ ÇOK ÖNEMLİ

Muhakeme süresinin uzunluğu hepinizin bildiği üzere çok ciddi bir sorun ve adaletin tesisinde ciddi engeller teşkil ediyor. Dolayısıyla belki de yargımızın en önemli sorunu muhakeme süresinin kısaltılması. Avukat hakim savcı yargı mensuplarının donanımının arttırılması gerçekten yargıda çok ciddi bir ihtiyaç olarak kendisini gösteriyor.

Savunmanın güçlendirilmesi çok önemli. Adaletin tesisi için savunma makamının temsilcisi avukatların güçlendirilmesi gerekiyor. Yargıya güvenin arttırılması lazım. Bu çok çok önemli. Hatta devletin bekası açısından da yargıya güven önemli. Yargının sorunlarını el birliğiyle çözmemiz gerekiyor. Bunların çözümü için birinci olarak siyasi irade gerekiyor. Hiç şüphe yok. Hepiniz çok iyi biliyorsunuz.

YARGININ SORUNLARINI ÇÖZME İRADESİ VAR

Cumhurbaşkanımızın bu anlamda çok güçlü siyasi bir iradesi var. İkinci olarak Adalet Bakanlığı, hüküm makamı, iddia makamı ve savunma makamı temsilcilerinin el birliğiyle yargının sorunlarının çözülmesi için çalışması gerekiyor. Üçüncü olarak Türkiye Büyük Millet Meclisimizin gerekli kanunları hızlı bir şekilde çıkarması gerekiyor.

Değerli Bakanım bakanlığınız döneminde bu koordinasyonun sağlanacağını ve birçok sorunun çözüleceğine ben inanıyorum. Elimizden gelen desteği vereceğimizi de tekrar etmek istiyorum. Değerli Bakanım, savunma makamının temsilcisi çok kıymetli meslektaşlarım.

İSRAİLİN GAZZE SOYKIRIMI DEVAM EDİYOR!

Değinmeden geçemeyeceğimiz bir husus var. O da hepimizin vicdanını kanatan kelimelerimiz boğazımıza düğümleyen soykırımlar, katliamlar ve hak ihlalleri. İsrailli soykırımcı katiller ABD'nin de desteğini alarak soykırım ve katliamı yapmaya devam ediyorlar.

Maalesef bütün dünya sessiz. Gazze'de soykırım yapıldı. Yetmiş beş bin masum insan katledildi.

GAZZE'DE 30 BİN ÇOCUK KATLEDİLDİ

Bunların otuz bini çocuk maalesef. Filistin'de katliam ve işkenceler devam ediyor. Lübnan'da saldırı ve katliamlar devam ediyor.

Yemen'de keza katliam yapılıyor. Suriye'de katliam yaptılar. Katar'da saldırı ve katliam yaptılar.

Venezuela Devlet Başkanı bildiğiniz gibi bir gece eşiyle birlikte yatağından kaçırılarak kendi ülkesinin dışına çıkarıldı ve hapsedildi. Ve son olarak da İran'a saldırdılar ve yine hepinizin bildiği üzere ilkokul öğrencilerinin öğrenim gördüğü bir okulu bombaladılar ve yüz ellinin üzerinde kız çocuğunu katlettiler. Kitle imha silahları bu katillerin elindeyken kanaatimce bütün insanlık ve bütün dünya tehlike altındadır.

UCM'YE SEKİZ KLASÖR BELGE SUNDUK

Tam da bu en fazla sesi çıkması gereken hukukçular en fazla gayret göstermesi gereken hukukçular belki de bu dönem herkesin susup hukukçuları dinlemesi gerekiyor ama bizim de buna uygun faaliyetler yapmamız gerekiyor. Bilindiği üzere baromuz bu soykırımcılar hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesinde ve Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği'nde başvurular yaptı. Değerli Bakanım Uluslararası Ceza Mahkemesine bu başvurumuzu sekiz klasör delille destekledik.

Ve bizatihi haz edep tanıklıkları delili olarak götürdük. Zira orayla görüntülü irtibat kurduk. Oradaki insanlar işte Birleşmiş Milletlerin binasının bombalandığını okulların bombalandığını hastanelerin bombalandığını bir tarihi göstererek bunlara şahit olduklarını ifade ettiler.

KATLİMI NOTERE TASDİK ETTİRDİK

Biz de bunları notere tasdik ettirdik hem görüntüleri hem beyanları ve bunları Uluslararası Ceza Mahkemesine götürdük. Ve hamdolsun iki soykırımcı hakkında tutuklama kararı çıktı. Ben Bakanımıza bütün meslektaşlarımız huzurunda teşekkür ediyorum.

İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı'yken İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığımıza bu soykırımcılar hakkında suç buyurusunda bulunduk. Ve otuz yedi soykırımcı hakkında da Değerli Bakanımız yakalama kararı çıkardı. Ve şimdi bunların yargılanması için elimizden geleni yapacağız.

Bu mücadeleyi vermeye devam edeceğiz. Değerli meslektaşlarım şunu ifade etmeden geçemeyeceğim. Tabii ki biz masumların hayat hakları için mücadele ediyoruz.

SOYKIRIMCILARLA MÜCADELEMİZ SÜRÜYOR VE SÜRECEK

Ama şunu bilmenizi isterim. Mensubu bulunduğunuz barodan başka böyle bir faaliyeti olan hiçbir baroda yok. Hukuk tarihinde de bu şekilde faaliyet görmemiz mümkün değil.

Zira biz bu başvuruyu Uluslararası Ceza Mahkemesine götürürken hukukçuların imzasına açtık. On iki farklı ülkeden üç bin altmış bir hukukçu bu başvuruyu imzaladı. Hukuk tarihine baktığınız zaman bu şekilde bir faaliyet bir baro faaliyeti yoktur.Dolayısıyla baromuzun bundan sonra da bu tür faaliyetlerinin artarak devam edeceğini sizlere ifade etmek istiyorum. Şimdi sizlere birkaç slayt göstermek istiyorum. Değerli Bakanım şuraya dikkat etmenizi değerli meslektaşlarım şu görüntülere bakmanızı istiyorum. Ve buranın neresi olduğunu tahmin etmenizi istirham edeceğim.

SURİYE'DE YERMÜK KAMPINA BİR BAKIN!

Evet burası Gazze ama ilk görüntüler Gazze değildi. Ve size çok ilginç bir şey söyleyeceğim. Suriye'de de burası Suriye.

Suriye'ye gidinceye kadar değerli bakanım ben Suriye'yi bildiğimi düşünüyordum. İşte kaç kişi ölmüş, kaç kişinin evi yıkılmış, kaç kişi yurtlarından edilmiş, mülteci haline gelmiş ancak Suriye'yi gördüğüm zaman bu görüntüleri çektiğimiz zaman şunu anladım. Benim bildiğim bilmediğimin belki de yüzde biriymiş.

Orada ilginç bir şey anlatmak istiyorum. Bu size gösterdiğim yerlerin bir kısmı Yermük Kampı. Yermük Kampı Filistinlilerin yaşadığı bir şehir.

Kamp diye ifade edilse de dört yüz bin kişinin yaşadığı bizim Erzurum büyüklüğünde bir şehir. İşte bu hale getirilmiş. Şu anda bin dört yüz kişi yaşıyor dediler. Dolayısıyla sözlerime son verirken şunu ifade etmek istiyorum. Dünyamız bu halde coğrafyamız gönül coğrafyamız bu halde tam da hukukçuların en fazla sesinin çıkması gerektiği bir dönemde yaşıyoruz. Cenabı Allah'ın bize bunu soracağını düşünüyorum.

MAZLUMLARIN VE MAĞDURLARIN ARKASINDAYIZ

Bu ülkede makamımız itibariyle, konumumuz itibariyle, yaptığımız görevler itibariyle bu mazlumların ve mağdurların arkasında durmak onların haklarını savunmanın görevimiz olduğunu düşünüyorum. Ve şunu da ifade etmek istiyorum. Değerli Bakanıma da daha önce de bakanlığımıza otuz yedi madde halinde taleplerimizi ilettik.

Bunları takip edeceğiz. Bunları Bakanımıza da bizatihi arz ettik.

Cumhurbaşkanını Ziyaret

28 Eylül 2024

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 28 Eylül 2024 tarihinde İstanbul 2 Nolu Barosu Başkanı Av. Yasin Şamlı'yı Dolmabahçe'deki Cumhurbaşkanlığı Çalışma Ofisinde kabul etti. Kabulde Av. Yasin Şamlı, Sayın Cumhurbaşkanına Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne İsrail'in Gazze'de yaptığı soykırıma karşı 12 ülkeden 3061 hukukçunun imzasıyla açılan dava hakkında bilgi verdi. Ayrıca baro çalışmaları ve yargı gündemine dair görüşlerini dile getirdi.

Avukatlar Günü'nde Üstatlar Plaketlerini Aldı

05 Nisan 2026

5 Nisan Avukatlar Günü kapsamında meslektaşlarımızla Ticaret Üniversitesi Eminönü Yerleşkesi konferans salonunda bir araya geldik.

Avukatlık mesleğinin önemine ve hukukun üstünlüğünün korunmasındaki rolüne dikkat çekilen etkinlikte, meslek hayatlarında uzun yılları geride bırakan meslektaşlarımıza plaketleri takdim edildi.

Meslekte 35, 40, 45, 50 ve 55 yılını dolduran kıymetli meslektaşlarımıza, emeklerinin ve katkılarının anısına plaket takdim edildi.

Meslekte geçirilen yılların yalnızca bir kıdem göstergesi olmadığı, aynı zamanda hukuk camiasına kazandırılan tecrübe ve birikimin de önemli bir göstergesi olduğu ifade edildi. Hukukun üstünlüğü için yıllarını veren tüm avukatların günü kutlu olsun.

CMK Eğitimi Başarıyla Gerçekleştirildi

11 Nisan 2026

Baromuz tarafından 11-12 Nisan 2026 tarihinde düzenlenen CMK eğitimini yoğun katılım ve verimli oturumlarla tamamladık. Alanında uzman isimlerin katkılarıyla; ceza yargılamasında etkin savunmadan, soruşturma sürecine, çocuk adalet sisteminden CMK uygulamalarına kadar birçok başlık ele alındı. Mesleki birikimin güçlenmesine katkı sunan bu kapsamlı eğitimde emeği geçen tüm eğitmenlerimize ve katılım gösteren meslektaşlarımıza teşekkür ederiz.

Duayen Üstatlara Plaket Töreni

11 Haziran 2026

Hakka, adalete ve mesleğe adanmış yılların ve emeğin onur belgelerini sahiplerine takdim ettik.

İstanbul Ticaret Üniversitesi'nde düzenlenen törende, Baromuzun değerli üyeleri olan ve avukatlık mesleğine uzun yıllar emek vermiş meslektaşlarımıza plaketleri takdim edildi.

Tören öncesinde gerçekleştirilen kokteylde meslektaşlarımızla bir araya gelerek dayanışma ve kardeşlik bağlarımızı güçlendirme fırsatı bulduk.

Hukukun üstünlüğüne, savunma mesleğine ve adalet mücadelesine sundukları kıymetli katkılar için meslektaşlarımıza teşekkür ediyor; sağlık, başarı ve esenlik dolu nice yıllar diliyoruz.

15 Temmuz Yürüyüşü

“Darbeler Devri 15 Temmuz’da Bitti”

İstanbul 2 Nolu Barosu üyesi avukatlar, 15 Temmuz hain darbe girişimin Fatih Camisi’nden Saraçhane’ye cübbeleriyle yürüyerek bir basın açıklamasıyla protesto etti. Baro Başkanı Av. Yasin Şamlı yaptığı açıklamada, “15 Temmuz bir devrin ve darbelerin sonu” dedi. Av. Şamlı basın açıklamasında şunları söyledi:

15 TEMMUZ DARBELERİN SONU

Değerli Meslektaşlarım
Kıymetli Basın Mensupları
15 Temmuz bir devrin sonudur.
Milletin temsilcilerini anayasayı ihlal etmekle suçlayanların anayasanın ilga ettikleri cambazlık devrinin sonu,
Milletin iradesine karşı savaş açılarak, başbakanın ve bakanların idam edildiği bir devrin sonu,
ABD’nin bizim çocuklar dediği emperyalist maşaların hakimiyetinin sonu,
Bu milletin çocuklarının yaşı büyütülerek idam edildiği bir devrin sonu,
Bu milletin gençlerinin silahlandırılarak birbirine kırdırıldığı kalleş bir devrin sonu,
Milletimizin maşalar eliyle okyanus ötesinden yönetildiği devrin sonu,
Namaz kılan subayların ordudan atıldığı bir devrin sonu,
Eşi başörtülü olan subayların ordudan atıldığı bir devrin sonu,
Başörtülü üniversite öğrencilerinin üniversitelerden atıldığı bir devrin sonu,
Başörtülü memurların memuriyetten atıldıkları bir devrin sonu,
Bizden görünen hainlerce; Milletimizin inancına, değerlerine, örfüne İslam’a topyekün savaş ilan edilen bir devrin sonu,
Yargı mensuplarına brifing adı altında talimatların verildiği bir devrin sonu,
Darbecilerin emirlerine uygun karar vermeyen hakimlerin sürgün edildiği bir devrin sonu,
İmam Hatip Lisesi mezunlarının katsayı engeli ile üniversiteye alınmadığı bir devrin sonu,
Emperyalistlerin devletimizin birçok kurumunu maşaları vasıtasıyla ele geçirdiği bir devrin sonu,
Emperyalistlere maşalık yapan teröristlerin milletimizin savaş uçaklarını, tanklarını toplarını ele geçirdiği bir devrin sonu,
Milletin temsilcilerinin bir türlü muktedir olamadığı bir devrin sonu,
Milletin temsilcilerinin darbecilere boyun eğdiği devrin sonu,
15 Temmuz’da milletimiz başarılı oldu. Çünkü milletin önünde, aynı ideallere inanan, aynı değerleri paylaşan ve milletine güvenen bir lider vardı. Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan, kalbindeki iman, milletine duyduğu güven ile hareket etti. Darbeciler karşısında geri adım atmadı. Milletini meydanlara davet ederek, iradesini millet iradesiyle birleştirdi. Aziz milletimiz de bu çağrıya tereddütsüz icabet ederek canı pahasına vatanını, mukaddesatını korumak için meydanları doldurdu.
15 Temmuz yalnızca bir darbe girişiminin püskürtüldüğü tarih değildir. Aynı zamanda vesayet odaklarının, millet iradesi üzerinde tahakküm kurma hayallerinin tarihe gömüldüğü, savunma sanayi başta olmak üzere kalkınmanın ateşlendiği gündür.
15 Temmuz Darbeler Devrinin sonudur.
253 Şehidimizi rahmetle 2737 gazimizi minnetle anıyorum. Onların mücadelesi yalnızca fetöcülere karşı verilen bir mücadele değildi. Geçmişte milletimize ve değerlerimize vurulan sayısızca darbenin hesabının sorulma zamanıydı. Gelecek nesillere daha müreffeh ve bağımsız yarınları aktarmanın mücadelesiydi.

15 TEMMUZ DİRENİŞİ BİR MÜDAFA HAREKETİDİR

Milletin iradesini müdafaa hareketi,
Milletin hukukunu müdafaa hareketi,
Devleti müdafaa hareketi,
Devletin kurumlarını müdafaa hareketi,
Vatanın bütünlüğünü müdafaa hareketi,
Ümmetin hukukunu müdafaa hareketidir.
Değerli Meslektaşlarım
Kıymetli Basın Mensupları

15 TEMMUZ RUHUYLA BÜTÜN DARBECİLER YARGILANMIŞTIR

Yakın tarihimizde 12 Eylül darbecileri, 28 Şubat darbecileri ve 15 Temmuz Darbecileri yargılanmıştır.
1960 Darbecileri hayatta olmadığı için TBMM’miz bir kanun ile adına Yüksek Adalet Divanı denilen darbecilerin kurduğu ve talimatlandırdığı sözüm ona bu mahkemenin bütün kararlarının hukuka aykırı olduğunu hükme bağlamıştır.

BAROMUZ MİLLETİMİZİN HUKUKUNU SAVUNMAYA DEVAM EDECEKTİR

Baromuzun üyesi kardeşlerim bütün darbe davalarında darbecilerin karşısında milletimizin yanında yer almıştır.
Baromuz büyük medeniyet projemizin bir parçası olarak

- Gazze’deki
- Filistin’deki
- Suriye’deki
- Irak’taki
- Lübnan’daki

Bütün dünyadaki mazlumların haklarını savunarak, dünya sathındaki adalet mücadelesine devam edecektir.
Bu kutlu yürüyüşe katıldığınız için hepinize teşekkür ediyorum.

Pakistan İslam Cumhuriyetine Ziyaret

Türkiye-Pakistan Ortak Tahkim Merkezi kurulacak

20 Temmuz 2026

İstanbul 2 No'lu Barosu olarak, Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı'nın başkanlığında, Başkan Vekilimiz Av. Niyazi Paksoy, Genel Sekreterimiz Av. Nurcan Yanardağ, Saymanımız Av. Erol Kıraç ile Yönetim Kurulu Üyelerimiz Av. Menderes Demir, Av. Fatma Koç ve Av. Melik İslam Şeker'den oluşan heyetimizle Pakistan İslam Cumhuriyeti'ne resmî bir ziyaret gerçekleştirdik.

ÜST DÜZEY TEMASLAR

Ziyaretimiz kapsamında; Pakistan Federal Hukuk ve Adalet Bakanı Sayın Azam Nazeer Tarar, Pakistan Yargıtay Başkanı Sayın Yahya Afridi, Federal Anayasa Mahkemesi Başkanı Sayın Amin-ud-Din Khan, Adalet Bakanlığı Müsteşarı Sayın Raja Naeem Akbar, İslamabad Başkent Bölgesi Yüksek Mahkemesi Başkanı Sayın Sardar Muhammad Sarfraz Dogar, Pencap Barolar Konseyi Başkanı Sayın Khawaja Qaisar Butt, Bağımsız Avukatlar Grubu Başkanı Sayın Muhammad Ahsan Bhoon, Pakistan Barolar Birliği Başkanı Sayın Pir Muhammad Masood Chishti, Hukuk ve Adalet Bakan Yardımcısı Barrister Sayın Usama Malik, Pakistan Barolar Birliği Üyesi ve Lahore Yüksek Mahkemesi Barosu Eski Başkanı Sayın Muhammad Maqsood Buttar, Pakistan Barolar Birliği Üyesi ve Rawalpindi Yüksek Mahkeme Barosu Başkanı Sayın Ghulam Mustafa Kandwal, Pencap Barolar Birliği Yürütme Kurulu Başkanı Sayın Fakhar Hayat, Sindh Yüksek Mahkemesi Barosu Başkanı Sayın Muhammad Haseeb Jamali ve Sindh Yüksek Mahkemesi Barosu Genel Sekreteri Sayın Fareeda Mangrio ile görüşmeler gerçekleştirdik.

YARGIDA İŞBİRLİĞİ

Görüşmelerimizde; hukuk ve yargı alanında iş birliği, ortak Tahkim Merkezi kurulması, avukatlar arasında dayanışmanın güçlendirilmesi ve ortak faaliyetlerin artırılması hususlarında istişarelerde bulunularak iş birliği protokolleri imzalanmıştır. Pakistanlı kardeşlerimize misafirperverlikleri için teşekkür ediyor; kardeşliğimizin ve ortak adalet idealimizin güçlenmesini temenni ediyoruz. İstanbul 2 No'lu Barosu olarak hak, hukuk ve adalet mücadelemizi kararlılıkla sürdüreceğiz.

Üstatlara Plaketleri Takdim Edildi

Nice başarılı, sağlıklı yıllar!

Yıllarını hukukun üstünlüğüne, adaletin tesisine ve savunma mesleğinin onuruna adamış kıymetli meslektaşlarımızla anlamlı bir törende üçüncü kez bir araya geldik.

21 Ağustos 2026

İstanbul Ticaret Üniversitesi Eminönü yerleşkesi Ahi Çelebi kampüsü konferans salonunda gerçekleştirdiğimiz törenlerde, Baromuzun değerli üyelerine meslekte geçirdikleri yılların anısına plaketlerini takdim ettik.

Tören öncesinde düzenlenen kokteylde meslektaşlarımızla sohbet ederek mesleki dayanışmamızı ve birlik ruhumuzu bir kez daha güçlendirdik.

Bugüne kadar verdikleri emek, gösterdikleri özveri ve adalet mücadelesine sundukları katkılar için tüm meslektaşlarımıza gönülden teşekkür ediyoruz.

Meslekte nice başarılı, sağlıklı ve onurlu yıllar diliyoruz.

UCM'ye Kadın ve Çocuk Soykırımıyla İlgili Delil İbrazı

Gazze'de kadın ve çocuk soykırımına ilişkin ek deliller Lahey'de Uluslararası Ceza Mahkemesine sunuldu.

1 Eylül 2026

İstanbul 2 Nolu Barosu olarak, Gazze'de işlenen soykırım, insanlığa karşı suçlar, savaş suçları ve saldırı suçlarına ilişkin yürüttüğümüz hukuki sürecin takipçisi olmaya devam ediyoruz.
15 Kasım 2023 tarihinde başlattığımız hukuki süreç kapsamında başvurumuz 5 Aralık 2023 tarihinde Uluslararası Ceza Mahkemesine taşınmış, farklı ülkelerden 3.061 hukukçunun desteği alınmıştır.

676 BİN 995 İMZALI DİLEKÇE

Kamuoyunun desteğine açılan suç duyurumuz kapsamında 674.674 çevrim içi ve 2.321 fiziki olmak üzere toplam 676.995 imza toplanmıştır.
2 Eylül 2026 tarihinde, kadın ve çocuklara yönelik suçlara ilişkin hazırlanan 4 klasör ve 25 CD'den oluşan ek delilleri Uluslararası Ceza Mahkemesine sunuldu. Dosyada 119 kronolojik fotoğraf kaydı, 9 delil kitabı, noter tasdikli mağdur beyanları ve 25 video kaydı bulunuyor.

Bu süreç yalnızca bir hukuki başvuru değil; adaletin, insanlığın ve ortak vicdanın mücadelesidir.
Gazze'de yaşananların unutulmaması, delillerin kayda geçirilmesi ve sorumluların hukuk önünde hesap vermesi için mücadelemizi sürdüreceğiz.
Soykırımcılar bir gün mutlaka hukuk önünde hesap verecektir.
Tarihi soykırımcılar değil, hukukçular yazacaktır.

TARİHİ SOYKIRIMCILAR DEĞİL, HUKUKÇULAR YAZACAK

“Bir ülkede hukuk güçlü, savunma itibarlı, yargı tarafsız ve etkinse adalet de o kadar güçlüdür”

Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı, Adli Yıl açılışında konuştu: “Adalet; Devletin temelidir. Toplumsal barışın teminatıdır. İnsan onurunun güvencesidir. Hukuk ise adalete ulaşmak için en önemli yoldur. Bu nedenle bir ülkede hukuk ne kadar güçlü, savunma ne kadar itibarlı, yargı ne kadar tarafsız ve etkin ise adalet o kadar güçlüdür”

5 Eylül 2026

Sayın Adalet Bakanım,
Sayın Valim,
Değerli Milletvekillerimiz,
Değerli Bakan Yardımcılarım,
Yargımızın kıymetli mensupları,
Sayın Rektörüm,
Kıymetli akademisyenlerimiz,
Saygıdeğer meslektaşlarım,
Değerli misafirler;
Sözlerime başlarken hepinizi saygıyla, muhabbetle selamlıyorum. Programımıza hoş geldiniz şeref verdiniz.
Programımızı teşrif eden başta Adalet Bakanımız Sayın Akın Gürlek olmak üzere bütün meslektaşlarıma, misafirlerimize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.
Yeni adli yılın; avukatlarımıza, milletimize, yargı camiamıza, hayırlar getirmesini Yüce Allah'tan niyaz ediyorum.

Sayın Bakanım, Değerli Meslektaşlarım,
Bildiğiniz üzere Adalet;
- Devletin temelidir.
- Toplumsal barışın teminatıdır.
- İnsan onurunun güvencesidir.

Hukuk ise adalete ulaşmak için en önemli yoldur.
Bu sebeple bir ülkede hukuk ne kadar güçlü, savunma ne kadar itibarlı, yargı ne kadar tarafsız ve etkin ise adalet o kadar güçlüdür.
Adalete erişim büyük oranda yargı üzerinden gerçekleştiği için, adaleti konuşurken; yargıyı, yargının süjelerinin niteliğini mutlaka konuşacağız. Sorunları samimi bir şekilde çözüm önerilerimizle birlikte değerli bakanımıza ileteceğiz.
Huzurlarınızda Bakanımıza ben bir daha teşekkür etmek istiyorum.
- Telefonlara neredeyse çalmadan cevap vermesi,
- Makul gördüğü talepleri beklemeksizin anında yerine getirmesi,
- Hızı ve cesareti,
- Muhakeme süresinin kısalması ve adaletin sağlanması için yargı mensuplarına gerekli ikazların yapılacağı mekanizmaların oluşturması,
- Faili meçhul cinayetlerin çözümü için özel birim kurması, (Özellikle

Nedenleriyle kendisine teşekkür ediyorum.
Evet yargımızın sorunları var. Ancak samimi eleştiri yapıp ciddi çözüm önerisi sunabilmek için yargımızın dününü de bilmemiz, nereden nereye geldiğini görmemiz gerekiyor.

10 YIL ÖNCE HAİN DARBE TEŞEBBÜSÜ OLDU

Sayın Bakanım
Değerli Meslektaşlarım
Hepinizin çok iyi bildiği üzere ülkemizde her 10 yılda bir darbe yapıldı. Yargı tamamen darbecilere teslim oldu. Değerli dostlar çok uzak bir geçmişten bahsetmiyorum. Daha 10 yıl önce hain bir darbe teşebbüsü oldu.
252 Şehidimiz ve 2735 gazimiz oldu. Devletimiz yıkılmaktan, ülkemiz bölünmekten, milletimiz parçalanmaktan kıl payı kurtuldu.
Ancak 15 Temmuz'u anlamak için yalnızca o geceye değil, bizi o geceye getiren zihniyete de bakmak gerekir. Çünkü 15 Temmuz, Türkiye'nin darbe ve vesayet tarihinin başlangıcı değil; millet iradesinin darbeler karşısındaki uzun mücadelesinin en yakın ve en ağır imtihanlarından biridir. Şimdi, bu karanlık zincirin ilk halkalarına dönmek istiyorum.
1960 darbecileri, hukuku asker botlarıyla çiğnediler.
- Başbakanı anayasayı ihlalden yargılarken kendileri bir kararla anayasayı ilga ettiler.
- Değerli dostlar Başbakan ve Bakanları idam eden sözüm ona yargı organıydı. Adı da yüksek Adalet Divanıydı.
- Hasılı darbeciler Bütün yargıyı ele geçirdiler
- Değerli dostlar Başbakan ve iki bakanın idamı aslında neyin idamıydı biliyor musunuz? Milli iradenin idamıydı. Bugünün yargısını eleştirenler

başbakan ve iki bakan ile milli iradeye idam kararı veren yargıya ne diyecekler?

12 EYLÜL BAŞ DARBECİSİ: "YARGIYA EMİR VERDİK"

12 Eylül Baş Darbecisi **"Bir sağdan astık bir soldan astık" derken yargıya emir ve talimat verdik demiyor muydu?**
28 Şubat darbecileri hâkim ve savcıları birifingledikten sonra yargının darbecilerin elinde oyuncak olduğuna ben şahit oldum.
28 Şubat darbecileriyle paralel çalışan Anayasa Mahkemesi, İktidar Partisini kapattı. 2008 Yılında iktidar partisi hakkında kapatma davası bir oy farkla sonuçlandı.
Bütün bu makus talihe dur denilmesi gerekiyordu. Bunun için çok güçlü bir iradeye cesarete, adanmışlığa ihtiyaç vardı.
Nihayet 2016 yılına gelindi. Milletin temsilcileri tam muktedir olmak istiyor, emperyalistler ve onların her daim maşalığını yapan darbeciler ise bundan ciddi anlamda rahatsız oluyorlardı.

Tarih 15 Temmuz 2016 darbeciler şehirlerin meydanlarını, kamu binalarını, köprüleri işgal ettiler. Teslim almak istedikleri milletin seçilmiş temsilcileri, milli iradenin ta kendisiydi. Darbelerin makus talihini yakacak ateşin kıvılcımı **"MİLLETİMİ ÖLÜMÜNE ŞEHRİN MEYDANLARINA DAVET EDİYORUM"** cümlesiydi.
Bu çelik irade ve milletin eşsiz kahramanlığı karşısında, darbeciler milletin üzerine tank topuyla ateş edecek kadar acımasız olsalar da teslim olmak zorunda kaldılar.
Milletimizin kahramanlığı ve darbecilerin acımasızlığı deyince; Cumhurbaşkanlığımızın vekili olarak görev yaptığım iki dosyadan birer anekdot anlatmak isterim

"15 TEMMUZ DARBELER DEVRİNİN SONU":

- 17 Yaşında bir genç eli sarılı
- 15 Temmuz Şehitler Köprüsünde tank topuyla insanlar üstüne ateş açılması

15 Temmuz'u ben bir devrin sonu olarak vasıflandırıyorum:
- Darbeler devrinin sonu,
- Milli iradenin baskı altında tutulduğu devrin sonu,
- Ülkenin okyanus ötesinden yönetildiği devrin sonu,
- Yargının darbecilere boyun eğdiği devrin sonu,

Hemen o gece darbeciler hakkında yakalama kararları çıkaran yargımızı, yargı mensuplarımızı tebrik ediyorum. Milletin gerçek yargısı işte darbecileri yargılayan yargıdır.
Milletin yargısı:
*** 12 Eylül darbecilerini yargıladı mahkûm etti.**
*** 28 Şubat darbecilerini yargıladı mahkûm etti.**
*** 15 Temmuz darbecilerini yargıladı mahkûm etti.**
- **Milletin iradesiyle savaşan anayasa Mahkemesi bireysel başvuru ile özgürlükler mahkemesi haline geldi.**
- **Askerî yargı kaldırıldı**
- **Devlet Güvenlik Mahkemeleri kaldırıldı.**

Şimdi biz darbecilerin teslim alamadığı, milletin gerçek yargısı olup darbecileri yargılayan mahkûm eden bu yargının sorunlarını tartışabiliriz. Bu sorunları çözebiliriz. Çünkü yargı darbecilerin değil artık milletin elinde.
"UZUN DAVA SÜRECİ ADALETİ ÖRSELİYOR"

Değerli Bakanım
- Muhakeme sürelerin uzunluğu ciddi bir sorun ve adaleti örseliyor.
- Muhakeme sürelerinin uzunluğu mahkemelerin dava yükünü ciddi anlamda artırıyor.
- Muhakeme süreleri hâkim savcının iş yükünü azaltarak, sorumluluğunu artırarak çözülebilir bir sorundur.
- Muhakemenin süjeleri olan avukat, hâkim, savcının hukuk nosyonları ve mesleki yeterliliklerinin artırılması adalet açısından önem arz etmektedir.
- Tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin geliştirilmesi; mahkemelerin dosya yükünü azaltacak, muhakeme süresini kısaltacak, adalete erişimi hızlandıracaktır.

SAVUNMA GÜÇLÜ DEĞİLSE ADALET DE GÜÇLÜ OLAMAZ

Sayın Bakanım,
Değerli Meslektaşlarım,
Geçtiğimiz yıl burada özellikle ifade etmiştim:
Yargının üç sacayağı vardır. Hâkim, savcı ve avukat. Bu üç meslek grubunun da nihai gayesi adaletin gerçekleşmesidir.

Dolayısıyla **savunmanın güçlendirilmesi, yalnızca avukatların mesleki haklarının artırılması değildir. Savunmanın güçlendirilmesi doğrudan doğruya adaletin güçlendirilmesidir.**
37 yıllık meslek hayatımın bana öğrettiği en önemli hakikatlerden birisi şudur:
Avukatlık, insanların canlarını, mallarını, hürriyetlerini ve geleceklerini emanet ettikleri bir meslektir.
Bu sebeple avukatlık mesleğinin yapısal sorunlarını çözmek bir meslek grubuna imtiyaz sağlamak değil, vatandaşın adalete erişimini güçlendirmektir.
Bu kapsamda;
- **Avukatların delil toplamada yetkili ve etkin olması,**
- **Avukat beyanlarının duruşma tutanağına doğrudan aktarılabilmesi,**
- **Vekâletnamelerin müvekkilin onayıyla e-Devlet üzerinden düzenlenebilmesi,**
- **Avukatlık hizmetlerindeki KDV yükünün azaltılması**
- **Avukatlık ücret sözleşmelerinin ilam hükmünde olması,**
- **Genç meslektaşlarımızın ekonomik ve mesleki şartlarının iyileştirilmesi,**

Savunmayı güçlendirecek adalete erişimi kolaylaştıracaktır.

"BARO OLARAK ÜLKEMİZDE FARKLI BİR ANLAYIŞ GELİŞTİRDİK"

- **Her ruhsat töreninde ifade ettiğimiz baro başkanı gece saat 03 veya 04'de dahi aranabilir.**
- **Avukat mesleği icra ederken karşılaştığı her engeli ortadan kaldırmakla görevlidir.**
- **Üyelerimizle düzenli istişare toplantıları yapıyoruz.**
- **Bakanlığımıza 37 maddelik talep listesi verdik bunları takip ediyoruz.**
- **Silah ruhsat harcına dair bakanımız gerekli müjdeyi verecektir.**
- **Gayrimenkul alım satımlarında avukat bulundurma zorunluluğu olmalıdır.**

HUKUK VE ADALET EVRENSELDİR SINIR TANIMAZ

Değerli Misafirler,
Bugün hukuk ve adalet meselesini artık yalnızca ülkelerin kendi sınırları içerisinde değerlendirmek mümkün değildir.
Çünkü dünyanın herhangi bir bölgesinde hukukun ortadan kalkması, bir süre sonra bütün insanlığın hukuk güvenliğini tehdit etmektedir.
Savaşlar, işgaller, terör, göç, ekonomik eşitsizlikler, yabancı düşmanlığı, İslam karşıtlığı ve uluslararası hukukun uygulanmasındaki çifte standartlar bize bir gerçeği açıkça göstermektedir:
Sorumluluğumuz ve adalet idealimiz evrenseldir.
Türkiye'nin en güçlü barosu olma hedefiyle çıktığımız bu yolda, taşıdığımız sorumluluğun yalnızca ülkemizle sınırlı olmadığının daima farkında olduk. Bu bilinçle hedefimizi daha da ileri taşıyarak dünyanın en güçlü barosu olma iradesini ortaya koyduk. Bugün geldiğimiz noktada, ortaya koyduğumuz çalışmalar, kurduğumuz uluslararası ilişkiler ve hukukun evrensel değerleri adına attığımız adımlarla gönül rahatlığıyla ifade edebiliriz ki; Baromuz dünyanın en güçlü barosudur.
Bu düşünceyle İstanbul 2 Nolu Barosu olarak yalnızca ülkemizde değil, uluslararası alanda da hukukçular arasında güçlü bir dayanışma ağı oluşturmak için çalışmalar yürütüyoruz.
İsrail'in Gazze'de yaptığı soykırım bir gerçeği bütün insanların ve özellikle de hukukçuların önüne getirdi. Tüm insanlığın hukukun üstünlüğünün hâkim olmasına ihtiyacı var. Bunun öncüsü de hukukçular olmalıdır. Biz çeşitli tasniflere tabi tutsak da aslında hukuk bir tanedir.
Zikredilen tüm hukuk sistemlerinin üstünde olan bu hukukun tüm dünyada hakim kılınması gerekmektedir.
Geçtiğimiz temmuz ayında dost ve kardeş ülke Pakistan'a gerçekleştirdiğimiz resmî ziyaret bunun önemli adımlarından biri olmuştur.

Değerli Bakanım
Sizinle de istişare ettikten sonra **Pakistan'a gittik.** Pakistan Federal ve Hukuk Adalet Bakanı, Anayasa Mahkemesi Başkanı, Yargıtay Başkanı Barolar Birliği Başkanı ve Eyalet Barolar Birliği Başkanlarıyla görüştük.
İslam ülkelerinden başlamak üzere Hukuk ve Yargı Birliği için çalışmalar yapılması gerektiği düşüncemizi paylaştık ve istişare ettik. **Görüştüğümüz hukukçular bu düşünce ve idealin çok önemli olduğunu derhal çalışmalara başlanması gerektiğini ifade ettiler. Hatta protokolleri bizim önerilerimiz doğrultusunda kendileri hazırladılar. Bizler bazı ilaveler yaparak imzaladık.**

"Gazze'de Sadece İnsanlık Değil, Hukuk da Sınanıyor"

Bu Protokollerde:
- **İdeal ve tüm dünyada geçerli hukuk normları oluşturmak,**
- **Avukatları hak ve adalet arayışında karşılıklı desteklemek,**
- **Barolar arasında sürekli iş birliği mekanizmaları oluşturmak,**
- **Ortak Tahkim Merkezleri Kurulması,**

protokol hükümlerimiz arasında bulunmaktadır.
Hukuk ve yargı birliği uzun zaman isteyen bir ideal olsa da ortak tahkim merkezi hemen ekonomik netice verecektir. Bu gerçekleştiğinde İslam dünyasından, Londra ve Paris'e akan milyarlarca dolar para bizim coğrafyamızda kalacaktır.
Bu düşüncemizin yalnızca yüzde 5 ini gerçekleştirsek dahi Türkiye'deki tüm avukatların klasik avukatlık yapmasına gerek kalmaz. Meslektaşlarımız hakemlik veya tahkimde taraf vekilliği yaparak bugün kazandıklarının yüz katını rahatlıkla kazanabilirler.
Hukuk ve Yargı Birliği ile ilgili; Ürdün Barolar Birliği Başkanı ve Suriye Adalet Bakanı ile görüşmeler gerçekleştirdik. Önümüzdeki günlerde Suudi Arabistan, Kuveyt, Katar ve diğer bölge ülkeleri ile de görüşmelerimiz devam edecektir.
Sayın Bakanım,
Değerli Meslektaşlarım,
Adli yıl açılışında hukuktan, adaletten ve insan haklarından bahsedip Gazze'de yaşananları görmezden gelemeyiz.
Bugün Gazze'de; soykırım, büyük bir insanlık dramı yaşanıyor.
Çocuklar öldürülüyor.
Kadınlar öldürülüyor.
Hastaneler, okullar, ibadethaneler, mülteci kampları ve yardım bekleyen siviller bombalanıyor.
İsrail saldırganlığı ve vahşeti sınır tanımıyor.
Bu vahşet ve saldırganlık **Gazze'yi, Filistin'i, Lübnan'ı, İran'ı, Suriye'y**i kan gölüne çevirdi. Şehirleri yıktı.
İsrail artık bölge için değil bütün insanlık için büyük ve yakın bir tehlike haline gelmiştir.
İstanbul 2 Nolu Barosu olarak 7 Ekim 2023'ten hemen sonra şunu söyledik:
Bir hukuk kurumu olarak bize düşen yalnızca yapılanları kınamak değildir. Hukuku harekete geçirmektir.
Bu düşünceyle uluslararası hukuk alanında kapsamlı bir çalışma başlattık.
İsrailli yöneticiler hakkında soykırım, insanlığa karşı suçlar, savaş suçları ve saldırı suçu nedeniyle hukuki süreci başlattık.
Başvurumuzu 5 Aralık 2023 tarihinde Uluslararası Ceza Mahkemesine taşıdık.
Dünyanın farklı ülkelerinden 3.061 hukukçu bu mücadeleye imzasıyla destek verdi.
Daha sonra başvurumuzu kamuoyunun imzasına açtık ve yaklaşık 700 bin insan bu suçların cezasız kalmaması için imzasını ortaya koydu.
Bunlar bizim için yalnızca rakamdan ibaret değildir. Dünyanın farklı yerlerinden yükselen vicdan feryadı ve adalet talebidir.
Ancak biz dosyayı hazırlayıp teslim etmekle görevimizin sona erdiğini düşünmedik.
Çünkü soykırım devam ettiği müddetçe hukukçunun vazifesi de devam eder.
Nitekim birkaç gün önce, kadın ve çocuklara karşı işlenen suçlara ilişkin hazırladığımız yeni delilleri Lahey'e götürdük.

- 119 kronolojik fotoğraf kaydı,
- 9 delil kitabı,
- Noter tasdikli mağdur ve mağdur yakını beyanları,
- 25 video kaydından oluşan 25 CD

Ek delil olarak Uluslararası Ceza Mahkemesine sunduk.
İsrail soykırımı nedeniyle milli hukukumuzda da suç duyurusunda bulunduk. Bu suç duyurumuzdan sonra İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığımız 37 Soykırımcı hakkında yakalama kararı çıkardı. Kırmızı bülten için gerekli işlemler yapıldı. Bu vesile ile de Adalet Bakanımız sayın Akın Gürlek Bey'e huzurlarınızda teşekkür ediyorum.

ULUSLARARASI HUKUK ÇİFTE STANDARTTAN KURTARILMALIDIR

Değerli Bakanım,
Kıymetli Meslektaşlarım,
Gazze bize çok açık bir hakikati ve sorumluluğumuzun ağırlığını göstermiştir.

- **Birleşmiş Milletler Yetersizdir.**
- **Uluslararası Adalet Divanı yetersizdir.**
- **Uluslararası Ceza Mahkemesi yetersizdir.**
- **Uluslararası Hukuk Normları yetersizdir.**

Bu durumda uluslararası yeni hukuk normlarının ve uluslararası yeni hukuk mekanizmalarının inşası zorunludur.
Bu yalnızca Müslümanların değil bütün insanlığın acil ihtiyacıdır.
Biz gelecek nesillere nasıl bir hukuk düzeni bırakacağımızın sorumluluğunu taşıyoruz.
Çünkü adaletin milliyeti olmaz.
Hukukun dili, ırkı olmaz.
Adalet, herkes için adalet olduğu zaman adalettir.
Adalet Batı Medeniyetinin insan ve hukuk tasavvuruna sığmaz.
Onlar için insanlık tarihi köleleştirme, sömürü ve soykırımdan ibarettin. Bugün yaşanan bundan başka bir şey değildir.
Ufkumuz ve vizyonumuz evrensel, sorumluluğumuz küreseldir.
Baro olarak küresel hak ve adalet mücadelemiz aralıksız devam edecektir.
TARİHİ SOYKIRIMCILAR DEĞİL, HUKUKÇULAR YAZACAKTIR.

Değerli meslektaşlarım
Programımızı teşrifleriyle bizleri onurlandıran Adalet Bakanımız Sayın Akın Gürlek'e, değerli milletvekillerimize, yargımızın kıymetli mensuplarına, akademisyenlerimize, çok değerli meslektaşlarıma ve bütün misafirlerimize ayrı ayrı teşekkür ediyorum. İstanbul Üniversitemizin rektörüne ev sahipliği için teşekkür ediyorum.
Adli Yılın hayırlı olmasını diliyor, her birinize tekrar saygı ve hürmetlerimi sunuyorum.

"Avukatlarımız Dava Açınca Ne Zaman Biteceğini Bilmek Zorunda"

5 Eylül 2026

Adalet Bakanı Akın Gürlek İstanbul 2 No'lu Barosu'nun Adli Yıl Açılış Töreninde önemli açıklamalar yaptı: "Yargıda hedef süreye hâkim-savcı arkadaşlarımız mutlaka riayet edecek. Avukatlarımız dava açtığı zaman bu davanın ne kadar sürede biteceğini bilmek zorunda" "Bizler devasa bir çınarın aynı köke bağlı, aynı gövdeye tutunan dallarıyız. Demokratik hukuk sistemimizde ülkemizin evrensel hukuk değerleri bakımından daha ileri noktalara ulaşması konusunda ayrımız gayrımız yok. Yağmurda, fırtınada ve güneşte yani iyi veya kötü her durumda aynı ölçüde etkilenen bir bütünüz"

İsimlerin önündeki sıfatlar farklı olsa da aynı amaca hizmet ettiklerini belirten Adalet Bakanı Akın Gürlek, "Bizler devasa bir çınarın aynı köke bağlı, aynı gövdeye tutunan dalları ve budaklarıyız. Demokratik hukuk sistemimizde ülkemizin evrensel hukuk değerleri bakımından daha ileri noktalara ulaşması konusunda ayrımız gayrımız yok. Yağmurda, fırtınada ve güneşte yani iyi veya kötü her durumda aynı ölçüde etkilenen bir bütünüz. Yargıda hedef sürelere uyulacak" dedi.

"İSTANBUL 2 NOLU BARONUN ÇALIŞMALARINI TAKDİR EDİYORUZ"

İstanbul 2 No'lu Barosu'nun düzenlediği Adli Yıl Açılış Programına katılan Bakan Gürlek, ev sahipliği dolayısıyla Baro Başkanı Avukat Yasin Şamlı ve yönetim kurulunu teşekkür etti.

Yargının üç temel ayağından biri olan savunmayı temsil eden 'Avukatlık Müessesi'nin hukukun gelişmesi ve demokrasinin güçlenmesine önemli katkı sağladığını ifade eden Bakan Gürlek, "Bu anlayışla faaliyet gösteren ve kıymetli mensuplarını bünyesinde barındıran İstanbul 2 No'lu baromuzun çalışmalarını takdir ile karşıladığımı özellikle ifade etmek istiyorum" dedi.

Bakan Gürlek, yeni adli yılın ülkemiz, milletimiz ve hukuk camiası için hayırlı olması temennisinde bulundu.

"İŞ BİRLİĞİMİZİ GÜÇLENDİRMEYE ÇALIŞIYORUZ"

Avukatları temsil eden Barolar ile Bakanlığın çalışma ve istişare köprülerini hiçbir zaman koparmadıklarını belirten Bakan Gürlek, "Aksine bu yolların genişletilmesi için iş birliğimizin güçlenmesi için tüm gayretimiz ve samimiyetimizle istişare ortamlarını muhafaza ediyoruz. Aynı zamanda İstanbul 2 No'lu Baromuzun yönetimiyle avukatlarımızın çalışma şartlarını ve mesleki gereksinimleri konusunda oluşturulan çalışma grupları vasıtasıyla daima diyalog halinde olduğumuzu bilmenizi isterim" ifadelerini kullandı.

Bakan Gürlek, göreve geldiği tarihten itibaren gerçekleştirdiği İl ziyaretlerinde mutlaka baroları ve baro yönetimlerini ziyaret ettiğini ifade etti.

Aynı zamanda Bakan Gürlek, İstanbul 2 No'lu Barosunun meslek odaklı anlayışını son derece kıymetli bulduğunu kaydetti.

"DEVASA BİR ÇINARIN DALLARI VE BUDAKLARIYIZ"

İsimlerin önündeki sıfatlar farklı olsa da aynı amaca hizmet ettiklerini söyleyen Bakan Gürlek, "Bizler devasa bir çınarın aynı köke bağlı, aynı gövdeye tutunan dalları ve budaklarıyız. Demokratik hukuk sistemimizde ülkemizin evrensel hukuk değerleri bakımından daha ileri noktalara ulaşması konusunda ayrımız gayrımız yok. Yağmurda, fırtınada ve güneşte yani iyi veya kötü her durumda aynı ölçüde etkilenen bir bütünüz. İsimlerimizin önündeki sıfatlar farklı olsa da aynı amaca hizmet eden görev neferleriyiz. Bu sebeple değerli Baromuzun, Bakanlığımıza önerileceği her türlü yapıcı, öngörülü ve çözüm odaklı projeye kapımız sonuna kadar açıktır" diye konuştu.

"BATILI ÜLKELER, HUKUK VE İNSAN HAKLARINDA ÇİFTE STANDART UYGULUYOR"

Dünya hukuk düzenin adaletin yerinde ve zamanında tecelli etmesi konusunda çok ciddi bir sınav verdiğini dile getiren Bakan Gürlek, "Açıkça ifade etmek isterim ki evrensel hukuk değerlerini savunduğunu ifade eden batılı ülkelerin yaklaşımını son yıllarda bir güven kaybına uğramış, insanlık onuru çağdaş hukuk anlayışı karşısında adeta sahipsiz bırakılmıştır. Neden bahsettiğimi hepiniz anlamışsınızdır. Son yıllarda Orta Doğu coğrafyamızda çok sayıda insan hakkı ihlalinin yaşandığı, güçlünün zayıfı zulmüyle karşı karşıya bıraktığı, katliamların ve göçe zorlamaların sıradanlaştığı, insanlığın kabullenmemesi gereken ağır bir tabloyla karşılaştığı bir ortamdayız" dedi.

Bakan Gürlek sözlerini şöyle sürdürdü:

"Başta Filistin ve Gazze'de yaşananlar olmak üzere batılı ülkelerin hukuk ve insan hakları söylemlerindeki çifte standartlara hepimiz şahidiz. Yıllardır insan hakları söylemini kendi çıkarları doğrultusunda temelsiz ve ön yargılı bir biçimde örtülü bir baskı aracı haline getiren anlayışların gerçek ve somut mağduriyetler karşısında nasıl körleştiğini, nasıl sağırlaştığını, kendi çıkarları uğruna, zulme, işgale, katliama ve işkenceye karşı nasıl sessiz kaldığını hepimiz görüyoruz. Değerli dostlar, Gazze'de yaşanan zulüm karşısında Türkiye ve birkaç dost ülke haricinde hukuk ve adalet temelinde yeterince güçlü itirazların yükselmediğini görüyoruz."

"TÜRKİYE MAZLUMUN UMUDU OLMAYA DEVAM EDECEK"

Batının hukuk ve insan hakları alanında oluşturduğu üstünlük iddiası ciddi biçimde sorgulanır hale geldiğini ifade eden Bakan Gürlek, "Batı kendi coğrafyasında yaşanan işgal ve savaşlarda rakip olarak gördüğü ülkelere ait kültür ve sanat eserlerine yönelik yasaklayıcı tutumlar sergileyecek kadar hukuk ve sağduyudan maalesef uzaklaşmıştır" diye konuştu.

Bakan Gürlek Türkiye'nin özellikle bölgede, tarihten aldığı güçlü mirasla mazlumların umudu olmaya devam edeceğini ifade etti. Bakan Gürlek, "Yeter ki iç cephemizi güçlendirelim. Öncelikle ülkemizin güvenli geleceğini inşa edelim ve insanlığın huzur ve barışı için en verimli katkılar sağlamaya devam edelim" dedi.

2 NO'LU BARONUN GAZZE KONUSUNDAKİ HASSASİYETİNİ VURGULADI

Gazze konusunda İstanbul 2 No'lu Barosunun ortaya koyduğu hassasiyet ve gayretin her türlü takdirin üzerinde kıymetli bir mücadele olduğunu vurgulayan Bakan Gürlek, "Baromuz bünyesinde oluşturulan Filistin Komisyonu başta olmak üzere hukukun ve insanlık onurunun savunulması amacıyla yürütülen çalışmaları son derece kıymetli buluyoruz. Baro yönetimini ve siz değerli üyelerimizi bu onurlu mücadelede gösterdiğiniz

hassasiyet ve verdiğiniz emekler için gerçekten samimiyetle kutluyorum" dedi.

"SAVUNMA HAKKI HUKUK SİSTEMİMİZİN EN GÜÇLÜ UNSURLARINDAN BİRİ"

Avukatlık mesleğinin yalnızca bir meslek olarak görülmemesi gerektiğini, vatana ve millete hizmet noktasında görev bilinciyle hareket eden, saygın ve güven veren bir müessese olduğunu belirten Adalet Bakanı Gürlek, savunma hakkının hukuk sisteminin en güçlü ve değerli unsurlarından biri olduğunu vurguladı. Türkiye'de barolara kayıtlı 200 binin üzerinde avukat bulunduğunu ifade eden Bakan Gürlek, "Avukatlık yalnızca bir meslek olarak algılanmamalı, vatana ve millete hizmet noktasında görev bilinciyle hareket eden, saygınlığını koruyan ve güven veren bir müessesi olarak yoluna devam etmelidir. Bu kutsal görev bilincine zarar verebilecek ve adil yargılama süreçlerinde kişisel çıkarlar doğrultusunda etkilemeye yönelebilecek tutumlara karşı mesleğin kendi etik değerleri içerisinde güçlü bir hassasiyet gösterilmesinin önemini özellikle ifade etmek isterim. Elbette savunma hakkı hukuk sistemimizin en güçlü ve en değerli unsurlarından biridir. Ancak bu kutsal mesleği temsil eden bazı kişi ve kurumların mesleki amaçlardan uzaklaşarak siyasi veya ideolojik çekişmelerin etkisi altında kalması bizleri son derece üzmektedir." dedi.

"MESLEKİ BAĞIMSIZLIĞININ MUHAFAZA EDİLMESİ ÖNEMLİ"

Bakan Gürlek, avukatların mesleki bağımsızlığını ve saygınlığını hiçbir marjinal anlayışın etkisi altında kalmadan muhafaza etmesini önemsediklerini vurgulayarak sözlerini şöyle sürdürdü:

"Bu devasa yapı ülkemizin eğitim nesilleri konusunda sahip olduğu ve en önemli zenginliklerinden birisidir. Bununla gurur duyuyoruz. Bu kıymetli birikimin ülkemizin kalkınmasına, birlik ve beraberliğimizin korunmasına ve özellikle hukuk sistemimizin güçlü bir şekilde gelişmesine katkı sunmasını hiçbir marjinal anlayışın etkisi altına girmeden mesleki bağımsızlığını ve saygınlığını daima muhafaza etmesini son derece önemsiyoruz."

"AYNI AMACA HİZMET EDİYORUZ"

Avukatların çalışma şartlarının iyileştirilmesine yönelik çalışmaların hassasiyetle sürdürüldüğünü belirten Bakan Gürlek, "Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanı olarak avukat dostlarımızın çalışma şartlarının iyileşmesine ve adliyelerimizde mesleklerini en iyi şekilde icra edebilmelerine yönelik çalışmalarımızı büyük bir hassasiyette sürdürdüğümüzü bilmenizi isterim. Sizler ve bizler aynı gemide, aynı yöne doğru ilerliyor, aynı amaca hizmet ediyoruz. Ortak gayemiz vatandaşlarımızın adalet sisteminden bekledikleri hizmeti yerinde ve zamanında karşılamaktır." dedi.

"DAHA GÜÇLÜ HUKUK SİSTEMİ İÇİN ÇALIŞIYORUZ"

Yargı çatısı altında farklı görevler üstlenilse de ortak amacın adaletin tecellisini sağlamak olduğunu vurgulayan Bakan Gürlek, samimi eleştirilere ve yapıcı önerilere her zaman açık olduklarını belirterek sözlerini şöyle sürdürdü:

"Vatandaşlarımıza ve devletimize hizmet şuuru ve görev aşkıyla hareket eden paydaşlarız. Sorunlar ve bunlara üreteceğimiz çözümler bizim için en güçlü ortak paydamızdır. Hep birlikte aynı masa etrafında daha güçlü hukuk sistemi ve vicdanlarda karşılık bulan adil bir düzenin inşası için çalışmalarımızın gerektiğinin bilincini muhafaza etmeliyiz. Samimi eleştirilere ve yapıcı önerilere her zaman açığız. Bununla birlikte kişisel çıkarları doğrultusunda devletin kurumlarını itibarsızlaştırmayı amaçlayan haksız ve mesnetsiz yaklaşımlar karşısında kurumlarımızın hukukunu ve itibarını kararlılıkla korumaya devam edeceğiz."
2025-2029 Yargı Reformu Strateji Belgesi kapsamında savunmanın güçlendirilmesi ve avukatların adli süreçlere daha etkin katılımının temel öncelikler arasında yer aldığını ifade eden Bakan Gürlek, Yeni Avukatlık Kanunu hazırlıklarının sürdüğünü kaydetti. Avukatların bilgi ve belgeye erişim yetkilerinin genişletilmesi, stajyer ve genç avukatlara sağlanacak destekler, avukatların mali ve özlük haklarının iyileştirilmesi dahil birçok alanda çalışma yürütüldüğünü belirten Bakan Gürlek, CMK ve adli yardım hizmetlerinin güçlendirilmesi, avukatlık hizmetlerindeki vergi yükünün azaltılması, adliyelerde çalışma şartlarının iyileştirilmesi, UYAP ve e-Duruşma uygulamalarının geliştirilmesi ile avukata yönelik şiddetle etkin mücadelenin de gündemlerinde olduğunu söyledi.

"AVUKATLARIN SİLAH RUHSATI ÜCRETİ YARIYA DÜŞECEK"

Bakan Gürlek, "CMK ve adli yardım hizmetlerinin güçlendirilmesi, avukatlık hizmetlerindeki vergi yükünün azaltılması, adliyelerde çalışma şartlarının iyileştirilmesi, UYAP ve E-Duruşma uygulamalarının geliştirilmesiyle avukata yönelik şiddete etkin mücadele konularını da yakından takip ediyoruz. Koruyucu hukuk anlayışının geliştirmesi, avukatlarla temsilin yaygınlaştırılması ve tüm bu çalışmaların barolarımızla güçlü bir istişare içerisinde yürütülmesi konusundaki kararlılığımızı bir kez daha vurgulamak istiyorum "dedi.

"HEDEF SÜRELERE MUTLAKA RİAYET EDİLECEK"

Yargılamaların makul sürede tamamlanmasının önemini anlatan Bakan Gürlek, uzun adli süreçlerin vatandaşlar ve avukatlar açısından oluşturduğu zaman ve emek kaybını önlemeye yönelik çalışmaların uygulamaya geçirildiğini söyledi. Hedef süre uygulamasına özellikle önem verdiklerini belirten Bakan Gürlek, "Özellikle yargıda hedef süreye hâkim-savcı arkadaşlarımız mutlaka riayet edecek. Avukatlarımız dava açtığı zaman bu davanın ne kadar sürede biteceğini bilmek zorunda." diye konuştu.
Kira tespit davalarının 9 ayda, tahliye davalarının ise 1,5 yılda sonuçlandırılmasının hedeflendiğini belirten Bakan Gürlek, ekim ayında gündeme gelecek pakette boşanma davalarının uzamasını önlemeye yönelik tedbirlerin de bulunduğunu, süresiz nafaka konusunda da Anayasa Mahkemesinin iptal kararının ardından bazı yasal düzenlemeler hazırlandığını kaydetti.

"AYNI AİLENİN PARÇASIYIZ"

Uygulamadan geldiği için avukatların yaşadığı soruları yakından bildiğini anlatan Bakan Gürlek konuşmasını şöyle sürdürdü:
"Ben uygulamadan geliyorum. Yargının üç sacayağından biri avukatlarımızın yaşadığı sorunları yakından biliyorum. Özellikle kalem personeliyle mahkeme kalemlerinde yaşadığı sorunları biliyorum. İnşallah bu konuda da hakim, savcı meslektaşlarımız başta olmak üzere adalet teşkilatımızın diğer meslektaşlarımızın bu konuda avukatlarımıza karşı tutum ve davranışlarında gerekli kibar, nezaket, insan ölçülere ulaşması, hassasiyet gösterilmesi konusunda her gittiğim yerde söylüyorum. Biz geniş bir aileyiz. Aynı ailenin parçasıyız. Biz 27 bin 500 kişilik hakim-savcıyız. Aynı zamanda da 211 bin kişilik bir avukat camiamız aynı ailenin ferdiyiz. İnşallah bu sorunları yeni adli yılımızda sizler de pratikte göreceksiniz."
Adalet Bakanı Gürlek, güçlü Türkiye'ye giden yolda, adaletin yüzyılına açılan kapıda, sivil anayasanın inşa edilmesi konusunda kararlılıkla yürümeye devam edeceklerini vurguladı.
Avukatların silah ruhsatlarına ilişkin ücretler konusunda talepleri bulunduğunu ifade eden Adalet Bakanı Akın Gürlek, şöyle konuştu: "Bu konuda Maliye Bakanlığımızla görüşmeler yaptık. İnşallah Ekim ayındaki pakete silah ruhsatının ücretlerinin yarısının bir defaya mahsus alınması daha sonra yenilemede ücretlerin alınmaması konusunda ortak bir mutabakata vardık.

İSTANBUL 2 NOLU BAROSU

STAJ EĞİTİM MERKEZİ 2024 - 2026 FAALİYETLERİ

Staj Eğitim Merkezi Yürütme Kurulu Üyeleri

Av. Emine Ulçay
Başkan

Av. Aylin Uzun
Başkan Vekili

Av. Enes Dursun
Genel Sekreter

Av. Rümeysa Köse
Eğitim Koordinatörü

Av. Emre Arslan
Tanıtım ve Medya Koordinatörü

Av. Gülşah Gül
Tanıtım ve Medya Koordinatörü

Av. Zehra Demirhan
İletişim Koordinatörü

Av. Bahri Dalıcı
Kariyer Koordinatörü

Av. Berkay Boy
Stajyer İlişkiler Koordinatörü

Av. Zeynep Sultan Tilim
Stajyer İlişkiler Koordinatörü

Av. Hümeyra Akpınar
Etkinlik Koordinatörü

Av. Muammer Yıldırım
Etkinlik Koordinatörü

Eğitmenlerimiz

Av. Yasin Şamlı
Av. Niyazi Paksoy
Av. Umut Özkan
Av. Menderes Demir
Av. Melik İslam Şeker
Av. Emine Ulçay
Yargıtay Üyesi Osman Atalay
Prof. Dr. Refik Korkusuz
Prof. Dr. Hüseyin Melih Çakır
Prof. Dr. Fatih Serbest
Doç. Dr. Murat Tumay
Doç. Dr. Hakkı Hakan Erkiner
Av. Dr. Mehmet Sarı
Av. Dr. Necip Taha Gür
Av. Dr. Yakup Oruç
Dr. Mustafa Oğuz Tuna
Dr. Mehtap Civir
Arb. Av. LLM. Hasan Pilavcı
Av. Reşat Petek
Av. Muhammed Emin Özkan
Av. Ersin Alakese
Av. Ali Kasım Tuna
Av. Hikmetyar Ceylan
Av. Rıza Saka
Av. Ümmü Gülsüm Bilen
Av. Arb. Doğan Duman
Av. Tahsin Kaplan
Av. Nuriye Nur Birlik
Av. Habip Bozkurt
Av. Arb. Yusufhan Güler
Av. Muhammed Enes Akkaş
Av. Hadi Dündar
Av. Mehmet Sevinç
Av. Mikail Yağız
Av. Furkan Topçu
Av. Muhammet Can Ceylan
Av. Sefa Yıldız
Av. Uğur Faruk Tüzün
Av. Yusuf Şamil Türen
Av. Rıdvan Yılmaz
Av. Muharrem Çetiner
Av. Fazıl Enes Aktaş
Av. Nadir Armağan
Av. Zeki Delikaya
Av. Hümeyra Akpınar
Av. Gülşah Gül
Dr. Yusuf Atan
Ahmet Güler
Dr. Nedim Havle
Psk. Semanur Ataş
Uzm. Psk. Hicran Arslan
Sosyolog Burcu Hepşen
Fahri Sarrafoğlu
Uzm. Dyt. Sena Tiritoğlu
Muhasebe Uzmanı Fatih Kıvrak

Yürütme Kurulu Toplantıları

Staj Eğitim Merkezi Yürütme Kurulu Toplantıları Merkez Başkanı Av. Emine Ulçay başkanlığında periyodik olarak gerçekleştirilmiştir. Baro Genel Merkezi ve İstanbul Adliyesi Baro Temsilciliği toplantı salonlarında gerçekleştirilen toplantılarda eğitim programları oluşturulmuş, faaliyet ve projeler planlanmıştır. Staj eğitim süreçlerinin geliştirilmesine yönelik görüş ve öneriler bu toplantılarda değerlendirilmiş ve mevcut çalışmalar ele alınmıştır.

Eğitimler

Meslektaş adaylarının hem teorik hem de pratik anlamda donanımlı bireyler olarak yetişmelerine katkı sunulması amacıyla yoğun bir eğitim programı yürütülmüştür. Bu kapsamda, yıl içerisinde düzenlenen mesleki eğitim programları aracılığıyla çeşitli alanlarda uzman avukatlar ve akademisyenler stajyer avukatlarla bir araya getirilmiştir. Kamu hukuku, uluslararası hukuk ve özel hukuk gibi temel hukuk alanlarının yanı sıra, avukatlık mesleğinin uygulamasına yönelik çeşitli özel başlıklarda da yüz yüze ve çevrim içi eğitimler gerçekleştirilmiştir.

Eğitim dönemi Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı'nın "Avukatlığın Önemi, İtibarı, Meslek Kuralları ve Manevi Sorumluluğu" konu başlıklı dersiyle başlamakta olup Baro Başkan Vekili Av. Niyazi Paksoy'un "Avukatın Hak, Yetki ve Yükümlülükleri, Cezai ve Hukuki Sorumluluğu" konulu dersiyle devam etmektedir.

Eğitim programı aylık olarak WhatsApp grupları ve sosyal medya hesapları üzerinden yayımlanmış, her ders için ayrıca afiş paylaşımları gerçekleştirilmiştir. Haftanın belirli günlerinde gerçekleştirilen eğitimler stajyer avukatların yanı sıra avukatlar ve hukuk öğrencilerinin de katılımına açılmış ve yoğun ilgi görmüştür.

Stajyer avukatların mesleki gelişimlerinin desteklenmesinin yanı sıra, hukuk dışı eğitimlerle sosyal ve kişisel gelişimlerine de katkı sağlanması hedeflenmiştir. Stajyer avukatların mesleki süreçte karşılaşabilecekleri genel kaygılar ve ihtiyaçlar gözetilerek; Doğru İletişim ve Diksiyon, Protokol Kuralları, Öfke Kontrolü ve Stres Yönetimi, Başarıda Sürdürülebilirlik ve Stresli Beslenme gibi başlıklarda destekleyici eğitim programlarına da yer verilmiştir.

SATMAK UNSURUNA İLİŞKİN YARGITAY KARARI
Yargıtay 10. CD, 27.01.2009-15535/847
'Dosya kapsamına göre görevlilerce yapılan istihbari çalışmalarda sanığın uyarıcı madde içeren hap sattığı yönünde edinilen bilgi üzerine başlatılan soruşturma sırasında insanın üst aramasında 41 adet uyarıcı madde içeren hap ele geçirilmiş olup sanık tarafından bu maddeyi kullanmak amacıyla bulundurduğu belirtilmiş ise de miktarına göre sanın bu maddeleri satmak amacı bulundurduğunu kabul edilmesi gerektiği.'

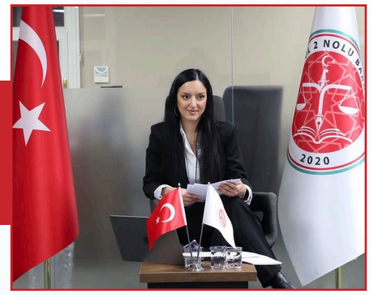

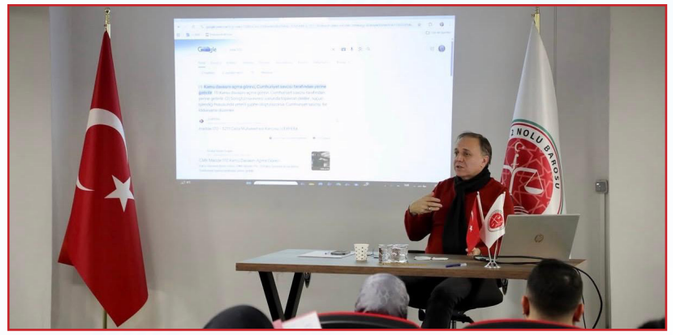

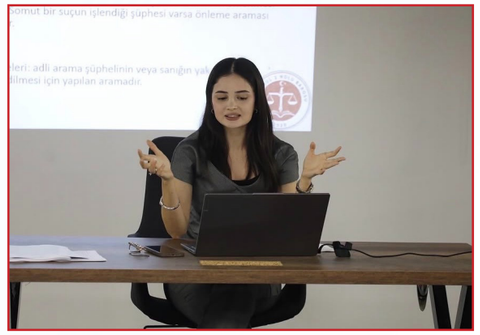

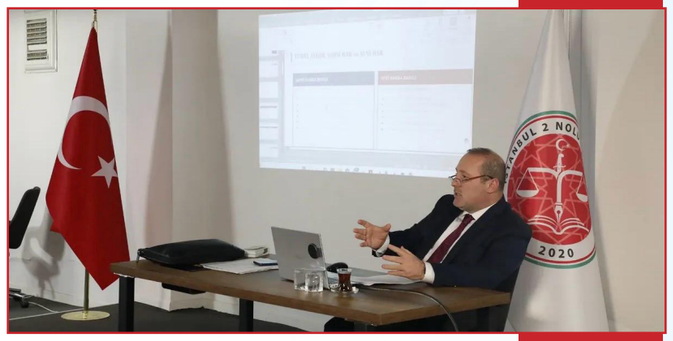

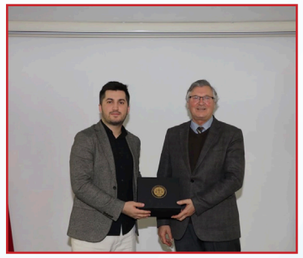

Uygulama Eğitimleri

Stajyer avukatların mesleki bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi, teorik bilgilerin uygulamaya aktarılması ve mesleğin günlük pratiğine ilişkin deneyim kazanmalarının sağlanması amacıyla yıl içerisinde çeşitli uygulama eğitimleri düzenlenmiştir.

Bu kapsamda gerçekleştirilen eğitimlerde, stajyerlerin mesleki hayatlarında karşılaşabilecekleri somut olaylar üzerinden çalışmalar yapılmış; grup çalışmaları, vaka analizleri, fikir alışverişleri ve interaktif uygulamalar aracılığıyla aktif katılımları teşvik edilmiştir.

Merkez Başkanı Av. Emine Ulçay koordinatörlüğünde gerçekleştirilen "Avukat Hakları Uygulama Eğitimi" kapsamında, stajyerlerin avukatlık mesleğinin icrası sırasında karşılaşabilecekleri hak ve yetkiler konusunda uygulamaya yönelik bilgi edinmeleri sağlanmış; gerçekleştirilen grup çalışmaları ve değerlendirmelerle zengin bir mesleki tartışma ortamı oluşturulmuştur.

Ceza Hukuku ve Aile Hukuku alanlarında da Merkez Yürütme Kurulu üyeleri Av. Hümeyra Anbar ve Av. Gülşah Gül koordinatörlüğünde pratik çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Düzenlenen uygulama eğitimleri ile stajyerlerin mesleki özgüvenlerinin artırılması, pratik düşünme ve problem çözme yetkinliklerinin geliştirilmesi ve mesleğe daha donanımlı şekilde hazırlanmaları amaçlanmıştır.

Eğitim Değerlendirme ve Geri Bildirim Süreci

Gerçekleştirilen eğitimlerin stajyer meslektaşlarımız açısından verimliliğinin ve mesleki katkısının değerlendirilmesi amacıyla, her eğitim programının ardından katılımcılara yönelik değerlendirme anketleri hazırlanarak stajyerlerin görüş ve önerileri alınmıştır.

Anketler aracılığıyla eğitim içeriği, anlatım yöntemi, eğitim sürecinin verimliliği ve programın mesleki gelişime katkısı gibi hususlarda geri bildirimler toplanmış; aynı zamanda stajyerlerin gelecekte gerçekleştirilmesini arzu ettikleri eğitim konularına ilişkin talepleri de değerlendirmeye alınmıştır.

Elde edilen geri bildirimler, eğitim programlarının ihtiyaç ve beklentiler doğrultusunda geliştirilmesi, içeriklerin zenginleştirilmesi ve sonraki eğitimlerin daha verimli şekilde planlanması amacıyla değerlendirilmiştir. Böylece stajyer meslektaşlarımızın eğitim süreçlerine aktif katılımı sağlanarak, geri bildirim temelli ve sürekli gelişimi esas alan bir eğitim anlayışı benimsenmiştir.

Lansman Programı

Staj Eğitim Merkezi'nin yeni eğitim döneminin başlangıcı kapsamında, 16 Eylül 2025 tarihinde Beylerbeyi Sabancı Polisevi Sosyal Tesisinde Baro Başkanımızın da katılımıyla Lansman Programı gerçekleştirilmiştir.

Stajyer avukatlara yönelik olarak düzenlenen programda, Staj Eğitim Merkezi'nin eğitim ve sosyal faaliyetleri ile staj süreci hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Program, Staj Eğitim Merkezi'nin tanıtım videosunun gösterimiyle başlamış; Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı tarafından stajyer avukatlara meslek hayatlarına ilişkin tavsiyelerde bulunulmuş ve İstanbul 2 Nolu Barosu'nun çalışmaları hakkında değerlendirmeler paylaşılmıştır.

Program kapsamında Staj Eğitim Merkezi Başkanı Av. Emine Ulçay tarafından Merkezin yeni dönem faaliyetleri ve stajyer avukatların mesleki gelişimine yönelik olarak planlanan projeler hakkında sunum gerçekleştirilerek stajyerler bilgilendirilmiştir. Ayrıca Merkez Yürütme Kurulu üyeleri tarafından sorumluluk alanlarına ilişkin bilgilendirmelerde bulunulmuştur.

Lansman programı ile stajyer avukatların staj sürecine ilişkin farkındalıklarının artırılması, mesleki gelişimlerinin desteklenmesi ve Staj Eğitim Merkezi'nin yeni dönem faaliyetlerinin stajyerlere etkin şekilde tanıtılması amaçlanmıştır.

Türkiye Barolar Birliği Kurgusal Duruşma Yarışmalarına Katılım

Stajyer avukatların mesleki bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi, duruşma pratiği kazanmaları, hukuki argüman oluşturma ve sunma yeteneklerinin güçlendirilmesi amacıyla Türkiye Barolar Birliği tarafından düzenlenen Kurgusal Duruşma Yarışması'na 2025 ve 2026 yıllarında katılım sağlanmıştır.

Yarışma sürecinde Staj Eğitim Merkezi koordinasyonunda stajyer meslektaşlarımızdan oluşan ekiplerin oluşturulması ve yarışmaya hazırlanması için çalışmalar yürütülmüş; yarışma kapsamında belirlenen uyuşmazlık ve hukuki meseleler üzerinde ekip çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Stajyerlerin dosya inceleme, hukuki araştırma, dilekçe hazırlama, hukuki argüman geliştirme ve sözlü savunma süreçlerinde aktif rol almaları sağlanarak teorik bilgilerini uygulamaya aktarmalarına imkân tanınmıştır.

Hazırlık sürecinde gerçekleştirilen çalışmalarla stajyerlerin yalnızca hukuki bilgi birikimlerinin değil; hitabet, ikna, temsil, duruşma yönetimi, ekip çalışması ve mesleki özgüven gibi avukatlık mesleğinin uygulamasında önem taşıyan yetkinliklerinin de geliştirilmesi hedeflenmiştir.

2025 ve 2026 yıllarında gerçekleştirilen yarışma süreçlerinde İstanbul 2 Nolu Barosu, Marmara Bölgesi aşamasında temsil edilmiş; stajyer meslektaşlarımızın farklı barolardan gelen meslektaşlarıyla bir araya gelerek mesleki bilgi ve deneyimlerini paylaşabilecekleri bir ortam oluşturulmuştur. Yarışma, stajyerlerin mesleğin uygulama alanlarını deneyimlemeleri ve mesleki gelişimlerine katkı sağlayacak nitelikte tecrübe edinmeleri bakımından önemli bir faaliyet olarak gerçekleştirilmiştir.

İngilizce Konuşma Kulübü

Stajyer meslektaşlarımızın mesleki ve kişisel gelişimlerine katkı sağlamak ve yabancı dilde pratik konuşma becerilerini geliştirmek amacıyla İngilizce Konuşma Kulübü faaliyete geçirilmiştir.

Hukukun giderek daha fazla küreselleştiği günümüzde, yabancı dil bilgisi hukukçular açısından önemli bir mesleki yetkinlik haline gelmiştir. Bu doğrultuda oluşturulan İngilizce Konuşma Kulübü ile stajyer meslektaşlarımızın İngilizceyi yalnızca teorik olarak öğrenmeleri değil, günlük ve mesleki iletişim içerisinde aktif biçimde kullanmaları hedeflenmiştir.

Stajyer avukat ve avukatlara yönelik olarak gerçekleştirilen buluşmalarda, farklı konu başlıkları ve çeşitli aktiviteler üzerinden katılımcıların direktör eşliğinde İngilizce konuşma pratiği yapmaları sağlanmış; yabancı misafirlerin de katılımıyla farklı kültürlerle etkileşim kurabilecekleri, doğal ve keyifli bir öğrenme ortamı oluşturulmuştur. Böylece stajyerlerin konuşma, dinleme ve kendini ifade etme becerilerinin geliştirilmesi desteklenmiştir.

Gösterilen yüksek katılım ve yoğun ilgi, yabancı dil alanındaki ihtiyacın ve bu yöndeki gelişim talebinin açık bir göstergesi olmuştur. İngilizce Konuşma Kulübü, bu yönüyle stajyerlerin mesleki donanımlarını güçlendirmenin yanı sıra, Baro bünyesinde sosyal etkileşimi ve birlikte öğrenme kültürünü destekleyen nitelikli faaliyetlerden biri olarak gerçekleştirilmiştir.

Mentör Avukatlık Projesi

Stajyer avukatların mesleğe geçiş süreçlerini desteklemek, uygulamaya ilişkin karşılaştıkları sorunlarda deneyimli meslektaşların bilgi ve tecrübelerinden yararlanmalarını sağlamak amacıyla Staj Eğitim Merkezimiz tarafından "Mentör Avukatlık Projesi" hayata geçirilmiştir.

Proje kapsamında ceza hukuku, sözleşmeler hukuku, icra hukuku, aile hukuku, kira hukuku, ticaret ve iş hukuku, şirketler hukuku, marka-patent hukuku, KVKK, yabancılar hukuku, miras hukuku, fikri mülkiyet hukuku ve gayrimenkul hukuku başta olmak üzere çeşitli hukuk alanlarında deneyim sahibi avukatlar mentör avukat olarak belirlenmiştir.

Bu doğrultuda, stajyer ve genç avukatların ihtiyaç duydukları mesleki konularda deneyimli meslektaşlarına doğrudan ulaşarak soru sormaları, danışmaları ve fikir ve görüş almaları sağlanmış; böylece teorik bilgilerin mesleki uygulamayla desteklenmesi ve karşılaştıkları sorunlarda deneyimli avukatların bilgi ve tecrübelerinden yararlanabilecekleri sürdürülebilir bir iletişim mekanizması oluşturulmuştur.

Birbirini dinleyen, destekleyen, bilgi paylaşan bir hukuk camiası inşa etmek adına oluşturulan projede gönüllü olarak yer alan Mentör Avukatlarımıza teşekkür ederiz.

Mentör ve Eğitmenlerle İstişare Toplantısı

Staj Eğitim Merkezi bünyesinde görev yapan eğitimci ve mentör avukatlarımızın katkı ve deneyimlerinden daha etkin şekilde yararlanmak, stajyer avukatların mesleki gelişimlerine yönelik çalışmalarımızı değerlendirmek ve yeni dönem faaliyetlerine ilişkin görüş alışverişinde bulunmak amacıyla 26 Kasım 2025 tarihinde istişare toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı'nın katılımıyla gerçekleştirilen toplantıda, Staj Eğitim Merkezi Başkanı Av. Emine Ulçay tarafından Merkezin yürüttüğü faaliyetler hakkında bilgilendirme yapılmış; stajyer avukatların mesleki gelişimlerine katkı sağlayabilecek yeni proje ve çalışmalar üzerine değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Toplantıda eğitimci ve mentör avukatlarımızın mesleki deneyimleri, önerileri ve sahadaki gözlemleri doğrultusunda stajyer avukatların ihtiyaçları değerlendirilmiş; eğitim faaliyetlerinin niteliğinin artırılması, mentörlük sisteminin geliştirilmesi ve stajyerlere yönelik yeni çalışmaların hayata geçirilmesine ilişkin verimli istişareler gerçekleştirilmiştir.

Bu toplantı ile Staj Eğitim Merkezi'nin faaliyetlerinin katılımcı bir anlayışla geliştirilmesi, eğitimci ve mentörlerimiz arasında etkin bir iş birliği ve iletişim ağı oluşturulması ve stajyer avukatların mesleki gelişimlerine daha güçlü katkı sunacak çalışmaların birlikte şekillendirilmesi hedeflenmiştir.

Kariyer Koordinatörlüğü

Staj döneminde stajyer avukatların mesleki deneyim ve yetkinliklerini geliştirebilecekleri uygun bir çalışma ortamına erişebilmeleri amacıyla bu dönem Staj Eğitim Merkezi çatısı altında Kariyer Koordinatörlüğü oluşturulmuştur.

Kariyer Koordinatörlüğü aracılığıyla staj yeri arayan stajyer avukatlar ile stajyer arayan avukat ve hukuk bürolarının bir araya getirilmesi ve taleplerin etkin şekilde koordine edilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda, stajyer arayan meslektaşların taleplerinin düzenli olarak toplanabilmesi amacıyla bir başvuru formu oluşturulmuş; baromuzun iletişim grupları aracılığıyla düzenli olarak iletilerek talepler alınmıştır. İletilen talepler doğrultusunda stajyer avukatlara ilişkin uygun CV'lerin yönlendirilmesi sağlanmıştır. Böylece stajyerlerin mesleki gelişimlerine katkı sunacak çalışma imkânlarına erişimlerinin kolaylaştırılması ve meslektaşlarımızın nitelikli stajyerlere ulaşabilmeleri için karşılıklı ihtiyaçları buluşturan sürdürülebilir bir koordinasyon mekanizması oluşturulmuştur.

Bu çalışma ile Staj Eğitim Merkezi'nin yalnızca eğitim veren değil, aynı zamanda stajyer avukatların mesleki hayatlarına yön veren, onları destekleyen ve mesleğe geçiş süreçlerinde somut çözümler üreten bir merkez olma hedefi doğrultusunda önemli bir adım atılmıştır.

Oryantasyon Programı

Staj Eğitim Merkezi tarafından, yeni dönemde stajına başlayan stajyer avukatların staj süreci ve mesleki gelişimlerine ilişkin bilgilendirilmesi amacıyla 6 Mayıs 2026 tarihinde Oryantasyon Programı düzenlenmiştir. İstanbul 2 Nolu Barosu Genel Merkezi'nde gerçekleştirilen programa Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı da katılım sağlamıştır. Programın açılışında Staj Eğitim Merkezi Başkanımız Av. Emine Ulçay tarafından staj sürecinin işleyişi, Staj Eğitim Merkezi'nin faaliyetleri ve yeni dönemde stajyer avukatlara sunulacak eğitim ve faaliyetler hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Ardından Staj Eğitim Merkezi Yürütme Kurulu üyeleri tarafından sorumluluk alanlarına ilişkin sunumlar gerçekleştirilerek stajyerlerin Merkezin çalışma ve faaliyetleri hakkında kapsamlı şekilde bilgi edinmeleri sağlanmıştır.

Programın devamında Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı, stajyer avukatların mesleğe, savunma makamına ve baromuzun faaliyetlerine ilişkin sorularını yanıtlayarak meslek hayatına dair değerlendirmelerde bulunmuştur.

Ayrıca, Staj Eğitim Merkezi tarafından yürütülen Mentör Avukatlık Projesi kapsamında mentör avukatlar ile stajyer avukatların bir araya geldiği tanışma oturumu gerçekleştirilmiştir. Böylece stajyer avukatların mesleğe ilişkin deneyim ve bilgi aktarımından faydalanabilecekleri bir iletişim ortamı oluşturulmuştur.

Program, stajyer avukatların staj sürecine ilişkin farkındalıklarının artırılması, Staj Eğitim Merkezi'nin faaliyetleri hakkında bilgilendirilmeleri, baro ile stajyerler arasındaki iletişimin güçlendirilmesi ve mesleki gelişimlerini destekleyecek imkânların tanıtılması açısından verimli bir başlangıç niteliğinde olmuştur.

Ankara Kurum Ziyaretleri

Stajyer avukatların mesleki gelişimlerine katkı sunmak, yargı ve kamu kurumlarının işleyişini yerinde gözlemlemelerine imkân sağlamak ve hukuk sisteminin farklı kurumlarını yakından tanımalarını desteklemek amacıyla, Staj Eğitim Merkezi tarafından 30 Haziran 2026 tarihinde Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı'nın öncülüğünde "Stajyer Avukatlarla Ankara Kurum Ziyaretleri" programı gerçekleştirilmiştir.

Program kapsamında Adalet Bakanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay ziyaret edilerek stajyer avukatların ilgili kurumların işleyişi hakkında doğrudan bilgi edinmeleri ve kurumların yetkilileriyle bir araya gelerek mesleki deneyimlerinden faydalanmaları sağlanmıştır.

Adalet Bakanlığı Ziyareti

Stajyer avukatların hukuk sisteminin işleyişini ve adalet politikalarının oluşturulma süreçlerini yerinde gözlemlemeleri, mesleki perspektiflerini geliştirmeleri ve kamu kurumlarıyla meslek örgütleri arasındaki ilişkiye dair farkındalık kazanmaları amacıyla gerçekleştirilen Ankara Kurum Ziyaretleri kapsamında Adalet Bakanlığı ziyaret edilmiştir.

Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı'nın öncülüğünde gerçekleştirilen ziyarette, Adalet Bakanı Akın Gürlek ile bir araya gelinmiştir. Görüşmede hukuk mesleğinin güncel durumu, avukatlık mesleğinin geleceği ve mesleki gelişim konuları değerlendirilmiş; stajyer avukatların meslek hayatlarına ilişkin soruları ve beklentileri ele alınmıştır.

Ziyaret, stajyer avukatların adalet teşkilatının işleyişine ilişkin doğrudan bilgi edinmelerine ve mesleğin farklı aktörleriyle temas kurarak mesleki bakış açılarını geliştirmelerine katkı sağlamıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Ziyareti

Ankara Kurum Ziyaretleri kapsamında gerçekleştirilen Türkiye Büyük Millet Meclisi ziyaretinde, stajyer avukatların yasama faaliyetlerini ve kanun yapım süreçlerini yerinde gözlemlemeleri ve hukuk mesleği ile yasama faaliyeti arasındaki ilişkiye dair farkındalık kazanmaları amaçlanmıştır.

TBMM Adalet Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Cüneyt Yüksel ile gerçekleştirilen görüşmede; yasama faaliyetleri, kanun yapım süreci ve güncel hukuki gelişmeler üzerine değerlendirmelerde bulunulmuştur. Stajyer avukatların soruları da görüşmede ele alınarak yasama sürecinin işleyişine ilişkin bilgi ve deneyim aktarımı gerçekleştirilmiştir.

Ziyaret, stajyer avukatların yalnızca yargısal süreçleri değil, hukuk kurallarının oluşumuna ilişkin yasama sürecini de yakından tanımalarına ve mesleki perspektiflerini genişletmelerine katkı sağlamıştır.

Anayasa Mahkemesi Ziyareti

Ankara Kurum Ziyaretleri kapsamında gerçekleştirilen Anayasa Mahkemesi ziyaretinde, stajyer avukatların Anayasa Mahkemesi'nin yapısı, görev ve yetkileri ile bireysel başvuru mekanizmasına ilişkin uygulamaları yerinde öğrenmeleri amaçlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi üyeleri Kenan Yaşar ve Prof. Dr. Ömer Çınar ile gerçekleştirilen görüşmelerde Mahkemenin görev ve yetkileri, bireysel başvuru ve inceleme usulleri, Anayasa Mahkemesinin tarihsel gelişimi ve kurumsal yapısı ile uluslararası ilişkileri hakkında değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Ziyaret sayesinde stajyer avukatların anayasal yargı ve bireysel başvuru mekanizmasına ilişkin teorik bilgilerini uygulamaya ve kurumsal işleyişe dair bilgilerle pekiştirmeleri sağlanmıştır.

Yargıtay Ziyareti

Ankara Kurum Ziyaretleri kapsamında gerçekleştirilen Yargıtay ziyaretinde, Yargıtay Üyesi Sayın Hayri Kaynar ile bir araya gelinerek Yargıtay Genel Kurulu'nun çalışma ve karar alma süreçleri ile içtihadı birleştirme kararlarının alınma süreçleri hakkında bilgi verilmiş; avukatlık mesleğinin uygulamadaki rolü üzerine değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Programın devamında Yargıtay Üyesi Sayın Hayri Kaynar, mesleki karar alma süreçlerinde vicdani kanaat ile hukuki değerlendirmenin birlikte ele alınmasına ilişkin mesleki deneyimlerini stajyer avukatlarla paylaşmış; uygulamaya yönelik kıymetli tavsiyelerde bulunmuştur.

Ziyaret, stajyer avukatların yüksek yargının kurumsal yapısını ve işleyişini doğrudan gözlemlemeleri, Yargıtay'ın karar alma mekanizmaları hakkında bilgi edinmeleri ve mesleğin farklı aşamalarına ilişkin bütüncül bir bakış açısı geliştirmeleri bakımından önemli bir mesleki deneyim olmuştur.

Sertifikalı İnfaz Hukuku Eğitimi

Staj Eğitim Merkezi tarafından, stajyer avukatlar ve meslektaşlarımızın mesleki bilgi ve uygulama becerilerini geliştirmek, güncel yargı uygulamaları hakkında bilgi edinmelerini sağlamak amacıyla "İnfaz Hukuku Uygulamaları, Kasten Öldürme ve Yaralama Suçları" konulu seminer düzenlenmiştir.

7 Temmuz 2026 tarihinde İstanbul Adliyesi Şehit Mehmet Selim Kiraz Konferans Salonu'nda gerçekleştirilen programın açılış konuşmaları, Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı ve Staj Eğitim Merkezi Başkanımız Av. Emine Ulçay tarafından yapılmıştır. Açılışta meslek içi eğitimin ve sürekli mesleki gelişimin önemi ile savunma makamının etkinliğinin güçlendirilmesinde nitelikli eğitimin rolü vurgulanmıştır.

Seminerde Yargıtay 1. Ceza Dairesi Üyesi Osman Atalay tarafından; infaz hukukuna ilişkin güncel uygulamalar ile kasten öldürme ve yaralama suçlarına ilişkin yargısal değerlendirmeler, uygulamada karşılaşılan sorunlar ve dikkat edilmesi gereken hususlar ele alınmıştır. Katılımcıların sorularının da cevaplandırıldığı program, teorik bilgilerin güncel yargı uygulamaları ve uygulamadaki deneyimlerle desteklenmesine katkı sağlamıştır.

Stajyer avukatlar ve meslektaşlarımızın katılımına açık olarak gerçekleştirilen program sonunda katılımcılara eğitim sertifikası verilmiştir. Seminer ile Staj Eğitim Merkezi'nin mesleki gelişimi destekleyen, güncel yargı uygulamalarını meslektaşlarla buluşturan ve uygulamaya yönelik eğitim faaliyetleri sunan çalışma anlayışı doğrultusunda önemli bir eğitim faaliyeti gerçekleştirilmiştir.

İSTANBUL 2 NOLU BAROSU

2024 - 2026 MERKEZLER VE GENÇ YÖNETİM KURULU

İSLAM HUKUKU ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

“Bir hüküm adalete aykırı ise meşru değildir”

Hikmeti, hukuk kavramı ekseninde ele aldığımızda; hukuk normlarının veya hükmün mahiyet ve hakikatini derinliğine kavramak hakkıyla bilmek şeklinde tarif edebiliriz. Hikmet, hukukçuyu ince kavrayışa derinliğe, hükmü de adalete götürür.

Bizler farklı hukuk sistemlerini ifade etmek için; Kıta Avrupası Hukuku, Anglosakson Hukuku, İslam Hukuku gibi tasnifler yapsak da aslında ideal hukuk bir tanedir.

Bir hüküm hangi hukuk sistemine ait olursa olsun adalete mugayir ise meşru değildir. Adalete ve hukuka aykırı olan bir norm anayasa hükmü veya uluslararası sözleşme hükmü olsa dahi meşru değildir.

Sınırların büyük oranda anlamını yitirdiği, sömürü ve soykırımların yapıldığı günümüz dünyasında tüm insanların ideal hukuk normlarına ve etkin, adil, tarafsız hukuk mekanizmalarına acil ihtiyacı vardır. Bu hedeflere çok iyi yetişmiş hukukçularla ulaşmak mümkündür. Bütün hukuk sistemlerini felsefi arka planlarıyla birlikte derinliğine bilen geleceğin hukuk normlarını ve hukuk mekanizmalarını inşa edecek hukukçuların yetiştirilmesi çok önemlidir.

Av. Yasin Şamlı
İstanbul 2 No’lu Baro Başkanı

İslam Hukuku Araştırmaları Merkezi’nin Amacı ve Faaliyetleri

BAŞKAN: Av. Ümmügülsüm Demirkıran

BAŞKAN YARDIMCISI: Av. Muhammed Olgun

GENEL SEKRETERLER: Av. Rümeysa Yılmaz
Av. Veysel Can Utku - Av. Fatih Yıldız

MERKEZİN MİSYONU
İslam Hukuku Araştırmaları Merkezi; İslam Hukuku’nun yalnızca tarihî bir birikim olarak incelenmesini değil, vahiy, hikmet, adalet ve insan onuru ekseninde yeniden anlaşılmasını ve günümüz hukuk düşüncesine katkı sunmasını amaçlayan ilmî bir çalışma zemini oluşturmayı hedeflemektedir.

Merkez; hukukçuları, akademisyenleri, araştırmacıları, stajyerleri ve öğrencileri aynı ilim ve fikir ortamında buluşturarak İslam Hukuku üzerine nitelikli araştırmalar yapılmasına, farklı disiplinlerle etkileşim kurulmasına ve özgün hukuk düşüncesinin geliştirilmesine katkı sunar.

MERKEZİN AMACI
İslam Hukuku Araştırmaları Merkezi’nin temel amacı; İslam Hukuku’nun dayandığı vahiy, hikmet, adalet ve insan merkezli hukuk anlayışını ilmî bir zeminde araştırmak, bu hukuk sisteminin sahip olduğu zengin birikimi doğru yöntemlerle ortaya koymak ve çağımızın hukuk meselelerine ışık tutabilecek bir perspektif geliştirmektir.

Merkez, İslam Hukuku’nu yalnızca geçmişte uygulanmış bir hukuk sistemi olarak ele almamakta; onun temel ilkelerini, kavramlarını ve hukuk düşüncesini değişen zaman ve şartlar içerisinde yeniden anlamlandırmayı hedeflemektedir. Klasik fıkıh kaynaklarını, Mecelle’yi, Osmanlı hukuk tecrübesini ve İslam hukuk düşüncesinin farklı dönemlerdeki gelişimini araştırırken, bunların günümüz hukuk meseleleriyle irtibatını kurmayı önemsemektedir.

Merkez ayrıca genç hukukçuların ve araştırmacıların İslam Hukuku alanında yetişmesine katkı sunmayı; okuma, araştırma, müzakere, seminer, kavram çalışmaları ve akademik üretim faaliyetleriyle süreklilik arz eden bir ilim ve fikir ortamı oluşturmayı hedeflemektedir.

Nihai olarak merkez; vahyin rehberliğinde, aklın ve ilmin imkânlarından yararlanarak adaletin hâkim olduğu bir hukuk ve medeniyet anlayışının geliştirilmesine katkı sunmayı ve İslam Hukuku’nun insanlığın karşı karşıya bulunduğu güncel hukuki ve ahlaki meselelerin çözümünde sunabileceği imkanları araştırmayı amaçlamaktadır.

Faaliyetlerimiz:

Hikmet Dersleri

"O, dilediğine hikmeti verir ve kime hikmet verilirse ona çokça hayır verilmiş demektir. Bunu ise ancak derin kavrayış sahibi olanlar düşünüp anlar."
(Bakara Suresi, 269. Ayet)

Her hafta cumartesi günü İslam Hukuku Araştırmaları Merkezi olarak Baro merkezimizde düzenlediğimiz Hikmet Dersleri meslektaşlarımızın yoğun katılımı ile gerçekleştirilmeye devam ediyor. Bu süreçte Kur'ani kavramları ayet ve hadisler ışığında ele alarak hukuki bir bakış açısı ile meslektaşlarımız ile istişare ettiği verimli bir sohbet ortamı oluşturuldu.

İslam Hukuku'nun diğer hukuk sistemlerini birçok yönden geride bırakmasındaki etkenlerden birisi de sahip olduğu kavramsal zenginliktir. Kavram Okumaları çalışmasında sadece kavramların birbirleriyle olan ilişkisini ortaya koymak değil, ayrıca aklın vahiyle terbiye edilmesini sağlamak ve bu sayede "eşyanın hakikatini olduğu gibi kavrayabilmek" amaçlanmaktadır.

Hayatta ve hukukta karşılaşılan olayları yüzeysel bir kuralcılıkla ele almak yerine, o hükmün arkasındaki ilahi hikmeti idrak etmeyi öğreniyoruz. Avukat gözüyle olaylara yaklaşırken; adaletin yalnızca şekli bir kanun uygulaması olmadığını, eşyanın hakikatine vakıf olarak olayların arkasındaki hikmeti çözebilen bir perspektif kazanmayı amaçlıyoruz.

İslam Hukuku Dersleri ve Seminer Serileri

İslam Hukuku Dersleri ve Seminer Serimiz; tarih boyunca Müslümanların Kur'an-ı Kerim ve Sünnet'i anlama biçimlerini, bu çerçevede gelişen usul tartışmalarını ve mukayeseli hukuk disiplinlerini meslektaşlarımızın hizmetine sunulmaktadır. Alanında uzman akademisyenler ve hukukçuların katılımıyla gerçekleştirdiğimiz bu seminerlerde; İslam hukukunun usul ve esasları ihmal edilmeden, bilimsel bir disiplin ve sistematik bir düşünce bütünlüğü hedeflenmektedir.

Bu bağlamda seminerlerimiz, ayetler ışığında konuların hikmetlerini anlamaya yönelik derinlemesine yapılmış çalışmalardan oluşmaktadır. Hukuki meseleleri ve hayatın akışını sadece şekli kurallarla ele almak yerine, ilahi kelamın rehberliğinde her hükmün arkasındaki hikmeti idrak etmeyi amaçlayan bu perspektif; fıkhi birikimi statik bir tarihçilikten çıkararak güncel sorunlara aktif çözümler üreten canlı bir düşünce zeminine dönüştürmektedir. Avukat kimliğimizin getirdiği analitik bakış açısıyla harmanlanan bu ilmi çalışmalar, eşyanın hakikatine vakıf olmamızı ve çağın ihtiyaçlarına kuşatıcı bir vizyonla yaklaşmamızı sağlamaktadır.

Gerçekleştirilen Seminer Serilerimizden Öne Çıkan Başlıklar:

1. **Av. Yasin Şamlı**
   Hukukun Özü: Hikmet
2. **Prof. Dr. Mehmet Âkif Aydın**
   Osmanlı Devleti'nde İslam Hukukunun Uygulanması ve Hikmet
3. **Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma**
   Hz. Muhammed (s.a.v)'in Adalet Anlayışında Hikmetin Rolü
4. **Prof. Dr. Bekir Karlığa**
   Hukuk ve Medeniyet İnşasında Hikmetin Rolü
5. **Prof. Dr. Hayrettin Karaman**
   İslam Hukuku Uygulamasında Müçtehit ve Hikmet
6. **Prof. Dr. Faruk Beşer**
   İslam Devlet Anlayışında Hikmetin Rolü
7. **Prof. Dr. Refik Korkusuz**
   İslam Hukukunun Temel Özellikleri
8. **Prof. Dr. Yusuf Ziya Kavakçı**
   Mecellenin Dünya Hukuk Sistemlerindeki Yeri ve Genel Kaidelerinin Hikmeti
9. **Prof. Dr. Süleyman Akdemir**
   İslam Hukukunda Hukuk Tarihi

Mevzuat Çalışmaları

İstanbul 2 Nolu Barosu İslam Hukuku Araştırmaları Merkezi olarak, hukuku sadece teorik bir inceleme alanı olarak görmüyor; toplumsal ve hukuki meselelere İslam hukukunun evrensel ve adil ilkeleri doğrultusunda çözümler üreten aktif bir mevzuat üretim merkezi olarak konumlanıyoruz. Bu vizyon doğrultusunda, alanında uzman meslektaşlarımız ve yargı mensuplarımızın iştirakiyle doğrudan kanun taslakları hazırlıyor, hazırladığımız bu kapsamlı metinleri ilgili kurumlara ve Adalet Bakanlığına sunarak hukuki dönüşüme öncülük ediyoruz.

1. Türk Medeni Kanunu Çalışması ve Kısmi Anlaşmalı Boşanma Taslağı

Türk Medeni Kanunu'nu başlangıcından itibaren ele alarak aile kurumunu, şahsi ilişkileri ve mülkiyet haklarını modern çağın dayatmalarından arındıran; İslam hukukunun kaidelerine ve inanç değerlerimize uygun yeni bir perspektifle güncelledik. Bu kapsamlı hukuki dönüşüm sürecini, Bölge Adliye Mahkemesi Daire Başkanı Hakim Bey'in riyasetinde, birden fazla uzman meslektaşımızla birlikte omuz omuza yürüttük.

Bu çalışmalarımızın en somut ve yenilikçi çıktılarından biri, Kısmi Anlaşmalı Boşanma müessesesine dair hazırladığımız kanun taslağı ve gerekçeli karar metni olmuştur. Boşanma davalarının yıllarca sürerek toplumsal ve psikolojik yaralara yol açmasını önlemek amacıyla hazırladığımız bu taslak; tarafların boşanma iradesinde ve temel hususlarda anlaşmasına rağmen çekişmeli hale gelen süreçleri hızlandırmayı hedeflemektedir. Hazırladığımız bu özgün kanun taslağı ve gerekçeli raporumuz, meslektaşlarımız ve Baro Başkanımızın refakatinde doğrudan meclise sunulmuştur.

2. CSL (Cinsiyet Değişikliği) Raporu ve Toplumsal Mücadele

Merkezimiz, sadece aile hukuku ve medeni kanun alanında değil; küresel odaklı projelerin ve sapkın akımların toplumsal yapıyı ve özellikle çocukları hedef alan saldırıları karşısında da hukuki sorumluluk üstlenmektedir. Bu çerçevede, özellikle reşit olmamış çocuklara yönelik gerçekleştirilen cinsiyet değiştirme operasyonları ve LGBT lobilerinin tıp, hukuk, sanat ve medya aracılığıyla toplumu dönüştürme projelerine karşı kapsamlı bir CSL Raporu kaleme alınmıştır.

Çocukların ve gençlerin fizyolojik, psikolojik ve ahlaki bütünlüğünü korumayı amaçlayan bu rapor, devletin çok yönlü ve caydırıcı bir hukuki mücadele yürütmesinin şart olduğunu ortaya koymuştur. Hazırlanan bu kritik rapor da merkezimiz tarafından resmi makamlara sunulmuş; benzer hukuki raporlama ve eylem planı çalışmalarımız kararlılıkla sürdürülmektedir.

Kütüphane ve Kitap Tahlili Faaliyetleri

1- Merkez Kütüphanesi:

İslam Hukuku Araştırmaları Merkezi bünyesinde oluşturulan kütüphanemiz; avukatlarımızın, akademisyenlerimizin ve araştırmacılarımızın ilmî araştırmalar yapması, kültürel birikimlerini artırması ve klasik ile modern kaynaklara doğrudan erişebilmesi için zengin bir ilim yuvasıdır. Kütüphanemiz, sadece kitapların bulunduğu fiziki bir raf olmanın ötesinde; yeni fikirlerin üretildiği, ilmî müzakerelerin yapıldığı ve merkezimizin yürüttüğü öncü hukuki çalışmaların hafızasını oluşturan canlı bir bilgi ve üretim merkezi işlevi görmektedir.

2- Kitap Tahlili Çalışmaları:

Hukuk düşüncesini diriltmek, teorik okumaları derinleştirmek ve eserleri avukat gözüyle mukayese ederek güncel meselelerle bağ kurmak amacıyla merkezimiz bünyesinde periyodik olarak kitap tahlili programları gerçekleştirilmektedir.

Kavramlar

- Adalet
- İmtihan
- Sabır
- Fakr
- Şükür
- Ahlak
- Ülü'l Elbab
- İhsan
- Hikmet
- Mizan
- Allah'ın Dostluğu
- Niyet
- Himaye
- İstişare
- Salih Amel
- Rızık
- Takva
- Dua
- Kader

Yeni Dönem Açılış ve İstişare Programı

Merkezimizin birlik ve beraberliğini pekiştirmek amacıyla gelenekselleşen Yeni Dönem Açılış Kahvaltısı, meslektaşlarımızın yoğun katılımıyla samimi ve sıcak bir atmosferde gerçekleştirilmiştir. Bu program, yeni döneme başlarken meslektaşlarımızın bir araya gelmesine, sohbet etmesine ve aralarındaki aidiyet bağını güçlendirmesine vesile olmuştur.

Bununla birlikte, yine bu dönem kapsamında gerçekleştirilen Tuzla Şehit Ömer Halisdemir Gençlik Kampı ayrı bir stratejik ve sosyal buluşma olarak hayata geçirilmiştir. Kamp süresince düzenlenen sportif faaliyetler ve etkinliklerle meslektaşlarımız yoğun iş temposunun ve meslek stresinin yorgunluğunu atma imkânı bulmuştur. Aynı zamanda bu kampta, merkezin önümüzdeki süreçte gerçekleştireceği hukuki çalışmalar, projeler ve eylem planları kapsamlı istişare toplantılarıyla detaylıca ele alınmıştır.

İftar Programı

Merkezimizin birlik, beraberlik ve dayanışma ruhunu pekiştirmek amacıyla, İstanbul 2 Nolu Barosu İslam Hukuku Araştırmaları Merkezi üyelerimizin yoğun katılımıyla Birlik Vakfı'nda geleneksel bir iftar programı gerçekleştirilmiştir.

Ramazan ayının manevi ikliminde meslektaşlarımızı, akademisyenlerimizi ve hukuk camiasından isimleri aynı sofra etrafında buluşturan bu anlamlı program, üyelerimiz arasındaki aidiyet ve kardeşlik bağlarını güçlendirmiştir. Samimi bir istişare ve sohbet ortamında geçen iftarda, merkezimizin yürüttüğü akademik ve hukuki çalışmalar değerlendirilmiş, önümüzdeki dönemde atılacak adımlar üzerine fikir alışverişinde bulunulmuştur.

Arapça Dil Eğitimi

İslam hukukunun ve fıkhi külliyatın temel kaynağı olan Kur'an-ı Kerim, Sünnet ve klasik metinleri doğrudan kaynağından okuyabilmek, anlayabilmek ve bu alanda tam bir yetkinlik kazanabilmek hayati bir öneme sahiptir. Bu doğrultuda merkezimiz bünyesinde, alanında uzman akademisyenler eşliğinde Arapça Dil Eğitimi kursları gerçekleştirildi. Meslektaşlarımızın hukuki ve fıkhi metinleri tercüme aracılığına ihtiyaç duymadan doğrudan lafzına, ruhuna ve derinliğine vakıf olmasını hedefleyen bu eğitimler, merkezimizin ilmî altyapısını güçlendiren en stratejik faaliyetlerimiz arasında yer almaktadır.

Mecelle Okumaları

İslam hukuku külliyatının modern kodifikasyon sürecindeki en önemli ve köşe taşı eserlerinden biri olan Mecelle, merkezimiz bünyesinde düzenlenen özel okuma programlarıyla ele alınmaktadır. Dr. Abdullah Küskü'nün riyasetinde Baro Genel Merkezi Altunizade yerleşkesinde icra edilen Mecelle Okumaları, merkez üyelerimiz ve meslektaşlarımızın yoğun katılımıyla büyük bir ilgi görmektedir.

Bu kıymetli ilmî çalışmalarda; Mecelle'nin maddeleri üzerinden İslam hukukunun borçlar, borçlar hukuku kaideleri ve muamelat alanındaki evrensel ilkeleri günümüz hukuk pratikleriyle mukayese edilmektedir. Mecelle'nin hukuk tarihimizdeki ve dünya hukuk sistemlerindeki benzersiz yeri derinlemesine tahlil edilirken, aynı zamanda katılımcı avukatlar arasında kapsamlı istişareler gerçekleştirilmektedir. Teorik bilginin pratikle buluştuğu bu oturumlar, meslektaşlarımızın hukuki bakış açısını zenginleştirmekte ve merkezimizin yürüttüğü hukuki üretim faaliyetlerine güçlü bir ilmi zemin kazandırmaktadır.

İki Eğitime 56 Avukat Katıldı

İstanbul 2 no.lu Barosu Arabuluculuk Merkezi olarak önceki dönemlerde olduğu gibi bu dönemde birçok faaliyetlerde bulunduk. Yapılan toplantılarımızda meslektaşlarımızın sorunlarını değerlendirip ihtiyaçları doğrultusunda gerek eğitim gerekse konferans düzenledik. Gelecek dönemde yapacağımız yeni faaliyetlerimizi planlayarak başarmaya azimle devam ediyoruz.

Yeni dönemin ilk haftasına denk gelen 15.01.2025 tarihinde Baro Başkan Vekilimiz Sn. Niyazi PAKSOY kordinatörlüğünde Arabuluculuk Merkezi olarak ilk toplantımızı gerçekleştirdik ve Başkan Feray ÖZKAN, Başkan Yard. Burcu METE ve Yusufhan GÜLER yönetiminde faaliyetlerimizi gerçekleştirdik.

Temel Arabuluculuk Eğitimimizden fotoğraflar.

TEMEL ARABULUCULUK EĞİTİMİ-1

İlk olarak İstanbul Ticaret Üniversitesi iş birliğinde Temel Arabuluculuk Eğitimimizi Sütlüce yerleşkesinde 02.01.2025 tarihinde başladık. 28 katılımcı ile 84 saatlik eğitimimizi tamamlayıp başarı ile katılımcılara sertifikalarını teslim ettik. Sonrasında da Arabulucular siciline katılım safhasında katılımcılara bilgilendirme sağlayarak yardımcı olduk.

KÖPRÜLER ATMAK SÖYLEŞİSİ

Sn. Rengin AKKEMİK anlatımıyla "Köprüler Kurmak" konulu söyleşimizi 11.02.2025 tarihinde çevirim içi olarak Baromuz Youtube kanalından eş zamanlı olarak yayınladık. Bine yakın izlenme ve Yoğun katılım ile gerçekleştirdiğimiz söyleşimizi daha sonra da izlenmesi amacıyla halen kanalımızda mevcuttur. Söyleşi sürecinde meslektaşlarımızdan gelen soruları cevaplayıp bir sonraki eğitimimizin konu başlıklarını belirledik.

Sn. Rengin AKKEMİK anlatımıyla "Köprüler Kurmak" konulu söyleşimizi 11.02.2025 tarihinde çevirim içi olarak yoğun katılım ile gerçekleştirdik.

"AİLE HUKUKUNDA GÜNCEL PAYLAŞIMLAR"

"Aile Hukukunda Güncel Paylaşımlar" konulu İstanbul Adliyesi-Çağlayan- Konferans Salonunda 25.12.2025 tarihinde gerçekleşen seminerde Aile Hukuku Merkezi ile iş birliğinde bulunduk. Hukuk İşleri Genel Müdürü Sn. Hakan ÖZTATAR "Aile Arabuluculuğu, Alternatif Çözüm Yolları ve geleceği" hakkında çok değerli bilgilendirmelerde bulundu. Arabuluculuk Merkezi olarak katılım sağladık. Aile Arabuluculuğunun gelişmesi adına çalışmalarımız devam etmektedir.
Miras Hukukunda Ortaklığın giderilmesi davalarında dava şartı arabuluculuğun getirilmesi, Tapu Müdürlüklerinde Arabuluculuk Anlaşma Belgesi ile işlemlerin yapılabilmesi çalışmaların sonuçları arasındadır.

ÇAĞLAYAN'DA BAŞARILI EĞİTİM
İstanbul Adliyesi-Çağlayan- Konferans Salonunda 25.12.2025 tarihinde gerçekleşen "Aile Hukukunda Güncel Paylaşımlar" konulu seminerde Aile Hukuku Merkezi ile iş birliğinde bulunduk. Hukuk İşleri Genel Müdürü Sn. Hakan ÖZTATAR "Aile Arabuluculuğu, Alternatif Çözüm Yolları ve geleceği" hakkında çok değerli bilgilendirmelerde bulundu. Arabuluculuk Merkezi olarak katılım sağladık.

"SÜRDÜRÜLEBİLİR BAŞARI" ARABULUCULUK EĞİTİMİ

"Sürdürülebilir Başarı Eğitimleri-2 Fasilitasyon ve Arabuluculuk Eğitimimiz" Baro Merkezimizin Altunizade binasında 12 katılımcı ile 08.11.2025 günü başlayıp sonraki haftalarda her cumartesi günleri devam edip 22.11.2025 tarihinde sona ermiştir. Tüm katılımcılara sertifikalarını vererek, kendilerinden değerli geri dönüşler aldık.

TEMEL ARABULUCULUK EĞİTİMİ-2

14.10.2025 tarihli Baro Merkezde yeni dönem Arabuluculuk yönetimimiz ile toplantımızı Baro Başkan Vekilimiz Sn. Av. Arb. Niyazi PAKSOY koordinatörlüğünde ve Başkan Av. Arb. Feray ÖZKAN Başkanlığında, Başkan Yardımcısı Burcu METE katılımıyla gerçekleştirdik. Yeni faaliyetlerimiz için tüm toplantıya katılan meslektaşlardan görüş ve öneriler aldık. Arabulucular arasındaki network ve iş birliğinin sağlanmasının önemi vurgulandı ve bu doğrultuda yeni eğitim ve söyleşiler yaptık.

11 gün ve 84 saat süren Temel Arabuluculuk Eğitimi-2'ni İstanbul Ticaret Üniversitesi- Eminönü, Ahi Çelebi Kampüsünde 04.04.2026-09.05.2026 tarihleri arasında gerçekleştirdik. Haftasonları 2 tam gün yapılan eğitimimize katılan ve başarı ile tamamlayan 28 meslektaşımıza sertifikaları teslim edildi.

Tüm faaliyetlerimizde bizlere destek olan başta hocalarımıza, tüm kurumlara ve katılımcılara teşekkürlerimizi sunarız.
Bundan sonraki faaliyetlerimizin devamı için çalışmalarımız devam etmektedir. 07.09.2026
Saygılarımla

İstanbul 2 Nolu Barosu, Arabuluculuk Merkezi Başkanı, Av. Arb. Feray ÖZKAN

Arabuluculuk Merkezi olarak değerli katılımcılarımızla birlikte toplantılarımızı gerçekleştirdik. 14.10.2025 tarihli Baro Merkezde gerçekleştirdiğimiz toplantımızın ardından çekilen fotoğraf.

11 gün ve 84 saat süren Temel Arabuluculuk Eğitimi-2'ni İstanbul Ticaret Üniversitesi- Eminönü, Ahi Çelebi Kampüsünde 04.04.2026-09.05.2026 tarihleri arasında gerçekleştirdik.

Başkan
Av. Yasin ŞAMLI

İSTANBUL 2 NOLU BAROSU GENÇ YÖNETİM KURULU

Av. Emrah GOLGİYAZ
Başkan Vekili

Av. Faris SÜLEYMANOĞLU
Başkan Vekili

Av. Aylin Uzun
Genel Sekreter

Av. Muhammed İsmail BULUT

Av. Ümmügülsüm DEMİRKIRAN

Av. İsmail Hakkı KARAGÜZEL

Av. Ahmed Erşad KAYA

Av. Mustafa KAYA

Av. Ali Rıza GEYLAN

Av. Sümeyye SAYAR

Av. Beyza BAYINDIR

Av. Evra ERYILMAZ

Av. Tolga KESKİN

ADALETİN DİLİ AVUKATLARIN SESİYİZ

İstanbul 2 Nolu Barosu Genç Yönetim Kurulu, 2024 yılında Baro Başkanımızın vizyonu ve öncülüğüyle kurulmuştur. Genç, dinamik ve üretken bir yapının baro bünyesinde varlık göstermesi; hukuk mesleğinin geleceğine ilişkin sorumluluğun ve mesleğin gelişimine duyulan iradenin önemli bir yansımasıdır.
Genç Yönetim Kurulu tarafından yürütülen çalışmalar; genç avukatların mesleki gelişimlerini desteklemek, meslek etiğini ve mesleğin köklü değerlerini gözetmek, hukukun üstünlüğü doğrultusunda savunma hakkının etkinliğini güçlendirmek ve genç hukukçuların baro çalışmalarına aktif katılımını sağlamak amacıyla şekillendirilmiştir.

Bu kapsamda; genç avukatların karşılaştıkları hak ihlallerinin tespiti ve raporlanması, önleyici çalışmalar yürütülmesi, meslektaşlar arasındaki dayanışmanın güçlendirilmesi ve mesleki itibarın korunmasına yönelik girişimlerde bulunulması öncelikli çalışma alanları arasında yer almıştır. Genç hukukçuların meslek hayatının ilk yıllarında karşılaştıkları sorunlara çözüm üretilmesi ve bu sorunların Baro Yönetimine taşınarak kurumsal çözüm yollarının geliştirilmesi de bu anlayışın bir parçası olmuştur.

Bunun yanında, avukatların bilgi ve birikimlerini geliştirmelerine ve mesleki faaliyetlerini mevzuata, meslek kurallarına ve hukuk mesleğinin temel ilkelerine uygun biçimde sürdürmelerine katkı sağlamak amacıyla eğitim, seminer, toplantı ve çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir. Bu çalışmalarla yalnızca bilgi aktarımı değil, mesleğin ortak değerleri etrafında güçlü bir dayanışma ve iletişim zemini oluşturulması hedeflenmiştir.
Yürütülen çalışmalar, İstanbul 2 Nolu Barosu Yönetimi ile eşgüdüm ve iş birliği içerisinde sürdürülmüş; genç hukukçuların talep, öneri ve sorunlarının Baro Yönetimine iletilmesine ve çözüm süreçlerine dâhil edilmesine önem verilmiştir.
Bu doğrultuda Genç Yönetim Kurulu, genç hukukçuların mesleğe ilişkin ihtiyaç ve beklentilerini gözeten, dayanışmayı güçlendiren ve hukuk mesleğinin geleceğine yönelik çalışmalara katkı sunan bir anlayışla faaliyetlerini sürdürmüştür.

Soykırım Konulu Kitap Neşri

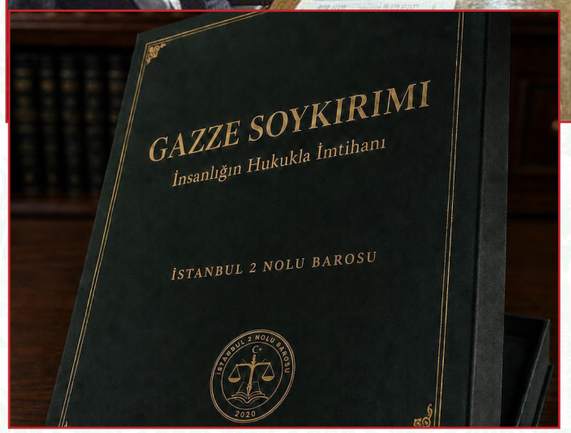

Genç Yönetim Kurulu olarak, insanlığın vicdanının sesi olmak ve yaşanan hukuka aykırılıkları belgelemek gayesiyle soykırım konulu bir kitap neşredilmiştir. Gazze'de yaşanan soykırımı konu alan bu yayın, soykırım tarihinin soykırımcılar tarafından değil, hukukçular tarafından tahrir edilmesi adına kaleme alınmıştır. Serinin bu ilk sayısı Gazze'yi konu almakta olup, sonraki sayılarda farklı coğrafyalarda yaşanan soykırımları da ele alarak kayıt altına alma vazifesini sürdürecektir.

Bu sayı muhteviyatı itibariyle özel bir önem taşımaktadır. Kitapta konunun farklı boyutlarına değinen çok sayıda akademisyen ve hukukçunun makalesi yer almaktadır. Gayemiz, yaşanan insanlık faciasını arşive kazımak, toplumsal hafızayı diri tutmak ve adaletin ikamesi için hukuki idrak oluşturmaktır.

Bu şuur ve mesuliyetle üniversitelerin, hukuk kurumlarının ve meslek teşekküllerinin bu meseleye eğilmesi; kitaplar, makaleler, sempozyumlar ve benzeri ilmi çalışmalar yoluyla tarihe doğru ve eksiksiz şekilde not düşülmesi amaçlanmaktadır. Genç Yönetim Kurulu olarak bizler de bu vazife bilinciyle söz konusu yayın vasıtasıyla bu gayrete iştirak etmiş bulunuyoruz.
Bu neşriyat, İstanbul 2 No'lu Barosunun adaletin ulviyeti yolundaki gayretinin bir nişanesidir.

Böylelikle, hukukun yalnızca muhakeme salonlarında değil, insanlığın müşterek vicdanında da yer bulması lüzumunu bir kez daha tebarüz ettirmiş olduk.

Genç Meslektaşlarımıza Ofis Ziyaretleri

Genç Yönetim Kurulu olarak, Baro Başkanımız Sayın Av. Yasin Şamlı'nın refakatinde dönem boyunca genç meslektaşlarımızın farklı bölgelerdeki hukuk bürolarına ziyaretler gerçekleştirdik.

Bu buluşmalarda mesleğin ilk yıllarının yükünü bir nebze olsun hafifletmek niyetiyle bir araya geldik. Dava süreçlerinin yönetimi, dosya takibi, müvekkil ilişkileri ve büro idaresi üzerine sahadan gelen tecrübeleri paylaştık. Genç meslektaşlarımızın sorularını dinledik, onlardan gelen ihtiyaç ve önerileri faaliyetlerimize rehber edindik.

Genç meslektaşlarımıza gönülden teşekkür ediyor; çalışmalarında kolaylık, emeklerinde bereket diliyoruz. Kurduğumuz bu bağı güçlü tutmak adına ziyaretlerimizi aralıksız olarak sürdüreceğiz.
Bu neşriyat, İstanbul 2 No'lu Barosunun adaletin ulviyeti yolundaki gayretinin bir nişanesidir.

Böylelikle, hukukun yalnızca muhakeme salonlarında değil, insanlığın müşterek vicdanında da yer bulması lüzumunu bir kez daha tebarüz ettirmiş olduk.

Genç Meslektaşlarla İstişare ve Talep Mekanizması

Genç Yönetim Kurulu olarak, mesleğimizin ve özellikle genç meslektaşlarımızın karşılaştığı sorunları ilk elden tespit etmek, sahadaki ihtiyaçları anlamak ve çözüm odaklı politikalar geliştirmek temel önceliğimizdir.

Bu amaca hizmeten, meslektaşlarımızla sürekli ve etkin bir iletişim kanalı tesis ettik. Her ayın başında meslektaşlarımıza yönelik dijital talep formu paylaşılmakta; iletilen görüş, öneri ve şikayetler titizlikle değerlendirilerek çözüm süreçleri yürütülmektedir.

Uygulanan Takvim:
1 ile 5'i arasında: Meslektaşlarımızdan gelen talep ve öneriler toplanmaktadır.
5 ile 10'u arasında: Toplanan veriler analiz edilerek değerlendirme raporu hazırlanmaktadır.
10 ile 15'i arasında: Rapor doğrultusunda tespit edilen konularla ilgili planlamalar yürütülmekte ve ilgili süreçler başlatılmaktadır.

Genç meslektaşlarımızın katkıları, yürüttüğümüz çalışmaları güçlendirmekte ve mesleğimizi geleceğe taşıma gayretimize değer katmaktadır

Güzel Konuşma ve Hitabet Eğitimi

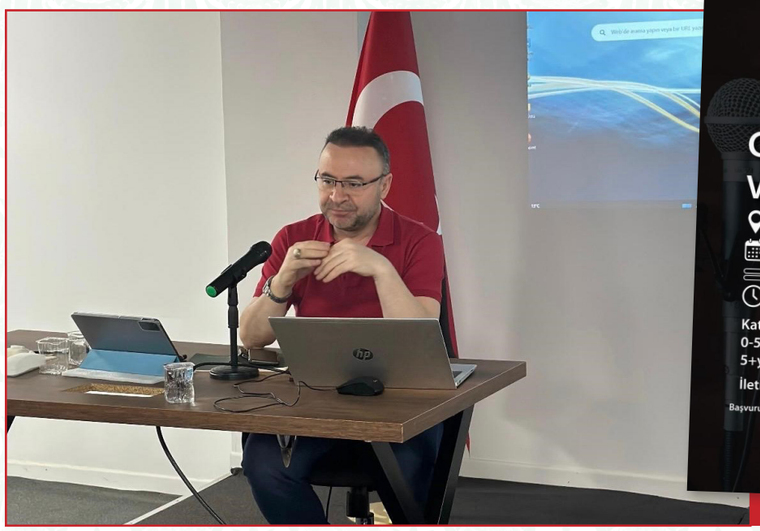

İstanbul 2 Nolu Barosu Genç Yönetim Kurulu olarak, mesleğimizin en temel vasıflarından biri olan etkili iletişim ve ikna kabiliyetini geliştirmek amacıyla, Radyo Televizyon Programcısı ve Seslendirme Sanatçısı Sayın Niyazi Gedik'in kıymetli katkılarıyla "Güzel Konuşma ve Hitabet Eğitimi" düzenlenmiştir.

Hukukçunun sözüyle var olduğu bilinciyle yola çıktığımız bu eğitim, mesleğin kürsüde, müvekkille ve toplumla kurduğu bağı kuvvetlendirmeyi

hedeflemiştir. Eğitim 10 Mayıs 2025 tarihinde başlamış olup, Altunizade Baro Merkez Binası'nda toplam 40 saat sürmüştür. Program, cumartesi günleri saat 10.00 ile 14.00 arasında gerçekleştirilmiştir.

Eğitim süresince katılımcılarımız; diksiyon, vurgu-tonlama, beden dili, topluluk önünde konuşma ve ikna teknikleri gibi başlıklarda uygulamalı çalışmalar yapmış, kelimelerini daha bilinçli ve tesirli kullanmanın yollarını öğrenmişlerdir. Salonun her köşesine sinen emek ve heyecan, mesleğimize duyduğumuz aidiyetin en güzel göstergesi olmuştur.

Bu bilinçle düzenlenen eğitimin, meslektaşlarımızın kariyer yolculuğuna değer kattığını görmek bizler için en büyük memnuniyet kaynağıdır.

Masa Tenisi Turnuvası Mayıs 2025

İstanbul 2 Nolu Barosu Genç Yönetim Kurulu olarak; baro üyeleri ve stajyer avukatlar arasında sosyal dayanışmayı artırmak, mesleki iletişimi güçlendirmek ve sportif faaliyetleri teşvik etmek amacıyla Masa Tenisi Turnuvası düzenlenmiştir.

İstanbul 2 No'lu Barosu Genel Merkezi'nde Baro üyeleri ve stajyer avukatlarımızın katılımına açık olarak düzenlenen turnuvanın başvuruları 12 - 16 Mayıs 2025 tarihleri arasında alınmıştır. Müsabakalar hafta sonu gerçekleştirilmiş olup turnuva ücretsiz olarak düzenlenmiştir.

Başvuruların Google Form üzerinden alındığı turnuva, keyifli rekabet ve centilmenlik ortamında tamamlanmıştır. Turnuva sonunda dereceye giren yarışmacılara ödülleri, Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı ve Genç Yönetim Kurulu Başkan Vekilimiz Av. Emrah Golgiyaz tarafından takdim edilmiştir.

Genç Yönetim Kurulu olarak, önümüzdeki dönemde de üyelerimizin sosyal yaşamına katkı sunan, meslektaşlarımız arasındaki iletişim ve dayanışmayı güçlendiren etkinlik ve faaliyetleri gerçekleştirmeye devam edeceğiz.

Masa Tenisi Turnuvasında Dereceye Girenler ve Ödüller:

1. Stj. Av. Metin Duman
15.000 TL D&R Hediye Çeki
2. Av. Gökhan Yılmaz
10.000 TL D&R Hediye Çeki
3. Stj. Av. Turgut Alp Demirci
5.000 TL D&R Hediye Çeki

Genç Meslektaşlarımızla Kahvaltı Programı

İstanbul 2 Nolu Barosu Genç Yönetim Kurulu olarak, genç meslektaşlarımızla mesleki dayanışmayı güçlendirmek ve istişare kültürünü geliştirmek amacıyla 8 Kasım 2025 Cumartesi günü kahvaltı programı düzenlenmiştir.

Genç Yönetim Kurulumuzun çalışmalarına her daim destek veren ve kurulumuza başkanlık eden Baro Başkanımız Sayın Av. Yasin Şamlı'nın katılımlarıyla gerçekleşen programda, meslektaşlarımızla samimi ve verimli bir buluşma gerçekleştirilmiştir. Başkanımızın genç meslektaşlarımızın mesleki gelişimine ve Genç Yönetim Kurulumuzun çalışmalarına verdiği güçlü destek, program boyunca ortaya konulan istişare ve dayanışma anlayışının önemli bir parçası olmuştur.

Yoğun katılımla gerçekleştirilen bu buluşma ile genç meslektaşlarımız arasında güçlü bir dayanışma ortamı oluşturulmuş, mesleki aidiyet duygusunun pekişmesine katkı sağlanmıştır. Genç Yönetim Kurulumuz, Başkanımız Sayın Av. Yasin Şamlı'nın desteği ve rehberliğinde, genç meslektaşlarımızın mesleki gelişimine katkı sunacak istişare ve buluşma programlarını dönem içerisinde sürdürmüştür.

Genç Meslektaşlarımıza Ofis Tahsisi

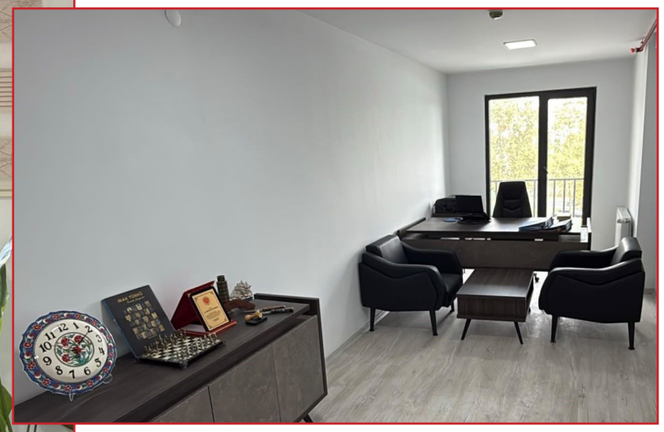

Baro Yönetimimizin kıymetli katkı ve destekleriyle, Genç Yönetim Kurulu olarak meslekte 0-5 yıl kıdeme sahip genç meslektaşlarımızın meslek hayatlarının ilk yıllarında karşılaştıkları çalışma alanı ihtiyacına çözüm sunmak ve mesleki altyapılarını güçlendirmek amacıyla yürüttüğümüz çalışmalar neticesinde, Baromuza ait Fatih'teki hizmet binasında bulunan odaların genç meslektaşlarımızın kullanımına tahsis edilmesi süreci başarıyla tamamlanmıştır.

Mesleğe yeni adım atan avukatların, mesleki birikimlerini geliştirebilecekleri, çalışmalarını sürdürebilecekleri ve meslektaşlarıyla dayanışma içerisinde hareket edebilecekleri nitelikli çalışma alanlarına erişebilmeleri, mesleki hayatlarının ilk dönemleri bakımından büyük önem taşımaktadır. Bu anlayışla gerçekleştirilen çalışma, yalnızca bir oda tahsisinin ötesinde; genç meslektaşlarımızın mesleğe daha güçlü, daha güvenli ve daha kurumsal bir başlangıç yapabilmelerine imkân sağlayan somut bir destek olarak hayata geçirilmiştir.

Tahsis süreci, tüm meslektaşlarımız açısından adil, şeffaf ve objektif bir anlayışla yürütülmüş; hak sahiplerinin belirlenmesi kura yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Kura sonucunda ofis hakkı kazanan meslektaşlarımızdan bir kısmı yeni çalışma alanlarına yerleşerek faaliyetlerine başlamış, diğer meslektaşlarımızın yerleşme süreçleri ise devam etmektedir.

Bu proje ile mesleğinin henüz ilk yıllarında bulunan meslektaşlarımızın önemli bir ihtiyacına doğrudan cevap verilmiş; genç avukatların mesleki faaliyetlerini sürdürebilecekleri nitelikli ve kurumsal bir çalışma ortamına kavuşmaları sağlanmıştır. Aynı çatı altında çalışma imkânı, yalnızca ekonomik bir kolaylık sunmakla kalmayıp, genç meslektaşlar arasındaki iletişim ve dayanışmanın güçlenmesine, bilgi ve tecrübe paylaşımının artmasına ve mesleki aidiyet duygusunun pekişmesine de zemin hazırlamıştır.

Genç Yönetim Kurulu olarak, genç meslektaşlarımızın mesleğe adım attıkları ilk günden itibaren yalnız olmadıklarını hissetmeleri ve karşılaştıkları sorunlara somut çözümler üretebilmek amacıyla çalışmalarımızı sürdürmekteyiz. Baro Yönetimimizin desteği ve Genç Yönetim Kurulumuzun gayretiyle hayata geçirilen bu çalışma da, genç meslektaşlarımızın bugününe katkı sunarken mesleğimizin yarınını güçlendirme irademizin önemli bir göstergesi olmuştur.

İstanbul 2 Nolu Barosu Yaz Kampı Organizasyonu

Baro Yönetimimizin kıymetli destek ve katkılarıyla Genç Yönetim Kurulu olarak, meslektaşlarımız arasındaki dayanışmayı pekiştirmek ve mesleki muhabbeti artırmak amacıyla iki günlük Yaz Kampı organizasyonu gerçekleştirilmiştir.

Organizasyon, Göktürk Esenler Belediyesi Gençlik Kampı'nda düzenlenmiş olup kadın ve erkek meslektaşlarımız için ayrı tarihlerde planlanmıştır. Kamp süresince sosyal etkinlikler, kamp ateşi sohbetleri ve mesleki tecrübelerin paylaşıldığı oturumlar vasıtasıyla meslektaşlarımızın kaynaşmasına zemin hazırlanmıştır.

Bu buluşma, mesleki yükün omuz omuza hafifletilmesi, kuşaklar arası bağın kurulması ve mesleki kültürün aktarılması açısından kıymetli bir faaliyet olmuştur. İki gün boyunca oluşan samimi atmosfer, mesleğimize dair ortak hafızaya iz bırakan anılarla zenginleşmiştir.

Mesleğimizi yalnızca duruşma salonlarında değil, bir arada geçirilen vakitlerde de inşa etme gayreti içerisindeyiz. Bu anlayışla benzeri faaliyetlerin sürdürülmesi hedeflenmektedir.

İSTANBUL 2 NOLU BAROSU

2024 - 2026 KOMİSYONLAR

Kadına Karşı Şiddetle Mücadelede Hukuk ve Gelecek Vizyonu Çalıştayı

25 Kasım 2024

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü kapsamında, İstanbul 2 Nolu Barosu Aile Hakları Merkezi bünyesinde faaliyet gösteren Kadın Hakları Komisyonu tarafından "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Hukukun Rolü ve Gelecek Vizyonu Çalıştayı" 25 Kasım 2024 Pazartesi günü Baro merkezimizde gerçekleştirilmiştir.

Çalıştayın açılış konuşmasını Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı yapmış, basın açıklamasını Kadın Hakları Komisyonu Başkanımız Av. Serpil Balat okumuştur.

Baro Genel Sekreterimiz ve Aile Hakları Merkezi Sorumlu Yönetim Kurulu Üyemiz Av. Nurcan Yanardağ'ın katılımıyla gerçekleşen programda; Kadın Hakları Komisyonu üyelerimizden Av. Gülyeter Soydaş "Kadına yönelik şiddetle mücadelede uygulamada karşılaşılan sorunlar", Av. Sakiye Pehlivan "Kadına yönelik dijital ortamda gerçekleştirilen şiddet fiilleri ile mücadelede hukukun rolü", Av. Zeynep Ertekin "Göçmen kadınların maruz kaldığı şiddet vakalarında adalete erişimin önündeki engeller" başlıklarında sunum yapmıştır.

Çalıştayın moderatörlüğünü Av. Sinem Ermiş üstlenmiş, 11.00-11.30 saatleri arasında çalıştay oturumu, 11.30-12.00 saatleri arasında ise çalıştay raporlarının değerlendirilmesi yapılmıştır.

Program sonunda kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin hukuki ve sosyal politikalar üzerine değerlendirmeler yapılarak çözüm önerileri içeren rapor hazırlanmıştır.

İş hayatında kadın olmak: Fırsatlar ve Engeller paneli

24 Şubat 2025

İstanbul 2 Nolu Barosu Aile Hakları Merkezi bünyesinde faaliyet gösteren Kadın Hakları Komisyonu tarafından, 24 Şubat 2025 Pazartesi günü Baro Genel Merkezi'nde "İş Hayatında Kadın Olmak: Fırsatlar ve Engeller" başlıklı panel gerçekleştirilmiştir.

Panelin açılış konuşmaları Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı, Baro Genel Sekreterimiz ve Aile Hakları Merkezi Sorumlu Yönetim Kurulu Üyemiz Av. Nurcan Yanardağ ile Kadın Hakları Komisyonu Başkanımız Av. Serpil Balat tarafından yapılmıştır.

Moderatörlüğünü Av. Hilal Güven'in üstlendiği panelde;
Av. Sinem Ermiş, "Çocuk Bakımının Kadın İş Gücü Üzerinde Etkileri"
Uzman Sosyolog Hatice Balın, "Kadının Çalışma Hayatındaki Engeller / Cam Tavan Sendromu"
İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı Merve Sisli, "Çalışma Hayatında Cinsiyet Temelinde Ayrımcılık Yasağı ve TİHEK" başlıklarında sunumlarını gerçekleştirmiştir.

Panelde iş hayatında kadınların karşılaştığı yapısal sorunlar, hukuki mevzuat ve uygulamalar ile çözüm önerileri ele alınmış; kadın istihdamının artırılması ve çalışma yaşamında eşitliğin sağlanması yönünde değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Programa komisyon üyelerimizin yanı sıra çok sayıda meslektaşımız katılım sağlamıştır.

Çocuk Bakım Modelleri eğitimi yapıldı

27 Şubat 2025

İstanbul 2 Nolu Barosu Kadın Hakları Komisyonu tarafından **"Çocuk Bakım Modelleri ile Kadınların İş Gücüne Katılımı"** başlıklı online eğitim programı Zoom üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Programın moderatörlüğünü İstanbul 2 Nolu Barosu Kadın Hakları Komisyonu Başkanı Av. Serpil Balat üstlenmiştir. Konuşmacı olarak Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi'nden Doç. Dr. Zeynep Burcu Uğur katılım sağlamıştır.

Eğitimde çocuk bakım modelleri, bu modellerin kadınların iş gücüne katılımı üzerindeki etkileri ve mevcut hukuki ile sosyal politikalar çerçevesinde karşılaşılan sorunlar ele alınmıştır. Program meslektaşlarımızın yoğun katılımı ile tamamlanmış ve soru-cevap bölümü ile sona ermiştir.

Baş örtüsü nedeniyle Saldırı davasını takipteyiz

5 Haziran 2025

Uçak yolculuğu sırasında başörtüsü nedeniyle sözlü ve fiziki saldırıya uğrayan meslektaşımıza ilişkin hukuki süreç, İstanbul 2 Nolu Barosu Kadın Hakları Komisyonu tarafından başından itibaren takip edilmektedir. Sürece ilişkin 5 Haziran 2025 tarihinde görülen duruşmaya Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı, Avukat Hakları Merkezi'nden Av. Yaşar Bozlak, Kadın Hakları Komisyonu üyemiz Av. Esma Zorlu Ekşi ve Genç Avukatlar Merkezi'nden Av. Yunus Emre Akyazı katılım sağlamıştır.
Kadın Hakları Komisyonu olarak, kadına yönelik şiddet olaylarında meslektaşlarımızın yanında yer alınmış; yargılama sürecinin yakından takibi suretiyle hukuki destek sağlanmıştır.

"Beyaz Ev: Aileye Umut Topluma Hayat" programı

18 Haziran 2025

İstanbul 2 Nolu Barosu Kadın Hakları Komisyonu tarafından "Beyaz Ev: Aileye Umut - Topluma Hayat" başlıklı bilgilendirme programı 18 Haziran Çarşamba günü online olarak gerçekleştirilmiştir.

Programın moderatörlüğünü Av. Gülyeter Soydaş Torunoğlu üstlenmiştir. Konuşmacı olarak Beyaz Ev yetkilisi Sümeyra Macit katılım sağlamıştır.

Programda Beyaz Ev'in aile içi iletişimi güçlendirme, aile kurumunu destekleme ve topluma yönelik sunduğu psiko-sosyal destek hizmetleri hakkında bilgi verilmiştir. "Aileye Umut - Topluma Hayat" başlığı çerçevesinde kadına yönelik şiddetin önlenmesi, aile içi dayanışmanın artırılması ve kamu kurumları ile sivil toplum iş birliğinin önemi vurgulanmıştır.

Meslektaşlarımızın yoğun katılımı ile gerçekleşen program soru-cevap bölümü ile sona ermiştir.

İstanbul 2 Nolu Barosu Kadın Hakları Komisyonu, aileyi koruyan ve kadınların toplumsal hayata güçlü katılımını destekleyen kurumlarla iş birliği yaparak farkındalık çalışmalarına devam etmektedir.

"Dönüşüm Adımları" toplantısı yapıldı

14 Ekim 2025

14 Ekim 2025 tarihinde Gaziosmanpaşa Kaymakamlığı ve İstanbul Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi iş birliği ile düzenlenen "Dönüşüm Adımları" toplantısına, İstanbul 2 Nolu Barosu'nu temsilen Aile Hakları Merkezi bünyesinde faaliyet gösteren Kadın Hakları Komisyonu üyemiz Av. Gülyeter Soydaş Torunoğlu katılım sağlamıştır.

Toplantıda kadınların sosyal ve ekonomik hayata katılımı, toplumsal cinsiyet eşitliği ve aile yapısının güçlendirilmesi konularında yürütülen çalışmalar değerlendirilmiştir. Kurumlar arası iş birliğinin geliştirilmesi ve sahadaki uygulamalara ilişkin görüş alışverişinde bulunulmuştur.

Kadın Hakları Komisyonu olarak, toplantıda ele alınan konulara ilişkin Baromuzun çalışmaları ilgili birimlerle paylaşılmıştır.

“Kadına Yönelik Şiddet Sarmalı” panelde tartışıldı

24 Kasım 2025

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Mücadele ve Uluslararası Dayanışma Günü kapsamında İstanbul 2 Nolu Barosu Kadın Hakları Komisyonu tarafından 24 Kasım 2025 Pazartesi günü Baro Genel Merkezi’nde “Kadına Yönelik Şiddet Sarmalı” paneli düzenlenmiştir. Panelin açılış konuşmaları Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı, Baro Genel Sekreterimiz ve Aile Hakları Merkezinden Sorumlu Yönetim Kurulu Üyemiz Av. Nurcan Yanardağ ve Kadın Hakları Komisyonu Başkanımız Av. Serpil Balattarafından yapılmıştır. Panel oturumunda; Av. Candan Ramazanoğulları “Şiddet Türleri”, Klinik Psikolog Kübra Arslan Durna “Psikolojik Şiddet Örnekleri”, BAM 38. Daire Başkanı Mustafa Çalışkan “BAM Kararlarında Kadına Yönelik Şiddet”, konu başlıklarıyla sunumlarını gerçekleştirmiştir. Panelin moderatörlüğünü Komisyon Üyemiz Av. Esma Zorlu Ekşi yürütmüştür.

Panelde kadına yönelik şiddetin türleri, psikolojik etkileri ve yargı kararlarındaki yansımaları ele alınmış; BAM içtihatları ışığında koruyucu ve önleyici mekanizmalar değerlendirilmiştir.

Bu oturumla, özellikle yargı pratiğinde yaşanan tereddütlü alanlara ışık tutmak ve şiddet vakalarında erken müdahalenin önemini vurgulamak amaçlanmıştır. Komisyon olarak dosyalar üzerinden edindiğimiz saha verilerini paylaşarak, Yargılama sürecinde kadınların karşılaştığı engelleri görünür hale getirdik ve bu engellerin aşılmasına yönelik somut önerilerimizi ilgili mercilerle paylaştık.

Medyada bilgi paylaşımı

25 Kasım 2025

25 Kasım 2025 Kadına Yönelik Şiddete Karşı Mücadele ve Uluslararası Dayanışma Günü kapsamında İstanbul 2 Nolu Barosu Kadın Hakları Komisyonu tarafından sosyal medya üzerinden bilgilendirici bir paylaşım yapılmıştır. Paylaşımda kadına yönelik şiddetin yalnızca fiziksel değil; psikolojik, ekonomik, cinsel ve dijital biçimlerde de hayatlara zarar vermeye devam ettiği vurgulanmıştır. İstanbul 2 No’lu Barosu Kadın Hakları Komisyonu olarak hazırlanan bu bilgilendirmede, şiddetle mücadelede kadınların sahip olduğu haklar ve başvuru yolları meslektaşlarımız ve kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Kadına şiddete karşı bilgilendirici video

25 Kasım 2025

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü kapsamında İstanbul 2 Nolu Barosu Kadın Hakları Komisyonu tarafından bilgilendirici bir video paylaşımı gerçekleştirilmiştir.

Paylaşımda Komisyon Yürütme Kurulu Üyemiz Av. Sinem Ermiş'in anlatımlarıyla kadına yönelik şiddetin farklı boyutları ve mücadele yöntemleri konusunda farkındalık oluşturulması hedeflenmiştir.

Video içeriğinde şiddete uğrayan veya şiddet tehdidi altında bulunan kadınların hakları ile başvuru yollarına yer verilmiştir. Bu kapsamda; kolluk birimlerine, Cumhuriyet savcılıklarına, aile mahkemelerine veya ŞÖNİM'e başvurarak korunma talebinde bulunulabileceği, acil durumlarda 112 Acil Çağrı Hattı'nın aranabileceği ve KADES uygulaması üzerinden destek alınabileceği hususları kamuoyu ile paylaşılmıştır.

İstanbul 2 Nolu Barosu Kadın Hakları Komisyonu olarak, 25 Kasım gününün anlamına binaen kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve kadınların hukuki hakları konusunda bilgilendirme faaliyetlerimizi sosyal medya kanallarımız aracılığıyla sürdürmeye devam etmekteyiz.

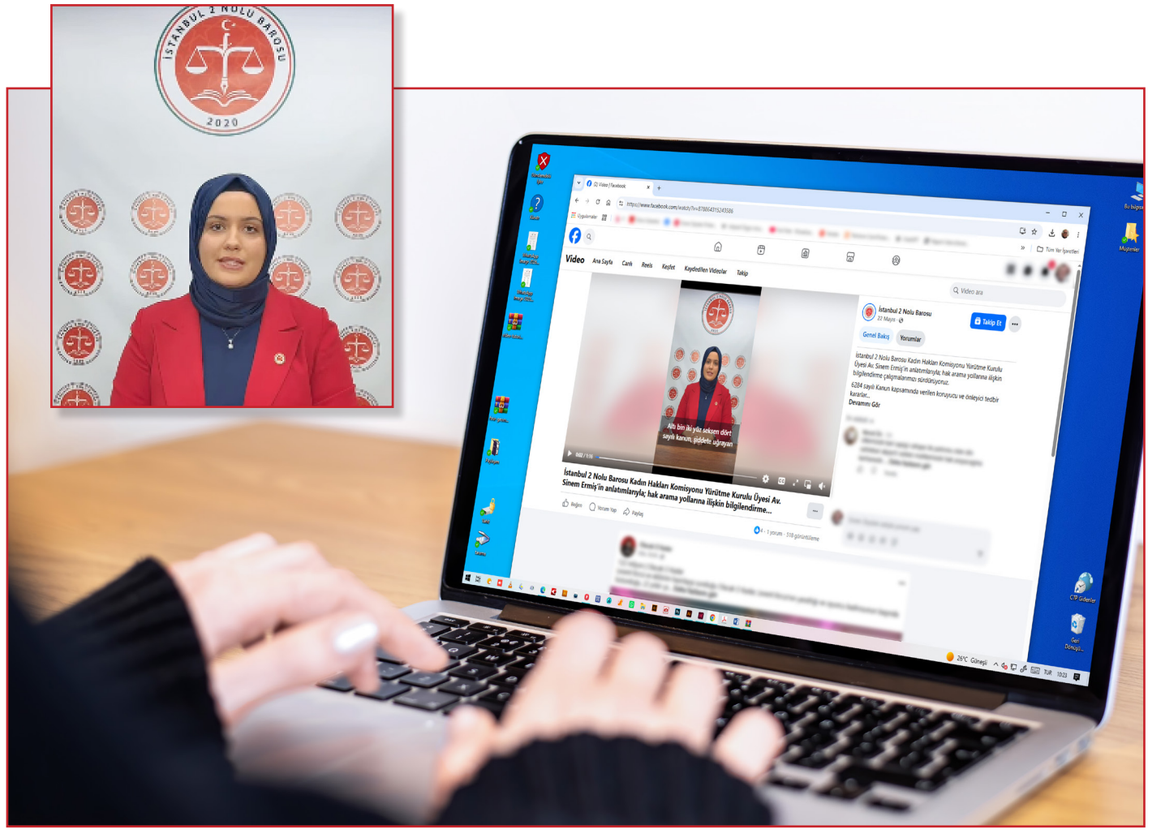

Aile Hukukunda Güncel Yaklaşımlar

26 Aralık 2025

26 Aralık 2025 tarihinde İstanbul 2 Nolu Barosu Kadın Hakları Komisyonu tarafından İstanbul Adliyesi Konferans Salonu'nda "Aile Hukukunda Güncel Yaklaşımlar" konferansı tertip edilmiştir.

Konferansın açılış konuşmaları Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı, Baro Genel Sekreterimiz ve Aile Hakları Merkezi Sorumlu Yönetim Kurulu Üyemiz Av. Nurcan Yanardağ ve Kadın Hakları Komisyonu Başkanımız Av. Serpil Balat tarafından yapılmıştır. →

Konferans oturumunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürü Hakan Öztatar "Aile Arabuluculuğu ve Alternatif Çözüm Yolları", Yıldız Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Fulya Türk "Boşanma Sürecinde Çocukla Doğru İletişim", BAM 38. Daire Başkanı Mustafa Çalışkan "Aile Hukuku Uygulamaları ve Yargı Kararları" konularında sunumlarını gerçekleştirmiştir.

Konferansta aile hukukundaki güncel gelişmeler, arabuluculuk uygulamaları, boşanma süreçlerinde çocuk odaklı yaklaşım ve yargı kararları değerlendirilmiş; mesleki bilgi paylaşımı sağlanmıştır. Aile arabuluculuğunun etkin kullanımı, boşanma süreçlerinde çocukların üstün yararı, yargı kararlarındaki güncel eğilimler ve sahadaki uygulama sorunları detaylı olarak ele alınmıştır.
Meslektaşlarımızla bilgi ve deneyim paylaşımı yapılarak aile hukuku alanında karşılaşılan sorunlara ilişkin çözüm önerileri tartışılmıştır.
Etkinlik, İstanbul 2 Nolu Barosu Kadın Hakları Komisyonu tarafından akademi, yargı ve uygulama temsilcilerini bir araya getirerek aile hukukuna multidisipliner bir bakış sunmuştur.

Aile Hakları Merkezi 2026 yılı toplantısı

7 Ocak 2026

7 Ocak 2026 tarihinde İstanbul 2 Nolu Barosu Aile Hakları Merkezi çatısı altında, 2026 yılı faaliyetlerinin planlamasına yönelik değerlendirme ve koordinasyon toplantısı gerçekleştirilmiştir.
Toplantı Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı Başkanlığında yürütülmüştür.
Toplantıya Baro Genel Sekreterimiz ve Aile Hakları Merkezi Sorumlu Yönetim Kurulu Üyemiz Av. Nurcan Yanardağ, Kadın Hakları Komisyonu Başkanımız Av. Serpil Balat, Çocuk Hakları Komisyonu Başkanımız Av. Gülyeter Soydaş Torunoğlu ve her iki komisyonun kıymetli üyeleri katılım sağlamıştır.
Toplantıda İstanbul 2 Nolu Barosu Aile Hakları Merkezi bünyesinde faaliyet gösteren her iki komisyonun da 2025 yılı içerisinde yürüttüğü çalışmalar değerlendirilmiştir. 2026 yılı faaliyet takvimi üzerine çalışılmış; kadına yönelik şiddetle mücadele, çocuk haklarının korunması, aile arabuluculuğu ve toplumsal farkındalığın artırılmasına yönelik yapılması planlanan konferans, panel, eğitim ve sosyal medya kampanyaları ele alınmıştır.
Merkez bünyesinde komisyonlar arası iş birliğinin artırılması, ortak projelerin geliştirilmesi ve Baromuzun bu alandaki görünürlüğünün güçlendirilmesi hedefleri üzerinde görüş alışverişinde bulunulmuştur. Gerekli program ve planlamalar üzerinde çalışma yapılarak görev dağılımları belirlenmiştir.

İstanbul 2 Nolu Barosu Aile Hakları Merkezi olarak düzenlenen bu koordinasyon toplantıları, merkez bünyesindeki faaliyetlerin daha planlı, sürdürülebilir ve etkin bir şekilde yürütülmesine katkı sağlamaktadır.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Çalıştayı yapıldı

18 Şubat 2026

18 Şubat 2026 tarihinde İstanbul Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü Kadın Hizmetleri Birimi tarafından düzenlenen "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele V. İl Eylem Planı Çalıştayı"na, İstanbul 2 Nolu Barosu'nu temsilen Kadın Hakları Komisyonu Başkanımız Av. Serpil Balat katılım sağlamıştır.

Çalıştayda kadına yönelik şiddetle mücadelede il düzeyinde yürütülecek çalışmalar, kurumlar arası iş birliği ve eylem planının uygulama adımları ele alınmıştır. Baromuzun görüş ve önerileri Kadın Hakları Komisyonumuz aracılığıyla ilgili birimlere iletilmiştir.

Baroların Kadın ve Çocuk Hakları başkanları toplandı

6 Mart 2026

6 Mart 2026 tarihinde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın ev sahipliğinde, Türkiye genelindeki baroların Kadın ve Çocuk Hakları Komisyon Başkanlarının katılımıyla kapsamlı bir istişare toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Toplantıda kadına yönelik şiddetle mücadele politikalarının sahadaki uygulanabilirliği, çocuk haklarının korunmasına yönelik koruyucu ve önleyici mekanizmaların güçlendirilmesi, sosyal hizmetler ile adli süreçler arasındaki koordinasyonun etkinleştirilmesi ve toplumsal farkındalığın artırılmasına yönelik faaliyetler detaylı olarak ele alınmıştır. Kamu kurumları, meslek örgütleri ve sivil toplumun ortak sorumluluğu vurgulanarak sahada karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri karşılıklı paylaşılmıştır.

Baromuzu temsilen toplantıya Kadın Hakları Komisyonu Üyemiz Av. Candan Ramazanoğulları katılım sağlamış, vaka takibi süreçleri ve komisyon çalışmalarımız hakkında bilgi aktarımında bulunmuştur.

Dünya Kadınlar Günü Sosyal medya etkinliği

8 Mart 2026

8 Mart Dünya Kadınlar Günü etkinlikleri kapsamında İstanbul 2 Nolu Barosu Kadın Hakları Komisyonu tarafından sosyal medya üzerinden bilgilendirici paylaşımlar yapılmıştır.

Paylaşımlarda kadınların hukuken sahip olduğu temel haklar başlıklar halinde kamuoyuna duyurulmuştur.

Bu başlıklar:

- Kadına Yönelik Şiddet Karşısında Hukuki Haklar
- Boşanma Halinde Kadınların Hakları
- Çalışma Hayatında Kadın Hakları
- Ceza Hukukunda Kadın Hakları

Paylaşımlarla kadın haklarına dair farkındalığın artırılması ve kadınların hukuki hakları konusunda bilgilendirilmesi amaçlanmıştır.

Temel İnsan Hakları ve Kadın Hakları" program

9 Mart 2026

9 Mart 2026 Pazartesi günü, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü etkinlikleri kapsamında İstanbul 2 Nolu Barosu Kadın Hakları Komisyonu tarafından "Temel İnsan Hakları Bağlamında Kadın Hakları" başlıklı online program düzenlenmiştir.

Programın açılış konuşmasını Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı yapmıştır. Konuşmacı olarak Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Hizmetler Eski Bakanı ve AK Parti Osmaniye Milletvekili Av. Derya Yanık katılım sağlamıştır. Programın moderatörlüğünü Kadın Hakları Komisyonu Başkanımız Av. Serpil Balat yürütmüştür.

Programda kadın haklarının temel insan hakları çerçevesinde değerlendirilmesi, kadınların toplumsal ve hukuki alanda karşılaştığı sorunlar ile çözüm önerileri ele alınmıştır. Geniş katılımla gerçekleştirilen programda kadın haklarına dair farkındalığın artırılması yönünde görüşler paylaşılmıştır.

Aile Hakları Merkezi istişare toplantısı

15 Nisan 2026

Baromuz Aile Hakları Merkezi'nin toplantısı Baro Genel Sekreterimiz ve Aile Hakları Merkezi Sorumlu Yönetim Kurulu Üyemiz Av. Nurcan Yanardağ'ın başkanlığında gerçekleştirilmiştir.

Toplantıya Kadın Hakları Komisyonu Başkanımız Av. Serpil Balat, Çocuk Hakları Komisyonu Başkanımız Av. Gülyeter Soydaş Torunoğlu ile Merkez Yürütme Kurulu üyelerimiz Av. Aylin Uzun, Av. Sinem Ermiş ve Av. İsa Samed Altuntaş katılım sağlamıştır.

Toplantıda merkezin yürüttüğü çalışmalar kapsamlı olarak değerlendirilmiştir. Bu kapsamda aile kurumunu güçlendirmeye yönelik planlanan eğitim programları, toplumsal farkındalık çalışmaları ve proje faaliyetleri ele alınmıştır. Kadın ve çocuk odaklı yürütülen mevcut faaliyetlerin sahadaki etkisi görüşülmüş, önümüzdeki döneme ilişkin iş birliği alanları ve planlamalar netleştirilmiştir.

Kadın Hakları Komisyonu olarak kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve kadınların haklarına erişiminin kolaylaştırılması amacıyla merkez faaliyetlerine aktif katkı sunmaya devam etmekteyiz. Bu doğrultuda düzenlenecek eğitimler ve farkındalık çalışmaları ile aile yapısının korunmasına ve kadınların toplumsal hayatta daha güçlü yer almasına destek olmayı hedeflemekteyiz.

Kadına Yönelik Şiddet Davalarına takip...

11 Mayıs 2026

11 Mayıs 2026 tarihinde, Sedef Güler'in öldürülmesine ilişkin dava İstanbul 2 Nolu Barosu Kadın Hakları Komisyonu tarafından yakından takip edilmiştir. Komisyon olarak sürece dahil olunmuş ve duruşmalara katılım sağlanmıştır.

Yargılama neticesinde mahkeme, sanıklardan biri hakkında kadına karşı kasten öldürme suçundan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası, diğer sanık hakkında ise 18 yıl hapis cezası verilmesine karar vermiştir.

İstanbul 2 Nolu Barosu Kadın Hakları Komisyonu, Sedef Güler davası ile sınırlı kalmaksızın kadınların yaşam hakkına yönelik işlenen suçlara ilişkin dava dosyalarını da takip etmekte ve duruşmalara katılım göstermektedir. Komisyonumuz, kadınlara yönelik her türlü şiddetin karşısında olmak suretiyle adil yargılama süreçlerinin ve etkin hukuki korumanın takipçisi olmaya devam edecektir.

Koruyucu ve önleyici tedbir kararları bilgisi

22 Mayıs 2026

İstanbul 2 Nolu Barosu Kadın Hakları Komisyonu Yürütme Kurulu Üyesi Av. Sinem Ermiş'in anlatımlarıyla, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında verilen koruyucu ve önleyici tedbir kararlarına ilişkin bilgilendirme çalışmaları yürütülmüş ve konuya dair bilgilendirme videosu hazırlanarak kamuoyunun erişimine sunulmuştur.

"Yoksulluk Nafakasının Yeniden Düzenlenmesi Çalıştayı" yapıldı

8 Temmuz 2026

İstanbul 2 Nolu Barosu Kadın Hakları Komisyonu tarafından, "Türk Medeni Kanunu'nda Yoksulluk Nafakasının Yeniden Düzenlenmesi Çalıştayı" 8 Temmuz 2026 tarihinde İstanbul Medeniyet Üniversitesi Kuzey Kampüs B Blok Mavi Salon'da düzenlenmiştir.

Çalıştay, meslektaşlarımızın yoğun katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Çalıştayın açılış konuşmaları İstanbul 2 Nolu Barosu Başkanı Av. Yasin Şamlı,Baromuzun Kadın Hakları Komisyonu Başkanı Av. Serpil Balat ve İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekan Yardımcısı Dr. Öğr. Üyesi Şölen Çakıroğlu tarafından yapılmıştır.

Program kapsamında Komisyon Üyemiz Av. Candan Ramazanoğulları "Türk Hukukunda Yoksulluk Nafakasının Karşılaştırmalı Hukuk Perspektifinden Değerlendirilmesi" başlıklı sunumunu gerçekleştirmiştir.

Çalıştayda yoksulluk nafakasına ilişkin mevcut hukuki düzenlemeler, uygulamada karşılaşılan sorunlar ve gündemdeki değişiklik önerileri ele alınarak kapsamlı bir fikir alışverişinde bulunulmuştur. Çalıştayın oturumları ile rapor sunumu gerçekleştirilmiş ve kapanış bölümünde aile fotoğrafı çekimi yapılmıştır.

İstanbul 2 Nolu Barosu Kadın Hakları Komisyonu, aile hukuku alanında yaşanan sorunlara ilişkin bilimsel ve mesleki istişare ortamı oluşturmaya yönelik çalışmalarını sürdürmektedir.

Avukatların mesleki bilgilerini artırıyoruz

Komisyonun Amacı, Vizyonu ve Misyonu
İcra, İflas, Konkordato ile Bankacılık ve Finans Komisyonu**;** icra, iflas, konkordato ile bankacılık ve finans hukuku alanlarında çalışan meslektaşların mesleki bilgi ve uygulama becerilerini geliştirmek, bu alanlarda ortaya çıkan güncel sorunlara çözüm üretmek ve baromuz bünyesinde kalıcı, kurumsal bir uzmanlık altyapısı oluşturmak amacıyla faaliyet göstermektedir.
Komisyonun vizyonu, söz konusu alanlarda baromuzu hem uygulama hem de akademik üretim bakımından referans alınan bir konuma taşımaktır. Misyonu ise düzenli, planlı ve sürdürülebilir çalışmalar yoluyla meslektaşlara nitelikli ve somut katkı sunmaktır.

Gerçekleştirilen Çalışmalar
Komisyonumuz, geçtiğimiz bir yıl boyunca her ayın ilk çarşambası olmak üzere düzenli toplantılar gerçekleştirmiş, toplantılar belirlenen takvim doğrultusunda aksatılmadan yürütülmüştür. Bu süreklilik sayesinde komisyon üyeleri arasında güçlü bir iletişim ve ortak çalışma kültürü tesis edilmiştir.
Yılın ilk döneminde, Temmuz ayına kadar, toplantılar önceden belirlenen gündemler doğrultusunda yürütülmüş; bu süreçte komisyon üyeleri birbirini tanımış, çalışma alanına ilişkin temel sorun başlıkları tespit edilmiş ve ortak bir yol haritası oluşturulmuştur. Temmuz ayından itibaren ise komisyon faaliyetleri belirlenen taslak çalışmalarda yoğunlaşmıştır. Bu kapsamda;

- Taslağın geliştirilmesi amacıyla eğitimler düzenlenmiş,
- Taslakla bağlantılı panel ve etkinliklere katılım sağlanmış,
- Meslektaşların görüş ve ihtiyaçlarını tespit etmek üzere anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

Yıl sonunda, komisyon çalışmaları kapsamında alanında yetkin ve saygın isimlerden makaleler temin edilmiş, bu makaleler komisyonumuz adına çıkarılan bülten/dergi yayını için değerlendirilmiştir. Böylece komisyon faaliyetleri, kalıcı akademik ve kurumsal çıktılarla desteklenmiştir.

Önümüzdeki Dönem Çalışma Programı
Önümüzdeki dönemde komisyonumuz, oluşturulan altyapı ve taslak çalışmalar temelinde daha ileri düzeyde ve çıktı odaklı bir çalışma programı yürütmeyi hedeflemektedir. Bu kapsamda; Komisyon tarafından hazırlanan taslak çalışma ile ilgili olarak Baro Başkanımızla yapılan görüşmelerde ele alınan başlıklar doğrultusunda ilerlenmesi; bu çerçevede,

- Bakanlık ile yapılması planlanan zirve programının konu başlıkları ve eğitimcilerinin belirlenmesi,
- Komisyon adına çıkarılan bülten yayını kapsamında kaleme alınan makalelerin baro yönetimine sunulması ve bu yayın faaliyetinin sürdürülebilir bir kurumsal yapıya kavuşturulması,
- "Hukuk Atölyesi" başlığı altında bir eğitim programı düzenlenmesi; bu program kapsamında eğitim başlıklarının ve eğitimcilerin belirlenmesi ile Finans Merkezi ile iş birliği imkânlarının hukuki boyutlarıyla incelenmesi,
- Bakanlığa sunulmak üzere, Avukatlık Kanunu'nun ilgili maddesine ilişkin uygulamada karşılaşılan sorunları ve çözüm önerilerini içeren bir çalışma taslağının hazırlanması,
- Katılım Bankacılığı ve İslami Finans alanında eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi, bu eğitimlere paralel olarak akademik bir çalışma hazırlanması ve hâlihazırda taslak aşamasında bulunan, henüz sunulmamış iki ayrı kanun taslağının komisyon bünyesinde değerlendirilerek Bakanlığa sunulması Planlanmaktadır.

Genel Değerlendirme
Komisyonumuz, geçtiğimiz dönemde düzenli ve planlı bir çalışma disiplini ortaya
koymuş; eğitim, taslak hazırlığı, veri toplama ve yayın faaliyetleriyle baromuz bünyesinde güçlü bir kurumsal birikim oluşturmuştur. Önümüzdeki dönemde de bu birikimin mevzuat çalışmaları, akademik üretim ve kurumsal iş birlikleriyle geliştirilerek baromuza ve meslektaşlarımıza somut katkı sunması hedeflenmektedir.

Çevrim içi eğitimler büyük ilgi gördü

1. 26 Eylül 2025 Tarihli Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi Başkanı Sayın Dr. İlhan DİNÇ'in sunumlarıyla "Mevcut İcra ve İflas Kanunu ile Cebri İcra Kanun Taslağı Karşılaştırmalı Olarak Yabancı Para Alacağı Takip Süreci" konulu çevrimiçi gerçekleştirilen eğitimimiz

2. 10 Ekim 2025 Tarihli Balıkesir Vergi Mahkemesi Başkanı Sayın Volkan Erdoğdu'nun sunumlarıyla "Vergi Borcundan Dolayı Haline Münasip Evin Haczedilmezliği" konulu çevrimiçi gerçekleştirilen eğitimimiz

3. 27 Ekim 2025 Tarihli Bağımsız Denetçi/ SMMM ve Konkordato Komiseri Sayın Hüdai Bal'ın sunumlarıyla "Mühlet süresinde ve konkordato projesinintasdikisonrasındaborçlanmayasağı"konulu çevrimiçi gerçekleştirilen komisyon eğitimimiz

4. 04 Kasım 2025 Tarihli Ankara Batı Asliye Ticaret Mahkemesi Hakimi Sayin Yusuf Demirci'nin sunumlarıyla " Mevcut Icra ve Iflas Kanunu ile Cebri Icra Kanunu Taslağı Karşılaştırmalı Konkordato" konulu çevrimiçi gerçekleştirilen komisyon eğitimimiz

5. 06.05.2026 Tarihli Sakarya Üniversitesi Öğretim Görevlisi Sayın Dr. Yasin Keleş'in sunumlarıyla " Türkiye'de Katılım Finans Sistemi ve Faizsiz Bankacılık " konulu çevrimiçi gerçekleştirilen komisyon eğitimimiz, Gerçekleştirilmiş olup eğitim sunumları da tüm katılımcılar ve talep edilenler ile paylaşılmıştır.

İcra İflas ve Finans Dergisi yayınlandı

İcra, İflas, Konkordato ile Bankacılık ve Finans Komisyonumuz tarafından 20.07.2026 tarihinde komisyonumuzun ve Baromuzun ilk yayın olan İcra İflas Ve Finans Dergisi yayınlanmıştır. İlgi yayınımızda İstanbul 2 Nolu Baro Başkanımız Sayın Av. Yasin ŞAMLI , İcra, İflas, Konkordato ile Bankacılık ve Finans Komisyon Başkanı Av. Senay Türk , Komisyondan Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi Sayın Av. Fatma Koç 'un özsöz ve değerlendirmeleri ile beraber İstanbul Finans Merkezi Hukuk Direktörü Av. Hasan Ali KULAK , BDDK Başkan Yardımcısı (Mevcut Aktif Bank YK Üyesi) Dr. Yavuz YUMRUKUZ , Hukukçular Derneği Başkanı Av. Melih GÜLSEREN , 2010-2019 TMSF Hukuk İşleri Daire Başkanlığı Grup Koordinatörü Av. Sami TÜRKER , TMA Türkiye FOYDER Kurucu Üye Yönetim Kurulu Başkanı Önder YILMAZ , Balıkesir Vergi Mahkemesi Başkanı Volkan ERDOĞDU , Ankara Batı Asliye Ticaret Mahkemesi Hakimi YUSUF DEMİRCİ , İstanbul 2 Nolu Barosu Deniz Hukuk Komisyonu Başkanı MEHTAP CİVİR , Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi Dr. İlhan DİNÇ , İstanbul 2 Nolu Baro Enerji Hukuk Komisyonu Başkanı Av. Yusuf Şamil TÜREN , İstanbul 2 Nolu Baro İcra İflas Konkordato ile Bankacılık ve Finans Komisyonu Başkan Yardımcısı Av. Ömer Mahmut Kahraman , İstanbul 2 Nolu Baro İcra İflas Konkordato ile Bankacılık ve Finans Komisyonu Üyesi Av. İltan EKMEKÇİOŠLU, İstanbul 2 Nolu Baro İcra İflas Konkordato ile Bankacılık ve Finans Komisyonu Üyesi Av. Cihan BAYKARA , İstanbul 2 Nolu Baro İcra İflas Konkordato ile Bankacılık ve Finans Komisyonu Üyesi Av. Zeynep Bilge ESEN , Çağrı Merkezleri Koçu - "Tahsilat Koçluğu" Kitabının Yazarı Ender ERMİŞ , SÖZ SMMM A.Ş. Ekonomist Selçuk GÜLTEN ile Bağımsız Denetçi / SMMM Hüdai BAL değerli yazıları / makaleleri ile yayınımızda yer almıştır. İlgi komisyon yayınımız bakımından çok değerli isimler ile görüşmeler devam etmekte olup 2. Sayı için çalışmalar da devam etmektedir.

İcra, İflas, Konkordato ile Bankacılık ve Finans Komisyonu tarafından yapılan Cebri İcra Taslağı çalışmaları ile hazırlanan program Adalet Bakanlığı ile görüşülerek paylaşılmış olup Eylül 2026 döneminde Baromuz öncülüğünde ve Bakanlığımız katılımı ile değerli akademisyenlerimizin katılımı ile Bakanlık Komisyon Başkanı Sayın Selçuk Öztek moderatörlüğü ve konuşmacı katılımı ile Cebri icra Zirvesi düzenlenecek olup çalışmaları devam etmektedir.

17 Şubat 2026 Yeni Dönem İlk Toplantısı

19 Şubat 2026 Bülten Çalışması (Basın Odasında)

MÜSİAD Enerji ve Çevre Sektör Kurulu Ziyareti ve Toplantı

5 Mart 2026

İstanbul 2 Nolu Barosu Enerji ve Ekonomi Hukuku Komisyonu olarak, Komisyon Başkanımız Av. Yusuf Şamil Türen ile Komisyon Üyelerimiz Av. Recep Acar ve Av. Rumeysa Köse'nin katılımıyla, MÜSİAD Enerji ve Çevre Sektör Kurulu ile enerji alanındaki güncel gelişmeler, sektörde karşılaşılan hukuki eksiklikler ve çözüm önerileri üzerine verimli ve kapsamlı bir istişare gerçekleştirdik.

Enerji Hukukunda Avukatlık Eğitimi

11 Mart 2026

Eğitmen : Av. Recep Acar (Sunum)
Moderatör : Av. Yusuf Samil Türen

Enerji piyasasının yapısı, EPDK süreçleri ve bu alanda avukatların nerelerde rol alabildiğine ilişkin genel bir çerçeve paylaşıldı

Elektrik Piyasası Yaptırımlarının Yargı Kararları Çerçevesinde Değerlendirilmesi

9 Nisan 2026

Anlatım: Prof. Dr. Nur Zeliha Kaman

İstanbul 2 Nolu Barosu Enerji ve Ekonomi Hukuku Komisyonu tarafından düzenlenen çevrim içi etkinlik kapsamında, Komisyon Genel Sekreterimiz Av. Rumeysa Köse moderatörlüğünde İstanbul Medeniyet Üniversitesi öğretim üyesi ve Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Nur Zeliha Kaman hocamızın değerli katılımlarıyla "Elektrik Piyasası Yaptırımlarının Yargı Kararları Çerçevesinde Değerlendirilmesi" başlıklı ders gerçekleştirildi.

Enerji Hukukunda Avukatlık Okulu Eğitimi

13 Mayıs - 20 Mayıs 2026

Eğitmen: Av. Recep Acar

1. Ders: Elektrik Piyasasının Yapısı ve Piyasa Aktörleri

İstanbul 2 Nolu Barosu Enerji ve Ekonomi Hukuku Komisyonu olarak mesleki uzmanlık eğitim serimizin ilk dersini, Baro Genel Merkezimizde Av. Recep ACAR'ın sunumuyla gerçekleştirdik.

2. Ders: 6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ve İlgili Mevzuat

İstanbul 2 Nolu Barosu Enerji ve Ekonomi Hukuku Komisyonu olarak mesleki uzmanlık eğitim serimizin ikinci dersini, Baro Genel Merkezimizde Av. Recep ACAR'ın sunumuyla gerçekleştirdik

3. Ders: Lisanslı/Lisanssız Üretim Tesisleri ve Elektrik Piyasasında Uyuşmazlıklar

İstanbul 2 Nolu Barosu Enerji ve Ekonomi Hukuku Komisyonu olarak mesleki uzmanlık eğitim serimizin üçüncü dersini, Baro Genel Merkezimizde Av. Recep ACAR'ın sunumuyla gerçekleştirdik.

Enerji Hukukunda Avukatlık Okulu

5 - 19 Haziran 2026

Karbon Ek. Temelleri - ETS, CBAM ve Yeşil Taksonomi Eğitimi

Eğitmen: Av. İsmail Cem Kınacı

1. Ders: Küresel Karbon Ekonomisine Giriş ve Temel Kavramlar

2. Ders: Avrupa Birliği Emisyon Ticaret Sisteminden Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizmasına Geçiş

3. Ders: Türkiye Ulusal

MÜSİAD - İstanbul 2 Nolu Baro İş Birliğinde Yenilenebilir Enerjide Güncel Hukuki ve Sektörel Gelişmeler

10 Ağustos 2026

İstanbul 2 Nolu Barosu Enerji Hukuku Komisyonu ve MÜSİAD iş birliğiyle hayata geçirdiğimiz bu verimli oturumda, Başkanımız Sayın Av. Yasin Şamlı'nın kıymetli açılış konuşmalarıyla sektörün bugünü ve geleceğine dair çok değerli paylaşımlarda bulunduk.

Sayın Bülent ŞEN (MÜSİAD Enerji ve Çevre Sektör Kurulu Bşk.)
Sayın Yusuf ÖZER (MÜSİAD Enerji ve Çevre Sektör Kurulu Bşk. Yrd.)
Sayın Av. İsmail Cem KİRENCİ ve Sayın Av. Recep ACAR (Enerji Hukuku Komisyonu Üyeleri

Kat Mülkiyeti, Çevre, Kentsel Dönüşüm ve İmar Hukuku Komisyonu Çalışmaları

Kat Mülkiyeti, Çevre, Kentsel Dönüşüm ve İmar Hukuku Komisyonu olarak gerçekleştirdiğimiz toplantı ve çalışmalarla Kentsel Dönüşüm mevzuatının tadiline ilişkin görüş ve önerileri içeren bir kitap hazırlanmış olup Baromuzun destekleriyle önümüzdeki günlerde yayınlanacaktır. Bu çalışmalar sürecinde aramızdan ayrılan komisyon başkanımız Av. Ünal Somuncuoğlu'nu saygı ve rahmetle anıyoruz.

Parlamento ve Anayasanın 150. Yılı Projesi Çalıştayı

Türkiye Büyük Millet Meclisi himayesinde yürütülen "Millî Egemenliğin 150 Yıllık Hafızası: Parlamento ve Anayasanın 150. Yılı Projesi" kapsamında sivil anayasa arayışları sürecine katkı sağlamak amacıyla Sakarya Üniversitesinde düzenlenen çalıştaya, İstanbul 2 Nolu Barosu olarak katılarak görüşlerimizi ifade etme imkanı bulduk.

SİVİL BİR ANAYASA

Toplumun tüm kesimlerinin katılımı ve katkıları ile yapılan hazırlıklar yeni Anayasa konusunda umutlarımızı arttırıyor. Darbelerin gölgesinde yapılmış 1982 Anayasa ile değil Milletin üzerinde ittifak ettiği yeni ve sivil bir Anayasa ile yola devam etmek büyük ve güçlü Türkiye'nin de önünü açacaktır.

Filistin Komisyonu'ndan Gazze Hayat Ormanı

Filistin Komisyonu olarak "Gazze Hayat Ormanı" fidan dikim programına Başkanımız Av. Yasin Şanlı ile birlikte katıldık.

Bu anlamlı programda "Doğaya nefes, geleceğe umut olmak için" fidanları toprakla buluşturduk.

Beyazıt'tan Ayasofya'ya Yürüdük

İsrail'in katliamlarına karşı Gazze'nin sesi olmak için meslektaşlarımızla birlikte Beyazıt'tan Ayasofya'ya yürüdük.

İstanbul 2 Nolu Barosunun paydaşlarından olduğu "Filistin'de İsrail İşgali Suçları: Hukuki Sorumluluk ve Adalet Arayışı" başlığıyla düzenlenen 2. Uluslararası Hukuk Konferansı'na katılım sağladık.

"NEHİRDEN DENİZE ÖZGÜR FİLİSTİN"

Meslektaşlarımızın cübbelerini giyerek katıldığı "Nehirden Denize Özgür Filistin" sesleri eşliğinde Ayasofya Camii'nden Eminönü Meydanı'na yürüyerek Filistinli kardeşlerimizin sesi olmaya çalıştık.

Baromuz ve Filistin Komisyonu olarak İsrail'in yapmış olduğu katliamların ve soykırım suçlarının cezasız kalmaması ve adaletin tecelli etmesi mücadelemizi sonuna kadar devam ettireceğiz.

İSTANBUL 2 NOLU BAROSU

2024 - 2026 DEĞERLENDİRMELER VE RAPORLAR

Mevzuatı Araştırma ve Geliştirme Komisyonu 2024-2026 Dönemi Çalışma Raporu

Baromuz Mevzuatı Araştırma ve Geliştirme Komisyonu, avukatlık mesleğinin etkin, bağımsız, saygın ve çağın gereklerine uygun şekilde yürütülmesini sağlamak; avukatların mesleki faaliyetleri sırasında karşılaştıkları hukuki ve uygulamaya ilişkin sorunları tespit etmek; mevzuat değişikliklerini takip etmek ve ihtiyaç duyulan yasal ve idari düzenlemelere ilişkin öneriler geliştirmek amacıyla çalışmalarını sürdürmüştür.

2024-2026 çalışma döneminde Komisyon tarafından, çalışma dönemi içerisinde Resmî Gazete'de yayımlanan ve avukatlık mesleğini ilgilendiren mevzuat değişiklikleri düzenli olarak takip edilmiş, başta 1136 sayılı Avukatlık Kanunu olmak üzere avukatlık mesleğini doğrudan veya dolaylı olarak ilgilendiren kanun, yönetmelik, tebliğ, genelge ve diğer düzenleyici işlemler takip edilmiş; yargı kararları ve uygulamadaki gelişmeler değerlendirilmiştir.

Bu kapsamda Komisyon tarafından yapılan çalışmalar;

- Mevzuat değişikliklerinin takip edilmesi ve değerlendirilmesi,
- Avukatların mesleki faaliyetleri sırasında karşılaştıkları sorunların tespit edilmesi,
- Mevzuattan kaynaklanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri geliştirilmesi,
- Gerektiğinde kanun, yönetmelik ve diğer düzenlemelerde değişiklik yapılmasına yönelik öneriler hazırlanması,
- İlgili kamu kurum ve kuruluşlarına, özellikle Adalet Bakanlığına mevzuat değişikliği önerilerinde bulunulması,
- Avukatlık mesleğinin güncel ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması,
- Yargı uygulamalarının ve yüksek yargı kararlarının meslek açısından değerlendirilmesi,

Özellikle çalışma döneminde avukatlık mesleğinin icrasına doğrudan etki eden düzenlemeler bakımından karşılaştırmalı değerlendirmeler yapılmış ve ortaya çıkan sorunların meslektaşlarımız bakımından doğurabileceği sonuçlar ele alınmıştır. Çalışma döneminde avukatlık mesleğini doğrudan ilgilendiren önemli mevzuat gelişmeleri Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliğinde ve Anayasa Mahkemesinin, Avukatlık Kanunu'nun 134 ve 135. maddelerine ilişkin iptal kararı sonrasında disiplin hükümlerinin yeniden düzenlenmesi olmuştur. Bu aşamada Baromuzun görüşleri sorulmuş, komisyon olarak bu çalışmalara katkı sağlanmıştır.

Mevzuatı Araştırma ve Geliştirme Komisyonunun temel amacı, yalnızca yürürlükte bulunan mevzuatın takip edilmesi değil; avukatlık mesleğinin uygulamada karşı karşıya kaldığı sorunların tespit edilerek bu sorunların çözümüne yönelik somut ve uygulanabilir öneriler geliştirilmesidir.

2024-2026 çalışma döneminde gerçekleştirilen çalışmalar neticesinde, komisyon tarafından hazırlanan mevzuat ve uygulama önerilerinin başta Adalet Bakanlığı ve Türkiye Barolar Birliği olmak üzere ilgili kurumlara iletilmesi; böylece sahadaki mesleki sorunların mevzuat yapım süreçlerine doğrudan yansıtılması için çalışmalar yapılmıştır.

Bu doğrultuda Mevzuatı Araştırma ve Geliştirme Komisyonu, önümüzdeki çalışma döneminde de avukatlık mesleğinin gelişimine katkı sağlayacak, meslektaşların karşılaştığı sorunlara çözüm üretecek ve hukuk devletinin gerekleri doğrultusunda mevzuatın geliştirilmesine yönelik çalışmalarına devam edecektir.

Tüketici Hukuku Komisyonu 2024–2026 Faaliyet Raporu

Baro Tüketici Hukuk Komisyonu olarak 2024–2026 faaliyet döneminde, tüketici hukukunun gelişimine katkı sağlamak, uygulamada karşılaşılan sorunları tespit etmek, tüketici haklarının etkin ve doğru biçimde korunmasına yönelik çalışmalar yürütmek ve meslektaşlarımız arasında bilgi ve deneyim paylaşımını güçlendirmek amacıyla çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Tüketici hukukunun, günlük yaşamın hemen her alanını ilgilendiren ve sürekli gelişen bir hukuk dalı olması nedeniyle Komisyon çalışmalarında yalnızca mevzuat hükümleri değil; uygulamada karşılaşılan uyuşmazlıklar, yargı kararları, tüketici hakem heyeti uygulamaları ve mahkeme süreçlerinde yaşanan sorunlar da değerlendirilmiştir.

Toplantılarda özellikle tüketici uyuşmazlıklarının niteliği, tüketici hakem heyetleri ve tüketici mahkemelerindeki uygulamalar, görev ve yetki sorunları, dava şartları, delillendirme, bilirkişi incelemeleri ve güncel yargı kararları üzerinde durulmuştur.

Komisyon çalışmalarında tüketici hukukunun uygulamasında karşılaşılan çeşitli hukuki ve pratik sorunlar ele alınmıştır.

Özellikle;

- Tüketici hakem heyetlerine yapılan başvurularda yaşanan usuli sorunlar,
- Tüketici mahkemelerinde görülen uyuşmazlıklarda görev ve yetki meseleleri,
- Dava şartları ve zorunlu arabuluculuk uygulamasından kaynaklanan sorunlar,
- Ayıplı mal ve ayıplı hizmet uyuşmazlıkları,
- Tüketici uyuşmazlıklarında güncel Yargıtay kararlarının uygulanması vs birçok konuda değerlendirmeler yapılmıştır.

Komisyon tarafından tüketicilerin haklarını etkin biçimde kullanabilmelerinin sağlanması ve tüketici hukukunun koruyucu niteliğinin güçlendirilmesi amacıyla çalışmalar yapılmıştır. Komisyon çalışmalarında tüketici hukukuna ilişkin güncel yargı kararlarının takip edilmesine önem verilmiştir. Yargıtay ve Bölge Adliye Mahkemesi kararları ile tüketici uyuşmazlıklarında ortaya çıkan yeni hukuki yaklaşımlar değerlendirilerek, uygulamadaki farklılıkların tespit edilmesi ve meslektaşların güncel içtihat konusunda bilgilendirilmesi amaçlanmıştır.

Komisyon faaliyetlerinin önemli amaçlarından biri, meslektaşlarımız arasında dayanışmanın ve mesleki bilgi paylaşımının güçlendirilmesi olmuştur. Tüketici hukukunda uygulamada karşılaşılan sorunların paylaşılması, farklı dava ve uyuşmazlıklara ilişkin deneyimlerin aktarılması ve güncel hukuki gelişmelerin birlikte değerlendirilmesi suretiyle ortak bir mesleki çalışma kültürünün geliştirilmesine önem verilmiştir. Özellikle tüketici hakem heyetleri ile mahkemeler arasındaki uygulama farklılıkları, usul ile ilgili süreçlerin karmaşıklığı, bilirkişi raporlarının niteliği, tüketici uyuşmazlıklarının çözüm sürecinin uzayabilmesi ve güncel yargı kararlarının uygulamaya aktarılmasındaki güçlükler önemli sorun alanları olarak değerlendirilmiştir.

Tüketici uyuşmazlıkları ile ilgili olarak ilçelerde kurulan Tüketici Hakem Heyetlerinde bulunan Avukatların sayısının artırılması için ilgili bakanlık düzeyinde çalışmalar yapılmış, bu hususa ilişkin yasa değişikliği ile ilgili öneriler hazırlanmıştır.

Bunun yanında teknolojik gelişmeler ve elektronik ticaretin yaygınlaşmasıyla birlikte yeni tüketici uyuşmazlıklarının ortaya çıktığı; dijital hizmetler, mesafeli sözleşmeler, çevrim içi alışverişler ve yeni nesil finansal hizmetler bakımından tüketicilerin korunmasına yönelik hukuki düzenlemelerin ve uygulamaların sürekli olarak gözden geçirilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

Komisyonumuzun temel yaklaşımı; **tüketici haklarının etkin biçimde korunması, tüketici hukukunun gelişimine katkı sağlanması, uygulamadaki sorunların çözümüne yönelik çalışmalar yapılması ve meslektaşlarımız arasında dayanışma ve mesleki bilgi paylaşımının güçlendirilmesidir.**

Türk HukukundaYoksulluk Nafakasının Karşılaştırmalı Hukuk Perspektifinden Değerlendirilmesi

Hazırlayanlar:
BAM 38. Hukuk Başkanı Mustafa ÇALIŞKAN
Av. Candan RAMAZANOĞULLARI

Önsöz

Türk hukukunda nafaka kurumunu bütüncül biçimde ele almak; özellikle boşanma sonrası eşler arasındaki yoksulluk nafakasını karşılaştırmalı hukuk ışığında değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışma, avukatlar ve diğer hukuk uygulayıcıları bakımından pratik bir başvuru metni olmayı hedeflemekte; bunun yanında güncel reform tartışmalarını kavramsal ve normatif bir zemine oturtmayı amaçlamaktadır.

Nafaka tartışması, yalnızca "süreli mi süresiz mi" sorusuna indirgenemeyecek ölçüde çok katmanlıdır. Evliliğin süresi, eşlerin evlilik içindeki iş bölümü, çocuk bakım yükü, ev içi emeğin ekonomik değeri, kariyer kaybı, yaş, sağlık, yeniden istihdam olanağı, emeklilik hakları, malvarlığı ve borçlunun ödeme gücü gibi unsurlar, adil bir sonuca ulaşmak bakımından birlikte değerlendirilmelidir. Bu nedenle kitapçıkta Türk hukukundaki dört temel nafaka türü ayrıntılı biçimde açıklanmış; yoksulluk nafakasının koşulları ise talep, kusur, yoksulluk, nedensellik, mali güç, miktar, ödeme biçimi, değiştirme ve sona erme boyutlarıyla incelenmiştir.

Karşılaştırmalı hukuk bölümünde İsviçre, Almanya, Hollanda, Belçika, Avusturya, Fransa, İran ve Malezya sistemleri ele alınmıştır. Bu hukuk düzenleri aynı soruna farklı araçlarla yaklaşmaktadır: ekonomik bağımsızlık ilkesi, rehabilite edici nafaka, kanuni azami süre, evlilik süresine bağlı üst sınır, sermaye biçiminde denkleştirme ve iddet temelli bakım yükümlülüğü bunların başlıcalarıdır. Amaç, yabancı hukuk kurallarını mekanik biçimde Türk hukukuna aktarmak değil, reform tartışmalarında kullanılabilecek ölçüt ve seçenekleri görünür hâle getirmektir.

Güncellik notu: Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu 4 Haziran 2026 tarihinde TMK m.175/1'de yer alan "süresiz olarak" ibaresinin iptaline oy çokluğuyla karar vermiş; kamuoyuna yansıyan bilgiye göre iptal hükmünün yürürlüğü dokuz ay ertelenmiştir. Bu kitapçığın hazırlandığı tarih itibarıyla geçiş sürecinin ve yeni kanuni düzenleme ihtimalinin ayrıca izlenmesi gerekmektedir. Bu gelişme, yoksulluk nafakasının bütünüyle ortadan kalktığı anlamına gelmez; tartışma, sürenin hangi objektif ölçütlerle belirleneceği üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Yabancı hukuk açıklamaları karşılaştırmalı değerlendirme amacı taşır. Somut uyuşmazlıklarda ilgili ülkenin güncel mevzuatı, geçiş hükümleri ve içtihadı ayrıca incelenmelidir.

I. NAFAKA KAVRAMI, HUKUKİ NİTELİĞİ VE TEMEL İLKELER

Nafaka, aile hukukundan doğan ve belirli kişilerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için ekonomik bakımdan daha güçlü olan kişiye yüklenen parasal veya ekonomik katkı yükümlülüğünü ifade eder. Nafaka alacağı, kaynağı ve amacı bakımından sıradan bir borç ilişkisinden ayrılır. Aile dayanışması, çocuğun üstün yararı, eşler arası dayanışma ve sosyal koruma düşünceleri nafaka hukukunun temelini oluşturur. Bununla birlikte her nafaka türünün hukuki nedeni ve şartları farklıdır; tedbir nafakası ile yoksulluk nafakasının veya iştirak nafakası ile yardım nafakasının aynı ölçütlerle değerlendirilmesi mümkün değildir.

1. Aile dayanışması ve sosyal devlet

Nafaka kurumunun bir yönü özel hukuk ilişkisine, diğer yönü ise sosyal koruma düşüncesine dayanır. Devlet, aile hukukunda ekonomik bakımdan zayıf olan kişiyi doğrudan sosyal yardım mekanizmalarıyla koruyabileceği gibi, belirli koşullarda aile üyeleri arasındaki dayanışmayı da hukuk düzeni aracılığıyla somutlaştırabilir. Yoksulluk nafakasında eski eşler arasındaki dayanışma; iştirak nafakasında ebeveynlerin çocuğun bakımına birlikte katılması; yardım nafakasında ise yakın hısımlar arasındaki aile dayanışması öne çıkar.

2. Ölçülülük ve taraflar arasında adil denge

Nafaka yükümlülüğü belirlenirken alacaklının korunması tek başına yeterli değildir. Borçlunun insan onuruna uygun yaşamını sürdürme imkânının korunması, gelir ve malvarlığının gerçekçi biçimde belirlenmesi, diğer bakım yükümlülüklerinin gözetilmesi ve yükümlülüğün ölçüsüz bir ekonomik baskıya dönüşmemesi gerekir. Nafakanın miktarı ve süresi belirlenirken, alacaklının ihtiyacı ile borçlunun ödeme gücü birlikte değerlendirilmelidir.

3. Nafaka alacağının dinamik niteliği

Nafaka, tarafların ekonomik durumlarındaki değişikliklerden etkilenebilen dinamik bir aile hukuku kurumudur. Gelirin azalması veya artması, iş kaybı, sağlık sorunu, yeniden evlenme, çocuğun ihtiyaçlarının değişmesi, yoksulluğun ortadan kalkması veya emeklilik gibi gelişmeler nafaka miktarını ve devamını etkileyebilir. Bu nedenle nafaka kararı kesin ve değişmez nitelikte olmayıp, kanunda öngörülen şartların gerçekleşmesi hâlinde nafakanın artırılması, azaltılması, uyarlanması veya tamamen kaldırılması mümkündür.

4. Eşitlik İlkesi Çerçevesinde Nafaka

Türk Medeni Kanunu nafaka alacaklısını veya borçlusunu kadın ya da erkek olarak tanımlamaz. Hukuken her iki eş de şartları varsa yoksulluk nafakası talep edebilir. Uygulamadaki cinsiyet dağılımı toplumsal ve ekonomik koşullarla bağlantılıdır; ancak kanuni değerlendirme cinsiyet değil, ihtiyaç, kusur dengesi ve mali güç üzerinden yapılmalıdır.

II. TÜRK HUKUKUNDA NAFAKA TÜRLERİ: GENEL SİSTEMATİK

Türk hukukunda "nafaka" sözcüğü farklı amaçlara hizmet eden kurumları kapsayan üst bir kavramdır. Uygulamada dört temel tür öne çıkar: tedbir nafakası, iştirak nafakası, yoksulluk nafakası ve yardım nafakası. Bunların yanında evlilik birliği devam ederken TMK m.196 kapsamında eşlerin parasal katkısının belirlenmesi de nafaka işlevi gören koruyucu bir araçtır.

Nafaka türü	Temel amaç	Başlıca dayanak	Kime yöneliktir?	Süre mantığı
Tedbir nafakası	Dava/ayrılık sürecinde geçici koruma	TMK m.169; m.197	Eş ve çocuk	Geçici; koşullar sürdükçe
İştirak nafakası	Çocuğun bakım ve eğitim giderlerine katılım	TMK m.182, 327-331	Çocuk lehine	Kural olarak erginliğe kadar; eğitim istisnası
Yoksulluk nafakası	Boşanma nedeniyle yoksulluğa düşecek eşi koruma	TMK m.175-176	Eski eş	2026 iptal süreci öncesi "süresiz" talep; yeni dönem kanuni düzenlemeye açık
Yardım nafakası	Yakın hısımların yoksulluğa düşmesini önleme	TMK m.364 vd.	Altsoy, üstsoy ve kardeşler	İhtiyaç ve koşullar sürdükçe

Nafaka türlerinin birbirinden ayrılması neden önemlidir?

Her nafaka türünde görevli mahkeme, talep koşulları, kusurun önemi, re'sen karar verilip verilemeyeceği, başlangıç ve sona erme anı ile ispat konusu farklılaşabilir. Örneğin çocuk lehine iştirak nafakasında çocuğun üstün yararı belirleyiciyken, yoksulluk nafakasında talep eden eşin kusurunun daha ağır olmaması şartı vardır. Tedbir nafakasında ise boşanma davası sonuçlanmadan önce geçici koruma amaçlandığından kusur incelemesi kural olarak belirleyici değildir.

Birbirini izleyen nafaka dönemleri

Aynı aile uyuşmazlığında zaman içerisinde farklı nafaka türleri birbirini izleyebilir. Boşanma davası açıldığında eş ve çocuk lehine tedbir nafakası verilebilir. Boşanma hükmünün kesinleşmesiyle çocuk bakımından iştirak nafakası, şartları varsa eş bakımından yoksulluk nafakası gündeme gelir. Bu geçişte kararın hangi tarihten itibaren hüküm doğuracağı ve önceki tedbir nafakasının ne zaman sona ereceği açık biçimde belirlenmelidir.

III. TEDBİR NAFAKASI

1. Hukuki dayanak ve amaç

TMK m.169 uyarınca boşanma veya ayrılık davası açılınca hâkim, davanın devamı süresince gerekli olan, özellikle eşlerin barınmasına, geçimine, malların yönetimine ve çocukların bakım ve korunmasına ilişkin geçici önlemleri re'sen alır. Tedbir nafakası bu geçici önlemlerin başında gelir. Amaç, dava sürecinin ekonomik bakımdan zayıf eş veya çocuklar üzerinde telafisi güç sonuçlar doğurmasını önlemektir.

2. Kusurdan bağımsız geçici koruma

Tedbir nafakasının geçici hukuki koruma işlevi, kusurun bu nafaka türü bakımından yoksulluk nafakasına kıyasla farklı değerlendirilmesini gerektirir. Boşanma davası henüz sonuçlanmadığı ve tarafların kusur durumları kesin olarak belirlenmediği için, yalnızca kusur iddiasına dayanılarak ihtiyaç sahibi eşin geçici ekonomik korumadan yoksun bırakılması tedbir nafakasının amacıyla bağdaşmaz. Bununla birlikte, nafakanın takdirinde tarafların mevcut yaşam koşulları, ekonomik güçleri, gelir düzeyleri ve somut ihtiyaçları birlikte dikkate alınır.

3. Eş lehine tedbir nafakası

Eş lehine tedbir nafakasının belirlenmesinde tarafların gelir düzeyleri, barınma ve kira giderleri, sağlık harcamaları, çalışma ve istihdam durumları, ortak yaşamın sona ermesiyle ortaya çıkan ek mali yükler ile mevcut malvarlıkları birlikte değerlendirilmelidir. Dava devam ederken tarafların ekonomik koşullarında esaslı bir değişiklik meydana gelmesi hâlinde, tedbir nafakasının artırılması veya azaltılması mümkündür. Bununla birlikte tedbir nafakasına hükmedilmiş olması, boşanma kararının kesinleşmesinden sonra yoksulluk nafakasına da hükmedileceği anlamına gelmez; zira her iki nafaka türü farklı hukuki şartlara ve değerlendirme ölçütlerine tabidir.

4. Çocuk lehine tedbir nafakası

Çocuk lehine tedbir nafakasının belirlenmesinde temel ölçüt, çocuğun üstün yararıdır. Bu kapsamda çocuğun eğitim, barınma, beslenme, ulaşım, sağlık ve sosyal gelişimine ilişkin giderleri ile yaşına ve kişisel ihtiyaçlarına bağlı diğer harcamalar dikkate alınır. Geçici velayetin hangi ebeveyne bırakıldığı hususu da diğer ebeveynin ekonomik gücü ve çocuğun bakımına katkı sağlama kapasitesiyle birlikte değerlendirilir. Bu yönüyle çocuk lehine tedbir nafakası, talebin şekli unsurlarından ziyade çocuğun korunması ve ihtiyaçlarının karşılanması amacına hizmet eden bir hukuki koruma aracıdır.

5. Başlangıç ve sona erme

Tedbir nafakası, hukuki niteliği itibarıyla geçici nitelikte olup boşanma veya ayrılık davası süresince hüküm ve sonuç doğurur. Kararın kesinleşmesiyle birlikte eş bakımından yoksulluk nafakası, çocuk bakımından ise iştirak nafakası yönünden yeni bir hukuki dönem başlar. Bu nedenle nafakaya ilişkin kararda başlangıç tarihi, ödeme aralığı ve varsa artış usulünün açık biçimde gösterilmesi, uygulamada ortaya çıkabilecek infaz uyuşmazlıklarının önlenmesi bakımından önem taşır.

IV. İŞTİRAK NAFAKASI

1. Çocuğun üstün yararı ve ebeveynlerin ortak sorumluluğu

İştirak nafakası, boşanma sonrasında velayet kendisine bırakılmayan ebeveynin çocuğun bakım ve eğitim giderlerine mali gücü oranında katılmasını sağlar. TMK m.182 ile çocukların bakım ve eğitim giderlerine katılma yükümlülüğü düzenlenmiştir. TMK m.327 ve devamında ana ve babanın bakım borcunun kapsamı ortaya konulmuştur. İştirak nafakası eski eşin kişisel hakkı değil, özünde çocuğun korunmasına yönelik bir haktır.

2. Miktarın belirlenmesi

İştirak nafakasının miktarı belirlenirken çocuğun yaşı, eğitim düzeyi, okul ve kurs giderleri, sağlık harcamaları, beslenme, giyim, barınma payı, ulaşım, sosyal ve kültürel gelişim giderleri ile ebeveynlerin ekonomik gücü birlikte değerlendirilir. Çocuğun özel sağlık veya eğitim ihtiyacı varsa bu durum ayrıca hesaba katılmalıdır. Nafaka borçlusunun yalnızca bordro geliri değil, düzenli kira geliri, ticari kazanç, malvarlığı ve yaşam standardı da somut olayın özelliklerine göre önem taşıyabilir.

3. Erginlik ve eğitimin devamı

Kural olarak ana ve babanın bakım borcu çocuğun ergin olmasına kadar devam eder. Bununla birlikte çocuk ergin olduğu hâlde eğitimi devam ediyorsa, ana ve baba durum ve koşullara göre kendilerinden beklenebilecek ölçüde eğitim sona erinceye kadar çocuğa bakmakla yükümlü olabilir. Erginliğin kazanılmasıyla birlikte çocuk, nafaka talebi bakımından doğrudan hak sahibi ve davanın tarafı hâline gelir. Bu nedenle erginlik sonrasındaki nafaka ilişkisi, iştirak nafakasının kendiliğinden devamı olarak değil, koşulları ayrıca değerlendirilmesi gereken bağımsız bir hukuki talep olarak ele alınmalıdır.

4. Artırma, azaltma ve olağanüstü giderler

Çocuğun ihtiyaçlarının yaşla artması, okul değişikliği, sağlık sorunu, enflasyon veya ebeveynlerin gelirlerindeki önemli değişiklikler nafakanın uyarlanmasını gerektirebilir. Nafaka kararında dönemsel artış oranının açıkça belirlenmesi, değişen ekonomik koşullar nedeniyle yeniden dava açılması ihtiyacını azaltabilir. Bununla birlikte, özellikle yüksek tutarlı ve önceden öngörülmesi güç sağlık veya eğitim giderlerinin aylık nafaka kapsamında karşılanacağının kabulü her somut olay bakımından hakkaniyete uygun sonuç doğurmayabilir. Bu nedenle, gerekli hâllerde söz konusu olağanüstü giderler yönünden ayrıca katkı yükümlülüğü öngörülmesi de değerlendirilmelidir.

5. Yoksulluk nafakasından farkı

İştirak nafakası ile yoksulluk nafakası, korudukları kişi ve hukuki menfaatler bakımından birbirinden ayrılır. İştirak nafakası çocuğun bakım ve ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik olduğundan, eski eşin kişisel geliri olarak değerlendirilerek yoksulluk durumunu ortadan kaldıran bir unsur şeklinde kabul edilemez. Benzer şekilde, yoksulluk nafakasının kaldırılması da iştirak nafakasının kendiliğinden sona ermesi sonucunu doğurmaz; her iki nafaka türü kendi koşulları çerçevesinde bağımsız olarak değerlendirilir.

V. YARDIM NAFAKASI

1. Aile dayanışmasının geniş görünümü

TMK m. 364 ve devamı hükümlerinde düzenlenen yardım nafakası, boşanma ilişkisinden bağımsız olarak hısımlık bağından doğan bir nafaka yükümlülüğüdür. Bu kapsamda kişi, yardımda bulunmadığı takdirde yoksulluğa düşecek olan üstsoyu, altsoyu ve kardeşlerine nafaka vermekle yükümlüdür. Kardeşler yönünden ise nafaka yükümlülüğünün doğabilmesi için ayrıca refah içinde bulunma şartı aranmaktadır. Bu yönüyle yardım nafakası, aile içi dayanışma ilkesinin eşler dışındaki hısımlık ilişkileri bakımından hukuki bir yükümlülüğe dönüştürülmüş görünümünü oluşturmaktadır.

2. Yoksulluk şartı

Yardım nafakasında kişinin kendisini geçindirememesi, temel yaşam ihtiyaçlarını kendi gelir ve malvarlığıyla karşılayamaması gerekir. İhtiyaç değerlendirmesi soyut değil somuttur. Yaş, sağlık, çalışma gücü, gelir, sosyal yardımlar ve kullanılabilir malvarlığı birlikte incelenir. Nafaka yükümlüsü yönünden ise ödeme yapılması kişinin kendi geçimini ve öncelikli bakım borçlarını tehlikeye düşürmemelidir.

3. Sıra ve hakkaniyet

Yardım nafakası yükümlülüğü, hısımlık ilişkisinin yakınlığı ve kanunda öngörülen sorumluluk sırası çerçevesinde belirlenmektedir. Nafaka talebinin, somut olayın koşulları itibarıyla kendisinden yardım talep edilmesi hakkaniyete uygun düşen kişiye yöneltilmesi gerekir. Bu kurumun amacı nafaka alacaklısına ekonomik bir üstünlük sağlamak değil, kişinin yoksulluğa düşmesini önleyecek ölçüde asgari ve makul bir destek temin etmektir.

4. Yoksulluk nafakasıyla ilişkisi

Boşanmış eşin eski eşinden yoksulluk nafakası, hısımlarından ise yardım nafakası talep etmesi hâlinde, bu iki nafaka türü arasındaki ilişki somut olayın özellikleri çerçevesinde değerlendirilmelidir. Yoksulluk nafakası, sona eren evlilikten kaynaklanan dayanışma yükümlülüğüne; yardım nafakası ise hısımlık bağından doğan aile içi dayanışma esasına dayanır. Her iki nafaka türünün aynı olayda gündeme gelmesi durumunda, alacaklının gerçek ve güncel ihtiyaçlarının belirlenmesi, mevcut ekonomik desteklerin birlikte değerlendirilmesi ve aynı ihtiyacın birden fazla kez karşılanmasının önlenmesi gerekir.

5. Uygulama açısından önem

Yardım nafakası, yoksulluk nafakasına ilişkin olası süre sınırlamalarının sosyal etkileri değerlendirilirken dikkate alınması gereken önemli kurumlardan biridir. Eski eşler arasındaki nafaka yükümlülüğünün sona ermesi, ihtiyaç sahibi kişinin her durumda bütünüyle korumasız kalacağı anlamına gelmemekle birlikte, yardım nafakası ile kamusal sosyal yardım mekanizmalarının kapsamı ve fiilî yeterliliği ayrıca incelenmelidir. Bu nedenle nafaka hukukuna ilişkin reform çalışmalarında yalnızca özel hukuk kaynaklı nafaka yükümlülüğünün süresi değil, söz konusu düzenlemelerin sosyal güvenlik ve sosyal yardım politikalarıyla olan ilişkisi de bütüncül biçimde değerlendirilmelidir.

VI. YOKSULLUK NAFAKASI: KAVRAM, AMAÇ VE HUKUKİ DAYANAK

Türk Medeni Kanunu m.175, boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek tarafın, kusuru daha ağır olmamak koşuluyla, geçimi için diğer taraftan onun mali gücü oranında nafaka istemesine imkân tanır. Düzenleme, boşanmanın mali sonuçlarından biridir ve eski eşler arasında sınırlı bir dayanışma ilişkisinin devamını kabul eder. Nafaka yükümlüsünün kusurlu olması aranmadığından kurumun temel işlevi cezalandırma değil, ihtiyaç ve ekonomik dengeye dayalı sosyal korumadır.

1. Yoksulluk Nafakasının Tazminattan Ayrılan Yönleri

Yoksulluk nafakası, hukuki niteliği itibarıyla maddi veya manevi tazminattan farklı bir kurumdur. Tazminat talepleri, boşanma nedeniyle mevcut ya da beklenen menfaatlerin zedelenmesi veya kişilik haklarının ihlali gibi zarar ve kusur temelli unsurlara dayanırken, yoksulluk nafakasında belirleyici olan boşanma sonucunda ortaya çıkan geçim ihtiyacıdır. Bu nedenle nafaka yükümlüsünün kusurlu olması şart değildir; ancak nafaka talebinde bulunan eşin kusurunun diğer eşin kusurundan daha ağır olmaması gerekir.

2. Sosyal Dayanışma İlkesi ile Bireysel Bağımsızlık Arasındaki Denge

Yoksulluk nafakasının normatif gerekçesi iki değer arasında denge kurmayı gerektirir. Bir yandan evlilik içindeki iş bölümü nedeniyle ekonomik bağımsızlığını kaybeden eşin boşanmayla birlikte tamamen korunmasız bırakılması hakkaniyete aykırı olabilir. Diğer yandan evlilik sona erdiği hâlde eski eşler arasında belirsiz ve ölçüsüz bir ekonomik bağın devam etmesi de bireysel özerklik ve mülkiyet hakkı bakımından sorun yaratabilir. Karşılaştırmalı hukukta "clean break", rehabilite edici nafaka ve süreli destek yaklaşımları bu gerilime farklı cevaplar verir.

3. Talebe bağlılık

Yoksulluk nafakası, çocuk nafakasından farklı olarak talebe bağlıdır. Hâkim kural olarak tarafın istemediği yoksulluk nafakasına kendiliğinden hükmedemez. Talebin kapsamı, miktarı ve süreye ilişkin irade usul hukuku bakımından önem taşır. Anlaşmalı boşanma protokolünde nafakadan feragat veya belirli bir düzenleme yapılması hâlinde bunun sonuçları ayrıca değerlendirilmelidir.

4. Yoksulluk Nafakasının Süresine İlişkin Hukuki Tartışmalar

TMK m. 175'te yer alan "süresiz olarak" ibaresi, yoksulluk nafakasının hiçbir koşulda sona ermeksizin nafaka alacaklısının yaşamı boyunca devam edeceği şeklinde yorumlanmamalıdır. Nitekim TMK m. 176'da nafaka ilişkisinin sona ermesine veya mahkeme kararıyla kaldırılmasına yol açabilecek çeşitli hâller düzenlenmiştir. Buna göre nafaka alacaklısının yeniden evlenmesi veya taraflardan birinin ölümü hâlinde irat biçimindeki nafaka kendiliğinden sona ermekte; alacaklının evlenmeksizin fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluk durumunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi durumlarında ise mahkeme kararıyla kaldırılabilmektedir. Ayrıca tarafların mali durumlarında meydana gelen değişiklikler veya hakkaniyetin gerektirdiği hâller, nafakanın artırılmasına ya da azaltılmasına da imkân vermektedir.

Bu çerçevede "süresiz nafaka" kavramı, nafakanın zorunlu olarak ömür boyu devam etmesini değil, hüküm kurulurken önceden belirlenmiş bir sona erme tarihinin bulunmamasını ifade etmektedir. Başka bir ifadeyle nafaka, kanunda öngörülen sona erme veya kaldırılma sebeplerinden biri gerçekleşinceye kadar varlığını sürdürebilen bir yükümlülük niteliğindedir. Dolayısıyla yoksulluk nafakasının süre bakımından tartışmalı yönü, esasen sonradan ortaya çıkabilecek kaldırma nedenlerinden ziyade, hâkimin boşanma hükmü kurulurken nafakayı başlangıçtan itibaren belirli bir süreyle sınırlandırıp sınırlandıramayacağı noktasında yoğunlaşmaktadır.

Uygulamada yoksulluk nafakasına belirli bir süre için hükmedilmesine karşı benimsenen katı yaklaşım, nafaka reformu tartışmalarının önemli konularından biri olmuştur. Tartışmanın temelinde, boşanma sonrasında eşler arasındaki dayanışmanın ne kadar sürmesi gerektiği ve nafaka alan eşten ne ölçüde ekonomik bağımsızlık kazanmasının beklenebileceği yer almaktadır. Bu nedenle nafakanın süresi, yalnızca teknik bir mesele değil, evlilik sonrası dayanışma ile bireysel sorumluluk arasındaki dengenin nasıl kurulacağına ilişkin bir hukuk politikası sorunudur.

VII. YOKSULLUK NAFAKASININ ŞARTLARI - I

1. Boşanma kararının bulunması

Yoksulluk nafakası, boşanmanın fer'î sonuçlarından biri olup esas itibarıyla boşanma hükmünün kesinleşmesiyle hukuki sonuç doğurur. Boşanma davasının devamı süresince eşin ekonomik korunması ise tedbir nafakası yoluyla sağlanmaktadır. Buna karşılık ayrılık kararı evlilik birliğini sona erdirmediğinden, yoksulluk nafakasının doğumu bakımından kural olarak uygun hukuki zemini oluşturmaz.

2. Talep şartı ve talebin zamanı

Yoksulluk nafakası boşanma davası içinde istenebileceği gibi, kanundaki süre koşulları çerçevesinde boşanma sonrasında ayrı bir taleple de gündeme gelebilir. Boşanmanın fer'î sonuçlarına ilişkin taleplerde TMK m.178'deki bir yıllık zamanaşımı süresi özellikle dikkate alınmalıdır. Uygulayıcı açısından talebin açık, miktar bakımından belirli ve gerekiyorsa artış yöntemiyle birlikte formüle edilmesi önem taşır.

3. Boşanma yüzünden yoksulluğa düşme

Kanun, herhangi bir ekonomik güçlüğü değil, "boşanma yüzünden" yoksulluğa düşmeyi arar. Bu ifade nedensellik bağı kurar. Talep eden eşin evlilik devam ederken sahip olduğu ekonomik yapı, boşanmadan sonra erişebileceği gelirler, barınma ihtiyacı, çalışma gücü ve yaşam giderleri birlikte incelenmelidir. Yoksulluk nafakasının amacı, evlilikteki yaşam standardını eksiksiz sürdürmek değil, boşanmanın temel geçim bakımından yarattığı ağırlaşmayı telafi etmektir.

4. Yoksulluk kavramının somutlaştırılması

Yoksulluk yalnızca "hiç geliri bulunmama" anlamına gelmez. Düzenli fakat zorunlu giderleri karşılamaya yetmeyen düşük gelir; ileri yaş veya sağlık nedeniyle çalışma kapasitesinin sınırlı olması; konut giderlerinin boşanma sonrasında tek başına karşılanması; çocuk bakımının istihdamı sınırlaması gibi durumlar değerlendirmeye dâhildir. Buna karşılık önemli malvarlığına, düzenli yüksek gelire veya makul biçimde değerlendirilebilir ekonomik kaynaklara sahip kişinin yoksulluk iddiası farklı sonuç doğurabilir.

5. Asgari yaşam standardı ile evlilik standardı arasındaki fark

Türk hukukunda yoksulluk değerlendirmesinin evlilik sırasındaki refah seviyesini aynen korumaya yönelik bir "gelir eşitleme" sistemi olmadığı vurgulanmalıdır. Bununla birlikte yoksulluk eşiği salt biyolojik varlığın sürdürülmesine de indirgenemez. Kişinin yaşı, sosyal koşulları, barınma ve sağlık ihtiyaçları gibi somut unsurlar insan onuruna uygun geçim çerçevesinde değerlendirilmelidir.

VIII. YOKSULLUK NAFAKASININ ŞARTLARI - II

6. Kusur şartı: talep edenin kusuru daha ağır olmamalıdır

TMK m.175 uyarınca nafaka talep eden tarafın kusurunun diğer eşten daha ağır olmaması gerekir. Buna göre kusursuz, daha az kusurlu veya eşit kusurlu taraf nafaka talep edebilir; daha ağır kusurlu taraf ise kural olarak bu haktan yararlanamaz. Bu ölçüt, Türk sistemini kusurun nafaka bakımından büyük ölçüde terk edildiği İsviçre ve Almanya gibi sistemlerden ayırır.

Kusur incelemesinin nafakanın amacıyla dengeli biçimde yürütülmesi gerekir. Yoksulluk nafakası bir ahlaki ödül veya ceza kurumu değildir. Kusurun etkisi, kanunun açık biçimde öngördüğü "daha ağır kusurlu olmama" eşiğiyle sınırlıdır; borçlunun kusurlu olması ayrıca şart değildir.

7. Nafaka borçlusunun mali gücü

Nafaka yükümlülüğü borçlunun mali gücü oranındadır. Bu nedenle mahkeme yalnızca alacaklının ihtiyacını değil, borçlunun gerçek ve sürdürülebilir ödeme kapasitesini de araştırmalıdır. Ücret veya maaş, serbest meslek ve ticari kazanç, kira gelirleri, taşınır ve taşınmaz malvarlığı, düzenli yan gelirler, borçlar, başka çocuklara veya kişilere yönelik bakım yükümlülükleri ve zorunlu yaşam giderleri birlikte ele alınmalıdır.

Gelirin düşük gösterildiği iddiası varsa yaşam standardı, banka hareketleri, şirket ilişkileri, araç ve taşınmaz kayıtları gibi deliller somut olayın elverdiği ölçüde değerlendirilebilir. Buna karşılık salt varsayıma dayalı "kazanma kapasitesi" üzerinden gerçekçi olmayan nafaka yükümlülüğü kurulması da ölçülülük sorununa yol açabilir.

8. Çalışma gücü ve çalışmama olgusu

Talep eden eşin çalışabilir durumda olması, her olayda otomatik olarak nafaka talebini ortadan kaldırmaz. Fiilen iş bulma olanağı, mesleki deneyim, eğitim, yaş, sağlık, uzun süre işgücü piyasasından uzak kalma ve çocuk bakım sorumluluğu dikkate alınmalıdır. Buna karşılık kişinin makul biçimde çalışabileceği hâlde gelir elde etmekten bilinçli olarak kaçınması, yoksulluk ve hakkaniyet değerlendirmesinde önem taşıyabilir.

9. Malvarlığı ve sosyal güvenlik hakları

Yoksulluk değerlendirmesinde yalnızca aylık gelir değil, malvarlığı ve sosyal güvenlik hakları da önemlidir. Ancak kişinin barındığı tek konutun varlığı ile gelir getirici çok sayıda taşınmazın varlığı aynı şekilde değerlendirilmemelidir. Malvarlığının niteliği, gelir üretme kapasitesi, elden çıkarılmasının makul olup olmadığı ve kişinin temel barınma güvenliği somut olay temelinde incelenmelidir.

IX. MİKTAR, ÖDEME BİÇİMİ, ARTIRMA VE AZALTMA

1. Miktarın iki sınırı: ihtiyaç ve mali güç

Yoksulluk nafakası miktarı belirlenirken bir üst sınır olarak borçlunun mali gücü, bir ihtiyaç ölçütü olarak da alacaklının geçim gereksinimi dikkate alınır. Nafakanın alacaklıyı zenginleştirmemesi, fakat koruma amacını anlamsızlaştıracak kadar sembolik de olmaması gerekir. Tarafların gelir ve giderleri kalem bazında incelendiğinde kararın denetlenebilirliği artar.

2. İrat ve toptan ödeme

TMK m.176, maddi tazminat ve yoksulluk nafakasının toptan veya durumun gereklerine göre irat biçiminde ödenebilmesine imkân tanır. Uygulamada yoksulluk nafakası çoğunlukla aylık irat şeklinde belirlenir. Toptan ödeme ise taraflar arasındaki ekonomik bağın kesin biçimde sona erdirilmesi, tahsil riskinin azaltılması veya tarafların mali durumunun buna elverişli olması gibi hâllerde düşünülebilir. Nafakanın toptan ödenmesi hâlinde, tarafların ekonomik durumlarında sonradan meydana gelebilecek değişikliklere göre nafakanın yeniden uyarlanması imkânının ortadan kalkabileceği dikkate alınmalıdır.

3. Gelecek yıllardaki artış

Hâkim, irat biçimindeki nafakanın gelecek yıllarda tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına göre ne miktarda ödeneceğini karara bağlayabilir. Uygulamada TÜİK tarafından açıklanan fiyat endeksleri veya belirli oranlar referans alınabilmektedir. Artış mekanizmasının açık ve infaz edilebilir biçimde kurulması, her yıl ayrı dava açılmasını önleyebilir.

4. Artırma davası

Alacaklının ihtiyaçlarının artması, yaşam maliyetindeki belirgin yükseliş, sağlık giderleri veya önceki nafakanın reel değerinin önemli ölçüde düşmesi artırma talebini gündeme getirebilir.

Bununla birlikte borçlunun mali gücündeki değişim de değerlendirilir. Artırma, yalnızca enflasyonun varlığına değil, tarafların güncel ekonomik dengesine dayanmalıdır.

5. Azaltma davası

Borçlunun iş kaybı, gelirinde kalıcı azalma, ciddi hastalık, emeklilik, yeni ve öncelikli bakım yükümlülükleri veya alacaklının gelirinde belirgin artış gibi olgular nafakanın azaltılmasını haklı kılabilir. Nafaka borçlusunun gelirindeki azalmanın kendi iradesiyle ve nafaka yükümlülüğünden kaçınma amacıyla ortaya çıkıp çıkmadığı da hakkaniyet değerlendirmesinde dikkate alınmalıdır.

6. Ekonomik verilerin güncelliği

Nafaka davalarında tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına ilişkin araştırmanın güncel ve kapsamlı biçimde yapılması, kararın isabeti açısından önem taşır. Bu nedenle ücret bordroları, SGK kayıtları, taşınmaz ve araç bilgileri, vergi ve şirket kayıtları, banka verileri ile düzenli yaşam giderleri gibi ekonomik durumu ortaya koyabilecek deliller hukuka uygun yöntemlerle toplanmalıdır. Böylece tarafların gerçek mali güçlerinin mümkün olduğunca doğru şekilde belirlenmesi ve nafaka miktarının somut ekonomik koşullara göre takdir edilmesi sağlanabilir.

X. SONA ERME, KALDIRMA, DEĞİŞİKLİK VE ZAMANAŞIMI

1. Kendiliğinden sona erme

TMK m.176'ya göre irat biçiminde ödenmesine karar verilen maddi tazminat veya nafaka, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü hâlinde kendiliğinden kalkar. Bu hâllerde ayrıca kaldırma kararı alınması gerekmeksizin kanuni sona erme sonucu doğar; ancak uygulamada icra dosyasının ve kayıtların güncellenmesi gerekebilir.

2. Mahkeme kararıyla kaldırma

Alacaklının evlenmeden fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması veya haysiyetsiz hayat sürmesi hâllerinde irat biçimindeki nafaka mahkeme kararıyla kaldırılır. Bu sebeplerin gerçekleştiğini ileri süren taraf, somut olgulara dayanmalı ve hukuka uygun deliller sunmalıdır. Özellikle "fiilen evliymiş gibi yaşama" iddiasında süreklilik, ortak yaşam olgusu ve ekonomik/sosyal birliktelik önem taşır; basit arkadaşlık veya münferit görüşmeler yeterli kabul edilmemelidir.

3. Yoksulluğun ortadan kalkması

Alacaklının düzenli ve yeterli gelir elde etmeye başlaması, yüksek değerli gelir getirici malvarlığı edinmesi, emekli aylığı bağlanması veya ekonomik koşullarında kalıcı iyileşme olması yoksulluğun ortadan kalktığı iddiasını gündeme getirebilir. Değerlendirme mekanik olmamalı; yeni gelirin gerçek, düzenli ve ihtiyaçları karşılamaya yeterli olup olmadığı incelenmelidir.

4. Haysiyetsiz hayat sürme kavramının dar yorumlanması

"Haysiyetsiz hayat sürme" olgusu, kişinin özel yaşamına yönelik ahlaki bir denetim aracı olarak değerlendirilmemelidir. Bu kavramın, temel hak ve özgürlüklerle uyumlu, nesnel ölçütlere dayalı ve istisnai nitelikte yorumlanması gerekir. Nafaka hakkının toplumsal önyargılar, cinsiyet temelli kabuller veya sübjektif ahlak anlayışları esas alınarak ortadan kaldırılması, hukuk devleti ve eşitlik ilkeleriyle bağdaşmaz.

5. TMK m.178 ve bir yıllık zamanaşımı

Evliliğin boşanma sebebiyle sona ermesinden doğan dava hakları, boşanma hükmünün kesinleşmesinin üzerinden bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Yoksulluk nafakasının boşanma davası dışında sonradan talep edilmesinde bu süre uygulayıcı açısından kritik önemdedir. Buna karşılık hükmedilmiş irat nafakasının her bir dönem alacağı bakımından icra ve zamanaşımı meseleleri ayrı değerlendirilmelidir.

XI. USUL, İSPAT VE UYGULAMA SORUNLARI

1. Görev ve yetki

Yoksulluk nafakası aile hukukundan kaynaklanan bir uyuşmazlıktır ve aile mahkemelerinin görev alanındadır. Boşanmanın fer'î sonucu olarak aynı dosyada karara bağlanabileceği gibi, kanuni süre içinde ayrı dava olarak da ileri sürülebilir. Yetki bakımından özel düzenlemeler ve genel usul hükümleri birlikte değerlendirilmelidir.

2. Talep sonucu ve hâkimin bağlılığı

Yoksulluk nafakası, talebe bağlı olarak hükmedilebilen bir nafaka türü olduğundan, bu talebin dava dilekçesinde hukuki yararı ve talebin kapsamını ortaya koyacak ölçüde açık ve belirli biçimde ileri sürülmesi gerekir. Bu doğrultuda talep sonucunda nafakanın miktarının, hangi tarihten itibaren hüküm doğurmasının istendiğinin, ilerleyen dönemler bakımından bir artış talebinin bulunup bulunmadığının ve koşulları mevcutsa nafakanın toptan ödenmesine yönelik istemin açıkça belirtilmesi önem taşır. Zira hâkimin taleple bağlılığı ilkesi gereğince mahkeme, tarafın talep ettiğinden fazlasına veya talebin hukuki niteliğinden farklı bir nafaka türüne kendiliğinden hükmedemez. Bu nedenle yoksulluk nafakasına ilişkin talebin kapsamının dava dilekçesinde tereddüde yer vermeyecek şekilde sınırlandırılması, hem medeni usul hukukundaki taleple bağlılık ilkesinin hem de hukuki dinlenilme ve belirlilik ilkelerinin bir gereği olarak değerlendirilmelidir.

3. İspat araçları

Tarafların ekonomik ve sosyal durumlarının tespitinde, gelir ve malvarlığı unsurlarını ortaya koyabilecek her türlü hukuka uygun delilden yararlanılması mümkündür. Bu kapsamda ücret bordroları, Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtları, vergi kayıtları, ticaret sicili bilgileri, tapu ve araç sicil kayıtları, banka hesap hareketleri ile kira sözleşmeleri tarafların gelir düzeyi ve malvarlığı hakkında önemli veriler sunmaktadır. Bunun yanı sıra sağlık harcamalarına ilişkin belgeler, eğitim giderlerini gösteren kayıtlar ve tanık beyanları da tarafların fiilî yaşam koşullarının ve zorunlu giderlerinin belirlenmesinde tamamlayıcı nitelikte delil teşkil edebilir. Bununla birlikte, özellikle dijital veriler ile özel hayatın gizliliği kapsamında kalan bilgi ve belgelerin delil olarak değerlendirilebilmesi, bunların hukuka uygun yöntemlerle elde edilmiş olmasına bağlıdır. Hukuka aykırı biçimde elde edilen delillerin yargılamada kullanılması mümkün olmadığından, ekonomik durumun ispatına yönelik delillerin toplanması ve mahkemeye sunulması sürecinde kişisel verilerin korunması ve özel hayatın gizliliğine ilişkin anayasal ve usulî güvencelerin gözetilmesi gerekir.

4. Çalışma kapasitesinin ispatı

Kişinin çalışabilir durumda olması, fiilen gelir elde edebileceği anlamına gelmez. Bu nedenle nafaka değerlendirmesinde yalnızca çalışma gücü değil; işgücü piyasasının durumu, kişinin mesleki yeterliliği, ne kadar süredir çalışma hayatından uzak olduğu, bakım yükümlülükleri ve sağlık sorunları da dikkate alınmalıdır. Gerektiğinde eğitim durumu, mesleki deneyim ve sağlık belgeleriyle bu hususlar somutlaştırılmalıdır.

Karşılaştırmalı hukukta benimsenen rehabilite edici nafaka anlayışı da bu noktada önem taşımaktadır. Bu yaklaşım, nafakayı yalnızca sürekli bir gelir desteği olarak değil, ekonomik açıdan zayıf olan eşin yeniden kendi geçimini sağlayabilecek duruma gelmesini destekleyen geçici bir araç olarak değerlendirmektedir.

5. İcra ve ödeme düzeni

Nafaka borcunun düzenli ve zamanında ödenmemesi, alacaklı açısından ciddi ekonomik sonuçlar doğurabilir. Bu nedenle ödeme günü ve yönteminin açıkça belirlenmesi, özellikle banka yoluyla ödeme yapılması, uyuşmazlıkların ve ispat sorunlarının azaltılmasına katkı sağlar. Ayrıca birikmiş ve cari nafaka alacaklarının ayrı hesaplanması, mahsup iddialarının belgelenmesi ve icra hesaplamalarının şeffaf biçimde yürütülmesi, uygulamada belirsizliklerin giderilmesini sağlar.

6. Arabuluculuk ve anlaşmalı çözümler

Aile hukukunun kamu düzenine ve kişilik haklarına ilişkin sınırları saklı kalmak üzere, tarafların nafakanın miktarı ve ödeme yöntemi konusunda anlaşmaları mümkündür. Anlaşmalı boşanma protokollerinde nafaka düzenlemesinin açık ve gelecekteki uyuşmazlıkları önleyecek biçimde kaleme alınması gerekir. Feragat, artış, sona erme ve toptan ödeme hükümlerinin hukuki sonuçları taraflara açıkça anlatılmalıdır.

XII. ANAYASA MAHKEMESİ, YARGITAY VE 2026 SONRASI DÖNEM

1. 2012 tarihli anayasal değerlendirme

Anayasa Mahkemesi 17 Mayıs 2012 tarihli E.2011/136, K.2012/72 sayılı kararında TMK m.175'teki "süresiz olarak" ibaresine yönelik iptal istemini reddetmişti. Kararda, yoksulluk nafakasının koşulları devam ettiği sürece ekonomik koruma sağlamasının sosyal hukuk devleti ilkesiyle bağdaşabileceği; ayrıca nafakanın TMK m.176'daki sebeplerle sona erebildiği veya kaldırılabildiği dikkate alınmıştı.

2. Yargıtay uygulamasında süre

Yargıtay'ın yerleşik yaklaşımında, kanun metnindeki "süresiz" ibaresi nedeniyle talep süresiz ise hâkimin nafakayı başlangıçta belirli bir süreyle sınırlamasının mümkün olmadığı kabul edilmiştir. Bu yaklaşım, nafakanın daha sonra kaldırılabilmesiyle başlangıçta süre belirlenmesi arasında ayrım yapmaktadır. Reform tartışmalarının önemli bir bölümü tam da hâkime başlangıçta süre takdiri tanınıp tanınmaması üzerinde yoğunlaşmıştır.

3. 4 Haziran 2026 tarihli iptal kararı

Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu 4 Haziran 2026 tarihinde, Antalya 12. Aile Mahkemesinin itirazı üzerine TMK m.175/1'de yer alan "süresiz olarak" ibaresinin iptaline oy çokluğuyla karar vermiştir. Kararın kamuoyuna açıklanan sonucuna göre iptal hükmünün yürürlüğü dokuz ay ertelenmiştir. Bu tercih, kanun koyucuya yeni bir süre ve ölçüt sistemi kurması için geçiş alanı bırakmaktadır.

Burada iki nokta özellikle vurgulanmalıdır. Birincisi, iptal edilen yoksulluk nafakası kurumu değil, "süresiz olarak" ibaresidir. İkincisi, iptal kararının mevcut nafaka kararlarının tamamını kendiliğinden sona erdirdiği şeklindeki bir yorum hukuken isabetli değildir. Geçiş hükümleri, kararın gerekçesi ve yapılacak kanuni düzenleme birlikte değerlendirilmelidir.

4. Yeni Nafaka Düzenlemesinin Anayasal Çerçevesi

Yeni nafaka sisteminin oluşturulmasında yalnızca nafaka borçlusunun mülkiyet hakkının değil, nafaka

alacaklısının maddi ve manevi varlığının korunması, eşitlik ilkesi, sosyal devlet anlayışı ve aile içi emeğin ekonomik sonuçları da birlikte gözetilmelidir. Bu çerçevede, nafaka bakımından kanuni sürelerin öngörülmesi mümkün olmakla birlikte, ağır hastalık, engellilik, ileri yaş, uzun süreli evlilik veya özel bakım gerektiren çocuğun bulunması gibi istisnai durumlarda sürenin uzatılmasına imkân tanınması gerekir. Böyle bir mekanizma, somut olayın özelliklerinin dikkate alınmasını sağlayarak ölçülülük ve hakkaniyet ilkeleriyle daha uyumlu bir çözüm sunabilir.

XIII. İSVİÇRE HUKUKU

İsviçre hukuku, Türk Medeni Kanunu'nun tarihsel kaynağı olması nedeniyle karşılaştırma açısından özel önem taşır. 2000 yılında yürürlüğe giren boşanma hukuku reformuyla kusur merkezli modelden uzaklaşılmış, boşanma sonrası kişisel ekonomik sorumluluk güçlendirilmiştir. Eşlerin boşanma sonrasında ekonomik ve kişisel bakımdan bağımsızlaşmasını esas alan **Clean Break** ilkesi ön plana çıkmıştır Bununla birlikte söz konusu değişim, evlilik sonrası dayanışma ilkesinin bütünüyle ortadan kaldırılması anlamına gelmemektedir. Aksine yeni sistemde Clean Break ilkesi, evlilik sonrası dayanışmanın kapsamını daraltan ve bu dayanışmayı belirli koşullarla sınırlayan bir işlev üstlenmiştir Bununla birlikte "clean break" ilkesi mutlak değildir. Evliliğin ekonomik etkileri nedeniyle bir eşin uygun geçimini kendi olanaklarıyla sağlayamaması hâlinde ZGB m.125 uyarınca boşanma sonrası katkı söz konusu olabilir.

1. ZGB m.125'in temel yaklaşımı

Düzenleme, bir eşin uygun geçimini ve makul emeklilik güvencesini kendi gelir veya malvarlığıyla sağlayıp sağlayamayacağına odaklanır. Eğer kendi kendine yeterlilik makul olarak beklenemiyorsa, diğer eşin uygun katkısı gündeme gelir. Böylece nafaka, otomatik bir boşanma sonucu değil, evliliğin yarattığı ekonomik dezavantajların ve kendi kendine yeterlilik kapasitesinin değerlendirilmesine bağlıdır.

2. Kanuni kriterler

ZGB Art. 125/1 uyarınca boşanma sonrası nafakaya hükmedilmesi hâlinde, nafakanın miktarı ve süresi aynı maddenin ikinci fıkrasında yer alan ölçütler dikkate alınarak belirlenir. Başlangıçta Federal Mahkeme içtihatlarıyla şekillenen bu ölçütler, daha sonra kanunda açıkça düzenlenmiştir. Bununla birlikte hükümde "özellikle" ifadesinin kullanılması, sayılan unsurların sınırlı olmadığını ve hâkimin somut olayın özelliklerine göre başka hususları da değerlendirebileceğini göstermektedir.

Bu kapsamda Hâkim; evlilik süresince eşler arasındaki iş bölümü, evliliğin süresi ve tarafların yaşam standardı, eşlerin yaş ve sağlık durumları, gelir ve malvarlıkları, çocukların bakımından kaynaklanan yükümlülükler, mesleki durumları ve gelecekte gelir elde etme imkânları ile sosyal güvenlik ve sigorta gelirleri gibi unsurları birlikte değerlendirir. Söz konusu ölçütler birbirleriyle bağlantılı olduğundan, nafakanın belirlenmesinde tek tek değil, somut olayın bütünlüğü içerisinde birlikte değerlendirilmelidir.

3. Hayatı biçimlendiren evlilik yaklaşımı

ZGB Art. 125/6 bent kapsamında müşterek çocuğun bakım yükümlülüğü değerlendirilirken Federal Mahkeme tarafından geliştirilen bazı ölçütlerden yararlanılmaktadır. Buna göre, birden fazla çocuğun 16 yaşından küçük olması veya müşterek çocuğun 10 yaşını doldurmamış bulunması hâlinde, bakım yükümlülüğünü üstlenen eşten tam ya da yarı zamanlı çalışması kural olarak beklenmemektedir. Tek bir müşterek çocuğun 16 yaşından küçük olduğu durumlarda ise diğer çocukların varlığına göre çalışma kapasitesi farklı oranlarda değerlendirilebilmektedir. Ayrıca yalnızca bir müşterek çocuğun bulunması hâlinde, somut olayın koşulları dikkate alınarak 16 yaş sınırının daha aşağı çekilmesi de mümkündür. İsviçre Federal Mahkemesi içtihadında evliliğin kişinin hayat planını, kariyerini ve ekonomik bağımsızlığını kalıcı biçimde şekillendirip şekillendirmediği incelenmiştir. Son yıllardaki içtihat, katı süre eşiklerinden uzaklaşarak somut ekonomik etkileri daha fazla öne çıkarmaktadır. Bu nedenle "beş yıldan kısa evlilikte asla nafaka olmaz" gibi kesin formüller İsviçre hukukunu doğru yansıtmaz.

4. Süre ve yeniden çalışma beklentisi

İsviçre'de evliliğin süresi, boşanma sonrası nafakanın belirlenmesinde tek başına belirleyici olmayıp eşlerin evlilik içindeki ekonomik ve sosyal konumlarıyla birlikte değerlendirilir. Her iki eşin de çalıştığı, ekonomik bağımsızlığa sahip olduğu ve evlilikten doğan sorumlulukların ortaklaşa yerine getirildiği hâllerde evlilik süresi ikincil önemde kalabilir. Buna karşılık eşlerden birinin çalışmadığı evliliklerde, süre uzadıkça bu eşin boşanma sonrasında kendi geçimini sağlama imkânının zayıfladığı kabul edilmektedir. Beş yıldan kısa süren evliliklerde yaşamı biçimlendirici etkinin kural olarak sınırlı olduğu düşünülmekte ve Clean Break ilkesine daha geniş uygulama alanı tanınmaktadır. Bu tür evliliklerde nafaka değerlendirmesinin, özellikle evlilik nedeniyle ortaya çıkan mesleki gelişim ve gelir kayıplarıyla sınırlı tutulması gerektiği ifade edilmektedir. Orta süreli evliliklerde yaşamı biçimlendirici etkinin varlığı somut olayın koşullarına bağlıyken, uzun süreli evliliklerde bu etkinin bulunduğu kural olarak kabul edilir ve evlilik sonrası dayanışma ilkesi daha güçlü biçimde uygulanır. Bununla birlikte süre tek başına kesin sonuç doğurmaz; örneğin uzun süren bir evlilikte tarafların ekonomik bağımsızlıklarını koruması biçimlendirici etkiyi azaltabilirken, kısa süreli bir evlilikte çocuk sahibi olunması veya eşlerden birinin sosyal ve mesleki hayatından önemli ölçüde uzaklaşması bu etkinin güçlü biçimde ortaya çıkmasına neden olabilir. Ayrıca İsviçre'de nafaka belirli süreli olabileceği gibi, somut koşullar gerektiriyorsa daha uzun süre devam edebilir. Hâkim, kişinin işgücü piyasasına dönüşü için makul geçiş süresi tanıyabilir. Bakım yükü ve yaş gibi sebeplerle ekonomik bağımsızlığın gerçekçi olmadığı durumlarda süre uzayabilir. Ana fikir, nafakayı cezalandırıcı veya otomatik bir hak olarak değil, evlilik kaynaklı ekonomik dezavantajın giderilmesine yönelik ölçülü bir araç olarak görmektir.

İsviçre hukukunda boşanma sonrası nafakanın kural olarak dönemsel irat şeklinde ödenmesi öngörülmüştür (ZGB Art. 126/I). Bununla birlikte, somut olayın özel şartlarının gerektirmesi hâlinde hâkim nafakanın toplu olarak ödenmesine de hükmedebilir.

İsviçre hukukunda boşanma sonrası nafakanın devamı, tarafların ekonomik durumlarında sonradan meydana gelen değişikliklerden etkilenebilmektedir. Nafaka borçlusunun mali gücünün önemli ve sürekli biçimde azalması veya nafaka alacaklısının ekonomik koşullarının belirgin şekilde iyileşmesi hâlinde nafaka yükümlülüğü sona erebilir. Ayrıca taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, nafaka alacaklısının yeniden evlenmesi de nafakanın sona ermesine yol açar (ZGB Art. 130). Borçlunun ekonomik durumundaki kötüleşmenin nafakanın tamamen kaldırılmasını gerektirmediği hâllerde ise hâkim, nafaka miktarını azaltabilir veya ödemeyi belirli bir süre için durdurabilir (ZGB Art. 129/I). Buna karşılık, borçlunun gelirinde öngörülemeyen ve kayda değer bir artış meydana gelmesi durumunda alacaklı, nafakanın geleceğe yönelik olarak artırılmasını talep edebilir. Boşanma sırasında nafaka ödeyebilecek mali güce sahip olmayan eşin daha sonra ekonomik durumunun yeterli hâle gelmesi hâlinde ise diğer eş, boşanmadan itibaren beş yıl içinde nafaka bağlanması için mahkemeye başvurabilir (ZGB Art. 129/III).

XIV. ALMAN HUKUKU

İsviçre ve Türk hukukunda yoksulluk nafakasına ilişkin genel nitelikte hükümler öngörülmüşken, 1977 reformuyla Alman boşanma hukukunda kusur esasına dayalı yaklaşım terk edilmiş; 2008 reformuyla ise boşanma sonrasında kişisel sorumluluk ilkesi güçlendirilerek çocuğun menfaatleri eşlerin menfaatlerinin önünde tutulmuştur. Alman hukukunda aynı kapsamda genel bir yoksulluk nafakası düzenlemesine yer verilmemiştir.

Alman hukukunda boşanma sonrası nafakanın başlangıç ilkesi BGB §1569'da ifadesini bulan kişisel sorumluluk (Eigenverantwortung) ilkesidir. Buna göre boşanmadan sonra her eş kendi geçimini sağlamakla yükümlüdür. Ancak kanunda sayılan koşullar altında bunu sağlayamayan eş, diğer eşten nafaka isteyebilir. Bu sistem, nafakayı genel ve otomatik bir sonuç olmaktan çıkararak belirli ihtiyaç sebeplerine bağlar.

1. Nafaka sebepleri

Alman hukukunda boşanma sonrasında temel esas, eşlerin kendi geçimlerini bağımsız olarak sağlamalarıdır. Bununla birlikte, özellikle müşterek çocuğun bakım ve yetiştirilmesi nedeniyle eşlerden birinin kendi geçimini temin etmesi mümkün değilse, evlilik sonrası dayanışma ilkesi çerçevesinde diğer eşten nafaka istemesi mümkündür. BGB §§1570-1576 arasında müşterek çocuğun bakımı, yaşlılık, hastalık veya bedensel/ruhsal yetersizlik, uygun iş bulunamaması, gelirin yetersiz olması, evliyken eğitim veya mesleki eğitimin tamamlanması ve hakkaniyet gerektiren diğer ciddi sebepler düzenlenmiştir. Her nafaka sebebinin kendi koşulları vardır. Böylece "yoksulluk" tek ve belirsiz bir kavram yerine fonksiyonel kategorilere ayrılır.

2. Çocuk bakımı nedeniyle nafaka

BGB §1570 uyarınca ortak çocuğun bakımını üstlenen eş, çocuğun doğumundan itibaren en az üç yıl süreyle bakım nafakası talep edebilir. Üç yıldan sonra uzatma, çocuğun ve ebeveynin somut koşullarına, çocuk bakım imkânlarına ve hakkaniyete bağlıdır. Bu yaklaşım, bakım emeğini tanırken ekonomik bağımsızlığa dönüşü de kademeli biçimde hedefler.

3. Süre ve miktarın sınırlandırılması - BGB §1578b

Alman hukukunun Türk reform tartışmaları bakımından en dikkat çekici hükmü BGB §1578b'dir. Hakkaniyet gerektiriyorsa nafaka miktarı uygun yaşam standardına indirilebilir ve/veya nafaka süreyle sınırlandırılabilir. Değerlendirmede özellikle evlilik nedeniyle ortaya çıkan dezavantajlar, evliliğin süresi ve eşlerin evlilik içindeki rol dağılımı dikkate alınır. Böylece süre sınırlaması otomatik değil, somut gerekçeye bağlıdır. Alman hukukunda nafakanın esas olarak aylık dönemler hâlinde irat biçiminde ödenmesi kabul edilmektedir (AlmMK § 1585/I.1-2). Ancak haklı ve önemli sebeplerin bulunması ve toplu ödemenin nafaka borçlusu açısından aşırı bir külfet doğurmaması hâlinde, nafaka alacaklısı ödemenin toplu şekilde yapılmasını talep edebilir.

4. Evlilik kaynaklı dezavantaj

Bir eşin çocuk bakımı veya eşlerin ortak yaşam planı

nedeniyle kariyer fırsatlarını kaybetmesi, emeklilik haklarının azalması ya da mesleki gelişiminin durması nafakanın daha uzun devamını haklı kılabilir. Buna karşılık evliliğin ekonomik bağımsızlık üzerinde kalıcı olumsuz etkisi yoksa süre sınırı daha güçlü biçimde gündeme gelir. Alman sistemi, "clean break" ile dayanışma arasında evlilik kaynaklı dezavantaj üzerinden denge kurmaktadır.

XV. HOLLANDA HUKUKU

Hollanda hukukunda eşler arası nafaka, son yıllarda belirgin biçimde süreli ve ekonomik bağımsızlığı teşvik eden bir yapıya dönüştürülmüştür. 1 Ocak 2020'den itibaren yeni boşanmalar bakımından temel kural, partner nafakasının azami beş yıl sürmesidir. Ancak bu kuralın evlilik süresi, çocukların yaşı ve emeklilik yaşına yakınlık gibi önemli istisnaları bulunmaktadır.

1. Genel süre kuralı

Hollanda hukukunda eş nafakasının belirlenmesinde nafakanın süresi önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır. 1 Ocak 2020 tarihinde yürürlüğe giren düzenlemeyle birlikte, eş nafakasının süresi kural olarak evlilik süresinin yarısı ile sınırlandırılmış ve bu süre bakımından beş yıllık bir üst sınır kabul edilmiştir. Buna göre, örneğin sekiz yıl süren bir evlilikte nafaka süresi kural olarak dört yıl iken, on yıl veya daha uzun süren evliliklerde genel azami süre beş yıl olarak uygulanmaktadır. Söz konusu düzenleme, boşanma sonrasında eşler arasındaki ekonomik ilişkinin süresiz olarak devam etmesini sınırlandırmayı amaçlamaktadır. Bu yaklaşım, nafaka alacaklısının belirli bir geçiş süreci içinde ekonomik bağımsızlığını yeniden kazanmasını esas alan süreli nafaka anlayışının Hollanda hukukundaki yansımasıdır.

2. Çocuklu aileler

Bununla birlikte, Hollanda hukukunda öngörülen beş yıllık genel süre kesin ve istisnasız bir sınır niteliğinde değildir. Ortak çocukların bulunması hâlinde, belirli şartların gerçekleşmesine bağlı olarak nafaka yükümlülüğü en küçük çocuğun on iki yaşına ulaşmasına kadar devam edebilmektedir. Ayrıca uzun süreli evliliklerde, nafaka alacaklısının yaşlılık aylığına hak kazanma yaşına yaklaşmış olması durumunda nafaka süresinin uzatılması mümkündür. Kanunda, belirli yaş ve evlilik süresi koşullarını taşıyan kişiler bakımından daha uzun süreli nafaka öngören özel düzenlemelere de yer verilmiştir. Birden fazla istisnai hâlin aynı somut olayda birlikte uygulanabilir olduğu durumlarda ise nafaka alacaklısı lehine daha uzun olan süre esas alınmaktadır

3. Emeklilik yaşına yakın alacaklı

Uzun süreli evliliklerde, nafaka alacaklısının devlet emeklilik yaşına yaklaşmış olması, nafaka süresinin daha uzun tutulmasını gerektirebilecek bir unsur olarak kabul edilmektedir. Bunun yanında, 2020 yılında yürürlüğe giren reform kapsamında belirli yaş grupları ile uzun süreli evlilikler bakımından özel ve geçiş niteliğinde düzenlemelere de yer verilmiştir. Bu nedenle Hollanda hukukundaki eş nafakası süresinin tek ve değişmez bir süre üzerinden açıklanması isabetli değildir. Sistemin doğru biçimde değerlendirilmesi için genel süre kuralının, kanunda öngörülen istisnalar ve geçiş hükümleriyle birlikte ele alınması gerekir.

4. Hollanda Hukukunda Nafakanın Uzatılması ve Ekonomik Uyarlanması

Hollanda hukukunda, kanunda öngörülen nafaka süresinin sona ermesinin alacaklı bakımından ağır ve hakkaniyete aykırı sonuçlar doğurabileceği istisnai durumlar da dikkate alınmaktadır. Nafakanın sona ermesi nedeniyle alacaklının ciddi ekonomik güçlükle karşılaşması hâlinde, belirli koşullar altında mahkemeden nafaka süresinin uzatılması talep edilebilmektedir. Bu yönüyle Hollanda sistemi, bir taraftan eş nafakasını kural olarak belirli bir süreyle sınırlandırırken, diğer taraftan somut olayın özelliklerinin gerekli kıldığı hâllerde istisnai bir koruma mekanizması öngörmektedir.

Bunun yanında, Hollanda'da nafaka miktarları yıllık kanuni endekslemeye tabi tutulmaktadır. Endeksleme oranı, ücretlerde meydana gelen değişimler esas alınarak belirlenmekte ve nafaka tutarlarına uygulanmaktadır. Bu kapsamda, 1 Ocak 2026 tarihinden itibaren nafaka miktarları yüzde 4,6 oranında artırılmıştır. Böylece nafaka miktarının ekonomik koşullar ve gelir düzeyindeki değişimler karşısında reel değerini belirli ölçüde koruması amaçlanmaktadır.

XVI. BELÇİKA HUKUKU

Belçika hukuku, boşanma sonrası eş nafakasını hem miktar hem de süre bakımından kanuni sınırlarla çerçeveleyen sistemlerden biridir. Bu sistemde nafaka, eşin evlilik sırasında sahip olduğu yaşam standardını boşanma sonrasında eksiksiz biçimde sürdürmesini sağlayan bir güvence olarak değil, ekonomik bakımdan ihtiyaç içinde bulunan eşin korunmasına yönelik bir kurum olarak kabul edilmektedir. Nafakanın belirlenmesinde temel ölçütler, nafaka talep eden eşin ihtiyaç durumu ile diğer eşin ödeme gücüdür. Bununla birlikte mahkeme; tarafların yaşı, evliliğin süresi, evlilik içindeki iş bölümü ve özellikle eşlerden birinin çocuk bakımı veya diğer ailevi sorumluluklar nedeniyle mesleki faaliyetini sınırlandırmış olması gibi somut olayın özelliklerini de değerlendirmeye almaktadır.

1. Miktar sınırı

Belçika Medeni Kanunu m. 301 çerçevesinde boşanma sonrası eş nafakası, hem miktar hem de süre bakımından belirli kanuni sınırlar içinde düzenlenmiştir. Nafaka miktarı kural olarak nafaka yükümlüsünün gelirinin üçte birini aşamaz. Bu sınırlama, yükümlünün ödeme gücünün korunmasına yönelik normatif bir güvence niteliğindedir. Miktarın belirlenmesinde tarafların gelir ve ihtiyaçları, evlilik süresince alınan ekonomik kararlar ve boşanmanın taraflar arasında yarattığı mali dengesizlik dikkate alınır.

2. Süre sınırı

Belçika hukukunda nafaka süresi bakımından genel bir üst sınır benimsenmiş olup, boşanma sonrası eş nafakası kural olarak evliliğin devam ettiği süreden daha uzun olamaz. Bu çerçevede, örneğin on yıl süren bir evlilikte nafaka yükümlülüğünün de genel olarak on yılı aşmaması öngörülmektedir. Böylece evlilik süresi ile nafaka yükümlülüğünün azami süresi arasında doğrudan bir bağlantı kurulmakta ve hukuki öngörülebilirliğin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

3. Olağanüstü hâllerde uzatma

Süre sınırı mutlak değildir. Nafaka alacaklısının kendi iradesi dışında ortaya çıkan nedenlerle hâlen ihtiyaç içinde bulunduğunu göstermesi hâlinde, istisnai koşulların varlığına bağlı olarak mahkeme nafaka süresinin uzatılmasına karar verebilir. Bu suretle sistem, süre sınırlamasının somut olayda doğurabileceği ağır sosyal ve ekonomik sonuçları, istisnai uzatma mekanizması aracılığıyla dengelemeyi amaçlamaktadır.

XVII. AVUSTURYA HUKUKU

Avusturya hukukunda boşanma sonrası eş nafakası, tek ve yeknesak bir modele dayanmamaktadır. Boşanmanın hukuki sebebi, tarafların kusur durumu, nafaka alacaklısının ihtiyaçları ve kendi geçimini sağlama imkânı gibi unsurlara göre farklılaşmaktadır. Bu nedenle sistem, nafaka hakkını yalnızca ekonomik ihtiyaç temelinde değil, bazı durumlarda boşanmada kusur ve hakkaniyet ölçütleriyle birlikte değerlendirmektedir. Ehegesetz §§66 ve devamı, boşanma sonrası nafakayı kusur dengesiyle bağlantılı biçimde düzenlerken, §68a belirli sosyal ihtiyaç durumlarında kusurdan bağımsız nafaka kabul eder.

1. Kusura dayalı nafaka

Boşanmada eşlerden birinin tek başına veya ağırlıklı olarak kusurlu olması hâlinde, kusurlu eşin diğer eşe nafaka ödeme yükümlülüğü doğabilir. Ehegesetz § 66 uyarınca nafaka alacaklısının malvarlığından veya kendisinden makul olarak beklenebilecek bir çalışma faaliyetinden elde ettiği gelir, geçimini sağlamaya yeterli değilse, kusurlu eşten tarafların yaşam koşullarına uygun bir nafaka talep edilebilir. Bununla birlikte nafaka miktarının belirlenmesinde yükümlünün ekonomik durumu ve özellikle çocuklara ya da başka kişilere karşı mevcut nafaka yükümlülükleri de dikkate alınmaktadır.

2. Eşit kusur

Tarafların boşanmada kusurlarının birbirine yakın olduğu ve hiçbir eşin baskın kusurlu sayılmadığı durumlarda ise nafaka hakkı daha sınırlı bir nitelik taşımaktadır. Ehegesetz § 68 gereğince, kendi geçimini sağlayamayan eşe, diğer eşin gelir ve malvarlığı koşulları ile hakkaniyet dikkate alınarak geçimine katkı sağlayacak bir nafakaya hükmedilebilir. Bu tür nafakanın süreyle sınırlandırılması da mümkündür. Dolayısıyla Avusturya hukukunda nafakanın süresi bakımından bütün boşanmalar için geçerli tek bir kanuni üst sınırdan söz etmek mümkün değildir. Böylece Avusturya sistemi, kusuru tamamen terk etmemekle birlikte ekonomik ihtiyaç ve hakkaniyete de yer verir.

3. Kusurdan bağımsız çocuk bakım nafakası

Avusturya nafaka sisteminin dikkat çeken özelliklerinden biri, belirli koşullar altında nafaka hakkının boşanmadaki kusur durumundan bağımsız olarak tanınabilmesidir. Ehegesetz § 68a uyarınca, ortak çocuğun bakım ve yetiştirilmesi nedeniyle eşten kendi geçimini sağlamasının beklenemediği hâllerde diğer eş nafaka ödemekle yükümlü olabilir. Kanun, en küçük çocuğun beş yaşını henüz tamamlamadığı dönemde kendi geçimini sağlamanın makul olarak beklenemeyeceği yönünde bir karine kabul etmektedir. Çocuğun beş yaşından sonraki dönemde mahkemece belirlenen nafaka ise kural olarak en fazla üç yıllık dönemler hâlinde süreyle sınırlandırılabilir. Bununla birlikte çocuğun özel bakım ihtiyacı gibi nedenlerle nafaka alacaklısının ne zaman ekonomik bağımsızlığını kazanabileceğinin öngörülememesi hâlinde mahkeme süre sınırı koymayabilir.

4. Ev içi emek ve uzun süreli işgücü kaybı

Eşlerden birinin evlilik süresince ortak yaşam düzeninin gereği olarak ev işleriyle, çocukların yetiştirilmesiyle veya diğer aile bireylerinin bakımıyla ilgilenmesi nedeniyle kazanç getirici bir faaliyetten uzak kalması, Avusturya hukukunda nafaka bakımından ayrıca dikkate alınmaktadır. Bu kişinin uzun süre çalışma hayatının dışında kalması sonucunda mesleki yeterliliğinin zayıflaması veya yaşı, sağlık durumu, eğitim düzeyi ve evliliğin süresi gibi nedenlerle boşanma sonrasında kendi geçimini tamamen ya da kısmen sağlamasının makul olarak beklenememesi hâlinde, kusurdan

bağımsız bir nafaka yükümlülüğü gündeme gelebilmektedir. Bu yaklaşım, evlilik içindeki bakım ve ev emeğinin boşanma sonrasında ortaya çıkardığı ekonomik dezavantajları göz önünde bulundurması bakımından önem taşımaktadır. Bu yönüyle Avusturya hukuku, kusura dayalı nafaka anlayışını sürdürmekle birlikte, aile içi ücretsiz emeğin ekonomik sonuçlarını da dikkate alan daha dengeli bir koruma modeli ortaya koymaktadır.

XVIII. FRANSIZ HUKUKU

Fransız hukukunda boşanma sonrasında eşler arasındaki ekonomik ilişkinin devamı, klasik anlamda süresiz nafaka anlayışından ziyade "prestation compensatoire" adı verilen telafi edici ödeme kurumu üzerinden düzenlenmektedir. Fransız Medeni Kanunu'nun 270. maddesine göre boşanma, eşler arasındaki yardım yükümlülüğünü sona erdirmektedir. Bununla birlikte, boşanmanın tarafların yaşam koşulları arasında önemli bir ekonomik farklılık yaratması hâlinde, bu dengesizliğin mümkün olduğunca giderilmesi amacıyla eşlerden biri diğerine telafi edici bir ödeme yapmakla yükümlü tutulabilir. Bu yönüyle Fransız sistemi, boşanma sonrasında yalnızca geçim ihtiyacını karşılamayı değil, evlilik ilişkisinin sona ermesinin tarafların ekonomik konumlarında meydana getirdiği farklılığı dengelemeyi amaçlamaktadır.

1. Sermaye biçiminde tasfiye ilkesi

Fransız hukukunda telafi edici ödemenin kural olarak sermaye şeklinde ve tek seferde yerine getirilmesidir. Böylece boşanma sonrasında eski eşler arasındaki mali bağın uzun süre devam etmesinin önüne geçilmesi ve tarafların ekonomik ilişkilerinin mümkün olduğunca kesin biçimde sona erdirilmesi hedeflenmektedir. Bununla birlikte, somut olayın koşullarına göre sermaye ödemesinin zamana yayılması mümkün olduğu gibi, istisnai hâllerde ödeme irat biçiminde de kararlaştırılabilir. Özellikle nafaka alacaklısının yaşı veya sağlık durumu nedeniyle kendi geçimini sağlayamayacağı durumlarda mahkeme, kararını özel olarak gerekçelendirmek suretiyle ömür boyu irat şeklinde ödeme öngörebilmektedir.

2. En fazla sekiz yıllık taksitlendirme

Nafaka yükümlüsü eşin belirlenen sermaye tutarını bir defada ödeme gücüne sahip olmaması hâlinde, kanun hâkime ödeme biçimini borçlunun ekonomik kapasitesine uyarlama imkânı tanımaktadır. Bu kapsamda hâkim, sermaye tutarının kural olarak sekiz yılı aşmayan bir süre içinde dönemsel ödemeler hâlinde yerine getirilmesine karar verebilir. Böyle bir taksitlendirme, yalnızca sermaye borcunun ifa biçimini ve zamanını değiştirmektedir. Dolayısıyla burada amaç, süresiz veya belirsiz bir bakım yükümlülüğü yaratmak değil, hükmedilen ekonomik denkleştirmeyi borçlunun gerçek ödeme gücüyle bağdaştırmaktır.

Fransız hukukunda benimsenen bu sistem, boşanma sonrasında eşler arasındaki ekonomik bağın mümkün olduğunca sona erdirilmesini amaçlayan "clean break" anlayışının, tarafların ödeme gücü dikkate alınarak uygulanmasına dayanmaktadır. Sermaye şeklinde ödeme esas olmakla birlikte, borçlunun bu tutarı tek seferde ödeyememesi hâlinde ödemenin belirli bir süreye yayılması mümkündür. Böylece alacaklı eşin ekonomik menfaatleri ile borçlu eşin ödeme kapasitesi arasında denge kurulmaktadır.

3. Değerlendirme kriterleri

Telafi edici ödemenin miktarı belirlenirken nafaka talep eden eşin ihtiyaçları ile diğer eşin ekonomik kaynakları birlikte değerlendirilmektedir. Fransız Medeni Kanunu'nun 271. maddesi uyarınca mahkeme; evliliğin süresi, eşlerin yaşı ve sağlık durumu, mesleki nitelikleri ve çalışma durumları, malvarlıkları, mevcut ve gelecekte elde edilmesi öngörülen hakları ile emeklilik durumlarını dikkate almaktadır. Ayrıca eşlerden birinin çocukların bakımını üstlenmesi veya diğer eşin meslekî gelişimini desteklemesi nedeniyle kendi kariyerinden ödün vermiş olması da değerlendirmede özel bir önem taşımaktadır. Böylece evlilik içinde benimsenen iş bölümünün ve aile içi bakım emeğinin boşanma sonrasında doğurduğu ekonomik sonuçlar da telafi edici ödemenin kapsamına dâhil edilmektedir

4. Yaşam boyu irat istisnası

Fransız hukukunda her durumda sekiz yıl içinde sona eren mutlak bir ödeme modeli bulunduğu söylenemez. Sekiz yıllık süre, sermaye borcunun taksitler hâlinde ödenmesine ilişkin genel çerçeveyi ifade ederken, alacaklı eşin kalıcı biçimde ekonomik desteğe ihtiyaç duyduğu ağır durumlarda yaşam boyu irat öngörülebilmektedir. Böylece sistem, bir taraftan boşanma sonrasında taraflar arasındaki ekonomik ilişkinin mümkün olduğunca sona erdirilmesini amaçlarken, diğer taraftan ekonomik bağımsızlık kazanması beklenemeyecek durumdaki eşin korunmasını da gözetmektedir.

XIX. İRAN HUKUKU

İran hukukunda nafaka, İslami aile hukuku ilkeleriyle şekillenen ve Avrupa sistemlerinden farklı hukuki kavramlara dayanan bir yapıya sahiptir. İran Medeni Kanunu'nda sürekli evlilik devam ederken eşin nafakasını sağlama yükümlülüğü kural olarak kocaya aittir. Nafakanın kapsamı, kadının durumuyla uyumlu temel yaşam ihtiyaçlarını içerir.

1. Nafakanın kapsamı

Medeni Kanun m.1107 kapsamında barınma, giyim, yiyecek, ev eşyası, sağlık ve tıbbi giderler ile sosyal konuma göre gerekli olabilecek hizmetçi giderleri nafaka kapsamında değerlendirilebilir. Kapsam, soyut bir asgari tutar yerine kadının sosyal durumu ve ailenin yaşam koşullarıyla bağlantılıdır.

2. Boşanma sonrası iddet nafakası

Boşanma sonrasında ise nafaka yükümlülüğü kural olarak süresiz biçimde devam etmez. İran Medenî Kanunu'nun 1109. maddesine göre ric'î boşanma hâlinde kadın, iddet süresi boyunca nafaka almaya devam eder. Bunun temel nedeni, ric'î boşanmada evlilik bağının iddet süresince tamamen sona ermiş kabul edilmemesidir. Ancak boşanmanın kadının evlilik yükümlülüklerini yerine getirmemesinden kaynaklandığı durumlarda bu nafaka hakkı doğmayabilir. Buna karşılık bâin boşanma veya evliliğin feshi hâlinde kadın, kural olarak iddet süresince dahi nafaka talep edemez.

3. Gebelik hâli

Kadının eski eşinden hamile olması durumunda nafaka yükümlülüğü doğuma kadar devam eder. Bu düzenleme, İran hukukunda boşanma sonrası nafakanın eşin gelecekteki ekonomik bağımsızlığını uzun süre destekleyen bir araçtan ziyade, belirli ve sınırlı durumlara bağlı geçici bir koruma mekanizması olarak benimsendiğini göstermektedir. Boşanmış kadın eski eşinden hamileyse, boşanmanın türüne göre değişmekle birlikte doğuma kadar nafaka yükümlülüğü devam edebilir. Bu düzenleme, nafakayı eski eşler arasındaki uzun vadeli ekonomik dayanışmadan çok statü, iddet ve gebelikle bağlantılı bir bakım yükümlülüğü olarak kurar.

XX. MALEZYA HUKUKU

Malezya'da aile hukuku, tarafların dini statüsüne göre ikili bir yapıya sahiptir. Gayrimüslim evlilikler ve boşanma ilişkileri federal medeni aile hukuku (Law Reform Act 1976) kapsamında değerlendirilir. Müslümanlar bakımından İslam aile hukuku mevzuatı düzenlemeleri ve Syariah mahkemeleri kapsamında ele alınır. Ayrıca Müslüman aile hukukuna ilişkin düzenlemeler eyaletlere göre kanunlaştırıldığından bazı ayrıntılar değişebilmekle birlikte, temel esaslar büyük ölçüde benzerdir.

1. Gayrimüslim evliliklerde medeni sistem

Gayrimüslimler açısından boşanma sonrası nafaka için her olayda uygulanacak belirli bir yıl sınırı öngörülmemiştir. Nafakanın süresi, verilen kararın niteliğine ve tarafların durumuna göre değişebilir. Kanun'un 81. maddesine göre teminata bağlanmamış nafaka, kural olarak nafaka yükümlüsü veya nafaka alacaklısının ölümüyle sona erer. Teminata bağlanmış nafakada ise alacaklı eşin ölümü belirleyicidir. Bunun yanında tarafların gelecekteki nafaka taleplerini sona erdirecek tek seferde bir sermaye ödemesi üzerinde anlaşmaları da mümkündür.

2. Müslümanlarda Evlilik Süresince Nafaka Yükümlülüğü

Müslümanlar bakımından nafaka, İslam aile hukuku kuralları çerçevesinde düzenlenmektedir. Federal Bölgeler için geçerli olan Islamic Family Law (Federal Territories) Act 1984 uyarınca mahkeme, kocanın eşine nafaka ödemesine karar verebilir. Nafakanın miktarı belirlenirken tarafların ekonomik imkânları ve ihtiyaçları dikkate alınır. Evlilik devam ettiği sürece nafaka yükümlülüğü esas olmakla birlikte, kadının nusyuz olarak nitelendirilen ve haklı bir sebep olmaksızın evlilik yükümlülüklerine aykırı davranışları nafaka hakkını etkileyebilir.

3. Müslümanlarda Boşanma Sonrası Nafaka ve Mut'ah

Boşanmadan sonra Müslüman kadın bakımından eş nafakası kural olarak **iddet dönemiyle sınırlıdır.** Federal Bölgeler düzenlemesinin 65. maddesine göre boşanmış kadının nafaka hakkı, genel olarak iddet süresinin sona ermesiyle birlikte son bulur. Bu nedenle Malezya İslam aile hukukunda boşanma sonrası nafaka, uzun süreli veya süresiz bir destek aracı olmaktan çok, boşanmayı takip eden geçiş döneminde kadının ekonomik olarak korunmasını amaçlayan geçici bir mekanizma niteliğindedir.

Bununla birlikte, boşanmış Müslüman kadının mali hakları yalnızca iddet nafakasıyla sınırlı değildir. İslam aile hukuku kapsamında **mut'ah** adı verilen ayrı bir mali ödeme de söz konusu olabilir. Mut'ah, dönemsel nafakadan farklı olarak boşanmanın kadın üzerinde doğurduğu ekonomik sonuçları hafifletmeyi amaçlayan bağımsız bir mali talep niteliğindedir. Bu yönüyle Malezya hukukunda boşanma sonrası ekonomik koruma, bir yandan süreyle sınırlı nafaka, diğer yandan ise mut'ah gibi tamamlayıcı mali haklar aracılığıyla sağlanmaktadır.

XXI. KARŞILAŞTIRMALI DEĞERLENDİRME VE TÜRK HUKUKU İÇİN REFORM SEÇENEKLERİ

Reform bakımından temel seçenekler

Karşılaştırmalı hukuk tek bir "doğru süre" göstermemektedir. Buna karşılık ortak eğilim, ekonomik bağımsızlığı teşvik eden fakat evlilik nedeniyle kalıcı dezavantaj yaşayan kişiyi koruyan bireyselleştirilmiş sistemlerdir. Türk hukukunda olası yeni düzenleme için aşağıdaki yapı seçenekleri birlikte düşünülebilir:

- Genel bir süre çerçevesi belirlenmesi; kısa, orta ve uzun evlilikler bakımından farklılaştırılmış kriterler kullanılması.
- Hâkimin evlilik süresi, çocuk bakımı, yaş, sağlık, eğitim, çalışma geçmişi, evlilik kaynaklı

Sistem	Başlangıç ilkesi	Süre yaklaşımı	Öne çıkan ölçüt
Türkiye (2026 geçişi)	Boşanma sonrası dayanışma	"Süresiz" ibaresi iptal sürecinde; yeni model bekleniyor	Yoksulluk, kusur dengesi, mali güç
İsviçre	Kendi kendine yeterlilik	Somut olaya göre süreli/uzun	Evlilik etkisi, görev paylaşımı, yeniden çalışma
Almanya	Kişisel sorumluluk	Hakkaniyetle sınırlama mümkün	Evlilik kaynaklı dezavantaj, çocuk bakımı
Hollanda	Ekonomik bağımsızlık	Genel azami 5 yıl; istisnalar	Evlilik süresi, çocuk, emeklilik
Belçika	İhtiyaç + sınırlandırma	Kural olarak evlilik süresini aşmaz	İhtiyaç, gelir, olağanüstü uzatma
Avusturya	Karma/kusur modeli	Bazı türlerde süre sınırı	Kusur, çocuk bakımı, çalışabilirlik
Fransa	Ekonomik denkleştirme	Sermaye; taksit kural olarak 8 yıl	Kariyer fedakârlığı, malvarlığı, emeklilik
İran / Malezya Şeriat	Statü/iddet temelli koruma	İddet ve gebelik eksenli	Boşanma türü, gebelik, ihtiyaç

kariyer kaybı ve emeklilik haklarını zorunlu olarak değerlendirmesi.

- Ağır hastalık, engellilik, ileri yaş, özel bakım gerektiren çocuk ve ekonomik bağımsızlığın objektif olarak imkânsızlığı gibi hâllerde süre uzatımı.
- Belirli durumlarda rehabilite edici nafaka: eğitim, mesleki yeniden kazanım veya işgücüne dönüş için geçiş süresi.
- Tarafların ekonomik bağı mümkün olduğunca kesin sonlandırılabiliyorsa toptan/sermaye ödeme seçeneğinin güçlendirilmesi.
- Nafaka alacaklısının çalışmaya geçişini destekleyecek sosyal politika, kreş, bakım ve istihdam tedbirlerinin özel hukuk reformuyla birlikte düşünülmesi.

Süreli Nafaka Esas, Uzun Süreli Nafaka İstisna Olmalıdır

Buna göre kısa süreli evliliklerde daha sınırlı, orta süreli evliliklerde evlilik süresiyle orantılı, uzun süreli evliliklerde ise daha geniş bir nafaka süresi öngörülebilir. **Örneğin beş yıldan kısa evliliklerde Üç ila beş yıl arasında nafaka süresi, beş ile on beş yıl arasındaki evliliklerde evlilik süresinin yarısı kadar, on beş yılı aşan evliliklerde on yıl ve üstü arasında değişen bir nafaka süresi benimsenebilir.** Ancak bu süreler mutlak üst sınırlar değil, hâkimin değerlendirmesine esas teşkil eden kanuni çerçeveler olarak düzenlenmelidir.

Hâkim, nafakanın süresini belirlerken evliliğin süresinin yanında tarafların yaşı ve sağlık durumu, çocukların bakım yükü, eğitim ve mesleki yeterlilik, çalışma geçmişi, işgücünden uzak kalınan süre, evlilik nedeniyle ortaya çıkan kariyer ve gelir kaybı, mevcut malvarlığı ve emeklilik hakları gibi ölçütleri birlikte değerlendirmelidir. Özellikle eşlerden birinin çocuk bakımı veya ev içi emek nedeniyle çalışma hayatından uzun süre uzak kalmış olması, nafaka süresinin artırılmasını haklı kılabilir.

Bunun yanında sistemde mutlaka açık bir istisna hükmü bulunmalıdır. Ağır hastalık, engellilik, ileri yaş, özel bakıma ihtiyaç duyan çocuğun sürekli bakımını üstlenme veya ekonomik bağımsızlığın objektif olarak mümkün olmaması gibi durumlarda hâkime nafaka süresini uzatma, gerektiğinde uzun süreli nafakaya karar verme yetkisi tanınmalıdır. Böylece süreli nafaka genel kural hâline gelirken, sürekli destek yalnızca gerçekten ağır ve kalıcı ihtiyaçların bulunduğu durumlarda uygulanır.

Ekonomik bağımsızlığın yeniden kazanılmasının mümkün olduğu hâllerde ise rehabilite edici nafaka ayrı bir kategori olarak düzenlenebilir. Bu nafakanın amacı eski eşin süresiz biçimde desteklenmesi değil; eğitimini tamamlaması, mesleki yeterlilik kazanması, işgücüne yeniden katılması veya gelir elde edebilir hâle gelmesi için gerekli geçiş döneminin finanse edilmesidir. Böyle bir nafaka belirli bir amaca ve süreye bağlanarak daha işlevsel hâle getirilebilir.

Tarafların ekonomik ilişkisinin kesin biçimde sona erdirilebildiği durumlarda ise hâkime veya taraflara toptan ya da sermaye şeklinde ödeme seçeneği daha güçlü biçimde sunulmalıdır. Özellikle yeterli malvarlığı bulunan yükümlü bakımından dönemsel ödemeler yerine tek seferlik veya sınırlı taksitli (irat şeklinde) sermaye ödemesi, hem uyuşmazlıkları azaltabilir hem de taraflar arasındaki uzun süreli mali bağı ortadan kaldırabilir.

XXIII. KAYNAKÇA

Akıntürk, Turgut / Ateş, Derya, Türk Medeni Hukuku, Aile Hukuku, C. II, Beta Yayınları, İstanbul, 2022.

Akkurt, Sinan Sami, "TMK m. 175 Hükmünün Yoksulluk Nafakasının Süresine İlişkin Yaklaşımının Hukuki Yorum Yöntemleri Çerçevesinde Tahlili", Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 10, S. 1, 2024.

Ateş, Turan, Türk Medeni Kanununda Edinilmiş (Kazanılmış) Mallara Katılma Rejimi, 2. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2007.

Baş, Seda / Özcan, Nisa, "Yoksulluk Nafakasında Süre Sorununun Anayasal ve Medeni Hukuk Boyutuyla Tartışılması ve Bir Öneri Olarak Boşanma Tazminatı", Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 4, S. 1, 2022, s. 328-383.

Börklüce, Cihat, "Karşılaştırmalı Hukuk Perspektifinden Türk Medeni Hukukunda Boşanmanın Mali Sonuçlarına İlişkin Üç Eleştiri", Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 7, S. 2, 2025, s. 120-142.

Bulut, Hüseyin, Yoksulluk Nafakasının Kusur, Süre ve Yoksulluk Kavramları Işığında Değerlendirilmesi, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022.

Bulut, Hüseyin, "Yoksulluk Nafakasında Süre Sorununa İlişkin Değerlendirmeler ve Çözüm Önerileri", Adalet Dergisi, S. 72, 2024, s. 593-617.

Demir, Remzi, "Yoksulluk Nafakasının Sona Erme Sebepleri ve Yoksulluk Nafakasının Süresizliğine Dair Tartışmalar", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 147, 2020, s. 221-249.

Dural, Mustafa / Öğüz, Tufan / Gümüş, Mustafa Alper, Türk Özel Hukuku, Cilt III: Aile Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2024.

Ersöz, Oğuz, "Yoksulluk Nafakasında Süre", Ombudsman Akademik, S. 23, 2026.

Güllüoğlu, Yasemin / Aydın Engin, Sümeyye, "Türk Hukukunda Yoksulluk Nafakası", Ankara Barosu Dergisi, C. 83, S. 4, 2025.

Hatemi, Hüseyin, Aile Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.

Kılıçoğlu, Ahmet M., Aile Hukuku, Turhan Kitabevi, Ankara, 2019.

Kocabaş, Gediz, "Evlilik Sonrası Dayanışma İlkesi ve Bu İlkenin Sınırı Olarak Clean Break İlkesi Doğrultusunda Yoksulluk Nafakasını Belirleyici Ölçütler", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 19, S. 1, 2013, s. 357-392.

Koç, Ali, "Doktrin, Mahkeme Kararları ve Anglo-Amerikan Hukukunun Konuya İlişkin Yaklaşımı Çerçevesinde Yoksulluk Nafakasında Süre Sorununun Değerlendirilmesi", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 26, S. 3, 2022.

Midyat, Nuri Aziz, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2023.

Özügür, Ali İhsan, Mal Rejimleri, 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2011.

Ramazanoğulları, Candan, Türk Aile Hukukunda Seçimlik Mal Rejimleri, 1. Baskı, Platon Hukuk, İstanbul, 2023.

Reyhani Yüksel, Sera, "Yoksulluk Nafakası ve Süre Sorunu", Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 2, S. 2, 2021.

Sarı, Suat, Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi Olarak Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, Beşir Kitabevi, İstanbul, 2007.

Zeytin, Zafer, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Tasfiyesi, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017.

Türk Medeni Kanunu, 4721 sayılı Kanun, özellikle m. 169, 175-176, 178, 182, 202-281, 327-331 ve 364 vd.

Anayasa Mahkemesi, E.2011/136, K.2012/72, 17.05.2012.

Schwenzer, Ingeborg / Fankhauser, Roland (Hrsg.), FamKommentar Scheidung, Band I: ZGB, 3. Aufl., Schulthess, Zürich, 2017, özellikle Art. 125-130.

Hausheer, Heinz / Spycher, Annette, Handbuch des Unterhaltsrechts, 2. Aufl., Stämpfli Verlag, Bern, 2010.

Schweizerisches Zivilgesetzbuch (ZGB), Art. 125-130.

Grüneberg, Christian (Hrsg.), Bürgerliches Gesetzbuch: Kommentar, C.H. Beck, München, güncel baskı, §§ 1569-1586b.

Bürgerliches Gesetzbuch (BGB), §§ 1569-1586b.

Burgerlijk Wetboek, Boek 1, özellikle Art. 1:156-1:159.

Wet herziening partneralimentatie, Hollanda, 2020.

Belgisch oud Burgerlijk Wetboek / ancien Code civil belge, Art. 301.

Ehegesetz (EheG), Österreich, özellikle §§ 66-69 ve § 68a.

Code civil français, Arts. 270-281.

Civil Code of the Islamic Republic of Iran, Arts. 1106-1113.

Islamic Family Law (Federal Territories) Act 1984 [Act 303], Malaysia.

Law Reform (Marriage and Divorce) Act 1976 [Act 164], Malaysia, ss. 77-81.

Boele-Woelki, Katharina / Ferrand, Frédérique / González Beilfuss, Cristina / Jänterä-Jareborg, Maarit / Lowe, Nigel / Martiny, Dieter / Todorova, Velina, Principles of European Family Law Regarding Divorce and Maintenance Between Former Spouses, Intersentia, Antwerp/Oxford, 2004.

Boele-Woelki, Katharina et al. (eds.), The Principles of European Family Law Revisited, Cambridge University Press, Cambridge, 2025.

Maaş Ek Göstergeleri Artırılsın Keşif Ücreti Verilsin

Kamu avukatlarından sorumlu yönetim kurulu üyesi Av. Fatma Koç ve Komisyon Başkan Yardımcısı Av. Rüveyda Perçinkaya eşliğinde aktif bir şekilde yürütülen komisyonumuzun faaliyetleri ve taleplerine ilişkin çalışmalarımızın özeti:

1. Kamu Avukatlarının Ek Göstergelerinin 3600'den 4800'e Yükseltilmesi

2. Kamu Avukatlarının Aldıkları Yıllık Vekalet Ücreti Limitinin Yükseltilmesi ve Tamamının Ocak Ayında Ödenmesi

3. Kamu Avukatlarına Keşif Ücreti Verilmesi

4. Kamu Avukatları Kıdem Şartı ile Hukuk Müşaviri ve 1. Hukuk Müşaviri Olma Şartı

5. Kamu Avukatlarının Özlük Haklarının Düzenlenmesi ve Meslek İtibarı Nedeniyle Yeknesaklık Olması Açısından Tüm Kamu Avukatlarının Adalet Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Kamu Avukatları Kuruluna Bağlanması

6. Arabuluculuk Faaliyetlerinin Kamu Avukatları Tarafından Yapılabilmesine Yönelik Çalışmalar ve Kapsamının Genişletilmesi

7. Hazırlanan Kanun Teklifi ve Taslağın Adalet Bakanı Akın Gürlek'e Sunulması ve Ulaştırılması

Sadece baromuzdaki kamu avukatları değil, kamudaki 6.500/7.000 kamu avukatı meslektaşlarımız için yapmış olduğumuz çalışmalarımızı yeni dönemde de devam ettireceğiz.

İSTANBUL 2 NOLU BAROSU SURİYE RAPORU

ISTANBUL 2 BAR ASSOCIATION SYRIA'S LAW & JUSTICE REPORT

İstanbul
Nisan 2025

RAPORU HAZIRLAYANLAR
Av. Mehmet ALAGÖZ - Av. Uğur Faruk TÜZÜN - Av. Ahmet ABUHAMDA - Av. Emrah GOLGİYAZ
Av. Ümmügülsüm DEMİRKIRAN - Av. Beyza BAYINDIR - Av. Asil YANARDAĞ
Av. Zeynep Beyza ATLAS - Av. Aylin UZUN

ÖNSÖZ

İstanbul 2 Nolu Barosu olarak, dünyanın neresinde olursa olsun her türlü insan hakları ihlaline karşı durmayı bir sorumluluk, bir görev olarak görüyoruz. Bu anlayışla, Suriye'de uzun yıllar süren Esed rejiminin sona ermesinin ardından, ülkenin içinde bulunduğu durumu yerinde gözlemlemek; insan hakları ihlallerini tespit etmek, hukuki altyapının yeniden inşasına katkı sunmak ve Türkiye'nin bu alandaki bilgi, birikim ve tecrübelerini paylaşmak amacıyla Suriye'ye bir heyetle ziyaret gerçekleştirdik.

Savaşın, yıkımınveinsanlıkdramlarınıngölgesindekalan Suriyetopraklarınagerçekleştirdiğimiz ziyaret; bir meslek örgütü olarak hukukun, vicdanın ve insanlığın sessiz çığlığına bir cevap verme çabasıdır.

Yıkıntıların arasında adaletin izini sürdük. Zulmün karanlığını belgeledik, umudun filizlendiği yerleri tespit ettik. Yıkılmış Suriye'nin sokaklarında, zulmün izlerini taşıyan cezaevlerinde, mülteci kamplarında ve yeniden inşa edilmeye çalışılan adalet kurumlarında yaptığımız her temas; insanlığın adalet arayışına katkı sağlama kararlılığımızı pekiştirdi.

Bu ziyareti gerçekleştirmeden önce Suriye hakkında yaptığım araştırmalar, okumalar ve güncel haberler dolayısıyla sahip olduğum bilgilerin; tekabül ettiği vakalarla yüzleştiğimde durumun vahametini anladım. "Haksız yere bir insanı öldüren bütün insanlığı öldürmüş gibidir" hükmünün hikmetini kavradım. İnsanlığın Suriye'de yüz binlerce defa öldürüldüğünü idrak ettim. Sorumluluğumuzu düşündüm.

Bu rapor, bir meslek örgütünün sınır ötesine taşan sorumluluğunun, hukuka ve insanlığa duyduğu inancın somut bir ürünüdür. Suriye'nin yeniden inşasında hukukun yol gösterici olması için hazırlanan bu çalışma hem bir tanıklık hem de bir çağrıdır: Adalet sadece sınırlar içinde değil, tüm dünyada, insanlığın ortak vicdanında hayat bulmalıdır.

Bu anlamlı ziyarette emeği geçen ve raporun hazırlanmasına katkı sunan tüm kişi ve kurumlara teşekkür ediyor, raporun hakka ve adalete hizmet etmesini temenni ediyorum.

Av. Yasin Şamlı
İstanbul 2 Nolu Baro Başkanı

Ziyaretin Amacı

Dünyanın neresinde, kime karşı olursa olsun her hak ihlalinin karşısında duran İstanbul 2 Nolu Barosu; Türkiye'yle 877 km kara sınırı bulunan, yaklaşık on dört yıldır süren savaş sebebiyle pek çok vatandaşının misafir edildiği Suriye'de, Baas rejiminin devrilerek Beşşar Esed'in ülkeyi terk etmesi üzerine yerinde gözlem ve tespitlerde bulunmak, insan hakları ihlallerini tespit etmek, hukuki düzenlemelerle ilgili istişarelerde bulunmak, suç faillerinin yargılanmasına sağlıklı zemin oluşturmak, 15 Temmuz darbe yargılamaları ile ilgili hukuki bilgi, birikim ve tecrübelerini aktarmak ve hukuki iş birliklerini güçlendirmek amacıyla Baro Yönetim Kurulunun aldığı kararla Suriye'ye bir heyet, ziyaret gerçekleştirdi.

İstanbul 2 Nolu Baro Başkanı Av. Yasin Şamlı'nın başkanlığında, Baro Başkan Vekili Av. Niyazi Paksoy, Baro Genel Sekreteri Av. Nurcan Yanardağ, Baro Yönetim Kurulu üyesi Av. Umut Özkan, baromuz üyelerinden Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Av. Prof. Dr. Mehmet Refik Korkusuz, AK Parti Disiplin Kurulu Başkanı Av. Dr. Mehmet Sarı, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu önceki dönem başkanı Av. Süleyman Arslan, 15 Temmuz Darbe Davaları Platformu Başkanı Av. Mehmet Alagöz, 15 Temmuz darbe teşebbüsü davalarında vekillik yapmış avukatlar ile, Suriye'deki iç savaş sebebiyle Türkiye'ye sığınıp Türkiye'de Hukuk Fakültesini bitirerek Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan Av. Ahmet Abuhamda'nın da yer aldığı 23 kişilik heyet, 13-17 Ocak 2025 tarihleri arasında Suriye'ye beş günlük ziyaret gerçekleştirdi.

Heyet, 13 Ocak 2025 tarihinde İstanbul'dan hareketle Hatay'a ulaşarak Cilvegözü sınır kapısından Suriye'ye geçiş yaptı; Suriye Bab El-Hava sınır kapısından girerek İdlib, Halep, Şam, Humus ve Hama şehirlerini ziyaret etti. Suriye'nin başkenti Şam'da; Suriye Adalet Bakanı Şadi El-Veysi, Aile Bakanı Ayşe el Dibs, Şam Valisi Mahir Marwan, Yüksek Mahkeme Başkanı Dr. Mazhar gibi yetkililerle görüşmeler ve istişareler gerçekleştiren heyet, Türkiye'nin Şam Büyükelçiliği Geçici Maslahatgüzarı Burhan Köroğlu'yla da görüştü.

Esed rejiminin işkence, katliam ve infazlarıyla sembolleşen Sednaya Cezaevi ve Yermuk Mülteci Kampında incelemeler ve tespitler yapıldı; Suriye'deki yıkım ve Suriyelilerin mevcut durumu yerinde görüldü

Raporun Amacı

Esed rejiminin devrilmesinden kısa bir süre sonra Suriye ziyaret edilerek ülkenin mevcut durumu hakkında tespitlerde bulunulup, elde edilen bilgi ve bulgular raporlanarak dünya kamuoyunun dikkatine sunuldu. Suriye'de yıllardır süren Baas rejimi ve akabinde yaklaşık on dört yıl süren iç savaşta şehirler bombalanmış, ülke âdeta yıkılmıştır. Ülkeyi mamur edip vatandaşlarının refahını sağlamakla görevli Esed ve yöneticilerinin, kendi ülkesinin şehirlerini ve vatandaşlarını bombalayarak ülkenin yıkımını kendi elleriyle gerçekleştirdiği tespit edildi.

Raporumuzda, Baro ziyaret heyeti tarafından Suriye'nin mevcut hukuki, sosyal, siyasal, ekonomik, politik durumu ve gelecekteki muhtemel vaziyeti okuyucunun onayına sunuldu. Baromuzca ziyaretten önce kurulan iletişimde yeni yönetimden alınan olumlu teyit üzerine gerçekleştirilen ziyarette, düzenlenecek hukuki faaliyetlerin planlaması hakkında görüşmeler yapıldı.

Rapor yapılan görüşmeler, yer ziyaretleri, fotoğraf ve video çekimleri sonucunda kronolojik sıralamayla tanzim edildi.

Suriye Tarihi Hakkında Özet Bilgi

Suriye, binlerce yıllık kadim geçmişe sahip medeniyetlere ev sahipliği yapmış bir coğrafyadır. Yakın dönem Suriye'nin şekillenmesi, özellikle Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemleriyle, I. Dünya Savaşı sonrasında gerçekleşmiştir. Suriye, 1516 yılında Yavuz Sultan Selim'in Mercidabık Savaşı'nda Memlükleri yenmesiyle Osmanlı İmparatorluğu'na katılmıştır. Dört yüz yılı aşkın bir süre Osmanlı idaresinde kalan Suriye, imparatorluğun önemli bir eyaleti olarak kalmış, I. Dünya Savaşı sonrasında Osmanlı İmparatorluğu'nun zayıflayıp yıkılmasıyla, akrabaları birbirinden ayıran sınırlar ile bir devlet hâline gelmiştir. 1918'de Osmanlı'nın bölgeden çekilmesiyle Suriye, Fransız mandası altına girmiştir.

Suriye, 1946 yılında Fransa'dan bağımsızlığını kazanmış, bağımsızlık sonrası dönemde ülke, siyasi istikrarsızlık ve darbelerle sarsılmıştır. 1970 yılında Hafız Esad'ın iktidara gelmesiyle Suriye'de yeni bir dönem başlamış, Hafız Esad, Baas Partisinin lideri olarak ülkede otoriter bir rejim kurmuştur. Hafız Esad'ın otuz yıllık iktidarı boyunca Suriye, içeride baskıcı bir rejimle yönetilirken, dış politikada İsrail ile yaşanan çatışmalar ve Lübnan'daki iç savaşa müdahale gibi olaylarla öne çıkmıştır. Esad'ın 2000 yılında ölümü üzerine iktidar, oğlu Beşşar Esad'a devredilmiştir.

Beşar Esed'in iktidara gelmesinin ardından başlayan reform beklentileri, kısa sürede hayal kırıklığı oluşturmuş, 2011 yılında Arap Baharının etkisiyle Suriye'de başlayan protestolar iç savaşa dönüşmüştür. İç savaş, yüzbinlerce insanın ölümüne, milyonlarcasının yerinden olmasına ve ülkenin büyük ölçüde yıkılmasına neden olmuştur. Bu süreçte İran ve Rusya gibi ülkeler doğrudan Esed rejimine destek vermiş, DEAŞ, PYD/YGP gibi örgütler beslenip büyütülmüştür. HTŞ ve Özgür Suriye Ordusu da Esed rejimine karşı mücadelesine devam etmiştir.

8 Aralık 2024, Suriye tarihinde bir dönüm noktası olmuştur. Ahmed El-Şaara'nın liderliğindeki mücahit grubun Halep, Hama, Humus'un ardından Şam'a ilerlemesiyle Baas rejimi çökmüş ve Beşşar Esed Suriye'yi terk ederek Rusya'ya sığınmıştır. Suriye, uzun yıllardır süren çatışmaların ardından yeni bir sayfa açmaya hazırlanmaktadır. Bu tarihî gelişme, sadece bir rejimin sonunu değil, aynı zamanda Suriye halkının özgürlük ve barış umutlarının yeşerdiği yeni bir dönemin de başlangıcını işaret etmektedir. Suriye'nin yeni yönetimi, ülkede birliği ve beraberliği sağlamak için PKK'nın uzantısı PYD/YPG örgütü ve Dürzilerin bir vilayette etkin olduğu güçlerle görüşmeler yapmaktadır.

Ziyaretimizin düzenlendiği tarihlerde uzlaşma görüşmelerinin devam ettiği ancak henüz uzlaşma sağlanamadığı ifade edildi. Gidilen bölgelerde insanların çoğunlukla umutlu ve olumlu beklentilerinin olduğu gözlemlendi. Yaptığımız görüşmelerde yetkililer, ülkede birlik ve beraberliğin sağlanacağını, hiçbir terör örgütüne ve terör faaliyetine müsaade edilmeyeceğini; Türkiye Cumhuriyeti ile yakın temasta olunduğunu, bundan sonra da ilişkilerin bu şekilde devam ettirileceğini kesin dille ifade ettiler. Suriye'de mevcut iktidarın ülkeyi fiilen yönettiği, kritik atamaları yaptığı, istikrarı sağladığı gözlemlendi.

Mülteciler Sorunu ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Faaliyetleri

Baro heyeti İHH Reyhanlı Lojistik Destek Merkezini gezip incelemelerde bulundu.

A-MÜLTECİLER SORUNU

2011 yılı mart ayında başlayan Suriye iç savaşı sonrasında göç etmek zorunda kalan altı milyondan fazla Suriyelinin yaklaşık yarısı Türkiye'ye sığındı, bir kısmıysa Türkiye'ye yakın bölgelerdeki çadır kentlerde, kamplarda, briket ev veya benzeri toplu yaşam alanlarında ağır şartlar altında yaşamak zorunda kaldı.

Savaş sebebiyle ülkelerinden ayrılmak zorunda kalan Suriyeli mülteciler hem Türkiye'de hem de uluslararası alanda ciddi tartışmaların konusu oldu. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, savaştan dolayı ülkelerinden koparılarak ölümle karşı karşıya bırakılan mültecilere kucak açtı. Ülke sınırlarının kapılarını açarak milyonlarca Suriyelinin hayatını kurtaran Türkiye Cumhuriyeti hükûmeti hem Suriye sınırları hem de Türkiye içinde kamplar ve yaşam merkezleri kurarak toplu yaşam alanları oluşturdu.

Baromuz heyeti tarafından Suriye'ye yapılan ziyarette ülkenin yaşanan iç savaş sebebiyle yerle bir olduğu görüldü. Yerleşim yerlerinin varil bombalarıyla yok edildiği, binaların yıkılıp kullanılamaz hâle getirildiği ve şehirlerin alt yapısının çökertildiği gözlemlenen ülkede, yaşanan yıkımlar sebebiyle köylerde de yaşamanın oldukça zor olduğu tespit edildi. Ekonominin çöktüğü, işsizliğin hat safhaya ulaştığı ve insanlarının büyük çoğunluğunun yapılan yardımlarla geçindiği Suriye'nin, imarının ve inşasının oldukça zaman alacağı; bütün bu olumsuzluklardan dolayı da mültecilerin göç ettikleri yerlerde bir süre daha kalmak zorunda oldukları yaptığımız ziyaretlerde anlaşılmaktadır.

Suriye ziyareti esnasında karşılaşılan manzaralar; Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin ve vatandaşlarının Suriye'ye tamamen insani değerlerle kucak açmasının ne kadar önemli ve anlamlı olduğunu, devletimizin ve insanımızın bu ahlaki ve insani tutumuyla gurur duymamız gerektiğini daha net gösterdi. Ayrıca Suriye'yi yerinde görmeden yapılan yorumların ve mülteciler meselesinin

iç siyasete alet edilmesinin hem anlamsız hem kabul edilemez olduğu tespit edilirken Suriyeli mültecilerin çoğunun evlerine dönmelerinin fiilen mümkün olmadığı, zaten dönebilecekleri evlerinin de olmadığı müşahede edildi.

B-SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ ÖNEMİ VE FAALİYETLERİ

Bu süreçte Türkiye'deki resmî kurumlarla sivil toplum örgütleri önemli roller üstlendi. Göç İdaresi Başkanlığı göçmenlerle ilgili resmî işlemleri yürütürken AFAD, Kızılay gibi kuruluşlarla Fetih İnsani Yardım Vakfı, İHH İnsani Yardım Vakfı, Deniz Feneri Derneği, Cansuyu Derneği vb. pek çok sivil toplum kuruluşunun yanında gönüllü kişi ya da kurumların desteğiyle insani yardımlar yapıldı, yapılmaya devam etmektedir.

Bu kapsamda Suriye'ye geçmeden önce yardımların koordine edildiği Hatay Reyhanlı'daki İHH Reyhanlı Lojistik Merkezi, yüz dönüm üzerine kurulu, yaklaşık dokuz yüz doksan yetimin barınıp eğitim gördüğü Reyhanlı Eğitim Kampüsü ile Fetih İnsani Yardım Vakfına ait lojistik merkezi gezildi. Yardımların dağıtımı ve koordinasyonu hakkında bilgi alındı. Sivil toplum kuruluşlarının yardımlarının aralıksız devam ettiğinin tespit edildiği ziyaretlerde, Suriye içinde de Türkiye'den birçok sivil toplum kuruluşu çalışanının çabalarına şahit olundu.

C-SURİYE'DEKİ İNSANİ YARDIM FAALİYETLERİNDEN BAZI ÖRNEKLER

Türkiye'nin Cilvegözü sınır kapısından Suriye'ye geçtiğimizde bizleri ilk karşılayan sivil toplum kuruluşlarımızın yaptırdığı lojistik merkezleri oldu. AFAD, TİKA, Diyanet gibi birçok resmî kurumla Fetih İnsani Yardım, İHH İnsani Yardım gibi vakıflar ve Deniz Feneri, Can Suyu gibi Türkiye merkezli derneklerin yanı sıra başka ülkelerde yaşayan vatandaşlarımızın oluşturduğu yardım derneklerinin Suriye içinde insani yardım faaliyetlerini canla başla yürüttüğü gururla gözlemlendi.

Baromuz heyeti olarak İdlib bölgesi kırsalında Harim-Dara'da; yetim ve öksüz çocukların olduğu Sultan Abdülhamid köyünü ziyaret ettik. Türkiye'ye yakın olan bu yerleşkede Esed'in saldırılarında yetim-öksüz kalan yaklaşık iki yüz çocuk ve seksen ebeveynin yaşayabileceği güvenli bir yaşam alanı inşa edilmiştir. Atme kampında ise çadır kentler ile yerleşke oluşturmuş, akabinde tek katlı kerpiç ve tuğla evlerle sığınacakları barınaklar yapılmıştır. Bu yapılar TİKA-Diyanet-AFAD gibi birçok kurumumuz ve Fetih İnsani Yardım Vakfı, İHH gibi yardım dernekleri tarafından insanların hayatlarının kurtarılması için yapılmış; bölgedeki Emine Hatun Camii de ülkemizdeki yardımseverler tarafından inşa edilmiştir.

Yetimler Köyü ziyaretinde Baro Başkanımız yetim çocuklarla birlikte

Halepte'ki Yermuk kampında Baromuz yardım faaliyetlerine iştirak etti

Türkiye'ye yakınlığı sebebiyle bölgedeki sosyal hayatın canlı olduğu ancak hâlâ gelişime ihtiyaç duyulduğu gözlemlendi. Suriye sınırlarında da özellikle İdlib bölgesi kırsalında, AFAD'ın öncülüğünde sivil toplum kuruluşlarının yaptırıp düzenli bakım ve gözetimini üstlendiği kamp, yaşam merkezi, yetim evi, aşevi gibi barınma ve yaşam alanları görüldü. Halep'te bulunan Yermuk Medresesinde sıcak yemek dağıtımına eşlik edilirken yolculuk boyunca pek çok köyün ve şehrin harabe hâline getirilerek âdeta hayalet köy ve şehirlere dönüştürüldüğü üzüntüyle gözlemlendi.

İstanbul 2 Nolu Baro heyeti olarak gezdiğimiz bazı merkezlerde, Baromuz kurucu üyesi merhum Avukat Necip Kibar adına yaptırılan kampa ve baromuz üyesi bazı meslektaşlarımızın ve ailelerinin yaptırdığı birkaç yaşam merkezine ayrıca değinmekte yarar görmekteyiz.

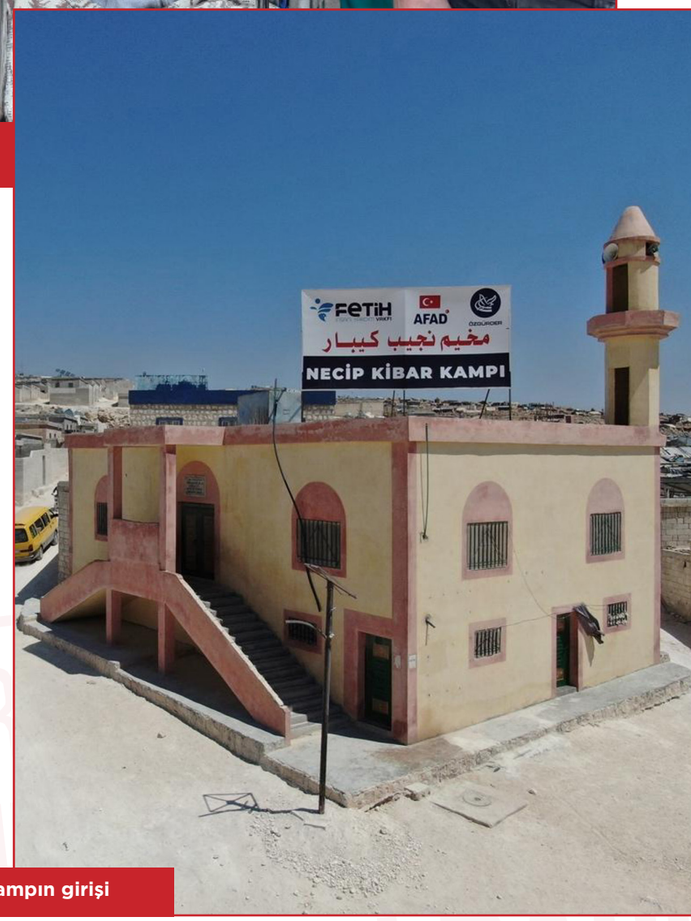

Kurucu Üyemiz Avukat Necip Kibar adına yapılan kampın girişi

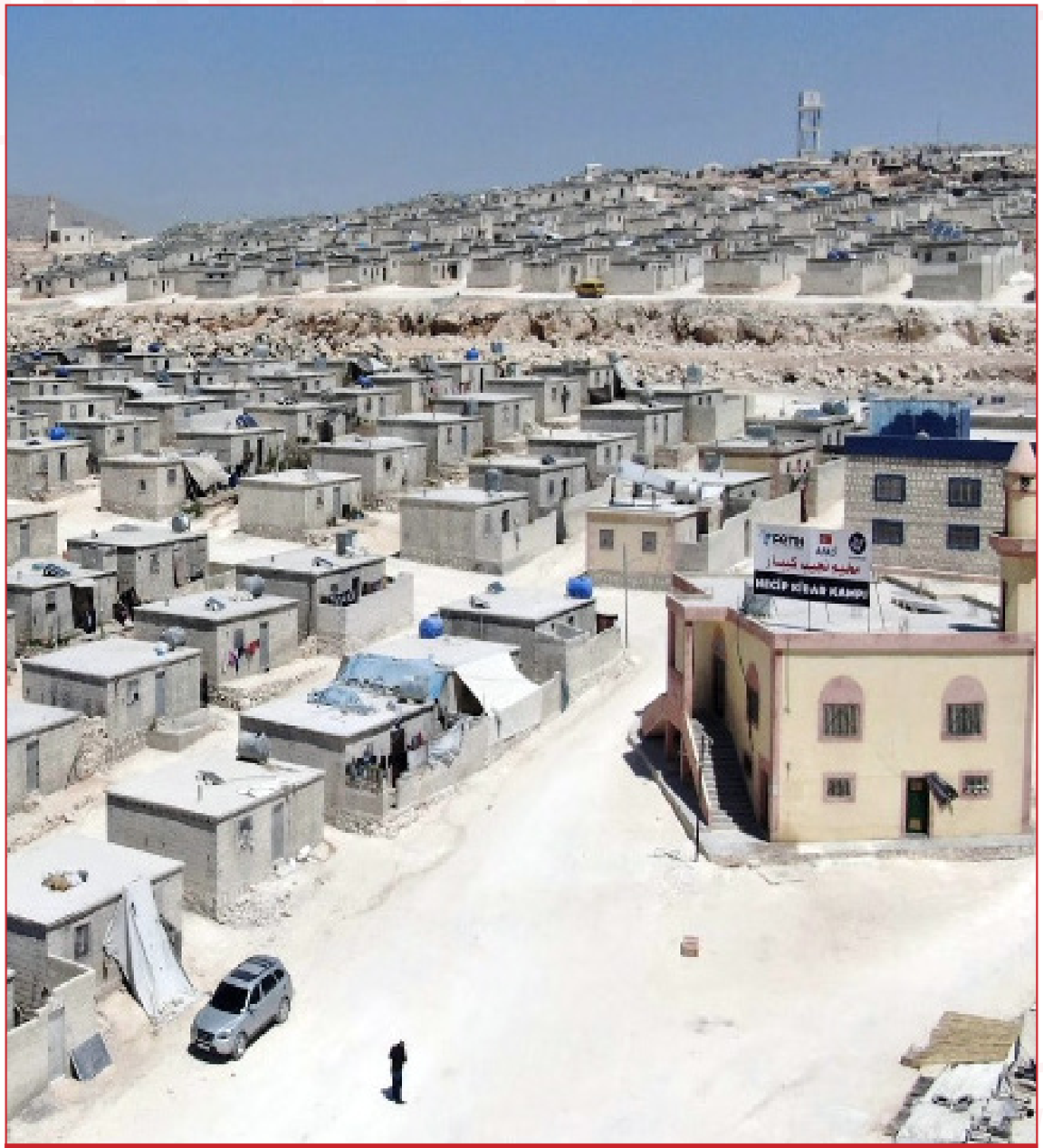

Avukat Necip Kibar Kampının Genel Görünümü

AVUKAT NECİP KİBAR KAMPI

Baromuzun kurucu üyesi merhum Avukat Necip Kibar duyarlılığı ve mücadeleci kimliğiyle ön planda olan meslektaşlarımızdandı. 2020 yılı aralık ayında vefat eden Necip Kibar adına yakınları ve sevenlerinin yardımlarıyla, İdlib'in Meşhed bölgesinde 2021 Mayıs ayında hizmete açılan üç yüz seksen dört adet 1+1 briket evi, okulu, aşevini, sağlık ocağını ve camiyi barındıran, yaklaşık altmış dönüm alan üzerine kurulu kamp Baro heyetimiz tarafından ziyaret edildi. Merhum Kibar'a ve emeği geçenlere dualar edilerek kamp hakkında yetkililerden bilgi alındı.

MUHAMMED MURSİ YETİM YAŞAM MERKEZİ

Kurucu üyelerimiz Av. Ahmet Özel, Av. Mustafa Doğan İnal ve arkadaşları tarafından inşa ettirilen Muhammed Mursi Yetim Yaşam Merkezi, İdlib kırsalında yer almakta olup, 2020 yılında hizmete açılmıştır.
İki katlı yapılar şeklinde inşa edilen ve toplamda 200 konuttan müteşekkil yerleşkede, sadece babaları şehit olan yetim çocuklar ile bu çocukların anneleri ikamet etmektedir. Merkezde halihazırda 450 yetim çocuk barınmakta olup, yerleşke içerisinde ayrıca bir okul ve Hatice Uzuner Mescidi de bulunmaktadır.

AFAD, Fetih İnsani Yardım Vakfı ve Özgür Der iş birliğiyle barınma, iaşe ve eğitim imkânı devam ettirilmektedir. Baro heyeti bu kampı ziyaret ederek yetim çocuklarla buluşarak, faaliyetler hakkında yetkililerden bilgi alıp yardım faaliyetlerine eşlik etti. Suriye'de insanlığa karşı işlenen suçlar, soykırım ve ülkenin yıkımından sonra halkın en büyük sorunlarından biri barınma hâline geldi. Gerek ailelerini kaybeden yetimler gerek evleri yok edilen halkın tek çaresi, Türkiye sınırına kaçarak çadırlarda hayatta kalma mücadelesi vermek oldu. Yaşam mücadelesinin çadırlarda verilmeye çalışılması birçok sorunu da beraberinde getirdi. Yaz aylarındaki yüksek sıcaklıklar, kış aylarındaki soğuk hava halk için yaşam şartlarını son derece zorlaştırmaktadır.

Meşet Ruhin bölgesinde bulunan, Fetih İnsani Yardım Vakfının himayesindeki Muhammed Mursi Yetim Yaşam Merkezi, her ay değişen yetim ve aile sayısıyla hizmet vermektedir. Şu an itibarıyla merkezde yaklaşık yüz yirmi beş aile ve yüz doksan bir yetim bulunmaktadır. Yetimler, yirmi sekiz metrekarelik bir oda, mutfak, tuvalet ve banyo bulunan evlerde kalmaktadır. Aylık olarak ihtiyaçları karşılanmakta; gıda, ekmek ve su dağıtımları, bağışlara dayalı sıcak yemek, nakit, zekât ve sadaka gibi yardımlar yapılmaktadır. Belirli zamanlarda, özellikle Ramazan ayında eğlenceli etkinliklerin düzenlendiği merkezde, bahar ve yaz aylarında da psikososyal destek sağlamak için çeşitli programlar düzenlenmektedir.

Baro heyeti Muhammed Mursi Yetim Yaşam Merkezi ziyaretinden

ATME ÇADIR KENTLER

Yaşanan katliam ve yıkımdan sonra evsiz kalan halk için sığınak hâline gelen yerlerden biri de Türk Kızılay'ı tarafından yaptırılan İdlib kenti Atme kasabasında yer alan Atme Çadır Kentlerdir. Dünyanın en büyük çadır kenti olarak bilinen ve bir milyonu aşkın Suriyeliye yuva olan Atme Çadır Kentinde her geçen gün nüfus artmaya devam etmekte; burada yapılan yardımlarla yüz binlerce Suriyeli hayata tutunmaya çalışmaktadır.

Türkiye sınırında yer alan bu kamp Suriye halkı için güvenli bir alan oluşturmaktadır. İstanbul 2 Nolu Baro heyeti olarak bu kampa yaptığımız ziyarette alanı gözlemleme imkânı bulduk ve yetkililerden bilgi aldık. Altyapısı tamamlanmış yerlerin kıyasen daha iyi şartlara sahip olduğunu, halkın çoğunlukla kendi imkânları ve yörenin şartlarına göre yaşama tutunduklarını yerinde müşahede ettik.

Çadır kentler ve kampların genel görünümü

Baromuzun Sultan Abdulhamid Köyünü ziyaretinden

SULTAN ABDÜLHAMİD YETİMHANESİ

Sultan Abdülhamid Yetimhanesi, Akrobat bölgesinde yer almaktadır. Her ay yetim ve aile sayısı değişmekle beraber şu an yaklaşık doksan bir aile ve yüz otuz beş yetim çocuk bulunmaktadır. Yetimhanedeki çocuklar bir oda, bir mutfak ve içinde tuvalet-banyo bulunan kırk metrekarelik evlerde kalmaktadır. Aylık olarak ihtiyaçların karşılandığı yetimhanede gıda, ekmek, su ve sıcak yemek dağıtımları ile nakit yardımı, zekât ve sadaka gibi bağışlar yapılmaktadır.

Belirli zamanlarda, özellikle Ramazan ayında çocuklar için eğlenceli etkinlikler düzenlenen yetimhanede, bahar ve yaz aylarında da psikososyal destek sağlamak amacıyla çeşitli programlar yürütülmektedir.

İHH ÇOCUK YAŞAM MERKEZİ

Suriye'de yaşanan iç savaşla birlikte yetim kalan bir milyonu aşkın çocuk, insan kaçakçılığı ve organ mafyası gibi tehditlerle karşı karşıya kalmıştır. Yetimleri hem bu tehditlerden korumak hem de mahrum kaldıkları sevgi ve şefkati bir nebze de olsa onlara sağlamak için İHH ve partner kuruluşu RAF, dokuz yüz doksan savaş mağduru yetim çocuğun barınma ve eğitim başta olmak üzere sağlık, rehabilitasyon, gıda, kıyafet gibi her türlü ihtiyaçlarının ev ortamında karşılanması, psikolojik yönden desteklenmesi amacıyla Reyhanlı'da büyük bir "Çocuk Yaşam Merkezi" kurmuştur. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla yapılan protokolle 2 Temmuz 2015 tarihinde temeli atılan merkez, bir köy büyüklüğünde arazi üzerine inşa edilmiştir. Yetim çocuklar için özel tasarlanan Çocuk Yaşam Merkezi sitesinde erkekler için otuz beş, kızlar için yirmi ev yapılmıştır. Her biri iki kat ve üç yüz elli metrekareden oluşan evler, on sekiz çocuğun kalacağı şekilde tasarlanmıştır. Evlerin üst katlarında yatak odaları, bakım elemanlarına ait oda, tuvalet ve duşlar; alt katlarda ise mutfak, etüt, okuma ve oyun odaları, şadırvan ve tuvaletler bulunmaktadır. Yemek odaları, yemek saatleri dışında çalışma odası olarak tasarlanmıştır. Böylece her çocuk yemeğini yediği evde, hem sosyal faaliyetlere katılabilmekte hem de ödevlerini yapabilmektedir. Sitenin içerisinde evlerin yanı sıra idari hizmet binası, cami, ilk ve ortaokul seviyesinde eğitim vermekte olan üç okul, büyük bir rehabilitasyon merkezi, poliklinik binası, toplantı-gösteri merkezi binası, açık ve kapalı spor salonu, sosyal tesis, personel ve misafir lojmanı, çocukların yeteneklerini gösterebilecekleri geniş bir kültür merkezi, aile görüş binası, çocuk parkları, ekim-dikim amaçlı tarlalar, mesire alanları ve hayvanat bahçesi de yer almaktadır. Baro heyetimiz tarafından bu yer gezilerek yetkililerden çalışmalar hakkında bilgi alınmıştır.

Resmi Ziyaretler ve Görüşmeler

ŞAM VALİSİ MAHİR MARWAN İLE GÖRÜŞME

İstanbul 2 Nolu Baro heyetimiz ilk olarak Şam Valisi Mahir Marwan Bey'le Şam Valilik binasında görüşme gerçekleştirdi. Valilik binasında diğer kamu binalarına kıyasla savaşın yıkıcı izleri biraz daha az gözlemleniyordu. Şam başta olmak üzere Suriye'nin Esed rejimi sonrası genel durumunu paylaşan Şam Valisi Mahir Marwan, ciddi bir alt yapı ve üst yapı sorunu olduğunu, yeni yönetimin bazı ulaşım lokasyonlarını yenileme ve genişletmesine rağmen hâlâ internet, telefon, kanalizasyon, elektrik ve su hatlarının bazı bölgelerde hiç, bazı bölgelerde ise istendiği seviyede olmadığını açıkladı. Yalnız Şam değil, ülkenin genelinin yıkık ve enkazdan ibaret bir coğrafyaya dönüştüğünü, evi kısmen sağlam kalanların da yukarıda belirttiğimiz üzere cam-pencere-elektrik ve su şebekelerinin eksik olduğunu, ara istikametlerde ise yolların olmadığını ifade etti.

Yeni yönetimin bu alt yapı tesislerini yapmak için istişarelerde bulunduğunu ancak bunları yapmak için hiçbir bütçelerinin olmadığını, bu bakımdan da çalışmalara başlayamadıklarını üzülerek söyleyen Marwan, yapıcı ve kökten çözüm yolları aradıklarını, bunun da kısa-orta ve uzun vadeli planlamalarla yapılabileceğini, bunun için bütçe bulmaya çalıştıklarını belirtti.

Şam'ın ve genel olarak Suriye'nin yeniden inşası ve imarında kendilerine güvendiklerini, İdlib bölgesindeki yönetimlerinin olumlu bir tecrübe olduğunu, bunun hem halk nezdinde olumlu karşılandığını hem de kendilerine tecrübe kattığını, özellikle yönetim ve belediyecilik anlamında çok iyi bir tecrübeye sahip Türkiye'yle iş birliğine önem verdiklerini, irtibatta oldukları Türkiye'nin Şam Büyükelçisinden destek istediklerini, bu süreçte Suriye halkına verdikleri destekten dolayı Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Türkiye halkına minnettar olduklarını, çok anlamlı ve önemli buldukları Baro heyetinin Suriye ziyaretinden dolayı da müteşekkir olduklarını ifade ettiler. Ayrıca ülkenin yıkımına yol açanların işledikleri suçlar sebebiyle yargılanmaları gerektiğini ve hukuki olarak takibatın Adalet Bakanlığı ile ortak soruşturmalarla yürütüleceğini söyledi.

Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı da, Suriye halkının zalim ve baskıcı yönetimlerden kurtularak özgürlüğüne kavuşmasının mutluluğunu yaşadıklarını, hem kendilerini tebrik etmek hem de bilgi, birikim ve tecrübelerini aktarmak üzere geldiklerini, bu bağlamda incelemeler ve ziyaretler yapılacağını, fikirlerini ve önerilerini yetkililerle paylaşacaklarını, İstanbul 2 Nolu Baro olarak Suriye halkının yanında olduklarını, Sednaya cezaevi ve Yermuk kamplarının gezilip incelenerek tespitlerde bulunacaklarını, Adalet Bakanı ile görüşmeler yapılacağını, Baro olarak her türlü hukuki desteği vereceklerini, ilke olarak da Beşşar Esed ve suç ortaklarının Suriye halkına karşı suç işlediklerini, yargılama yetkisinin de Suriye halkına ve yargısına ait olduğunu ifade etti.

Şam Valisi yapılan görüşmelerde, Şam Valiliğinin görevinin sadece valilikten ibaret olmadığını, aynı zamanda Büyükşehir Belediye Başkanlığı görevini de yürüttüğünü beyan etti. Bu nedenle Şam'ın sorunlarının çözümü için evleviyetle heyetimizden Türkiye'de iyi belediyecilik örneği olarak bildiği; Konya ya da Kayseri gibi büyükşehir belediyelerinden, belediyecilik konusunda uzmanlara ihtiyaçları olduğunu, bu belediyelerin kendilerine acilen uzman göndermeleri gerektiğini, şehrin hem alt yapısının yenilenmesi hem de temizlik hizmetlerinin yapılmasına ilişkin bilgi ve tecrübelerini aktarmalarını, ayrıca mevcut personele eğitim vermelerini istediklerini belirtti. Heyetimiz de Valiye bu durumun yetkili kişilere ve ilgili başkanlara aktarılacağını, gerekirse de onlarla iletişime geçebileceklerini ifade etti.

Şam Valisi ile Şam Valiliğinde yapılan görüşme

ADALET BAKANI ŞADİ EL- VEYSİ İLE GÖRÜŞME

Öncelikle ifade etmek gerekir ki Suriye'de adalet hizmetlerinin uzun süredir yürümediği, Esed zamanında yargıda birçok muamelenin emir ve talimatla ya da rüşvetle yürütüldüğü, kararların da talimatla verildiği şeklinde yaygın bir kanaat mevcuttur. Yeni yönetimin Esed rejimine bağlı hâkim ve savcılara güvenmediği, onları da rejimin suç ortakları olarak gördüğü şeklindeki kanaat de mevcuttur.

Baro Başkanımız ve heyetimiz; adaletin gecikmemesi ve evleviyetle tesisi için bir an önce Mahkemelerin açılması gerektiğini, Suriye halkının zalim ve baskıcı yönetimden kurtularak özgürlüğüne kavuşmasının mutluluğunu yaşadıklarını, hem kendilerini tebrik etmek hem de bilgi, birikim ve tecrübelerini aktarmak üzere geldiklerini, bu bağlamda incelemeler ve ziyaretler yapılacağını, fikirlerini ve önerilerini yetkililerle paylaşacaklarını, yargılamaların uluslararası yargılama usullerine uygun ve mazlum Suriye halkının vicdanını rahatlatacak şekilde olması gerektiğini, üstlerine düşen bir şey olursa da her türlü desteği vereceklerini ifade etti.

Baro Başkanı ayrıca Esed başta olmak üzere, suç faillerinin yargılamalarının adil yargılama usullerine uygun ve mazlum Suriye halkının vicdanını

Baro heyetimiz ile Suriye Hükümeti Adalet Bakanı Bakanlık binasında görüştü

rahatlatacak, tüm dünyaya örnek gösterilecek düzeyde adil ve şeffaf şekilde yapılması gerektiğini ifade etti. Suç faillerinin teker teker yargı önünde hesap vermeleri gerektiği, Suriye'de işlenmiş insanlığa karşı işlenen suçların ve soykırım suçlarının Suriye halkına karşı yapılmış olması sebebiyle yargı yerinin Suriye, yetkili yargının da Suriye yargısı olduğunu, uluslararası yargı kurumlarının Suriye yargısına müdahale etmeden istiyorlarsa ayrı yargılama yapmaları gerektiğini önemle vurguladı. Türkiye'de 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında yapılan yargılamaları örnek göstererek bilgi, birikim ve tecrübelerini aktardı. Beşşar Esed ve suç ortaklarıyla birlikte Sednaya cezaevi ve benzeri hapishanelerde işlenen suçların faillerinin de benzer şekilde yargılanması gerektiğini ifade eden Baro Başkanı, ayrıca iki ülke arasında hukuki yardım ve iş birliklerinin yapılmasının yararlı olacağını da vurguladı.

Adalet Bakanı Şadi el-Veysi de öncelikle İstanbul 2 Nolu Barosunun ziyaretinden ve kardeş Türkiye halkının desteğinden duyduğu memnuniyeti dile getirdi. Akabinde aynı kanaatte olduklarını, gerekli soruşturmaların yakın zamanda başlayacağını, Suriye'de Baas rejiminin zulüm üzerine inşa ettiği bir sistem olduğunu, ülkede yaşanan fiili savaş sebebiyle de adalet mekanizmasının uzun süredir yürümediğini, zulüm ve yolsuzlukla örülü çürümüş bir yargı süreci olduğunu, rejime bağlı hâkim ve savcıların büyük bir kısmının da bu sisteme alet olduklarını, İdlib bölgesinde örnek bir sistem kurarak Suriye halkında güven oluşturduklarını, en kısa sürede adalet mekanizmasını yeniden işleteceklerini, sorunları bildiklerini, işlerinin kolay olmadığını ancak kendilerine güvendiklerini, Türkiye halkından ve kurumlarından destek beklediklerini, İstanbul 2 Nolu Barosuyla da iş birliği yapmak istediklerini, Türkiye'deki hukukçulardan da destek ve önerilere açık olduklarını belirtmiş, duydukları memnuniyeti ve teşekkürlerini ifade etti.

Heyetimizden mutlaka eğitimci gönderilmesini talep eden Adalet Bakanı, Suriye'de kendilerini Baas partisinin bir kolu olarak gören bir zihniyetin yargıya hâkim olduğunu, bu hak ve adaletten uzak anlayışın yerine kaim olacak şekilde temel hak ve özgürlüklere ilişkin eğitim verilmesi gerektiğini belirterek, mevcut yetersizliği de takviye edecek hâkim, savcı ve diğer hukukçular marifetiyle Suriye'deki hukuk sistemini güçlendirmek istediklerini ifade etti. Ayrıca yeni mahkemeler kuracak, hukukçu yetiştirecek ve bu işlevleri yürütecek kuruluşları yapacak tecrübe, bilgi, zaman ve maddi güç eksikliği yaşadıklarını belirterek Türkiye'den iyi Arapça bilen hukukçu talebinde bulundu. Suriye ziyaretimizin son gününde Uluslararası Ceza Mahkemesi (ICC) Başsavcısının Suriye'ye geldiği, Başkan Ahmet el Şara'yla görüştüğü bilgisi tarafımıza ulaştı. Bu görüşme dahi Baromuzun ziyaretinin anlam ve önemini açıkça göstermektedir.

KADINLARDAN SORUMLU AİLE BAKANI İLE GÖRÜŞME

Suriye Kadın İşlerinden Sorumlu Bakanı Ayşe el Dibs'e Baro Başkanımız Avukat Yasin Şamlı, Baro üyemiz Prof. Dr. Refik Korkusuz ve heyetimizdeki kadın avukatlardan oluşan bir heyet tarafından ziyarette bulunuldu. Bu ziyarette savaştan doğrudan ve dolaylı olarak etkilenen insanlar için neler yapılabileceği görüşülürken bir kısım önerilerde bulunuldu. Burada oluşan samimi sohbet esnasında sürekli irtibat hâlinde olunabilmesi ve İstanbul 2 Nolu Barosunun desteğinin her an hissettirilebilmesi adına iletişim bilgileri karşılıklı olarak paylaşıldı.

Bir süre Türkiye'de kaldığını, Türkiye halkına ve hükûmetine minnettar olduklarını, bu ziyaretten memnuniyet duyduklarını ifade eden Aile Bakanı, geçmişte yaşananları özetleyerek Suriye'deki savaş ve kadınların durumuyla ilgili ve bundan sonraki plan- projeler hakkında bilgi verdi. Kadınların savaş döneminin en büyük mağduru olduğunu ve bu mağduriyetlerinin sonsuza kadar devam etmemesi gerektiğini belirten Bakan, bu hususta çalışmalar yaptıklarını anlatarak Türkiye'den de bu konuda destek talep ettiklerini, heyetimizin ziyaretinin de anlamlı ve önemli olduğunu, Baromuzdan da özellikle kadınların eğitimi hususunda destek beklediklerini ifade etti.

Baro Başkanımız ve heyetimiz de ziyaretlerinin amacını ana hatlarıyla anlatarak, İstanbul 2 Nolu Barosunun faaliyetleri hakkında bilgi verdi; bu süreçte hukuki olarak kendilerine destek verileceğini, Baro olarak yapılması gerekenler hususunda ellerinden gelenin yapılacağını, taleplerinin de ilgili mercilere iletileceğini ifade etti.

Suriye Geçiş Hükümeti Kadınlardan Sorumlu Aile Bakanı ile yapılan görüşme

YÜKSEK YARGI MAHKEMELERİ BAŞKANI DR. MAZHAR İLE GÖRÜŞME

Suriye yönetiminin Yüksek Yargı İşlerinden Sorumlu Başkanı olarak görevlendirdiği Dr. Mazhar el Veys'le Şam'da çok verimli bir toplantı gerçekleştirildi. Baas rejimi tarafından daha önce mahkum edilen ve yaklaşık altı yıl Sednaya hapishanesinde kalan Dr. Mazhar el Veys, İstanbul 2 Nolu Barosunun ziyaretinden duyduğu memnuniyeti, Türkiye'yle kardeş ülke olduklarını, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın desteğinin kendilerini çok memnun ettiğini, Baas rejiminin Suriye halkına yıllarca zulmettiğini, adalet mekanizmasının tamamen çürüdüğünü, zulüm ve yolsuzlukla anıldığını, rejimin bu zulümde hâkim ve savcıları da kullandığını, bu sebeple rejimin hâkim ve savcılarına güvenmediklerini ifade etti. İdlib bölgesinde sağlıklı bir sistem kurduklarını, bu tecrübeyi Suriye'nin tamamına yayacaklarını, Esed ve suç ortaklarının iadesi ve yargılanması için girişimler yaptıklarını, yurt dışına kaçırılan paraların iadesini istediklerini, Suriye'ye karşı uygulanan ambargo ve sezar kanunlarının kalkması gerektiğini, Türkiye'nin ve İstanbul 2 Nolu Barosunun desteğinin kendileri için önemli olduğunu, iş birliğine hazır olduklarını ifade etti.

Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı ve heyetimiz; bilgi, birikim ve tecrübelerini aktarmak üzere geldiklerini, bu bağlamda incelemeler ve ziyaretler yapılacağını, öncelikle kendilerini tebrik ettiklerini, Suriye halkının zalim ve baskıcı yönetimlerden kurtularak özgürlüğüne kavuşmasının mutluluğunu

yaşadıklarını, adaletin gecikmemesi ve evleviyetle tesisi için bir an önce mahkemelerin açılması, yargılamaların adil yargılama usullerine uygun ve mazlum Suriye halkının vicdanını rahatlatacak şekilde olması gerektiğini, fikirlerini ve önerilerini yetkililerle paylaşacaklarını, bu konularda da üstlerine düşen bir şey olursa her türlü desteği vereceklerini ifade etti.

Baro Başkanımız, Esed başta olmak üzere suç faillerinin dünyaya örnek gösterilebilecek bir muhakeme ve adalet anlayışıyla yargılanmaları gerektiğini vurguladı. Ayrıca, Esed ve etrafındaki suç faillerinin yargılanması gereken duruşma salonunun Sednaya cezaevinin bahçesinde kurulmasının uygun olacağını belirtti. Baro Başkanımız, cezaevinin bulunduğu arazi üzerinde büyük bir müze kurulmasını; bu müzede, Sednaya cezaevinde kullanılan organ kesme makinesi, insanların vücutlarını az yer kaplaması için ezen pres makinesi ve öldürülen insanların vücutlarını eritmek için kullanılan asit bidonu başta olmak üzere işkence aletlerinin sergilenmesini tavsiye etti. Ayrıca varil bombalarıyla yıkılmış bina ve şehir fotoğraflarının da bu müzede yer almasını ve müzenin bütün dünya basınının ziyaretine açılmasının uygun olacağını; katledilen, işkence yapılan insanların fotoğraflarının bu müzede sergilenmesinin dünya kamuoyu ve gelecek nesilleri bilgilendirmek açısından yararlı olacağını beyan etti. Bu müzenin duruşmaları izlemek için gelenlere hangi suçların faillerinin burada yargılandığı hususunda bilgi vermek açısından yararlı olacağını da ekledi.

Baro başkanımız Türkiye'de 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında yapılan yargılamaları örnek göstererek, bu yargılamalardan elde edilen bilgi, birikim ve tecrübeleri aktardı. Aynı zamanda Beşşar Esed ve suç ortaklarıyla birlikte Sednaya cezaevi ve benzeri hapishanelerde işlenen suçların faillerinin de benzer şekilde yargılanması gerektiğini ifade etti.

Ayrıca Sednaya cezaevinde incelemeler yapıldığını, suç delillerinin kaybolmaması için acilen önlemler alınması gerektiğini, aksi hâlde her geçen gün delillere ulaşılmasında güçlük yaşanabileceğini, yine mağdurların ve müştekilerin tespit edilerek ifadelerinin alınması ve kayıt altına alınması gerektiğini, İstanbul 2 Nolu Barosunun bilgi, birikim ve tecrübelerini aktarmaya hazır olduklarını ifade etti.
Oldukça olumlu ve verimli bir görüşme gerçekleştirdiğimiz Yüksek Yargı Başkanının heyetimizden bazı talepleri de oldu. Heyetimizden mümkünse hemen aynı hafta hukukçulara verilecek eğitim programını hazırlayacak ve katkı sunacak Arapça bilen Türk hukukçular talep eden Başkan, Heyetimizde bulunan, bu konuda daha önce Arap ülkelerinde hâkim ve avukatlara eğitim verdiğini öğrendiği Prof. Dr. M. Refik Korkusuz'la diğer hukukçuların bir müddet Şam'da kalıp gerekli çalışmaları yapmaları talebinde bulundu. Mahkemelerin acil durumlar haricinde çalışmadığına, bu boşluğun bir an önce doldurulması gerektiğine işaret etti. Heyetimiz de bu konudaki taleplerin karşılanması için gerekli çalışmaların yapılacağını ifade etti.

Yüksek Yargı Mahkemeleri Başkanı Dr. Mazhar el Veys ile yapılan görüşme

İstanbul 2 Nolu Barosu Şam Büyükelçiliğinde

TÜRKİYE'NİN ŞAM BÜYÜKELÇİSİ GEÇİCİ MASLAHATGÜZARI BUR-HAN KÖROĞLU İLE GÖRÜŞME

Baro heyetimiz Türkiye'nin Şam Büyükelçisi Geçici Maslahatgüzarı Prof. Dr. Burhan Köroğlu ile Türkiye'nin Şam Büyükelçiliğinde bir görüşme gerçekleştirdi. Yapılan görüşmede, İstanbul 2 Nolu Barosunun faaliyetleri, Suriye'ye yapılan gezinin amacı ve yetkililerle kurulan temaslar hakkında bilgi verildi.

Türkiye'nin Şam Büyükelçisi Geçici Maslahatgüzarı Prof. Dr. Burhan Köroğlu, heyetimizi kabulünde Suriye'de geçmişte yaşananlar ve mevcut yönetim döneminde gelişen olaylar ile güncel gelişmeler hakkında bilgi verdi. Suriye'nin yaşadığı zorluklar ve Türkiye'nin rolü hakkında bizleri bilgilendiren Köroğlu, mevcut yönetimle devam eden iyi ilişkilerin artarak sürdüğünü, uyum ve iş birliği içerisinde çalışıldığını belirtti. Türkiye'nin bilgi, birikim ve tecrübesinin Suriye'ye aktarıldığını; kurumlarımızın ve insani yardım faaliyeti yürüten sivil toplum kuruluşlarımız başta olmak üzere pek çok kişi ve kuruluşun canla başla çalıştığını ifade etti. Elçilik olarak bunların koordinasyonu ve organizasyonu konusunda ellerinden geleni yaptıklarını ve yapmaya devam edeceklerini söyleyen Köroğlu, İstanbul 2 Nolu Barosunun da yirmi üç kişilik yetkin bir heyetle gelmesinin anlamlı ve önemli olduğunu vurgulayarak bu tür organizasyonların artarak devam etmesi gerektiğini belirtti. Baro Başkanımız Av. Yasin Şamlı da, heyetin gezisinin amacını ve hedeflerini anlatarak yapılan gezi ve yetkililerle kurulan temaslar hakkında bilgi verdi. Suriye'de yaşananları yerinde görmek, yetkililerle görüşmek, bilgi, birikim ve tecrübelerini aktarmak arzusunda olduklarını, yapılan görüşmelerin oldukça verimli geçtiğini, hukuki bilgi ve deneyimlerini aktardıklarını, bundan sonra da katkı vermeye devam edeceklerini ifade etti.

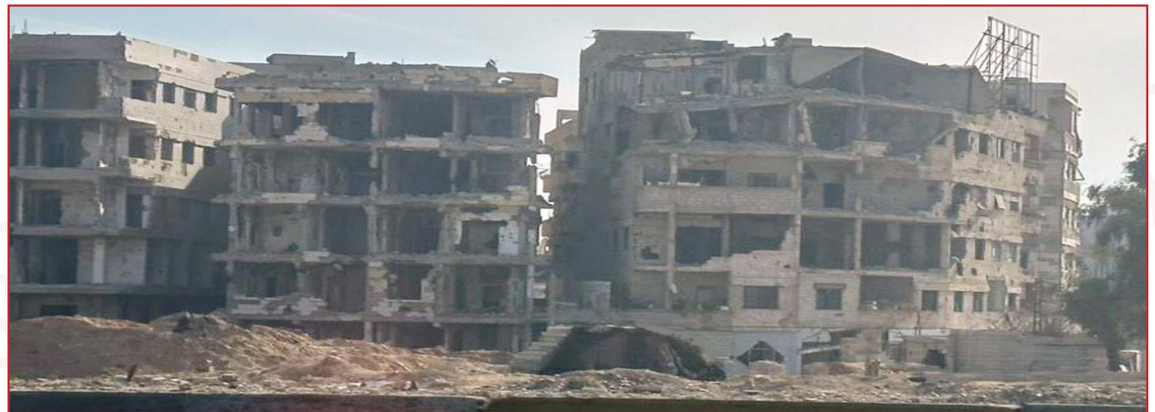

Savaş nedeniyle harap ve metruk hale gelen binlerce yapı yol boyunca görülmekte

Savaş nedeniyle harap ve metruk hale gelen binlerce yapı yol boyunca görülmekte

Ülkenin Genel Durumu

YIKILMIŞ BİR ÜLKE SURİYE

Baas rejiminin darbesiyle iktidarı ele geçiren Esed ailesi yaklaşık altmış yıl boyunca ülkeyi baskıyla yönetti. Ülkede hüküm süren söz konusu baskıcı rejim dolayısıyla halkla yöneticiler arasında ciddi bir uçurum oluşmuştu. Gördüğümüz Suriye; yolları olmayan, su, elektrik, kanalizasyon gibi altyapı hizmetleri verilmeyen, çöpleri toplanmayan, Şam merkezinde bile günde sadece bir saat elektrik verilen, ekonomik durumu elverişli olanların ve iş yerlerinin jeneratör kullanarak ihtiyaçlarını karşılamaya çalıştığı, parası sürekli değer kaybeden ve deste hâlinde banknotların bile hiçbir değeri olmayan, pasaportu hiçbir değer ihtiva etmeyen varil bombalarıyla binaları yıkılıp insanları öldürülmüş, göç ettirilmiş bir ülke durumundaydı.

2011 yılı nüfus sayımında ülke nüfusu yaklaşık yirmi iki milyon olarak tespit edilmiştir. Bu nüfusun üçte biri evlerini terk ederek başka ülkelere göç etmek zorunda kalmıştır. Önemli bir kısmı ise Suriye'de yaşadığı evlerini terk ederek Türkiye sınırına yakın Atme Çadır Kenti gibi yaşam koşullarının çok zor olduğu çadırlarda veya bir-iki odalı briket evlerde yaşamak zorunda kalmıştır. Suriye içine veya dışına göç etmek zorunda kalanlar zor şartlar altında da olsa hayatlarını devam ettirmişlerdir. Yüzbinlerce insansa katledilerek yaşam hakkı elinden alınmıştır. Bu şartlar altında sağlıklı bir nüfus sayımı yapılması ve nüfusun tespit edilmesi mümkün olmadığı için kesin bir sayı da verilememektedir. Suriye seyahati sırasında edinilen gözlemler neticesinde her yerin yıkılarak harabeye dönmesi sebebiyle ülkenin eski hâline dönüş sürecinin uzun ve zor olacağı anlaşılmaktadır.

HAMA

Suriye'nin dördüncü büyük şehri olan Hama "su değirmenleri şehri" olarak bilinen antik bir şehirken "Hama katliamı" ile anılan bir şehir haline gelmiştir. Hama katliamlarına ayrı bir başlıkta değinilecektir.

Şehir merkezinde Hama ile özdeşleşen su değirmenlerinin yer aldığı, yol boyunca su değirmenlerinin görüldüğü Hama ziyaretimizde şehir merkezi oldukça canlı ve hareketliydi. Gazze'de ateşkes antlaşmasının imzalanması sebebiyle anma ve kutlama programı hazırlıkları yapılmaktaydı. Şehrin kenar mahallelerindeki görüntüler savaşın etkilerini daha çok hissettiriyordu. Bazı mahalleler tamamen yıkık hâldeydi. Kırsal bölgeler ise hayalet köylerle kaplıydı. Hama'nın tarım ve hayvancılıkta güçlü olduğu, özellikle süt ürünlerinin üretildiği bilinmektedir. Yıkım sebebiyle bu üretimlerin yapılamadığı müşahede edildi.

Hama şehri ile özdeşleşen su değirmeni

Şehir Merkezlerinde bile savaş nedeniyle harabe hale gelen yapılar göze çarpmaktadır

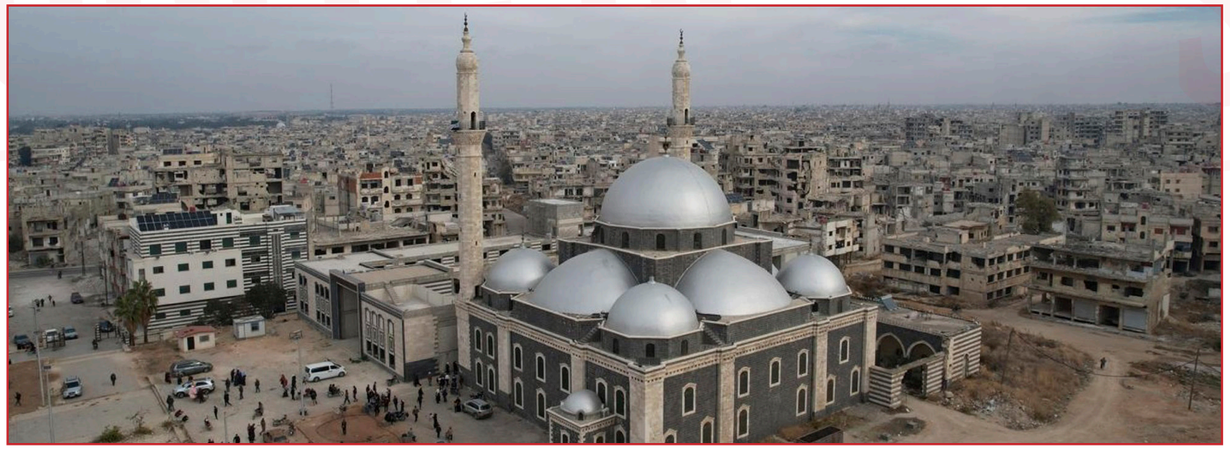

Harabeye dönen Halidiyye'de tadilat gören Halid bin Velid Cami ve Halidiyye Mahallesi

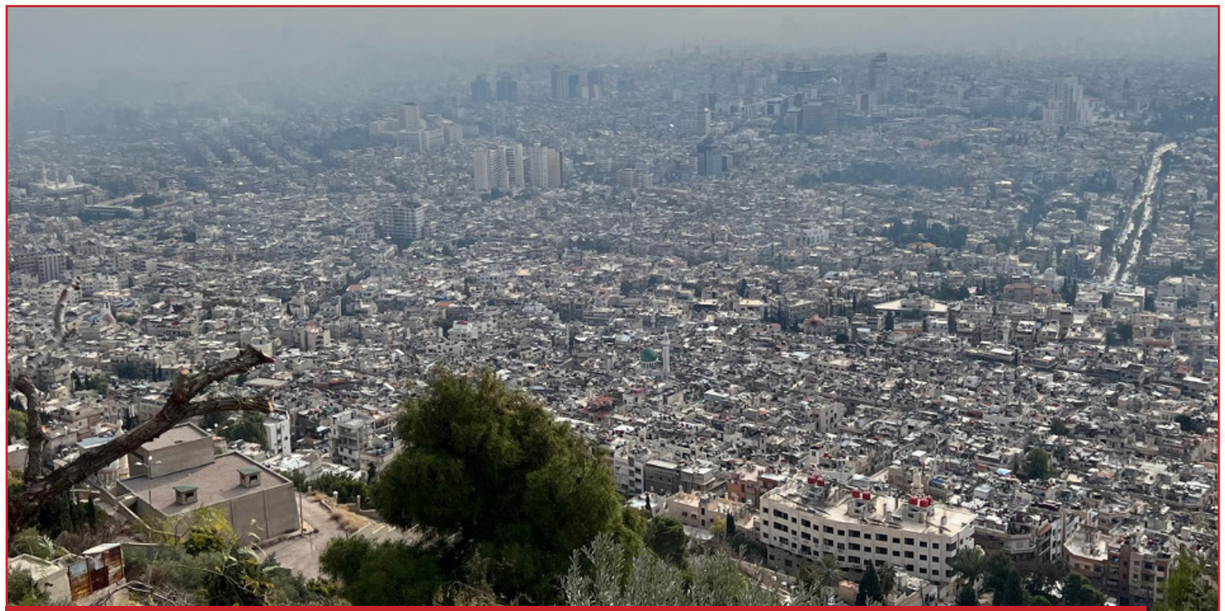

Kasiyun dağından Şam'ın panaromik görünümü

HUMUS

Halep ve Şam'dan sonra ülkenin üçüncü büyük şehri olan Humus, Asi nehri üzerine kurulmuş olup Halid bin Velid'in şehri olarak bilinmektedir. Halep ve Şam arasında yer alan Humus bulunduğu konum itibariyle tarihin her döneminde kritik önem taşımış, iç savaştan da en çok etkilenen şehirlerden biri olmuştur.

Humus'un tarihi zenginliklerinden biri de Halid Bin Velid'in kabrinin Humus'ta bulunmasıdır. Humus'ta vefat eden Halid bin Velid'in kabri kendi adını taşıyan Halid bin Velid Camisindedir. Ayrıca Humus'ta Halidiye ismini taşıyan bir mahalle bulunmaktadır.

Baas rejimine karşı mücadele eden muhaliflerin yoğun bulunduğu bu mahalle savaştan oldukça etkilenmiş olup tıpkı Yermuk Kampı gibi yerle bir edilmiş, harabe hâline getirilmiştir. Halidiye mahallesinde heyetimiz gezerken yıkık binalar arasında yaşamaya çalışan insanlar ve her şeye rağmen yaşama sevincini kaybetmeden salıncakla sallanan çocuklar görülerek fotoğraflandı.

İç savaştan önce ülkenin en önemli sanayi merkezlerinden biri olan Humus, Halep ve Hama'yla birlikte muhaliflerin eline geçtikten sonra Esed rejiminin saldırıları son bulmuş, Şam yolu açılarak rejim yıkılmış ve Beşşar Esed Suriye'den kaçarak Rusya'ya sığınmıştır. Bu bakımdan Humus önemli bir direniş merkezi işlevi görmüş, ancak bedeli çok ağır olmuş, şehrin özellikle kenar mahalleleri yerle bir edilmiştir.

Yaşamak için neye ihtiyaç duyar insan? Dört duvar ve bir çatı olmadan da yaşayabilir mi? Bazen bir fotoğraf, çok şey anlatır. Yaşıtları annelerinin kucağında, sıcak yuvalarında oyunlar oynarken, yıkıntılar arasında sana gülümseyen bir çocuğun gözlerinde umudu görürsün. O, öyle bir umuttur ki harabeye dönmüş bir ülkeyi baştan inşa edecek gücü yükler yüreğine. Küçücük elleriyle salıncağın iplerine tutunan bir çocuktan, hayata sımsıkı tutunman gerektiğini; yüzündeki gülümsemeden, dünya başına yıkılsa da "Elhamdülillah" demen gerektiğini öğrenirsin. Yıkıntılar arasından sana umutla bakan bir çocuk, bir ülkenin tekrar dirileceğine dair inancını güçlendirir.

Humus Halidiyye mahallesinde her şeye rağmen yıkıntılar arasında oynayan bir çocuk

ŞAM

Suriye'nin başkenti olan ve Dımaşk olarak da adlandırılan Şam, Esed rejiminin uzun süre hüküm sürdüğü bir yer olup Şam şehir merkezinde savaş yokmuş gibi yanılgılı bir canlılık ve hareketlilik sürse de, esasen altyapısı çökmüş, günde en fazla bir saat elektrik verilebilmekte, kanalizasyon ve su gibi hizmetler bulunmamakta, halk kendi ihtiyaçlarını kendisi karşılamaya çalışmakta, elektrik ihtiyacı jeneratörler ve güneş enerjileriyle sağlanmakta, benzin bidonlarıyla yakıt taşıyıp satılmaktadır. Kenar mahalleler ise tamamen kaderine terk edilmiş, şehrin hemen kenarında bulunan Yermuk Kampı, Guta gibi yerler de varil bombalarıyla yerle bir edilmiş hâldedir. Şehrin sembolü olan Emevi Camisi (Şam Ulu Cami) ayakta kalabilmiştir. Bir kısmı zarar görmüş Kapalı Çarşı'nın ise büyük kısmı ayakta kalarak işlevini devam ettirmektedir. Emevi Camisinin hemen yanında bulunan Selahaddin Eyyubi'nin kabri ve Türk Hava şehitlerinin kabri de heyetimizce ziyaret edildi. Şehri tepeden gören Kasiyun dağından Şam şehrinin panoramik manzarası görüldü. Sednaya cezaevi, Yermuk Kampı ziyaret edilerek yetkililerle resmî görüşmeler de Şam şehrinde gerçekleştirildi.

İstanbul 2 Nolu Baromuz Şam Emevi Camisinde

Yıkıntılara rağmen Halep merkezi canlılığını koruyor

HALEP

Suriye'nin ticaret bakımından en yoğun, nüfus bakımından en kalabalık ve birçok açıdan en önemli şehirlerinden olan Halep, iç savaştan oldukça fazla etkilenmiştir. Çatışmaların yoğun yaşandığı Halep, 2016 yılına kadar muhalifler tarafından idare edilirken Rusya ve İran'ın Baas rejimine verdikleri destek sonrasında yoğun bombardımanına maruz bırakılarak Baas rejiminin kontrolüne geçmiştir.

Halep şehir merkezi, Yermuk medresesi, Halep Kalesi, Halep çarşısı ve Halep Emevi Camiinde (Ulu Cami) incelemelerde bulunan heyetimiz, şehir merkezinin dahi çok büyük zarar gördüğünü, binaların ve camilerin birçoğunun yıkıldığını tespit etti. Yıkılmayan binaların da kurşun ve varil bombalarıyla büyük hasara uğratılarak oturulamaz hâle getirildiği müşahede edildi. Varil bombalarıyla yıkılmış bir ülkenin göç etmeyen halkıysa bu yıkıntıların arasında hayata tutunmaya çalışmaktadır.

Halep Yermuk Medresesinde heyetimiz tarafından sıcak yemek dağıtımına iştirak edilerek yardım faaliyetleri noktasında gözlemlerde bulunuldu. Ayrıca ihtiyaç sahibi olan halkla görüşmeler gerçekleştirilip dertleri dinlendi. Halkın sorunları ve ihtiyaçları tespit edilerek gerekli ve çözüm odaklı değerlendirmeler yapılarak kardeşliğimiz ve desteğimiz vurgulandı Halep Büyük Cami ziyaret edilerek, yapılan bombalamalar neticesinde aldığı büyük hasarlar heyetimizce tespit edildi. Caminin, aldığı hasarlar neticesinde ibadete kapatıldığı görüldü. Yeni yönetim tarafından restorasyon çalışmalarının başlatıldığı, bir yıl içerisinde ibadete açılacağı tarafımıza ifade edildi.

Ayrıca caminin bitişiğindeki Halep'in en meşhur çarşılarından olan Al-Madina Eski Çarşısının da bombalamalar neticesinde kullanılamaz hâle getirildiği görüldü.

Heyetimiz, Halep Kalesi'ne çıkarak şehrin genel durumunu ve yıkımın boyutunu panoramik olarak yerinde gözlemlemeyi amaçladı; ancak güvenlik görevlileri tarafından, kaleye çıkışın mevcut güvenlik tedbirleri kapsamında yasak olduğu bildirildi. Baro başkanımız tarafından alınan özel izinle heyetimiz kaleye çıkarak gözlem yapma fırsatı buldu. Halep Kalesinden şehre bakıldığında bütün binaların zarar gördüğü, kullanılamaz hâle geldiği gözlemlendi. Yaşanan ağır yıkıma rağmen, halkın yeniden ayağa kalkmak adına sergilediği azimli mücadele yerinde gözlemlenmiştir.

Halep Kalesi girişinde Baro heyetimiz

İdlib Bölgesinde kamplara genel bakış

İDLİB

Suriye'nin kuzeybatısında yer alan ve Hatay ilimize sınırı olan İdlib, Halep'e yaklaşık 60 km uzaklıktadır. 2011 yılında başlayan Suriye iç savaşından sonra muhalif güçlerin kontrolünde olan ve savaştan kaçan kişilerin hayatlarını kurtarmak için sığındığı İdlib bölgesi, pek çok kampın ve yaşam merkezinin bulunduğu bir yerdir.

Suriye'nin önemli tarım merkezlerinden olan ve özellikle zeytin üreticiliğiyle öne çıkan İdlib bölgesinin, Suriye'nin diğer bölgelerine göre altyapı hizmetleri bakımından daha iyi durumda olduğu gözlemlendi. Mevcut yönetim tarafından altyapı çalışmalarına önem verildiği, elektrik hizmetinin kesintisiz sağlandığı ve yolların asfaltlandığı görüldü.

Türkiye'ye sınır olması sebebiyle AFAD, TİKA, Diyanet gibi birçok kurumun yanı sıra Fetih İnsani Yardım Vakfı, İHH İnsani Yardım Vakfı, Deniz Feneri Derneği, Cansuyu Derneği gibi Türkiye merkezli sivil toplum kuruluşlarının yardım faaliyetlerinin yoğun olduğu bir bölgedir.

Suriye yeni yönetiminin yetkilileri, Suriye'nin tamamına hâkim olmadan önce İdlib bölgesinin yönetiminde kazandıkları tecrübenin bütün ülke yönetimi için bir zemin oluşturduğunu tarafımıza ifade etti. İdlib'deki faaliyetlerin Suriye halkı için önemini anlatan pek çok yönetici, İdlib'deki yönetimleri sürecinde yaptıklarının halk nezdinde de yapacakları faaliyetlerin işareti olarak görüldüğünü gurur ve mutlulukla ifade etti.

Soykırıma Uğramış Bir Millet

Hama katliamı sonrasında çekilen bir fotoğraf katliamı anlatmaya yetmiyor

1982 HAMA KATLIAMI

Suriye'de Baas rejiminin baskı ve katliamlarının sembol şehirlerinden biri de Hama şehridir. Zira 1982 yılında kırk bin masum insan Hafız Esad tarafından katledilmiştir.

1982 Hama Katliamı tarihine kısaca değinmek gerekirse; Arap sosyalizmi ve Arap milliyetçiliğini savunan Baas rejimi, kendisi dışındaki yapılanmaları tehdit olarak algılamakta ve iktidarını sağlamlaştırmak için her türlü yola başvurmaktan çekinmemekteydi. Hafız Esad yönetimi tarafından Nisan 1964'te kendi iktidarına karşı isyan olduğu bahane edilerek, Müslüman Kardeşler yapılanmasının yaklaşık yüz kişilik lider kadrosu Hama şehrinde katledilmiştir. Müslüman Kardeşlerin bir kısmı tutuklanmış bir kısmı da göç etmek zorunda bırakılmıştır.

Yine 1980 yılında Hafız Esad'a karşı suikast girişiminde bulunulduğu iddia edilerek pek çok kişi tutuklanmıştır. Sözde başarısız suikast girişiminden sadece birkaç saat sonra cezaevlerinde tutuklu bulunan yaklaşık bin kişi, hapishanelerindeki hücrelerde idam edilmiştir. Baas rejimi baskısını artırarak sistematik işkence ve toplu tutuklamalar gerçekleştirip, özellikle önde gelen kişileri öldürerek muhaliflerini sindirmeye çalışmıştır. 1980 yılında kabul ettiği yasayla Müslüman Kardeşler yapılanmasına üye olanları terörist olarak tanımlamıştır.

Hama şehrindeki halk, dindar olduğu için Baas rejimi açısından bir tehdit ve potansiyel düşman olarak görülmüştür. Bu şehrin sakinleri Müslüman Kardeşler örgütü üyesi olarak gösterilmiştir.

1982 yılında ise Hama şehri, Baas rejimine bağlı güçlerce kuşatılarak hem havadan hem de top ve tank atışlarıyla bombalanmıştır. Uluslararası Af Örgütü, Baas rejimine bağlı güvenlik güçlerinin piyade ve tankların dar sokaklardan geçişini kolaylaştırmak için eski şehir merkezini havadan bombaladığını, çatışmaların ilk dört gününde binaların tanklar tarafından yıkıldığını, eski şehrin büyük bir kısmının yerle bir edildiğini belirtmiştir. Ayrıca rejim güçleri tarafından kimyasal silahlar kullanıldığına dair bazı raporlar da vardır. Top atışlarıyla yıkılan enkazların altındaki tüneller dahi yakıt pompalanarak şehrin alt yapısı imha edilmiş, buralarda saklananlar da öldürülmüştür.

Baas güçlerinin ayrım gözetmeksizin gerçekleştirdiği bombardımanda şehrin birçok semti, caddesi, tarihî alanı, camii ve kilisesi yerle bir olmuş, şehirde bulunan Azm Sarayı büyük hasar görmüştür. Baasçı paramiliterler tarafından şehir haftalarca yağmalanmış, çok sayıda aile toplu hâlde öldürülmüştür. Baas rejiminin saldırılarında siyasi eğilimleri ne olursa olsun tüm Hama halkı kadın veya çocuk ayrım gözetilmeksizin hedef alınmıştır. Hama katliamında ölenlerin sayısı tam olarak bilinmemekle beraber katliamı gerçekleştiren -aynı zamanda Hafız Esad'ın kardeşi olan- Rıfat Esad, gazetecilere verdiği bilgide otuz sekiz bin kişinin yaşamını kaybettiğini açıklamıştır. Suriye İnsan Hakları Komitesinin rakamlarına göre yaklaşık kırk bin kişi öldürülmüştür. 1982 Hama katliamı sırasında şehrin yaklaşık üçte ikisi yıkılmıştır. Bu vahşi katliamdan sonra Suriye'de Baas rejimine karşı muhalefet ortadan kalkmış, sağ kalan muhalifler ya tutuklanmış ya da başka ülkelere kaçmak durumunda kalmıştır. Katledilmekten, idam edilmekten, ülke dışına kaçmaktan kurtularak ülke içinde kalan muhalifler ise sessiz kalmayı tercih etmiş; Suriye içinde veya dışında önemli bir muhalefet kitlesi uzun süre ortaya çıkamamıştır.

YERMUK KAMPI VE KATLIAMI

Yermuk Kampı Şam'ın merkezinden 8 kilometre uzaklıkta olup 2,11 kilometrekarelik bir alanda kuruludur.1948 Arap-İsrail Savaşı sonrası canlarını kurtarmak için Filistin'den ayrılan mültecilerin barınması için kurulmuştur. İsrail'in Filistin topraklarını işgal etmesi sonucu, yüz binlerce Filistinli göç etmek zorunda kalmıştır. Birçoğu Ürdün, Lübnan ve Suriye gibi komşu ülkelere sığınmıştır. Suriye, 1950'lerde Filistinli mülteciler için çeşitli yerleşim alanları oluşturmaya başlamış ve 1957'de Yermuk Kampı resmî olarak açılmıştır. Başlangıçta sadece bir mülteci kampı olarak tasarlanan Yermuk, zamanla Şam'ın önemli bir yerleşim bölgesi hâline gelmiştir. Suriye'de sınırlı vatandaşlık hakkı tanınan kamptaki Filistinliler, eğitim ve çalışma imkânlarından yararlanabiliyor ancak tam vatandaşlık hakkına sahip olamıyordu. Yıllar içinde Yermuk, Filistin kültürünün, mücadelesinin ve dayanışmasının önemli bir merkezi hâline gelmiştir. Şehirleşme süreciyle birlikte kampın içinde ticaret, eğitim kurumları, sağlık hizmetleri gelişmiş ve nüfus dört yüz bini aşmıştır. Ancak bu görece istikrarlı yaşam, 2011'de başlayan Suriye iç savaşıyla yerle bir olmuştur.

Yermuk kampındaki yüzlerce sokaktan sadece biri

Bilindiği gibi 2011'de başlayan Suriye iç savaşı, Yermuk'u da doğrudan etkilemiş ve 2012'den itibaren kamp, çatışmaların ortasında kalarak büyük bir insanlık dramına sahne olmuştur. Bombalamalarda birçok insan hayatını kaybetmiş, sağ kalanlarsa açlıkla boğuşmuştur. Yiyecek bulamayanlar ağaç yapraklarını yemek zorunda

Yermuk kampında mezarlıklar dahi bombalanmış durumda

kalmıştır. Elektrik ve su kesilmiş, tıbbi malzeme sıkıntısı hat safhaya ulaşmıştı. 2015'te IŞİD'in de kampa girmesiyle birlikte durum daha da kötüleşmiştir. IŞİD/DEAŞ'in, hem rejim güçleriyle hem de içerideki muhalif gruplarla çatışmalara girmesi ile beraber bu süreçte sivil halk tamamen çaresiz bırakılmıştır.

Heyetimizin; Yermuk Kampı, Guta Bölgesi, Hama, Humus ve İdlip şehirlerindeki tespitlerinden sonra bu şehirlerdeki yıkımı ve katliamı gören Baro başkanımız Av. Yasin Şamlı "Suriye'nin iki kelimeyle 'yıkılmış ülke' olarak özetlenebileceğini" ifade etti. Bombalama, katliam ve yıkımın dört yüz bin Filistinlinin yaşadığı Yermuk'tan başlamasınınsa manidar olduğunu belirten Şamlı, Gazze'deki yıkım ve soykırımla, Yermuk ve Suriye'deki katliam ve yıkımın benzerliklerine dikkat çekerek her iki soykırım ve yıkımı yönetenlerin aynı akıl tarafından idare edildiğinin altını çizdi.

Birleşmiş Milletler (BM) ve insani yardım kuruluşları, Yermuk'e erişim sağlamaya çalıştı ancak Suriye hükûmeti bu yardımların çoğunu engelledi. 2014-2015 yıllarında en az iki yüz kişinin açlıktan öldüğü rapor edildi. İnsanlar çöplerden yiyecek toplamaya, hayvan yemlerini öğütüp un yapmaya başladı. BM yetkilileri Yermuk'u "dünyadaki en kötü insani krizlerden biri" olarak tanımladı.

Suriye rejimi, Yermuk'u muhalif unsurlardan temizlemek bahanesiyle 2015 ve 2018 yılları arasında ağır bombardımanlar gerçekleştirdi. 2018'de rejim güçleri, Rusya'nın desteğiyle kampı

Fotoğraflar Yermuk kampında yaşanan katliamı anlatmakta yetersiz kalıyor

tamamen ele geçirdi. Ancak bu süreçte binlerce insan öldü, on binlerce insan evini terk etmek zorunda kaldı.

Özellikle 2015'te IŞİD'in kampa girmesi ve Esed rejiminin kampı bombalaması, tam anlamıyla bir katliama neden oldu. Bombardımanlar sonucu yüzlerce sivil hayatını kaybetti, bazıları yıkılan binaların altında kaldı, bazıları açlıktan öldü. O dönemde kampta mahsur kalan insanlar, sosyal medyada açlık ve bombalamalar yüzünden hayatta kalamayacaklarını duyuran mesajlar paylaşıyorlardı. 2018'de Esed rejimi kampı tamamen kontrol altına aldığında, Yermuk artık harabeye dönmüştü.

Yermuk Kampı, bir zamanlar Filistinli mültecilerin umut ve dayanışma merkeziyken, artık büyük ölçüde yıkılmış ve terk edilmiş bir bölge hâline geldi. Binlerce insanın öldüğü, on binlercesinin yerinden edildiği bu trajedi, savaşın sivillere ne denli büyük bir bedel ödettiğini göstermektedir.

Yermuk Mülteci Kampı'nda son derece zor koşullar altında yaşamlarını sürdürmeye çalışan Filistinli mülteciler, rejim güçleri tarafından gerçekleştirilen varil bombalı saldırılar dolayısıyla ağır insan hakları ihlallerine ve ciddi bir insani trajediye maruz kalmıştır. 2012'den itibaren rejim güçleri ve terör örgütleri arasında sıkışıp kalan bu bölge açlık, bombardıman ve insani yardımların engellenmesi gibi yoğun insan hakları ihlallerinin meydana geldiği ciddi bir felaket yaşamıştır. İnsan hakları ihlalleriyle dolu bir felaket yaşamıştır. Günümüzde ise büyük ölçüde harabeye dönen kamp hem Filistin davasının hem de Suriye'deki savaşın yarattığı yıkımın bir sembolü olarak varlığını sürdürmektedir.

Yermuk Kampı'nda meydana gelen can kayıplarına dair kesin sayıların tetkik ve tespiti, savaş koşullarının güvenilir veri elde etmeyi güç hale getirmesi dolayısıyla mümkün olamamaktadır. Ancak daha önce dört yüz bin kişinin yaşadığı Yermuk Kampında bugün yıkıntılar arasında bin dört yüz kişinin yaşadığı ifade edilmektedir. Burada yaşayan dört yüz bin bin kişiden çoğunun ağır bombardıman altında öldürüldüğü, 2018'de rejimin kampı ele geçirmesinin ardından on binlerce insanın zorla yerinden edildiği, hayatta kalanların çoğunun Suriye içinde başka yerlere sürüldüğü veya mülteci olarak başka ülkelere kaçtığı, burada yaşayanlar tarafından ifade edildi.

Yermuk Kampı ziyaretimizde, içinde insanların yaşayabileceği sağlam bir bina bırakılmadığını, tamamen yok edilmiş bir şehrin kalıntılarının olduğunu görmek yaşanan soykırımın boyutunu anlamak açısından çok önemliydi. Bu görüntüler karşısında gerçekleştirilen hukuki ihlallerin boyutunu tahmin etmek zor değildi.

Yermuk kampında artık sıradan hale gelmiş bir görüntü

GUTA KATLİAMI

Guta, Suriye'nin güneybatısında, doğu ve güney kenarı boyunca Şam şehrini çevreleyen kırsal bir bölgedir. Dünyanın en verimli alanları arasında sayılan, meyve ağaçlarıyla dolu zengin bahçelerin bulunduğu geniş bir ovadır. Suyu bol, ağaçları gür, Barada Nehrinin geçtiği verimli arazilere sahiptir. Guta, Batı Guta ve Doğu Guta olmak üzere birbirine bağlı iki parçaya ayrılmaktadır.

Guta, Mart 2011'de başlayan Suriye devriminin kıvılcımının ilk ateşlendiği yerlerden biridir. Beşşar Esed rejimine karşı barışçıl protestolara katılan Doğu Guta sakinlerinin bu protestoları Baas rejimi tarafından tutuklamalar, cinayetler ve insanları zorla yerinden etmeler ile karşılık bulmuştur.

Şam'ın hemen kenarında bulunan bölge 2012 yılında Baas rejiminin kontrolünden çıkınca varlığını büyük ve ciddi bir tehdit altında gören rejim güçleri bölgeyi sıkı bir kuşatma altına almıştır. Bu kuşatma ciddi gıda ve ilaç sıkıntısına yol açmıştır. Kuşatma ve baskılardan sonuç alamayan Esed rejimi tarafından 21 Ağustos 2013 tarihinde Şam'ın doğusunda yer alan Guta bölgesine yönelik olarak sarin gazı kullanılmak suretiyle bir katliam gerçekleştirilmiş olup söz konusu kimyasal saldırı, Guta Katliamı olarak bilinmektedir. Bu kimyasal silahla yapılan saldırı sonrasında aralarında kadın ve çocukların da bulunduğu bin dört yüz elliden fazla kişi hayatını kaybetmiş, on binlerce kişi yaralanmıştır.

Bu kimyasal saldırı sonrasında saldırı yapılan bölgenin muhaliflerin kontrolü altında olması ve muhaliflerin sarin gazına ulaşmasının imkânsızlığı, bu saldırıyı yapanın Esed rejimi olduğunu göstermiştir. Bu kimyasal saldırı sonrası ABD dâhil pek çok ülke, saldırının sorumlusunun Baas rejimi olduğunu ve Esed hükûmetinin bu kimyasal saldırının sonuçlarına katlanması gerektiğini ifade etmiştir. Uluslararası kamuoyunda bir baskı oluşturulmuş ancak kısa bir süre sonra bu katliam unutulmuştur. New York merkezli İnsan Hakları İzleme Örgütünün (HRW) raporuna göre Esed rejimi, Doğu Guta'nın başta Zemalka mahallesi olmak üzere bölgeye karadan karaya en az sekiz roketle kimyasal saldırı düzenlemiş, saldırılarda, sarin gazı ya da benzer zehirli kimyasal içeriğe başvurulmuştur. Bu saldırılar sonrasında Doğu Guta'nın Cobar, Harasta, Kabun gibi mahalleleri enkaz hâline gelerek ağır hasar alarak enkaz haline

Sivillere yönelik hak ihlallerini belgeleyen Suriye İnsan Hakları Ağı (SNHR), Esed rejimi ve destekçilerinin, iktidarda kalmak için halkına ve ülkesine karşı açtığı savaşta, Aralık 2012-Ağustos 2023 döneminde iki yüzden fazla kimyasal silah saldırısında bulunduğunu açıklamıştır. Esed rejiminin kendisine direnen ve muhalefet eden güçlere karşı başkaca yerlerde de kimyasal silah kullandığı tespit edilmesine rağmen uluslararası hukuk kuralları uygulanmamış, savaş suçlarına karşı devletler ve insanlık ne yazık ki gözünü kapatmıştır.

Guta'nın genel görünümü yaşanan katliamın boyutlarını özetliyor

Guta ve Yermuk kampı Suriye'nin pek çok yeri gibi harabelerle dolu

Guta'da her yer harap olmuş durumda

Sednaya Hapishanesi İşkence ve Katliamlar

Fotoğraflar Yermuk kampında yaşanan katliamı anlatmakta yetersiz kalıyor

Pek çok insanın katledildiği ve dayanılmaz işkencelere maruz bırakıldığı Sednaya, başkent Şam'ın merkezine yaklaşık 30 km uzaklıktadır. Sednaya hapishanesi "insan mezbahası" veya "Suriye'nin Guantanamosu" olarak da bilinmektedir. Suriye rejiminin iktidarını korumak için hükûmete karşı olanları ve siyasi mahkumları tuttuğu, sistematik olarak işkence uyguladığı ve infazlarını gerçekleştirdiği bir infaz yeridir. Baas rejiminin devrilmesinden sonra dünya kamuoyu, otuz binden fazla kişinin işkence edilerek infaz edildiği bu cezaevini, öğrenebildi. Yeraltı hücreleri, gizli odalar, pres makineleri, kimyasallar, variller ve daha niceleri TV ekranlarında ancak Esed kaçtıktan sonra görüntülenebildi.

İstanbul 2 Nolu Barosu heyeti olarak özellikle görmek ve yerinde inceleme yapmak istediğimiz bir yerdi. Sednaya Hapishanesine Şam merkezinden yaklaşık kırk dakikalık bir sürede gidilmektedir. Kontrol ve mevzi noktalarıyla sarılmış bir askerî üssün hemen yanında bulunan hapishane, yerden ve havadan çok iyi korunan bir yerde bulunmaktadır.

Sednaya hapishanesinin zemini kazı yapılarak kaçılmasını önlemek için kalın betonlarla kaplanmıştır. Etrafı da mayınlar ve tel örgülerle sarılı durumdadır. Ayrıca askerî birlik ile kuşatılmış durumdadır.

Sednaya'nın cezaevinden ziyade "işkence merkezi" olarak isimlendirilmesi, gerçeğe daha uygundur. Zira hapishane/cezaevi olarak bilinen yerler, suçluların cezalandırılması ve ıslahı maksadıyla hapsedildiği yerlerdir. Sednaya İşkence Merkezi dediğimiz bu korkunç yerdeyse mahkûm veya tutukluların kaldığı koğuşların ayakta dururken dahi birbirine temas edecek sıkışlıkta insanla doldurulduğu yetkililer tarafından ifade edildi.

Daha vahimi insanların organlarını kesmek için "organ kesme makinesi", cesetlerin fazla yer kaplamaması için kemikleri kırıp ezen "pres makinesi", parçaladıkları insan kemiklerini ve tanınmamasını istedikleri cesetleri içine attıkları "asit bidonları" bizzat heyetimizce incelenerek fotoğrafları çekildi.

Sednaya cezaevine girildiğinde ilk önce ağır bir koku dikkat çekmektedir. Etraf incelendiğinde bu kokunun, kan ve ceset kalıntılarından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Yaşanan bu işkencelerin ve katliamların üzerinden uzun bir zaman geçmesine rağmen bu denli keskin bir kokunun hâlen varlığını sürdürmesi, çok sayıda insanın ağır işkencelere tabi tutulduktan sonra pervasızca katledildiğini, insanların kanlarının ve ceset parçalarının etrafta uzun süre kaldığını göstermektedir.

Duvarlarına kan ve ceset kokusunun sindiği bu işkence merkezinin; işkence aletlerinin ve katledilen insanların fotoğraflarının yer aldığı bir müzeye dönüştürülerek dünya kamuoyunun bilgisine sunulması gerektiği yetkililere ifade edildi.

Sednaya İşkence Merkezinin içinde 10 m 'lik alanlardan oluşan ve büyük, ağır demir kapılara sahip hücreler bulunmaktadır. Bu dar hücrelerde yetkililerin ifade ettiği üzere 50-60 kişi bir arada sıkışık şekilde hapsedilmiştir. Bu hücreler; sadece bir lavabonun bulunduğu, yatacak ve oturacak yerlerin olmadığı, insanların uzanmasının dahi mümkün olmadığı karanlık alanlardan oluşmaktadır. Penceresi olmadığı gibi küçük bir ışığın dahi içeri girmemesi amacıyla, hava girmesini sağlayan dar boşluk kapatılmayı çalışılmıştır.

Hücrelerin içi heyetimiz tarafından incelendiğinde, yerlerde mahpusların kanlı elbiselerinin etrafa saçılmış olduğu tespit edildi. Aylar önce boşaltılmış olduğu hâlde oksijensizlikten ve kokudan nefes almakta dahi zorlandığımız bu hücrelerde insanların yıllarca ölmeden dayanabilmesi insan aklını zorlamaktadır.

Aşağı katlara indikçe şartların çok daha kötüleştiği, koku yoğunluğunun ve karanlığın daha da arttığı tespit edildi. Bodrum katların, tek kişilik hücrelerden oluştuğu görüldü. Yapılan ilk gözlemlerde bu alanların işkence ve infaz alanı olarak kullanıldığı; telefonların el fenerleri olmaksızın basılan yerin dahi görülemediği kadar karanlık hücrelerde mahpusların tutulduğu, yerdeki turuncu idam kıyafetlerinden ve işkence, infaz düzeneklerinden anlaşılmaktadır.

Bu incelemeler sırasında alanların darlığından ve ağır kokudan dolayı heyetimiz tarafından oldukça zor anlar yaşandı. Sednaya hapishanesinin durumu düşünüldüğünde insanların birbirine bu kadar kötülüğü, zulmü ve acıyı yaşatma psikolojisinin aklen izahı mümkün değildir.

Sednaya Hapishanesinde koğuşların genel görünümü

Baro heyetimiz Sednaya Hapishanesi ana bina giriş kapısında

Filistin Cezaevi, İşkence ve Katliamlar

Esed rejimi döneminde insanlığa karşı işlenen suçların ve soykırımın gerçekleştiği birçok şube bulunmaktaydı. Bu şubelerden biri de Şam'da bulunan 235 numaralı şube, diğer adıyla Filistin şubesiydi. Burası insanlara karşı yapılan zulümlerin hat safhada olduğu ve Suriyelilerin çok korktuğu Suriye Askerî İstihbaratına bağlı şubelerden biriydi.

Filistin Şubesi, özellikle terör suçlamasıyla gözaltına alınan ve içeri girer girmez aileleriyle irtibatını kaybeden kişilerin bulunduğu bir yer olarak bilinmektedir. Suriye askerî istihbaratının Şam'daki en önemli merkezlerinden olan ve onlarca yıldır terörle anılan Filistin Şubesi, 1969 yılında kurulmuştur. Suriye hükûmetine Filistinliler hakkında istihbarat toplamak üzere kurulan bu şube, özellikle "terörizm" suçlamasıyla gözaltına alınanlar için yıllar içinde Suriye'nin en ünlü gözaltı merkezlerinden biri hâline gelmiştir. Gözaltı merkezinin oldukça büyük olduğu, beş yüzden fazla personelin çalıştığı, gözaltı ve işkence için kullanılan üç yeraltı katının bulunduğu belirtilmektedir. Burası, gözaltı merkezi olarak adlandırılsa da bir nevi hapishane ve işkence merkezidir.

Hapishane, iki metreden daha uzun olmayan onlarca korkunç hücreden oluşmaktadır. Hapishanenin alt katlarında bulunan bu hücreler, tutsakların duvarlara yazdığı yazılarda "kâbus" olarak adlandırılmaktadır. Gözaltında kalıp daha sonra serbest kalanlar buranın hamamböcekleri, pireler, fareler ve bitlerle dolu olduğunu bildirmektedir. Ayrıca tutsaklara, kasten çok az miktarda yiyecek verilerek, ciddi kilo kaybetmelerine neden olunduğu belirtilmektedir. Bu odalarda kişisel ihtiyaçları gidermek için tuvalet dahi bulunmamaktadır. Tutsaklara iki şişe verildiği, birinci şişenin içme suyu, diğerinin tuvalet ihtiyacının giderilmesi için kullandırıldığı yetkililer tarafından tarafımıza ifade edildi.

Baas rejiminin vahşetini yansıtan onlarca hücrede, binlerce insanın, insanlık dışı koşullarda tutulduğu ifade edildi. İncelemelerde fiziki şartların, anlatılanlarla uyumlu olduğu gözlendi. Ayrıca bu istihbarat şubesinde gözaltında kalanların, görevliler ve gardiyanlar tarafından sık sık cinsel şiddete maruz kaldığı da tarafımızla paylaşılan bilgiler arasındadır. Bir kısım mahpusların da cezalandırılmak amacıyla toplu tecavüzlere maruz bırakıldığı tarafımıza ifade edildi.

İşkence yöntemleri arasında, metal bir sandalyeye bağlayarak şahsın omurgasına zarar vermek maksadıyla, tutuklunun başı, bacakları ve kolları bağlanarak hareketsiz hâle getirdikten sonra soruşturmacı tarafından dövüldüğü tarafımıza beyan edildi. Bir başka işkence yöntemi olarak gözaltına alınan kişinin, ayak parmakları yere değmeyecek şekilde tavana asılarak, elektrik verildiği ayrıca bu durumda hassas organlarına darbeler uygulandığı belirtildi. Tutsakların, acılarını ve umutlarını zeytin çekirdekleriyle duvarlara yazarak ve çizimler yaparak gösterdikleri sosyal medyaya da yansımıştır.

Beşşar Esed rejiminin 8 Aralık'ta devrilmesinin ardından, Filistin Şubesi yetkililerinin binadan ayrılırken belgeleri ateşe vererek delilleri ortadan kaldırmaya çalıştığı, bazı belgelerin yarısının yandığı tarafımızdan tespit edildi.

Gözaltı kayıplarının ve faili meçhullerin yakınları ilanla kayıpları arıyor.

Sezar Kanunları ve Ambargo

Değerini kaybetmiş Suriye parası desteler halinde kullanılabiliyor

Sezar Yasaları (Caesar Syria Civilian Protection Act), ABD tarafından Aralık 2019'da kabul edilen ve Haziran 2020'de yürürlüğe giren bir yaptırım yasasıdır. Yasanın temel amacı, Suriye'deki Beşşar Esed rejimi ve ona bağlı kurumları ekonomik olarak baskı altına almak ve savaş suçlarına karışan aktörleri cezalandırmaktır. Bu yasa, adını 2014 yılında Suriye'deki insan hakları ihlallerini belgeleyen ve "Sezar" kod adıyla bilinen bir Suriyeli askerî fotoğrafçının sunduğu kanıtlardan almıştır. Sezar, rejimin hapishanelerinde işlenen işkence ve insan hakları ihlallerini belgeleyen binlerce fotoğrafı kamuoyuna sunmuştur.

Sezar Yasası, sadece Suriye hükûmetine değil, aynı zamanda rejimle ekonomik veya askerî iş birliği yapan bireyler, şirketler ve devletlere de ağır yaptırımlar uygulanmasını öngörmektedir.

YASANIN HEDEFLEDİĞİ SEKTÖRLER VE YAPTIRIMLARIN KAPSAMI

HEDEFLENEN SEKTÖRLER

1- Petrol, doğal gaz ve enerji sektörü
2- İnşaat ve mühendislik sektörü
3- Askerî ve savunma sanayi
4- Finansal işlemler ve bankacılık

YAPTIRIMLARIN KAPSAMI

1- Esed rejimiyle iş yapan kişi ve kurumlara ABD yaptırımları uygulanması
2- Suriye Merkez Bankasının kara para aklama konusunda incelemeye alınması
3- ABD'de mal varlığı bulunan kişi ve şirketlerin varlıklarının dondurulması
4- Yaptırımlara uymayan ülke ve şirketlere ikincil yaptırımlar getirilmesi

Sezar Yasası, doğrudan Esed yönetimini hedef almakla birlikte, rejimle ekonomik bağları olan Rusya, İran ve Lübnan Hizbullahı gibi aktörlere de baskı yapmayı amaçlamaktadır. Sezar Yasalarının Suriye üzerinde ciddi etkileri olmuştur Suriye **Ekonomisinin Çöküşü:** Sezar Yasaları, savaşın yıkıcı etkileriyle zaten zayıflamış olan Suriye ekonomisini daha da kötüleştirmiştir. 2020'den itibaren ülke çapında enflasyon artmış, Suriye lirası ciddi değer kaybetmiş ve halkın alım gücü düşmüştür.

İnşaat ve Yeniden Yapılanma Sektörünün Çökmesi: Yaptırımlar, savaş sonrası yeniden inşa sürecini sekteye uğratmıştır. İnşaat malzemeleri ithalatı zorlaşmış ve Suriye'ye yatırım yapmak isteyen yabancı şirketler yaptırımlardan korkarak piyasaya girememiştir.

Enerji Krizi: Suriye'nin petrol sektörüne uygulanan yaptırımlar, yakıt kıtlığına neden olmuş ve enerji krizini derinleştirmiştir. Bu durum hem sanayi üretimini hem de halkın günlük yaşamını zorlaştırmıştır.

Gıda ve İlaç Krizi: Sezar Yasaları sebebiyle ithalat kısıtlamaları arttığı için temel gıda ve ilaç tedariki daha da zorlaşmıştır. Halk, temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanmakta ve insani kriz derinleşmektedir.

Suriye'de bir pazardan görünüm

Suriye'de iç savaşa rağmen süren yaşam mücadelesi

Mülteci Krizi: Artan ekonomik sıkıntılar ve yaşam koşullarının kötüleşmesi, yeni bir göç dalgasına yol açmıştır. Özellikle Lübnan, Türkiye ve Ürdün gibi ülkelerdeki Suriyeli mülteciler geri dönmeyi bu nedenle düşünmemektedir.

Esed Rejimine Karşı Uluslararası Baskı: ABD, Sezar Yasaları aracılığıyla Esed rejimiyle iş birliği yapan ülkeleri zor durumda bırakmıştır. Rusya ve İran üzerindeki baskı artarken, bazı Arap ülkeleri de Suriye'yle normalleşme süreçlerini askıya almıştır.

Yeni Yönetimin Alternatif Arayışları: Yaptırımlar sebebiyle Batılı ülkelerden yatırım çekemeyen yeni yönetim müttefiklerinden ekonomik destek arayışına girmiştir.

Türkiye'nin Ekonomik İlişkileri: Sezar Yasaları, Türkiye'nin Suriye'yle olası ekonomik iş birliklerini de kısıtlamaktadır. Türkiye'nin Suriye'de kontrol ettiği bölgelerde yapılan yatırımlar, yaptırımlardan doğrudan etkilenmektedir.

Bölgesel Ticaretin Darbe Alması: Lübnan ve Irak gibi ülkeler, Suriye'yle ticaret yapmakta zorlanmaktadır. Bu durum, bölgesel ticaret ağlarını olumsuz etkilemiştir.

Sezar Yasaları, Suriye rejimini ekonomik ve siyasi olarak baskı altına almayı hedefleyen önemli bir ABD politikasıdır. Ancak, bu yaptırımlar Esed yönetimine karşı olsa da yeni yönetim döneminde artık halkı etkilemekte ve Suriye'deki insani krizi derinleştirmektedir. Yeni yönetimin güç kaybetmesine, aynı zamanda alternatif ekonomik yollar aramasına da sebep olmaktadır. Türkiye, bölge ülkeleri ve uluslararası toplum, bu yaptırımların etkilerini dikkate alarak Suriye krizine yönelik daha kapsamlı ve dengeli çözümler üretmek zorundadır. Suriyeli yetkililerle yapılan görüşmelerde bu yasanın getirdiği olumsuzluklar sıkça zikredildi, yasanın artık amacı dışında kullanıldığı ve Suriye halkının aleyhine olacak neticeler doğurduğu, bu nedenle kalkması gerektiği ifade edildi.

Esed ve Suç Faillerinin Yargılanması

Baas rejiminin kendi vatandaşlarına ve kısmen de olsa kendi ülkesinde bulunan yabancılara karşı işlediği suçlar, yerel kanunlar tarafından düzenlenen zamansal veya yargısal sınırlamalara tabi olmadığından dolayı; bu suçların sivillere ve insanlığa yönelik suçlar olması özellikleriyle hem uluslararası ceza mahkemesinde hem de yerel bir mahkemede yargılama konusu olması mümkündür. Ancak bu yargılama hakkı öncelikle Suriye halkına ve yargısına aittir. Zira suçlar, mekân olarak Suriye'de ve Suriye vatandaşlarına karşı işlenmiştir. Suriye yargısıyla kıyaslandığında uluslararası ceza mahkemesinin vesair yargı mercilerinin yargı yetkisi tali niteliktedir. UCM'nin ve diğer yargı mercilerinin yargılamaları, Suriye yargısının yetkisi üzerinde herhangi bir etkiye sahip değildir. İşlenen suçlar sebebiyle Devlet Başkanı Beşşar Esed'le birlikte Baasçı yöneticilerin ve suç ortaklarının işledikleri soykırım ve insanlığa karşı işlenen suçlar başta olmak üzere adam öldürme, öldürmeye teşebbüs, işkence, tecavüz vesair her türlü suçlardan yargılanmalarının gerektiği aşikârdır.

YARGILAMANIN YAPILACAĞI MEKÂN

Yargılamanın işlenen suçlar ve halkın direnişiyle sembolleşen bir yerde yapılması gerekli olup, bunun için en uygun yer, işkencelerle özdeşleşen Sednaya Hapishanesidir. Sednaya Hapishanesinin hemen yakınındaki uygun bir alanda duruşma salonları yapılmasının, Sednaya Hapishanesinin de müze hâline getirilerek herkesin gezip yaşananları yakından görebileceği kalıcı bir eser hâline getirilmesinin uygun olacağı yetkililere önerildi.

YARGILAMANIN SURİYE DEVLETİ TARAFINDAN YAPILMASI GEREĞİ

Uluslararası hukukta ve doktrinde insanlığa karşı işlenen suç türleri olarak kasten öldürme, kasten yaralama, işkence, eziyet ve köleleştirme, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma, bilimsel deneylere tabi kılma, cinsel saldırıda bulunma, çocukların cinsel istismarı, zorla hamile bırakma, fuhuşa sevk etme gibi suç türlerinin "yaygın ve sistematik şekilde işlenmesi" şart koşulmuş ve bunun için de bir organizasyon gerektiği, yani organize bir yapının gerektiği öngörülmüştür. Suriye'de bütün bu suç türlerinin yaygın olarak ve sistematik bir şekilde gerçekleştirildiği ve on dört yıla yakın bir süre bu tür suçların hemen hemen Suriye'nin her yerinde bir devlet ve hükûmet organizasyonu olarak işlendiği izahtan vareste maruf ve meşhur bir vaka olarak ortadadır.
Suriye halkına karşı işlenen bu suçlar Esed rejimi tarafından organize şekilde bizzat Suriye sınırları içinde işlenmiş olup bu suç faillerinin, suçun işlendiği yer olan Suriye'de, Suriye Devleti tarafından yargılanmaları gerekir.

YARGILAMANIN ŞEFFAF VE BÜTÜN DÜNYAYA AÇIK OLMASI GEREĞİ

Suriye'de Esed'in, Esed rejimi yöneticilerinin ve suç ortaklarının yargılanması sadece bir ceza yargılaması olarak görülmemeli, aynı zamanda tarihe şahitlik etme ve benzer suçların işlenmesine karşı caydırıcılık sağlama amacı da gütmelidir. Aynı zamanda örnek, aleni ve emsal olacak bir yargılama yapılmalıdır.

Yapılacak yargılamalar aleni, şeffaf ve bütün dünyaya açık olmalı, sesli ve görüntülü olarak kayıt altına alınmalı, teknik imkânlar oluşturularak herkesin erişimine uygun hâle getirilmelidir. Yargılama öncesinde tüm deliller toplanmalı, hiçbir tereddüde mahal bırakmayacak şekilde deliller ortaya konulmalıdır. Mağdurların, tanıkların ve şüphelilerin ifadeleri yazılı, sesli ve görüntülü olarak kayıt altına alınmalı, yargılama aşamasında da aynı hususlara riayet edilmelidir. İddia ve savunma makamlarının talep ettiği deliller toplanmalı, taraflara hukuki yardımlar ve müdafi desteği de sağlanmalıdır.

ÖRNEK BİR YARGILAMA OLMASI GEREĞİ

Yapılacak yargılamalar, herkese örnek gösterilecek bir yargılama olmalı, adaletin tesisi için azami gayret gösterilmelidir. Deliller açıkça ortaya konularak, suçluların hak ettikleri şekilde cezalandırılması sağlanmalıdır. Suç mağdurlarının zararlarının giderilmesinin ve yargılamaların, dünya kamuoyunda oluşturulan olumsuz kanaatlerin aksine adil, insan onuruna ve Müslümanlara yakışır şekilde, ayrıca benzer suç işleme eğiliminde olanları da caydırıcı cezaların verilerek yapılması kamu vicdanının rahatlatılması açısından gereklidir.

Temel hak ve özgürlükleri esas alan, adil yargılama ilkesine riayet eden bir yargılama yapılmalı, yargılama merciinde Suriyeli hukukçuların görev aldığı, uluslararası kurum ve gözlemcilerin bulunduğu, ulusal ve uluslararası basın mensuplarının takip edebileceği bir muhakeme ortamı oluşturulmalıdır. Yargılama yapılacak mekânların da buna göre dizayn edilmesi gerekmektedir. Tüm yargılamaların uzun yıllar sürecek şekilde bir dosyada değil, daha adaletli ve hızlı bir yargılama yapılmasını sağlamak için suç tipi, suçun işlendiği yer, failler ve mağdurların niteliğine göre farklı dosyalar oluşturularak yapılması gerekmektedir. Birbiriyle irtibatlı dosyaların yargılamaları birlikte, farklı dosyalarınsa ayrı yapılmalıdır. Savunma hakkına riayet edilmeli, mağdurların hakları da korunmalıdır.

Ayrıca yargılamaların şeffaflığı açısından Türkiye, Katar, Irak, Ürdün, Suudi Arabistan, Lübnan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti gibi Suriye'ye komşu ülkelerle birlikte İslam İşbirliği Teşkilatı, Arap Birliği ve Birleşmiş Milletler ile Afrika Birliği gibi uluslararası kuruluşlar da bu yargılamalarda gözlemci bulundurabilmeli; komşu devletlerle uluslararası kuruluşlar yargılamayı izlemek üzere davet edilmelidir.

Esed ve suç ortaklarının yargılaması yapıldıktan sonra, Esed rejimine destek veren, ülkenin yıkımına sebep olan Suriye dışı işgalci güçlerin failleri ve azmettiricilerinin de yargılaması yapılmalıdır. Bu durum adaletin tam tesisi için önemlidir.

Yargılamanın başlatılması için Beşşar Esed'in yakalanması veya iade edilmesi beklenmemeli, hızlı şekilde deliller toplanmalı, soruşturmalar yürütülerek yargılamalar başlatılmalı, Türkiye'nin 15 Temmuz darbe sürecinde yürüttüğü soruşturma ve açılan davalar örnek alınmalı, bu tecrübelerden Suriye halkının taleplerine ve yasalarına uygun şekilde istifade edilmelidir.

Adil bir yargılama açısından şüpheli ve sanıklara, Suriye vatandaşı olan ve Suriye'de avukatlık sıfatı taşıyan avukatlar aracılığıyla savunma yapmalarına imkân verilmeli, avukat tutmayan/ tutamayanlara da devlet tarafından Suriye barolarına kayıtlı avukatlar görevlendirilerek savunma imkânları tanınmalıdır. Mağdur ve müştekilerin haklarını savunması için devlet tarafından Suriye barolarına kayıtlı avukatlar görevlendirilmelidir.

Yargılamalarda başka ülkelere kaçan kişilerin ve yurt dışına kaçırılan malvarlıklarının iadesi için yapılması gereken prosedürler de ihmal edilmemelidir.

Bir Bütünün Parçası Suriye

Suriye, yıllardır baskıcı ve zalim Baas rejimi tarafından yönetilmiş, ayrıca yıllardır iç savaş sebebiyle yıkım ve felakete uğramış, pek çok vatandaşı ya hayatını kaybetmiş ya da başka yerlere göç etmek durumunda kalmıştır. Ülkede alt yapı çökmüş, en temel insani ihtiyaçlar bile karşılanamaz hâle gelmiştir. Ayrıca Sunni-Şii gibi mezhepsel, Arap, Türkmen, Dürzi, Kürt gibi etnik ayrımlarla da ülkede nifak tohumları ekilmiş, bu farklılıklar bir zenginlik olarak değerlendirilmesi gerekirken ülkeyi parçalara bölüp yönetmek amacıyla kullanılmıştır. Rusya ve İran gibi ülkelerin yıllarca iç savaşta Esed rejimini desteklediği, bundan sonra da her fırsatta mevcut yönetimi değiştirmek, bu amaçla da ülkedeki ayrılıkları körüklemek isteyecekleri unutulmamalıdır. Ayrıca İsrail gibi işgalci bir devletin de bahaneler üreterek Suriye'den toprak kapmaya ve kritik öneme haiz olduğunu düşündüğü yerleri işgal etmeye çalışacağı aşikârdır.

Mevcut fiili durumda da Suriye'de bütün gruplar bir araya getirilmeli, Suriye'nin toprak bütünlüğü korunmalı, bölücülüğe müsaade edilmemelidir. Suriye halkının yaşadığı sıkıntıların sona ermesi zaman alacak olup diğer devletlerin ve halkların da Suriye'ye destek vermesi, Suriye'nin alt yapısının bir an önce oluşturulması, Suriye'nin yeniden imarı ve ihyasıyla, halkın hak ettiği refaha erişmesi için işlemlerin ivedilikle yapılması gerekir.

Sonuç ve Öneriler

HUKUK VE ADALET SİSTEMİNE YÖNELİK ÖNERİLER

1- Yargı mekanizması ivedilikle işler hâle getirilmelidir. "Geciken adalet, adalet değildir." prensibi gözetilmeli, yargı yoluyla hak arama yollarının kapalı olması hâlinde hukuksuzlukların artacağı ve hukuk dışı yollara tevessül edileceği gözetilerek adalet mekanizması bir an önce devreye sokulmalı, mahkemeler acilen açılmalıdır.
2- Yetişmiş hukukçulardan faydalanma yoluna gidilmeli, Baas rejiminin suçlarına karışmayan hukukçular ve yargı görevlileri uzmanlık alanlarına göre istihdam edilmelidir.
3- Mevcut ve görev alacak yargı görevlilerine ihtiyaç duyanlara "hukuk ve temel insan hakları " eğitimi verilmelidir.
4- Yargı görevlileri atamalarla değil eğitimler sonunda yapılacak sınavlarla seçilmeli, ehil ve liyakatli kişiler bu görevlere getirilmelidir.
5- Hem Suriye'de hem de ülke dışında yetişmiş hukukçular ve yargı görevlileri belirli eğitim ve sınavlardan geçirilmeli, eğitim sonunda bu sınavları başarıyla geçenler istihdam edilmelidir.
6- Sulh hukuk, asliye hukuk, aile, kadastro, ticaret, iş ve benzeri alanlarda görev yapan mahkemeler ivedilikle açılmalıdır.
7- Suriye Adalet Bakanlığı, acilen yeni hâkim tayini yoluna giderek, hukuk mekanizmasındaki boşluğu tamamlamak için seferberlik başlatmalıdır.
8- T.C. Adalet Bakanlığı ve diğer yetkili kuruluşlarımız (üniversitelerimiz dâhil) Suriye Adalet Bakanlığı ile iş birliği yaparak ülkenin yetişmiş hukukçu ve yargı personelini gidermek için çalışmalar yürütmelidir.
9- İstanbul 2 Nolu Baro Başkanlığı, Suriyeli kardeşlerimizin adalete ulaşım noktasında duydukları her ihtiyaca cevap vermeyi taahhüt etmektedir. Zira Suriye'deki başarı hem Türkiye'nin hem de tüm bölgenin başarısı olacaktır. Başarısızlık ve istikrarsızlık da aynı şekilde yalnız Suriye'yi değil, Türkiye'yi ve bütün bölgeyi olumsuz etkileyecektir. Bu nedenlerle baromuzun ziyaretleri, tecrübe aktarımı ve talep edilen yardımları aralıksız devam edecektir.

SURİYE'NİN VE BÖLGENİN İSTİKRARI İÇİN YAPILMASI GEREKENLER

1- Suriye'nin toprak bütünlüğü korunmalıdır.
2- Suriye'ye yönelik ABD, Rusya, İran ve İsrail gibi ülkelerin müdahalesi sona erdirilmelidir.
3-Suriye'deki tüm terör örgütlerinin faaliyetleri sona erdirilmeli ve yasaklanmalıdır.
4- Suriye'de tüm yapılar ve gruplar Suriye yönetimi altında toplanmalıdır.
5- Suriye'deki bütün azınlıkların haklarının korunduğu hukuk düzeni kurulmalıdır.
6-Suriye'deki mevcut yönetim ayrılıkları sona erdirilmelidir.
7- Baas rejiminde halka karşı işlenen soykırım, insanlığa karşı suçlar, cinayet, tecavüz, işkence gibi suçlara katılan Beşşar Esed ve suç ortakları başta olmak üzere suç faillerinin yakalanıp adil ve hakkaniyete uygun şekilde Suriye'de yargılanmalarının sağlanması, başka ülkelere kaçan kişiler varsa bunların Suriye'ye iade edilmesi gerekmektedir.
8- Suriye'ye karşı uygulanan ambargo ve yaptırımlar kaldırılmalıdır.
9- Sezar Kanunları kaldırılmalıdır.
10- Suriye dışına kaçan kişiler aracılığıyla ülke dışına çıkarılan para ve mal varlıkları Suriye'ye iade edilmelidir.
11- Sednaya cezaevi müze hâline getirilmelidir.
12- Yermuk Kampının bir kısmı müze hâline getirilmeli, geri kalan kısımlarıyla diğer kamplar yeniden yapılmalı, evlerinden edilen Filistinli mültecilerin ve Suriyelilerin evlerine dönmeleri sağlanmalıdır.
13- Esed rejimine destek veren Rusya ve İran gibi ülkeler Suriye'ye verdikleri zararı gidermeli, ayrıca savaş tazminatı ödemelidir.
14- İsrail işgal ettiği yerleri derhal terk etmeli, Suriye'ye verdiği zararı gidermeli ayrıca savaş tazminatı ödemelidir.
15- Suriye'de yargı mekanizması ivedilikle işlevsel hâle getirilmeli, insanların adalete erişimi sağlanmalıdır.
16- Mültecilerin ülkelerine dönmeleri için Suriye'ye uluslararası yardımlar yapılarak ülkenin yeniden inşası ve imarı sağlanmalıdır.
17- Suriyeli mültecilere karşı uygulanan ayırımcılık sona erdirilmeli, ırkçılık ve nefret suçları son bulmalı, bu suçları işleyenler cezalandırılmalıdır.
18- Suriyeli mültecilerin ülkelerine geri dönmelerinin mümkün olup olmadığının tespitiyle Suriye'nin mevcut durumu bütün dünya kamuoyuna tanıtılmalıdır.
19- Suriye'nin alt yapı sorunlarının çözümü, yeniden imar ve ihyası için belediyeler başta olmak üzere teknik ve uzman kişi ve heyetlerin yardımı ve iş birliği sağlanmalıdır.

İstanbul 2 nolu Barosu olarak Uluslararası Ceza Mahkemesine Sunduğumuz Dilekçe

ULUSLARARASI CEZA MAHKEMESİ BAŞSAVCILIĞINA

İHBAR EDENLER :

1. İstanbul 2 Nolu Barosu Başkanlığı
2. Av. Yasin ŞAMLI
3. Av. Cüneyt YÜKSEL
4. Av. Niyazi PAKSOY
5. Av. Hatice AKKAYA
6. Av. Nurcan YANARDAĞ
7. Av. Kemal KAYA
8. Av. Ersin ALAKESE
9. Av. Menderes DEMİR
10. Av. Hizbullah Hikmetyar CEYLAN
11. Av. Ali Kasım TUNA
12. Av. Ömer Furkan ALPAY
13. Av. Muhammed Furkan AKINCI
14. Av. Remzi YEDİKARDEŞ
15. Av. Mustafa GÜRAN
16. Av. Ahmet TAYLAN
17. Av. Semih YÖRÜK
18. Av. Alper Kaan BORAN
19. Av. Ali KURT
20. Av. Ömer BOZOĞLU
21. Av. Asiye FİDAN
22. Av. Necati CEYLAN
23. Av. Namık AYHAN
24. Av. Figen ŞAŞTIM
25. Av. Hayrettin ALTUNCU
26. Av. Ali BAŞARAN
27. Av. Orhan AKTAŞ
28. Av. Abdullah İSLAMOĞLU

29. Av. Seyfullah YILMAZ
30. Av. Ahmet Faruk KURAN
31. Av. Çağrı KESEMEN
32. Av. Esma TÜTÜNCÜ
33. Av. Yurdal KILIÇER
34. Av. İrfan ASLAN
35. Av. Kâmil ÖZÇELİK
36. Av. Müzeyyen KARTI
37. Av. Melik İslam ŞEKER
38. Av. Recep DOĞAN
39. Av. Fatma ÇINAR
40. Av. Ümmü Gülsüm BİLEN
41. Av. Salih DÖĞÜCÜ
42. Av. Zekeriya SANCI
43. Av. Helin GÖRGÜL

Ve ekli dilekçede isim ve imzaları bulunan toplam 3061 Hukukçu

ŞÜPHELİLER: 1- Yitzak Hertzog (İsrail Cumhurbaşkanı)
2- Benjamin Netanyahu (İsrail Başbakanı)
3- Yariv Levin (İsrail Başbakan Yardımcısı)
4- Moşe Arbel (İsrail İçişleri Bakanı)
5- Yoav Gallant (İsrail Savunma Bakanı)
6- Gila Gamliel (İsrail İstihbarat Bakanı)
7- Itamar Ben-Gvir (İsrail Ulusal Güvenlik Bakanı)
8- Eli Cohen (İsrail Dışişleri Bakanı)
9- Herzi Halevi (İsrail Genelkurmay Başkanı)
10- Kobi Barak Kara (İsrail Kuvvetleri Komutanı)
11- Amir Eshel (İsrail Hava Kuvvetleri Komutanı)
12- Aluf Eli Sharvit (İsrail Deniz Kuvvetleri Komutanı)
13- Tespit Edilecek Diğer Şüpheliler

SUÇ: Soykırım suçu, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçları.

TALEP KONUSU: Filistin toprağı olan Gazze'de, soykırım amacıyla, insanlığa karşı suç ve savaş suçu işlemiş olan yukarıda isimleri yazılı şüpheliler ve tespit edilecek diğer şüpheliler hakkında soruşturma başlatılması, yakalama ve gözaltı kararı çıkartılarak ifadelerinin alınması, yargılanmaları için dava açılması ve tutuklama talebiyle mahkemeye sevkleri, Roma Statüsüne göre kurulmuş olan Uluslararası Ceza Mahkemesinde yargılanmaları için gerekli işlemlerin yapılması talebimizdir.

SUÇ TARİHİ: 1948 yılında başlayıp, 7 Ekim 2023 tarihinden itibaren büyük kitlesel katliamlar şeklinde devam etmektedir.

I) MADDİ OLAYLAR

İsrail devlet yetkilileri, 1948 yılından itibaren işgal ettiği Filistin topraklarında, bugüne kadar birçok savaş suçu ve insanlığa karşı suç işlemiştir. İsrail, son olarak 7 Ekim 2023 tarihinde başlattığı saldırılarla, çoğunluğu çocuk ve kadın olan binlerce sivil Filistinliyi katletmiştir. İsrail Devlet yetkililerinin, insanlığa karşı suç ve savaş suçu niteliğindeki bu eylemlerinin nihai amacı Filistin halkının bölgedeki varlığına son vermektir. Yani İsrail, soykırım yapmaktadır. 1948 yılından bugüne süregelen en son 7 Ekim 2023 tarihinden bu dilekçenin yazıldığı 15.11.2023 tarihine kadar İsrail yöneticilerinin ve şüphelilerin işlediği sivil halkı hedef alan katliamları ve zulmü başka bir ifade ile tanımlamak hukuken mümkün değildir.

Soykırım, İsrail'in devlet politikası haline gelmiş durumdadır. Bu soykırım sürekli ve kesintisiz bir şekilde ambargo uygulayarak Filistinlilerin yaşamları için zaruri olan gıda, su, ilaç vb. ihtiyaçlarına ulaşmalarını engellemek, mülklerine zorla el koyarak onları göç etmeye zorlamak, hukuki dayanağı olmadan insanları tutuklamak, hapsetmek, işkence etmek, hastaneleri, ibadethaneleri yok etmek, silahlı saldırılarla, kimyasal silahlar da kullanmak suretiyle sivil insanları toplu şekilde öldürmek şeklinde gerçekleşmektedir. İsrail'in

bu eylemlerinin tarihi süreci, kesintisiz ve sistematik olması, özellikle sivillerin hedef alınması, saldırıyı yöneten şikayetçi olduğumuz faillerin pervasızca kamuoyuna yaptığı açıklamalar dikkate alındığında nihai amacın Filistin halkının bölgedeki varlığına son vermek olduğu ve soykırım suçunun net olarak oluştuğu görülmektedir.

07.10.2023 tarihi itibariyle İsrail güçleri, silahsız ve savunmasız sivil Gazze halkını havadan ve karadan hedef alarak bombalamaya başlamıştır. Bu dilekçenin hazırlandığı 15.11.2023 tarihi itibariyle İsrail bombardımanlarında yaklaşık 15.000 sivil Filistin'li öldürülmüştür. Bunların yaklaşık 6000' i çocuk, 4000' i kadındır. Saldırılarda katledildiğini beyan ettiğimiz bu sayı ancak tespit edilebilen sayıdır. Yani enkaz altındaki ölüleri kapsamamaktadır. Gazze'nin büyük bir kısmının atılan bombalarla binalarının yıkılıp, şehrin enkaz haline dönüştürüldüğü düşünüldüğünde bu sayının çok daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.

A. İSRAİL'İN İNSANLIĞA KARŞI SUÇ, SAVAŞ SUÇU VE SOYKIRIM TEŞKİL EDEN BU EYLEMLERİNİN KRONOLOJİK SIRALAMASI

1- 7-8 Ekim tarihlerinde basın ofisleri ve şirket bürolarının bulunduğu Filistin apartmanı bombalandı. İsrail savaş uçakları Er-Rimal semtinin Eş-Şüheda Caddesi'nde içinde bazı basın ofisleri ve şirketlerin bürolarının da yer aldığı 14 katlı Filistin apartmanını bombaladı. Filistin Stadyumu, Gazze'de bulunan İslam Milli Bankası ve Üretim Bankası vuruldu. Gazze'nin batısında bulunan El-Cela Caddesi'nde içinde bazı hukuk büroları ve ofislerin yer aldığı 14 katlı Vatan apartmanı da bombalandı. Gazze'deki BM okulu olan Mamounia Kız Lisesi'ne düzenlenen saldırıda okul kullanılamaz hale geldiği gibi okulun avlusunda da büyük çukurlar oluştu. Ayrıca aynı tarihlerde Filistin ticaret kulesindeki radyo merkezi ile Gazze'nin Han Yunus kentinde bulunan El-Emin Muhammed Camisi de vuruldu. (Bkz. Delil 1 numaralı klasör 4-8 nolu sayfalar, Delil 2 numaralı klasör 1-5 nolu sayfalar)

2- 9 Ekim tarihinde bölgeye gıda, elektrik ve yakıt akışı kesilerek Filistinli sivil halk tamamen abluka altına alındı. İsrail Savunma Bakanı Yoav Gallant, Gazze Şeridi'ne tam abluka uygulayacaklarını ve bölgeye elektrik, yiyecek ve yakıt sağlanmayacağını söyledi. Gazze'nin batısındaki El-Susi Camisi ve çevresi bombalandı. Aynı gün Magazi Mülteci Kampı ve Ahmed Yasin Camisi de bombalandı. Gazze'deki El-Yermuk Camisi bombalandı. İsrail Gazze kentinin batısındaki Eş-Şati mülteci kampına hava saldırısı düzenledi. Saldırı sonucu El Garbi Camisi ve çevresindeki birçok bina kullanılamaz hale geldi. İsrail sivillerin yaşadığı Cibaliye Mülteci Kampını bombaladı. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 8-14 nolu sayfalar, Delil 2 nolu klasör 6-10 nolu sayfalar)

3- 10 Ekim tarihinde İsrail Savunma Bakanı Yoav Gallant Filistinlilere "hayvan" benzetmesinde bulundu ve "İnsansı hayvanlarla savaşıyoruz ve ona göre hareket edeceğiz." dedi. Sivillerin bulunduğu ve Gazze şeridinin en prestijli bölgesi olan Er-Rimal mahallesi bombalandı. İsrail savaş uçakları Gazze Şeridi'nin Han Yunus kentinde bulunan belediye binasını bombaladı. Bombalamalarda ayrıca Gazze'deki Kızılhaç binası da hasar gördü. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 14-18 nolu sayfalar, Delil 2 nolu klasör 10-16 nolu sayfalar)

4- 11 Ekim tarihinde Gazze İslam Üniversitesi bombalandı. İsrail ordusu topçu atışlarıyla Lübnan'ın güneyindeki Sur kentine bağlı Dahayra beldesindeki bir cami ve bazı evleri hedef aldı. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 18-20 nolu sayfalar, Delil 2 nolu klasör 17, 19, 21 nolu sayfalar)

5- 12 Ekim tarihinde saldırılarda kullanılan fosfor bombalarının fotoğrafını çeken basın mensubu Ali Cadallah'ın evinin de bulunduğu sivillere yönelik saldırılar devam etti. Saldırıda Cadallah'ın babası ve kardeşleri de dahil ailesinden en az 8 kişi hayatını kaybetti. İsrail tarafından Eş-Şati Mülteci Kampı

bombalandı. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 21-22 nolu sayfalar, Delil 2 nolu klasör 22-24 nolu sayfalar)

6- 13 Ekim tarihinde Durra Çocuk Hastanesi'ne fosfor bombası atıldı. Bombalamanın ardından Gazze'deki Filistin Sağlık Bakanlığı hastanenin boşaltıldığını duyurdu. İsrail ordusu Gazze'deki yaklaşık 1,1 milyon sivile evlerini terk edip Güney'e gitmeleri için 24 saat süre verdi. Güneye doğru hareket eden yerinden edilmiş kişilerin oluşturduğu konvoy İsrail güçleri tarafından bombalandı. Saldırılarda en az 70 kişi hayatını kaybetti. Libya February televizyonunun Gazze muhabiri Enğam Advan İsrail saldırısında hayatını kaybetti. İsrail'in Lübnan sınırındaki basın mensuplarına yönelik saldırısında 1 gazeteci öldü, 5 kişi de yaralandı. Alma Şaab beldesinde gerçekleşen saldırıda Reuters haber ajansından kameraman İssam Abdullah öldürüldü. 3 gazeteci de yaralandı. İsrail'in Gazze dışındaki saldırılarında Batı Şeria'da 14, Doğu Kudüs'te 2 Filistinli öldürüldü. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 23-26 nolu sayfalar, Delil 2 nolu klasör 25-27 nolu sayfalar)

7- 14 Ekim tarihinde İsrail ordusu, Batı Şeria'nın çeşitli bölgelerinde 16 Filistinliyi öldürdü. Ayrıca İsrail, Gazze'nin kuzeyinde on binlerce hastanın tedavi gördüğü 22 hastanenin tahliye edilmesini istedi. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 26 nolu sayfalar, Delil 2 nolu klasör 28-33 nolu sayfalar)

8- 15 Ekim tarihinde İsrail El-Ehali Hastanesi'ni bombaladı. Bombalama sonucu hastanede ağır hasar meydana geldi. İsrail'in Gazze Şeridi'ne düzenlediği saldırılar sonucu bölgedeki rehabilitasyon ve protez hastanesi Hamed Bin Halife Al Sani de ağır hasar aldı. Aynı hastane 2021 yılında da İsrail'in saldırısına uğramış ve hasar almıştı. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 26-28 nolu sayfalar, Delil 2 nolu klasör 34, 35, 37, 38 nolu sayfalar)

9- 16 Ekim tarihinde bombardımanlara maruz kalan bölgelere giden acil servis ve sivil savunma ekiplerine İsrail ordusu tarafından saldırı düzenlendi. Cela Caddesi'nde yaralanan sivilleri taşıyan ambulans ve sivil savunma ekipleri İsrail uçaklarının hedefi oldu. İsrail ordusu, Lübnan sınırındaki

Zahajra kasabasına yasaklı fosfor bombalarıyla saldırdı. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 28-30 nolu sayfalar, Delil 2 nolu klasör 39-46 nolu sayfalar)

10- 17 Ekim tarihinde Gazze'deki El-Ehli Baptist Hastanesi İsrail tarafından bombalandı. İlk verilere göre 471 kişi hayatını kaybetti, 28'i ağır olmak üzere 342 kişi yaralandı. Olay sırasında hastanede hastaların dışında bombardımandan kaçarak binaya sığınan yüzlerce kişi bulunuyordu. Gazze'de El-Megazi Mülteci Kampı'nda BM'ye bağlı bir okul hedef alındı; saldırıda en az 6 kişi öldürüldü. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 31-33 nolu sayfalar, Delil 2 nolu klasör 47-53 nolu sayfalar)

11- 18 Ekim tarihinde İsrail ordusu, Nusayrat Mülteci Kampı'ndaki Aksa Şehitleri Camisine saldırdı. Saldırı bölgede geniş çaplı yıkıma ve ölümlere yol açtı. İsrail savaş uçakları, Gazze Şeridi'nin orta kesimindeki Nuseyrat Kampı'ndaki bir ekmek fırınına saldırdı. Saldırıda en az 2 kişi hayatını kaybetti. El Kuds Hastanesi yakınları ve Tel el Hava mahallesi yoğun şekilde bombalandı. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 34-42 nolu sayfalar, Delil 2 nolu klasör 54-58 nolu sayfalar)

12- 19 Ekim tarihinde İsrail'in Gazze Şeridi'nde yerinden edilen Filistinlilerin sığındığı tarihi Aziz Porphyrius Rum Ortodoks Kilisesi'ne düzenlediği saldırıda en az 20 kişi hayatını kaybetti, onlarca kişi yaralandı. Bölgede yaklaşık 1000 Hristiyan ve evi yıkılanlar korunmak için kiliseye ve bağlı binalara sığınmaktaydı. İsrail polisi Tulkarem kenti yakınlarındaki Nur Şems Mülteci Kampı'na baskın düzenledi. Baskın sırasında patlama meydana geldi; 8 Filistinli hayatını kaybetti, en az 10 Filistinli gözaltına alındı. Gazze'nin güney kesimindeki Han Yunus Mülteci Kampı'nda UNRWA'ya ait okul vuruldu. Evlerini terk etmek zorunda kalanların sığındığı UNRWA okuluna yönelik saldırıda ölenler ve yaralananlar oldu. İsrail sivillerin yaşadığı Cibaliye Mülteci Kampını bombalamaya devam etti. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 42-50 nolu sayfalar, Delil 2 nolu klasör 59-60, 77-78 nolu sayfalar)

13- 21 Ekim tarihinde İsrail Gazze'deki Nusayrat Mülteci Kampında bulunan pazar bölgesinin girişindeki çarşıya havadan saldırdı. İsrail Ordu Sözcüsü Avichay Adraee, Refah Sınır Kapısı'ndan Gazze'nin güneyine gıda, ilaç ve su nakliyatının yapıldığını ancak yakıt girişine izin verilmeyeceğini söyledi. Halbuki yakıt Gazze'de yaşayan Filistinlilerin yaşamını sürdürmesi için hayati öneme sahip bir emtiadır. Jeneratör ve hastaneler için yakıta ihtiyaç duyulmaktadır. Endonezya Hastanesi'nde yakıt ulaşmamasından dolayı elektrikler kesildi. Elektriği kesilen hastanede cep telefonu ışığında tedaviler yapılmaya çalışıldı. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 53-56 nolu sayfalar, Delil 2 nolu klasör 63 nolu sayfa)

14- 22 Ekim tarihinde İsrail savaş uçakları, Gazze Şeridi'nin Han Yunus kentinde yerlerinden edilmiş ailelerin kaldığı okulu vurdu. Okulda yerlerinden edilmiş çok sayıda aile kalıyordu. Cenin Mülteci Kampı'nın Ed-Demc Mahallesi'nde bulunan El-Ensar Camisi İsrail uçaklarınca bombalandı; saldırıda 2 kişi hayatını kaybetti. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 57-62 nolu sayfalar, Delil 2 nolu klasör 64 nolu sayfa)

15- 23 Ekim tarihinde Gazze Şeridi'nin kuzeyindeki Endonezya Hastanesinde yakıtın tamamen bitmesi sonucu elektrikler kesildi. İsrail, Endonezya Hastanesinde yakıtın bitmesi sebebiyle elektrik kesintisine neden oldu ve hastanelerdeki hasta ve yaralıların ölümüne sebebiyet verdi. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 63 nolu sayfa, Delil 2 nolu klasör 65 nolu sayfa)

16- 24 Ekim tarihinde İsrail'in saldırılarının yanı sıra Gazze Şeridi'ne uyguladığı abluka, elektriği kesmesi, yakıt ve çeşitli malzemelerin girişini engellemesi nedeniyle bölgedeki bütün hastanelerin çalışmaları aksamaktadır. Gazze'nin Han Yunus kentindeki Nasır Hastanesi'ndeki diyaliz bölümünde tedavi gören hastalar, elektrik krizi ve ilaç yoksunluğundan dolayı gerekli tedaviden mahrum kalmakta, bu durum hasta ve yaralıların ölümüne neden olmaktadır. İsrail ordusunun saldırılardan kaçarak Gazze Şeridi'nin Han Yunus kentindeki Birleşmiş Milletler Filistinli Mültecilere Yardım Ajansı'na (UNRWA) bağlı bir kampa sığınan Filistinliler, zor şartlar altında hayatlarını sürdürmektedir. Gazze'deki

Sağlık Bakanlığından yapılan açıklamada, çok sayıda uyuz, ishal, su çiçeği, cilt hastalıkları ve bronşit gibi hastalıkların tespit edildiği duyuruldu. Gazze Şeridi'nde bir günde sağlık ocaklarında çoğu çocuk olmak üzere 3 bin 150 salgın hastalık vakasının tespit edildiği bildirildi. İçme ve günlük kullanım suyunun yetersizliği ile kişisel temizlik ihtiyacının karşılanamadığına vurgu yapılan açıklamada barınma merkezlerindeki büyük kalabalıklar nedeniyle salgın hastalıkların hızla yayıldığı ifade edilmektedir. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 63-64 nolu sayfalar, Delil 2 nolu klasör 66-69 nolu sayfalar)

17- 25 Ekim tarihinde İsrail savaş uçakları gece saatlerinde Gazze Şeridi'ndeki Cela Caddesi'ndeki Hıttin Camisi'ni bombaladı. İsrail ordusunun abluka altındaki Gazze Şeridi'nin orta kesiminde yer alan El-Megazi Mülteci Kampı'nda bir fırını vurması sonucu 10 kişinin hayatını kaybettiği bildirildi. Gazze'deki hükümetin Basın Ofisi Başkanı Selame Maruf, yaptığı yazılı açıklamada, İsrail savaş uçaklarının, Birleşmiş Milletler Yakın Doğu'daki Filistin Mültecilerine Yardım ve Bayındırlık Ajansı (UNRWA) tarafından un tedariki yapan tek fırın Megazi'yi hedef aldığını ifade etti. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 65-66 nolu sayfalar, Delil 2 nolu klasör 70 nolu sayfa)

18- 27 Ekim tarihinde Filistin resmi haber ajansı WAFA'nın haberine göre, Gazze Şeridi'nin batısındaki Şatı Mülteci Kampı'ndaki El-Ebyad Camisi'ne düzenlenen hava saldırısı sonucu ölen ve yaralananlar oldu. Birkaç füzeyle hedef alınan El-Ebyad Camisi yıkıldı. Filistin Telekomünikasyon Şirketi, İsrail'in abluka altındaki Gazze Şeridi'nde çok yoğun saldırıları nedeniyle sabit hat, cep telefonu ve internet iletişim hizmetlerinin tamamen kesildiğini duyurdu. Şirket tarafından yapılan yazılı açıklamada, "Son bir saatteki yoğun bombardıman, Gazze'yi dış dünyaya bağlayan tüm uluslararası kanalları yok etti." denildi. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 66-67 nolu sayfalar)

19- 28 Ekim tarihinde İsrail gece yarısı düzenlediği hava saldırılarında Şifa ve Endonezya hastanelerinin çevresi ile Gazze Şeridi'ndeki Bureyc Mülteci Kampı'nı hedef aldı. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 67 nolu sayfa, Delil 2 nolu klasör 71-73 nolu sayfalar)

20- 29 Ekim tarihinde İsrail abluka altındaki Gazze Şeridi'nin güneyinde yolcu otobüsünü hedef aldığı saldırıda, çok sayıda insan öldü. Birçok insanda yaralandı. Gazze'deki İçişleri Bakanlığı'ndan yapılan yazılı açıklamada, İsrail'in abluka altındaki Gazze Şeridi'nin güneyinde 10. Cadde'de sivilleri taşıyan bir otobüsü bombaladığı kaydedildi. İsrail ordusunun, abluka altındaki Gazze Şeridi'ndeki Nuseyrat Mülteci Kampı'na düzenlediği saldırılar sonucu Bilal Bin Rabah Camisi tamamen yıkıldı ve çevresindeki birçok bina ağır hasar gördü; saldırıda 10'a yakın çocuk da hayatını kaybetti. İsrail savaş uçakları, abluka altındaki Gazze Şeridi'nde bir camiyi daha bombaladı. İsrail savaş uçaklarının, Gazze Şeridi'nin kuzeyindeki Beyt Lahya'da Muhammed Fatih Camisi'ne hava saldırısı düzenlediği belirtildi. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 68-69 nolu sayfalar)

21- 30 Ekim tarihinde İsrail savaş uçakları, Gazze'ye düzenlediği hava saldırısında Filistin Kızılayı'na ait tesis ve depoları vurdu, saldırı sonrası tesis ve depolar kullanılamaz hale geldi. Vurulan depolardan Refah Sınır Kapısı'ndan sınırlı sayıda getirilen insani yardım malzemelerinin dağıtımı yapılıyordu. Gazze'deki Sağlık Bakanlığı Sözcüsü Eşref el-Kudra, İsrail ordusunun Gazze Şeridi'nin kuzeyindeki Endonezya Hastanesinin yakın çevresini vurduğunu ve hastanenin zarar gördüğünü belirtti. "İsrail, Endonezya Hastanesinin bitişiğini vurdu" diyen Kudra, saldırıda hastanede ciddi hasarın meydana geldiğini belirtti. İsrail ordusu, Gazze'de Cibaliye Mülteci Kampı'na hava saldırısı gerçekleştirdi. Saldırıda ilk belirlemelere göre çoğu çocuk 10 kişi yaşamını yitirdi, 27 sivil yaralandı. Cenin kentine 100 askeri araçla farklı noktalardan giriş yapan İsrail askerleri İbni Sina Hastanesi'ni abluka altına aldı. Çevredeki binaların çatılarına yerleştirilen İsrailli keskin nişancılar, baskına karşı koyan Filistinlilere gerçek mermilerle ateş açtı. İsrail güçlerinin Cenin baskınında 4 Filistinli öldürüldü, ikisi ağır olmak üzere 5 Filistinli yaralandı. Filistin Kızılay'ı, İsrail'in abluka altındaki Gazze Şeridi'ne yönelik saldırılarında bir ambulansı hedef aldığını ve aracın kullanılamaz hale geldiğini duyurdu. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 69-73 nolu sayfalar, Delil 2 nolu klasör 74 nolu sayfa)

22- 31 Ekim tarihinde İsrail uçakları, Gazze Şeridi'nde kanser hastalarına yönelik tek hastane olan Türk-Filistin Dostluk Hastanesinin üçüncü ve son katını bombalayarak ciddi hasara yol açtı. Gazze kentinin güneyinde yer alan Tel El-Hava bölgesinde aralıksız devam eden İsrail'in saldırıları Ortodoks Kültür Merkezi binasını hedef aldı; bina yerle bir oldu. Cibaliye Mülteci Kampı'na İsrail ordusunun düzenlediği saldırıda ilk belirlemelere göre 100 kişi öldü. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 73-75 nolu sayfalar, Delil 2 nolu klasör 75 nolu sayfa)

23- 1 Kasım tarihinde İsrail güçlerinin, Cenin'deki baskınında 2 kişi, Tulkerim kentinde de engelli bir yaşlı Filistinli öldürüldü. İsrail ordusunun abluka altındaki Gazze Şeridi'nin kuzeyindeki Cibaliya Mülteci Kampı'na son 24 saatte düzenlediği ikinci bombardımanda onlarca kişi öldü ve yaralandı. İsrail ordusu Cibaliya Mülteci Kampı'nda çok sayıda kişinin yaşadığı Felluce Mahallesi'ni havadan bombaladı. Saldırıda bölgedeki binaların yıkılması sonucu onlarca ölü ve yaralı olduğu belirtildi. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 75-77 nolu sayfalar)

24- 2 Kasım tarihinde İsrail ordusunun Gazze'de, Birleşmiş Milletler (BM) Yakın Doğu'daki Filistinli Mültecilere Yardım ve Bayındırlık Ajansına ait (UNRWA) okulunun çevresine düzenlediği saldırıda en az 5 kişi öldü. İsrail ordusunun abluka altındaki Gazze Şeridi'nde yer alan Bureyc Mülteci Kampı'nı hedef aldığı hava saldırısında 15 Filistinlinin öldüğü belirtildi. Sivil savunma ekiplerinin İsrail'in Bureyc Kampı'ndaki bir yerleşim alanını bombalaması sonucu 15 cansız bedene ulaşıldı; onlarca kişi yaralandı. Evlerin enkazı altında çok sayıda kişinin olduğu, ekiplerin onları kurtarmak için çalışmalarına devam ettiği bildirildi. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 77-78 nolu sayfalar)

25- 3 Kasım tarihinde İsrail, Şifa hastanesinin giriş kısmında bulunan ve Refah kara geçişine ulaşmak için güneye gitmeye hazırlanan ambulans konvoyunu hedef aldı. Saldırı sonucu 13 Filistinli hayatını kaybetti, 26 Filistinli de yaralandı. İsrail askerleri, Gazze sahil şeridinden İsrail'in "güvenli" dediği güneye yürüyerek giden çocuk ve kadınların da bulunduğu çok sayıda Filistinliyi öldürdü. İsrail ordusu Cibaliya Kampı'nda BM'ye ait okulun çevresini vurdu. Bölgeden alevler yükseldi. Okula sığınan siviller alanı terk etmek zorunda kaldı. İsrail, Tel El-Heva bölgesi ile Filistin Kızılay'ına bağlı Kudüs Hastanesi

çevresine şiddetli saldırılar düzenledi. Hastaneye sığınan Gazzelilerden bombardıman nedeniyle ölenler ve yaralananlar oldu. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 78-95 nolu sayfalar)

26- 4 Kasım tarihinde Gazze Şeridi'nin kuzeyindeki Cibaliya Mülteci Kampı'nda yerinden edilmiş binlerce Filistinliyi barındıran El-Fahura Okuluna yönelik saldırı düzenlendi. Saldırıda 15 kişi hayatını kaybetti. Gazze'nin batısındaki Nasr Çocuk Hastanesinin girişi bombalandı; saldırıda ölen ve yaralananlar oldu. İsrail, halkın tek elektrik kaynağı olan güneş panellerini ve Gazze'deki El-Vefa Hastanesinin ana elektrik jeneratörünü de hedef alarak hizmet dışı bıraktı. Gazze'de binlerce öğrencisi bulunan El Ezher Üniversitesi bombalandı. İsrail, Gazze Şeridi'nin güneyinde, Ali bin Ebi Talib ve El-İsticabe camilerini hedef aldı. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 96-103 nolu sayfalar)

27- 5 Kasım tarihinde İsrail sivillerin yaşadığı Bureyc ve Cibaliye kamplarını vurdu. Saldırıda çok sayıda can kaybı meydana geldi. İlk belirlemelere göre 20 kişi hayatını kaybetti onlarca kişi de yaralandı. İsrail Gazze Şeridi'nin orta kesimlerindeki el-Megazi Mülteci Kampı'na saldırı düzenledi. Saldırıda, çoğu kadın ve çocuklardan oluşan 51 kişi hayatını kaybetti ve çok sayıda kişi yaralandı. İsrail ordusu, abluka altındaki Gazze Şeridi'nde El-Ketibe bölgesine düzenlediği saldırı ile Şeyh Zayid Al Nahyan Camisini vurdu. İsrail ordusu, abluka altındaki Gazze Şeridi'nde bulunan Al Kateeba camisini ve çevresini vurdu. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 103-109 nolu sayfalar)

28- 6 Kasım tarihinde Şati kampındaki içme suyu deposu İsrail tarafından bombalandı. Sivillerin en temel ihtiyaçlarına erişimi, bir kez daha büyük darbe aldı. İsrail el-Megazi Mülteci Kampı'nın girişindeki bir binaya da saldırı düzenledi. İsrail, Gazze'deki Şifa Hastanesi'ne ait bir binanın çatısındaki güneş panellerini hedef aldı. İsrail ordusu abluka altındaki Gazze'deki Rantisi Hastanesi'nin su tanklarını ve güneş enerjisi panellerini hedef aldı. İsrail, Nasr Çocuk Hastanesi, Ruh Sağlığı Hastanesi ve Göz Hastanesini de hedef aldı. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 110-115 nolu sayfalar)

29- 7 Kasım tarihinde Birleşmiş Milletler (BM), İsrail'in yoğun saldırıları altındaki Gazze Şeridi'nin kuzeyinde BM'ye ait bir okulun doğrudan hedef alınması sonucu 1 kişinin öldüğünü, 9 kişinin de yaralandığını duyurdu. Refah kentindeki Şebbura Mülteci Kampı'nda el-Hamayde ailesinin evini hedef alan İsrail uçakları, biri kadın 5 kişiyi öldürdü. Gazze'nin Han Yunus kentindeki El Astal ailesine ait bir binaya düzenlenen saldırıda birçok Filistinli öldü ve yaralandı. Ayrıca Deyr el-Belah bölgesindeki sivil yerleşim alanları bombalandı. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 116-117 nolu sayfalar, Delil 2 nolu klasör 79, 80, 83, 84, nolu sayfalar)

30- 8 Kasım tarihinde İsrail hava saldırıları, Gazze'nin Nusayrat Mülteci Kampı, Şeyh Zayid Konutları, Tel el-Heva bölgelerinde yoğunlaşırken, Şatı Mülteci Kampı ise hava saldırılarının yanı sıra topçu atışlarının da hedefi oldu. Nusayrat Mülteci Kampı'ndaki Vehbe Ailesi'nin evini hedef alan İsrail'in hava saldırısı sonucu, çok sayıda Filistinli hayatını kaybetti. Gazze'nin kuzeyinde Endonezya Hastanesi yakınlarındaki Şeyh Zayid Konutları da İsrail savaş uçaklarının hedefi oldu. Şatı Mülteci Kampı ve Muhabarat Konutları yakın çevresi, aydınlatma fişekleriyle eş zamanlı olarak İsrail savaş uçakları ve topçularının roket ve bombalarıyla gece boyu bombalandı. Gazze'de, Şehd kentinin güneybatısında bulunan Tel el-Heva Mahallesi'ndeki sivillerin oturduğu evler İsrail savaş uçaklarının bombardımanına maruz kaldı. Saldırılarda ölü ve yaralıların olduğu ifade edildi. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 118 nolu sayfa, Delil 2 nolu klasör 85-89 nolu sayfalar)

31- 19 Ekim 2023 tarihinde Gazze Şeridi'ndeki hükümetin Medya Ofisi yaptığı yazılı açıklamada İsrail saldırılarında Gazze'de 7 Ekim'den bu yana öldürülenlerin sayısının 6 bin 150'den fazlasının çocuk, 4 binden fazlasının kadın olmak üzere 14 bin 854'e yükseldiğini açıkladı. Saldırılarda %75 i kadın ve çocuk olmak üzere yaralananların sayısının da 36 bini aştığı belirtildi. (Bkz. Delil 1 nolu klasör 50-53 nolu sayfalar, Delil 2 nolu klasör 61-62 nolu sayfalar)

B. TANIK İFADELERİ

İsrail'in Gazze'ye gerçekleştirdiği bombalı saldırılarda Gazze'de yaralanan bazı kişiler tedavi için Türkiye'ye gelmiştir. Bu yaralılar ile hastanede irtibat kurularak İsrail'in Gazze'de işlediği soykırım, insanlığa karşı suç ve savaş suçlarına dair şahitlikleri sorulmuştur. Yaralıların beyanları noter huzurunda alınarak noter tarafından tasdik edilmiştir. Bu yaralılar MUSTAFA AL ASTAL (Ankara 54. Noterliği 40556), KHIDIR ABU NADA (Ankara 54. Noterliği 40557), KHAWLA SAADALDIN (Ankara 54. Noterliği 40559), İBRAHİM AMMARA (Ankara 54. Noteri 40558) ve RIDVAN ABDULGAFUR'dır. (Ankara 54. Noterliği 40555 yevmiye numaralı)

Ayrıca bu yaralıların akrabası veya tanıdığı olan ve halen Gazze'de yaşayan kişilerle irtibat kurularak onların da İsrail'in Gazze'de işlediği soykırım, insanlığa karşı suç ve savaş suçlarına dair şahitlikleri sorulmuştur. Noter huzurunda alınan beyanlar yine noter tarafından tasdik edilmiştir. (Bkz. Tanık İfadeleri)

II) ULUSLARARASI CEZA MAHKEMESİNİN YETKİSİ

İsrailli yetkililere atfedilen suçlar; Uluslararası Ceza Mahkemesi Ön Yargılama Dairesi'nin ICC-01/18-143 sayı ve 5 Şubat 2021 tarihli kararı uyarınca, Roma Statüsünün 12/2-a Maddesi kapsamında "Devlet" olarak kabul edilen ve Statüye Taraf Devlet olması nedeniyle kendi kaderini tayin etme hakkına sahip olan Filistin topraklarında işlenmesi sebebiyle Mahkemenin yer bakımından yargı yetkisine ve görev alanına girmektedir. ***Nitekim UCM Ön Yargılama Dairesinin bu hususa ilişkin Kararı[1] duruma açıklık getirmektedir.*** Söz konusu kararda çoğunluk, BM Genel Kurulu'nun Filistin'in "üye olmayan bir gözlemci devlet" olduğuna karar vermesi nedeniyle, Filistin'in Roma Statüsüne katılma

[1] Situation in the State of Palestine, ICC-01/18-143 (Majority), ICC-01/18-143-Anx1 (Partly Dissenting Opinion of Judge Péter Kovács), ICC-01/18-143-Anx2 (Partly Separate Opinion of Judge Perrin de Brichambau), Decision on 'the Prosecution request pursuant to article 19(3) for a ruling on the Court's territorial jurisdiction in Palestine,' Pre-Trial Chamber I, International Criminal Court, (Feb. 5, 2021).

kapasitesine sahip olduğu kanaatindedir.[2] Bu sebeple de taraf bir devlettir.[3] Taraf bir devlet olarak, UCM'nin yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin bölgesel ön şartı yerine getirecek şekilde *ipso facto* bir devlettir.[4]

Filistin'in katılımının geçerliliği ve katılım ile devlet olma arasındaki bağlantı konusunda Genel Kurul görüşmüştür.[5] Filistin'in genel uluslararası hukuka göre bir devlet olup olmaması konuyla ilgili değildir.[6] Çoğunluk, Roma Statüsü metnini[7] ve onun konu ve amacını, bölgesel yargı yetkisinin salt katılımdan, yani taraf devlet olmaktan kaynaklanması gerektiği şeklinde yorumlamıştır.[8] Aksi takdirde katılımın etkisiz olacağını söylemiştir.[9]

Çoğunluğa göre, Mahkemenin cezai yargı yetkisine sahip olduğu bölge, Birleşmiş Milletler'in Filistinlilerin kendi kaderini tayin hakkı anlayışına uygun olarak Genel Kurul tarafından belirlenmiştir.[10] Burada çoğunluk, Roma Tüzüğü'nün uluslararası insan haklarına uygun olarak yorumlanması gerektiği fikrinden yola çıkmıştır. Ve kendi kaderini tayin etmek bir insan hakkıdır.[11] Dolayısıyla UCM'nin Filistin'de işlenilen suçlara yönelik yargı yetkisi mevcuttur.

Uluslararası Ceza Mahkemesinin kişiler bakımından mahkeme yetkisine giren suçlarla ilgili olarak; suçu bizzat işleyen, işlenmesini emreden, isteyen ya da özendiren, suçun işlenmesine yardımcı ya da ortak olan ya da herhangi bir biçimde suçun işlenmesine ya da teşebbüsüne katılan kişileri yargılama yetkisine sahip olduğu gözetildiğinde Devlet Başkanı, Hükümet Başkanı ve Hükümet üyesi olmak dahil resmî görevde olmak, Mahkeme'nin yetkisini kaldırmaz. Yine Askerî lider ya da üst düzey yöneticilerin emir ya da

[2] Majority, 98.
[3] Id. 99–100.
[4] Id. 102, 103, 109, 112.
[5] Id. 108.
[6] Id. 102, 103, 106, 111.
[7] Id. 193.
[8] Id. 111.
[9] Id. 102, 106.
[10] Id. 116–118.
[11] Id. 119, 122, 123.

otoritesi altındaki kişilerin anılan üstlerinin bilgisi dahilinde ya da bilgisi dahilinde olması gereken durumlarda, eğer anılan üst gerekli ve makul engelleyici önlemler almadıysa, bu üstler de kişisel olarak cezaî açıdan sorumlu tutulmalıdır. Bu nedenle somut olaylarda İsrail yetkililerinin fütursuzca yaptığı bu katliama konu Uluslararası Ceza Mahkemesi görev alanına giren bu suçlar yönünden faillerin Uluslararası Ceza Mahkemesinde yargılanması için gerekli işlemlerin yapılmasını talep etmek insanlık onuru, haysiyeti, insanlığın geleceği ve adalet için zaruri olmuştur.

22 Mayıs 2018 tarihinde Filistin Devleti Hükümeti, Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne başvuruda bulunmuştur. Bu başvuru Filistin'in İsrail uyruklu sivil ve askerlerin işlediği insanlığa karşı suçlar ve savaş suçlarıyla ilgili Mahkeme'ye yaptığı dördüncü başvuru olmuştur. UCM Savcısı'nın sevkiyle Ön Yargılama Dairesi tarafından 5 Şubat 2021'de verilen kararda, Filistin tarafının başvurusunda bahsi geçen topraklarda Mahkeme'nin yargılama yapmaya yetkili olduğuna ancak üç yıl sonra hükmedebilmiştir.

Savcı'nın, adil, tarafsız ve bağımsız şekilde soruşturmanın yürütüleceğine dair açıklaması ile birlikte bu gelişme, işgal altındaki Kudüs, Gazze ve Batı Şeria'da 2014'ten beri işlenen ve işlenmekte olan suçların UCM tarafından yargılanmasının önünü açması bakımından oldukça önemlidir.

Ancak soruşturmanın hızla yürütülmemesi, İsrailli yetkililerin diledikleri uluslararası suçları işleme özgürlüğüne sahipmiş gibi hareket etmelerine yol açmaktadır. Halbuki UCM Savcısı Sayın Karim Asad Ahmad Khan'ın Putin'i kast ederek söylediği gibi "*Kimse soykırım, insanlığa karşı suç veya savaş suçları işleyip de cezasız kalacağını düşünmemelidir.*"

UCM, 24 Şubat 2022'de başlayan Rusya'nın Ukrayna saldırısında kısa sürede soruşturma süreci başlatmış, Yakalama kararı çıkarmıştır. Aynı etkinlikteki bir soruşturmayı 7 Ekim 2023'te başlayan İsrail'in Gazze saldırısı sorumluları için yürütmesi insani drama engel olabilecektir.

III. HUKUKİ DEĞERLENDİRME

1) İSRAİL'İN SOYKIRIM SUÇU TEŞKİL EDEN EYLEMLERİ ve İHLAL ETTİĞİ HUKUK KURALLARI:

Roma Statüsü Madde 6: Soykırım

"Bu tüzüğün amaçları bakımından "soykırım", ulusal, etnik, ırki ya da dini bir grubu kısmen veya tamamen yok etmek amacıyla gerçekleştirilen aşağıdaki eylemleri kapsamaktadır:

(a) grup üyelerini öldürmek;

(b) grup üyelerine ciddi bedensel ya da ussal zarar vermek;

(c) fiziksel olarak kısmen ya da tamamen yok etmek kastıyla, grubu ağır yaşam koşullarına maruz bırakmak;

(d) grup içinde doğumları önlemeye yönelik tedbirler koymak;

(e) grup içindeki çocukları zorla bir başka yere nakletmek"

İsrail'in eylemleri, Roma Statüsünün 6. Maddesi kapsamındaki unsurları taşıdığından soykırım suçunu teşkil etmektedir. Şöyle ki;

1) İsrail'in Ulusal, Etnik, Irki ya da Dini bir grubu yok etmek kastıyla Sivil Filistinlileri Öldürmesi, bedensel zarar vermesi:
(Roma Statüsü Madde 6/ab)

İsrail, 7 Ekim 2023 tarihinden dilekçemizin yazıldığı tarihe kadar 12 binden fazla hava saldırısı yapmış, 120 binden fazla sivil konutu yok etmiş, ekmek ve su sırasında bekleyen çocukları hedef almış, hastanelerdeki hasta kadın ve çocukları bombalamış, binlerce sivil toplu olarak yok edilmiştir. Yukarıda da ifade ettiğimiz şekilde, bu dilekçenin yazıldığı zamana kadar hayatını kaybeden sivil sayısı 15.000 civarında olup, bunların yaklaşık 10.000'i çocuk ve kadındır. Yaralı sayısı 36 bindir. İsrail'in bölgede görev yapmak isteyen basın mensuplarını ve insani yardım kuruluşlarını da hedef alması sebebiyle tam sayıya ulaşmak mümkün değildir. Sivil kayıpların bu sayıların kat kat üstünde olması kuvvetle

muhtemeldir. İsrailli yetkililer 17 Ekim 2023 günü insanlık tarihinin en karanlık, vicdan sızlatan eylemlerinden birine imza atmış, çoğunluğu kadın ve çocuklardan oluşan insanların, güvenli olduğunu düşünerek sığındıkları El Ehli hastanesini bombalamak suretiyle tam sayı belli olmamakla birlikte çoğu çocuklardan oluşan 600'den fazla insanı katletmiş, binlerce insanı yaralamıştır. Medyada, gün boyu birçok kişinin cansız bedeni görüntülenirken, Filistin Sivil Savunma Sözcüsü Mahmud Basal saldırı sonrası yaptığı açıklamada, ***"bu gece yaşananlar her anlamıyla soykırımdır. Suskunum."*** ifadesini kullanarak dünya tarihinde eşi benzeri görülmemiş bu vahşetin boyutunu ortaya koymuştur.

Uluslararası hukuk literatüründe "sivil nüfus" nüfusun genel karakterini tanımlamaktadır. Grupta silahlı polis veya izole edilmiş askerler bulunsa bile, nüfus yine de "sivil" olarak kabul edilir. İsrail'in sivillerin arasında Hamas mensuplarının olduğu ve saldırılarının onlara yönelik olduğu argümanları hukuken geçerli değildir. Zira uluslararası hukuka göre; bir nüfus içinde direniş grubu üyelerinin veya silahlarını bırakmış eski savaşçıların ve diğer sivil olmayanların varlığı, nüfus "ağırlıklı olarak sivil" olduğu sürece, o nüfusun sivil karakterini değiştirmez. Yine İsrail'in argümanlarının aksine işlemiş olduğu suçlarda askeri zorunluluk yoktur. Kaldı ki uluslararası hukuka göre sivillerin hedef alınmasında mutlak bir yasak vardır. İsrailli yöneticiler, soykırıma yönelik politikaları uyarınca sivil nüfusa yönelik saldırıları aktif olarak teşvik etmekte ve cesaretlendirmektedir.

1949 tarihli Cenevre Sözleşmelerine ek 1977 tarihli 1. Protokol'ün 51 (6). Maddesi uyarınca misillemeler yoluyla sivil halka ya da sivillere karşı saldırılar yasaklanmıştır. İsrail bu kurala asla uymamakta, bu kuralı bir günde defalarca ihlal etmektedir.

İsrail Devlet yetkilileri ve askeri yetkililer gerçekleştidikleri eylemlerin sivil nüfusa karşı saldırı olduğunu bilerek gerçekleştirmektedirler. İsrail devletinin bombalama eylemlerinin açıkça sivilleri hedef alması, şikayetçi olduğumuz faillerin beyanatlarında hedef aldığı sivilleri "hayvan" olarak

nitelendirmesi bu eylemlerin ***Roma Statüsü Madde*** 6/a-b kapsamında soykırım olduğunu göstermektedir. Nitekim, şikayetçi olduğumuz faillerin motivasyonu, dini ve ırki olarak hayvan olarak gördükleri, insan olarak görmedikleri Filistin halkını yok etmektir. İsrail Savunma Bakanı Yoav Gallant Gazze halkını insan gibi görmediklerini açıkça deklare etmiş ve yaptığı açıklamada Filistinlilere ***"hayvan"*** benzetmesinde bulunarak ***"İnsansı hayvanlarla savaşıyoruz ve ona göre hareket edeceğiz"*** diyerek Gazze halkı özelinde tüm Filistin halkına devlet olarak bakış açılarını açıkça ortaya koymuştur.

1948 tarihli Soykırım Suçunun Önlenmesine ve Cezalandırılmasına Dair Sözleşme'nin 2. maddesinde soykırım oluşturan eylemler düzenlenmiştir. Buna göre; ulusal, etnik, ırksal veya dinsel bir grubun kısmen veya tamamen ortadan kaldırılması amacıyla grup üyelerinin öldürülmesi soykırım fiilini oluşturur. İsrail, nefret politikalarının bir ürünü olarak gerçekleştirdiği eylemlerde soykırım işlemektedir. İsrail Cumhurbaşkanı'nın *"Gazze'de sivil yok hepsi Hamas"*; İsrail Savunma Bakanı'nın *"biz insansı hayvanlarla mücadele ediyoruz";* İsrail Hükümetinde aktif görev yapan Bakan'ın *"nükleer silah kullanabiliriz"* yönündeki tehdidi "Yok Etme" kastı ile hareket ettiklerini açıkça ortaya koymaktadır. İsrail, sistematik bir şekilde yok etme kastı altında Filistinlileri hedef almaktadır. Bu eylemler 1948 tarihli Soykırım Suçunun Önlenmesine ve Cezalandırılmasına Dair Sözleşmeye göre de soykırım teşkil etmektedir.

İsrail askerleri eylemleriyle bu suçu işlerken, İsrail devlet yetkilileri konumları ve yetkileri gereği direktif ve talimatlarıyla soykırım cinayetlerine bil fiil fail olarak katılmıştır. Bu nedenle bireysel olarak sorumludurlar.

2) İsrailli yetkililerin Tamamen Yok Etmek Kastıyla Filistin Halkını Ağır Yaşam Koşullarına Mahkûm etmesi: (Roma Statüsü 6/c)

İşgalci İsrail, bir yandan bu saldırıları düzenlerken bir yandan da Gazze halkına giden insani yardımları engellemektedir. İsrail Savunma Bakanı Yoav Gallant, 9 Ekim 2023 tarihinde yaptığı açıklamada ***Gazze şeridinin tam***

ablukaya alınacağını, bölgeye elektrik, yakıt ve su verilmeyeceğini kamuoyuna duyurmuştur. Uluslararası toplumun tüm baskılarına rağmen bu tutumundan vazgeçmeyen İsrail, yaklaşık 50 gündür Gazze halkını açlık ve sefalete mahkûm etmiştir. İsrail Savunma Bakanı X (Twitter) hesabından yapmış olduğu açıklamada; ***"Gazze'ye insani yardım değil, patlayıcı girecek. Hamas elindeki rehineleri serbest bırakmadığı sürece Gazze'ye girmesi gereken tek şey, bir gram insani yardım değil, Hava Kuvvetleri'nden gelen yüzlerce ton patlayıcıdır."*** diyerek Gazze halkını topyekûn ölüme mahkûm etmek amacıyla hareket ettiklerini açıkça ikrar etmiştir.

Uluslararası silahlı çatışma kapsamında bir harp tekniği olarak başvurulabilecek olan "abluka" rejiminde işgalci kuvvet olan İsrail orantılılık ilkesi ve sivil halka karşı yapılan toplu cezalandırma yasağını doğrudan ihlal etmiştir. Kaldı ki bu ihlal yeni değil yıllara saridir.

Sivil nüfusun temel ihtiyaçlarını karşılayacak kritik malzemelerin Gazze'ye erişimini keserek Gazze'deki Filistinlilerin ölümlerine yol açacak yaşam koşullarına sebep olan (*mens rea*) İsrail'in eylemleri, ***Roma Statüsü Madde*** 6/c kapsamında ***"soykırım"*** suçunu meydana getirmektedir.

Aynı şekilde 1977 tarihli Ek 1. Protokol'ün 54 (1). Maddesi "***bir savaş yöntemi olarak sivilleri aç bırakmak yasaktır***" hükmünü içermektedir. Refah sınır kapısında insani yiyecek, giyecek ve tıbbi malzeme taşıyan tırların günlerce içeri girmesi yasaklanmıştır. İnsani yardım malzemelerinin engellenmesi de bu kapsamdadır.

UCM Savcısı Sayın Khan da Refah sınır kapısında yaptığı basın açıklamasında bu konuya değinmiştir. İçeride neredeyse Orta Çağ koşullarında olduğu gibi anestezi kullanılmadan ameliyatlar yapıldığına dikkatleri çekmiş ve tüm bu insani yardımların engellenmesinin savaş suçlarına dair soruşturmalara konu olacağını belirtmiştir.

Yine temiz suya erişemeyen Gazzeli siviller kirlenmiş sulardan hastalık kapmaktadır. Elektrik olmadığından hastanelerdeki hizmetler aksamakta ve yakıt ikmali de gerçekleşmediğinden elektriğe ulaşımdaki son çare olan jeneratörleri de kullanılamamaktadır. Hastane çalışanları küvözlerdeki bebekleri çıkartarak ölümlerini izlemek zorunda kalmaktadırlar. ***Uluslararası sözleşmelere rağmen İsrail, Filistin halkını topyekûn yok etme ve özellikle Gazze şeridinden sivil halkı sürgün etme gayesi ile doğrudan sivil insanları, özellikle çocukları hedef almak suretiyle Gazze halkına karşı açık bir soykırım suçu işlemektedir.***

Sivil halkın elektrik, su ve gazının kesilerek insani yardım koridorunun dahi kapatılmış olması topyekûn öldürme hedefi ile hareket edildiğinin açık göstergesidir. Bu fiil aynı zamanda toplu cezalandırmadır.

Savaşın masumları çocukların açıkça hedef alınması ve Filistin halkının tümüne yönelik kullanılan *"insansı hayvanlar"* sözü dahi söz konusu suçu işleyen şüphelilerin amaçlarını açıkça ortaya koymaktadır.

Filistin halkını en temel ihtiyaçlarından mahrum bırakarak toplu cezalandırmaya yönelik niyetlerini açıkça belirten İsrail devlet yetkilileri, bu eylemleri neticesiyle gerçekleşen ölümlerden Roma Statüsünün 6. Maddesi altında soykırım suçu kapsamında sorumludur. Zira, özellikle kadınların, çocukların yaşamlarını sürdürebilmesi için zaruri olan temel ihtiyaçlardan uzun süre mahrum kalmalarının ölümle neticeleneceği malumdur. İsrail de bunu çok iyi bilmekte ve sivillerin ölmesi için bu şekilde davranmaktadır.

3) İsrail'in İnsanlığa Karşı Suçu Teşkil Eden Eylemleri Ve İhlal Ettiği Hukuk Kuralları:

Roma Statüsü Madde 7: İnsanlığa Karşı Suçlar

"1. Bu tüzüğün amaçları bakımından "insanlığa karşı suçlar", herhangi bir sivil nüfusa karşı yaygın veya sistematik bir saldırının parçası olarak işlenen aşağıdaki eylemleri kapsamaktadır:

(a) öldürme,

(b) toplu yok etme,

(c) köleleştirme,

(d) nüfusun sürgün edilmesi veya zorla nakli,

(e) uluslararası hukukun temel kurallarını ihlal ederek hapsetme veya fiziksel özgürlükten başka biçimlerde mahrum etme

(f) işkence,

(g) ırza geçme, cinsel kölelik, zorla fuhuş, zorla hamile bırakma, zorla kısırlaştırma veya benzer ağırlıkla diğer cinsel şiddet şekilleri,

(h) paragraf 3'te tanımlandığı şekliyle, herhangi bir tanımlanabilir grup veya topluluğa karşı, bu paragrafta atıf yapılan herhangi bir eylemle veya Mahkemenin yetki alanındaki herhangi bir suçla bağlantılı olarak siyasi, ırki, ulusal, etnik, kültürel, dinsel, cinsel veya evrensel olarak uluslararası hukukta kabul edilemez diğer nedenlere dayalı zulüm,

(i) zoraki kayıplar,

(j) ırk ayrımcılığı (apartheid),

(k) kasıtlı olarak ciddi ıstıraplara ya da bedensel veya zihinsel veya fiziksel sağlıkta ciddi hasara neden olan benzer nitelikteki diğer insanlık dışı eylemler."

İsrail'in eylemleri, Roma Tüzüğünün 7. Maddesi kapsamındaki unsurları taşıdığından İnsanlığa karşı suç teşkil etmektedir. Şöyle ki;

a) İsrail'in Filistin Halkına karşı yaygın ve sistematik bir saldırının parçası olarak sivilleri öldürmesi, toplu yok etmesi: (Roma Statüsü Madde 7/a-b)

İsrail uluslararası insancıl hukuk bağlamında kesin bir dille yasaklanan sivilleri öldürme ve toplu yok etme suçunu işlemektedir.

Bu süreçte İsrailli yetkililer, çocuk, kadın, sivil bütün Filistinlileri, öldürülmesi gereken hedef olarak görüp, okul, cami, kilise ve hastane, ambulans, pazar yeri, çocuk parkı, mülteci kampları gibi savaşta dahi mutlak surette korunması gereken insanların topluca bulundukları alanları bombalamak ve doğrudan sivilleri hedef almak suretiyle binlerce insanı katletmiştir. İsrail, havadan, denizden ve karadan bombalamalar ile sivilleri kitlesel olarak öldürmektedir. (*actus reus*). Ve bu kitlesel öldürme eylemleri sistematik olarak devam etmektedir. Bu bakımdan Roma Statüsünün 7. Maddesi altında "Top yekûn imha etme" olgusu meydana gelmektedir.

İsrailli yetkililer tüm bunları yaparken; kadın, çocuk ve sivil halka karşı havadan ve karadan yaptığı bombalama eylemlerinde kimyasal silah olarak kabul edilen ve savaşan unsurlara karşı dahi kullanılması yasak olan "fosfor bombası" kullanmak suretiyle açık ve inkâr edilemez bir şekilde insanlığa karşı suç işlemiştir. Bölgede bulunan Anadolu ajansı muhabirleri Türkiye ve dünyaya servis ettikleri fotoğraf ve video görüntüleri ile fosfor bombasının kullanıldığını tespit etmişlerdir. Ayrıca Uluslararası Af Örgütü de yapmış olduğu açıklamada fosfor bombasının kullanıldığını teyit etmiştir.

Dünya tarihinde savaşlarda düşman unsurlarının tümden yok edilmesi, direncinin kırılması amacıyla kitlesel ölümlere yol açan kimyasal silahlar geliştirilmiştir. Birinci ve ikinci dünya savaşları başta olmak üzere bazı savaşlarda kullanılmıştır. Birinci dünya savaşının akabinde kimyasal silah kullanımını önlemek amacıyla Birleşmiş Milletler öncülüğünde 1925 tarihli Cenevre Protokolü

tanzim edilmiştir. Bu protokolün ruhuna sadık kalınarak 1993 yılında Paris'te imzalanan Kimyasal Silahların Geliştirilmesinin, Üretiminin, Stoklanmasının ve Kullanımının Yasaklanması ve Bunların İmhası ile İlgili Sözleşme kabul edilmiştir. Bu antlaşma ile kimyasal silahların üretilmesi ve kullanılması tümden yasaklanmış ve bu silahların kullanımı "insanlık suçu" olarak tanımlanmıştır.

İsrail, seyreltilmiş uranyum, fosfor bombası gibi yasak silahları kullanarak bu hususu düzenleyen Cenevre sözleşmelerini ihlal etmiştir.

Ayrıca sivil nüfusun temel ihtiyaçlarını karşılayacak kritik malzemelerin Gazze'ye erişimini keserek, yardım koridorunu kapatarak, uluslararası hukuka aykırı ambargo uygulayarak Gazze'deki Filistinlilerin ölümlerine yol açacak yaşam koşullarına sebep olan (*mens rea*) İsrail'in eylemleri, Roma Statüsünün 7. Maddesi altında "***topyekûn imha etme***" suçunu meydana getirmektedir.

b) Filistin Halkının Zorla Sürgün Edilmesi: (Roma Statüsü Madde 7/d)

İsrailli yetkililer tarafından, Filistin halkının sağ kalanlarının kalıcı bir şekilde Gazze'nin kuzeyindeki yerlerinden sürülerek çıkartılması kastıyla Gazze şehir merkezi ve Gazze'nin kuzeyindeki binalar ve altyapı sistemleri herhangi bir askeri gereklilik olmaksızın yok edilmekte, nüfus zorla nakledilerek insanlığa karşı suç işlenmektedir. Belirtmek gerekir ki 1977 tarihli Ek 1. Protokol'ün 50 (3). Maddesinde de belirtildiği üzere, sivil halkın içerisinde sivil tanımına uymayan kişilerin bulunması, halkın sivil niteliğini ortadan kaldırmaz. Hatta, İsrail'in şu an uygulamaya çalıştığı ve sivil halkın Gazze'nin güneyine sürülmesi politikasının siviller tarafından reddedilmesi ve bu sivillerin mevcut yerlerinde durmaya devam etmesi de onların sivil niteliklerini ortadan kaldırmayacaktır. Yani, tüm bu saldırıların ve ablukanın Hamas'ı bahane ederek sivilleri hedef alması asla meşrulaştırılamaz.

Yukarıda ayrıntıları ile açıkladığımız şekilde sivil halkın doğrudan hedef alınarak bombardımana tabi tutulması, uluslararası hukuka açıkça aykırı şekilde ambargo uygulanması, toplu yok etme amacı taşıdığı kadar, bu eylemler neticesinde ölmeyen sivil halkın sürgün edilmesi sonucunu doğurmaktadır. Zira İsrailli yetkililer, sivil halkın güneye gitmesi yönünde açıklamalar yapmakta, Gazze'yi boşaltmaları yönünde tehdit ve saldırılarda bulunmaktadırlar. Bu tehdit ve saldırılar ile sivil halk ölümle yurdunu terk etmek arasında tercih yapmak zorunda bırakılmakta, sürgün edilmektedir.

4) İsrail'in Savaş Suçu Teşkil Eden Eylemleri:

Roma Tüzüğü Madde 8: Savaş Suçları:

"1. Bir plan veya politikanın ya da bu tarz suçların büyük çapta işlenmesinin bir parçası olarak işlenmesi başta olmak üzere, Mahkemenin savaş suçları üzerinde yargı yetkisi vardır.

2. Bu tüzüğün amacına uygun olarak, "savaş suçları" şu anlamlara gelir:

(a) 12 Ağustos 1949 tarihli Cenevre Sözleşmeleri'nin çok ciddi şekilde ihlali, başka bir deyişle, Cenevre Sözleşmesi hükümlerine göre korunan şahıs ve mallardan herhangi birine karşı aşağıdaki fiiller:

i) Kasten öldürme,

ii) Biyolojik deneyler dahil işkence veya insanlık dışı muamele,

iii) İnsan vücuduna veya sağlığına kasten büyük ıstırap verme veya ciddi yaralamaya sebep olma,

iv) Askeri gereklilik olmadan, yasadışı ve keyfi olarak malların yaygın yok edilmesi veya sahiplenilmesi,

v) Bir savaş esirinin veya koruma altındaki bir diğer şahsın, düşman devlet silahlı kuvvetlerinde hizmet etmeye zorlanması,

vi) Bir savaş esirinin veya koruma altındaki bir diğer şahsın, kasti olarak adil ve olağan yargılanma hakkından yoksun bırakılması,

vii) Hukuka aykırı sürgün, nakletme ya da hapsetme,

viii) Rehine alınması.

(b) Uluslararası hukukun mevcut sistemi içerisinde, uluslararası silahlı çatışmalarda uygulanabilir yasa ve geleneklerin diğer ciddi ihlalleri, yani, aşağıdaki fiillerden herhangi birisi:

ı) Çarpışmalarda doğrudan yer almayan sivil bireylere ya da sivil nüfusa karşı kasten saldırı yöneltilmesi,

ıı) Askeri olmayan, yani askeri maksatlı olmayan sivil hedeflere karşı kasten saldırı düzenlenmesi,

ııı) Uluslararası silahlı çatışmalar hukuku çatısı altında, siviller ya da sivil nesnelere sağlanan korumadan yararlanma hakları olduğu sürece, Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne göre, barış gücü ya da insan yardımına tahsis edilmiş görevli personel, tesis, malzeme, birlik veya araçlara kasten saldırı yöneltilmesi,

ıv) Tahmin edilen somut ve doğrudan askeri avantajlara kıyasla, aşırı olacak şekilde, sivillerin yaralanmasına veya ölmesine veya sivil nesnelerin zarar görmesine yol açacağı ve geniş çapta, uzun vadeli ve ağır bir biçimde doğal çevreye zarar vereceğinin bilincinde olarak saldırı başlatılması,

v) Savunmasız veya askeri hedef oluşturmayan kent, köy, yerleşim yeri ve binaların bombalanması veya bu yerlere herhangi bir araçla saldırılması;

vı) Silahını bırakmış, kendisini savunma araçlarından yoksun ve isteğiyle teslim olmuş bir askeri öldürme veya yaralama,

vıı) Teslim bayrağını, Birleşmiş Milletler veya düşman bayraklarını, askeri rütbelerini ve üniformalarını, yine aynı şekilde Cenevre Sözleşmeleri'nin ayırt edici amblemlerini, uygunsuz şekilde kullanarak ölüme veya ciddi yaralanmaya sebebiyet verme,

vıı) İşgalci devletin kendi sivil nüfusunun bir bölümünü işgal ettiği topraklara doğrudan veya dolaylı olarak nakletmesi veya işgal edilen topraklardaki nüfusun tamamının veya bir kısmının devlet sınırları içinde veya dışında sürülmesi veya nakli,

ıx) Askeri amaçlı olmaması koşuluyla din, eğitim, sanat, bilim veya yardım amaçlarıyla kullanılan binalara, tarihi eserlere, hastanelere ve hasta ve yaralıların toplandığı yerlere kasten saldırı düzenlenmesi,

x) Karşı tarafın hakimiyeti altında bulunan kişilerin tıp, diş veya hastane tedavisi gerekliliği olmadan, kişisel çıkarlarına aykırı bir şekilde ölüme yol açabilecek veya sağlığı ciddi tehlikeye düşürebilecek nitelikte tıbbi veya bilimsel deneylere tabi tutulması veya fiziksel sakatlanmaya maruz bırakılması,

xı) Düşman devlet ya da orduya bağlı bireylerin haince öldürülmesi veya yaralanması,

xıı) Savaş esirlerine yaşama şansı verilmeyeceğini ilan etme, (karşı tarafta canlı bırakılmayacağını ilan etme)

xıı) Savaşa dair ihtiyaçlar zorunlu olarak gerektirmedikçe, düşman mallarının imha edilmesi veya bu mallara el konulması,

xıv) Düşman taraf uyruklu kişilerin, Mahkemelerdeki hak ve eylemlerinin ortadan kaldırıldığını, askıya alındığını veya kabul edilemez olduğunu ilan etme,

xv) Düşman taraf vatandaşlarını, savaş başlamadan önce, ordu mensubu olsalar bile, kendi devletlerine karşı savaş harekatlarında yer almaya zorlama,

xvı) Saldırı sonucu ele geçirilse bile, bir kenti ya da yeri talan etme,

xvıı) Zehir veya zehirli silahların kullanılması,

xvıı) Boğucu, zehirli veya diğer gazlar ile benzeri sıvı, malzeme veya cihazlar kullanılması,

xıx) Çekirdeği tam kapatmayan veya yararak ayrılan mermiler gibi insan vücuduna kolayca giren veya vücutta parçalanan mermi kullanılması,

xx) Gereksiz yaralanmaya veya ıstıraba yol açan veya 121 ve 123. maddeler hükümlerine uygun olarak bu tüzüğe bir ek şeklinde dahil

edilmesi ve geniş yasaklamaya tabi olması halinde, kendiliğinden ve ayrım yapmadan uluslararası savaş hukuku ihlalleri oluşturan silah, mermi, malzeme veya savaş yöntemleri kullanılması,

xxı) İnsan onuruna hakaret eder nitelikte, özellikle aşağılayıcı ve küçük düşürücü davranışlar,

xxıı) 7.maddenin 2(f) paragrafında tanımlandığı gibi ırza geçme, cinsel köleleştirme, fahişeliğe zorlama, hamileliğe zorlama, kısırlaştırmaya zorlama veya Cenevre Sözleşmelerini ciddi şekilde ihlal eden diğer cinsel şiddet çeşitlerine başvurulması,

xxıı) Belli noktaları, alanları veya askeri güçleri askeri operasyonlardan muaf tutmak için, bir sivilin veya diğer korunmuş bir kimsenin varlığının kullanılması,

xxıv) Uluslararası hukuka uygun bir şekilde, Cenevre Sözleşmelerinin ayırt edici amblemlerini kullanan binalara, malzemeye, sağlık ve ulaşım birimlerine kasten saldırı düzenlenmesi,

xxv) Cenevre Sözleşmeleri ile sağlanan yardım malzemelerini bilerek engelleme dahil olmak üzere, yaşamları için vazgeçilmez maddelerden mahrum etmek suretiyle sivillerin aç bırakılmasının, bir savaş yöntemi olarak kullanılması,

xxvı) 15 yaşından küçük çocukların ulusal silahlı kuvvetlere çağırılması, askere alınması veya çatışmalarda aktif olarak kullanılması."

İsrail'in eylemleri, Roma Statüsü Madde 8. kapsamındaki unsurları taşıdığından savaş suçu teşkil etmektedir. Gazze'deki çatışma uluslararası nitelikte silahlı çatışmadır. Bu nedenle bölgedeki çatışmadan etkilenen siviller kapsamlı bir uluslararası insancıl hukuk korumasına sahiptir. Bu korumalara ilişkin Cenevre Sözleşmeleri hükümleri artık birer teamül hukuk kuralı olduklarından bu kuralları ihlal eden İsrailli yetkililer uluslararası hukuk gereğince işlenen suçlardan sorumludur. Şöyle ki;

a) İsrail, doğrudan sivil halkı hedef alarak, askeri olmayan sivil hedeflere saldırı düzenleyerek Roma Statüsü Madde 8- 2/b (ı), (ıı) bentleri gereğince savaş suçu işlemektedir.

UCM Başvuru Dilekçesi

b) İsrail, saldırılarında kimyasal silah kullanmıştır. Kimyasal silahlar sadece savaşan unsurların değil etki alanındaki tüm canlıların yaşamlarını etkileyerek kitlesel ölümlere yol açması ve tüm canlı yaşamının yok edilmesi sonucu doğurduğundan üretimi ve kullanılması tümden yasaklanmış ve 188 ülke tarafından bu anlaşma imzalanarak "kimyasal silah karşıtlığı" insanlığın ortak değeri olarak benimsenmiştir. Roma statüsünün 8- 2/b (xvıı) ve (xvıı) maddeleri kimyasal silah kullanmayı savaş suçu olarak tanımlamaktadır.

c) Roma Statüsünün savaş suçlarını düzenleyen 8. maddesinin 2 (b) (ıx) fıkrasında açıkça hastanelere kasten saldırı gerçekleştirilmesi savaş suçu olarak düzenlenmiş olup, İsrail tarafından El-Ehli Baptist Hastanesi, Şifa Hastanesi, Endonezya Hastanesi, Türk-Filistin Dostluk Hastanesi'ne gerçekleştirilen saldırılar bariz bir biçimde savaş suçu teşkil etmektedir.

d) Sözleşme gereği statünün 8/2-b bendinde de yer alan "*Çarpışmalarda doğrudan yer almayan bireysel sivillere ya da sivil nüfusa karşı kasten saldırı yöneltme, savunmasız veya askeri hedef oluşturmayan kent, köy, yerleşim yeri veya binaları bombalama veya bu yerlere herhangi bir araçla saldırma, işgalci devletin kendi sivil nüfusunun bir bölümünü işgal ettiği topraklara doğrudan veya dolaylı olarak nakletme veya işgal edilen topraklardaki nüfusun tamamını veya bir kısmını devlet sınırları içinde veya dışında sürme veya nakletme"* açık ve ağır bir savaş suçu olarak kabul edilmiştir. İsrailli yetkililer bu eylemleri gerçekleştirirken, silahlı çatışmanın varlığını ortaya koyan fiili koşulların farkındadırlar. Ayrıca mağdurların 1949 tarihli Cenevre Sözleşmelerinden biri veya daha fazlası kapsamında korunduğu ve koruma statüsüne ilişkin fiili koşulların oluştuğunun farkındadırlar. Bunun en açık göstergesi savunma bakanınca yapılan açıklamalar ile İsrailli askerlerin işledikleri savaş suçlarından muaf tutulduğunun ve insancıl hukuk kurallarının askıya alındığının açık bir şekilde ilan edilmesidir.

İsrailli yetkililer yürüttüğü havadan, denizden ve karadan bombalamalarla meşru askeri hedef tanımına aykırı şekilde yoğun nüfuslu sivil yerleşim yerleri ve binaları hedef almıştır. İsrail, 2,000lb'lik bombalar dahil, 1 hafta kadar kısa süre içerisinde 6,000 bombalama yaparak şu ana dek Gazze'de 21. yüzyılda dünya çapında gerçekleşen silahlı çatışmalardaki sivil kayıpların toplamından daha fazla sivili katletmiştir. Sivillerin hayatına ve vücut bütünlüğüne zarar vermeyen her saldırı ise onların yaşam alanlarına saldırı olup, Gazze topraklarından sürmeye, yer değiştirmeye zorlamaktadır.

e) Roma Statüsü Madde 8/2/b (iii) bendine göre binalara, malzemelere, tıbbi birimlere ve ulaşım araçlarına ve 2/b (xxiv) bendine göre uluslararası hukuka uygun olarak Cenevre Sözleşmelerindeki ayırt edici amblemleri kullanan personele karşı kasten saldırı yöneltme eylemi de savaş suçu olarak sayılmıştır. Buna rağmen İsrail onlarca gazeteciyi katletmekle yetinmemiş, yüzlerce Birleşmiş Milletler görevlisini de öldürmüştür.

f) İsrail, sivil halka yardım gitmesini engellemek için insani yardım koridorunu kapatarak ve halkı açlığa, susuzluğa, soğuğa, sağlık araç gereçlerinden mahrumiyete mahkûm ederek Roma Statüsü Madde 8- 2/b (xxv) bendi gereğince savaş suçu işlemektedir.

g) Özellikle savaşların bir parçası olmayan çocuklara özel statü tanınarak her ne surette olursa olsun çocukların hedef alınması açıkça yasaklanmıştır. İsrail, sivillere hizmet verildiğini bildiği hastaneleri, kötü niyetle gerçekleştirdiği saldırılarıyla yok etmiştir. İsrail hukuka aykırı saldırılarıyla askeri gereklilik olmaksızın, yasadışı ve keyfi olarak malların yaygın yok edilmesi suretiyle de savaş suçunu işlemiştir. Öyle ki, uluslararası hukuka göre tek bir hastanenin bombalanması dahi yok etme eyleminin yaygın kapsam şartını karşıladığı kabul edilmektedir.

Cenevre Sözleşmeleri kapsamında genel olarak korunan mülkler arasında ambulanslar da bulunmaktadır. 4. Cenevre Sözleşmesinin 18. Maddesi, sivil bir hastanenin "hiçbir durumda bir saldırıya hedef olamayacağını, ancak çatışmanın taraflarınca her zaman saygı duyulacağını ve korunacağını" öngörmektedir.

İsrail, meşru müdafaa halinden bahsedemez. Zira meşru müdafaa, devam eden bir saldırıya karşı, onu defetmek amacıyla ve orantılı güç kullanılarak yapılabilir. Bu halde dahi; çocuklar, kadınlar, siviller, hastaneler, mabetler, okullar, mülteci kampları, pazar yerleri, göç halindeki insanlar uluslararası hukukun koruması altındadır ve hedef alınamaz.

III) DOKTRİN VE İÇTİHATLAR

1) İnsanlığa Karşı Suçlar

İnsanlığa karşı suçlar ilk olarak Nürnberg Mahkemesi Statüsü uyarınca suç olarak kabul edilmiştir. İnsanlığa karşı suçların tanımı Nürnberg Mahkemesi Statüsünde ve Nürnberg yargılamalarında belirtilmiştir.[12] BM Genel Kurulu, 1946 yılında İnsanlığa karşı suçlar kavramını kabul etmiştir.[13] İnsanlığa karşı suçların içeriği, II. Dünya Savaşı'ndan bu yana Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi, Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemesi ve Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin içtihatları yoluyla gelişmiştir.

Buna göre,

Sanık yasaklanmış bir eylemde bulunduğunda;

- Bu eylem:
  - Bir "saldırı" niteliğindeyse,
  - "Yaygın veya sistematik" şekilde gerçekleştiriliyorsa,
  - "Herhangi bir sivil nüfusa yönelik ise

[12] Yale Law School, Charter of the International Military Tribunal, Constitution, http://avalon.law.yale.edu/imt/imtconst.asp (Erişim tarihi 20.11.2023).
[13] Affirmation of the Principles of International Law Recognized by the Charter of the Nuremburg Tribunal, G.A. Res. 95(I), UN Doc A/64/Add.1 (Dec. 11, 1946).

Ve sanığın eylemleri ile saldırı arasında bir bağlantı veya bağ bulunuyorsa,

insanlığa karşı suçların varlığı kabul edilir.

➢ ***Saldırı***

UCM'ye göre saldırı, "sivil halka karşı yürütülen bir kampanya veya operasyondur".[14] Bir kişi, saldırının bir parçası olan yasaklanmış bir eylemi işlediğinde insanlığa karşı suç işlemiş olur.[15]

"Saldırı" ve "askeri saldırı" kavramları farklıdır. Silahlı çatışma olmadığında da insanlığa karşı suç meydana gelebilir. Saldırı, mutlaka silahlı bir çatışmanın parçası olmasa da silahlı bir çatışmadan önce başlayabilir, daha uzun sürebilir veya devam edebilir.[16] Saldırının askeri veya şiddet niteliğinde güç içermesine gerek yoktur.[17]

Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi ve Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemesi içtihatları ve Roma Statüsü, sivil nüfusa yönelik bir eylemin saldırı olarak kabul edilebilmesi için en azından "birden fazla" mağdurun veya eylemin olması gerektiğini öngörmektedir.[18] Eylemler aynı türde veya farklı olabilir.[19]

[14] "UCM Suç Unsurları" ICC-ASP/1/3, Mad. 7'ye Giriş.
[15] Örn. Bkz., Jean-Paul Akayesu, Case No. ICTR-96-4-T, Trial Judgement, 2 Sept. 1998, 205.
[16] Dragoljub Kunarac et al., Case No. IT-96-23-A, Appeal Judgement, 12 June 2002, 86.
[17] Akayesu, TJ 676 – 684.
[18] UCM Roma Statüsü Mad. 7(2)(a); Dragoljub Kunarac et al., Case No. IT-96- 23-T, Trial Judgement, 22 Feb. 2001, 415; Milorad Krnojelac, Case No. IT-97-25-T, Trial Judgement, 15 March 2002, 54.
[19] Clément Kayishema et al., Case No. ICTR-95-I-T, Trial Judgement, 21 May 1999, 122.

➢ ***Herhangi Bir Sivil Nüfusa Yöneltilmiş Olma***

"Hedefe yönelik olmak": Saldırının birincil hedefinin yalnızca tesadüfi bir hedef değil, sivil halk olması gerekir.[20] Dolayısıyla saldırının öncelikli hedefi "her türlü sivil halktır".[21]

"Herhangi biri": Suçun mağduru herhangi bir insan olabilir. İnsanlığa karşı suçlar hem düşman ülke vatandaşlarına hem de devletin kendi tebaasına karşı işlenebilen suçlardır.[22]

"Sivil": Savaşçı olmayanları ifade eder.

"Nüfus": Büyük bir mağdur kitlesini ve kolektif nitelikteki insan topluluğunu ifade eder.[23] ***Bir bölgedeki nüfusun tamamının hedeflenmesi gerekli değildir. Saldırı sırasında belirli sayıda kişinin hedef alındığını veya saldırının aslında küçük bir topluluğa değil, sivil bir "nüfusa" yönelik olduğunu gösterecek şekilde kişilerin hedef alındığını göstermek yeterlidir. Ve rastgele seçilmiş sayıda bireyler de bu kapsama girer.***[24]

Saldırının sivil nüfusa yönelik olup olmadığını belirleyen faktörler arasında şunlar yer almaktadır:

- Saldırı sırasında kullanılan araçlar ve yöntemler,
- Mağdurların sayısı,
- Mağdurların durumu,
- Saldırının ayrımcı niteliği,
- Saldırı sırasında işlenen suçların niteliği,

[20] Tihomir Blaškic, Case No. IT-95-14-A, Appeal Judgement, 29 July 2004, 106.
[21] Kunarac et al., AJ 91.
[22] CRYER, supra at p. 241.
[23] Duško Tadic, Case No. IT-94-1-T, Trial Judgement, 7 May 1997, 644.
[24] Kunarac et al., AJ 90; Stanislav Galić, Case No. IT-98-29-T, Trial Judgement, 5 Dec. 2003, 143; Krnojelac, TJ 56; Kunarac et al., TJ 424-425; Mladen Naletilić et al., Case No. IT-98-34-T, Trial Judgement, 31 March 2003, 235; Akayesu, TJ 582; Georges A. N. Rutaganda, Case No. ICTR-96-3-T, Trial Judgement, 26 May 2003, 71; Kayishema, TJ 128.

- O dönemde saldırganlara karşı direniş,

- Saldıran kuvvetin silahlı çatışma kurallarının ihtiyati gerekliliklerine ne ölçüde uyduğu veya uymaya çalıştığıdır.[25]

Bir savaş gücünün nihai hedefi demokrasiyi yeniden tesis etmek veya öç almak dahi olsa sivil nüfusa saldırmak için gerekçe olamaz. Uluslararası teamül ve antlaşma hukuku kapsamında sivil nüfusu hedef alma konusundaki mutlak yasak, askeri gerekliliği veya gerekçe olarak başka herhangi bir amacı dışlar.[26]

Roma Statüsüne göre "sivil nüfus", silahlı kuvvetlere veya diğer meşru savaşçılara mensup olmayan, sivil olan kişileri ifade etmektedir.[27] Sivil halk, saldırının ikincil kurbanı değil, birincil hedefi olmalıdır.[28] Somut olayımızda gerekçe her ne olursa olsun bebeklerin, çocukların, kadınların, sivillerin toplu şekilde bombalanarak öldürülmesi, Filistinlilerin toplu olarak birincil hedef olarak alındığını göstermektedir.

- ***Herhangi Bir Sivil Nüfus ve Askeri Hedef Arasındaki İlişki***

Saldırının öncelikli hedefinin herhangi bir sivil nüfus olması gerektiğinden, öncelikli olarak askeri hedeflere yönelik saldırılar kapsam dışındadır. Mahkeme, bir saldırının sivilleri veya askerileri, askeri alanları hedef alıp almadığını tespit etmek için ilgili tarafın silahlı çatışma hukukuna uyup

[25] Blaškić, AJ, 106; Kunarac et al., AJ 90.
[26] Moinina Fofana et al., Case No. SCSL-2003-11-A, Appeal Judgement, 28 May 2008, 247.
[27] Cenevre Sözleşmeleri 1949 (GC I-IV), Ortak Mad. 3, and Additional Protocol I (AP I) Arts. 43 and 50; Situation in the Republic of Kenya, Case No. ICC-01/09, Decision Pursuant to Article 15 of the Rome Statute on the Authorization of an Investigation into the Situation in the Republic of Kenya, 31 March 2010, 82, citing Jean-Pierre Bemba Gombo, Case No. ICC-01/05-01/08-424, Decision Pursuant to Article 61(7)(a) and (b) of the Rome Statute on the Charges of the Prosecutor Against Jean-Pierre Bemba Gombo, Pre-Trial Chamber II, 15 June 2009 78; Kunarac et al., TJ 425.
[28] Situation in the Republic of Kenya, Decision Pursuant to Article 15 of the Rome Statute, 82, citing Bemba Confirmation Decision 77; Kunarac et al., AJ 91-2; Milomir Stakić, Case No. IT-97-24-T, Trial Judgement, 31 July 2003, 624; Mitar Vasiljević, Case No. IT-98-32-T, Trial Judgement, 29 Nov. 2002, 33.

uymadığını değerlendirebilir.[29] ***Bu, askeri zorunluluk nedeniyle sivillerin hedef alınmasının hukuka uygun olduğu anlamına gelmez; uluslararası hukuka göre sivillerin hedef alınması konusunda mutlak bir yasak vardır[30].***

- ***Herhangi Bir Sivil Nüfus ve Savaşanlar Arasındaki İlişki***

Sivil nüfus, çatışmalarda aktif rol almayan kişilerdir.[31] Bu nüfus içinde sivil tanımına girmeyen bazı bireylerin varlığı, nüfusun sivil niteliğini değiştirmez. "Sivil nüfus" nüfusun genel karakterini tanımlamaktadır. Grupta silahlı polis veya izole edilmiş askerler bulunsa bile, bir nüfus yine de "sivil" olarak kabul edilir.[32] Nüfusun "ağırlıklı olarak" sivil olması gerekir. Bir nüfus içinde direniş grubu üyelerinin veya silahlarını bırakmış eski savaşçıların ve diğer sivil olmayanların varlığı, nüfus, "ağırlıklı olarak sivil" olduğu sürece, o nüfusun sivil karakterini değiştirmez.[33]

Sivil nüfus içerisinde askerlerin veya sivil olmayan diğer kişilerin varlığının, nüfusu "ağırlıklı olarak sivil" niteliğinden mahrum edip etmediğini tespit etmek için asker veya sivil olmayanların sayısına ve bunların izinli olup olmadığına bakılabilir. Cenevre Sözleşmeleri Ek Protokol I'in (AP I) 50. Maddesi sivillerin ve sivil nüfusun tanımını içermektedir. Bu hükümler "büyük ölçüde teamül hukukunu yansıtıyor olarak görülebilir"[34] ve İnsanlığa Karşı Suçu belirlemek doğrultusunda kimin sivil olduğunu ve nüfusların sivil karakterini belirlemek için kullanılır.

[29] Kunarac et al., AJ 91; Dragomir Milošević, Case No. IT-98-29/1-A, Appeal Judgement, 12 Nov. 2009, 54, 96, 127 – 128, 250.
[30] Blaškić, AJ 109.
[31] Bkz. CRYER, supra at p. 241 – 3; Tadić, TJ 638; Blaškić, AJ 110, 113-5; Pavle Strugar ("Dubrovnik"), Case No. IT-01-42-T, Trial Judgement, 31 Jan. 2005, 282; Milan Martić, Case No. IT-95-11- A, Appeal Judgement, 8 Oct. 2008, 302-6, 308, 311, 313, 318-319, 346, 355.
[32] Kordić et al., AJ 50; Stanislav Galić, Case No. IT-98-29-A, Appeal Judgement, 30 Nov. 2006, 136 – 137; Ayrıca bkz. Vidoje Blagojević et al., Case No. IT-02-60-T, Trial Judgement, 17 Jan. 2005, 544.
[33] Blaškić, AJ 113 – 115; Mrkšić, AJ 35; Martić, AJ 313; Blagojević et al., TJ, 544.
[34] Blaškić, AJ 110.

Bununla birlikte, sivil olmayanlar, örneğin savaş dışı bırakılan kişiler, gerekli diğer tüm koşulların karşılanması ve özellikle söz konusu eylemin herhangi bir devlete karşı yaygın veya sistematik bir saldırının parçası olması halinde, yine de insanlığa karşı suçlar anlamına gelen bir eylemin mağduru olabilir. Başka bir deyişle, esas suçun mağdurlarının her birinin sivil olması şartı insanlığa karşı suçların bir unsuru değildir.[35]

➢ ***Yaygın veya sistematik olması***

"Yaygın veya sistematik" ifadesi saldırının karakterini, özellikle de ölçeğini tanımlar. “Yaygın” ibaresi bir saldırının büyük ölçekli yapısını ifade eder ve öncelikle kurban sayısına yansır. Bir saldırıyı “yaygın” kılan belirli bir kurban sayısı yoktur. “Yaygın” büyük bir ciddiyetle kolektif olarak gerçekleştirilen ve çok sayıda mağdura yönelik kitlesel, sık ve büyük ölçekli bir eylemi ifade eder.[36]

“Sistematik”; şiddet eylemlerinin organize yapısını ve benzer suç teşkil eden eylemlerin düzenli olarak tekrarlanmasını ifade eder.[37] “Tamamen organize edilmiş ve düzenli bir modeli takip eden”[38] “bir model veya yöntemsel plan”[39] içerir. Saldırının “yaygın” veya “sistematik” olması şartı ayırıcı niteliktedir. Bunlardan yalnızca birinin kanıtlanması yeterlidir. Dolayısıyla ***İnsanlığa Karşı Suçlar, sivil nüfusa karşı çok sayıda ölümle sonuçlanan, geniş çaplı bir saldırının parçası olarak ya da düzenli ve metodik şiddet ya da daha az kurbanın olduğu suçların bir parçası olarak işlenebilir.***

[35] Martić, AJ 306, 313.
[36] Akayesu, TJ 579-580; Rutaganda, TJ 67-69; Alfred Musema, Case No. ICTR-96-13, Trial Judgement, Jan. 27 2000, 204.
[37] Tadić, TJ 648; Kunarac et al., TJ, 429; Elizaphan Ntakirutimana et al., Case No. ICTR-96-10-T and ICTR-96-17-T, Trial Judgement, 21 Feb. 2003, 804.
[38] Tadić, TJ 646 and 648.
[39] Akayesu, TJ 580.

Sanığın bireysel eylemleri değil, yalnızca bir bütün olarak saldırı yaygın veya sistematik olmalıdır.[40] Başka bir deyişle, yasaklanan fiillerin temelinde yatan ayrı ayrı eylemlerin yaygın veya sistematik olmasına gerek yoktur. (Yani, insanlığa karşı suç olarak cinayet suçlaması altında cinayetlerin yaygın veya sistematik olması şartı yoktur.) Yasaklanan fiiller yaygın veya sistematik bir saldırıdır.

Bir saldırının “yaygın veya sistematik” olup olmadığını belirlerken göz önünde bulundurulacak faktörler şunlardır:

- Suç teşkil eden fiillerin sayısı,
- Suç kalıplarının varlığı,
- İlgili lojistik ve kaynaklar,
- Mağdurların sayısı,
- Saldırılarla ilgili basın açıklamalarının varlığı,
- Sivil nüfusu hedef alan bir plan veya politikanın varlığı,
- Saldırıda kullanılan araçlar ve yöntemler,
- Suç olaylarının öngörülebilirliği,
- Siyasi veya askeri otoritelerin katılımı,
- Aynı sonuca yol açan, zamansal ve coğrafi olarak tekrarlanan ve koordineli askeri operasyonlar,
- Genel nüfusun etnik, dini, ırksal veya siyasi bileşiminin değişmesi,
- Bölgede yeni siyasi veya askeri yapıların kurulması,
- Çeşitli ayrımcı prosedürlerin benimsenmesi.

[40] Blaškić, AJ 101; Kunarac et al., AJ 93-96; Radoslav Brđanin, Case No. IT-99-36-T, Trial Judgement, 1 Sept. 2004, 135-6.

➢ ***Politika veya organizasyonel gereklilik***

Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi nezdinde, teamül hukuku gereği saldırının bir politika veya plan kapsamında gerçekleştirildiğinin gösterilmesinin zorunlu olmadığı görüşünde bulunulmuştur.[41] Bir politikanın veya planın varlığı, saldırının yaygın veya sistematik olduğunun ya da sivil nüfusa yönelik olduğunun belirlenmesiyle ilgili olabilir.[42]

Bununla birlikte, UCM içtihatlarına göre saldırının "böyle bir saldırıyı gerçekleştirmeye yönelik bir Devlet veya kuruluş politikası uyarınca veya bu politikayı ilerleterek" gerçekleştirilmesi gerekir ve "Devlet veya kuruluşun sivil nüfusa yönelik bu tür bir saldırıyı aktif olarak teşvik etmesi veya cesaretlendirmesi" gerekir.[43] Politikanın devletin en üst kademesi tarafından benimsenmesi şart değildir, bölgesel veya yerel devlet organlarının benimsediği politikalar yeterli olabilir.[44]

➢ ***Bağlantı***

Sanığın eylemleri, sivil halka yönelik yaygın veya sistematik saldırının "parçası" olmalıdır.[45] Toplu yok etme haricinde İnsanlığa Karşı Suçun oluşması için temel suçun birden fazla mağdura karşı işlenmiş olması şart değildir. Dolayısıyla, sınırlı sayıda mağdura, hatta tek bir mağdura yönelik bir

[41] Kunarac et al., AJ 98; Blaškić, AJ 100.
[42] Kunarac et al., AJ 98; Blaškić, AJ 100; Ancak bkz. Situation in the Republic of Kenya, Case No. ICC-01/09-01/1, Decision Requesting Observations on the Place of the Proceedings for the Purposes of the Confirmation of Charges Hearing, Pre-Trial Chamber II, 06 March, 2011; William Samoei Ruto et al., Case No. ICC-01/09-01/11, Dissenting Opinion by Judge Hans-Peter Kaul to Pre-Trial Chamber II's "Decision on the Prosecutor's Application for Summons to Appear for William Samoei Ruto, Henry Kiprono Kosgey and Joshua Arap Sang", 15 March, 2011.
[43] Roma Statüsü Mad. 7(2), UCM UCM Suç Unsurları, Mad. 7'ye Giriş.
[44] Situation in the Republic of Kenya, Decision Pursuant to Article 15 of the Rome Statute, 89, citing Tihomir Blaškić, Case No. IT-95-14-T, Trial Judgement, 3 March 2000, 205.
[45] Tadić, AJ 248, 255; Kunarac et al., TJ 417; Kunarac et al., AJ 99.

eylem, sivil nüfusa yönelik yaygın veya sistematik bir saldırının parçası olması koşuluyla yeterli olabilir.[46]

Bağlantı şartının iddia makamının kanıtlaması gereken iki unsuru vardır:

- Niteliği veya sonuçları itibarıyla saldırıyı ilerletme etkisine sahip olabilecek bir eylemin işlenmesi,
- Sanığın eyleminin sivil nüfusa yönelik bir saldırı olduğuna ve bu saldırının bir parçası olduğuna dair bilgisi.[47]

Sanığın yasaklanmış bir eyleminin saldırının "parçası" olup olmadığını belirleyen faktörler şunlardır.

- Özellikler,
- Amaçlar,
- Doğası,
- Eylemin sonuçları,[48]
- Sanığın eyleminin saldırıyı oluşturan diğer eylemlerle benzerliği,
- Eylemlerin zamanı, yeri ve bunların saldırıyla olan ilişkisi,[49]
- Eylemlerin saldırıyla veya saldırının altında yatan herhangi bir politikayla nasıl bağlantılı olduğu.

Sanığın eyleminin saldırıyla ilgili olması gerekir. Sivil nüfusa yönelik ana saldırı öncesinde, sonrasında veya saldırıdan hemen sonra işlenen bir suç, yeterince bağlantılı olması durumunda yine de bu saldırının bir parçası olabilir.[50]

Ancak yasaklanan eylemin tek başına bir eylem olmaması gerekir. Bir eylem, işlendiği bağlam ve koşullar göz önüne alındığında, saldırının bir

[46] Ferdinand Nahimana, Case No. ICTR-96-11A, Appeal Judgement, 28 Nov. 2007, 924; Blaškić, AJ 101; Kunarac et al., AJ 96
[47] Mrkšić, AJ 41; Kunarac et al., TJ 418; Kunarac et al., AJ 99.
[48] Laurent Semanza, Case No. ICTR-97-20-T, Trial Judgement, 15 May 2003, 326.
[49] Bkz. Örn. Tadić, TJ 629 – 633.
[50] Mrkšić, AJ 41; Krnojelac, TJ 127.

parçası olduğu makul olarak söylenemeyecek kadar saldırıdan uzak olduğunda izole bir eylem olarak kabul edilecektir.[51]

Sanığın eylemlerinin saldırı sırasında işlenen diğer eylemlerle aynı olması gerekmez. Örneğin, bir saldırı ölümle sonuçlanırsa ve bir kişi saldırının bir parçası olarak cinsel şiddet uygularsa, gerekli bağlamsal unsurlar ve bağlantı noktası karşılandığında kişi cinsel şiddet fiili ile İnsanlığa Karşı Suç işlemiş olur.[52]

➢ ***Mens Rea / Saldırı hakkında bilgiye sahip olma***

Temel suçu işleme niyetine (cinayet, zulüm, işkence gibi) ek olarak, sanığın eylemlerinin gerçekleştiği daha geniş bağlamı bilmesi ve özellikle de şunları yapması gerekir:

- Sivil nüfusa yönelik saldırıdan haberdar olmak,

- Suç niteliğindeki eyleminin söz konusu saldırının bir parçası olduğunu bilmek veya en azından eylemlerinin bu saldırının bir parçası olması riskini almak.[53]

Böyle bir bilginin bulunmaması, adi bir suçun veya şartlara bağlı olarak bir savaş suçunun varlığını akla getirebilir. Genellikle insanlığa karşı bir suç, iyi bilinen bir saldırı bağlamında işlenir ve sanık, saldırıyı bildiğini inandırıcı bir şekilde inkâr edemez. Böylece bilgi, ilgili olgu ve koşullardan çıkarımlar yapılarak kanıtlanabilir.[54]

Mens rea, saikle değil, bağlamın bilgisiyle ilgilidir.[55] İnsanlığa Karşı Suç tamamen kişisel nedenlerden dolayı yapılabilir. Sanığın saldırının ardındaki amacı veya hedefi paylaşmasına gerek yoktur:[56]

[51] Mrkšić, AJ 41; Kunarac et al., AJ 100.
[52] Kayishema, TJ 122.
[53] Kunarac et al., AJ 102; Brđanin, TJ 138; Galić, TJ 148; Krnojelac, TJ 59; Kunarac et al., TJ 434.
[54] Mitar Vasiljević, Case No. IT-98-32-A, Appeal Judgement, 25 Feb. 2004, 28, 20; UCM Suç Unsurları, Genel Giriş 3.
[55] Tadić, AJ 271-2.
[56] Ibid. at 252, 272-305.

Sanığın eylemlerinin hedef kitleye mi yoksa sadece mağdura mı yönelik olduğunun önemi yoktur. Hedef kitleye yönelik olması gereken, sanığın eylemleri değil, saldırıdır ve sanığın yalnızca eylemlerinin bunun bir parçası olduğunu bilmesi gerekir.[57]

- ***İnsanlığa Karşı Suç Olarak Tanımlanan Eylemler***

- Cinayet,

- Toplu Yok Etme,

- Köleleştirme,

- Sınır dışı etme,

- Hapis cezası,

- İşkence,

- Tecavüz,

- Siyasi, ırksal ve dini gerekçelerle zulümler,

- Diğer insanlık dışı eylemler,

- Cinsel kölelik,

- Zorunlu fuhuş,

- Zorunlu hamilelik,

Diğer cinsel şiddet,

- Zorla kaybetme,

- Apartheid (Irkçılık).

[57] Blaškić, AJ 124; Kunarac et al., AJ 103.

- ***Cinayet***

"Cinayet" hukuka aykırı olarak ve kasten bir insanın ölümüne sebep olmaktır.[58]

Mens rea – fail, öldürme niyetindedir veya muhtemelen ölüme neden olacak ağır bedensel zarar verme niyetindedir. Ancak ölümün gerçekleşip gerçekleşmeyeceği konusunda umursamazdır.[59] Temyiz Dairesi, *mens rea*'nın hem doğrudan hem de dolaylı niyet biçimlerini içerdiğini kabul etmiştir.[60]

Bir kişinin öldürüldüğünün makul şüphenin ötesinde kanıtlanması için cesedin bulunması şart değildir. Bir mağdurun öldüğü gerçeği diğer delillerden dolaylı olarak çıkarılabilir.[61] Yargılama Dairesi ayrıca, "tek makul çıkarımın, sanığın eylemleri veya ihmalleri sonucunda mağdurun öldüğü" sürece ikinci dereceden delillerin yeterli olduğunu belirtmiştir.[62]

- ***Toplu Yok Etme***

Toplu yok etme suçunun unsurları şunlardır:

- İnsanların kitlesel ölçekte öldürülmesi (actus reus),

- Sanığın niyeti, eylemleri veya ihmalleriyle:

- Geniş çapta öldürme,

- Çok sayıda insanın boyun eğdirilmesi,

- Çok sayıda insanın sistematik olarak boyunduruk altına alınması,

[58] Akayesu, TJ 589; Jelisić, TJ 35; Zoran Kupreškić et al., Case No. IT-95-16-A, Appeal Judgement, 23 October 2001, 560-1.
[59] Zejnil Delalić et al. ("Čelebići"), Case No. IT-96-21-T, Trial Judgement, 16 Nov. 1998, 439; Akayesu, TJ 589; Dario Kordić et al., Case No. IT-95-14/2-T, Trial Judgement, 26 Feb. 2001, 236.
[60] Pavle Strugar ("Dubrovnik"), Case No. IT-01-42-A, Appeal Judgement, 17 July 2008, 270.
[61] Moinina Fofana et al. (CDF Case), Case No. SCSL-2003-11-T, Trial Judgement, 2 Aug. 2007, 144, citing Krnojelac, TJ 326.
[62] Brđanin, TJ 385.

- Ölümlerine yol açacak yaşam koşullarına (*mens rea*) sebep olma.[63]

❖ ***Büyüklük Ölçeği: Cinayet ile Toplu Yok Etme Arasındaki Fark***

Toplu yok etme, büyük çapta bir cinayettir. Kitlesel öldürme bağlamında birini öldüren bir kişi, toplu yok etme suçunun cezasına çarptırılabilir.[64] Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemesi Temyiz Kurulu, "toplu yok etmenin, cinayet için gerekli olmayan bir kitle imha unsuru gerektirmesi açısından cinayetten farklı olduğunu" belirtmiştir.[65] "Büyük ölçekli" anlamına gelebilen "kitle" terimi, asgari bir cinayet sayısını ifade etmez.[66] Ancak sağduyulu bir yaklaşım kullanılarak vaka bazında belirlenmelidir.[67]

Toplu yok etme kolektif olmalı ve sadece seçilmiş bireylere yönelik olmamalıdır. (soykırımdan farklı olarak sanığın bir grubu veya grubun bir kısmını yok etme niyetinde olması gerekmemesi hariç).[68] "Kitle" unsuru, yok etme fiilinin kanıtlarının ayrı ve ilgisiz olayların bir araya getirilmesi yoluyla veya toplu olarak oluşturulabileceği anlamına gelir.[69] Mağdurları tam olarak tanımlamak veya mağdurları isimleriyle belirtmek gerekli değildir.[70]

[63] Milomir Stakić, Case No. IT-97-24-A, Appeal Judgement, 22 March 2006, 259.
[64] UCM Suç Unsurları, Art. 7(1)(b)(2); Kayishema, TJ 147.
[65] Elizaphan Ntakirutimana et al., Case No. ICTR-96-10-A and ICTR-96-17-A, Appeal Judgement, 13 Dec. 2004, 516.
[66] Stakić, AJ 260-261; Ntakirutimana et al., AJ 516; Jean De Dieu Kamuhanda, Case No. ICTR-99-54AT, Trial Judgement, 22 Jan. 2004, 692; Juvénal Kajelijeli, Case No. ICTR-98-44A-T, Trial Judgement, 1 Dec. 2003, 891; Ignace Bagilishema, Case No. ICTR-95-1T, Trial Judgement, 7 June 2001, 87; Kayishema, TJ 142.
[67] Kayishema, TJ 145.
[68] Brđanin, TJ 390.
[69] Brđanin, TJ 391; Radislav Krstić, Case No. IT-98-33-T, Trial Judgement, 2 Aug. 2001, 501.
[70] Ntakirutimana et al., AJ 518-9.

❖ ***Yok Etmenin Actus Reus'u; Dolaylı veya Uzaktan Katılım ve Tekil Öldürme***

Bir kişinin doğrudan öldürülmesine karışmak toplu yok etme teşkil edebilir. Ancak diğer eylemler veya ihmaller de aynı şekilde olabilir. Hedeflenen birey grubunun doğrudan veya dolaylı olarak ölümüne neden olan her türlü dolaylı eylem veya ihmal ya da kümülatif eylem veya ihmal de toplu yok etme eylemi olabilir.[71]

Sanığın cinayetlere katılımı uzaktan veya dolaylı katılım yoluyla olabilir.[72] Bu nedenle çoğu zaman yetkili kişiler toplu yok etme ile suçlanmaktadır. Bu vakalarda sanıklar, konumları veya yetkileri nedeniyle çok sayıda insanın kaderini belirleyip veya onlar üzerinde kontrol sahibi olabilmektedir.[73] İddia makamının kişinin fiili kontrole sahip olduğunu kanıtlaması şart değildir. Ayrıca yetkisi veya kontrolü olmayan kişilerin de toplu yok etme ile suçlanabileceğini unutmamak önemlidir. ***İmha aynı zamanda ölüme neden olacak yaşam koşullarının yaratılmasını da içerir.[74] Bu durum, sanığın çok sayıda insanı hapsetmek ve yaşam, gıda ve ilaç ihtiyaçlarını engellemek gibi sonuçta toplu ölüme yol açan koşullar yarattığı anlamına gelmektedir.***[75]

Tek bir cinayetin, az sayıda veya sınırlı sayıda cinayetin sorumluluğunun, toplu yok etme kararı için yeterli olduğu hususunda içtihatlar mevcuttur. Bir failin, eyleminin veya ihmalinin toplu katliam olayının bir parçası olduğunun farkında olması koşuluyla, tek bir kişiyi öldürmesi veya öldürecek yaşam koşullarını yaratması durumunda, toplu yok etme suçu olabileceğine hükmetmişlerdir.[76] Tek bir cinayetin imhanın bir parçası olabilmesi için, öldürmenin aslında toplu katliam olayının bir parçası olması gerekir.[77]

[71] Rutaganda, TJ 83; Brđanin, TJ 389; Athanase Seromba, Case No. ICTR-2001-66-A, Appeal Judgement, 12 March 2008, 189.
[72] Rutaganda, TJ 81; Kayishema, TJ 146.
[73] Brđanin, TJ 390; Vasiljević, TJ 222, 227; Stakić, TJ 639.
[74] Stakić, AJ 256-257, citing Ntakirutimana et al., AJ 539.
[75] Kayishema, TJ 146; Brđanin, TJ 389.
[76] Kayishema, TJ 147; Bagilishema, TJ 88.
[77] Kayishema, TJ 147.

Cinayetlerin zaman ve mekân açısından birbirine yakın olması durumunda (toplu yok etmeye ilişkin) bir öldürme olayı vardır.[78] Örneğin, çok sayıda polis memuru kalabalığa ateş açarak topluluktaki herkesi öldürmesi durumunda; Memur X kötü bir atış ile yalnızca tek bir kişiyi öldürmüş, Memur Y ise on altı kişiyi öldürmüşse bu durumda her ikisi de toplu katliama katılmış ve her ikisi de imha suçunu işlemiş olacaktır. Çünkü eylemlerinin toplu katliam olayının bir parçası olduğunun farkındadırlar.[79] UCM içtihatlarında tek bir cinayetin yeterli olacağı görülmektedir.[80]

❖ ***Mens Rea***

Toplu yok etme için *mens rea* standardı, İnsanlığa Karşı Suç olarak cinayet için gereken *mens rea* ile aynıdır. Aradaki fark, "imhanın kitlesel ölçekte cinayet" olduğu söylenebilir. Bu nedenle iddia makamının, sanığın insanları kitlesel ölçekte öldürme veya çok sayıda insanın ölümüne yol açacak yaşam koşulları yaratma niyetinde olduğunu makul şüphenin ötesinde kanıtlaması gerekmektedir. Toplu yok etme için gerekli olan *mens rea* standardı, ihmal veya ağır ihmal eşiğini içermemektedir: Suçun oluşabilmesi için sanığın eyleminin veya ihmalinin kasıtlı veya dikkatsizce (*dolus eventualis*) yapılması hali yeterlidir.[81]

❖ ***Plan veya Programın Kanıtlanmasına Gerek Olmaması***

Toplu yok etmeye yönelik bir plan veya politikanın varlığına veya cinayetlere devletin göz yumduğuna dair herhangi bir kanıta gerek yoktur.[82] Böyle bir plan veya politikanın varlığı veya devletin hoşgörüsünün varlığı, yaygın veya sistematik saldırının olduğuna dair önemli bir delil olabilir. Sanığın, eyleminin

[78] Ibid.
[79] Ibid. 147.
[80] UCM Suç Unsurları, Art. 7(1)(b)(1).
[81] Brđanin, TJ 395; Ayrıca bkz. Stakić, AJ 252-261; Krstić, TJ 495; Stakić, TJ 638, 642.
[82] Sylvestre Gacumbitsi, Case No. ICTR-01-64-A, Appeal Judgement, 7 July 2006, 84.

daha fazla sayıda kişinin sistematik olarak öldürmek veya öldürmek üzere işaretlendiği büyük bir cinayet girişiminin parçası olduğuna dair bilgisi varsa, bu, sanığın eyleminin sivil halka yönelik yaygın ya da sistematik bir saldırı suçunun parçası olduğuna dair bilgisini kanıtlamaya yönelik bir delil olarak kabul edilecektir.[83] Geniş bir toplu cinayet planının bilinmesi, insanlığa karşı suç olarak imha için gerekli bir unsur değildir.[84]

2) Savaş Suçları

Savaş suçlarını yasaklayan kurallar, Uluslararası İnsancıl Hukukun bir alt kümesidir. (Savaş hukuku veya silahlı çatışma hukuku olarak da bilinir). Uluslararası İnsancıl Hukuk, silahlı çatışmanın etkilerini sınırlamayı, silahlı çatışmaya katılmayan kişileri korumayı, savaş araç ve yöntemlerinin kısıtlanmasını amaçlayan bir kurallar dizisidir. Uluslararası İnsancıl Hukukun ana kaynakları antlaşmalar ve uluslararası teamül hukukudur.

(1) Ayrım:

Çatışmanın tarafları, sivil nüfusu ve sivil mülkiyeti korumak için her zaman sivil halk ile savaşçılar arasında ayrım yapmalıdır. Ne bir bütün olarak sivil nüfusa ne de tek tek sivillere saldırılamaz. Saldırılar yalnızca askeri hedeflere (savaşçılar dahil) yönelik olabilir.

(2) Orantılılık:

Kazanılan doğrudan ve somut askeri avantajla karşılaştırıldığında aşırı veya orantısız sivil zarara yol açan saldırılar yasaktır. Askeri hedeflere saldırırken dahi savaşçılar sivillerin ikincil zararını önlemek veya en aza indirmek için önlemler almalı ve aşırı sivil zarara neden olmaktan kaçınmalıdır. Gereksiz yaralanmaya ve gereksiz acıya neden olacak nitelikteki savaş yöntem ve araçlarının kullanılması yasaktır.

(3) Koruma:

Yakalanan savaşçılar ve kendilerini karşı tarafın yetkisi altında bulan siviller, hayatlarına, onurlarına, kişilik haklarına ve siyasi, dini ve diğer inançlarına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir. Onlara insanca davranılmalı ve hiçbir ayrım yapılmamalıdır. Her türlü şiddet ve misilleme eylemine karşı korunmalıdırlar.

Tüm Uluslararası İnsancıl Hukuk ihlalleri savaş suçu teşkil etmez. Bir ihlalin savaş suçu olarak kabul edilebilmesi için, teamül hukuku veya antlaşma hukuku kapsamında, kuralı ihlal eden kişinin bireysel cezai sorumluluğunun olması gerekir. Savaş suçları, uluslararası ve uluslararası olmayan silahlı çatışmalarda işlenen ve bireysel cezai sorumluluğa yol açan ciddi Uluslararası İnsancıl Hukuk ihlalleridir. Uluslararası İnsancıl Hukuk (teamül) kapsamındaki çeşitli hükümler, savaş suçlarının işlenmesini yasaklamaktadır.

* Uluslararası silahlı çatışmalarda geçerli olan Cenevre Sözleşmeleri ve Ek Protokol I'in (AP I) ciddi ihlalleri,

* Cenevre Sözleşmelerinin tüm ihtilaflarda geçerli olan Ortak 3. Maddesinin ihlalleri,

* Uluslararası veya iç silahlı çatışmalarda geçerli olan diğer ciddi uluslararası insancıl hukuk ihlalleri;

[83] Brđanin, TJ 394; Radislav Krstić, Case No. IT-98-33-A, Appeal Judgement, 19 April 2004, 225.
[84] Stakić, AJ 259.

UCM Başvuru Dilekçesi

Cenevre Sözleşmelerinin Ağır İhlalleri:

- Dört Cenevre sözleşmesinin her biri, sözleşmelerde belirtilen kuralların en ciddi ağır ihlallerini açıkça suç sayan ağır ihlaller hükümlerini içermektedir.

- Cenevre Sözleşmelerindeki ağır ihlallerin listesi AP I'de genişletilmiştir.

- Ciddi ihlal hükümleri uluslararası teamül hukukunun bir parçası olarak kabul edilir.

- Ağır ihlal hükümleri yalnızca uluslararası silahlı çatışma sırasında ve Cenevre Sözleşmeleri tarafından korunan kişilere karşı işlenen ihlaller için geçerlidir.

- Cenevre Sözleşmeleri kapsamında korunan kişiler arasında siviller ve savaşçılar da yer almaktadır.

Korunan siviller; düşmanın elinde olan kişilerdir.

Korunan savaşçılar; savaş esiri olarak nitelendirilen kişilerdir.

Cenevre Sözleşmelerinin Ortak 3. Maddesi:

- Dört Cenevre Sözleşmesinin ortak 3. Maddesi, "uluslararası nitelikte olmayan" silahlı çatışmalar sırasında da geçerli olan bazı temel korumaları ortaya koymaktadır.

- Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi, Ortak 3. Maddenin, çatışma ister uluslararası nitelikte olsun ister uluslararası olmayan nitelikte olsun, her türlü silahlı çatışmaya uygulanabilecek asgari zorunlu

kuralların temelini ortaya koyduğuna karar vermiştir.[85] Bu nedenle çatışmanın niteliği konu dışıdır.

- Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi, Ortak 3. Madde hükümlerinin ihlalinin cezai sorumluluk doğurduğuna hükmetmiştir. 4 Cenevre Sözleşmesinin Ortak 3. Maddesinin ihlalleri, Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemesi ve UCM Statülerinde de açıkça suç sayılmaktadır.

- ***Diğer Ciddi Uluslararası İnsancıl Hukuk İhlalleri:***

- Uluslararası teamül hukuku ve diğer antlaşmalar, cezai sorumluluk doğuran diğer ciddi Uluslararası İnsancıl Hukuk ihlallerini öngörmektedir. Antlaşmalar aşağıdaki durumlarda geçerli olan yasakları ortaya koymaktadır.

- Yalnızca uluslararası silahlı çatışmalar,

- Yalnızca iç silahlı çatışmalar,

- Hem uluslararası hem de iç silahlı çatışmalar.

[85] Duško Tadić, Decision on the Defence Motion for Interlocutory on Jurisdiction, Appeal Chamber, 2 Oct. 1995, 102. Ayrıca bkz. ICJ, Case Concerning Military and Paramilitary Activities in and Against Nicaragua, Merits Judgement, 27 June 1986, 218.

Cenevre Sözleşmeleri ve Ek Protokoller

Antlaşma	***Korunanlar***	***Etkin Durum***	***Korumalar***
Cenevre Sözleşmeleri I ve II (GC I, II)	Yaralı, hasta veya gemi kazası geçiren siviller ve askeri personel.	Uluslararası silahlı çatışma. (USÇ)	Ölüler, yaralılar, hastalar ve gemi kazazedeleri için asgari tedavi standartlarını belirler. Tarafları tıbbi, dini ve insani personelin yaralılara yardım etmesine izin verme ve koruma yükümlülüğü altına sokmaktadır.
Cenevre Sözleşmesi III (GC III)	Savaş esiri haline gelen silahlı kuvvetler mensupları.	Uluslararası silahlı çatışma.	Yakalayan tarafın temel koruma, hak ve özgürlüklere uyulmasını sağlamakla yükümlü olması.
Cenevre Sözleşmesi IV (GC IV)	İşgal altındaki bölgelerdeki veya silahlı çatışmalardan etkilenen bölgelerdeki siviller.	Uluslararası silahlı çatışma.	Temel korumaları, hakları ve özgürlükleri garanti eden geniş bir koruma yelpazesi.
Cenevre Sözleşmeleri I-IV'te ortak olan 3. Madde	Çatışmalarda aktif olarak yer almayan siviller ve askeri personel.	Uluslararası olmayan silahlı çatışma (UOSÇ) ve uluslararası silahlı çatışma.	Yasaklananlar: Cinayet, işkence, zalimane muamele, rehin alma, aşağılayıcı ve aşağılayıcı muamele, yargı dışı cezalar ve infazlar. Yaralı ve hastaların toplanması ve bakımına ilişkin yasal süreç açısından asgari düzeyde koruma ve olumlu görev dayatmaktadır.
Cenevre Sözleşmelerine Ek Protokol I (AP I)	Silahlı çatışmadan etkilenen herkes.	Savaşan insanları da içeren uluslararası silahlı çatışmalar: sömürge egemenliği, yabancı işgali veya ırkçı rejimler.	GC I-IV'ün korumalarını tamamlar. Düşmanlıkların yürütülmesinde koruma sağlar; "gereksiz yaralanmaya veya gereksiz acıya neden olan" silahların kullanımını yasaklıyor ve üstün sorumluluk sağlıyor.
Cenevre Sözleşmelerine Ek Protokol II (AP II)	Silahlı çatışmadan etkilenen herkes.	Bir Devletin topraklarında, o Devletin silahlı kuvvetleri ile sorumlu komuta altında, sürekli askeri operasyonlar yürütmelerine olanak sağlayacak şekilde topraklarının bir kısmı üzerinde kontrol uygulayan organize silahlı gruplar arasında meydana gelen uluslararası olmayan silahlı çatışmalar.	Ortak Madde 3'ün sunduğu tüm korumalara ek olarak: temel hukuki süreç hakları ve 15 yaşın altındaki askerlerin askere alınmasının yasaklanması. Bu madde, çocukları eğitme ve aileleri yeniden birleştirme görevini yüklemektedir.

UCM Başvuru Dilekçesi

UCM'nin aşağıdakiler de dahil olmak üzere savaş suçları üzerinde yargı yetkisi vardır:

- Cenevre Sözleşmelerinin ağır ihlalleri,

- Uluslararası silahlı çatışma yasa ve geleneklerinin ciddi ihlalleri,

- Uluslararası olmayan bir silahlı çatışmada Ortak Madde 3'ün ciddi ihlalleri,

- Uluslararası olmayan silahlı çatışma yasa ve geleneklerinin ciddi şekilde ihlal edilmesi.

Roma Statüsü'nün, uluslararası silahlı çatışmalarda yasaklanan savaş suçları ile iç silahlı çatışmalarda geçerli olan savaş suçları arasında açık bir ayrım yapması önemlidir. UCM Suç Unsurları, savaş suçlarının silahlı çatışma "bağlamında ve bununla ilişkili" işlenmesi gerektiğini belirtmektedir. Bireylere karşı işlenen suçlar için 8. Maddenin savaş suçlarının unsurları, genel olarak aşağıdaki gerekliliklere atıfta bulunmaktadır:

(a) Eylemin silahlı çatışma bağlamında gerçekleşmiş olması ve silahlı çatışmayla bağlantılı olması (suçun türüne bağlı olarak uluslararası veya uluslararası olmayan nitelikte olması),

(b) Failin, silahlı çatışmanın varlığını ortaya koyan fiili koşulların farkında olması,

Korunan kişilere karşı işlenen suçlar için aşağıdaki koşulların karşılanması gerekir:

(a) Mağdur veya mağdurların 1949 tarihli Cenevre Sözleşmelerinden biri veya daha fazlası kapsamında korunması,

(b) Failin, koruma statüsünü oluşturan fiili koşulların farkında olması.

- ***Unsurlar***

Aşağıda listelenen ve açıklanan unsurlar, tüm savaş suçları için ortak gerekliliklerdir:[86]

(1) Silahlı çatışma:

İddia edilen suçların işlendiği yerde ve zamanda silahlı çatışmanın olmuş olması gerekir.

(2) Korunan kişiler:

Mağdurun Uluslararası İnsancıl Hukuk kapsamında korunması gerekir.

(3) Bağlantı:

Sanığın eylemleri ile silahlı çatışma arasında yeterli bir bağlantı bulunmalıdır.

(4) Mevcut Uluslararası İnsancıl Hukuk:

İhlal, sanık açısından bağlayıcı olan teamül veya antlaşma niteliğindeki Uluslararası İnsancıl Hukuk kuralının ihlali olmalıdır.

(5) Ciddiyet:

İhlal ciddi olmalı ve mağdur açısından ağır sonuçlar doğurmalıdır.

(6) Bireysel cezai sorumluluk:

İhlalin, kuralı ihlal eden kişilerin bireysel cezai sorumluluğunu gerektirmesi icap eder.

(7) Farkındalık:

Sanığın silahlı çatışmanın varlığından haberdar olduğunun da kanıtlanması gerekir.

[86] Tadić, Decision on the Defence Motion for Interlocutory on Jurisdiction, 94.

- ***Silahlı Çatışmanın Varlığı ve Niteliği- Gazze'deki Silahlı Çatışmanın Sınıflandırılması***

Gazze'deki silahlı çatışmanın Uluslararası Silahlı Çatışma rejimi tarafından düzenlenmesi için yeterli nedenler bulunmaktadır.[87] Bu yaklaşım aynı zamanda düşmanlık tehdidi altında olan bireyler ve nesneler için yasal korumayı güçlendirme avantajına da sahiptir. Gerçekten de UCM, kendi yetki alanına giren birçok önemli savaş suçunu yalnızca Uluslararası Silahlı Çatışmada kovuşturmaya ve yargılamaya yetkili olacaktır. Örneğin: Orantısız saldırılar işlenmesi durumunda; (Roma Statüsü Madde 8(2) (b) (ıv)), açlığın bir savaş yöntemi olarak kullanıldığında; (Roma Statüsü Madde 8(2) (b) (xxv)), sivil nesnelere yönelik saldırılar; (Roma Statüsü Madde 8(2) (b) (ıı), savunmasız yerlere yönelik saldırılar; (Roma Statüsü Madde 8 (2) (b) (v)), doğal çevreye yönelik saldırılar; (Roma Statüsü Madde 8(2) (b) (ıv)) ve belirli yasaklanmış silahların veya savaş yöntemlerinin kullanılması; (Roma Statüsü Madde 8(2) (b) (xx)). Ayrıca sivil halk, GC IV'te yer alan koruma rejiminin tamamından yararlanacaktır.

Hamas en son 2006'da yapılan seçimlerden itibaren Gazze'de "genel kontrole" sahiptir. Bu nedenle İsrail-Hamas arasındaki silahlı çatışma Uluslararası Silahlı Çatışma statüsünde ele alınmalıdır.

- ***Uluslararası İnsancıl Hukuk Kapsamında Korunan Kişiler ve Mallar***

Cenevre Sözleşmelerinin her biri, bir kişinin veya mülkün kendi hükümleriyle korunduğu koşulları ortaya koymaktadır.

[87] Bkz. https://www.ejiltalk.org/classifying-the-gaza-conflict-under-international-humanitarian-law-a-complicated-matter/ (Erişim tarihi 20.11.2023)

Genel olarak korunan kişiler şunları içerir:

- Siviller,

- Savaş esirleri,

- Hasta, yaralı veya gemi kazası geçirdikleri için artık savaşamayacak durumdaki savaşçılar.

Cenevre Sözleşmesi I, II ve III kapsamında korunma hakkına sahip olmayan kişiler, mutlaka sivillere uygulanan Cenevre Sözleşmesi IV'ün kapsamına girmektedir.[88] Kişinin statüsüne ilişkin şüphe olması durumunda, söz konusu kişi sivil olarak kabul edilmektedir.[89]

Belirli mülkiyet ve mülkiyet hakları Uluslararası İnsancıl Hukuk anlaşmalarında da korunmaktadır.[90] Korunan mülkiyet genel olarak şunları içermektedir:

- Kültürel varlık,

- Diğer sivil nesneler,

- Askeri tıbbi tesisler ve ambulanslar.

- ***Suç ve Silahlı Çatışma Arasındaki Bağlantı***

Silahlı çatışma veya işgal durumu sırasında işlenen tüm suçların mutlaka savaş suçu olması kabul edilmemektedir. Yalnızca silahlı çatışmayla "yakından ilgili" olan suçlar savaş suçu teşkil edecektir.[91]

[88] Čelebići, TJ 271-276; Brđanin, TJ 125. Ayrıca bkz. GC, Ortak Mad. 3 ve ilgili Ek Protokol II provizyonları.
[89] Stanislav Galid, Case No. IT-98-29-T, Trial Judgement, 5 Dec. 2003, 55.
[90] Bkz. Örn. GC IV, Arts. 18, 19 (örn. Sivil hastaneler), 21, 22, 33, 53, 57.
[91] Tadić, Decision on the Defence Motion for Interlocutory on Jurisdiction, AC 70. UCM'de standart, eylemin silahlı çatışma "bağlamında ve bununla bağlantılı" olarak gerçekleşmelidir. UCM Suç Unsurları, Madde 8(2)(a)-1. UCM, "iddia edilen suçların düşmanlıklarla yakından ilgili olduğu" silahlı çatışma bağlamında veya silahlı çatışmayla bağlantılı olarak bir suçun işlendiğine hükmetmiştir. Bkz. Lubanga Dyilo, Decision on the confirmation of charges 288; Ayrıca bkz. Katanga, Decision on the confirmation of charges 380.

Suçun işlenmesine silahlı çatışmanın sebep olması şart değildir. Suçun silahlı çatışmayla yakından ilgili olup olmadığını tespit etmek için savcının en azından silahlı çatışmanın "failin suçu işleme yeteneğinde, işleme kararında, işlenme şekli veya eyleminde önemli bir rol oynadığını veya işlendiği amacı" kanıtlaması gerekir."[92]

Sanığın bu çatışmayı ilerletmek amacıyla ya da çatışma kisvesi altında hareket etmesi yeterlidir.[93] Ancak suçun yalnızca "silahlı çatışmayla aynı anda" ve/veya "her ne koşulda olursa olsun kısmen silahlı çatışmanın yarattığı bir durumda" işlendiğini göstermek yeterli değildir."[94]

Silahlı çatışmayla bağlantı noktasının değerlendirilmesiyle ilgili faktörler şunları içerir:

- Failin durumu (örneğin, savaşçı mıydı?),

- Mağdurun durumu (örneğin, savaşçı değil miydi, yoksa karşı tarafın üyesi miydi?),

- Eylemin askeri bir amaca yönelik olup olmadığı,

- Fiilin failin resmi görevleri bağlamında işlenip işlenmediği,

- Suçun diğer savaşçıların yardımıyla işlenip işlenmediği,

- Suçun askeri otoritenin yönlendirmesiyle işlenip işlenmediği.[95]

- ***Mevcut Antlaşma veya Teamüle Göre Uluslararası İnsancıl Hukuk Kuralı İhlali***

Eylemin savaş suçu teşkil etmesi için; suçun işlendiği tarihte sanık için geçerli olan antlaşmanın veya teamül normunun ihlali gerekir. Bu nedenle iddia makamının, iddia edilen suçun işlendiği tarihte hangi yasanın geçerli

[92] Kunarac, AJ 58.
[93] Ibid.
[94] George Rutaganda, Case No. ICTR-96-3-A, Appeal Judgement, 26 May 2003, 570.
[95] Kunarac, AJ 58-9; Rutaganda, AJ 569-570.

olduğunu, bunun onaylanmış bir antlaşmanın mı yoksa bir teamül normunun mu sonucu olduğunu belirlemesi gerekmektedir.

- ***Ciddiyet: Uluslararası İnsancıl Hukukun Ağır İhlali***

Bir Uluslararası İnsancıl Hukuk ihlali, eğer "önemli değerleri koruyan bir kuralın ihlalini teşkil ediyorsa ve bu ihlal mağdur için ağır sonuçlar doğuruyorsa" ciddidir.[96] Cenevre Sözleşmelerinin tüm ağır ihlalleri, ciddi Uluslararası İnsancıl Hukuk ihlalleri olarak kabul edilir.

- ***Bireysel cezai sorumluluk***

İster teamül ister antlaşma temelli olsun, Uluslararası İnsancıl Hukuk ihlali ne şekilde sonuçlanırsa sonuçlansın, kuralın ihlali bireysel cezai sorumluluk gerektirmelidir.[97] Antlaşma hükümlerinin, uluslararası teamül hukuku geçerli olduğu sürece, ihlallerin cezai sorumlulukla sonuçlanacağını açıkça belirtmesi şart değildir. Örneğin, Ortak Madde 3 açıkça bireysel cezai sorumluluğu öngörmemektedir. Ancak Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi Temyiz Dairesi, uluslararası teamül hukuku uyarınca kişilerin bu maddenin ihlali nedeniyle cezai olarak suçlanabileceğini tespit etmiştir.[98] Benzer şekilde, AP II bireysel cezai sorumluluğu açıkça öngörmemiş olsa da onun en önemli hükümlerinin bazılarının ciddi şekilde ihlali, Uluslararası teamül hukukunu yansıtacak şekilde Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemesi ve UCM Statüleri uyarınca suç sayılmıştır.

[96] Tadić, Decision on the Defence Motion for Interlocutory on Jurisdiction, AC 94.
[97] Bkz. Örn. ibid. 128-9.
[98] Bkz. Örn. ibid.

- ***Silahlı Çatışma ve Mağdurun Statüsü Hakkında Farkındalık***

UCM'de sanığın, silahlı bir çatışmanın varlığını ortaya koyan fiili koşulların farkında olması gerekir.[99]

Savaş Suçları

**** Kasten Öldürme***

Cenevre Sözleşmelerinin ciddi bir ihlali olarak "kasten öldürme", Ortak Madde 3'te belirtilen "her türden cinayet" ile aynı anlama gelir.[100] Kasten öldürme suçunun temelini oluşturan unsurlar, antlaşmalarda ve teamül hukukunda ve insanlık hukukuna karşı suçlarda olduğu gibi esas olarak aynıdır.[101]

Bu suçların temel unsurları şunlardır:[102]

- Mağdur ölmüşse,

- Sanığın eylemleri veya ihmalleri nedeniyle cezai sorumluluk taşıdığı kişi veya kişilerin ölümüne neden olan veya önemli ölçüde katkıda bulunan bir eylemi veya ihmali,

- Eylemin öldürme veya ağır bedensel zarar verme veya ciddi yaralama niyetiyle, ölüme neden olma ihtimalinin makul olduğu bilgisi dahilinde gerçekleştirilmesi,

[99] Bkz. Örn. UCM Suç Unsurları, 8(2)(a)(i)-5; bkz. Jean-Pierre Bemba Gombo, Case No. ICC-01/05-01/08-424, Decision Pursuant to Article 61(7)(a) and (b) of the Rome Statute, Pre-Trial Chambers, 15 June 2009, 238.
[100] Čelebići, TJ 421-3.
[101] Brđanin, TJ 380.
[102] Bkz. Örn. Brđanin, TJ 381-2; Čelebići, TJ 424, 909.

**** Kasten Beden veya Sağlıkta Büyük Acıya veya Ciddi Yaralanmalara Neden Olmak***

Bu suçun oluşabilmesi için:

- Büyük zihinsel veya fiziksel acıya veya zihinsel sağlık da dahil olmak üzere bedende veya sağlıkta ciddi yaralanmaya neden olan kasıtlı bir eylem veya ihmal olmalı,

- Korunan bir kişiye karşı işlenmiş olmalıdır.[103]

**** Mülkün Kapsamlı Şekilde Yok Edilmesi ve Elde Edilmesi***

Bu ağır ihlal iki suçu içermektedir: mülkün kapsamlı bir şekilde tahrip edilmesi ve mülke kapsamlı biçimde el konulması.[104] Bu fiil Cenevre Sözleşmesi IV.123'ün 147. Maddesi tarafından yasaklanmıştır.[105]

- ***Mülkün Yok Edilmesi***

Mülkün kapsamlı bir şekilde yok edilmesinin unsurları şunlardır:

- Mülk büyük ölçüde tahrip edilmiş olmalı,

- Mülk Cenevre Sözleşmeleri kapsamında genel koruma altında olmalı veya işgal altındaki topraklarda bulunmalı,

- Yok etme askeri operasyonlar nedeniyle gerekli olmamalı,

[103] Naletilić, TJ 339; Čelebići, AJ 424, 507, 509
[104] Naletilić, TJ 574; Brđanin, TJ 584.
[105] Cenevre Sözleşmesi IV, Mad. 127.

- Failin bu mülkü yok etme kastıyla veya yok edilme ihtimalini umursamadan hareket etmesi gereklidir.[106]

- ***Mülkün "Kapsamlı" Şekilde Yok Edilmesi***

Yok etmenin veya elde etmenin "kapsamlı" olup olmadığı duruma göre belirlenecektir.[107] İstisnai durumlarda, tek bir yok etme eylemi, bir hastanenin bombalanması gibi, kapsam şartının karşılandığı şeklinde yorumlanabilir.[108] Yok etme şu şekilde olmalıdır:

- Yok edilen bireysel nesne konusunda "ciddi" hasara sebep olmalıdır. (Örneğin bir evin kırık bir penceresinin daha fazlası.)

- Bir şehrin, kasabanın veya köyün önemli bir bölümünü kapsamalıdır (yani bir şehirdeki birden fazla evin yıkılması gereklidir).[109]

Tüm şehrin, kasabanın veya köyün yok edilmesine gerek yoktur. Kısmi imha yeterlidir.[110]

- ***Korunan Mülkler***

Cenevre Sözleşmeleri ve Ek Protokoller, saldırılara karşı korunan çeşitli mülk türlerini belirler. Cenevre Sözleşmeleri kapsamında genel olarak korunan mülkler arasında ambulanslar da bulunmaktadır. Cenevre Sözleşmesi IV Madde 18, sivil bir hastanenin "hiçbir durumda bir saldırıya hedef olamayacağını, ancak çatışmanın tarafları tarafından her zaman saygı duyulacağını ve korunacağını" öngörmektedir.[111]

[106] Naletilić TJ 577; Brđanin, TJ 589.
[107] Blaškić, TJ 157.
[108] Ibid; Naletilić, TJ 576; Brđanin, TJ 587.
[109] Orić, TJ 583; Strugar, TJ 294.
[110] Orić, TJ 585.
[111] Bkz. Örn. Naletilid, TJ 575; Brđanin, TJ 586.

Mülkiyetin kapsamlı bir şekilde tahrip edilmesi şeklindeki ağır ihlal, taşınmaz ve taşınır malları (hem evler hem de arabalar gibi) kapsasa da Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi Statüsünün 3. Maddesinde öngörülen savaş suçu aşağıdakilerle sınırlıdır: Şehirler, kasabalar ve köylerden oluşan taşınmaz mallar.[112] Düşman topraklarında bulunan ve etkin işgal altında olmayan topraklarda bulunan mülkler de dahil olmak üzere, çatışmaya dahil olan bölgedeki tüm mülkler korunmaktadır.[113]

Roma Statüsü uyarınca, mülkün Cenevre Sözleşmelerinden biri veya birkaçı tarafından korunması gerekmektedir.[114]

- ***Askeri Gereklilik***

Askeri operasyonlar nedeniyle kesinlikle gerekli ise mülkün yok edilmesine izin verilmektedir.[115] Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi Temyiz Dairesi, "askeri gerekliliği" "savaşın sonunu güvence altına almak için vazgeçilmez olan ve buna göre yasal olan önlemlerin gerekliliği ve modern hukuka ve savaşın kurallarına uygun olma" şeklinde tanımlamıştır.[116]

Bu, askeri hedef teşkil etmeyen bir nesneye, yani doğası, konumu, amacı veya kullanımı itibarıyla askeri harekata etkin bir katkı sağlamayan ve tamamen veya kısmen yok edilen, ele geçirilen veya etkisiz hale getirilen bir nesneye saldırmanın yasak olduğu anlamına gelir. Buna göre, saldırıyı planlayan kişinin, nesnenin askeri harekata etkin bir katkı sağlamak amacıyla kullanıldığına inanması makul değilse, saldırı yasaktır.[117]

Bazen meşru bir askeri saldırıda binalar "ikincil hasar" olarak yok edilebilir. Bu durum, askeri harekata etkin bir katkı sağlayacak şekilde askeri

[112] Orić, TJ 581.
[113] Orić, TJ 582 citing Kordić, AJ 74.
[114] UCM Suç Unsurları, Mad. 8(2)(iv)(4).
[115] Brđanin, TJ 588; Blaškid, TJ 157.
[116] Kordić, AJ 686 citing Art. 14 of the Lieber Code of 24 April 1863.
[117] Orić, TJ 587; Galić, TJ 51.

nesnelerin imha edilmesi, ancak askeri hedefle ilgili olmayan bitişik veya yakındaki nesnelerin de imha edilmesi durumunda meydana gelebilir.[118] Yok etmenin askeri zorunluluktan mı yoksa ikincil hasardan mı kaynaklandığına, davanın spesifik gerçeklerine göre vaka bazında bakılmalıdır. (Bu bulgu önleyici yok etme bağlamında yapılmıştır ve dolayısıyla çok spesifik bir noktaya değinmektedir. Orantılılık ilkesinin öngördüğü aşırılık standardına uygun olarak analiz edilmelidir. Bu tür tesadüfi yok etmenin hukuka uygun olup olmadığı, askeri bir hedefe yönelik bir saldırıdan beklenen somut ve doğrudan askeri avantaj açısından aşırı olup olmadığına bağlıdır.)

İsrailli yetkililer Gazze'de soykırım teşkil eden eylemlerinde uluslararası sözleşmelerin bütün hükümlerini ve uluslararası ceza mahkemelerinin savaş hukukuna dair içtihatlarının tamamını ihlal etmiştir. Katledilenlerin %70'inden fazlasının kadınlar ve çocuklar olması sivil insanların, bütün bir nüfusun ve sivil hedeflerin yoğun bir kasıt altında bombalandığını göstermektedir.

Önemle ifade etmek isteriz ki bu başvuruyu şu anda dünyamızda yaşayan 8 milyar insanın vicdanını temsilen yapıyoruz. Zira İstanbul, Londra, Birmingham, Paris, Roma, Berlin, Cakarta, Tokyo, Seoul, Kahire, Rabat, Madrid, Kuala Lumpur, Doha, Dakka, Amman, Cenevre, New York ve dünyanın daha birçok yerinde milyonlarca insan; katledilen bebeklere ve çocuklara karşı işlenen soykırıma isyan etmiştir.

Tarih, bu soykırıma şahit olan bizlerin insanlığımızın gereği olarak ne yaptığımızı, yapmamız gerekenleri neden yapmadığımızı kaydetmektedir. Her birimizin vicdanımıza ve bütün insanlığa verebileceğimiz makul cevaplarımızın olması gerekiyor. İstanbul 2 Nolu Barosu olarak, yaptığımız bu ihbara birkaç gün gibi kısa bir sürede Türkiye'den ve dünyanın çeşitli ülkelerinden 3061 hukukçu imzası ile destek vermiştir. UCM, 21. Yüzyılın utanç tablosu olan, Filistin halkına

[118] Orić, TJ 588. 141 Ibid.

karşı işlenen soykırım suçu failleri için gerekli yargılamayı yaparak hak ettikleri cezaları vermelidir.

İsrail'in; soykırım, insanlığa karşı suç ve savaş suçu teşkil eden eylemleri halen devam etmektedir. Dolayısıyla dosyaya delil sunulmaya devam edilecektir.

V- TALEPLERİMİZ

Yukarıda açıklanan ve resen gözetilecek nedenlerle;

1. 7 Ekim 2023 tarihinden bugüne kadar dilekçemizde zikredilen eylemler ve resen tespit edilecek sair eylemlerle; insanlığa karşı suç, savaş suçu, soykırım suçu ve saldırı suçunu bizzat işleyen, emir veren, yardım eden, azmettiren şüpheliler hakkında gerekli soruşturmanın yapılarak, hak ettikleri cezayı almaları için dava açılması,
2. Sorumlular hakkında yakalama ve tutuklama kararlarının çıkarılması,
3. Mağdurlar için kapsamlı bir tazminata hükmedilmesi,

Talep olunur.15.11.2023

İHBAR EDENLER

İstanbul 2 Nolu Baro Başkanlığı	Av. Yasin ŞAMLI	Av. Prof. Dr. Cüneyt YÜKSEL
Av. Niyazi PAKSOY	Av. Hatice AKKAYA	Av. Nurcan YANARDAĞ

Av. Kemal KAYA	Av. Ersin ALAKESE	Av. Menderes DEMİR
Av. Hizbullah Hikmetyar CEYLAN	Av. Ali Kasım TUNA	Av. Ömer Furkan ALPAY
Av. Dr. Muhammed Furkan AKINCI	Av. Remzi YEDİKARDEŞ	Av. Mustafa GÜRAN
Av. Ahmet TAYLAN	Av. Semih YÖRÜK	Av. Alper Kaan BORAN
Av. Ali KURT	Av. Ömer BOZOĞLU	Av. Asiye FİDAN
Av. Necati CEYLAN	Av. Namık AYHAN	Av. Figen ŞAŞTIM
Av. Hayrettin ALTUNCU	Av. Ali BAŞARAN	Av. Orhan AKTAŞ
Av. Abdullah İSLAMOĞLU	Av. Ahmet Faruk KURAN	Av. Seyfullah YILMAZ
Av. Çağrı KESEMEN	Av. Esma TÜTÜNCÜ	Av. Yurdal KILIÇER
Av. İrfan ASLAN	Av. Kâmil ÖZÇELİK	Av. Müzeyyen KARTI
Av. Melik İslam ŞEKER	Av. Recep DOĞAN	Av. Fatma ÇINAR
Av. Ümmügülsüm BİLEN	Av. Salih DÖĞÜCÜ	Av. Zekeriya SANCI
Av. Helin GÖRGÜL		

Yıl: 2026
Sayı : 1
3 Aylık Yayın

İSTANBUL 2 NOLU BAROSU

İCRA İFLAS VE FİNANS DERGİSİ

İCRA İFLAS, KONKORDATO İLE BANKACILIK VE FİNANS KOMİSYONU YAYINIDIR

İCRA & İFLAS HUKUKU | KONKORDATO SÜREÇLERİ | BANKACILIK VE FİNANS

Av. Yasin ŞAMLI

İstanbul 2 Nolu Baro Başkanı

BAŞKANDAN

Hukukun üstünlüğünü esas alan, mesleki dayanışmayı güçlendiren ve adaletin etkin tecellisine katkı sunmayı temel sorumluluk olarak benimseyen Baromuz; yalnızca savunma makamının temsilcisi değil, aynı zamanda hukuki düşüncenin gelişimine yön veren önemli bir kurumsal aklın da taşıyıcısıdır. Bu anlayışla yürüttüğümüz çalışmalar; mesleki niteliğin artırılması, uygulamadaki sorunların tespiti ve çözümüne katkı sunulması ile akademik üretimin teşvik edilmesi ekseninde kararlılıkla devam etmektedir.

Günümüz hukuk dünyasında, özellikle icra ve iflas hukuku ile bankacılık ve flnans alanları; ekonomik dinamiklerle doğrudan bağlantılı, sürekli gelişen ve derinlikli analizler gerektiren alanlar olarak öne çıkmaktadır. Bu kapsamda Baromuz bünyesinde faaliyet gösteren İcra İflas Konkordato ile Bankacılık ve Finans Komisyonumuz; yürüttüğü nitelikli çalışmalar, düzenlediği etkinlikler ve ortaya koyduğu bilimsel katkılar ile hem meslektaşlarımıza hem de uygulamaya ışık tutan önemli bir görev üstlenmektedir.

Elinizde bulunan bu kıymetli dergi; alanında uzman kurum temsilcilerinin, akademisyenlerin ve meslektaşlarımızın katkılarıyla hazırlanmış; teori ile pratiği buluşturan, güncel sorunlara çözüm önerileri sunan ve literatüre değer katan önemli bir eserdir. Bu yönüyle yalnızca bir yayın olmanın ötesinde, ortak aklın ve emeğin somut bir yansıması niteliğindedir.

Bu vesileyle; söz konusu çalışmanın ortaya çıkmasında büyük emek ve özveri gösteren Komisyonumuza, değerli görüş ve katkılarıyla dergimizi zenginleştiren kıymetli yazarlarımıza, sürece katkı sunan tüm komisyon üyelerimize ve özellikle bu çalışmanın koordinasyonunu başarıyla yürüten Komisyon Başkanımıza içten teşekkürlerimi sunuyorum. Ortaya konulan bu emeğin, mesleki gelişime ve hukuki uygulamaya önemli katkılar sağlayacağına yürekten inanıyorum.

Baromuzun bilimsel üretimi destekleyen, mesleki dayanışmayı güçlendiren ve hukukun gelişimine katkı sunan çalışmalarının artarak devam edeceğine olan inancımla; bu değerli yayının hazırlanmasında emeği geçen herkesi bir kez daha tebrik ediyor, okuyucularımıza faydalı olmasını diliyorum.

Av. Fatma Koç

İstanbul 2 Nolu Baro Yönetim Kurulu Üyesi

ÖNSÖZ

İcra ve iflas hukuku ile bankacılık ve finans alanları, yalnızca hukuki düzenlemelerin konusu olmanın ötesinde; günümüz ekonomik düzeninin işleyişini doğrudan etkileyen ve yön veren stratejik alanlar haline gelmiştir. Küresel ölçekte yaşanan ekonomik dönüşümler, flnansal sistemlerin giderek karmaşıklaşması ve ticari hayatın hız kazanması; bu alanlarda hukukun rolünü her zamankinden daha belirleyici kılmaktadır.

Artık mesele, sadece mevcut kuralları uygulamak değil; değişen ekonomik gerçeklikleri doğru okuyabilen, yeni ihtiyaçlara cevap üretebilen ve hukuki zemini bu doğrultuda geliştirebilen bir bakış açısını ortaya koyabilmektir. Bu da güçlü bir bilgi birikimi kadar, ortak akıl ve sürekli üretimi zorunlu kılmaktadır.

Baromuz İcra İflas Konkordato ile Bankacılık ve Finans Komisyonu tarafından hazırlanan bu dergi; tam da bu ihtiyaca cevap veren, teori ile pratiği buluşturan ve güncel gelişmeleri çok yönlü ele alan önemli bir çalışmadır. Alanında yetkin isimlerin katkılarıyla ortaya çıkan bu yayının, sadece meslektaşlarımıza değil, uygulamaya da yön verecek nitelikte olduğuna inanıyorum.

Hukukun ekonomik hayatın gerisinde sürüklenen değil; yön veren, denge kuran ve güven tesis eden bir güç olması gerektiğine inanıyoruz. Bu anlayışla ortaya konulan bu çalışmanın, mesleki gelişimi ileri taşıyan, uygulamaya yön gösteren ve ortak aklı büyüten bir katkı sunacağına inanıyorum. Emeği geçen Komisyon Başkanımıza, değerli yazarlarımıza ve tüm komisyon üyelerimize teşekkür ediyor; derginin hukuk dünyasına güçlü bir iz bırakmasını temenni ediyorum.

Av. Senay TÜRK

İstanbul 2 Nolu Baro İcra İflas Konkordato ile
Bankacılık ve Finans Komisyonu Üyesi

EDİTÖRDEN

Hukukun dinamik yapısı, ekonomik ve toplumsal gelişmelerle birlikte sürekli bir dönüşüm içerisindedir. Özellikle icra ve iflas hukuku ile konkordato müessesesi; bankacılık, finans ve reel ekonomi ile doğrudan etkileşim içinde olan, çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Bu alanlar arasındaki sıkı ilişki, hukuki düzenlemelerin yalnızca normatif bir çerçevede değil, aynı zamanda ekonomik gerçeklikler ışığında da değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Küresel ve ulusal ölçekte yaşanan ekonomik dalgalanmalar, flnansal piyasalarda artan riskler ve kredi mekanizmalarındaki değişimler; borç ilişkilerinin yeniden yapılandırılmasını kaçınılmaz hale getirmiştir. Bu süreçte konkordato kurumu, borçluların faaliyetlerini sürdürebilmesi ve alacaklıların alacaklarına ulaşabilmesi bakımından önemli bir denge aracı olarak öne çıkmaktadır. İcra ve iflas süreçlerinin etkinliği ise flnansal sistemin güvenilirliği ve sürdürülebilirliği açısından kritik bir rol üstlenmektedir.

Elinizde bulunan bu yayın; icra, iflas ve konkordato hukuku ekseninde, bankacılık ve flnans uygulamaları ile ekonomik gelişmeleri bütüncül bir yaklaşımla ele almak amacıyla hazırlanmıştır. Dergide yer alan makaleler; akademik perspektifln yanı sıra uygulamaya dönük analizler içermekte, Yargıtay kararları ve güncel mevzuat ile desteklenerek okuyuculara kapsamlı bir bakış açısı sunmaktadır.

Bu çalışmanın temel amacı; hukuk ile flnansal sistem arasındaki etkileşimi güçlendirmek, uygulayıcılara yol gösterici olmak ve ekonomik istikrarın hukuki altyapısına katkı sağlamaktır. Özellikle flnansal yeniden yapılandırma, kredi ilişkileri, risk yönetimi ve borç tasflye süreçlerine ilişkin güncel sorunlara çözüm önerileri geliştirmek yayınlarımızın öncelikli hedefleri arasında yer alacaktır.

Bu yayının hayata geçirilmesinde öncülük eden, hukukun gelişimine sundukları vizyon ve kurumsal katkılarıyla sürece değer katan başta İstanbul 2 Nolu Barosu Başkanı Sayın Av. Yasin Şamlı'ya en derin şükranlarımı sunarım.

Aynı şekilde, bilimsel birikimlerini titizlikle kaleme alarak dergimize nitelik kazandıran, icra ve iflas hukuku ile bankacılık ve flnans alanlarında düşünsel derinliği ve akademik disipliniyle katkı sunan tüm akademisyenlerimize, meslektaşlarımıza ve kıymetli yazarlarımıza teşekkür ederim.

Bu müşterek emeğin; uygulama ile teoriyi buluşturan, hukuk pratiğine yön veren ve geleceğe ışık tutan kalıcı bir kaynak teşkil edeceğine olan inancım tamdır.

Saygılarımla,

Av. Hasan Ali KULAK

İstanbul Finans Merkezi Hukuk Direktörü

TAHKİM YOLUYLA İSLAMİ FİNANS UYUŞMAZLIKLARININ ÇÖZÜMÜ: UYGULANABİLİRLİK, HUKUK SEÇİMİ VE TENFİZ SORUNLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Giriş

İslami finans, etik ve sosyal sorumluluk ilkelerine dayanan yapısı sayesinde dünya çapında hızla büyüyen ve son yıllarda dikkate değer bir aktör haline gelen bir önemli bir finansal enstrüman halini almıştır.[1] Geleneksel bankacılık sistemlerinin aksine, İslami flnans, ana gelir kaynağını para üzerinden kazanılan faiz (*riba*) yerine, reel ekonomik faaliyetler ve risk paylaşımına dayandırır.[1] Bu sistemde, flnansal işlemlerin teminatı somut varlıklar veya hizmetlerdir ve belirsizlik (*gharar*) içeren tüm faaliyetlerden kaçınılır.[1] Bu ilkeler, yalnızca helal faaliyetleri desteklemeyi, adaleti ve hakkaniyeti sağlamayı amaçlar.[1] İslami flnansın bu kendine özgü yapısı, flnansal sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünü de geleneksel hukuk sistemlerinden farklı bir boyuta taşımaktadır. Zira bu tür uyuşmazlıklar, sözleşmenin hukuki niteliğinden başlayarak, uygulanacak hukukun seçiminden, alınacak kararın geçerliliğine kadar bir dizi karmaşık hukuki meseleyi barındırır.[4]

Bilindiği üzere tahkim (*arbitration*), taraflar arasındaki mevcut veya gelecekteki uyuşmazlıkların, devlet mahkemeleri yerine, taraflarca seçilen bağımsız ve tarafsız hakemler aracılığıyla çözüldüğü, özel ve bağlayıcı bir yargılama yöntemidir.[7] Bu süreç, mahkeme yargılamasına kıyasla bir dizi önemli avantaj sunar.[9] Bunlar arasında, sürecin gizli ve mahremiyet içinde yürütülmesi, taraflara uygulanacak hukuk ve hakemlerin seçimi konusunda geniş bir irade serbestisi tanınması, seçilecek hakemlerin alanında uzman olması, yargılamanın daha hızlı ve esnek olması ve maliyet etkinliği yer alır.[6] Özellikle ticari sırların korunması ve ticari ilişkilerin devamlılığı açısından gizlilik, tahkimi iş dünyası için son derece cazip hale getirir.[7]

Tahkimin bu özellikleri, İslami flnans uyuşmazlıklarının çözümü için onu ideal bir mekanizma haline getirmektedir.[4] Zira taraflar, İslami flnansman ve hukuk alanlarında derin bilgi birikimine sahip uzmanları hakem olarak atayabilir.[9] Bu, uyuşmazlığın, hukuki ve felsefi temelleri doğru anlaşılarak adil bir şekilde çözülmesini sağlar. Tarafların, anlaşmazlıklarının kendi belirledikleri bir çerçeve içinde çözülmesine ilişkin sahip oldukları bu kontrol, geleneksel mahkemelerde karşılaşılan belirsizlikleri ortadan kaldırmaktadır.[9]

Bu çalışmamızda İslami flnansın temel kavramlarından bahsettikten sonra tahkime ilişkin kısa bilgi verecek ve tahkimde hukuk seçimi konusundaki tenflz sorunlarına kısaca değineceğiz.

Bölüm I: İslami Finans Sözleşme Türleri

İslami finansın temel prensipleri, çeşitli sözleşme modelleri aracılığıyla pratiğe dökülür.[14] Bu sözleşmeler, geleneksel bankacılıkta kullanılan ürünlerin *Şer›i* uygun alternatifleri olarak tasarlanmıştır.

- ***Murabaha***: Bu, bir mali kurumun müşteri adına bir malı (örneğin bir ev veya bir ekipman) satın alıp, ardından bu malı önceden belirlenmiş bir kâr marjı ekleyerek müşteriye vadeli olarak sattığı bir satış sözleşmesidir.[15] *Murabaha*, doğrudan bir para kredisi değildir; bu nedenle, flnansal kurumun kârı, faizden değil, malın flyatından elde edilir. Gecikme cezaları ise faiz olarak kabul edilmediği için hayır kurumlarına bağışlanır.[16] Ancak, geleneksel borç ilişkisine benzemesi nedeniyle, bazı çevrelerde eleştirilere maruz kalmaktadır.[15]

- ***İcâre***: Kelime anlamı "kiralama" olan *İcâre*, bir flnans kuruluşunun bir varlığı (örneğin bir arabayı veya bir konutu) satın alıp, belirli bir kira karşılığında müşteriye kiralamasıdır.[16] En yaygın türü, kira süresinin sonunda varlığın mülkiyetinin müşteriye devredildiği *İcâre Muntahia Bil Tamleek* (*lease-to-own*) sözleşmesidir.[16] Bu yapının anahtar farkı, bir kira sözleşmesi ile bir satış vaadinin veya hibe anlaşmasının ayrı ayrı yapılmasıdır.[16]

- ***Mudaraba***: Bu, bir kâr paylaşımı sözleşmesidir.[2] Bir taraf (*Rabb al-mal*) sermayeyi sağlar, diğer taraf (*Mudarib*) ise projenin yönetimini ve iş gücünü üstlenir.[2] Elde edilen kâr, önceden belirlenmiş bir oran üzerinden paylaşılırken, zararlar sermaye sağlayıcısına aittir, meğer ki zararın nedeni yöneticinin ihmali veya suistimali olsun.[2] Bu model, İslami yatırım fonları ve girişim sermayesi için sıkça kullanılmaktadır.[16]

- ***Muşaraka***: *Muşaraka*, bir ortaklık sözleşmesidir.[2] Tüm ortaklar sermaye veya uzmanlık katkısında bulunur ve kâr ve zararların paylaşımı, sözleşme öncesinde belirlenen oranlara göre yapılır.[2] *Muşaraka* ve özellikle "azalan *Muşaraka*" (*Diminishing Musharaka*) modeli, risk ve ödül paylaşımı ilkesine en uygun olanı olarak görülmekte ve konut flnansmanında sıklıkla tercih edilmektedir.[15]

Bu sözleşme modellerinin her biri, kendine özgü hukuki bir mantıkla işler. Bir uyuşmazlık durumunda, tahkim heyetinin bu farklılıkları derinlemesine anlaması, uyuşmazlığın doğru bir şekilde nitelendirilmesi ve adil bir karara varılması için kritik önem taşır. Bu, tahkimin neden İslami flnans uyuşmazlıkları için doğal bir çözüm yolu olduğunu daha da netleştirmektedir.

Bölüm II: İslam Hukukunda Tahkim (Tahkim) Kurumu

Tahkimin Hukuki ve Felsefi Kökenleri

Tahkimin tarihi, insanlık tarihi kadar eskidir ve İslami hukukun bir parçası olarak da köklü bir geçmişe sahiptir.[7] İslam hukukunda tahkimin meşruiyeti, Kur'an, Sünnet ve fıkıh literatüründeki kaynaklara dayanmaktadır. Mezheplere göre de tahkime bakış açısı değişmekte, uygulama alanı farklılık gösterebilmektedir.

Bununla birlikte dört mezhepte de genel kanaat tahkimin yalnızca tarafların bireysel haklarına ilişkin uyuşmazlıkları çözmek için kullanılabileceği, kamu düzenini ilgilendiren konuların ise devlet yargısının yetki alanında kalması gerektiği ilkesi, modern hukuk sistemlerindeki tahkime elverişlilik (*arbitrability*) doktriniyle paralellik taşır ki netice itibariyle tahkimin, İslami hukuk içinde tamamen yabancı bir kurum olmadığını ve modern hukukun ilkeleriyle uyum gösterebilen bir yapıda olduğunu göstermektedir.

Bu bağlamda, İslami flnans uyuşmazlıkları, temel olarak mali haklara ilişkin olduğundan, mezheplerin bu konuda tahkime cevaz vermesi, bu tür uyuşmazlıkların tahkimde çözümlenmesinin hukuki zeminini sağlamlaştırmaktadır.[4]

Bölüm III: İslami Finans Sözleşmelerinde Tahkimin Uygulanabilirliği ve Hukuk Seçimi

Tahkimin İslami Finans Sözleşmelerindeki Avantajları

İslami finans sektörünün kendine özgü yapısı, tahkim mekanizmasının sağladığı avantajları daha da belirgin hale getirmektedir. Bu avantajlar, sadece ticari bir kolaylık sağlamakla kalmaz, aynı zamanda sektöre duyulan güveni de pekiştirir.

- **Uzmanlık:** İslami finans sözleşmeleri, geleneksel hukukun ilkelerinden farklı, kendine özgü felsefl ve hukuki temellere dayanmaktadır. Tahkimin en önemli faydalarından biri, tarafların uyuşmazlığı çözecek hakemleri seçme serbestisidir.[9] Bu sayede taraflar, İslami flnans alanında uzman, hem fıkıh hem de modern hukuk bilgisine sahip hakemleri atayabilir.[9] Bu uzmanlık, bir uyuşmazlıkta sözleşmenin doğru bir şekilde nitelendirilmesini ve İslami flnansın temel ilkelerine (*riba*, *gharar*, *majsir* gibi) uygun adil bir kararın verilmesini sağlar.[4] Geleneksel mahkemelerde bu uzmanlığın her zaman mevcut olmaması, yanlış kararlara ve sektöre özgü uygulamaların doğru anlaşılmamasına yol açabilir.

- **Gizlilik:** İslami flnans uyuşmazlıkları, genellikle hassas ticari sırlar, müşteri bilgileri ve flnansal kurumların iş stratejileriyle ilgili detaylar içerir. Mahkeme süreçleri kamuya açıkken, tahkim yargılamaları özel ve gizli bir ortamda yürütülür.[6] Bu gizlilik, hem tarafların itibarını hem de ticari sırlarını korur.[4] Ayrıca, gizli bir süreç, uyuşmazlığın çözüme kavuşturulmasından sonra tarafların ticari ilişkilerini sürdürmelerini de kolaylaştırır.[6]

- **İrade Serbestisi ve Esneklik:** Tahkim, taraflara sürecin kendisini tasarlama ve yönetme konusunda geniş bir irade serbestisi tanır.[7] Taraflar, tahkim yeri, tahkim süresi, usul kuralları ve en önemlisi uyuşmazlığa uygulanacak maddi hukuku (*lex causae*) serbestçe belirleyebilirler.[4] Bu esneklik, İslami flnans sözleşmeleri için çok önemlidir, zira taraflar, *Şer›i* ilkelere ve ulusal hukuka uyum sağlayan çift katmanlı bir düzenleyici çerçeveye bağlı kalmayı garanti edebilirler.[4]

Tahkimde Uygulanacak Maddi Hukukun (Lex Causae) Seçimi

Tahkimde, tarafların en önemli yetkilerinden biri, uyuşmazlığın esasına uygulanacak hukuku seçmektir.[17] Uluslararası ve birçok ulusal tahkim yasası, taraflara bu konuda tam bir serbesti tanır. Bu bağlamda, İslami hukuk kurallarının, tahkimde uygulanacak maddi hukuk olarak seçilmesi mümkündür ve uluslararası hukukta buna engel teşkil eden bir durum bulunmamaktadır.[17]

İslami hukuk sisteminin, bazı durumlarda ulusal hukukun bir parçası olması bu seçimi daha da anlamlı kılar. Örneğin, Suudi Arabistan gibi bazı ülkelerde *Şer›i* hukuk, doğrudan ülkenin kanunu olarak uygulanırken [24], diğerlerinde (Kuveyt, Bahreyn, BAE) yasamanın temel kaynağını oluşturur.[26] Bu durum, İslami hukukun salt bir dini inançtan öte, belirli ülkelerde geçerli olan bir hukuk sistemi niteliği taşıdığını göstermektedir.

Uygulamada, İslami flnans işlemlerinin tarafları, sözleşmelerine, uyuşmazlık durumunda İslami hukukun uygulanacağını belirten tahkim hükümleri ekleyebilirler.[17] Uluslararası İslami Uzlaşma ve Tahkim Merkezi (IICRA) gibi kurumsal tahkim merkezlerinin kuralları da, taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, tahkim heyetinin uyuşmazlığa en uygun gördüğü hukuku uygulayabileceğini belirtmekle birlikte, bu hukukun *Şer›i* ilkelere aykırı hükümler içermemesi gerektiğini açıkça belirtir. Bu durum, *Şer›i* hukukun seçilmesinin, uyuşmazlığın özüne uygun bir kararın verilmesi için zorunlu bir adım olduğunu teyit etmektedir. Zira, tahkim heyeti, bu seçime göre hareket ederek sözleşmenin *Şer›i* uygunluğunu ve geçerliliğini inceleyecektir. Bu inceleme, geleneksel bir mahkemede mümkün olmayabilir. Sonuç olarak, irade serbestisi, taraflara İslami flnansın hukuki özünü koruma ve uyuşmazlığı bu özün gerekleri doğrultusunda çözme imkânı tanır.

Lakin tanıma ve tenflz konusunda sorun oluşturabileceğini değerlendirmekle, bu seçimin Şer'i hukuk veya İslam Hukuku şeklinde yapmak yerine belli bir ülkenin hukukunu işaret edilerek yapılmasının modern hukuk bakış açısıyla daha fazla uyuşacağını değerlendiriyoruz.

Bölüm IV: Hakem Kararlarının Tenfizi ve Kamu Düzeni Sorunu

Yabancı Hakem Kararlarının Tenfiz Mekanizması

Tahkim yargılamasının nihai sonucu, hakem kararıdır.[7] Bu kararın, devlet mahkemesi kararı gibi bağlayıcı ve icra edilebilir olması, tahkimin en temel unsurlarından biridir.[7] Uluslararası ticarette, yabancı bir ülkede verilen hakem kararının, başka bir ülkede geçerlilik kazanması ve icra edilebilmesi için tanınması ve tenflzi gerekir. Bu süreç, büyük ölçüde 1958 tarihli "Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenflzi Hakkında New York Konvansiyonu" ile düzenlenmiştir.[4] Bu sözleşme, imza atan 157'den fazla devletin yargı alanında, yabancı hakem kararlarının, yerel kararlarla aynı şekilde tanınmasını ve tenflz edilmesini sağlar.[4] Konvansiyon, tenflzi reddetmek için çok sınırlı ve istisnai koşullar belirlemiştir.[24]

Tenfiz Engeli Olarak Kamu Düzeni Kavramı

New York Konvansiyonu'nun tanıdığı en önemli

tenflz ret gerekçelerinden biri, bir hakem kararının tenflzinin, tenflzin istendiği devletin kamu düzenine (*public policy*) aykırı olmasıdır.[27] Bu kavram, tahkime ilişkin İslami flnans uyuşmazlıkları için en büyük meydan okumayı oluşturmaktadır. Bir hakem heyetinin, uyuşmazlıkta İslami hukuku uygulaması ve *Şer›i* prensiplere uygun bir karar vermesi durumunda, bu kararın, faiz yasağı (*riba*) gibi temel hükümler nedeniyle, tenflzin istendiği ülkenin kamu düzenine aykırı olduğu iddia edilebilir. Bu, İslami bir kararın, geleneksel bir mahkemece faizli bir işlem gibi değerlendirilerek tenflzinin reddedilmesi riskini taşır.

Ancak, uluslararası tahkim pratiğinde ve birçok ulusal yargı sisteminde, "kamu düzeni" kavramının yorumu zamanla geniş bir anlayıştan daha dar bir anlayışa doğru evrilmiştir.[31] Yargıtay'ın güncel yaklaşımı, her emredici yasa hükmünün ihlalinin kamu düzenine aykırılık teşkil etmeyeceğini, kararın tenflzinin Türk hukukunun temel ilkelerine ciddi bir aykırılık oluşturması gerektiğini benimsemiştir.[31] Bu dar yorum, genel olarak tahkimi destekleyen bir yaklaşım olarak kabul edilir ve tahkim kararlarının tenflzinin önünü açar.[31]

Bu noktada, bir kararın tenflzine yönelik asıl ihtilaf, tenflzin talep edildiği ülkenin hukuk sisteminin İslami flnans ilkelerine bakış açısıdır. Örneğin, Suudi Arabistan Hukuku, yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenflzi için ülkenin kamu düzenine ve *Şer›i* hukuka aykırı olmama şartını açıkça aramaktadır.[24] Bu durumda, Suudi Arabistan'da kamu düzeni, *Şer›i* hukukun temel ilkelerini doğal olarak içermektedir.[24] Dolayısıyla, *riba* içeren bir hakem kararı, Suudi Arabistan›da doğrudan kamu düzeni gerekçesiyle tenflz edilemez. Buna karşılık, Türkiye gibi hukuk sistemlerinde, kararın esasına uygulanan hukukun Türk hukukundan farklı olması tek başına bir kamu düzeni ihlali olarak kabul edilmemektedir.[31] Bu, bir tahkim kararının tenflzinde karşılaşılan zorluğun, karar metninden ziyade, tenflzin istendiği devletin hukuki felsefesinden kaynaklandığını göstermektedir.

Sonuç ve Değerlendirme

İslami finans, küresel ekonomide kendine özgü ilkeleriyle giderek daha fazla yer edinmektedir ve bu büyüme, etkili uyuşmazlık çözüm mekanizmalarına olan ihtiyacı artırmaktadır.

İslam hukukunda tahkim, Kur›an ve Sünnet'e dayanan köklü bir geçmişe sahiptir ve mali uyuşmazlıklar gibi özel haklara ilişkin konuların tahkime elverişli olduğu, mezhepsel görüşlerde de ortak bir kabul görmektedir. Tahkimin sunduğu gizlilik, hız, esneklik ve uzman hakem seçimi gibi avantajlar, İslami flnans işlemlerinin hassas ve kendine özgü doğasıyla mükemmel bir şekilde örtüşmektedir. Bu, tahkimin yalnızca hukuki bir alternatif değil, aynı zamanda sektöre özgü zorluklara yanıt veren stratejik bir çözüm olduğunu göstermektedir. İslami flnans araçlarının kullanılmasında uygulanan İslam Hukuku kurallarının uyuşmazlık çıkması halinde de dikkate alınması, sürecin başından sonuna kadar şeri prensiplere uygun yürütülmesi hasebiyle modelin ruhuna en uygun yol olacaktır.

Uygulamada, İslami hukuk kurallarının, tahkimde uygulanacak maddi hukuk olarak seçilmesi, tarafların irade serbestisi kapsamında mümkün olup, bu seçim, kararın *Şer›i* uygunluğunu ve hukuki geçerliliğini güvence altına almaktadır. Ancak, bu kararların tenflzi, özellikle yabancı bir yargı alanında, hala en büyük zorluk olarak karşımıza çıkmaktadır. New York Konvansiyonu'nun tanıdığı "kamu düzeni" istisnası, *riba* ve *gharar* gibi İslami hukukun temel yasaklarını içeren kararların, tenflzin istendiği ülkenin kamu düzenine aykırı olduğu gerekçesiyle reddedilmesine yol açabilir. Bu sorun, ancak tahkim yerinin stratejik bir şekilde seçilmesiyle, yani ya İslami hukuku temel alan ya da kamu düzenini dar bir şekilde yorumlayan bir yargı alanının tercih edilmesiyle ve de belirli bir ülke hukukunun seçilmesiyle en aza indirilebilir.

KAYNAKÇA

- İslami finansın amaçları ve işleyişi nedir? Dünyada İslami FinTech alanında hangi çalışmalar yapılır? | Kuveyt Türk Katılım Bankası, ET. 14.01.2026, https://www.kuveytturk.com.tr/blog/finans/fintech-ve-islami-finans
- 7 key principles of Islamic finance you should know, ET. 14.01.2026, https://www.insifr.com/en/blogs/7-key-principles-of-islamic-banking-you-should-know
- Sara Koleilat-Aranjo, Why resolving Islamic finance disputes through international arbitration makes sense, ET. 14.01.2026, https://www.tamimi.com/law-update-articles/why-resolving-islamic-finance-disputes-through-international-arbitration-makes-sense/
- Norsyazwani Mohamad Nazri, Saidatun Nadia Ahmad Shukri, Syuhaeda Aeni Mat Ali, Pairus Samsudin, Dispute Resolution in Malaysian Islamic Banking and Finance Litigation or Arbitration, ET. 14.01.2026, https://rsisinternational.org/journals/ijriss/articles/dispute-resolution-in-malaysian-islamic-banking-and-finance-litigation-or-arbitration/
- Derya Buluttekin, Hukuk Muhakemeleri Kanununa Göre Tahkimin Değerlendirilmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (HMK m. 407-444), Cilt: 27, Sayı: 46, Yıl: 2022, s. 251-294 – DergiPark, ET. 14.01.2026, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2603202
- Ali Yeşilırmak, Arabuluculuk, Hakem-Bilirkişilik ve Tahkim (Türkiye'de Ticari Hayatın ve Yatırım Ortamının İyileştirilmesi İçin Uyuşmazlıkların Etkin Çözümünde), İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2011
- İslami finans kavramı nedir ve temel islami finansman araçları nelerdir, ET. 14.01.2026, http://www.kasaroglu.av.tr/tr/islami-finansman-kavrami-ve-temel-islami-finansman-araclari
- The Three Islamic Home Finance Models – Musharaka, Murabaha ..., ET. 14.01.2026, https://www.guidanceresidential.com/resources/faith-based-financing/the-three-islamic-home-finance-models-musharaka-murabaha-ijara/
- What are the most prominent methods used in Islamic Finance, ET. 14.01.2026, https://fundingsouq.com/ae/ar/blog/main-islamic-financing-structures/
- Ensari Yücel, İslam Hukukunda Tahkim Ve Katılım Bankalarında Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü – İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi İslam Ekonomisi ve Finans Dergisi, ET. 14.01.2026, https://openaccess.izu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12436/301/%C4%B0slam%20Hukukunda%20Tahkim%20Ve%20Kat%C4%B1l%C4%B1m%20Bankalar%C4%B1nda%20Uyu%C5%9Fmazl%C4%B1klar%C4%B1n%20Tahkim%20Yoluyla%20%C3%87%C3%B6z%C3%BCm%C3%BC.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Finding your path: Arbitration, Sharia, and the Modern Middle East – Al Tamimi & Company, ET. 14.01.2026, https://www.tamimi.com/law-update-articles/finding-your-path-arbitration-sharia-and-the-modern-middle-east/
- Kamran Gholizadeh, ULUSLARARASI TİCARİ UYUŞMAZLIKLARDA ÇÖZÜM YOLU OLARAK TAHKİM - İstanbul Ticaret Üniversitesi Dış Ticaret Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, ET. 14.01.2026, https://avesis.ticaret.edu.tr/dosya?id=3e8d7e7f-3d13-48f6-b1ea-2453ccabe046
- İbrahim Ülker, Türkiye›de Tahkimde İslam Hukuku Kuralları Uygulanabilir Mi? – Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl 2020, Cilt: 28 Sayı: 3, 1083 – 1110, DergiPark, ET. 14.01.2026, https://dergipark.org.tr/tr/pub/suhfd/issue/56651/728716
- Abdülkadir Güzeloğlu, The Role of Shari'a Law on the Enforcement of Arbitral Awards in the Kingdom of Saudi Arabia, ET. 14.01.2026, https://www.guzeloglu.legal/en/news-insights/the-role-of-sharia-law-on-the-enforcement-of-arbitral-awards-in-the-kingdom-of-saudi-arabia-99.html
- Mary B. Ayad, Harmonısatıon Of International Commercial Arbitration Law And Sharia, – Macquarie University, ET. 14.01.2026, https://researchers.mq.edu.au/files/16992376/mq-19917-Publisher%20version%20(open%20access).pdf
- United Nations Convention on the Recognition and Enforcement ..., ET. 14.01.2026, https://www.newyorkconvention.org/english
- Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York, 1958) – United Nations Commission On International Trade Law |, ET. 14.01.2026, https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/new-york-convention-e.pdf
- Guide to International Arbitration – Latham & Watkins LLP, ET. 14.01.2026, https://www.lw.com/admin/Upload/Documents/Guide-to-International-Arbitration-May-2014.pdf
- Mehveş Erdem Kamiloğlu, Tenfiz Engeli Olarak Kamu Düzeni | Erdem&Erdem, ET. 14.01.2026, https://www.erdem-erdem.av.tr/bilgi-bankasi/tenfiz-engeli-olarak-kamu-duzeni
- Asena Aytuğ Keser, Yargıtay'ın Yabancı Tahkim Kararlarına İlişkin Tenfiz ve İptal Davalarında Kamu Düzeni Kavramına Güncel Yaklaşımı | Gün + Partners, ET. 14.01.2026, https://gun.av.tr/tr/goruslerimiz/guncel-yazilar/yargitay-in-yabanci-tahkim-kararlarina-iliskin-tenfiz-ve-iptal-davalarinda-kamu-duzeni-kavramina-guncel-yaklasimi

Dr. Yavuz YUMRUKUZ
BDDK Başkan Yardımcısı

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE SORUNLU ALACAK ÇÖZÜMLEMESİ (RESOLUTION) VE VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİNİN DÖNÜŞEN ROLÜ: MEVZUAT VE DENETİM PERSPEKTİFİNDEN BİR BAKIŞ

1- Çözümleme Kavramı ve VYŞ'nin Bunun İçindeki Yeri

Yüksek sorunlu alacak (NPL) stokları, banka yönetiminin dikkatini asli faaliyetlerden uzaklaştırmakta, fonlama maliyetlerini artırmakta ve ekonomiye yeni kredi arzını daraltarak makroekonomik toparlanmayı engellemektedir. Bu sistemik riskin bertaraf edilmesinde "Resolution" (Çözümleme) mekanizmaları kritik rol oynamaktadır. Çözümleme kavramı flnans literatüründe, sorunlu bankaların veya diğer işletmelerin rehabilitasyonu ile bireysel ya da ticari alacakların tasflye edilmesine yönelik politika ve uygulama setlerini kapsayan geniş bir çerçeveyi ifade etmektedir. Sorunlu alacakların çözümlenmesi sürecinde, borçlunun flnansal durumu, alacağın hukuki ve ekonomik niteliği ile alacaklının stratejik tercihleri doğrultusunda farklı araç ve yöntemler devreye girebilmektedir.

Kurumsal ölçekte çözümleme süreci, işletmelerin yalnızca flnansal yükümlülüklerinin yeniden düzenlenmesini değil, aynı zamanda faaliyet yapılarının da gözden geçirilmesini gerektiren çok boyutlu bir dönüşüm alanına işaret etmektedir. Bu çerçevede literatürde sıklıkla başvurulan "turnaround management" yaklaşımı, flnansal ve operasyonel performansı zayıflayan işletmelerin bütüncül bir iyileştirme süreci ile sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulmasını hedefleyen üst kavram olarak öne çıkmaktadır.

Turnaround sürecinin temel bileşenlerini oluşturan finansal yapılandırma ve operasyonel yapılandırma araçlarınının bir alt bileşimi niteliğinde olan varlık yönetim şirketleri (VYŞ) ise flnansal kuruluşlar bünyesinde sorunlu hale gelmiş alacakların devralınması, yönetilmesi ve tahsil edilmesi yoluyla sorunlu varlık stokunun azaltılmasına katkı sağlayan uzmanlaşmış kurumsal mekanizmalar olarak çözümleme ekosisteminde merkezi bir rol üstlenmektedir.

VYŞ'ler, genellikle tahsili gecikmiş alacaklar, takipteki krediler ve yeniden yapılandırma ile çözümlenemeyen flnansal varlıkları belirli bir iskonto ile satın almakta ve sonrasında borçlularla uzlaşma, yeniden yapılandırma, hukuki takip, teminatların paraya çevrilmesi veya varlık satışları gibi çeşitli çözüm stratejileriyle alacakların çözümlenmesini sağlamaktadırlar. Dolayısıyla VYŞ'ler, sorunlu alacakların etkin yönetimi, flnansal istikrarın desteklenmesi ve yeniden yapılandırma ekosisteminin önemli bir bileşeni olarak değerlendirilmektedir.

Bu kapsamda, söz konusu ihtiyaca ve öneme binaen VYŞ'ler dünya finans sisteminde önemli bir yer tutmakta ve kritik bir fonksiyonu ifa etmektedirler. Ancak VYŞ'lerin işleyiş mekanizmaları ülkelere veya ihtiyaca göre farklılık gösterebilmektedir. Nitekim, sorunlu alacakların çözümleme ekosisteminde Türkiye ve Avrupa Birliği (AB) uygulamaları, fonksiyonel amaçları benzer olsa da operasyonel kurgu bakımından ayrışmaktadır. AB mevzuatı, alacağın mülkiyetini devralan yatırımcı (Credit Purchaser) ile alacağın tahsilat ve yönetim süreçlerini yürüten işletmeci (Credit Servicer) rollerini hukuken ve operasyonel olarak birbirinden ayırmıştır (Segregated Model).

Buna mukabil, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu (Kanun) temelli Türk VYŞ modeli, bu iki fonksiyonu tek bir tüzel kişilik altında birleştiren "bütünleşik" (integrated) ve "konsolide" bir yapı arz etmektedir.

Özellikle Kanun'un 2005 yılında VYŞ'leri kurumsal bir kimliğe büründürmesinin ardından ülkemizde de VYŞ sektöründe faaliyet gösteren şirket sayısı her geçen yıl artış göstermiş ve 2025 yılsonu itibariyle toplam VYŞ sayısı 28'e ulaşmıştır. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verilerine göre 2025 yılsonu itibarıyla söz konusu VYŞ'lerin aktif toplamı 2024 yılsonuna kıyasla %61,68 oranında artarak 54.564 milyon TL seviyesine yükselmiştir. Krediler (karşılıklar düşülmüş) bakiyesi %59,77 oranında artarak 43.156 milyon TL seviyesine yükselirken özkaynak toplamı bir önceki yılsonuna kıyasla %35,96 oranında artarak 21.080 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2025 yılsonu itibarıyla sektörün dönem net kârı ise bir önceki yılsonuna kıyasla %15,41 oranında azalarak 4.637 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

2- Faaliyet İzni (Lisanslama)

Sektörün ciddiyetini korumak adına giriş bariyerleri BDDK tarafından sıkı tutulmaktadır. VYŞ'lerin kuruluş aşamasında sermayenin nakden ve her türlü muvazaadan ari olup olmadığı, kurucularının Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esaslarına ilişkin Yönetmelik'in 5'inci maddesinde sayılan şartları taşıyıp taşımadığı ve ana sözleşmesinin 6102 sayılı Kanun ile ilgili mevzuata uygunluğuna bakılır. 2026 yılına girerken kuruluş sermayesinde herhangi bir değişiklik bulunmamakta olup güncel kuruluş sermayesi nakden ve her türlü muvazaadan ari olarak elli milyon Türk Lirası ve üzeri şeklindedir.

Şirket faaliyetlerinin ilgili mevzuata uyumlu olmaması ve iptal gerekçelerinin oluşması halinde şirketlerin lisansları yetkili otorite tarafından iptal edilebilmekle birlikte geçmiş dönemde faaliyetlerin son bulması dolayısıyla yaşanan iptaller çoğunluk arz etmektedir. Söz konusu durum şirketlerin Kanun'un 143'üncü maddesi kapsamında sektöre tanımlanmış olan 5 yıllık vergi ve harç istisnalarından yararlanmak adına her 5 yılda bir gerçekleştirmiş oldukları devir, birleşim ve isim değişikliği gibi uygulamalardan kaynaklanmıştır. Ancak Anayasa Mahkemesi 2024 yılında harç istisnasının süresiz hale getirilmesine ilişkin hükmü iptal etmiştir. Bahis konusu iptal kararı VYŞ sektörü adına kritik önemi haiz bir karar olmuştur.

3- Finansal Tablolar

VYŞ flnansal tablolarının kendine özgü değerlendirme gerektiren bir boyutu vardır. Normal şartlarda kredi veya herhangi bir flnansal alacağın nakit akışları (ödeme tablosu) ile üreteceği faiz ve komisyon gelirleri belirli ve öngörülebilirdir. Ancak temerrüde düşen takipteki bir alacağın artık sözleşmeye bağlı nakit akışları belirliliğini kaybeder. Borçlunun ödeme niyeti ve kabiliyeti açısından moralitesi bozulmuştur. Böyle bir durumda, tahsilata dayalı gelirler hariç VYŞ tarafından bankalardan devralınan kredi portföyünün defter değeri ve sonraki süreçte gelir-gider hesaplaması büyük ölçüde kabullere ve modele dayalı yapılır.

Örneğin bir bankadan anapara ve faiziyle birlikte 10 milyar TL'lik bir kredi portföyü 1 milyar TL'ye devralındığında maliyet değeri olan 1 milyar TL'nin her bir krediye dağıtılması gerekir ki bu kredilerden tahsilat sağlandığında gelir-gider hesaplaması yapılabilsin ve ayrıca kredinin beklenen nakit akışlarında bir değişiklik olduğunda bu durum gelir-

gider hesaplarına yansıtılabilsin.

Ülkemizde VYŞ'ler Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına (TFRS) tabi olarak muhasebeleştirme yaparlar. Özellikle TFRS-9 (Beklenen Kredi Zararları) dikkate alınarak VYŞ'ler teamül olarak devralınan alacaklar için değerleme yaparken mali tablo hazırlama tarihinden itibaren 10 yıl içindeki beklenen nakit akışlarını dikkate almayı tercih etmiştir. Bu projeksiyonların tutarlı ve denetime hazır olması esastır. "Değerleme ve karşılık ayırma" politikalarındaki sektör içi farklılıklar ve varsayımlara dayalı hesaplama gereksinimi flnansal tabloların analizini ve karşılaştırılmasını zorlaştırmaktadır.

4- **Kredi Devirlerine İlişkin Süreç**

VYŞ piyasasında ihaleler, merkezi bir takvime veya "ihale sezonuna" bağlı olmamakta, süreç tamamen kaynak kuruluşların bilanço temizleme stratejilerine göre şekillenmektedir. Bu bakımdan yıl içerisinde ihale sayısı bankaların NPL stokuna ve stratejilerine göre değişkenlik göstermektedir. Mevzuatta şirketler için bir "ihaleye katılma zorunluluğu" veya "kota" bulunmamaktadır. Ancak sistem ilgili mevzuat gereği dolaylı bir zorunluluk barındırmaktadır. Zira Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları İle Devralınacak Alacaklara İlişkin İşlemler Hakkında Yönetmelik (Yönetmelik)'in "Kuruluş ve faaliyet izni" başlıklı 6'ncı maddesinin yedinci fıkrasında yer alan "faaliyetlerine bir yıl süre ile kesintisiz ara veren varlık yönetim şirketlerinin faaliyet izni Kurulca iptal edilir" hükmü çerçevesinde konu ele alındığında, 1 yıldan fazla süre ile dosya devralmayan VYŞ'lerin kurulun takdiri ile faaliyet izninin iptal edilebileceği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla 1 yıl süreyle faaliyetlere kesintisiz ara verme durumu lisans iptal sebebi sayıldığından; uzun süre portföy almamak ve mevcut portföyde hiçbir hukuki veya idari işlem yapmamak suretiyle faaliyetsiz duruma düşülmesi, dolaylı olarak lisansın iptaline yol açabilmektedir. Dolayısıyla Şirketlerin kuruluşundan itibaren ihale aracılığıyla tek bir portföy devralsa bile bu portföy özelinde tahsilat sağlanıp sağlanmadığına bakılmaksızın tahsilat sağlamaya yönelik iş ve işlemlerde bulunması faaliyetine kesintisiz ara verdiği şeklinde değerlendirilmemekte ve bu anlamda lisans iptali sonucu doğurmamaktadır.

BDDK'nın denetim ve gözetimine tabi kaynak kuruluşlar, yalnızca münferit bir risk grubunu içeren alacaklar hariç, alacaklarını varlık yönetim şirketlerine ihale usulü dışında bir yöntem ile devredememektedirler. Diğer bir ifade ile ilgili mevzuat uyarınca münferit (tekil) dosyaların ihalesiz şekilde devredilebilmesine olanak sağlanmıştır. Ancak bu durum münferit (tekil) dosyalar özelinde istisna uygulama olup asıl olan ihale yapılarak dosyaların devredilmesidir. 2020 yılı sonrasında ihale flyatlarında gözlemlenen belirgin artış; sektöre yeni oyuncuların girmesi, yüksek enflasyonist ortamda borçların nominal değerinin erimesiyle borçlu ödeme kabiliyetlerinin artması ve bankaların (kaynak kuruluşların) takipte kalma süresi daha kısa (1-2 yıl) olan taze portföyleri satışa çıkarması gibi makroekonomik ve stratejik etkenlerden kaynaklanmaktadır.

5- **Tahsilat Aşaması**

VYŞ'ler ile ilgili önemli konulardan bir tanesi de devralınan alacak sonrasında borçlu ile iletişim hususudur. Tüketici koruma önlemleri kapsamında, borçluyla yapılan bildirimlerin değiştirilmeden kopyalanmasını sağlayan "kalıcı veri saklayıcısı" (kısa mesaj, e-posta, KEP vb.) üzerinden yapılması zorunludur. Borçlu ile sağlanan ilk iletişimde borcun kaynağı, aslı, fer'ileri ve karşılaşılacak olası harç ve masraflar net, sade ve anlaşılır şekilde aktarılmak zorundadır.

Öte yandan, VYŞ'ler, devraldıkları dosyaları ancak BDDK denetimindeki başka bir mali kuruma veya TMSF'ye devredebilmektedirler. Fakat borcun keflleri, garantörleri veya asıl borçlunun yazılı muvafakati olması koşuluyla üçüncü kişilere de devir mümkündür. Borca karşılık edinilen gayrimenkullerin satışında ise keyflyet engellenmiştir. Sulh yolu ile edinilen taşınmazlar iktisap tarihinden önceki son bir yıl içinde yapılan bağımsız değerleme tutarının altında; icra yoluyla edinilenler ise ihale edinim tutarının altında satılamamaktadır. İstisnai satışların ekonomik gerekçelerle raporlanması burada kritik önemi haizdir.

Normal koşullarda VYŞ'lerin kendi kaynakları ile alacak dosyasını temlik alması, ardından bahse konu alacağa mahsuben devralınan varlık ile teminattaki taşınır ve taşınmazların VYŞ'nin aktiflne geçmesi, akabinde ise borçlu konumunda olan müşteri ile irtibata geçilerek hem borcun tahsili hem de aktifte yer alan malın elden çıkarılması için çalışma yürütülmesi gerekmektedir. Ancak bahse konu durum sektörde bazen farklı şekilde cereyan edebilmektedir. Şöyle ki, VYŞ'lerin kendi kaynakları dışında diğer bir 3'üncü tarafın geri planda fonlaması ile dosya temlik aldığı ve sonrasında bahse konu dosya ile dosyanın teminatında yer alan varlıkları 3'üncü tarafa veya onun yönlendirdiği başka bir tarafa devrettiği durumlar söz konusu olabilmektedir.

Bu durumlarda, anılan işlemlerin sağlıklı bir ekonomik gerekçe ile mi yoksa VYŞ'lerin mevzuattan kaynaklanan imtiyazlarının kullanılması için mevzuatın dolanılması amacıyla mı (aracılık vasfı) yapıldığının çok iyi değerlendirilmesi gerekmektedir.

Genel olarak VYŞ'ler sorunlu alacak tahsisatlarında bankalardan daha yüksek performans gösterebilmektedirler. Söz konusu durumun temel nedeni flnansal ve operasyonel esnekliktir. Zira flnansal alacakları bankalardan daha düşük bedelle satın alan VYŞ'ler borçluya bankaların yapamayacağı yüksek iskontoları sunabilmekte ve taksitlendirme sürelerini de esnetebilmektedirler. Ayrıca VYŞ'lerin tahsilat süreçlerindeki etkin ve sürekli takibinin de etkisiyle tahsilat oranlarının arttığı gözlenmektedir.

6- **Sektördeki Bazı Uygulamalar ve Sonuç Yerine**

Öte yandan, bankalar portföyleri bölmeden tek ve büyük parça halinde de satışa çıkarabilmektedir. Bu durumda, sermayesi düşük olan küçük ölçekli VYŞ'lerin flnansal yetersizlik nedeniyle ilgili ihaleye girememesi gibi durumlar ortaya çıkabilmektedir. Bu bakımdan şirketlerin sermayelerini güçlendirmeleri veya konsolidasyon yoluyla güçlü şirket yapılarına evrilmeleri gelecekte sektörü daha güçlü kılacaktır.

Buradaki bir diğer önemli husus ise şirketlerin kredi yasağına ilişkin durumdur. Zira Yönetmelik'in 14'üncü maddesi uyarınca şirketlerce bankaların alacaklarının devralınmasına münhasır olarak, alacağını devraldığı banka ile Kanun'un 48 inci maddesinde düzenlenen kredi tanımına uygun bir kredi ilişkisi kurulamamaktadır. Söz konusu yasağı dolanmak için aracı bir şirket kurulması ve bu şirket üzerinden kredi kullanılması ve bu kredi vasıtasıyla alacağın temlik alınması da aynı şekilde mevzuatı dolanma anlamına gelecektir.

Diğer taraftan, mevcut düzenlemede VYŞ'lerin aldıkları dosyaları ellerinde tutmaları için bir süre sınırı (zaman aşımı hariç) bulunmamaktadır. Ancak makro-ekonomik açıdan bakıldığında, VYŞ'lerin "Varlık Depocusu" (Warehousing) gibi davranması, "çözümleme" mantığına uygun bir görünüm arz etmemektedir. Zira amaç varlığı en kısa sürede ekonomiye tekrar kazandırmak olmalıdır. Avrupa piyasalarındaki %1,9'luk düşük NPL oranına karşın, ticari gayrimenkul teminatlı kredilerde %19,44'e ulaşan Yakın İzleme (Stage 2) stoku ve ikincil piyasa hacmindeki daralma, Türkiye piyasası için de riskin sadece donuk alacak rasyosu üzerinden değil, "henüz batmamış ama riskli" portföyler üzerinden izlenmesi gerektiğine dair kritik bir erken uyarı niteliğindedir. Sektörde tahsilat tahminleri ile gerçekleşmeler arasında önemli sapmalar olduğu ve reeskont hesaplamalarında uygulama birliğinin tam sağlanamadığı görülmektedir. Bu bağlamda, sektörün flnansal şeffaflığı açısından TFRS 9 kapsamındaki nakit akış projeksiyonları ve karşılık ayırma politikaları en kritik alanlardan birini teşkil etmektedir. Sektörün güvenilirliği adına, nakit akış revizyonlarının ve yüzde onluk sapma kuralının keyflyetten uzak, veriye dayalı ve denetlenebilir standartlara bağlanması flnansal raporlama kalitesi için elzemdir.

Ayrıca, enflasyonist ortam, artan portföy maliyetleri ve sektörün ulaştığı hacim dikkate alındığında, mevcut asgari sermaye tutarının güncellenmesi, sektörün flnansal şoklara dayanıklılığını da artıracaktır.

Öte yandan, bazı şirketlerin VYŞ lisansını kuruluş amacı dışında, özellikle üçüncü kişiler lehine muvazaalı tahsilat (fronting) ve vergisel arbitraj odaklı gayrimenkul devirleri için kullanma eğiliminde olduğu görülmektedir. Bu bakımdan, sektörün gerçek anlamda fonksiyonunu yerine getirebilmesi için başta VYŞ'ler olmak üzere bankalar ve BDDK dahil tüm paydaşlara büyük görevler düşmektedir.

Sonuç olarak; VYŞ ekosistemi, varlık depocusu stratejisi yerine varlıkların ekonomiye hızla geri kazandırılmasını teşvik edecek mekanizmalarla desteklendiği, etkin birdenetimvegözetimçerçevesinde etik kurallara ve muhasebe standartlarına sıkı sıkıya bağlı kaldığı sürece, Türk bankacılık sisteminin aktif kalitesini koruyan en önemli savunma hatlarından biri olmaya devam edecektir.

Av. Mehmet Melih GÜLSEREN
Hukukçular Derneği Genel Başkanı

Kıymetli Meslektaşlarım,

Sizlerle baromuzun bu anlamlı bülteninde buluşmaktan duyduğum memnuniyeti ifade ederek sözlerime başlamak isterim.

2025 yılı, küresel ölçekte silahlı çatışmaların, iç savaşların ve yaygın şiddet ortamlarının derinleştiği; buna paralel olarak insan hakları ihlallerinin görünür biçimde arttığı bir dönem olarak tarih sayfasında yerini almıştır. Uluslararası hukukun temel ilkelerinin sistematik biçimde ihlal edildiği bu süreçte, sivillerin korunması gibi evrensel güvencelerin flilen zayıfladığı gözlemlenmektedir. Uluslararası hukukun tutarsız ve seçici uygulamalarının daha görünür hâle geldiği bu dönemde, hukukçular olarak mesleki sorumluluklarımızı yeniden değerlendirmek zorunda kaldığımız açıktır.

Bu tablo, hukukun yalnızca normatif bir düzenleme alanı olmadığını; aynı zamanda toplumsal ve ekonomik istikrarın asli unsurlarından biri olduğunu bir kez daha ortaya koymaktadır. Hukuki güvencelerin zayıfladığı her coğrafyada, bireylerin ekonomik varlıkları ve temel hakları doğrudan risk altına girmekte; adalet duygusu ciddi biçimde zarar görmektedir. Tam da bu noktada, hukukun evrensel ve tarafsız karakterinin korunmasının önemi daha da belirgin hâle gelmektedir.

Kur'an-ı Kerim'de yer alan "Bir topluluğa olan kininiz sizi adaletsizliğe sevk etmesin." buyruğu, adaletin duyguya, öfkeye ya da tarafgirliğe feda edilemeyecek bir ilke olduğunu açık biçimde ortaya koymaktadır. Bu ilkesel yaklaşım, yalnızca bireysel vicdanlara değil; hukuk düzenlerine, yargı mercilerine ve yasa koyuculara da yol gösterici niteliktedir. Bu nedenle küresel ölçekte yaşanan insan hakları ihlalleri, ulusal hukuk sistemlerinin daha dengeli, kapsayıcı ve öngörülebilir düzenlemeler üretmesini zorunlu kılmaktadır.

Küresel düzeyde hukuki güvencelerin aşındığı bu dönemde, ulusal mevzuatın taşıdığı işlev ve sorumluluk daha da belirgin hâle gelmiştir. 2025 yılı boyunca ülkemizde yürürlüğe giren veya uygulama alanı bulan çok sayıda kanun ve kanun değişikliği; hem hukuk camiası açısından hem de ekonomik ilişkiler, flnansal yapı, ceza infaz ve icra süreçleri bakımından doğrudan veya dolaylı etkiler yaratmıştır. Özellikle Türkiye Adalet Akademisi Kanunu, Siber Güvenlik Kanunu ve İklim Kanunu'nun müstakil kanunlar olarak hazırlanması, bu dönemin dikkat çeken gelişmeleri arasında yer almıştır.

Bu çerçevede Hukukçular Derneğimiz tarafından hazırlanan 2025 Yılı Almanakı, yıl boyunca gerçekleşen yoğun mevzuat değişikliklerini yalnızca sayısal bir envanter olarak değil; hukukun farklı alanlarında ortaya çıkan yapısal dönüşümün bir göstergesi olarak ele almaktadır. Almanakta; torba kanun tekniğinin yaygınlaşması, parasal sınır rejimlerinin yeniden şekillenmesi, dijitalleşmenin usul hukukuna etkileri ve icra hukukunu da ilgilendiren çeşitli düzenlemeler bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirilmiştir.

2025 yılında hukuk çevrelerinde en çok tartışılan düzenlemelerden biri ise Cebri İcra Kanun Taslağı olmuştur. Kamuoyu ile paylaşılan taslak, mevcut icra sisteminde uzun süredir dile getirilen yapısal sorunlara çözüm üretme iddiası taşımakta; sürecin daha etkin, hızlı ve öngörülebilir hâle getirilmesini hedeflemektedir. Bununla birlikte cebri icra, doğrudan mülkiyet hakkına ve ekonomik özgürlüklere müdahale eden bir alan olması sebebiyle, yalnızca etkinlik ve hız kriterleriyle değil; ölçülülük, hukuki güvenlik ve yargısal denetim ilkeleri çerçevesinde ele alınmalıdır. Taslakta yer alan ve yoğun biçimde eleştirilen bazı hükümlerin bulunmasına rağmen, görüş bildirilmesi amacıyla kamuoyu ile paylaşılmış olması, katılımcı bir reform süreci bakımından olumlu bir adım olarak değerlendirilmelidir.

2025 yılı; küresel ölçekte hukuki güvencelerin zayıfladığı, ulusal düzeyde ise mevzuat üretiminin hızlandığı ve hukuk pratiğinin bu değişime uyum sağlamakta zorlandığı bir dönem olmuştur. İstanbul 2 NoluBarosuİcra,İflas,KonkordatoHukukuileBankacılık ve Finans Komisyonu, bu süreçte yalnızca mevzuat değişikliklerini takip eden değil; uygulamaya yön veren, tartışma zemini oluşturan ve meslektaşlarımız arasında bilgi paylaşımını güçlendiren bir rol üstlenmiştir. Komisyon tarafından gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerinin, meslektaşlarımız açısından önemli ve faydalı çıktılar sunduğu da geçtiğimiz yıl içerisinde açıkça görülmüştür. Bundan sonraki süreçte de hem komisyonun çalışmalarını hem de İstanbul 2 Nolu Barosu'nun mesleğe ve meslektaşlara yönelik tüm faaliyetlerini takip etmeye ve desteklemeye devam edeceğiz.

Av. Sami TÜRKER
2010-2019 TMSF Hukuk İşleri
Daire Başkanlığı Grup Koordinatörü

KONKORDATODA KESİN MÜHLET VE KESİN MÜHLETİN ALACAKLILAR, BORÇLU VE SÖZLEŞMELER BAKIMINDAN SONUÇLARI

Konkordato, mali sıkıntı içinde bulunan borçluların, alacaklılarıyla anlaşarak borçlarını belirli bir plan dahilinde ödemelerini sağlayan, iflastan kurtulma veya iflasın tasflyesini kolaylaştırma amacı güden önemli bir hukuki müessese olarak karşımıza çıkmaktadır.

Borçlarını vadesi geldiği halde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında olan borçlu, vade verilmek veya tenzilat yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek veya iflastan kurtulmak için konkordato talep edebilme imkanına sahiptir (İİK m. 285/I). Bu süreç, hem borçlunun ticari hayatına devam etmesine olanak tanırken, hem de alacaklıların alacaklarına belirli bir güvence altında kavuşmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Önemle belirtilmesi gerekir ki, konkordatoyu borçlunun yanı sıra, borçlunun alacaklılarından herhangi biri de gerekçeli talebini içeren dilekçeyi mahkemeye sunmak kaydıyla talep edebilme hakkına sahiptir. Konkordato talebi, borçlu tarafından yapılabileceği gibi, iflas talebinde bulunabilecek her alacaklı tarafından da gerekçeli bir dilekçeyle borçlu hakkında konkordato işlemlerinin başlatılması istenebilir (İİK m. 285/II). İflastan sonraki (iflas içi) konkordatoda ise müflis (borçlu), konkordato tekliflni adi tasflye prosedüründe iflas idaresine, basit tasflye prosedüründe ise iflas dairesine sunmak zorundadır.

Şirketler açısından baktığımızda;

Adi şirketlerin tüzel kişiliği bulunmadığından, adi şirket adına konkordato talebinde bulunulması mümkün değildir. Ancak, adi şirket ortaklarının her birinin ayrı ayrı konkordato talebinde bulunma hakları mevcuttur. Şirketler topluluğuna dahil şirketlerin de birlikte değil, tüzel kişilikleri ayrı olan şirketlerin her birinin ayrı ayrı talepte bulunması esastır. Uygulamada grup şirketlerin konkordato taleplerinin tek bir dosya üzerinden yürütüldüğü ve Yargıtay'ın bu durumu kabul eden ***(…..grup şirketlerinin konkordato taleplerinin …….. 3. Asliye Ticaret Mahkemesi'nde görülen dava ile bağlantılı olduğu ve ihtiyari dava arkadaşlığı bulunduğu gerekçesiyle, usul ekonomisi ve çelişkili kararları önleme amacıyla kendi dosyasının 3. Asliye Ticaret Mahkemesi'ndeki esas sayılı dosya ile birleştirilmesine ve yargılamanın o dosya üzerinden yürütülmesine karar vermiştir.)*** kararlar verdiği görülse de, her bir şirketin projesinin ve konkordato sürecinin ayrı yürütülmesi hukuki gerekliliktir.

Sermaye şirketlerinde ise kanunda açık bir hüküm bulunmamakla birlikte, yönetim kurulunun, şahıs şirketlerinde ise ortaklar kurulunun konkordato talebinde bulunma yönünde bir kararının varlığı, şirketler hukuku bağlamında aranması gereken önemli bir husustur.
Bu durum, şirket organlarının yetki ve sorumlulukları açısından önem arz etmektedir.

Konkordato süreci; geçici mühlet, kesin mühlet, alacaklılar toplantısı ve tasdik yargılaması gibi birbirini takip eden aşamalardan oluşmaktadır. Bu aşamalar arasında önem arzeden kesin mühlet, konkordatonun kaderini belirleyen en kritik dönem olarak öne çıkmaktadır. Zira kesin mühlet, mahkemenin konkordatonun başarıya ulaşabileceğine dair ilk ciddi kanaati oluşturduğu; borçlunun malvarlığının korunduğu; alacaklıların bireysel takip haklarının kolektif disiplin altına alındığı ve konkordato projesinin somutlaştırıldığı bir aşamadır.

Kesin mühletin önemi yalnızca süre bakımından geçici mühletin devamı olmasından kaynaklanmamaktadır. Bu dönemde borçlunun tasarruf yetkisi ciddi biçimde sınırlandırılmakta, komiserin rolü güçlenmekte ve alacaklılar bakımından kapsamlı bir takip yasağı uygulanmaktadır. Aynı zamanda sözleşmelerin akıbeti, faizlerin durumu, zamanaşımı sürelerinin işlemesi, takas imkânı ve rehinli alacakların konumu gibi birçok teknik mesele kesin mühlet rejimi içerisinde yeniden şekillenmektedir.

Uygulamada, konkordato talebi üzerine mahkeme tarafından yapılan incelemelere belgelerin eksiksiz olduğu tespit edildikten sonra derhal verilen geçici mühlet kararı 3 aylık olup kararı veren mahkeme tarafından söz konusu mühlet en fazla 2 ay uzatılabilmektedir. Dolayısı ile geçici mühletin toplam süresi (3+2) 5 ayı geçememektedir.

Ayrıca geçici mühlet kararı ile birlikte mahkeme tarafından borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli görülen bütün tedbirler alınır. Geçici mühlet içerisinde, atanmış olan komiser tarafından mahkemeye sunulan rapor ile birlikte mahkeme tarafından borçlu veya konkordato talep eden alacaklı duruşmaya davet edilerek dinlenir, konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olduğunun anlaşılması halinde borçluya "1 yıllık" kesin mühlet verilir. Söz konusu süre güçlük arz eden özel durumlarda talep üzerine (Komiser/Borçlu tarafından) 6 aylığına uzatılabilir.

(Önemli değişiklikler öngören yeni "Cebri İcra Kanun" taslağına göre; Mühlet sürelerinin daha kısa verilebileceğine ilişkin hükümlere yer verilmiş. 3+2 ay olan geçici mühlet ve 12+6 ay olan kesin mühlet ile 6 ay tasdik yargılamasındaki uzatım olmak üzere toplam 29 ay sürebilen mühletlere karşılık yeni taslakta 4 ay geçici mühlet ve 12+3 ay kesin mühlet ile 6 ay tasdik yargılamasındaki uzatım olmak üzere toplam 25 ay olarak kısaltılmıştır.)

Kesin mühletin verilmesinin akabinde komiser tarafından 288. madde uyarınca alacaklıların alacaklarını bildirmeye davet edildiği ilan yapılır. Yapılan ilan ile 15 gün içerisinde alacağını bildirmeyen alacaklıların konkordato projesinin müzakerelerine kabul edilmeyecekleri ihtarı da yapılır.

Kesin mühlet kararının ilân edilmesinin temel amacı, konkordato sürecine dâhil olan veya olabilecek tüm alacaklıların ve üçüncü kişilerin, borçlunun hukuki statüsündeki değişiklikten haberdar edilmesini sağlamaktır. Bu sayede, borçlu hakkında icra takibi yapılmasının yasaklandığı, borçlunun tasarruf yetkisinin sınırlandığı ve konkordato sürecinin resmen yürürlükte olduğu hususu aleniyet kazanır.

Kesin mühlet kararları, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ve Basın İlan Kurumu aracılığıyla ilân edilir. Ayrıca karar, başta icra daireleri olmak üzere tapu müdürlüklerine, ticaret sicili müdürlüğüne ve gerekli görülen diğer kurumlara bildirilir. Bu bildirimler, konkordato sürecinin icra ve ticaret hayatı üzerindeki etkilerinin flilen uygulanabilmesi açısından önemlidir.

II- Kesin Mühletin Alacaklılar, Borçlu ve Sözleşmeler Bakımından Sonuçları

Kesin mühlet, konkordato sürecinin en yoğun hukuki sonuçlar doğuran aşamasıdır. Bu dönemde borçlu, alacaklılar ve borçlunun taraf olduğu sözleşmeler

bakımından kapsamlı ve çok katmanlı bir hukuki rejim uygulanır. Bu rejimin temel amacı, borçlunun malvarlığını korurken alacaklılar arasında eşitliği sağlamak ve konkordato projesinin başarıya ulaşması için gerekli hukuki ortamı oluşturmaktır. Kesin mühletin verilmesi ile birlikte borçlu ve alacaklılar yönünden birtakım sonuçlar ortaya çıkar.

Alacaklılar Bakımından Sonuçları:

Kesin mühletin alacaklılar bakımından sonuçları İİK 294.maddesinde şu şekilde ifade edilmiştir.

Madde 294 – Mühlet içinde borçlu aleyhine 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre yapılan takipler de dahil olmak üzere hiçbir takip yapılamaz ve evvelce başlamış takipler durur, ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararları uygulanmaz, bir takip muamelesi ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşürücü müddetler işlemez.

206 ncı maddenin birinci sırasında yazılı imtiyazlı alacaklar için haciz yoluyla takip yapılabilir.

Tasdik edilen konkordato projesi aksine hüküm içermediği takdirde kesin mühlet tarihinden itibaren rehinle temin edilmemiş her türlü alacağa faiz işlemesi durur.

Takas bu Kanunun 200 ve 201 inci maddelerine tâbidir. Bu maddelerin uygulanmasında geçici mühletin ilânı tarihi esas alınır.

Hacizli mallar hakkında niteliğine uygun düştüğü ölçüde 186 ncı madde hükmü uygulanır.

Konkordato mühletinin verilmesinden önce, müstakbel bir alacağın devri sözleşmesi yapılmış ve devredilen alacak konkordato mühletinin verilmesinden sonra doğmuş ise, bu devir hükümsüzdür.

Konusu para olmayan alacaklar, alacaklı tarafından, ona eşit kıymette para alacağına çevrilerek komisere bildirilir. Şu kadar ki borçlu, komiserin onayıyla taahhüdün aynen ifasını üstlenmekte serbesttir.

Madde metnine göre alacaklı bakımından sonuçları şu şekilde özetleyebiliriz.

Kesin mühletin alacaklılar bakımından en belirgin sonucu, takip yasağıdır. Kesin mühletin verilmesiyle birlikte artık borçlu aleyhine Kesin mühlet içinde 6183 AATUH Kanununa göre yapılan takiplerde dahil olmak üzere hiçbir icra takibi yapılamaz ve daha önce başlatılmış olan takipler durur. Bu yasak, kamu alacakları dâhil olmak üzere genel bir nitelik taşımakta; böylece alacaklıların bireysel hareket ederek konkordato sürecini bozmalarının önüne geçilmektedir.

Takip yasağına rağmen borçlu aleyhine icra işlemi yapılması hâlinde, bu işlemler icra mahkemesi nezdinde süresiz şikâyet yoluyla iptal ettirilebilir. Mühlet verilmeden önce borçlunun malları haczedilmiş ve muhafaza altına alınmışsa, mahkeme muhafaza tedbirlerinin kaldırılmasına karar verebilir. Bu durumda haciz devam etmekle birlikte, borçlunun söz konusu malları işletme faaliyetleri kapsamında kullanabilmesine imkân tanınır. Durdurulmuş olan takiplerdeki mevcut hacizler korunur ve konkordatonun takdik edilmesi durumunda hükümsüz hale gelir Tüm bunlara ragmen işlem yapılmışsa yapılan bu işlem geçersizdir (mutlak butlan).

Kesin mühlet içinde zamanaşımı ve hak düşürü süreler işlemez. Budüzenleme, alacaklıların konkordato sürecinde hak kaybına uğramalarını önlemeye yönelik dengeleyici bir mekanizma niteliğindedir. Mühlet sırasında rehinle temin edilmiş alacaklar nedeniyle rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılabilir veya başlamış olan takiplere devam edilebilir. Ancak, muhafaza tedbirleri alınamaz ve rehinli malın satışı gerçekleştirilemez. Bu hususta Yargıtay içtihatları ile bir istisna getirilmiş olup, rehin konusu malın üçüncü kişi tarafından verilmesi halinde bu rehnin satılması, paraya çevrilmesi mümkün hale getirilmiştir. Faiz bakımından ise, tasdik edilen konkordato projesinde aksi kararlaştırılmadıkça, rehinle temin edilmemiş alacaklara kesin mühlet tarihinden itibaren faiz işlemesi durur. Rehinli alacaklar bakımından ise rehnin değeri üzerinden faizin devamı mümkündür.

Takas hakkının kullanımı, İİK 200 md. ve 201 md'deki iflasta takasa ilişkin koşullar çerçevesinde ve geçici mühletin ilan edildiği tarih (İİK 288 md.) esas alınarak mümkündür. Düzenlemenin amacı alacaklılar arasında eşitliği sağlamaktır. Takas hakkı kural olarak korunmakla birlikte, alacaklılar arasındaki eşitliği bozacak veya konkordato projesinin zararına olacak takas işlemleri yasaklanmıştır. Özellikle borçlunun aciz hâlinde bulunduğunu bilerek yapılan ve menfaat sağlamaya yönelik takas işlemleri, mahkeme nezdinde açılacak itiraz davası ile geçersiz kılınabilir.

Konkordato mühletinin verilmesinden önce yapılmış ve devredilen alacağın mühletten sonra doğmuş olması halinde müstakbel bir alacağın devri sözleşmesi hükümsüzdür. Bu düzenlemenin amacı ise borçlunun mali durumunu iyileştirmek ve likiditeye kavuşmasını sağlamaktır.

Konusu para olmayan alacaklar, alacaklı tarafından, o şeye eşit kıymette para alacağına çevrilerek komisere bildirilir. Borçlu komiserin onayıyla taahhüdün aynen ifasını üstlenebilir. Bu düzenleme alacaklılar arasında eşitliği sağlamaya ve konkordatonun başarı şansını arttırmayı hedeflemektedir.

Borçlu Bakımından Sonuçları:

Kesin mühlet, borçluya sınırsız bir hareket serbestisi tanımaz. Aksine borçlu, komiserin nezareti altında faaliyetlerini sürdürür. Mahkeme, mühlet kararı verirken veya mühlet içinde bazı işlemlerin geçerli olarak ancak komiserin izni ile yapılmasına veya borçlunun yerine komiserin işletmenin faaliyetlerini devam ettirmesine karar verebilir.

Borçlu, kesin mühlet süresince mahkemenin izni olmaksızın rehin tesis edemez, kefll olamaz ve ivazsız tasarruflarda bulunamaz. Ayrıca taşınmazlarını, işletmenin devamı için önem arz eden taşınırlarını ve işletmenin devamlı tesisatını devredemez veya takyit edemez. Bu hükümlere aykırı olarak yapılan işlemler hükümsüzdür. Borçlunun bu sınırlamalara uymaması hâlinde mahkeme, borçlunun tasarruf yetkisini tamamen kaldırabileceği gibi, konkordato talebinin reddine ve gerekli hâllerde iflâsın açılmasına da karar verebilir.

Borçlu, kesin mühlet süresince Asliye Ticaret Mahkemesinin izni ve komiserin onayıyla yeni sözleşmeler akdedebilir. Komiser, bu sözleşmeleri borçlu ve alacaklıların menfaati bakımından değerlendirerek konkordato sürecine zarar vermeyeceği kanaatine varırsa onay verir. Komiserin bu onaylardan dolayı sözleşmenin karşı tarafına karşı şahsi bir sorumluluğu bulunmamaktadır.

Konkordatonun müşterek borçlu ve keflllere etkisine gelince; Alacaklı, konkordatoya kabul oyu vermemiş ise müşterek borçlu ve keflllere karşı bütün haklarını muhafaza eder. Yani müşterek borçlu ve keflllerden konkordato yokmuş gibi alacağın tamamını isteyebilir. Bu halde müşterek borçlu veya kefll konkordato ile yapılan tenzilattan veya vadeden yararlanamaz.

Ancak, alacaklı konkordatoyu kabul etmişse, müşterek borçlu veya keflden de alacağını konkordato şartlarına göre isteyebilir. Fakat alacaklı, kendi haklarını müşterek borçlu veya keflle ödeme karşılığında temlik etmeyi teklif eder ve alacaklılar toplantısının en az on gün öncesinden bildirirse, müşterek borçlu veya keflle karşı haklarını tam olarak muhafaza eder. Ayrıca, alacaklı müracaat hakkına zarar gelmeksizin müşterek borçlu veya keflle konkordato müzakeresine katılma yetkisini verebilir ve onların kararını kabul taahhüdünde bulunabilir. Bunun üzerine müşterek borçlu veya kefll toplantıda nasıl oy kullanırsa kullansın alacaklı müşterek borçlu veya keflle karşı müracaat hakkını tam olarak muhafaza eder.

Sözleşmeler Bakımından Sonuçları:

Kesin mühlet süresince borçlunun işletme faaliyetinin devamı için önem arz eden sözleşmelerin kural olarak devamı esastır. Borçlunun konkordatoya başvurmuş olması, sözleşmeye aykırılık veya haklı fesih sebebi olarak ileri sürülemez. Sözleşmelerde yer alan ve konkordatoya başvurulması hâlinde sözleşmenin sona ereceğini veya borcun muaccel hâle geleceğini öngören hükümler bu süre zarfında uygulanmaz.

Bununla birlikte borçlu, konkordatonun amacına ulaşmasını engelleyen ve aşırı külfetli hâle gelen sürekli borç ilişkilerini, komiserin uygun görüşü ve mahkemenin izniyle feshedebilir. Bu fesihten doğan tazminat alacağı, konkordato projesine tabi adi alacak niteliği taşır. Hizmet sözleşmelerinin feshine ilişkin özel hükümler ise saklıdır (İİK m. 296).

Rehinli Mallar ile Finansal Kiralama Sözleşmesine Konu Mallara İlişkin Erteleme Kararı

Borçlunun talebi üzerine konkordatonun tasdiki kararında rehinli malların muhafaza altına alınması ve satışı ile Finansal Kiralama Sözleşmesi'ne konu malların iadesinin karardan itibaren 1 yılı geçmemek üzere ertelenmesine karar verilebilir. Ancak mahkeme tarafından bu kararın verilebilmesi için değişiklik ile yeniden düzenlenen 307. madde kapsamında sayılan

şartların varlığı gerekmektedir. Verilen bu karar yine mahkeme tarafından gerekli görülmesi halinde kaldırılabilir.

Kanun koyucu, rehin alacaklısının, rehinli malı muhafaza altına aldırmasının ve satış aşamasının önüne geçmek için, rehin alacağının konkordatodan önce doğması, rehinli alacağın konkordato talep tarihine kadar ödenmemiş faiz alacağının bulunmaması ve rehinli malın paraya çevrilmesi durumunda borçlunun ekonomik varlığının ve dolayısıyla konkordatoyla hedeflenen sonucun tehlikeye düşeceğinin yaklaşık olarak ispat edilmesi gerektiğine işaret etmiş ve bu şartların hepsini bir arada aramıştır.

Rehinli malın muhafazası ve paraya çevrilmesinin ertelenmesihalinde satış istemesüreleri işlemeyecektir. 307. maddenin ikinci bölümünde ise, borçlunun elinde bulunan flnansal kiralama konusu malların iadesinin ertelenmesinin şartları düzenlenmiştir. Finansal kiralama konusu mallar, rehinli mallar gibi çoğu kez işletmeninin faaliyetlerini sürdürebilmesi için son derece hayati olmakta ve bunların borçludan alınması, tasdik edilen projenin gerçekleşmesini imkansız hale getirebilmektedir.

KAYNAKÇA

- Muşul, Timuçin, “Konkordato Sürecinde Komiserin Rolü ve
- Sorumluluğu”, İstanbul Barosu Dergisi.
- Pekcanıtez, Hakan / Atalay, Oğuz / Sungurtekin Özkan, Meral / Özekes, Muhammet, İcra ve İflâs Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, Güncel Baskı, İstanbul.
- Muşul, Timuçin, Konkordato Hukuku, Adalet Yayınevi, Güncel Baskı, Ankara.
- Kuru, Baki, İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, Yetkin Yayınları, Ankara.
- Arslan, Ramazan / Yılmaz, Ejder / Taşpınar Ayvaz, Sema / Hanağası, Emre, İcra ve İflâs Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara.
- Postacıoğlu, İlhan / Altay, Sümer, İcra Hukuku Esasları, Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Özekes, Muhammet, “7101 Sayılı Kanun Sonrası Konkordato Kurumunun Genel Esasları”, Legal İcra ve İflâs Hukuku Dergisi.
- Sungurtekin Özkan, Meral, “Konkordato Mühletinin Hukuki Sonuçları”, Prof. Dr. Baki Kuru’ya Armağan, İstanbul.
- Atalay, Oğuz, “Konkordatoda Kesin Mühlet ve Alacaklı Hakları”, Bankacılar Dergisi.

Önder YILMAZ
TMA Türkiye FOYDER Kurucu Üye
Yönetim Kurulu Başkanı

TÜRKİYE İÇİN ÖNLEYİCİ VE İYİLEŞTİRİCİ YENİDEN YAPILANDIRMA YAKLAŞIMI

Türkiye’de mali güçlük yaşayan işletmeler açısından bugün başlıca iki araç bulunmaktadır: Finansal Yeniden Yapılandırma (FYY) Çerçeve Sözleşmesini imzalayan bankalar öncülüğünde yürütülen FYY süreçleri ve mahkeme merkezli konkordato kurumu. Her iki mekanizma belirli ölçüde işlev görmekle birlikte, uygulama deneyimi bu araçların işletmeleri sürdürülebilir biçimde iyileştiren bir yeniden yapılanma ekosistemi oluşturmakta yetersiz kaldığını göstermektedir. (Genel kurallar çerçevesinde işletilen, borçlu ve alacaklının karşılıklı uzlaşı ile yürütülen geleneksel yapılandırma uygulma alanı geniş olmakla birlikte değerlendirmelerimiz bu araç için de geçerlidir.)

Şirketler çoğunlukla konkordatoya bir tercih olarak değil, takip baskısından korunabilmek ve zaman kazanabilmek için başvurmaktadır. Oysa bu aşamaya gelindiğinde ekonomik değer önemli ölçüde aşınmış olmakta; yeniden yapılandırma çabası geç kalmış bir müdahaleye dönüşmektedir.

Bugün ihtiyaç duyulan şey, iflas hukukunun bir uzantısı değil; mali bozulmayı erken aşamada yakalayan ve işletmenin ekonomik değerini korumayı hedefleyen önleyici bir yeniden yapılandırma yaklaşımıdır.

Sorunun Kaynağı: Müdahale Çok Geç Başlıyor

Mevcut sistemde yeniden yapılandırma genellikle işletmelerimizin nakit akışının bozulduğu, kredi ödeme performansının bozulduğu, piyasa borçlarını çevirmekte zorlandığı ve hukuki takip riskinin doğduğu aşamadan sonra gündeme gelmektedir. Yani müdahale, temerrüt flilen ortaya çıktıktan sonra veya bu duruma çok yakın olunduğunda başlamaktadır.

Oysa bankacılık sistemi, riskin çok daha erken oluştuğunu zaten tespit etmektedir. IFRS 9 çerçevesinde krediler Aşama 1, Aşama 2 ve Aşama 3 olarak sınıflandırılmakta; riskin yapısal hale geldiği nokta, çoğu zaman temerrüt değil, Aşama 2, diğer bir ifade ile yakın izleme aşaması olmaktadır.

Bu muhasebe yaklaşımı ile hukuki uygulama arasındaki kopukluk, Türkiye’de yeniden yapılandırmanın geç başlamasının en önemli nedenlerinden biridir. Türkiye’de eksik olan, tam da bu iki aşama arasındaki boşluğu dolduracak kurumsal bir mekanizmadır.

Uluslararası Yaklaşım: İflası Yönetmek Değil, İflası Önlemek

Avrupa’da son on yılda yeniden yapılandırma hukuku, tasflye odaklı sistemden uzaklaşarak erken müdahale modeline yönelmiştir. Amaç, ekonomik olarak yaşayabilir işletmelerin geç kalınmış hukuki süreçler nedeniyle değer kaybetmesini önlemektir.

Alman Uygulamasının Getirdiği Perspektif

Almanya’da yürürlüğe giren yeniden yapılandırma rejimi (StaRUG), süreci klasik iflas hukukundan bilinçli şekilde ayırmıştır. Bu modelde yeniden yapılandırma dava ile değil bildirimle başlatılabilmekte, süreç esas olarak mahkeme dışında yürütülmekte ve yalnızca

etkilenen alacaklı grupları sürece dahil edilmektedir. Mahkeme, yalnızca gerekli durumlarda devreye girmektedir.

En dikkat çekici unsur ise değerlendirme yöntemidir. Şirketin ödeme kabiliyeti geçmişe bakılarak değil, önümüzdeki 24 aylık projeksiyon üzerinden analiz edilmektedir. Bu ileriye dönük bakış açısı, krizi gerçekleşmiş bir olgu olarak değil, yönetilebilir bir risk olarak ele almaktadır. Böylece yeniden yapılandırma, temerrüdün sonucu değil, temerrüdü önleyen bir araç haline gelmektedir.

Türkiye İçin Önerilen Model: FYY ile Konkordato Arasında Yeni Bir Yol Değil, Her İkisini Dönüştüren Bir Çerçeve

FOYDER | TMA Türkiye olarak geliştirdiğimiz "İşletmeler İçin Önleyici ve İyileştirici Yeniden Yapılandırma" yaklaşımı, ilk bakışta FYY ile konkordato arasında üçüncü bir mekanizma gibi görünse de, gerçekte bu iki yapının değer katan kısımlarını ihtiva eden hibrit bir çerçeve sunmaktadır.

Mahkeme Dışı Esaslıdır — Bu Yönüyle FYY Mantığını İçerir

Modelin temel çalışma alanı mahkeme dışıdır. Süreç müzakereye dayalıdır ve tüm alacaklıların katılımı zorunlu değildir; yalnızca etkilenen alacaklı grupları ile yapılandırma yapılabilir, yani sadece banka alacaklarını kapsayan çözümler de mümkündür.

Bu yönüyle sistem mevcut FYY uygulamasına yakındır. Ancak FYY'den farklı olarak süreç tanımlı bir hukuki zemine oturur, flnansal ve flnansal olmayan tüm alacaklıları kapsayabilir, kamu alacaklarının da çözümün parçası olmasını sağlar, lider banka kavramına dayanmaz ve gerektiğinde sınırlı yargısal destekle icra takiplerini geçici olarak durdurabilir.

Dolayısıyla öneri, FYY'nin alternatifl değil; onun kurumsallaşmış ve güçlendirilmiş halidir.

Konkordatonun Sadece Gerekli Unsuru Alınmaktadır

Konkordatonun en önemli işlevi olan icra takiplerinin geçici olarak durdurulması bu modelde korunmaktadır. Ancak bu koruma geniş kapsamlı ve uzun süreli bir yargısal zırh değildir; müzakereyi kolaylaştıran sınırlı bir araçtır.

Avrupa düzenlemelerinde bu süre en fazla 12 ay ile sınırlandırılmıştır. Önerilen modelde ise bu süre daha da daraltılarak azami 9 ay olarak öngörülmektedir. Amaç, koruma altında beklemek değil; kısa süre içinde sonuç üretmektir.

Kapsam Reel Sektörle Sınırlıdır

Model ticari işletmeler, sanayi ve hizmet şirketleri ile KOBİ'ler için tasarlanmıştır. Bankalar ve flnansal kuruluşlar zaten özel çözümleme rejimlerine tabi olduklarından kapsam dışında bırakılmaktadır. Bu yönüyle yaklaşım, flnansal sistemi değil, reel ekonomiyi hedef alan bir yeniden yapılandırma aracıdır.

Alacak Gruplarının Oluşturulması ve Karar Süreçleri

Önerilen modelde alacaklılar tek bir bütün olarak değil, hukuki statüleri ve ekonomik menfaatleri dikkate alınarak ayrı alacak grupları halinde değerlendirilir. Böylece yapılandırma, yalnızca süreçten etkilenen gruplar bakımından uygulanabilir; tüm alacaklıların kapsanması zorunlu olmaz. Her grup planı kendi içinde oylamakta ve uygulamada genellikle alacak tutarının %67–%75'ini temsil eden nitelikli çoğunlukla karar alınması yeterli görülmektedir. Toplam alacak çoğunluğunun da bu oranlarda planı kabul etmesi halinde plan geçerli sayılır. Bu süreçte, karara katılmayan alacaklıların durumunun iflas senaryosuna göre kötüleşmemesi temel güvencedir. Avrupa uygulamalarında giderek yaygınlaşan ve bazı grupların onayı olmasa dahi planın belirli koşullarla bağlayıcı olabilmesini ifade eden "cross-class cram-down" yaklaşımı da bu çerçevenin tamamlayıcı unsurlarından biridir.

Uzmanlaşmış Yeniden Yapılandırma Mahkemeleri

Genel ticaret mahkemeleri yerine ihtisaslaşmış yeniden yapılandırma mahkemeleri öngörülmektedir. Bu mahkemeler süreci yönetmez; gerekli hukuki kararları hızla sağlar, plan onayı ve ihtilaf çözümünü yürütür, azınlık alacaklıların haklarını korur ve yapılandırmanın iflasa kıyasla daha iyi sonuç üretip üretmediğini gözetir. Böylece hem hız hem de uzmanlık sağlanmış olacaktır.

Uzmanlaşmış Yeniden Yapılandırma Profesyonelleri

Süreç; işletmenin canlılık analizini yapan, yapılandırma planını hazırlayan, alacaklı gruplarıyla müzakere eden ve uygulama sürecini izleyerek düzenli raporlama yapan uzman profesyonelleri içermektedir. TMA Türkiye tarafından başlatılan CTP-CTA sertiflkasyon programının, bu uzmanlık alanının kurumsallaşmasına önemli katkı sağlaması beklenmektedir.

Kritik Eşik: Yapılandırma Ne Zaman Başlamalı?

Modelin en önemli katkısı, yeniden yapılandırmanın zamanlamasını yeniden tanımlamasıdır. Önerilen yaklaşım, kredi IFRS 9 kapsamında Aşama 2'ye geçtiği anda yeniden yapılandırma değerlendirmesinin başlatılmasını öngörmektedir. Bu, otomatik hukuki süreç anlamına gelmez; ancak flnansal ve operasyonel incelemenin gecikmeden yapılmasını sağlar.

Bu sayede değer kaybı başlamadan müdahale edilir, reel sektörün yaşama şansı artar, konkordato ihtiyacı azalır ve bankalar için daha yüksek geri kazanım sağlanır.

Sonuç: Türkiye'nin Ihtiyacı Erken Müdahale Kültürü

FYY bilanço yönetimi aracı iken, konkordato ise son çare olarak başvurulan hukuki araçlar olarak görülmektedir. Türkiye'de eksik olan, bu ikisinin boşluklarını-eksikliklerini tamamlayan ve ekonomik değeri korumaya odaklanan erken müdahale mekanizmasıdır.

Önerilen model; geçici çözümler yerine kalıcı, esnek ve kapsayıcı bir yapı kurmayı, mahkemeyi süreç yöneticisi değil hakem konumuna getirmeyi ve uzlaşma kültürünü güçlendirmeyi hedeflemektedir.

Günümüzün hızlı teknolojik dönüşümü ve değişen piyasa dinamikleri şirketleri sürekli yeniden yapılanmaya zorlamaktadır. Bu dönüşümü zamanında gerçekleştiremeyen işletmelerin hızla yeniden yapılandırılması, ekonominin üretim kapasitesini koruması açısından kritik önemdedir.

Çünkü şirketleri yeniden yapılandırmada geç kalmanın toplumsal maliyeti, aynı şirketi sıfırdan kurmanın maliyetinden çoğu zaman daha yüksektir.

Volkan ERDOĞDU
Balıkesir Vergi Mahkemesi Başkanı

VERGİ YARGISINDA BOŞLUK DOLDURMA, TAKDİR YETKİSİ İSPAT VE DELİL KURALLARI

Bu çalışma, vergi hukukunun temel uygulama prensipleri olan boşluk doldurma yasağı, idarenin ve yargının takdir yetkisi ile ispat ve delil sistemini ele almaktadır. Vergi hukuku, mülkiyet hakkına doğrudan müdahale eden bir alan olması hasebiyle, vergilerin kanuniliği ilkesi üzerine inşa edilmiştir. Bu ilkenin doğal bir sonucu olarak, vergi hukukunda kıyas yasağı ve hakim tarafından boşluk doldurulması yasağı esastır. İdarenin ve hakimin takdir yetkisi ise kanunun çizdiği dar sınırlarla kısıtlanmıştır. İspat ve delil süreçlerinde ise, şekli gerçeklikten ziyade "gerçek mahiyetin" tespiti için ekonomik yaklaşım ve delil serbestisi kuralları benimsenmiştir. Çalışma, bu kavramların vergi adaleti ve hukuki güvenlik perspektiflnden analizini yargı içtihatları çerçevesinde sunmaktadır.

Vergi hukuku, devletin mali egemenliğinin en somut biçimde tezahür ettiği alanlardan biridir. Vergilerin kanuniliği ilkesi çerçevesinde, vergilendirme süreci yalnızca gelir elde etmeye yönelik bir teknik faaliyet değil; mülkiyet hakkına doğrudan müdahale eden ve bu yönüyle hukuk devleti ilkesinin sınandığı bir kamusal düzenleme alanıdır. Bu nedenle, vergilendirme ilişkisini belirleyen normların nasıl uygulanacağı, yorumlanacağı ve hangi sınırlar içinde doldurulabileceği, yalnızca mali-idari bakımdan değil, aynı zamanda anayasal güvence ve hukuki güvenlik açısından kritik önemdedir.

Vergi kanunlarının uygulamasında karşılaşılan tereddütler; yorum, boşluk doldurma, takdir yetkisi, ispat ve delil kuralları üzerinden giderilmeye çalışılmaktadır. Ancak vergi hukukunun yapısal özellikleri, bu mekanizmaların özel hukuktan farklı şekilde işletilmesini zorunlu kılar. Bu çerçevede, hakim ve idarenin "hukuk yaratma" imkanlarının son derece sınırlı olduğu; buna karşılık vergiyi doğuran olayın "gerçek mahiyeti"nin tespitine yönelik araçların güçlendirildiği görülmektedir.

Bu çalışmada, vergi hukukunda boşluk doldurma yasağı, takdir yetkisinin kapsamı, ispat ve delil rejimi sistematik biçimde ele alınmakta; özellikle yargı içtihatlarının ortaya koyduğu temel ilkeler ışığında hukuki güvenlik, belirlilik ve vergi adaleti bakımından kapsamlı bir değerlendirme yapılmaktadır. Amaç, vergilendirme sürecinin yalnızca teknik bir idari işlem değil; normatif, anayasal ve yargısal boyutları olan bütünleşik bir sistem olduğunu ortaya koymaktır.

VERGİ HUKUKUNDA YORUM VE KIYAS YASAĞI

Boşluk doldurma ve takdir yetkisini anlayabilmek için öncelikle vergi kanunlarının nasıl anlamlandırıldığını (yorum) ve sınırlarının nerede bittiğini (kıyas yasağı) incelemek gerekir.

1.1. Vergi Kanunlarının Yorumlanması

Vergi hukukunda normların nasıl anlaşılacağı ve uygulanacağı, vergilendirme sürecinin hem hukuki güvenlik hem de eşitlik ilkeleri bakımından belirleyici önem taşır. Bu çerçevede, vergi kanunlarının yorumlanması, salt lafzi çözümleme ile sınırlı olmayıp; kanunun bütünü içinde anlamlandırılmasını, düzenlemenin amacının ortaya konulmasını ve vergi hukukunun genel ilkeleriyle uyumlu bir sonuca ulaşılmasını gerektirir.

Vergi Usul Kanunu'nun 3. maddesi, bu konuda temel çerçeveyi ortaya koymaktadır. Anılan hükme göre vergi kanunları "lafzı ve ruhu ile" hüküm ifade eder. Diğer bir anlatımla, normun yalnızca kelime ve cümle düzeyinde ifade ettiği anlam değil, aynı zamanda düzenlemenin konuluş amacı, kanun sistematiği içerisindeki yeri ve diğer maddelerle kurduğu ilişki de dikkate alınmak suretiyle yorum yapılmalıdır. Lafzın açık olmadığı veya birden fazla yoruma elverişli olduğu hallerde, kanunun amacı ve sistematiği belirleyici hale gelir.

Bu bağlamda, öğretide ve yargı içtihatlarında başlıca üç yorum yöntemi öne çıkmaktadır:

Sözel (Lafzi) Yorum: Sözel yorum, kanun metninde kullanılan kelime ve kavramların sözlük anlamları, dilbilgisi kuralları ve cümle yapısı esas alınarak hükmün anlamının tespitini ifade eder. Vergi yükümlülüğünün kanunla konulması zorunluluğu dikkate alındığında, lafzi yorum vergi hukukunda çoğu zaman başlangıç noktasıdır. Bununla birlikte, lafzi anlamın katı şekilde uygulanması, kanunun amacı ile açık bir çelişki doğuruyorsa, yalnız başına belirleyici kabul edilmez.

Sistematik Yorum: Sistematik yorumda, ilgili hüküm kanun sistematiği içerisinde ele alınır. Maddenin bulunduğu bölüm, aynı konuda getirilen diğer hükümler, kanunun genel yapısı ve bütünlüğü göz önünde bulundurulur. Böylelikle, münferit bir hükmün, düzenlemenin genel kurgusundan kopuk şekilde uygulanmasının önüne geçilir. Bu yöntem, özellikle aynı kanun içinde birbiriyle bağlantılı vergi tanımları, istisnalar ve muaflyetler söz konusu olduğunda önemli işlev görür.

Amaçsal (Gai) Yorum: Amaçsal yorum, kanun koyucunun düzenlemeyi ihdas ederken ulaşmak istediği hedefl ve korumak istediği hukuki yararı ortaya çıkarmayı hedefler. Bu kapsamda: Kanunun tarihçesi, gerekçeleri, düzenlemenin yürürlüğe girdiği dönemin ekonomik ve sosyal koşulları dikkate alınarak, normun objektif anlamı belirlenir. Amaçsal yorum, kanun metninin zaman içinde değişen koşullara uyarlanmasını sağlasa da, bu yöntem hiçbir surette kanunun kapsamını genişletmeye veya yeni vergisel yükümlülük ihdas etmeye araç kılınamaz. Aksi durumda, vergide kanunilik ilkesinin özü zedelenmiş olur.

1.2. Tipiklik ve Kıyas Yasağı

Vergi hukukunda "tipiklik", gerçek hayatta ortaya çıkan somut bir olayın, vergi kanunlarında öngörülen soyut norm yapısıyla örtüşmesini ifade eder. Başka bir anlatımla, vergiyi doğuran olayın, kanunda tanımlanan vergi konusu, vergiyi doğuran olay, mükellef ve matrah unsurlarıyla birebir uyuşması gerekmektedir. Bu unsur gerçekleşmediği takdirde, vergisel yükümlülüğün doğduğundan söz edilemez. Zira vergi, yalnızca kanunda açıkça düzenlenen hallerde ve kanunun belirlediği sınırlar içinde tarh ve tahakkuk ettirilebilir.

Bu noktada "kıyas yasağı" devreye girmektedir. Vergihukukundakıyas, kanundaaçıkça düzenlenmemiş bir olaya, benzerlik gerekçesiyle başka bir hükmün uygulanması şeklinde tanımlanabilir. Ancak vergilerin kanuniliği ilkesi gereği, kanunda yer almayan bir vergisel yükümlülüğün, benzerlik yoluyla yaratılması mümkün değildir. Dolayısıyla, bir olay kanundaki tipik düzenleme kapsamına girmiyorsa, bu olaya benzeyen başka bir vergisel düzenleme esas alınarak vergi tarh edilemez.

Kıyas yasağı özellikle vergi yükünü artıran veya yeni yükümlülük doğuran hükümler bakımından mutlak niteliktedir. Kanunda açıkça öngörülmeyen bir vergi konusu, kıyas veya genişletici yorum yoluyla kanun kapsamına dahil edilemez; kanun boşlukları, vergi yükümlüsü aleyhine doldurulamaz. Bu durum, hem mülkiyet hakkının korunması hem de hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerinin sağlanması bakımından normatif bir zorunluluktur.

Nitekim, örneklemek gerekirse; motorlu taşıtlar vergisine ilişkin düzenlemelerde traktörlerin vergilendirileceğine dair açık bir hüküm yoksa, traktörlerin yapısal özelliklerinin kamyona benzemesi gerekçesiyle MTV kapsamına alınması hukuken mümkün değildir. Böyle bir yaklaşım, kanunda öngörülmeyen yeni bir vergi yükümlülüğü ihdas edilmesi sonucunu doğurur ve vergide kanunilik ilkesiyle açıkça çelişir.

2. VERGİ HUKUKUNDA BOŞLUK DOLDURMA YASAĞI

Hukuk sisteminde, bir uyuşmazlığa uygulanacak kural bulunmaması durumunda boşluktan söz edilir.

Ancak vergi hukukunun kamu hukukuna dahil olması ve mülkiyet hakkını kısıtlaması, bu dalı özel hukuktan ayırır.

2.1. Hakimin Hukuk Yaratma Yetkisinin Sınırı

Genel özel hukuk düzeninde, özellikle Türk Medeni Kanunu'nun 1. maddesinde ifadesini bulan temel prensip gereği, hâkim; kanunda uygulanabilir bir hüküm bulunmadığı ve örf ve adet hukukundan da çözüm üretilemediği durumlarda, kanun koyucu gibi hareket ederek boşluğu doldurabilir ve hukuk yaratabilir. Bu yaklaşım, özel hukuk ilişkilerinin dinamizmi ve toplumsal ihtiyaçlara uyum sağlama zorunluluğunun bir sonucudur.

Ne var ki, aynı esneklik vergi hukuku bakımından kabul edilmez. Vergi hukukunun kamu hukuku karakteri ve "verginin kanuniliği ilkesi" gereğince, vergilendirmeye ilişkin alanlarda hâkimin hukuk yaratma yetkisi bulunmamaktadır. Vergi, doğrudan malvarlığına müdahale eden ve temel hak ve özgürlükler üzerinde etkisi olan bir kamu yükümlülüğü olduğundan, bu alandaki yetki yalnızca yasama organına tanınmıştır.

Bu çerçevede, vergi kanunlarında açık bir düzenleme bulunmayan konu, "boşluk" olarak değerlendirilmez. Aksine, düzenleme yapılmamış olması, kanun koyucunun bilinçli tercihi olarak yorumlanır ve ilgili alan vergi dışı bırakılmış sayılır. Hâkim veya idarenin bu boşluğu doldurmak suretiyle yeni bir vergisel yükümlülük ihdas etmesi ya da mevcut yükümlülüğü genişletmesi hukuken mümkün değildir.

Yargısal denetim bakımından, kanuni dayanağı bulunmayan vergisel işlemler hukuka aykırı kabul edilir ve iptal edilir. Başka bir ifadeyle, kanuni düzenleme kapsamına girmeyen bir verginin tahakkuk ve tahsilinin sürdürülmesi, verginin kanuniliği ilkesi ile bağdaşmadığından, yargı organlarınca ortadan kaldırılabilir.

Vergi hukukunda mevcut eksikliklerin veya düzenleme yetersizliklerinin giderilmesi ise, hâkim veya idarenin değil, münhasıran Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yetki alanındadır. Ancak yasama faaliyeti sonucunda açık, belirli ve öngörülebilir bir norm oluşturulduğu takdirde, vergisel yükümlülük doğabilir.

2.2. Örf ve Adetin Sınırlı Rolü

Vergi hukukunda örf ve adet kuralları, genel hukuk düzenindeki tamamlayıcı veya yorumlayıcı fonksiyonlarını aynı genişlikle icra etmez. Vergi yükümlülüğü, Anayasa'nın 73. maddesinde ifadesini bulan "verginin kanuniliği ilkesi" gereği yalnızca kanun tarafından belirlenebilir. Bu nedenle, örf ve adet; vergiyi doğuran olayın varlığını, kapsamını veya mükellefln yükümlülük alanını genişletici yahut daraltıcı biçimde tek başına kaynak oluşturamaz.

Bununla birlikte, kanun koyucunun açık ve belirgin bir şekilde örf ve adete atıf yaptığı istisnai düzenlemelerde örf ve adet hukuku sınırlı ölçüde devreye girebilir. Nitekim Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nda "mutad" nitelikte sayılan hediyeler veya toplumda yerleşik uygulama halini almış "yüz görümlüğü" gibi ödemelere ilişkin hükümler, örf ve adetin yalnızca kanuni çerçeve içerisinde ve kanunun izin verdiği ölçüde dikkate alınabileceğini göstermektedir.

Bu çerçevede; kanunda açık bir atıf bulunmadığı sürece, idarenin veya yargı mercilerinin örf ve adet kurallarına dayanarak yeni bir vergi yükümlülüğü ihdas etmesi, mevcut yükümlülükleri genişletmesi ya da kanundaki boşlukları doldurması mümkün değildir. Aksi yöndeki bir yaklaşım, hem kıyas yasağının hem de verginin kanuniliği ilkesinin ihlali sonucunu doğurur ve hukuki güvenlik ile belirlilik ilkelerini zedeler.

3. VERGİ HUKUKUNDA TAKDİR YETKİSİ

Takdir yetkisi, kanun koyucunun karşılaşılabilecek her durumu önceden öngörememesi sebebiyle idareye veya hakime tanıdığı seçenekli hareket etme imkanıdır.

3.1. İdarenin Takdir Yetkisi

Vergi idaresi, kanunun kendisine "yapabilir", "verebilir", "yetkilidir" gibi ifadelerle yetki tanıdığı alanlarda takdir yetkisini kullanır.

- **Kapsamı:** İdare, vergi yükünü artıran konularda takdir yetkisine sahip değildir; bu yetki daha çok usule ilişkindir .

- **Örnekler:** Re'sen matrah takdiri (VUK m.30), uzlaşma, tecil (AATUHK m.48) ve ek süre verilmesi gibi durumlar idarenin takdir yetkisine girer.

- **Sınırı:** İdare, takdir yetkisini kullanırken keyfl davranamaz. Takdir yetkisi ancak yetki, sebep, konu, şekil ve amaç unsurları çerçevesinde hukuka uygun kullanılmalıdır. Aksi taktirde dava konusu edildiğinde yargı makamları tarafından söz konusu vergisel işlem iptal edilebilir.

3.2. Hakimin Takdir Yetkisi

Vergi hukukunda hakimin takdir yetkisi oldukça dardır. Bu yetki genellikle vergi ceza hukukunda karşımıza çıkar. Örneğin, kaçakçılık suçu işleyen birine 18 aydan 5 yıla kadar hapis cezası öngörülmüşse, hakim bu iki sınır arasında somut olayın ağırlığına göre cezayı takdir eder.

4. VERGİLEMEDE İSPAT KURALLARI

Vergi hukukunda ispat, vergiyi doğuran olayın ve buna ilişkin işlemlerin gerçek mahiyetinin ortaya çıkarılmasıdır.

4.1. İspat Yükü (Külfeti)

Vergi hukukunda genel kural, iktisadi, ticari ve teknik icaplara (gereklere) uygun olan durumu iddia edenin ispat yükünden kurtulmasıdır.

Olağan Durum: Hayatın olağan akışına uygun durumu savunan taraf ispatla yükümlü değildir. Bir işletmenin kâr etmesi veya bir işlemin piyasa rayicinden yapılması "olağan" kabul edilir ve ispat gerektirmez.

Olağanüstü Durum: Olağan akışa aykırı bir durumu iddia eden taraf (mükellef veya idare), bu iddiasını kanıtlamak zorundadır. Örneğin, enflasyonun yüksek olduğu bir ortamda bir kimseye faizsiz para verildiğini iddia eden mükellef, bu "normal olmayan" durumu ispat etmelidir. Ya da bir flrmanın ürünlerini maliyetinin yarısına sattığını iddia etmesi, hayatın olağan akışına aykırıdır. Bu durumda ispat yükü idareye değil, bu sıradışı iddiada bulunan mükellefe geçer. Bu mekanizma, dürüst mükellefl korurken kötü niyetli uygulamaların önünü kesmeyi hedefler.

4.2. Ekonomik Yaklaşım

Vergi yargısında ve idari vergilendirme süreçlerinde ispat faaliyetine yön veren temel ilke, "ekonomik yaklaşım" ya da diğer adıyla "gerçek mahiyet esası"dır. Vergi Usul Kanunu'nun 3/B maddesi uyarınca, vergilemede vergiyi doğuran olayın ve bu olaya ilişkin muamelelerin "gerçek mahiyeti" esas alınır. Bu hüküm, vergilendirme sürecinde şekli görünümden ziyade ekonomik gerçekliğe ulaşmayı amaçlayan normatif bir çerçeve sunar.

Bu bağlamda, bir hukuki işlemin sözleşmelerdeki adı, taraflarca tercih edilen terminoloji veya dış görünüşü tek başına bağlayıcı kabul edilmez. Önemli olan; işlemin ekonomik içeriği, tarafların gerçek iradesi ve işlemin piyasa koşulları içerisindeki rasyonel karşılığıdır. Dolayısıyla, vergiyi doğuran olayın niteliğinin belirlenmesinde, yalnızca belgelere bakmakla yetinilmez; işlem süreci, mali akış, ticari gerekçeler ve ekonomik sonuçlar birlikte değerlendirilir.

Ekonomik yaklaşım ilkesi, özellikle "peçeleme" (vergiden kaçınma amacıyla kurulan yapay hukuki kurgular) ve "muvazaalı işlemler" açısından belirleyici bir işlev üstlenir. Mükellefln şeklen hukuka uygun görünen, ancak gerçekte vergisel yükü azaltmaya veya ortadan kaldırmaya yönelen kurguları, bu ilke aracılığıyla denetime tabi tutulur. Böylece, vergilendirme yalnızca formel belgelere dayanmaz; işlemin ekonomik özü ortaya çıkarılarak vergisel sonuca ulaşılır.

Örneklendirmek gerekirse; bedelsiz gibi gösterilen bir mal devrinin "bağış" olarak nitelendirilmesi durumunda, idare yalnızca sözleşmedeki ifadeye bağlı kalmaz. Banka hareketleri, karşı tarafla ticari ilişkilerin geçmişi, emsal bedel durumu, fatura düzeni ve işlemin ticari mantıkla uyumu gibi unsurları birlikte değerlendirir. Yapılan inceleme sonucunda, işlemin gerçekte satış mahiyetinde olduğu anlaşılırsa, hukuki görünüm bir kenara bırakılarak ekonomik gerçeklik esas alınır ve vergileme buna göre gerçekleştirilir.

Ancak bu ilkenin uygulanması, idareye sınırsız takdir yetkisi tanıdığı biçiminde anlaşılmamalıdır. Ekonomik yaklaşım, keyfliğe değil; objektif delillere, rasyonel değerlendirmelere ve yargısal denetime açık gerekçelere dayanmak zorundadır. İdare, gerçek mahiyete ulaşırken ispat kurallarına riayet etmeli; soyut varsayımlar veya kanaatlerle değil, somut olgularla hareket etmelidir.

VERGİ HUKUKUNDA DELİL KURALLARI

İspat sürecinde kullanılan araçlara delil denir. Vergi hukukunda kural olarak delil serbestisi geçerlidir.

5.1. Kabul Edilen Deliller Gerçek mahiyetin tespitinde her tt'rlt' delile başvurulabilir. Bunlar arasında;

- Defter ve belgeler.
- İdarece düzenlenen yoklama flşleri ve tutanaklar.
- Bilirkişi görüşleri ve keşif.
- Karine ve ikrarlar yer alır.

5.2. Delil Yasağı ve Sınırlamalar

Vergi hukukunda iki önemli delil yasağı/sınırlaması mevcuttur:

Yemin Yasağı: Vergi hukukunda yemin bir delil olarak kabul edilmez. Mükellefln vergi mahkemesinde yemin ederek beyanda bulunması ispat gücü taşımaz.

Tanık (Şahit) Beyanı: Şahit ifadesi ancak vergiyi doğuran olayla tabii ve açık ilgisi bulunan kişiler için geçerlidir. Örneğin; bir kiracı ev sahibi için, bir müvekkil avukat için tabii şahittir. Ancak olayla ilgisi olmayan, tesadüfl kişilerin ifadeleri delil olarak değerlendirilmez.

6. ANALİZ VE DEĞERLENDİRME

Vergi hukukundaki boşluk doldurma yasağı ve ispat kuralları, mülkiyet hakkı ile kamu yararı arasındaki dengeyi korur.

6.1. Hukuki Güvenlik ve Belirlilik

Vergi hukukunun temel ilkelerinden biri, "hukuki güvenlik" ile bunun tamamlayıcısı niteliğindeki "belirlilik" ilkesidir. Hukuki güvenlik, bireyin hukuki konumunu önceden öngörebilmesini, idarenin keyfl uygulamalarından korunmasını ve devletin normatif düzenine güven duyabilmesini ifade eder. Belirlilik ise, uygulanacak vergi kurallarının açık, anlaşılabilir ve öngörülebilir olmasını; mükellefln hangi durumda, ne ölçüde vergiye tabi tutulacağını makul bir kesinlik içinde bilmesini gerektirir.

Bu çerçevede, vergi hukukunda "boşluk doldurma yasağı" özel bir işlev görür. Zira vergi, doğrudan mülkiyet hakkına müdahale niteliği taşıyan kamusal bir yükümlülüktür. Bu nedenle, vergiye ilişkin konuların yalnızca yasama organı tarafından açık ve belirli şekilde düzenlenmesi zorunludur. Hakimin veya idarenin, kanunda öngörülmeyen bir alanı doldurmak suretiyle yeni vergisel yükümlülükler yaratması veya mevcut yükümlülükleri genişletmesi, hukuki güvenlik ve belirlilik ilkeleriyle bağdaşmaz.

Eğer hâkim veya idare, kanunda yer almayan durumları "boşluk" kabul ederek kendi takdirleriyle düzenleyebilseydi, mükellefln karşılaşacağı vergi yükü öngörülemez hale gelirdi. Böyle bir durumda, vergisel sonuçlar öngörülebilir kanuni ölçütlere değil, uygulayıcıların subjektif değerlendirmelerine bağlı olur; bu da vergi ilişkilerinde istikrarı ve güveni ciddi biçimde zedelerdi.

Bu nedenle, vergi kanunlarının kapsamına girmeyen alanlar, vergi dışı bırakılmış sayılır. Yargısal denetim de bu doğrultuda hareket eder; verginin kanuniliği ilkesi gereğince, kanuni dayanağı bulunmayan vergisel işlemler iptal edilir. Böylelikle, mükellefler yalnızca kanunda öngörülen vergilere tabi tutulur; vergilendirme alanında keyflliğin ve öngörülemezliğin önüne geçilmiş olur.

6.2. Hakikat Arayışı ve Ekonomik Gerçeklik

Vergi hukukunda ispat ve delil kurallarının işlevi, yalnızca vergiyi doğuran olayın tespitine indirgenmiş teknik bir süreç değildir. Bu kurallar, aynı zamanda vergilendirme yetkisinin sınırlarını belirleyen, mülkiyet hakkını koruyan ve hukuki güvenlik ilkesini somutlaştıran temel araçlardır. Bu çerçevede, vergilendirmede "gerçek mahiyet" ilkesinin kabul edilmesi, hem idarenin hem de yargı mercilerinin hukuki değerlendirmelerinde şekli görünümden ziyade ekonomik ve flili gerçekliğe yönelmelerini zorunlu kılar.

Söz konusu ilke, Vergi Usul Kanunu'nun 3/B maddesinde açıkça ifadesini bulmuş olup, vergiyi doğuran olay ile bu olaya ilişkin muamelelerin "gerçek mahiyetinin" esas alınacağını hükme bağlamaktadır. Böylelikle, salt sözleşme isimleri, tarafların iradelerini farklı şekilde yansıtan biçimsel tasarruflar veya şekli belgeler üzerinden vergi yükümlülüğü belirlenmesi engellenmiş; buna karşılık, ekonomik ilişkinin içeriği, tarafların gerçek iradeleri ve işlemin piyasa şartları içindeki konumu değerlendirilmesi gereken unsurlar haline gelmiştir.

İcra, İflas ve Finans Dergisi

Bu yaklaşım, özellikle peçeleme, muvazaa ve vergiden kaçınma biçiminde ortaya çıkan yapay işlemlerin tespitinde merkezi bir rol oynar. Zira, yalnızca şekle bakılması halinde hukuki görünüm ile ekonomik gerçeklik arasındaki fark, kamu gelirlerinde kayba ve vergi adaletinin zedelenmesine yol açacaktır. "Gerçek mahiyetin" esas alınması, bu nedenle, yalnızca bir ispat tekniği değil; aynı zamanda vergilendirmenin adil, ölçülü ve rasyonel yürütülmesinin normatif güvencesidir.

Öte yandan, ekonomik yaklaşım ilkesi, idareye sınırsız takdir yetkisi tanındığı anlamına gelmez. İdarenin "re'sen matrah takdiri" gibi araçlarla donatılmış olması, kayıt dışı ekonomi ile mücadele ve sahte işlem riskinin önlenmesi bakımından zorunlu bir yetkidir; ancak bu yetkinin kullanımı, kanunun çizdiği sınırlar içinde kalmalı; somut ve hukuken denetlenebilir gerekçelere dayanmalıdır. Bu bağlamda, takdir yetkisi hiçbir surette yeni bir vergi ihdas etmeye, vergi konusunu genişletmeye veya yükümlülükleri ağırlaştırmaya yönelik şekilde kullanılamaz. Aksi durumda, hem "vergide kanunilik" ilkesi hem de hukuki güvenlik ilkesi ihlal edilmiş olur.

7. YARGI İÇTİHATLARI

Danıştay VDDK, E:2023/799, K:2024/897

Vergi Dava Daireleri Kurulu önüne gelen uyuşmazlıkta, davacı şirket adına 2014 yılına ilişkin olarak sahte belge düzenlemek suretiyle özel tüketim vergisinin beyan dışı bırakıldığı iddiasına dayalı olarak yapılan re'sen tarhiyat ve buna bağlı üç kat vergi ziyaı cezasının kaldırılması istemiyle açılan dava incelenmiştir. İlk derece mahkemesi ve ısrar kararı sonrasında dosya temyizen Kurul önüne gelmiştir.

Kurul, vergilendirme işleminin hukuka uygunluğunun değerlendirilmesinde "vergiyi doğuran olayın gerçek mahiyeti"nin esas olduğunu vurgulamıştır. Bu kapsamda; kapasite raporları, flili tüketim belgeleri, üretim formülleri, elektrik tüketimi ve tedarik ilişkileri gibi teknik veriler birlikte değerlendirilmiş; şirket kayıtlarında üretim faaliyeti gibi gösterilen işlemlerin ekonomik ve teknik gerçeklikle uyumu sorgulanmıştır. Kurul, vergilendirmede şekle değil, flili duruma ve gerçek ekonomik ilişkiye üstünlük tanınması gerektiğini belirterek, inceleme raporlarında ortaya konulan bulguların birlikte ve bütüncül şekilde dikkate alınması gerektiğini ifade etmiştir.

Sonuç olarak, Kurul; ısrar kararını temyizen inceleyerek, vergiyi doğuran olayın gerçek mahiyeti çerçevesinde yapılan tespitlerin yeterince dikkate alınmadığı gerekçesiyle bozma yönünde karar vermiş, böylece vergilendirmede maddi gerçeğe ulaşmayı merkeze alan yaklaşımı teyit etmiştir.

Danıştay 7. Daire, E:2022/1452, K:2024/5394

Uyuşmazlık, davacı tarafından satın alınan düşük tutarda ÖTV'ye tabi madeni yağların, daha yüksek tutarda ÖTV'ye tabi motorine ikame edilerek satıldığı iddiasına dayanılarak; 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 13/2. maddesi uyarınca müteselsil sorumlu tutulmak suretiyle yapılan re'sen tarhiyatlar, kesilen vergi ziyaı cezası ve VUK'un 353/1. maddesi uyarınca uygulanan özel usulsüzlük cezasının iptali istemiyle açılan davaya ilişkindir.

İlk derece mahkemesi, satışların miktarı, alıcıların faaliyet konuları ve araç teknik özelliklerine ilişkin bilgiler ışığında, madeni yağların bakım ve onarım amacıyla kullanılmasının hayatın olağan akışıyla bağdaşmadığı; bu nedenle, söz konusu ürünlerin motorine ikame yakıt olarak satıldığı sonucuna vararak davayı reddetmiştir. Bölge İdare Mahkemesi ise; alıcı şirket yetkilisinin beyanına rağmen, aksini iddia eden idare tarafından bu yağların daha yüksek vergili bir ürün olarak satıldığının somut ve tereddüde yer vermeyecek şekilde ispatlanamadığı gerekçesiyle işlemleri iptal etmiştir.

Dosyayı temyizen inceleyen Danıştay, Vergi Usul Kanunu'nun 3/B maddesini hatırlatarak, vergilendirmede gerçek mahiyet ilkesinin yanında şu hususu özellikle vurgulamıştır: İktisadi, ticari ve teknik icaplara aykırı olduğu ileri sürülen bir durum söz konusu ise, bu aykırılığı iddia eden taraf iddiasını ispatla yükümlüdür.

Bu çerçevede Daire, vergi tekniği raporunda yer alan teknik verileri, satış miktarlarını ve kullanım imkanlarına ilişkin tespitleri birlikte değerlendirerek; madeni yağların motorine ikame edilerek satıldığı yönündeki iddianın somut delillerle desteklendiği sonucuna ulaşmış ve özel tüketim vergisi ile buna bağlı vergi ziyaı cezasının kaldırılmasına ilişkin istinaf kararını bozmuştur.

Buna karşılık, yalnızca uygulanacak vergi oranının değişmesi olgusunun, faturada yer alan meblağların

eksik beyan edildiğini göstermeyeceği gerekçesiyle; VUK 353/1 kapsamında kesilen özel usulsüzlük cezasının iptaline ilişkin hükmü yerinde bulmuş ve bu kısmına yönelik temyiz istemini reddetmiştir.

Danıştay 7. Daire, E:2000/8155, K:2003/4800

Dava, av malzemeleri ticareti yapan mükellef hakkında, av tüfeklerinin düşük bedelli faturalarla satıldığı iddiasına dayanılarak yapılan re'sen KDV tarhiyatı ve kesilen kaçakçılık cezasının iptali istemine ilişkindir.

Vergi idaresi, davacının sattığı av tüfeklerine ilişkin alıcı ifadelerine başvurmuş; alıcılar, faturada yazılı bedelden daha yüksek tutarda ödeme yaptıklarını beyan etmişlerdir. Davacı da, alış faturalarının gerçek bedelin yaklaşık %60'ı oranında düzenlendiğini, bu nedenle satış faturalarını da düşük kestiğini kabul etmiştir.

İdare, alıcıların beyan ettikleri gerçek bedeller toplamını, aynı alıcılara düzenlenen faturaların toplamına oranlayarak bir katsayı bulmuş; bu oranı mükellefln belgeli hasılatının tamamına uygulayarak matrah farkı tespit etmiş ve buna göre tarhiyat yapmıştır.

Vergi Mahkemesi; sadece ifadeye konu satışlar bakımından farkın sabit olduğu, ancak bu oranın tüm hasılata yaygınlaştırılmasının "varsayım ve kıyas" niteliğinde olduğu gerekçesiyle tarhiyatı iptal etmiştir.

Dosya Danıştayca incelendiğinde:

VUK m.3/B uyarınca vergiyi doğuran olayın gerçek mahiyetinin esas olduğu,

Vergiyi doğuran olayla ilgisi tabii ve açık bulunan tanık ifadelerinin (burada alıcı beyanlarının) ispat vasıtası olarak kullanılabileceği,

Bu beyanlarda yer alan tutarların, hem gerçek satış bedellerini hem de emsal bedelleri göstereceği, kabul edilmiştir.

Danıştay, alıcı ifadelerinin vergiyi doğuran olayla doğrudan ilişkili ve güvenilir kabul edilmesi gerektiğini; bu nedenle, alıcı beyanları ile fatura bedelleri arasındaki farktan hareketle oranlama yapılması ve bu yöntemin emsal bedel tespitine uygun olduğunu belirlemiştir. Mahkemenin, bu yöntemi "varsayım ve kıyas" olarak nitelendirmesi hukuka aykırı bulunmuş; karar bozulmuştur.

Danıştay 3. Daire, E:2013/4732, K:2016/2061

Dava, elektrik mühendisliği ve elektrik malzemeleri ticareti yapan davacı hakkında; 2009 yılına ait proje çizim ve yapı denetim hizmetlerinin bir kısmının hiç belgelendirilmediği, bir kısmının ise eksik belgelendirildiği gerekçesiyle 2009/Aralık dönemi için re'sen yapılan KDV tarhiyatı ve buna bağlı vergi ziyaı cezasının iptali istemine ilişkindir.

İlk derece mahkemesi; inceleme sırasında hizmet sunulan kişilerden ifade alınmadığı, ödemelerin yapılıp yapılmadığının araştırılmadığı ve meslek odasınca belirlenen asgari ücret tarifelerinin ilgili yıllarda yayımlanmamış olması nedeniyle bunlara dayanılarak matrah oluşturulamayacağı gerekçeleriyle tarhiyatı kaldırmıştır.

Dosyayı inceleyen Danıştay, öncelikle Vergi Usul Kanununun 3/B maddesinde yer alan, vergilendirmede vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyetinin esas olduğu; bu mahiyetin, yemin hariç her türlü delille ispatlanabileceği ve vergiyi doğuran olayla ilgisi doğal ve açık olmayan tanık anlatımlarının ispat aracı olarak kullanılamayacağı yönündeki düzenlemeye vurgu yapmıştır. Bu hükümden hareketle, vergilendirmede serbest delil sisteminin benimsendiği ve hukuken geçerli her türlü delilin ispat vasıtası olarak değerlendirilebileceği belirtilmiştir.

Somut olayda, davacının verdiği proje çizim ve yapı denetim hizmetlerine ilişkin tespitlerin, Elektrik Mühendisleri Odası tarafından tutulan proje denetim kayıt defterine dayandığı; bu defterde 67 yapı sahibine hiç serbest meslek makbuzu düzenlenmediğinin, 3 yapı sahibine ise eksik bedelli makbuz düzenlendiğinin görüldüğü ifade edilmiştir. Danıştay, proje denetim kayıt defterinin vergiyi doğuran olayla doğrudan ilgili olduğunu ve bu nedenle Vergi Usul Kanununun 3/B maddesi anlamında kanıt değeri taşıdığını kabul etmiş; alıcılar nezdinde mutlaka karşıt inceleme yapılmamış olmasının, tek başına tarhiyatın iptalini gerektirmeyeceğini değerlendirmiştir.

Öte yandan, Katma Değer Vergisi Kanununun 27/5 maddesi uyarınca, serbest meslek faaliyetleri için ilgili meslek teşekküllerince belirlenen tarifelerde yer alan ücretlerin altında bedel belirlenemeyeceği hatırlatılmıştır. Bu çerçevede, kayıtdışı bırakıldığı tespit edilen hizmetlerin bedellerinin belirlenmesinde, tarifelerde yer alan tutarların esas alınabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenlerle Danıştay, vergi mahkemesi kararının delillerin değerlendirilmesi bakımından eksik ve hatalı olduğu kanaatine varmış ve tarh matrahının miktarı yönünden yeniden inceleme yapılmak üzere kararın bozulmasına hükmetmiştir.

Sonuç

Vergi hukukunda boşluk doldurma yasağı, kıyas yasağı, takdir yetkisi ve ispat–delil kurallarının birlikte değerlendirilmesi, vergilendirme sisteminin yalnızca mali bir araç değil; aynı zamanda hukuki güvenlik, belirlilik ve mülkiyet hakkının korunması açısından da önemli bir işlev üstlendiğini göstermektedir. Vergilerin kanuniliği ilkesi, hem idarenin hem de yargının hareket alanını daraltmakta; yeni bir vergi yükü yaratma veya mevcut yükü genişletme sonucunu doğurabilecek her türlü yoruma set çekmektedir. Bu nedenle, vergi hukukunda "düzenlenmemiş alan" bir boşluk değil, yasama organının bilinçli tercihi olarak kabul edilmekte ve ancak kanun koyucu tarafından doldurulabilmektedir.

Öte yandan, vergilendirmede maddi gerçeğe ulaşma amacı, ekonomik yaklaşım ve delil serbestisi ilkeleri ile desteklenmektedir. Vergiyi doğuran olayın gerçek mahiyeti, şekli görünümün önüne geçmekte; peçeleme ve muvazaalı işlemler bu sayede ortaya çıkarılabilmektedir. Bununla birlikte, ispat yükünün olağan ve olağan dışı durumlar bakımından farklılaşması, idare ve mükellef arasında adil bir denge kurmayı amaçlamakta; hayatın olağan akışına aykırı iddialarda bulunan tarafa ispat külfeti yüklenmektedir.

İdareye tanınan takdir yetkisi ise vergilendirme yetkisini genişleten sınırsız bir serbesti değildir. Bu yetki, kanunun çizdiği sınırlar içinde ve kamu yararı–hukuki güvenlik dengesi gözetilerek kullanılmalıdır. Aksi takdirde, keyfl uygulamalar hem yargısal denetime takılacak hem de vergilendirme sistemine duyulan güveni zedeleyecektir. Yargının da takdir yetkisi, özellikle ceza ve yaptırımlar bakımından sınırlı olup, kanunun koyduğu çerçevenin dışına taşamaz.

Yargı içtihatları, vergilendirmede şekle değil maddi gerçeğe üstünlük tanıyan, delilleri bütüncül biçimde değerlendiren ve ispat yükünü iktisadi–teknik icaplar çerçevesinde dağıtan bir yaklaşım sergilemektedir. Bu yaklaşım, hem kayıt dışı ekonomiyle mücadeleyi desteklemekte hem de dürüst mükellefln korunmasına hizmet etmektedir.

Sonuç itibarıyla, vergi yargısında boşluk doldurma yasağı ile takdir, ispat ve delil kurallarının doğru uygulanması; öngörülebilir, adil ve hukuki güvenliği esas alan bir vergilendirme düzeninin inşası için zorunludur. Bu ilkeler arasında kurulacak sağlıklı denge, yalnızca mali idarenin etkinliğini değil, aynı zamanda anayasal vergilendirme ilkelerinin hayata geçirilmesini teminat altına almaktadır.

KAYNAKÇA

- Şenyüz, D., Yüce, M., Gerçek, A. (2022). Vergi Hukuku. Ekin Yayınevi.
- Karakoç, Y. (2021). Genel Vergi Hukuku. Yetkin Yayınları.
- Danıştay Kararları Veritabanı.

Yusuf DEMİRCİ
Ankara Batı Asliye Ticaret Mahkemesi Hakimi

CEBRİ İCRA KANUNU TASLAĞINDA KONKORDATO HÜKÜMLERİ

Her geçen yıla göre Ticaret Mahkemelerinin önemli bir iş yükünü oluşturan konkordato ile ilgili olarak Adalet Bakanlığı tarafından kamuoyuna tartışılması için duyurulan Cebri İcra Kanunu Taslağında (Taslak) konkordatoya ilişkin önemli değişiklikler bulunmaktadır.Bu kısa çalışmamızda bu değişikliklere ilişkin karşılaştırmalı bir analiz yapılmaya çalışılmıştır.

GÖREVLİ MAHKEME: 2004 sayılı İİK'na göre görevli mahkeme Asliye Ticaret Mahkemeleri iken Taslakda iflâs ve konkordatodan kaynaklanan taleplere iflâs mahkemesi şeklinde özel ihtisas mahkemelerinin görevli olduğu belirtilmiştir.

Taslağın 18. maddesinde iflâs mahkemesinin "İflâs yoluyla takip, iflâsın kaldırılması ve kapatılması da dahil olmak üzere iflâs ve konkordatodan kaynaklanan tüm talep, iş, şikâyet ve davalara bakmakla yükümlü olduğu" belirtilmiştir.

YETKİLİ MAHKEME: Taslağın 374.maddesini dördüncü fıkrasında konkordato taleplerinde yetkili mahkemenin tüzel kişiler için muamele merkezi, gerçek kişiler içinse yerleşim yerindeki mahkemenin yetkili olacağı kabul edilmiştir. Ayrıca bir yenilik olarak başvurudan geriye altı aydaki değişikliklerin dikkate alınmayacağı da düzenlenmiştir.

DİLEKÇENİN VERİLMESİ VE İÇERİĞİ: Taslak m. 374/2 hükmünde iflâs talebinde bulunabilecek her alacaklının konkordato başvurusunda bulunabileceği düzenlenmiş, bunun için gerekçeli bir dilekçeyle başvurma zorunluluğu kaldırılmıştır. Madde gerekçesinde buradaki «ilfâs talebinde bulunabilecek her alacaklı» ifadesinin iflâs takibi kesinleşmiş veya doğrudan iflâs talep edebilecek kişiler anlamına geldiği, alacaklının da başvuruda iflâs isteme yetkisinin gelmiş olduğunu ispat etmekle yetineceği vurgulanmıştır.

Maddenin üçüncü fıkrasında konkordato talebinin mahkeme tarafından reddinden sonra borçlunun kaynaklarında önemli bir değişikliğin veya değişiklik ihtimalinin varlığı ortaya konulmadıkça yeni bir konkordato başvurusu yapılamayacağı ilk defa düzenlenmiştir. Böylece uygulamada tekrarlanan konkordato başvurularından kaynaklanan sorunların giderilmesine çalışılmıştır.

Konkordato talebine eklenecek belgelerle ilgili genel esaslar korunmuş, detaylarla ilgili bazı düzenlemeler yapılmıştır.

DİLEKÇENİN İNCELENMESİ VE GEÇİCİ MÜHLET KARARI:

Taslak m. 376 hükmü gerekçesinde geçici mühlet talebine eklenen belgelerle ilgili bilirkişi incelemesi yaptırılamayacağı vurgulanmıştır.

Taslak m. 376/3 hükmüyle geçici mühletin 3+2 ay şeklinde verilmesi yerine 4 aylık tek bir süre verilmesi esası kabul edilmiştir. Ayrıca maddenin son fıkrasında, uygulamadaki tereddütler de dikkate alınarak, makul güvence raporu ve dayanakları hakkında geçici komiserin üç hafta süre içinde inceleme yaparak, raporun standartlara uygun olup olmadığı konusunda bir rapor düzenleyeceği hükme bağlanmıştır.

Taslak m. 378 vd. hükümlerinde konkordato komiserlerinin görevlendirilmesi ve görevleri ile sorumlulukları düzenlenmiş, m. 379/3 hükmü ile komiserlere Tebligat Kanunu uyarınca tebligat yapma yetkisi verilmiştir.

KESİN MÜHLET SÜRECİ :

Taslakta kesin mühlet süresine ilişkin de değişiklik yapılarak, kesin mühletin 6 aydan az olamayacağı ancak en fazla 12 ay verilebileceği, bu sürenin de üç ay uzatılabileceği hükme bağlanmıştır (Taslak m. 382/4-5).

Taslağın 387. maddesinde kesin mühlet içinde rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılabileceğine ilişkin kural muhafaza edilmiştir. Ancak uygulamadaki tereddütler dikkate alınarak, rehinli malın borçluya ait olması durumunda bu mal hakkında muhafaza tedbiri alınamayacağı ve rehinli malın satılamayacağı düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise İİK'dan farklı olarak rehinli alacaklının talebiyle kıymeti düşen ya da muhafazası masraflı olup proje kapsamında kullanılmayacak malların satışına imkân tanınmıştır.

Taslağın 388. maddesi ikinci fıkrasına göre konkordato borçlusunun taraf olduğu sözleşmelerin TBK m. 138 uyarınca uyarlanması, üçüncü fıkraya göre ise TBK m. 205 uyarınca sözleşmenin devri iflâs mahkemesinden talep edilebilecektir.

Ayrıca banka teminat mektupları için de özel düzenleme yapılarak, teminat mektuplarının iflâs mahkemesinin muhatap veya lehtarın talebi üzerine mahkeme tarafından tazminine karar verilmesinin önü açılmıştır (Taslak m. 388/4).

Taslağın 389. maddesiyle komiserin uygun görüşü ve iflâs mahkemesi kararıyla küçük alacakların ödenebilmesine imkân tanınmıştır.

Taslak m. 391 hükmüyle alacaklıların komiserin ilânı üzerine alacaklarını bildirme süresi on beş gün yerine iki hafta olarak düzenlenmiştir. Ayrıca ilânda yabancı para alacaklarının geçici mühlet tarihindeki TCMB efektif satış kuru üzerinden Türk lirasına çevrileceği hususuna da yer verilmesi hükme bağlanmıştır (Taslak m. 391/2).

Taslağın 392. maddesiyle, alacağı çekişmeli hâle gelen alacaklı bu alacak hakkında harekete geçmek ve mahkemeden alacağının konkordato nisabında hangi oranda hesaba katılacağı hususunda bir karar getirmek zorundadır; bu kararı en geç alacaklılar toplantısına kadar getirmemesi hâlinde yeter sayı hesaplamasına dahil edilmeyecektir.

Alacaklıların iltihak süresi 7 gün yerine bir hafta olarak düzenlenmiştir.

Taslak m. 397 hükmüyle tasdik duruşmasında borçlunun hazır olması zorunlu hale gelmiştir. Gerekçede borçlunun geçerli bir mazeret olmaksızın duruşmaya gelmemesi durumunda mahkemenin, borçlunun yokluğunda tasdik talebinin reddine karar verebileceği ifade edilmiştir.

Taslağın 399. maddesiyle ise yeni bir kurum ihdas edilmektedir. Buna göre, mahkeme, alacaklılardan beklenen fedakarlık ve şirketin durumunu dikkate alarak konkordatonun tasdikini, pay sahiplerinin borçlu şirketin iyileşmesine tahsis edilecek hakkaniyete uygun bir katkı payı ödemeleri şartına bağlayabilecektir. Borçlu şirket veya pay sahipleri de resen bu yönde teklifte bulunabileceklerdir.

Konkordatonun tasdikinden sonra projenin gerçekleştirilmesi için gerekli tedbirleri almakla görevli "kayyım" için "proje denetçisi" kavramı kullanılmıştır.

İFLAS HALİ VE KONKORDATONUN FESHİ:

Konkordatonun tasdik edilmemesi hâlinde borçlunun iflâsı için doğrudan doğruya iflâs sebeplerinin gerçekleşmesi şartı yerine borca batıklık şartı getirilmiştir (Taslak m. 402/1).

Taslağın 404. maddesi ile tasdik kararın bölge adliye mahkemesi tarafından istinaf başvurusunun esastan reddi kararı ile hüküm doğurması yönünde karar verilmesine imkân tanınmıştır.

Konkordatonun kısmen feshi ve tamamen feshi kavramlarının yerine konkordatonun kısmen veya tamamen iptali kavramları kullanılmıştır.

Taslak m. 411'de konkordato sürecinde istinaf edilebilir kararlar ile m. 412'de temyiz edilebilir kararlar hakkında özel düzenleme yapılmıştır.

Dr. Öğr. Üyesi Mehtap Civir

İstanbul 2 Nolu Barosu
Deniz Hukuk Komisyonu Başkanı

Yeni Yüzyıl Üniversitesi

DENİZ İCRA HUKUKUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TASLAK İNCELEMESİ

Deniz icraya dair özel hükümler, 06 Mayıs 1993 tarihli "Gemiler Üzerindeki İmtiyazlar ve İpotekler Hakkında Milletlerarası Sözleşme (ki bu Sözleşme 05 Eylül 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir) (International Convention on Maritime Liens and Mortgages, Geneva, 6 May 1993)" ve 12 Mart 1999 tarihli "Gemilerin İhtiyatî Haczine ilişkin Milletlerarası Sözleşme (1999 İhtiyati Haciz Sözleşmesi (Konvansiyonu) Bu düzenleme yapılırken, 06.05.1993 tarihinde Cenevre'de kabul edilmiş olan "Gemiler Üzerindeki İmtiyazlar ve İpotekler Hakkında Milletlerarası Sözleşme" esas alınmıştır ve Türkiye bu Sözleşmeye taraf değildir. (International Convention on Arrest of Ships, 1999 Geneva)" göz önünde bulundurularak Türk Ticaret Kanunu (TTK)' nun Sekizinci Kısmında 1350 ila 1400 maddeleri arasında düzenlemiştir ancak İİK da bu konuda bir düzenleme ya Gemilerin haczine ilişkin 1999 Cenevre Sözleşmesi Tasarıya yansıtılmıştır.

TTK gerekçesine göre, deniz icraya dair özel hükümlerin kabul edilmesinin üç nedeni bulunmaktadır:

- uluslararası sözleşmelere tam uyum sağlanmasıdır.
- gemi ve denizcilik sektörünün özelliklerinden doğan ihtiyaçların karşılanmasıdır.
- yargılama ve icra kurallarının kötüye kullanılmasına dair geçmişte yaşanan sorunlara tepkidir.

2004 sayılı Kanunun yerini alacak Cebrî İcra Kanunu Taslağı hazırlık çalışmaları kapsamında 2004 sayılı Kanunun ve 6102 sayılı Kanunun deniz icraya ilişkin özel hükümlerinin birlikte değerlendirilmesi gerektiği; deniz cebrî icranın iki ayrı kanunda ve son derece dağınık bir şekilde düzenlenmiş olmasının uygulama güçlüğüne sebebiyet verdiği; ayrıca deniz cebrî icraya ilişkin bazı hükümlerin belirsizliği veya yetersizliğinden kaynaklanan çeşitli sorunlar yaşandığı, bu konunun ağırlıklı olarak bir icra ve iflas hukuku konusu olduğu sebeplerinden yola çıkılarak bu taslak hazırlanmış ve Deniz cebrî icraya ilişkin özel hükümlerin Cebrî İcra Kanunu kapsamında "Deniz Cebrî İcra" başlıklı ayrı bir kitapta toplanmasının, bu hükümlerin doğru anlaşılması ve uygulanması açısından en isabetli çözüm olduğuna karar verilmiştir.

Deniz cebrî icraya ilişkin özel hükümlerin toplandığı bu kitabın

- "gemiler ve gemi üzerindeki haklar" ve
- "eşya üzerinde hapis hakkı"

olmak üzere iki kısma ayrılması uygun görülmüştür.

Gemiler ve gemi üzerindeki haklara dair Birinci Kısım bölümlerinin, Taslağın sıralamasına paralel şekilde sıralanması benimsenmiş; bu doğrultuda

"Genel Hükümler" başlıklı Birinci Bölümde gemilerin ihtiyati haczi ve kesin haczinde uygulanacak hukuk, uygulanacak hükümler ve deniz alacaklarında görevli mahkeme hakkındaki hükümlere yer verilmiş;

- ikinci bölüm ilamlı icraya,
- üçüncü bölüm rehinli alacaklara,
- Dördüncü Bölüm gemilerin haczi ve satışına,
- beşinci bölüm ise satış bedelinin paylaştırılmasına ayrılmıştır.

Birinci Kısım bölümlerinin, Taslağın sıralamasına paralel şekilde sıralanması benimsenmiş; bu doğrultuda "Genel Hükümler" başlıklı Birinci Bölümde gemilerin ihtiyati haczi ve kesin haczinde uygulanacak hukuk, uygulanacak hükümler ve deniz alacaklarında görevli mahkeme hakkındaki hükümlere yer verilmiş; ikinci bölüm ilamlı icraya, üçüncü bölüm rehinli alacaklara, Dördüncü Bölüm gemilerin haczi ve satışına, beşinci bölüm ise satış bedelinin paylaştırılmasına ayrılmıştır.

Taşınır mal olan gemilerin bulundukları yerlerden kısa sürede ayrılması ve sürekli seyir hâlinde olması yüzünden alacakların ve hakların cebrî icra yoluyla elde edilmesinde en etkili ve öncelikle başvurulabilecek yol ihtiyati hacizdir. Ancak gemilerin ihtiyati haczi pek çok ilgilinin menfaatini etkileyeceğinden hangi gemilerin ihtiyaten haczedilebileceği ve ihtiyati hacze karar verecek mahkeme de belirlenmek suretiyle sadece belirli alacaklar ve hak iddiaları için ihtiyati hacze imkân verilmesi, menfaatler dengesi açısından önemine binaen ihtiyaten haczedilen geminin teminat karşılığı serbest bırakılabilmesi, deniz cebrî icra alanında gemilerin ihtiyati haczinin ayrıntılı olarak düzenlenmesini gerektirmektedir.

Bu nedenle gemilerin ihtiyati haczi hakkındaki 6102 sayılı Kanun hükümleri, Türkiye'nin taraf olduğu 1999 tarihli Milletlerarası Sözleşme hükümleriyle uyumun sağlanması, uygulamanın gereksinimlerinin karşılanması, açık ve anlaşılır olması açısından gözden geçirilmiş ve gerekli değişiklikler yapılmak ve eksiklikleri giderilmek suretiyle bu Kitabın 6 / 451 altıncı bölümüne alınmıştır. Gemilerin ihtiyati haczinin özelliği ve önemi dolayısıyla ayrıntılı olarak düzenlenen ihtiyati haciz hakkındaki hükümlere atıfta bulunarak gemilerin haczinin düzenlenmesi tercih edilmiş; böylece Taslakta ihtiyati haciz kararının uygulanmasının, haczin gerçekleştirilmesine dair hükümlere (151 inci ila 188 inci maddeler) atıf suretiyle düzenlenmesi sisteminden ayrılınmasının gerekliliğine karar verilmiştir.

102 sayılı Kanunun "Deniz Ticareti" başlıklı Dördüncü Kitabında, bazı deniz ticareti ilişkilerinden doğan alacakların alacaklısının eşya üzerinde 4721 sayılı Kanunun 950 ila 953 üncü maddeleri uyarınca hapis hakkına sahip olduğu ve bu hapis hakkının konusu eşyanın açıkça belirlendiği hükümlere yer verilmiştir (6102 sayılı Kanun m. 1128/2, 1136/3, 1201, 1202, 1204, 1254, 1275, 1277, 1315). Ayrıca 6102 sayılı Kanunun 1393 üncü maddesinde de cebrî icra yoluyla satış sırasında gemi tersanenin zilyetliğinde bulunuyorsa, tersane sahibinin 4721 sayılı Kanunun 950 nci maddesi uyarınca hapis hakkıyla teminat alınmış alacaklarından söz edilmiştir.

Deniz ticareti alanında eşya üzerinde hapis hakkının bu denli geniş uygulama alanı ve önemi olması, söz konusu hapis hakkının takibi ve paraya çevrilmesinin de deniz ticaretinin kendine özgü menfaatler dengesi ve işleyişi çerçevesinde özel olarak düzenlenmesini gerekli kılmaktadır. Nitekim 6102 sayılı Kanunun 1398 ila 1400 üncü maddelerinde eşya üzerinde hapis hakkına ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Söz konusu hükümler de gözden geçirilip gerekli değişiklikler yapılmak suretiyle bu Kitabın "Eşya Üzerinde Hapis Hakkı" başlıklı İkinci Kısmına alınmıştır. Bu kapsamda 6102 sayılı Kanunun 1398 inci maddesinin birinci fıkrasında "... bu Kanun hükümleri uyarınca eşya üzerinde hapis haklarının paraya çevrilmesinde ..." denilerek 6102 sayılı Kanunun diğer kitaplarında öngörülen hapis haklarının (6102 sayılı Kanun m. 119, 891, 892, 893, 913, 925) takibi ve paraya çevrilmesi de 6102 sayılı Kanunun 1398 ila 1400 üncü maddelerinin uygulama alanına dahil edilmiştir.

Deniz Cebrî İcra Kitabında 6102 sayılı Kanunun diğer kitaplarında öngörülen hapis haklarının takibi ve paraya çevrilmesine uygulanacak hükümler hakkında düzenlemeye yer verilmesi, Kitabın başlığıyla uyumsuzdur. Bununla birlikte, 6102 sayılı Kanunun diğer kitaplarında öngörülen hapis haklarının takibi ve paraya çevrilmesi konusunda boşluk yaratmamak amacıyla "6102 sayılı Kanunun Deniz Ticareti Kitabı dışındaki kitaplarında yer alan hükümler uyarınca alacaklının sahip olduğu hapis haklarının takibinde de bu kısım hükümlerinin" uygulanacağına dair bir hükme yer verilmesi gerekli görüldüğü anlaşılmaktadır.

Dr. İlhan DİNÇ
Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesi
6. Hukuk Dairesi

ANAYASA MAHKEMESİNİN BİREYSEL BAŞVURU İHLAL KARARLARININ İCRA HUKUK DAVALARINDAKİ OBJEKTİF ETKİSİ

AYM Kararlarının Objektif Etkisi

Bilindiği üzere; Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru kararlarının objektif ve subjektif olmak üzere iki temel işlevi bulunmaktadır. Anayasa Mahkemesinin kararlarının objektif işlevi, genel olarak Anayasa'nın temel hak ve özgürlükleri düzenleyen hükümlerini yorumlamak ve bunların uygulanmasını gözetmektir. Subjektif işlevi ise bireysel başvuru yoluyla önüne gelen somut olayda anılan hükümlerin ihlal edilip edilmediğini incelemek, gerektiğinde başvurucu lehine giderime hükmetmektir (bkz. K.V. [GK], B. No: 2014/2293, 1/12/2016, §§ 52-53; F.N.G., B. No: 2014/11928, 21/6/2017, §§ 37-38).

Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuruda belirlediği ilkeler, vardığı sonuçlar ve bir ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağına ilişkin belirlemelerine göre hareket ederek kamu gücünü kullanan organların temel hak ve özgürlüklerin mevcut ihlallerinden kaynaklanan Anayasa'ya aykırılığı kaldırması ve yeni ihlallerin önlenmesi için tedbirler alması Anayasa Mahkemesi kararının objektif işlevidir. Böylece Anayasa Mahkemesi temel hak ve özgürlükleri yorumlarken diğer organlar ve kişilerin uygun davranmakla yükümlü oldukları bir hukuk düzeni yaratarak objektif bir işlev üstlenir.

Böylece bireysel başvuru yolu somut bir başvuru ile başlatılmış olmasına rağmen sonuçları itibariyle objektif bir niteliğe bürünmektedir ve bu anlamda aynı zamanda objektif bir hukuk koruması aracı haline gelmektedir. Öte yandan aynı meseleye ilişkin tüm uyuşmazlıkların Anayasa Mahkemesi önüne taşınması sonucunun doğmaması için objektif işlev bireysel başvuru açısından yaşamsaldır. Anayasa Mahkemesince çözümlenmiş meselelere ilişkin tüm uyuşmazlıkların tekrar bireysel başvuruya konu edilerek Anayasa Mahkemesince karara bağlanmasının beklendiği bir bireysel başvuru yolunun sürdürülebilmesi imkânsızdır. (bkz. K.V., § 53; F.N.G., § 38; İbrahim Er ve diğerleri, § 47).

Kamu gücünü kullanan organların aynı ihlallerinin devam etmesi, Anayasa Mahkemesinin iş yükünü artırarak bireysel başvuru yolunu etkisizleştireceği gibi kararların sonuçlarının yalnızca somut olaya uygulanması bireysel başvurunun temel hak ve özgürlükleri koruma işlevini de olumsuz etkileyecektir. Bu nedenle kamu gücünü kullanan organlar gerektiğinde, ihlalin tekrarlanmamasına yönelik genel tedbirler almak ve Anayasa Mahkemesi kararları doğrultusunda bu ihlalin hukuk aleminde sebep olduğu sonuçları telafi etmek zorundadır.

İİK m. 81/1-12 Meskeniyet Şikâyeti
a. Kanunî Düzenleme

2004 sayılı İİK'nun "Haczi caiz olmayan mallar ve haklar" başlıklı 82. maddesinin 1. fıkrasının 12. bendi gereğince, borçlunun "haline münasip evi" haczedilemez.

b. Yargıtay'ın Meskeniyet Şikayetinde Aktif Husumete İlişkin Görüşü:

Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin kökleşmiş uygulaması; bu maddeye dayalı haczedilmezlik şikayetinde bulunma hakkının, borçlunun şahsına sıkı sıkıya bağlı olduğu yönündedir (Yargıtay 12. HD'nin 21/04/2009 tarih ve 2009/6227 E., 2009/8616 K. sayılı; 12/07/2011 tarih ve 2011/17175 E., 2011/15734 K. sayılı; 23/01/2012 tarih ve 2011/14765 E., 2012/1135 K. sayılı; 18/11/2013 tarih ve 2013/28482 E., 2013/36430 K. sayılı vb. kararları).

c. Anayasa Mahkemesinin Bireysel Başvuru İhlal Kararları

Anayasa Mahkemesi'nin kararlarında ise; «9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 82. maddesinde öngörülen haciz yasağının temel gayesinin borçlunun hâline münasip evinin haczedilmesini önlemek suretiyle borçlunun barınma hakkını korumak ise de hacze konu meskenin aynı zamanda aile konutu niteliğinde olması hâlinde borçlu ile alacaklının farklı menfaatlerinin dengelenmesinde artık Anayasa›nın 20. ve 41. maddelerinde öngörülen aile hayatına saygı hakkına yönelik güvencelerin de devreye girdiği belirtilmiştir. Bu durumda hacze konu olan evin borçlunun hâline münasip olup olmadığı değerlendirilirken bunun aynı zamanda bir aile konutu olduğunun da gözönünde bulundurulması gerektiği, borçlunun hâline münasip evinin haczedilmesi ve icra yoluyla satılması durumunda o evde kalan aile bireylerinin de mağdur olacağı ve anılan haciz ile icra yoluyla satış işlemlerinden doğrudan etkilenecekleri belirtilmiştir. Dolayısıyla haczedilen evin aile konutu olduğu hâllerde hâline münasip ev kavramının sadece borçlunun değil borçlunun ve ailesinin sosyal ve ekonomik durumuna uygun olan konut biçiminde anlaşılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

"... Taşınmazın üzerine konulan hacizden doğrudan etkilenecek başvurucuların aile konutuna ilişkin güvencelerden yararlanarak meskeniyet iddiasıyla dava açabileceği, dolayısıyla mahkemelerin dava ehliyetine ilişkin daraltıcı yorumunun Anayasa'nın 20. ve 41. maddelerindeki güvencelere uygun olmadığı anlaşılmaktadır.»

Söz konusu ihlal kararlarında, borçlunun haczedilen evinin aynı zamanda aile konutu olması hâlinde, borçlunun eşin de meskeniyet şikayeti bakımından aktif husumetinin bulunduğu kabul edilmiştir.

- İpek Banu Karaca ve diğerleri [2. B.], B. No: 2022/51992, 13/5/2025
- Fatma Karagöz ve diğerleri [2. B.], B. No: 2021/30773, 17/12/2024
- Nurcan Taş [1. B.], B. No: 2021/7065, 19/11/2024
- Muteber Bayraktar [1. B.], B. No: 2019/28943, 8/2/2023

d. Anayasa Mahkemesinin İhlal Kararlarından Sonra Yargıtay'ın Uygulaması:

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi; Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru sonucunda verdiği ihlal kararlarının sadece başvuruda bulunan kişi ve başvuruya konu idari işlem ya da karar açısından geçerli ve bağlayıcı olduğu, hak ihlali kararının başvuru yapılan dosyaya özgü olduğu, genel mahkemede yargılama yapan diğer mahkemeleri bağlamayacağı, İİK›nın 82/1-12. maddesine dayalı haczedilemezlik şikayetinde bulunma hakkının borçlunun şahsına sıkı sıkıya bağlı olduğu, icra takibinde taraf sıfatı ve taşınmazda ayni bir hakkı bulunmayan kişilerin şikayet haklarının bulunmadığı gerekçeleriyle, borçlunun eşinin aile konutu iddiasına dayalı haczedilemezlik şikayetinde aktif husumeti bulunmadığına yönelik uygulamasını devam ettirmektedir (Yargıtay 12. HD'nin 08/06/2023 tarih ve 2022/12427 E., 2023/4089 K. sayılı; 21/03/2023 tarih ve 2022/9163 E., 2023/1882 K. sayılı; 09/03/2023 tarih ve 2022/9487 E., 2023/1559 K. sayılı; 09/02/2023 tarih ve 2022/8169 E., 2023/759 K. sayılı; 09/01/2023 tarih ve 2022/12719 E., 2023/5 K. sayılı kararları).

Yine, örneğin, Antalya BAM 12. Hukuk Dairesi, 24/05/2023 tarih ve 2023/1143 E., 2023/1446 K. sayılı kararı ile «Anayasa Mahkemesinin 2016/10454 başvuru numaralı, 12/12/2019 tarihli (Emine Göksel başvurusu) ve 2019/28943 başvuru numaralı 08/02/2023 günlü (Muteber Bayraktar) kararlarında atıfla borçlu eşi olan şikayetçinin, meskeniyet şikayetinde bulunma hakkı olduğu kabul edilmiştir.» şeklinde objektif etki kabul edilmiş ise de;

Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin 17/04/2024 tarih ve 2023/7381 E., 2024/3595 K. sayılı kararında «Takip dosyasının tarafı olmayan 3. kişinin haczedilmezlik şikayetinde bulunma hakkı olmadığı kanuni düzenleme ve Yargıtay içtihatları ile istikrarlı şekilde uygulanmakta olup, haczedilmezlik şikayetinin ancak takip borçlusu tarafından ileri sürebileceği, borçlunun şahsına sıkı sıkıya bağlı bu hakkın borçlu haricindeki kişilerce ileri sürülmesinin mümkün olmadığı, Anayasa Mahkemesi kararında; aile konutu kavramı ile haline münasip ev kavramı arasında özdeşlik kurulmuş ise de; her iki kavramın özdeş olmadığı, 2004 Sayılı Kanunun 82. maddesinde "borçlunun haline münasip evi" kavramı kullanılmış olup, kanun koyucunun amacının

meskeniyet iddiasında bulunma hakkını sadece borçluya tanımak olduğu, borçlu haricindeki kişilere yorum yolu ile dava açma hakkı tanınmasının olanaklı olmadığı, bu nedenle somut olayda uyuşmazlıklara İİK›nın ilgili maddeleri uygulanmalıdır.» gerekçesi ile bozma kararı verilmiştir (Aynı Dairenin 02/10/2023 tarih ve 2023/7506 E., 2023/5538 K. sayılı kararı da aynı yöndedir).

Yine örneğin Yargıtay 12. HD'nin en güncel kararı:

«Somut olayda, taşınmaz üzerine şikayetçinin lehine aile konutu şerhi verilmiş bulunması, takipte taraf olmayan şikayetçinin bu şerhe dayanarak haczedilmezlik şikayetinde bulunmasına imkan tanımamaktadır. Diğer taraftan, Anayasa Mahkemesi tarafından verilen hak ihlali kararının başvuru yapılan dosyaya özgü olduğu, genel mahkemede yargılama yapan diğer mahkemeleri bağlamayacağı, aile konutu kavramı ile haline münasip ev kavramının özdeş olmadığı, 2004 Sayılı Kanunun 82. maddesinde "borçlunun haline münasip evi" kavramı kullanılmış olup, kanun koyucunun amacının meskeniyet iddiasında bulunma hakkını sadece borçluya tanımak olduğu, borçlu haricindeki kişilere yorum yolu ile dava açma hakkı tanınmasının olanaklı olmadığı anlaşılmıştır. Bu nedenle somut olaya İİK›nın ilgili maddelerinin uygulanması gerekir.» (Yargıtay 12. HD'nin 17/09/2025 tarih ve 2025/3649 E., 2025/5359 K. sayılı kararı).

e. Cebrî İcra Kanunu Taslağı

Cebrî İcra Kanunu Taslağı'nın «Haczedilemeyen mal, hak ve alacaklar» başlıklı 161. maddesinin 1. fıkrasının (k) bendinde «Borçlunun hâline münasip evi» haczedilemeyecek mallar kapsamında sayılmış olup; aynı maddenin 4. fıkrasında da «Birinci fıkranın (k) bendindeki evin aile konutu olması hâlinde, borçlunun eşi de hâline münasip ev şikâyetinde bulunabilir.» hükmü öngörülmüştür.

Kanun Taslağının gerekçesinde ise «(k) bendiyle aile konutu şerhi bulunmasa dahi borçlunun hâline münasip evinin haczedilemeyeceği, haczedilmesi hâlinde bu fıkra gereğince borçlu veya eşinin madde metninin bütün olarak değerlendirildiğinde icra mahkemesine şikâyette bulunabileceği düzenlenmiştir. ... Dördüncü fıkrayla, (k) bendinde belirtilen ve borçlunun hâline münasip bulunan evine yönelik şikâyetin 4721 sayılı Kanunun 893 üncü maddesi saklı kalmak üzere, borçlunun eşi tarafından da yapılabileceği...» ifadelerine yer verilmiştir.

İhalenin Feshinde Para Cezası

a. Kanunî Düzenleme:

2004 sayılı İİK'nun 134. maddesinin 5. fıkrasının ilgili kısmı «...İcra mahkemesi;

1. Satış isteyen alacaklı, borçlu, mahcuzun resmî sicilinde kayıtlı olan ilgililer ve sınırlı ayni hak sahipleri ile pey sürmek suretiyle ihaleye iştirak edenler dışında kalan kişilerce talep edilmesi nedeniyle,

2. Satış isteyen alacaklı, borçlu, mahcuzun resmî sicilinde kayıtlı olan ilgililer ve sınırlı ayni hak sahipleri dışında kalan kişiler bakımından feragat nedeniyle,

3. İşin esasına girerek, talebin reddine karar verirse ihalenin feshini talep edeni feshi istenen ihale bedelinin yüzde onuna kadar para cezasına mahkûm eder.» şeklindedir.

Maddenin 7343 sayılı Kanundan önceki hâli ise «Talebin reddine karar verilmesi halinde icra mahkemesi davacıyı feshi istenilen ihale bedelinin yüzde onu oranında para cezasına mahkum eder.» şeklinde idi.

b. Anayasa Mahkemesinin Bireysel Başvuru İhlal Kararları

Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru ihlal kararlarında; mahkemelerin somut durumun özelliklerini gözönünde tutmasına izin vermeyen ve hâkime herhangi bir takdir yetkisi de tanımayan kanun hükmüne dayalı olarak uygulanan para cezasının miktarının başvurucuya şahsi olarak aşırı bir külfet yüklediği ve bu durumun başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahaleyi ölçüsüz kıldığı sonucuna varılarak; ihalenin feshi isteminin reddi üzerine hükmedilen para cezalarının Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlaline yol açtığı kabul edilmektedir.

(Mehmet Konak [2. B.], B. No: 2021/752, 19/11/2025; Cenap Akman [2. B.], B. No: 2021/52370, 1/10/2025; Opas Yapı ve Dış Ticaret Ltd. Şti. [1. B.], B. No: 2021/60734, 26/2/2025; Mehmet Dağ ve Dağ İnşaat Turizm Mobilya Dekorasyon Dayanıklı Tüketim Malları Gıda Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2020/35838, 2/5/2024; Fatma Sarı [2. B.], B. No: 2021/36804, 3/4/2024; Melike Arzu Akgün [1. B.], B. No: 2020/36049, 2/4/2024; Erem Yapı İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. [1. B.], B. No: 2021/63867, 1/2/2023; Yıldız Eker [GK], B. No: 2015/18872, 22/11/2018)

c. Anayasa Mahkemesinin İhlal Kararlarından Sonra Yargıtay'ın Uygulaması:

«Anayasa›nın 153. maddesi gereğince Anayasa Mahkemesi›nin iptal kararları, yasama yürütme ve yargı organlarını bağlar. Yayımlandığı tarihten itibaren kural olarak derhal uygulanır. Ancak 7.5.2010 tarih 5982 Sayılı Kanunla değişik Anayasa 148. maddede düzenlenen bireysel başvuru sonucu verilen kararların, iptal kararları gibi bağlayıcılığına ilişkin açık bir hüküm bulunmamaktadır. "Anayasa Mahkemesi'nin bireysel başvuru üzerine verdiği kararlar "bireysel" nitelikte olup, münferit olaylara ilişkindir ve bu haliyle her olayda uygulanacak mutlak kurallar getirmezler." (HGK 2017/23-857-1010 Sayılı kararı). Bu nedenlerle Anayasa mahkemesinin bireysel başvuru üzerine verdiği kararların iptal kararları gibi etki doğuracağı düşünülemez.

Somut olayda; ihalenin feshi talebinin reddine karar verilmesi yerinde ise de; İlk Derece Mahkemesince işin esasına girilmek suretiyle ihalenin feshini gerektiren bir neden bulunmadığı gerekçesiyle istemin reddine karar verilmesine rağmen, şikayetçi borçlu aleyhine para cezasına hükmedilmemesi isabetsiz olup, para cezası yönünden kararın re'sen bozulması gerekmiştir.» (Yargıtay 12. HD'nin 12/09/2023 tarih ve 2023/638 E., 2023/4883 K. sayılı kararı)

«Somut olayda ... Bölge Adliye Mahkemesi gerekçesinde; «... mahkemece para cezasına hükmedilmediğinden istinaf incelemesi talep edenin sıfatı ve Anayasa Mahkemesi kararları gözetilerek bu taşınmazlar yönünden para cezasına hükmedilmediği belirtilmiştir. ... mahkemece işin esasına girilmek suretiyle ihalenin feshi sebeplerinin incelendiği ve yine kamu düzenine ilişkin olarak da esastan inceleme yapıldığı görülmekle, şikayetin esastan reddine hükmedilmesi yerinde ise de; Bölge Adliye Mahkemesince yukarıda izah edilen gerekçeyle istemin reddine karar verilmesine rağmen, şikayetçi aleyhine para cezasına hükmedilmemesi isabetsiz olup, para cezasına hasren kararın re'sen bozulması gerekmiştir.» (Yargıtay 12. HD'nin 16/10/2023 tarih ve 2023/2396 E., 2023/6144 K. sayılı kararı).

«Kanun koyucu, Anayasa Mahkemesinin yukarıda belirtilen ihlal kararını (Yıldız Eker ([GK], B. No: 2015/18872, 22/11/2018) dikkate alarak 24/11/2021 tarihli ve 7343 sayılı Kanun'un 27. maddesiyle 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 134. maddesindeki "...Talebin reddine karar verilmesi halinde icra mahkemesi davacıyı feshi istenilen ihale bedelinin yüzde onu oranında para cezasına mahkum eder." biçimindeki düzenlemeyi "...talebin reddine karar verirse ihalenin feshini talep edeni feshi istenen ihale bedelinin yüzde onuna kadar para cezasına mahkûm eder." şeklinde değiştirmiştir.

Somut olayda kanun koyucu 2004 sayılı Kanun'un 134. maddesinde 24/11/2021 tarihli anılan değişikliği yapmış ise de Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 11/1/2022 tarihli kararında bu değişikliği gözönünde bulundurmamış, hak ihlalini gidermemiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararında açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.» (N.S. [1. B.], B. No: 2022/25425, 1/11/2023, §§ 4-6)

7499 sayılı Kanun Öncesi İİK m. 363 İstinaf Süresi

7499 sayılı Kanunun 37. maddesiyle değişiklikten önceki 2004 sayılı İİK'nun 363/1. maddesine göre «İstinaf yoluna başvuru süresi tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren on gündür.»

7499 sayılı Kanunun 37. maddesiyle değişik 2004 sayılı İİK'nun 363/1. maddesi ise «İstinaf yoluna başvuru süresi tebliğ tarihinden itibaren iki haftadır.»

7499 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten önce, icra mahkemelerinin tefhimle istinaf süresi başlayan kararlar bakımından Anayasa Mahkemesi tarafından bireysel başvurularda hak ihlali kararları verilmiş; Ancak Yargıtay HGK ve Yargıtay 12. Hukuk Dairesi tarafından bu kararların objektif etkisi kabul edilmemiştir.

"...[G]erekçesi açıklanmamış bir hüküm, tefhim edilmiş bir hüküm sayılmamakta; dolayısıyla gerekçeli karar tebliğ ya da tefhim edilmeden kanun yoluna başvurma süresi başlamamaktadır. ... [M]ahkemece kısa kararda başvurucu yönünden istinaf süresinin tefhim tarihinden itibaren başlayacağı belirtilmiş ancak kısa kararda kararın gerekçesine ilişkin hiç bir husus belirtilmemiştir. Başvurucunun kısa kararla birlikte kararın gerekçesini öğrenemediği, dolayısıyla karar gerekçesini bilmeyen başvurucudan kısa kararın tefhiminden itibaren istinaf kanun yoluna başvurmasını beklemenin başvurucuya ağır bir külfet yüklediği anlaşılmıştır.

Bu durumda kanun yolu merciinin somut olayın koşullarında istinaf süresini, icra mahkemesi tarafından karar gerekçesi açıklanmadan tefhim tarihinden itibaren başlatmasına ilişkin yorumunun öngörülemez nitelikte olduğu, başvurucunun katlanmak zorunda kaldığı külfetin hedeflenen meşru amaçla orantısız olduğu, dolayısıyla müdahalenin ölçülü olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir."

Rüstem Gül [2. B.], B. No: 2021/26038, 22/11/2023

Bişar Yusufoğlu [1. B.], B. No: 2018/2784, 10/2/2021

Yargıtay HGK'nun çok yakın tarihli bir kararı:

Mahkemece şikâyet olunan alacaklı vekilinin yüzüne karşı verilen 31.03.2023 tarihli kısa kararda şikâyetin kabulüne karar verilerek, kanun yolu "... Dair, taraf vekillerinin yüzüne karşı verilen kararın, yüze karşı verilenler yönünden tefhim, tarihinden itibaren 10 gün içerisinde mahkememize gönderilecek bir dilekçe ile veya zabıt katibine beyanda bulunarak ve bu beyanın zapta geçirilmesi suretiyle Yargıtay'da TEMYİZ yasa yolu açık olmak üzere, verilen karar açıkça okunup, usulen anlatıldı,..." şeklinde gösterilmiştir.

İcra mahkemesince 31.03.2023 tarihinde tefhim edilen kısa karar, HMK'nın 297. maddesinin 2. fıkrasına göre usulüne uygun olup tefhim ile temyiz süresi başlamıştır. Karar on günlük yasal temyiz süresi geçirildikten sonra 17.04.2023 tarihinde temyiz edilmiştir.

Her ne kadar şikâyet olunan alacaklı vekili tarafından gerekçeli kararın kendisine tebliğinden sonra yeniden temyiz dilekçesi sunulmuş ise de şikâyet olunan alacaklı vekili, kararın kendisine tefhiminden itibaren on günlük temyiz süresi içinde icra mahkemesi kararını temyiz ettiğini ve gerekçeli kararı gördükten sonra ayrıntılı bir temyiz dilekçesi vereceğini belirten kısa bir temyiz dilekçesi sunmadığından daha sonra verilen temyiz dilekçesinin süresinde olduğu kabul edilemez.»

(Yargıtay HGK'nun 17/09/2025 tarih ve 2024/(23)6-622 E., 2025/535 K. sayılı kararı; karar, oy çokluğu ile alınmıştır).

Yargıtay HGK'nın yakın tarihli başka bir kararı:

« İcra mahkemesi kararlarının da gerekçeli olması gerekir. Ancak kararın gerekçesi ile birlikte tefhimi, gerekçeli kararın hazırlanması belli bir zaman alacağından cebri icra prosedürünün yapısına aykırı düşebilir. Ne var ki kararın tefhimi için en az hüküm özetinin okunarak tutanağa geçirilmesini öngören HMK'nın 321/2. maddesi bu sakıncayı bertaraf edebilir. Usul ekonomisi ilkesine göre takibin ve icra faaliyetlerinin mümkün olduğunca kısa sürede, basit ve ucuz şekilde sonuçlandırılması gerekir.

İcra ve İflas Kanunu›nun 5311 sayılı Kanun ile değişik 363/1. maddesine göre on günlük istinaf süresi icra mahkemesi kararının taraflara tefhim edildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. İcra mahkemesi, kısa kararın tefhiminden sonra (istinaf süresi olan) on gün içinde gerekçeli kararını yazıp dosyaya koymazsa ilgilinin (tefhimden itibaren on gün içinde) kısa bir istinaf dilekçesi yazıp vermesi, (bu istinaf dilekçesinde) icra mahkemesi kararını istinaf ettiğini ve gerekçeli kararı gördükten sonra ayrıntılı bir istinaf dilekçesi vereceğini belirtmesi gerekir (Baki Kuru, İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, Ankara, 2021, s.347).

Kısa bir istinaf dilekçesinin verilmesinden sonra gerekçeli kararın tebliği üzerine istinaf başvurusunda bulunanın gerekçeli istinaf dilekçesi verme hakkı mevcut olduğundan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkı da ihlâl edilmemiş olacaktır. ...

Somut olayda icra mahkemesince 20.04.2022 tarihinde tefhim edilen kısa karar HMK'nın 297/2. maddesine göre usulüne uygun olup tefhim ile istinaf süresi başlamıştır. Borçlu vekili on günlük istinaf süresi içinde icra mahkemesi kararını istinaf ettiğini ve gerekçeli kararı gördükten sonra ayrıntılı bir istinaf dilekçesi vereceğini belirten kısa bir istinaf dilekçesi sunmamıştır. O hâlde Bölge Adliye Mahkemesince borçlu vekilinin istinaf isteminin reddine karar verilmesi gerekir.»

(Yargıtay HGK'nun 28/05/2025 tarih ve 2024/12-782 E., 2025/349 K. sayılı kararı; karar, oy çokluğu ile alınmıştır).

(Yargıtay HGK'nun 29/11/2023 tarih ve 2023/12-933 E., 2023/1152 K. sayılı; 29/11/2023 tarih ve 2023/12-679 E., 2023/1151 K. sayılı vb. kararları)

Yine, bir Bölge Adliye Mahkemesince; ihale alıcısı vekilinin istinaf başvurusu tefhim tarihine göre süresinde değil ise de, gerekçeli karar tebliğinden önce öğrenme üzerine süresi içinde istinaf yoluna başvurulması ve Anayasa Mahkemesinin 2016/73086 sayılı başvuruya ilişkin 25.09.2019 tarihli kararı nedeniyle istinaf başvurusunun süreden reddine karar verilmesi mümkün olmadığından İlk Derece Mahkemesinin ek kararının kaldırılarak ihale alıcısı vekilinin asıl karara yönelik istinaf başvurusu esastan incelenmiş ise de;

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından; «Somut olayda icra mahkemesince 24.01.2022 tarihinde tefhim edilen kısa karar 6100 sayılı Kanun'un 297 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre usulüne uygun olup tefhim ile istinaf süresi başlamıştır. İhale alıcısı on günlük istinaf süresi içinde icra mahkemesi kararını istinaf ettiğini ve gerekçeli kararı gördükten sonra ayrıntılı bir istinaf dilekçesi vereceğini belirten kısa bir istinaf dilekçesi sunmamıştır. O hâlde Bölge Adliye Mahkemesince ihale alıcısı vekilinin istinaf isteminin reddine karar verilmesi gerekir.» gerekçesi ile istinaf isteminin süre aşımından reddine karar verilmiştir (Yargıtay HGK'nun 29/11/2023 tarih ve 2023/12-933 E., 2023/1152 K. sayılı kararı).

«Bölge Adliye Mahkemesince ... Anayasa Mahkemesi'nin 2016/73086 sayılı kararına dayanarak; İlk Derece Mahkemesinin kararında istinafa başvuru süresinin tebliğ tarihinden itibaren başlatıldığından bahisle hak ihlali değerlendirilmesinde bulunmak suretiyle istinaf başvurusu süresinde sayılıp işin esası incelenmiş ise de, Anayasa Mahkemesi tarafından verilen hak ihlali kararının başvuru yapılan dosyaya özgü olduğunun kabulü gerekir. Anayasa'nın 153. maddesi gereğince Anayasa Mahkemesinin iptal kararları, yasama yürütme ve yargı organlarını bağlar. Yayımlandığı tarihten itibaren kural olarak derhal uygulanır. Ancak 7.5.2010 tarih 5982 sayılı Kanunla değişik Anayasa 148. maddede düzenlenen bireysel başvuru sonucu verilen kararların, iptal kararları gibi bağlayıcılığına ilişkin açık bir hüküm bulunmamaktadır. "Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru üzerine verdiği kararlar "bireysel" nitelikte olup, münferit olaylara ilişkindir ve bu haliyle her olayda uygulanacak mutlak kurallar getirmezler." (HGK 2017/23-857-1010 sayılı kararı). Bu nedenlerle Anayasa mahkemesinin bireysel başvuru üzerine verdiği kararların iptal kararları gibi etki doğuracağı düşünülemez. O halde istinaf ve temyize gelen davacı borçlu vekilinin Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru hakkını kullanmadığı bir başka deyişle kendisi hakkında hak ihlali kararı verilmediği anlaşılmakla, Bölge Adliye Mahkemesince, İİK›nın 365/3. maddesi gereğince istinaf isteminin süre aşımından reddine karar verilmesi gerekirken, işin esasının incelenmesi doğru görülmemiştir.» (Yargıtay 12. HD 26/01/2023, 2022/12840 E., 2023/547 K.; 20/12/2021, 2021/11761 E., 2021/11626 K.; 14/12/2020, 2020/4139 E., 2020/10705 K.).

«Anayasa Mahkemesi'nin 25.09.2019 tarihli ve 2016/73086 sayılı kararı ile verilen hak ihlali kararının başvuru yapılan dosyaya özgü olduğu, genel mahkemede yargılama yapan diğer mahkemeleri bağlamayacağı, somut olayda istinafa gelen davacıların

Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru hakkını kullanmadığı bir başka deyişle kendileri hakkında hak ihlali kararı verilmediği, ayrıca YİBK'nın 2021/5 E. sayılı içtihadı birleştirme talebi üzerine Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu'nca 28.04.2023 tarihli toplantıda; "Hukuk davalarında, hükümde kanun yolu süresinin hatalı gösterilmesi halinde, hatalı gösterilen kanun yolu süresi içinde yapılan kanun yolu başvurusunun incelenemeyeceği" şeklinde belirtilmişse de somut olayda, sürenin gösterilmesinde hata edilmediği, davacılar vekili huzurda bulunmasına karşın tefhim yerine tebliğden sürenin başlatıldığı anlaşılmakla, Bölge Adliye Mahkemesince tefhimden itibaren 10 gün içinde istinafa başvurulmadığından istinaf başvurusunun süreden reddine karar verilmesi yerindedir.» (Yargıtay 12. HD'nin 22/05/2023 tarih ve 2022/11345 E., 2023/3590 K. sayılı kararı).

«O halde Bölge Adliye Mahkemesince, istinaf dilekçesinin süresinde olmadığı gerekçesiyle istinaf talebinin reddine karar verilmesi gerektiği halde, Anayasa Mahkemesi'nin 20.03.2014 tarihli ve 2012/1034 sayılı kararına dayanarak; hak ihlali değerlendirilmesinde bulunmak suretiyle istinaf başvurusu süresinde sayılıp işin esası incelenmiş ise de, Anayasa Mahkemesi tarafından verilen hak ihlali kararının başvuru yapılan dosyaya özgü olduğu, genel mahkemede yargılama yapan diğer mahkemeleri bağlamayacağı, somut olayda istinaf ve temyize gelen alacaklının Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru hakkını kullanmadığı bir başka deyişle kendisi hakkında hak ihlali kararı verilmediği anlaşılmakla, ilk derece mahkemesinin; istinaf talebinin HMK 346/1 maddesi gereğince reddine ilişkin ek kararına yönelik istinaf isteminin reddine karar verilmesi gerekirken, ek karar kaldırılarak işin esasının incelenmesi doğru değil[dir]...» (Yargıtay 12. HD'nin 14/03/2023 tarih ve 2022/8710 E., 2023/1675 K. sayılı kararı)

Aynı Dairenin 18/01/2023 tarih ve 2022/12833 E., 2023/284 K. sayılı; 26/12/2022 tarih ve 2022/10175 E., 2022/14003 K. sayılı kararları da aynı doğrultudadır.

Av. Yusuf Şamil TÜREN
İstanbul 2 Nolu Baro Enerji Hukuk Komisyonu Başkanı

KATILIM BANKALARININ FAALİYET YÖNTEMLERİNE HUKUKİ BİR BAKIŞ: TEORİ VE UYGULAMA

Bu makale, Türk hukuk sisteminde 5411 sayılı Bankacılık Kanunu çerçevesinde tanımlanan katılım bankalarının, faizsizlik prensibi doğrultusunda geliştirdikleri faaliyet yöntemlerini ve bu yöntemlerin hukuki niteliklerini incelemektedir. Murabaha, Mudarebe, Müşareke ve İcare gibi temel flnansman modellerinin yanı sıra, BDDK'nın güncel "Faizsiz Bankacılık İlke ve Standartlarına Uyuma İlişkin Tebliğ" hükümleri ışığında kurumsal yönetim yapıları ele alınacaktır.

1. Giriş: Katılım Bankacılığının Hukuki Statüsü

Türkiye'de katılım bankacılığı, 1983 yılındaki "Özel Finans Kurumları" (ÖFK) statüsünden çıkarak, **5411 sayılı Bankacılık Kanunu** (2005) ile modern bankacılık sistemine tam entegre olmuştur. Kanun'un 3. maddesinde katılım bankası; *"Katılım fonu kabul etmek, bu Kanun çerçevesinde kredi kullandırmak ve diğer bankacılık faaliyetlerini yürütmek üzere kurulan bankalar"* olarak tanımlanmıştır.

Mevduat bankalarından temel farkı, "faiz" yerine "kâr-zarar ortaklığı" ve "ticarete dayalı flnansman" prensiplerini merkeze almasıdır. Bu durum, katılım bankalarını sadece birer flnansal aracı değil, aynı zamanda ticaret hukukunun "satım" ve "ortaklık" hükümlerine tabi birer taraf haline getirir.

2. Fon Toplama Yöntemleri ve Hukuki Nitelikleri

Katılım bankaları, fon toplama faaliyetlerini iki ana hesap türü üzerinden yürütürler ;

2.1. Özel Cari Hesaplar

Müşterilerin diledikleri an geri çekebildikleri, karşılığında herhangi bir getiri (kâr payı) talep etmedikleri hesaplardır. Hukuki niteliği itibariyle bir **"Vedia Akdi"** (emanet) veya hukuki uygulamada paranın kullanım hakkı bankaya geçtiği için **"Karz"** (ödünç) sözleşmesi hükümlerine tabidir.

2.2. Katılım Hesapları

Katılım bankacılığının özünü oluşturan bu hesaplarda, toplanan fonlar banka tarafından ticari faaliyetlerde kullanılır ve oluşan kâr veya zarar, önceden belirlenen oranlar dahilinde hesap sahibiyle paylaşılır. Burada **"Mudarebe"** (Emek-Sermaye Ortaklığı) sözleşmesi esastır.

Mudarebe akdinde sermaye (re'sü'l-mâl) müşteriden, işletme ve yönetim ise bankadan (mudarib) gelir.

3. Fon Kullandırma (Finansman) Yöntemleri

Katılım bankaları, müşterilerine nakit kredi vermek yerine, ihtiyaç duyulan mal veya hizmeti bizzat satın alarak veya ortaklık kurarak flnansman sağlarlar.

3.1. Murabaha (Kurumsal Finansman Desteği)

Sektördeki flnansman işlemlerinin yaklaşık %90'ını oluşturan Murabaha, bir malın maliyeti üzerine belirli bir kâr eklenerek vadeli satılmasıdır.

Banka, müşterinin talep ettiği malı satıcıdan peşin alır (mülkiyet intikali gerçekleşir) ve ardından müşteriye vadeli olarak satar. Murabaha'nın "faizli ikraz"dan ayrılması için malın mülkiyetinin (veya mülkiyet riskinin) kısa bir süreliğine de olsa banka üzerinde doğması şarttır. Aksi takdirde işlem, «şekli bir muamele» olarak eleştirilebilir.

3.2. İcare (Finansal Kiralama)

Katılım bankaları, bir malın kullanım hakkını belirli bir bedel karşılığında müşteriye devrederler. Özellikle **"İcare el-muntehiye bi't-temlik"** (mülkiyetin devri ile sonuçlanan kiralama) modeli yaygındır. Bu yöntem, 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu ile paralel işlese de, faizsiz flnans ilkeleri gereği kira bedelinin değişkenliği ve bakım yükümlülükleri konusunda özel şartlar içerir.

3.3. Mudarebe ve Müşareke (Ortaklıklar)

• **Müşareke:** Banka ve müşterinin sermaye koyarak bir projeye ortak olmasıdır. Kâr paylaşımı serbestçe belirlenirken, zarar sermaye oranında paylaşılır.

• **Azalan Müşareke:** Müşterinin, bankanın paylarını zamanla satın alarak projenin tamamına sahip olduğu, özellikle gayrimenkul flnansmanında kullanılan modeldir.

4. Danışma Komiteleri ve Denetim Mekanizması

2019 yılında yürürlüğe giren **"Faizsiz Bankacılık İlke ve Standartlarına Uyuma İlişkin Tebliğ"** ile her katılım bankasının bünyesinde bir "Danışma Komitesi" kurması zorunlu hale getirilmiştir. Bu komiteler, bankanın ürün ve işlemlerinin faizsiz flnans ilkelerine uygunluğunu denetler ve bağlayıcı kararlar alır.

TKBB (Türkiye Katılım Bankaları Birliği) nezdindeki "Merkezi Danışma Kurulu", sektör genelinde uygulama birliğini sağlar. Bu yapı, katılım bankacılığını "hukuki uyum" (legal compliance) yanında bir de "ilkesel uyum" (sharia compliance) denetimine tabi tutmaktadır.

5. Sonuç ve Değerlendirme

Katılım bankacılığı, sadece dini hassasiyetlere cevap veren bir sistem değil, aynı zamanda **"Varlığa Dayalı Finansman"** (Asset-Backed Finance) modeliyle reel ekonomiyi doğrudan destekleyen hukuki bir modeldir. 5411 sayılı Kanun ve ikincil düzenlemelerle sağlanan yasal güvence, bu bankaların ticari risk yönetimini şeffaf hale getirmiştir.

Gelecekte, özellikle **St'kuk** (Kira Sertiflkası) ihraçları ve dijital katılım bankacılığı modellerinin gelişmesiyle, bu faaliyet yöntemlerinin Türk Borçlar Kanunu ve Ticaret Kanunu ile daha entegre bir yapıya kavuşması beklenmektedir.

Av. Ömer KAHRAMAN
İstanbul 2 Nolu Baro İcra İflas Konkordato ile Bankacılık ve Finans Komisyonu Üyesi

İCRA VE İFLÂS HUKUKUNDA İHTİYATİ HACİZ UYGULAMASI VE BANKALAR NEZDİNDE TEMİNAT SORUNU

İcra ve İflâs Kanununun 257. maddesi ve devamı hükümlerinde yer alan ihtiyati haciz kavramı, para alacağının zamanında tahsil edilebilmesini güvence altına almak amacıyla, mahkeme kararıyla borçluya ait malvarlığı değerlerine geçici olarak el konulmasını sağlayan bir hukuki koruma yoludur. Alacaklının icra takibi başlatması ya da dava açması sonucunda kesin haciz aşamasına gelmesi çoğu zaman belirli bir sürecin tamamlanmasını gerektirir ve bu süreç kısa değildir. Bu süre zarfında borçlu, kural olarak malvarlığı üzerinde tasarruf yetkisini kullanmaya devam eder. Dolayısıyla borçlu, aleyhine sonuçlanacağını öngördüğü bir takip veya dava sürecinde, malvarlığını üçüncü kişilere devretme imkânına sahiptir. İhtiyati haciz kurumu ise, alacaklının hak kaybına uğramasını önlemek ve borçlunun mal kaçırma ihtimaline karşı önceden önlem alınmasını sağlamak amacıyla başvurulan etkili bir tedbirdir.

İcra ve İflâs Kanunu'nun 259. maddesinin birinci fıkrasında açıkça düzenlendiği üzere, ihtiyati haciz kararı verilmesi hâlinde, ileride açılacak dava veya yürütülecek takip neticesinde alacaklının haksız çıkması ihtimaline karşılık, borçlunun ve bu sebeple zarara uğrayabilecek üçüncü kişilerin maruz kalabilecekleri tüm maddi zararların güvence altına alınabilmesi amacıyla alacaklıdan uygun bir teminat göstermesi talep edilmektedir. Hazırlanan işbu makale, konu itibariyle ihtiyati haciz uygulaması ile uygulamada karşı karşıya kalınan sorunlardan biri olan bankalar yönünden teminat yükümlülüğü noktasında toplanmaktadır.

ABSTRACT

The concept of provisional attachment (ihtiyati haciz), as regulated under Article 257 et seq. of the Enforcement and Bankruptcy Law (Law No. 2004), constitutes a legal protective measure whereby the assets of the debtor are temporarily seized by virtue of a court order in order to secure the timely recovery of a monetary claim. The creditor's attainment of a flnal attachment through the initiation of enforcement proceedings or the flling of a lawsuit generally requires the completion of a certain procedural period, which is not of short duration. During this period, the debtor, as a rule, retains full authority to dispose of his or her assets. Accordingly, in the course of enforcement proceedings or litigation that the debtor anticipates may result adversely, the debtor remains legally capable of transferring assets to third parties. The institution of provisional attachment therefore serves as an effective remedy designed to prevent the creditor from suffering a loss of rights and to ensure that precautionary measures are taken in advance against the risk of dissipation of the debtor's assets.

Pursuant to paragraph one of Article 259 of the Enforcement and Bankruptcy Law, it is explicitly stipulated that, in the event a provisional attachment order is granted, the creditor shall be required to provide appropriate security in order to guarantee compensation for all pecuniary damages that may be incurred by the debtor and by third parties who may suffer harm, should the creditor ultimately be found unjustifled in subsequent proceedings. The

present article focuses specifically on the practice of provisional attachment and, more particularly, on one of the practical issues encountered in its application, namely the obligation to provide security from the perspective of banks.

A. İHTİYATİ HACİZ KAVRAMI

İhtiyati haciz, para alacağının dava veya takip yoluyla tahsil edilebilmesinin güvence altına alınması ve alacaklının alacağını tahsil edebilmesini tehlikeye sokan durumlardan korunması amacıyla, henüz kesin haciz talep etme hakkının doğmadığı dönemde, alacaklının talebi üzerine mahkeme kararıyla borçlunun mal ve hakları üzerine geçici olarak haciz konulmasıdır. Borçlunun borcunu ödeyeceğinden kuşku duyan alacaklı, genellikle dava açmadan veya takip yapmadan önce ihtiyati haciz talep ederek, dava veya takip sırasında borçlunun malları üzerinde tasarruf etmesinden kaynaklanabilecek riskleri bertaraf edebilir. [1]

Alacaklı, borçluya karşı icra takibi yapma ve borçlunun mal ve hakları üzerine haciz koydurarak alacağını cebri icra yoluyla tahsil etme imkanına sahipse de borçlu, malvarlığına hukuken el konulmasını engellemek amacıyla, mal ve hakları üzerinde tasarrufta bulunabilir; bunları üçüncü kişilere temlik edebilir veya devredebilir. Özellikle teknolojik gelişmeler ve hukuki işlemlerdeki dijitalleşmenin geldiği aşama dikkate alındığında, borçlu bankadaki mevduatı veya borsada sahibi olduğu hisseler üzerinde, kısa süre içinde ve çok hızlı şekilde işlem yapabilir; mal ve haklarını alacaklı tarafından bilinmeyen bir yere aktarabilir veya üçüncü kişilere devrederek alacaklının alacağını tahsil etmesini engelleyebilir. [2]

B. İHTİYATİ HACİZ ŞARTLARI

İcra ve İflâs Kanununun 257. maddesi, "Rehinle temin edilmemiş ve vadesi gelmiş bir para borcunun alacaklısı, borçlunun yedinde veya üçüncü şahısta olan taşınır ve taşınmaz mallarını ve alacaklarıyla diğer haklarını ihtiyaten haczettirebilir." hükmünü içermektedir. Buna göre, ihtiyati haciz talebinde bulunmak için iki şartın var olması gerekliliği karşımıza çıkmaktadır.

Bir borç ilişkisinde alacağın konusunu oluşturan para borcu için, o borcun alacaklısı taraf ihtiyati haciz talebinde bulunabilir. Bu halde alacak, kural olarak mutlaka muaccel (vadesi gelmiş) olmalıdır.[3] 257. madde kapsamında vadesi gelmemiş bir borç hakkında, yerel mahkemeden ihtiyati haciz talebinde bulunmak için borçlunun; muayyen yerleşim yeri bulunmaması ve taahhütlerinden kurtulmak maksadıyla mallarını gizlemeye, kaçırmaya veya kaçmaya hazırlanır yahut kaçar ya da bu maksatla alacaklının haklarını ihlâl eden hileli işlemlerde bulunması durumu söz konusu olmalıdır.

Alacağın rehin yolu ile temin edilmemiş olması gerekliliği ise ihtiyati haciz talebinde bulunmak için gerekli olan ikinci şarttır. Ancak burada özel bir durum söz konusudur. Şu kadar ki, rehinle temin edilen bir alacağın söz konusu olduğu durumlarda rehinle temin edilen kısım, alacağı karşılamıyor ise alacağın karşılanamadığı kısım için ihtiyati haciz talebinde bulunulabilecektir. Bu noktada Yargıtay ilgili hukuk dairesi, somut olay itibariyle alacaklı bankanın, genel kredi sözleşmeleri gereğince kredi kullandırdığını ve kredinin teminatını oluşturmak üzere ipotek tesis edildiğini tespit etmiştir. Akabinde, İcra ve İflâs Kanununun 257. maddesine atıfta bulunmuş ve rehinle temin edilmemiş borcun alacaklısının, borçlu aleyhine ihtiyati haciz talebinde bulunabileceğini vurgulamıştır. Bunun sonucunda, borcun ipotek limit tutarını aşan kısım için ihtiyati haciz kararı verilmesi gerekirken yanılgılı gerekçelerle ihtiyati haciz talebinin ilk derece mahkemesi tarafından reddine karar verilmesi Yargıtay ilgili hukuk dairesi tarafından bozulmuştur.[4]

C. İHTİYATİ HACİZ YARGILAMASI VE ALACAKLI BANKANIN TEMİNAT YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Alacaklı taraf, konusu itibariyle davayı yürütecek olan görevli ve yetkili mahkemeyi tespit etmekle birlikte, yazılı dilekçe yoluyla para borcu alacağı için borçlunun mallarına ihtiyati haciz konmasını talep edecektir. İcra ve İflâs Kanununun 258. maddesi uyarınca "İhtiyati hacze 50. maddeye göre yetkili mahkeme tarafından karar verilir. Alacaklı alacağı ve icabında haciz sebepleri hakkında mahkemeye kanaat getirecek deliller göstermeğe mecburdur." Buradaki ispat, esas davadaki gibi tam bir ispat değildir; mahkemenin, alacağın ve ihtiyati haciz sebeplerinin varlığına kanaat getirmesi yeterlidir.[5]

Yerel mahkeme tarafından, alacaklı tarafın ispat yükünü yerine getirdiği kanaati kapsamında ihtiyati haciz kararına hükmetmesi durumunda İcra ve İflâs Kanununun 260. maddesi uyarınca İhtiyati haciz kararında : (1) Alacaklının ve icabında mümessilinin ve borçlunun adı, soyadı ve yerleşim yeri, (2) Haczin ne gibi belgelere müsteniden ve ne miktar alacak için konulduğu, (3) Haciz konulmasının sebebi, (4) Haczolunacak şeyler, (5) Alacaklının zararın tazminiyle mükellef olduğu ve gösterilen teminatın nelerden ibaret bulunduğu, yazılır. Görüldüğü üzere kanun açıkça, ihtiyati haciz kararında bulunması gereken hususları spesiflk olarak belirtmiştir. Burada beşinci fıkrada alacaklının zararın tazminiyle mükellef olduğu ve gösterilen teminatın nelerden ibaret bulunduğu ifadesi yer almaktadır. Bu ifadeyi İcra ve İflâs Kanununun 259. maddesi ile birlikte değerlendirmek isabetli olacaktır. Öyle ki ilgili maddede, "İhtiyati haciz isteyen alacaklı hacizde haksız çıktığı taktirde borçlunun ve üçüncü şahsın bu yüzden uğrayacakları bütün zararlardan mesul ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 96ncı maddesinde yazılı teminatı vermeğe mecburdur. Ancak alacak bir ilama müstenid ise teminat aranmaz. Alacak ilam mahiyetinde bir vesikaya müstenid ise mahkeme teminata lüzum olup olmadığını takdir eder." şeklinde hüküm bulunmaktadır. Kanun hükmü itibariyle, alacağın bir ilama bağlı olup olmadığına göre bir düzenleme getirildiği görülmektedir. Eğer alacak bir ilama bağlı ise alacaklının teminat gösterme yükümlülüğü bulunmamaktadır. Bununla birlikte alacağın, ilâm niteliğindeki belgelere dayandırılması durumunda ise alacaklının teminat yükümlülüğü hakimin takdirine bırakılmıştır.

Kural olarak, ihtiyati haciz müessesesinin doğası gereği, borçlunun malvarlığı üzerinde geçici nitelikte ve ağır sonuçlar doğurabilecek bir koruma tedbiri tesis edildiğinden, bu tedbirin teminat gösterilmeksizin uygulanması istisnaidir. Zira teminat, haksız veya yersiz bir ihtiyati haciz kararının ileride doğurabileceği muhtemel zararların telaflsini güvence altına alan dengeleyici bir unsurdur. Bununla birlikte, kanun koyucunun açık iradesi doğrultusunda bazı özel ve sınırlı durumlarda teminat aranmayacağına ilişkin düzenlemelere yer verilmiş ise, bu istisnai hükümlerin amaçsal yorumu ve kapsamı dikkate alınmak suretiyle, teminatsız olarak da ihtiyati haciz kararı verilebilmesi mümkündür.

2004 sayılı İcra ve İflâs Kanununun 259. maddesinde, bir ilâma dayanılarak talep edilen alacaklar bakımından teminat gösterilmesinin zorunlu olmadığı açıkça düzenlenmiştir. Aynı hükümde, ilâm niteliğinde sayılan belgelerden doğan alacaklar söz konusu olduğunda ise, teminat gerekip gerekmediğinin hâkimin takdir yetkisi çerçevesinde değerlendirileceği ifade edilmiştir. Bu düzenleme, ilâma dayanan alacakların hukuki güvenilirlik düzeyinin yüksek olması nedeniyle alacaklı lehine bir kolaylık sağlamakta; buna karşılık ilâm niteliğindeki belgelerde ise somut olayın özelliklerine göre bir denge kurulmasını öngörmektedir.

Öte yandan, İcra ve İflâs Kanununun 301. maddesinin ikinci fıkrasında, konkordato talebinin reddedilmesi hâlinde teminat aranmaksızın ihtiyati haciz kararı verilebileceği hükme bağlanmıştır. Bu hüküm, konkordato süreci içerisinde borçlu lehine tanınan koruma mekanizmasının sona ermesiyle birlikte alacaklıların hak arama imkânlarının yeniden etkinleştirilmesini amaçlamaktadır. Başka bir ifadeyle, konkordatonun başarısızlıkla sonuçlanması hâlinde, alacaklıların alacaklarını güvence altına alabilmeleri için teminat şartının kaldırılması suretiyle hızlı ve etkili bir koruma sağlanmak istenmiştir.

Teminatsız ihtiyati haciz kararı verilebileceğine ilişkin istisnai düzenlemeler yalnızca İcra ve İflâs Kanunu ile sınırlı değildir; çeşitli özel kanunlarda da benzer nitelikte hükümler yer almaktadır. Nitekim 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 140. maddesinin dördüncü fıkrasında, kamu tüzel kişiliğini haiz Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu bakımından belirli koşullar altında teminat aranmaksızın ihtiyati haciz kararı verilebilmesine imkân tanınmıştır. Aynı Kanunun geçici 13. maddesinde ise sermayesinin yarıdan fazlası kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan veya hisselerinin çoğunluğu üzerinde bu kurum ve kuruluşların idare ve temsil yetkisi bulunan ve özel kanunla kurulmuş bankalar için benzer bir istisnai düzenleme öngörülmüştür. Bu kapsamda, Tasflye Hâlinde Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi de dâhil olmak üzere, 4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti

1 Akkaya, İcra ve İflâs Hukukunda İhtiyati Haciz Hakkındaki Mahkeme Kararlarına ve İhtiyati Haczin İnfazına Karşı Konulması, s. 3

2 Akkaya, İcra ve İflâs Hukukunda İhtiyati Haciz Hakkındaki Mahkeme Kararlarına ve İhtiyati Haczin İnfazına Karşı Konulması, s. 3.

3 Kuru, İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, s.380.

4 Yargıtay 11. HD 23.1.2017, E. 2016/15044, K.2017/442

5 Kuru, İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, s.381.

Ziraat Bankası Anonim Şirketi, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanunun geçici 4. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, anılan bankalara teminat yükümlülüğünden muaflyet tanındığı görülmektedir.

Bu düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, kanun koyucunun özellikle kamu yararı ile doğrudan bağlantılı bulunan ve kamusal nitelik taşıyan kurum ve kuruluşlar lehine, alacakların tahsilini kolaylaştırıcı bir yaklaşım benimsediği anlaşılmaktadır. Teminat şartının kaldırılması suretiyle, kamu kaynaklarının korunması, mali sistemin istikrarının sağlanması ve kamu alacaklarının etkin biçimde tahsili hedeflenmiştir. Ancak bu istisnaların dar yorumlanması gerektiği, teminatsız ihtiyati haczin genel kural hâline dönüştürülmemesi gerektiği de doktrinde ve yargı içtihatlarında vurgulanmaktadır.

Sonuç olarak, ihtiyati hacizde teminat kural olmakla birlikte, kanunun açıkça öngördüğü ve amacı belirli olan istisnai durumlarda, istisnanın sınırları aşılmaksızın teminatsız ihtiyati haciz kararı verilebilmesi mümkündür. Bu noktada hâkimin hem alacaklının korunması hem de borçlunun ölçüsüz müdahalelere maruz kalmaması arasındaki dengeyi gözetmesi, hukuki güvenlik ve orantılılık ilkeleri çerçevesinde somut olayın özelliklerini titizlikle değerlendirmesi gerekmektedir.

D. ÖZEL HUKUK TÜZEL KİŞİLİĞİ BULUNAN BANKALAR İLE KAMU BANKALARININ TEMİNAT YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Yukarıda belirtilen ihtiyati haciz kavramı ve beraberinde ihtiyati haciz kararının neticesi olarak, yerel mahkemeden borçlunun mal varlığına ihtiyati haciz konulması talebinde bulunan alacaklının bir banka olması durumunda, teminat yükümlülüğü ve bu yükümlülüğün kapsamının değerlendirilmesi oldukça önemlidir. Öyle ki, 5411 sayılı Bankacılık Kanununun geçici 13. maddesine göre "Sermayesinin yarıdan fazlası kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan ya da hisselerinin çoğunluğu üzerinde bu kurum ve kuruluşların idare ve temsil yetkisi bulunan ve özel kanunla kurulmuş bankalarda (Tasflye Hâlinde T. Emlak Bankası A.Ş. dâhil) 26.12.2003 tarihinden önce bankacılık teamüllerine göre teminatlı ve/veya yetersiz teminatlı kredi kullanıp da vadesi geçtiği halde henüz ödenmemiş, süresi uzatılmamış veya yeniden yapılandırılmamış kredileri kullananlar ya da yeniden yapılandırma şartlarını ihlal edenler ile münferit veya karşılıklı verilen banka teminat mektupları, kabul kredileri ve avaller, taşınır ve taşınmaz rehni, ipotek, üst hakkı, intifa hakkı ve oturma hakkı gibi her türlü sınırlı aynî hak tesisine ilişkin sözleşmeden doğan hakların da diğer bankaların ve üçüncü kişilerin muvazaadan arî hakları aleyhine olmamak üzere Fon alacaklarının tahsiline ilişkin 123. , 134. , 136. , 137. , 138. , 140. , 142. ve 165. madde hükümleri, tasarrufun iptali davalarında aciz vesikası şartı aranmaması, dâhil bankalarınca uygulanır." Diğer yandan 4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi Ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanunun geçici 4. maddesinin 2. fıkrası uyarınca "Yeniden yapılandırma süreci içinde, bankalarca kredi alacaklarının tahsili amacıyla açılmış veya açılacak dava veya takipler sonuçlandırılıncaya kadar 492 sayılı Harçlar Kanununun 2nci, 23 üncü, 29 uncu maddeleri ve 2548 sayılı Ceza Evleriyle Mahkeme Binaları İnşası Karşılığı Olarak Alınacak Harçlar ve Mahkumlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanunun 1 inci maddesi hükümleri uygulanmayacağı gibi her türlü ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz taleplerinde teminat şartı aranmaz. Ayrıca bankaların mahkeme ilamını alması ve tebliğe çıkartması işlemlerinde karşı tarafa yükletilmiş olan harcın ödenmiş olması şartı da aranmaz." şeklinde istisnai düzenleme bulunmaktadır.

5411 sayılı Bankacılık Kanununun geçici 13. maddesi ile 4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanunun geçici 4. maddesinin ikinci fıkrası birlikte değerlendirildiğinde, sermayesinin çoğunluğu kamuya ait olan ve özel kanunla kurulmuş kamu bankaları lehine teminat yükümlülüğünden istisnai bir muaflyet öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Anılan düzenlemeler uyarınca, bu bankaların kredi alacaklarının tahsiline yönelik olarak açtıkları veya açacakları dava ve takiplerde, ayrıca ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz taleplerinde teminat gösterme zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu muaflyet, genel kural olarak ihtiyati hacizde teminat aranmasını öngören İcra ve İflâs Kanunu sistematiğine istisna teşkil etmekte olup, kamu bankalarının kamusal fonksiyonları, kamu kaynaklarının korunması ve mali sistemin istikrarının sağlanması gibi üstün kamu yararı gerekçelerine dayanmaktadır. Dolayısıyla söz konusu düzenlemeler, kamu bankalarının alacaklarını süratli ve etkin biçimde tahsil edebilmelerini temin etmeyi amaçlayan, kanuni ve açık bir teminat muaflyeti rejimi tesis etmektedir.

İhtiyati haciz kurumunda teminat yükümlülüğü, İcra ve İflâs Kanununun 259.uncu maddesi uyarınca genel ve emredici nitelikte bir kuraldır. Bu yükümlülük, haksız ihtiyati haciz nedeniyle borçlunun ve üçüncü kişilerin uğrayabileceği muhtemel zararların güvence altına alınmasını amaçlayan koruyucu bir mekanizma niteliğindedir. Ancak kanun koyucu, kamu bankaları bakımından özel ve açık düzenlemelerle bu genel rejime istisna getirmiştir. 5411 sayılı Bankacılık Kanununun geçici 13. maddesi ile 4603 sayılı Kanunun geçici 4. maddesinin ikinci fıkrası, sermayesinin çoğunluğu kamuya ait olan ve özel kanunla kurulmuş bankaların kredi alacaklarının tahsiline yönelik dava ve takiplerinde, ayrıca ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz taleplerinde teminat şartının aranmayacağını hükme bağlamıştır. Bu düzenlemeler, kamu bankalarının kamusal fonksiyonları ve kamu kaynaklarının korunmasına yönelik üstün kamu yararı gerekçesine dayanan açık bir teminat muaflyeti rejimi tesis etmektedir.

Buna karşılık özel hukuk tüzel kişiliğine sahip bankalar yönünden böyle bir kanuni ayrıcalık söz konusu değildir. Nitekim, yerleşik içtihatta teminat yükümlülüğünün genel kural olduğu vurgulanmış; kanunda açıkça düzenlenen kamu bankaları ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu dışındaki bankalar bakımından teminatsız ihtiyati haciz kararı verilemeyeceği açıkça belirtilmiştir. Öyle ki, "Banka, teminat mektubu ile bir şahsın borcunu yerine getirmesini ve yerine getirmediği takdirde, teminatı alan şahıs için doğacak tehlikeleri kısmen veya tamamen üzerine almıştır. Bu nedenle bankanın verdiği teminat mektubu, ihtiyati haciz kararı alınabilmesi için yerine getirilen biçimsel bir koşul değil, ileride zararın kısmen veya tamamen karşılanamaması halinde zarara uğrama ihtimali olan borçlu veya 3. kişiler için doğacak tehlikeleri kısmen veya tamamen teminat altına alan bir işleve sahiptir. Bankanın ihtiyati haciz taleplerinde kendi teminat mektubunu verebileceğinin kabulü halinde teminat mektubunun bir riski garanti ettiği ileri sürülemez. Bilakis, riskin garanti edilmediği, bankaların ihtiyati haciz taleplerinde teminat aranmayacağı şeklinde kabul edilmesi mümkün olmayan bir sonuç ortaya çıkar. Kamu bankalarının yanı sıra TMSF gibi kamu tüzel kişiliği olan bir kurumun dahi ihtiyati haciz taleplerinde teminat aranmayacağı, ancak özel kanun hükümleri ile yapılan düzenlemeler sayesinde mümkün hale gelmişken, özel hukuk tüzel kişisi olan bir bankanın, teminat mektubunun mahiyetiyle bağdaşmayan bir yorumla teminattan muaf tutulmasının kabulü mümkün değildir. Özel kişiler arasında Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 10. maddesinde güvence altına alınan eşitlik ilkesine aykırı şekilde bankalara kanunlarla tanınmayan bir imtiyazın sağlanması da isabetli olmaz. Zira, bankalar kural olarak özel hukuk hükümlerine tabi olup, ancak kanunlarda açıkça belirtilen imtiyazlardan yararlanabilirler. Mahkemece bu yön gözetilmeksizin yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır."[6] özel hukuk hükümlerine tabi bir bankanın kendi teminat mektubunu sunarak teminat şartını bertaraf edemeyeceği, bu tür bir uygulamanın hem teminat kurumunun işleviyle bağdaşmayacağı hem de kanuni dayanak bulunmaksızın bankalara imtiyaz tanınması sonucunu doğuracağı ifade edilmiştir. Böylelikle Yargıtay, kamu bankalarına tanınan muaflyetin dar yorumlanması gerektiğini ve özel bankaların ancak kanunda açıkça öngörülen hallerde teminat yükümlülüğünden kurtulabileceğini ortaya koymuştur.

E. BANKA LEHİNE TEMİNATTAN MUAFİYETİN TARAFLAR ARASINDAKİ SÖZLEŞMEYE ŞERH DÜŞÜLMESİ

Bazı kredi sözleşmelerinde, bankanın ihtiyati haciz talebinde bulunması hâlinde teminat göstermekten muaf olduğu yönünde hükümler konulduğu görülmektedir. Bu tür sözleşmesel kayıtlar, çoğunlukla genel kredi sözleşmeleri veya çerçeve kredi sözleşmeleri içinde yer almakta; taraflar arasında akdedilen sözleşmenin bir hükmü olarak, bankanın ihtiyati haciz talep ederken teminat yatırma yükümlülüğünün bulunmadığı ileri sürülmektedir.[7] Uygulamada, söz konusu hüküm dayanak gösterilerek mahkemeden teminatsız ihtiyati haciz kararı verilmesi talep edilmekte ve bu kayıt, adeta kanuni bir muaflyet varmış gibi ileri sürülmektedir. Şu kadar ki, bu tür sözleşmesel düzenlemeler, sözleşme serbestisinin sınırları ile emredici hukuk kuralları arasındaki denge bakımından ciddi hukuki tartışmalara yol açmaktadır. Zira sözleşme özgürlüğü ilkesi, taraflara hukuki ilişkilerini serbestçe düzenleme imkânı tanımakla

6 Yargıtay 19. HD 06.12.2010, E. 2010/12801, K. 2010/13843

7 Saldırım, Bankanın Talep Ettiği İhtiyati Hacizde Teminata İlişkin Sorunlar, s.8.

birlikte, bu serbesti mutlak değildir; kamu düzenine, emredici hükümlere ve üçüncü kişilerin haklarına aykırı sözleşme hükümleri geçerli kabul edilemez. İhtiyati hacizde teminat yükümlülüğü ise, yalnızca taraflar arasındaki özel hukuk ilişkisinin bir unsuru değil; icra ve İflâs hukukunun sistematik bütünlüğü içerisinde kamu düzeni niteliği taşıyan bir güvencedir. Bu nedenle tarafların, aralarındaki sözleşme ile kanunun öngördüğü teminat zorunluluğunu bertaraf etmeleri, normlar hiyerarşisi ve emredici kuralların üstünlüğü ilkesi karşısında hukuken mümkün değildir.

Teminat yükümlülüğü yalnızca borçlunun menfaatlerini korumaya yönelik değildir. İhtiyati haczin haksız çıkması hâlinde zarara uğrayabilecek üçüncü kişilerin de korunması, bu kurumun temel amaçlarından biridir. İhtiyati haciz kararının uygulanması, çoğu zaman yalnızca borçlunun değil; rehinli alacaklıların, diğer takip alacaklılarının veya ticari ilişkide bulunan üçüncü kişilerin de hukuki ve ekonomik durumunu etkileyebilmektedir. Bu bakımdan teminat, haksız ihtiyati haczin doğurabileceği zincirleme zararlara karşı bir güvence mekanizmasıdır. Taraflar arasındaki bir sözleşme hükmüyle bu güvencenin ortadan kaldırılması, üçüncü kişilerin hukuki konumunu zayıflatabilecek niteliktedir ve bu yönüyle de sözleşme serbestisi sınırlarını aşmaktadır.

İhtiyati hacizde teminat meselesi, maddî hukuk alanına değil, icra ve İflâs hukukuna dolayısıyla usul hukukuna ilişkin bir kurumdur. Her ne kadar kredi sözleşmesi maddî hukuk alanına, özellikle ticaret hukukuna ilişkin bir sözleşme olsa da bu sözleşmede yer alan bir hükmün, icra hukukunun emredici nitelikteki düzenlemelerini değiştirmesi mümkün değildir. İhtiyati haczin tarihsel gelişimi incelendiğinde, müessesenin ilk olarak 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 101. ve devamı maddelerinde düzenlendiği, daha sonra 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanununun 257. ilâ 268. maddeleri arasında sistematik biçimde yer aldığı görülmektedir. Bu düzenleme tekniği dahi, ihtiyati haczin maddî hukuk ilişkilerinden bağımsız, usule ilişkin ve kamu düzeni boyutu bulunan bir koruma tedbiri olduğunu göstermektedir. Bu çerçevede, kredi sözleşmesinde yer alan "bankanın teminattan muaf olduğu" yönündeki bir kayıt, taraflar arasındaki iç ilişki bakımından bir anlam ifade etse dahi, mahkemenin teminat yükümlülüğünü ortadan kaldıran bir norm gibi uygulanamaz. Hâkim, ihtiyati haciz talebini değerlendirirken kanuni düzenlemelere bağlıdır; sözleşmesel bir hüküm, kanunun öngördüğü şartların yerini alamaz. Aksi yönde bir kabul, özel hukuk sözleşmeleri aracılığıyla kanuni usul kurallarının bertaraf edilmesi sonucunu doğurur ki bu durum hukuk güvenliği, eşitlik ilkesi ve yargı yetkisinin normatif sınırları ile bağdaşmaz. Nitekim teminat yükümlülüğünün kanuni istisnaları açık ve sınırlı biçimde düzenlenmiştir. Kanun koyucu, kamu bankaları veya Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu gibi belirli kurumlar lehine açıkça muaflyet öngörmüş; bunun dışında kalan özel hukuk tüzel kişileri bakımından genel kuralın uygulanacağını kabul etmiştir. Dolayısıyla teminat yükümlülüğünün sözleşmesel iradeye bırakılmadığı, aksine kanuni rejim içinde sıkı şekilde düzenlenmiş bir alan olduğunu göstermektedir.

Netice bakımından, kredi sözleşmelerine konulan teminat muaflyeti kayıtları, icra ve İflâs hukukunun emredici niteliği karşısında sınırlı bir etkiye sahiptir. İhtiyati hacizde teminat meselesi, maddî hukuk sözleşmesinin bir unsuru değil; kamu düzenine temas eden, üçüncü kişileri de koruma amacı taşıyan ve kanuni çerçevesi açıkça çizilmiş bir usul hukuku kurumudur. Bu nedenle, sözleşme özgürlüğüne dayanılarak teminat yükümlülüğünün ortadan kaldırılması hukuken kabul edilemez; teminat şartının aranıp aranmayacağı ancak kanunun açıkça öngördüğü hâllerde mümkün olabilir.

F. TEMİNAT YÜKÜMLÜLÜĞÜNDEN MUAFİYET ŞERHİNİN ÜÇÜNCÜ KİŞİLER BAKIMINDAN HUKUKİ BOYUTLARI

İhtiyati haciz kurumunda teminat yükümlülüğünün üçüncü kişiler bakımından taşıdığı anlam, meselenin yalnızca taraflar arasındaki sözleşmesel serbestî çerçevesinde ele alınamayacağını göstermektedir. 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanununun 259. maddesinin birinci fıkrası, ihtiyati haciz isteyen alacaklının haksız çıkması hâlinde borçlunun ve üçüncü şahısların bu nedenle uğrayacakları bütün zararlardan sorumlu olduğunu açıkça düzenlemekte ve teminat gösterme yükümlülüğünü emredici bir ifade ile "mecburdur" şeklinde ortaya koymaktadır. Bu ibare, teminatın takdire bağlı bir kolaylık değil, kanundan doğan zorunlu bir güvence olduğunu göstermektedir.

Teminatın fonksiyonu, yalnızca borçlu ile alacaklı arasındaki bireysel menfaat dengesini sağlamak değildir. İhtiyati haciz kararı verildiği anda, borçlunun malvarlığının hangi unsurlarının etkileneceği, üçüncü kişiler nezdinde bulunan alacak ve hakların hacze konu olup olmayacağı çoğu zaman önceden kesin biçimde belirlenemez. Uygulamada ihtiyati haciz kararları, "borçlunun borcuna yetecek miktarda taşınır ve taşınmaz malları ile üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarının ihtiyaten haczi" şeklinde genel ve soyut ifadelerle tesis edilmektedir. Bu durum, üçüncü kişilerin de doğrudan veya dolaylı biçimde ihtiyati haciz tedbirinin etki alanına girebileceğini göstermektedir.

Kanun koyucunun, üçüncü kişilerin de haksız ihtiyati haciz nedeniyle uğrayabilecekleri zararları güvence altına almak amacıyla teminat mekanizmasını düzenlediği açıktır. Bu husus, üçüncü kişilere ihtiyati hacze itiraz hakkı tanınmasında da kendini göstermektedir (İİK m.265). Üçüncü kişi, borçlunun temsilcisi, yardımcısı ya da fer'î müdahili değildir; kendi hukuki konumu bakımından bağımsız bir süjedir. Bu nedenle üçüncü kişi, borçlunun külli ya da cüz'i halefl olarak da değerlendirilemez. Kanunun öngördüğü üçüncü kişi kavramı soyut ve geniştir; önceden sınırları belirlenebilen, belirli bir kişi grubuyla sınırlı bir kategori değildir. Bu bağlamda üçüncü kişi, ihtiyati haciz kararının etkisi altına girebilecek herkes olabilir.

Kredi sözleşmesinde bankanın ihtiyati haciz talep etmesi hâlinde teminat göstermekten muaf olduğuna ilişkin bir kaydın üçüncü kişiler bakımından bağlayıcılığı ciddi bir normatif sorun doğurmaktadır. Borçlar hukukunun temel ilkelerinden biri olan sözleşmelerin nispi etkisi ilkesi gereğince, bir sözleşme kural olarak yalnızca tarafları arasında hüküm ve sonuç doğurur. Taraf olmayan üçüncü kişiler, bu sözleşmenin yükümlülük doğuran hükümleriyle bağlı tutulamaz. Banka ile borçlu arasında akdedilen bir sözleşmede yer alan teminat muaflyeti kaydının, ileride belirlenecek ve kimliği öngörülemeyen üçüncü kişileri bağladığının kabulü, nispi etki ilkesinin açık ihlali anlamına gelir. Kaldı ki, üçüncü kişilerin önceden temsil edilmesi de mümkün değildir. Türk Borçlar Kanununun 40 ve devamı maddelerinde düzenlenen temsil kurumu, belirli bir kişi veya kişiler adına hukuki işlem tesis edilmesini gerektirir.

İhtiyati haciz kararının etkileyebileceği üçüncü kişilerin kimliği sözleşmenin kurulması anında bilinmediğine göre, borçlunun bu kişiler adına teminat muaflyetini kabul ettiği yönünde bir temsil varsayımı hukuken kurulamaz. Ayrıca borçlunun, henüz belirlenmemiş üçüncü kişilerin ileride doğabilecek zararları bakımından haklarından feragat ettiğinin kabulü de mümkün değildir; zira üçüncü kişinin zarar görme ihtimali, sözleşme kurulurken öngörülebilir bir hukuki durum değildir. Teminatın kamu düzeni boyutu da ayrıca vurgulanmalıdır. İhtiyati haciz, yargısal bir koruma tedbiri olup devletin cebrî icra yetkisi kapsamında uygulanmaktadır. Bu nedenle teminat yükümlülüğü, yalnızca tarafların menfaatine ilişkin bir düzenleme değil; yargı fonksiyonunun hukuka uygun icrasına ilişkin bir güvencedir. Tarafların sözleşme serbestisi çerçevesinde bu güvenceden feragat etmeleri, mahkemenin kanuni yükümlülüklerini ortadan kaldırmaz. Hâkim, teminat gerekip gerekmediğini değerlendirirken kanuna bağlıdır; sözleşmesel bir hüküm, kanunun açık emredici düzenlemesini bertaraf edemez. Aksi yönde bir kabul, özel hukuk sözleşmeleri aracılığıyla usul hukukunun emredici kurallarının dolanılması sonucunu doğurur. Böyle bir yaklaşım, hukuki güvenlik ilkesini zedeler ve eşitlik ilkesine aykırı bir durum yaratır. Zira kanun koyucu yalnızca belirli kamu bankaları veya Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu gibi kurumlar lehine açık ve sınırlı bir teminat muaflyeti öngörmüştür. Bu istisnaların sözleşmesel hükümlerle genişletilmesi, kanun koyucunun iradesinin özel irade beyanlarıyla aşılması anlamına gelir. Dolayısıyla bankanın kredi sözleşmesine koyduğu teminat muaflyeti kaydı, taraflar arasındaki iç ilişki bakımından belirli bir anlam taşısa dahi, üçüncü kişiler bakımından bağlayıcı değildir. Teminat yükümlülüğü, üçüncü kişilerin de korunmasını amaçlayan, kamu düzeni boyutu bulunan ve kanuni çerçevesi belirlenmiş bir usul hukuku kurumudur. Bu nedenle teminattan muaflyet kaydının üçüncü kişilere teşmil edilmesi hukuken mümkün değildir; böyle bir kayıt, üçüncü kişiler bakımından hüküm ve sonuç doğurmaz.

G. SONUÇ

İhtiyati haciz kurumu, cebrî icra hukukunun alacaklı lehine öngördüğü en etkili geçici koruma tedbirlerinden biri olmakla birlikte, borçlunun malvarlığına ve ekonomik serbestisine yönelen doğrudan bir müdahale niteliği taşımaktadır. Bu nedenle söz konusu kurum, yalnızca alacaklının korunması perspektiflnden değil; mülkiyet hakkı, hukuk güvenliği ve ölçülülük ilkeleri bağlamında da değerlendirilmelidir. İcra ve İflâs Kanununun 259. maddesinde düzenlenen teminat yükümlülüğü, bu çok

yönlü dengenin normatif dayanağını oluşturmaktadır. Teminat, ihtiyati haczin haksız çıkması hâlinde doğabilecek zararların telafisini güvence altına alan ve böylelikle geçici koruma tedbirinin meşruiyetini sağlayan asli bir unsurdur.

Teminat kurumunun hukuki mahiyeti incelendiğinde, bunun maddî hukuk ilişkisine değil, usul hukukuna ve özellikle icra hukukuna ilişkin bir düzenleme olduğu görülmektedir. Bu nitelik, teminat yükümlülüğünün taraf iradesine bırakılmamış olmasının da temel sebebini teşkil eder. Teminat, yalnızca alacaklı ile borçlu arasındaki sözleşmesel risk dağılımını ilgilendiren bir unsur değil; yargısal koruma tedbirinin hukuka uygun biçimde işletilmesini temin eden, kamu düzeni boyutu bulunan bir güvence mekanizmasıdır. Bu yönüyle teminat, geçici haciz yetkisinin keyfî kullanımını sınırlandıran ve ihtiyati haczi sistematik bütünlük içinde meşru kılan yapısal bir denge unsurudur.

Kanun koyucu, bu genel rejime yalnızca açık ve sınırlı istisnalar öngörmüştür. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile 4603 sayılı Kanunda kamu bankaları lehine düzenlenen teminat muaflyeti, normatif dayanağını kamu yararı, kamu kaynaklarının korunması ve mali istikrarın sağlanması gibi üstün gerekçelerden almaktadır. Bu düzenlemeler, özel ve istisnai nitelikte olup, genel teminat rejiminin genişletilmesine imkân veren yorumlara elverişli değildir.

Zira istisnaların dar yorumlanması ilkesi, özellikle kamu düzenine temas eden alanlarda daha da belirginleşmektedir. Bu bağlamda, kanuni dayanak olmaksızın özel hukuk tüzel kişisi olan bankaların teminat yükümlülüğünden muaf tutulması, normlar hiyerarşisi ve eşitlik ilkesiyle bağdaşmayacağı gibi, kanun koyucunun iradesinin yorum yoluyla genişletilmesi sonucunu da doğurur. Öte yandan kredi sözleşmelerine konulan teminat muaflyeti kayıtları, sözleşme serbestisi ilkesi çerçevesinde değerlendirilse dahi, teminat kurumunun üçüncü kişileri de kapsayan koruma işlevi karşısında sınırlı bir etkiye sahiptir. Sözleşmelerin nispi etkisi ilkesi gereğince, bir sözleşme yalnızca tarafları arasında hüküm ve sonuç doğurur. İhtiyati haciz kararının etki alanına girebilecek üçüncü kişilerin önceden belirlenememesi ve bu kişilerin sözleşmenin tarafı olmaması karşısında, teminat muaflyeti kaydının üçüncü kişiler bakımından bağlayıcı kabul edilmesi hukuken mümkün değildir. Teminatın üçüncü kişilerin zararlarını da kapsayan yapısı dikkate alındığında, bu güvence mekanizmasının taraf iradesiyle bertaraf edilmesi, koruma amacını işlevsiz hâle getirir.

Netice itibariyle, ihtiyati hacizde teminat yükümlülüğü, alacaklının korunması ile borçlu ve üçüncü kişilerin haklarının güvence altına alınması arasında kurulan normatif dengenin temel dayanağıdır. Kamu bankalarına tanınan istisnai muaflyet dışında, teminat şartının sözleşmesel hükümler veya yorum yoluyla genişletilmesi hukuken kabul edilemez. Teminat kurumu, ihtiyati haczin istisnai ve geçici niteliğini dengeleyen, hukuk güvenliği ve ölçülülük ilkelerini somutlaştıran bir yapısal güvencedir. Bu nedenle teminat yükümlülüğünün, açık kanuni istisnalar dışında korunması, cebrî icra hukukunun sistematik tutarlılığı ve anayasal ilkelerle uyumu bakımından zorunludur.

KAYNAKÇA

1. Akkaya, T. : İcra ve İflâs Hukukunda İhtiyati Haciz Hakkındaki Mahkeme Kararlarına ve İhtiyati Haczin İnfazına Karşı Konulması, Eskişehir 2024.

2. Kuru, B. : İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, Ankara 2023.

3. Saldırım, M. : Bankanın Talep Ettiği İhtiyati Hacizde Teminata İlişkin Sorunlar, Ankara 2009.

4. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi : 23.01.2017 T., E.2016/15044, K.2017/442.

5. Yargıtay 19. Hukuk Dairesi : 06.12.2010 T., E.2010/12801, K.2010/13843

Av. İltan EKMEKÇİOĞLU
İstanbul 2 Nolu Baro İcra İflas Konkordato ile Bankacılık ve Finans Komisyonu Üyesi

KONKORDATO HUKUKUNDA BAŞVURU YARGILAMA VE TASDİK SÜRECİ

Bu makale, İcra ve İflas Kanunu (İİK) 285 – 309 hükümlerinin sistematik analizi ile Yargıtay 6. HD 10.04.2023, E. 2023/1319 – K. 2023/1351 başta olmak üzere emsal kararların ışığında, konkordato sürecinin her aşamasını uygulamacıya kılavuz olacak ayrıntı düzeyinde inceler. 2024 tarihli 7499 sayılı Kanun ile temyizistinaf sürelerine getirilen iki haftalık standardizasyon ve mühlet kararlarına ilişkin kanun yolu revizyonları da ele alınmıştır.

1. Konkordato Talebinin Hukuki Niteliği ve Amacı

1.1 Hasımsız Yargı ve Koruma Fonksiyonu

İİK 285'te tanımlanan konkordato, hasımsız yargı niteliğinde olup ana hedefl, dürüst borçlunun ticari faaliyetini sürdürebilmesine imkân tanırken alacaklılara olası bir iflasa göre daha yüksek tahsilat oranı sağlamaktır. Borçlunun amacı yalnızca zaman kazanmak değil; borç stokunu yapılandırıp işletmenin değerini korumaktır.

Konkordato talebi, İcra ve İflas Kanunu'nun 285. maddesi uyarınca borçlarını vadesi geldiği hâlde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlunun vade verilmek veya tenzilat yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflâstan kurtulmak için yapabileceği bir başvurudur. Bu başvuru, hasımsız yargı türünde bir dava olup, asliye ticaret mahkemesine sunulur.

Konkordato talebinin amacı, borçlarını ödeyip faaliyetlerini devam ettirmek isteyen dürüst borçluyu koruyarak mali durumunun iyileşmesini sağlamak ve alacaklılara borçlunun muhtemel bir iflasına nazaran daha fazla ölçüde alacaklarına kavuşma olanağı yaratmaktır.

1.2 Konkordatonun Türleri

- Adi konkordato
- Malvarlığının terki suretiyle konkordato
- İflastan sonra konkordato

Tür seçimi, ön proje ve alacaklı iletişim stratejisini doğrudan etkiler. Örneğin iflastan sonra konkordatoda mühlet değil, doğrudan tasdikret ikilemi mevcuttur.

2. Yetkili ve Görevli Mahkeme

Borçlu Statüsü	Yetki Kuralı	Açıklama
İflasa tâbi borçlu	İİK 154/12'de gösterilen merkez/şube mahkemesi	Merkez: faaliyet merkezinin bulunduğu; şube: merkez dışındaki yer
İflasa tâbi olmayan borçlu	Yerleşim yeri Asliye Ticaret Mahkemesi	Gerçek kişi tacirler ve kooperatifler dahil

Kritik bir nokta: 7499 sayılı Kanun değişikliğiyle M.308/a, 308/e ve 309/p kararlarına karşı temyiz süresi 10 günden 2 haftaya çıkarıldı. Alacaklı vekâletnamelerinde "tebligata elden" kaydı, bu süre hesabını doğrudan etkiler.

3. Dilekçe Tasarımı: Zorunlu Unsurlar

3.1 Başlık & Taraf Bilgileri

"KONKORDATO TALEBİ" veya "KONKORDATO DAVA DİLEKÇESİ"

İİK'nın 285/3. maddesi uyarınca Yetkili asliye ticaret mahkemesinin tam adı

İflâsa tabi olan borçlu için: 154. maddenin birinci veya ikinci fıkralarında yazılı yerdeki asliye ticaret mahkemesi

İflâsa tabi olmayan borçlu için: Yerleşim yerindeki asliye ticaret mahkemesi

Dava Dilekçesinin Temel Unsurları

Dilekçe Başlığı ve Mahkeme Bilgileri

Borçlu/vekil kimlikiletişim bilgileri

Başvuran (Borçlu) Bilgileri: Gerçek kişi ise: Adı, soyadı, T.C. kimlik numarası, adresi, telefon numarası

Tüzel kişi ise: Unvanı, vergi numarası, ticaret sicil numarası, merkez adresi, kanuni temsilci bilgileri

Vekil varsa: Avukatın adı, soyadı, baro sicil numarası

Talep Konusu ve Hukuki Dayanaklar

Dilekçede açıkça belirtilmesi gereken hususlar:

Konkordato talebinin türü: Adi konkordato, malvarlığının terki suretiyle konkordato veya iflâstan sonra konkordato

Hukuki dayanak: İİK'nın 285 ve devamı maddeleri

Talep edilen mühlet süresi: Geçici mühlet (3 ay) ve kesin mühlet (1 yıl) talepleri

Borçlunun Mali Durumuna İlişkin Açıklamalar

Dilekçede borçlunun mali durumu detaylı şekilde açıklanmalıdır:

Borç ödeme güçlüğünün sebepleri

Mevcut borç miktarı ve yapısı

Varlık durumu

Faaliyet alanı ve işletme durumu

Mali durumun iyileşme potansiyeli

Konkordato Talebine Eklenecek Belgeler

Dilekçenin sonuç kısmında şu taleplere yer verilmelidir:

Geçici mühlet verilmesi (3 ay)

Komiser tayini

Kesin mühlet verilmesi (1 yıl)

Konkordato projesinin tasdiki

Gerekli ilânların yapılması

Önemli Hukuki Uyarılar ve Dikkat Edilecek Hususlar

Belgelerin Güncelliği

Finansal tabloların tarihi bakımından, bunlara ilişkin hesap dönemi kapanışı üzerinden bir takvim yılı geçmemiş olmalıdır. Diğer tablo, bilgi ve belgelerin tarihi ise mahkemeye başvuru tarihinden en fazla doksan gün öncesine ait olabilir .

3.2 Hukuki Dayanak ve Talep Konusu

İİK 285 – 305 maddelerine açık atıf

Talep edilen geçici (3 ay) ve kesin (1 yıl) mühlet

Konkordato gider avansı dekontu

3.3 Mali Durum Açıklaması

Konkordato komiseri ilk incelemede nakit akış tablosu ile aktiflerin muhtemel satış değerine göre ara bilanço arasındaki tutarsızlıklara odaklanır. Tebliğ tarihinden en fazla 90 gün önce düzenlenmiş raporlar kabul edilebilir.

4. Eklenmesi Zorunlu Belgeler (İİK 286 & Yönetmelik)

a) Konkordato Ön Projesi

Konkordato ön projesinde şu hususlar yer almalıdır

Borçlunun borçlarını hangi oranda veya vadede ödeyeceği

Alacaklıların alacaklarından hangi oranda vazgeçmiş olacakları

Borçlunun ödemelerin yapılması için mallarını satıp satmayacağı

Borçlunun faaliyetine devam edebilmesi ve alacaklılara ödemelerini yapabilmesi için gerekli mali kaynağı hangi yöntemle sağlayacağı

b) Borçlunun Malvarlığının Durumunu Gösterir Belgeler

Defter tutmaya mecbur borçlular için

Türk Ticaret Kanunu'na göre hazırlanan son bilanço

Gelir tablosu

Nakit akım tablosu

İşletmenin devamlılığı esasına göre hazırlanan ara bilanço

Aktiflerin muhtemel satış flyatları üzerinden hazırlanan ara bilanço

Ticari defterlerin açılış ve kapanış tasdikleri

E-defter berat bilgileri

Maddi ve maddi olmayan duran varlıklara ait listeler

Tüm alacak ve borçları vadeleri ile birlikte gösteren liste ve belgeler

c) Alacaklı ve Alacak Listesi

Alacaklıları, alacak miktarlarını ve alacaklıların imtiyaz durumunu gösteren liste .

d) Karşılaştırma Tablosu

Konkordato ön projesinde yer alan teklife göre alacaklıların eline geçmesi öngörülen miktar ile borçlunun iflası hâlinde alacaklıların eline geçebilecek muhtemel miktarı karşılaştırmalı olarak gösteren tablo

e) Makul Güvence Veren Denetim Raporu

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yetkilendirilen bağımsız denetim kuruluşu tarafından Türkiye Denetim Standartlarına göre yapılacak denetim kapsamında hazırlanan ve konkordato ön projesinde yer alan teklifln gerçekleşeceği hususunda makul güvence veren denetim raporu .

İflâsa Tabi Olmayan Borçlular İçin Özel Durum

İflâsa tabi olmayan kişiler sadece konkordato ön projesi, alacaklı ve alacak listesi ile uygun düştüğü ölçüde malvarlığının durumunu gösterir belgeleri konkordato talebine ekler .

F) Konkordato Gider Avansı

İİK'nın 285/4. maddesi uyarınca konkordato talebinde bulunan, Adalet Bakanlığı tarafından yürürlüğe konulan tarifede belirtilen konkordato gider avansını yatırmaya mecburdur. Bu durumda Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 114. ve 115. maddeleri kıyasen uygulanır.

5.1 Rehinli Alacaklı Dosyası

2025 tarihli uygulamada mahkemeler, rehinli alacağın > %80'inin ana parafaiz ayrıştırmasını istemektedir. Ayrıca geçici mühlet içinde rehnin paraya çevrilmesi takibine devam edilebileceği, fakat satış yapılamayacağı kuralı (İİK 295) sıkça hatırlatılır .

5. Yargılama Aşamaları

5.1 Geçici Mühlet

3 ay + (İİK 287/4) azami 2 ay uzatma

Tedbirler: icraiflas takiplerinin durması, teminatsız ihtiyati haciz yasağı, sözleşme fesih sınırlamaları

5.2 Kesin Mühlet

1 yıl + (en fazla) 6 ay uzatma

Komiser heyeti raporları, alacaklı toplantısı ve oylama (İİK 302)

5.3 Tasdik / Red

Mahkeme İİK 305 koşullarını re'sen denetler; eksiklik varsa ret veya ek süre yerine doğrudan iflas kararı da verebilir.

6. Tasdik Şartlarının Yargıtay Denetimi

Şart (İİK 305)	Yargıtay Ölçütü	Emsal Karar
Oy nisabı	1) Alacaklı sayısının 1/2'si + alacak toplamının 2/3'ü	6. HD 2023/1319 K.
Alacaklı yararı	Proje tutarı > muhtemel iflas payı	11. HD 2024/1181 K.
Kaynaklarla orantılılık	Borçlunun aktif/pasif dengesi göz önünde	6. HD 2023/1351 K.
Ödeme planının netliği	"İnfaz kabiliyeti" + karmaşık olmayan takvim	6. HD 2024/153 K.

7.1 - 6. HD 10.04.2023, E. 2023/1319 – K. 2023/1351

Mahkeme, borçlunun %142 aktif/borç oranına rağmen 48 ay faizsiz ödeme tekliflni "kaynaklarla orantısız" bularak tasdik kararını bozmuştur. Kararda "konkordatonun ucuz kredi aracı olmadığı" vurgusu dikkat çekicidir.

7. Alacaklı Tarafından Açılan Konkordato Davası

İİK 285/2 uyarınca alacaklı da "iflas talebinde bulunabilecek nitelikte" ise, gerekçeli dilekçe ve ilgili belgelerle konkordato sürecini tetikleyebilir. Uygulamada bankalar, teminat değerinin altında borçkaynak oranı tespit ettiğinde "borçlu konkordato şartlarını taşıyor" teziyle bu yola başvurmaktadır. Bu durumda alacaklının dilekçesinde:

Borçlunun konkordato şartlarını taşıdığına dair gerekçeli açıklamalar

Alacağın varlığı ve miktarına ilişkin belgeler

Borçlunun mali durumuna ilişkin bilgiler yer almalıdır.

8. Yargıtay İçtihatlarına Göre Dikkat Edilecek Hususlar

Yargıtay kararlarına göre:

Projenin gerçekçi olması: Konkordato projesi öngörülemeyen ve soyut veriler ile değil, gerçekçi verilerle hazırlanmalıdır [2023/1319E-2023/1351K]

Kaynaklarla orantılılık: Teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması şartı titizlikle değerlendirilir [2024/749E-2024/1181K]

Ödeme planının netliği: Konkordato projesinin ödeme planı ve taksitlerinin karmaşık olmaması, infaz kabiliyeti olan bir karar niteliği taşıması gerekir [2023/4063E-2024/153K]

Konkordato talebi için hazırlanacak dava dilekçesi, İİK'nın 285 ve 286. maddelerinde belirtilen şartları eksiksiz olarak içermelidir. Dilekçenin başarılı olması için borçlunun mali durumunun gerçekçi şekilde ortaya konulması, konkordato ön projesinin uygulanabilir nitelikte hazırlanması ve gerekli belgelerin eksiksiz olarak sunulması kritik önem taşımaktadır. Ayrıca, Yargıtay içtihatlarında vurgulanan tasdik şartlarının dikkate alınması ve projenin borçlunun kaynakları ile orantılı olması hususlarına özel dikkat gösterilmelidir.

9. Uygulamaya Yönelik Öneriler

Ön Proje Gerçekçiliği

Piyasa referanslı gelir projeksiyonları; "varsayımsal kârlılık" yerine mevcut siparişsözleşme listesi.

Karşılaştırma Tablosu

İflas payının borçlu aktifl üzerinden "satış" iskontolarıyla hesaplanması, mahkemede ikna edici görünür.

Komiser ile Proaktif İletişim

Ara bilançoları aylık güncelleyin; flnansal sapmaları erkenden raporlayın.

Rehinli Alacaklı Stratejisi

Satış yasağının istisnalarını (İİK 295/2 – 297/2) öngörerek proje senaryoları hazırlayın.

Süre Yönetimi

2024 değişiklikleri sonrasında temyiz süresinin 14 gün olduğunu alacaklıborçluya açıkça bildirin; geçici mühlet uzatma talebini en az 15 gün önce yapın.

10. Sonuç

Konkordato, borçlunun mali yeniden yapılandırmasını yargı gözetiminde gerçekleştiren dinamik bir kurumdur. Başarılı bir dilekçe:

Eksiksiz belge seti + güncel ve denetlenmiş flnansallar,

İflas senaryosuna göre ölçülebilir alacaklı avantajı,

Kaynak–ödemeler orantısı net kanıtlanmış ödeme planı,

Yargıtay içtihatlarında vurgulanan "infaz kabiliyeti" kriterlerine titiz uyum,esaslarına sadık kalmalıdır.

2025 verileri, başvuruların niceliksel artışını; Yargıtay 6. HD kararları ise niteliksel eleştiri çıtasını yükseltmektedir. Dolayısıyla, günü kurtaran projeler yerine gerçekçi, kaynak temelli ve sürdürülebilir konkordato taslakları hazırlamak, hem borçlu hem alacaklılar için en rasyonel strateji olacaktır.

YARGITAY KARARI

6. Hukuk Dairesi 10.04.2023T. 2023/1319E. 2023/1351K.

Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 23. Hukuk Dairesi

SAYISI: 2023/103 E., 2023/199 K.

KONKORDATO İSTEYEN: ... vekili Avukat ...

ALACAKLILAR: 1-Vakıflar Bankası T.A.O. vekili Avukat ... 2-... vekili Avukat ... 3-Türkiye İş Bankası A.Ş. vekili Avukat ... 4- ... Orta And. Mot. Araç. Tic. Ve San. A.Ş. vekili Avukat ...

DAVA TARİHİ: 04.08.2021

HÜKÜM/KARAR: Esastan Red

İLK DERECE MAHKEMESİ: Ankara 2. Asliye Ticaret Mahkemesi

SAYISI: 2021/503 E., 2022/816 K.

Hasımsız olarak konkordato davasından dolayı yapılan yargılama sonunda, İlk Derece Mahkemesince davanın kabulüne karar verilmiştir.

Kararın bir kısım alacaklılar tarafından istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince başvurunun esastan reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı bir kısım alacaklılar tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkili şirketin inşaat, hafriyat ve akaryakıt ticareti alanlarında faaliyet gösterdiğini, zaman içinde ekonomik durumlarının bozulduğunu, sunulan konkordato projesi kapsamında borçlarını ödeyeceğini ileri sürerek konkordatonun tasdikine karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Müdahil alacaklı vekilleri sundukları müdahale dilekçeleri ile davaya müdahil olmuşlardır.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile davacılara ait konkordato projesine ilişkin İcra ve İflas Kanununun 302 nci maddesinin birinci fıkrasında aranan oy çoğunluğunun sağlandığı, konkordato projesinin başarıya ulaşma ihtimali bulunduğu, konkordato projesinin tasdik şartlarını taşıdığı gerekçesi ile konkordatonun tasdikine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içerisinde alacaklılar Türkiye İş Bankası vekili, HalkBank A.Ş., VakıfbankA.Ş, ... A.Ş. istinaf başvurusunda bulunmuştur.

Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin 02.02.2023 tarihli ve 2023/103 Esas, 2023/199 Karar sayılı kararı ile usulüne uygun ilan yapılmadığından bahisle bir kısım alacaklıların istinaf haklarının bulunduğunun kabulü ile tasdik kararının usul ve yasaya uygun olduğu gerekçesiyle alacaklıların istinaf başvurularının esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde bir kısım alacaklılar temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Alacaklı T. Halk Bankası A.Ş. temyiz dilekçesinde; davacının konkordato talebinin

kötüniyetli olduğunu, bilançoda şüpheli alacak karşılığı ayrılmadığını, davacının mevcut iş sözleşmelerinin makine kiralama veya nakliye işlerinden oluştuğunu, mevcut kârlılığı ile borçlarını ödemesinin mümkün görünmediğini ileri sürmüştür.

Alacaklı ... Orta And. Mot. Araç. Tic. ve San. A.Ş. vekili temyiz dilekçesinde; projenin öngörülemeyen ve soyut veriler ile hazırlandığını, komiser heyetinden alınan raporların tamamının ihtimaller üzerine yapılan hesaplamalarla düzenlendiğini, projenin kabulü için kanunda öngörülen çoğunluğun sağlanmadığını ileri sürmüştür.

3. Alacaklı T. İş Bankası A.Ş. vekili temyiz dilekçesinde; projenin alacaklıların alacaklarına kavuşmasını engelleyecek nitelikte olduğunu, gerçekçi olmadığını ileri sürmüştür.

4. Alacaklı T. Vakıflar Bankası T.A.O vekili temyiz dilekçesinde; konkordato projesinin uygulanılabilir nitelikte olmadığını, flrmanın borca batıklık oranının yüksek olması nedeniyle ticari faaliyetini yürüterek, ilave flnansal kaynak yaratmadan mevcut borçlarının üstesinden gelmesinin mümkün olmadığını, flrmanın konkordato talebinde ayrıntılı ve gerçekçi bir yaklaşımda bulunmadığını, icra takiplerinden kurtulma amacı güttüğünü ileri sürmüştür.

C. Gerekçe

Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Dava, konkordatonun tasdiki istemine ilişkindir.

İlgili Hukuk

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 369. maddesinin birinci fıkrası ile 370 ve 371. maddeleri, İcra ve İflas Kanununun İİK'nın 286 vd.

Değerlendirme

1.İcra ve İflas Kanununun 285. maddesi ve devamında, borçlarını, vadesi geldiği hâlde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlu, vade verilmek veya tenzilat yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflâstan kurtulmak için konkordato talep edebileceği hükmü yer almıştır. Bu hüküm doğrultusunda amaç, borçlarını ödeyip faaliyetlerini devam ettirmek isteyen dürüst borçluyu koruyarak mali durumunun iyileşmesini sağlamak ve alacaklılara borçlunun muhtemel bir iflasına nazaran, daha fazla ölçüde alacaklarına kavuşma olanağı yaratmaktır. Ancak bu hüküm kaleme alınırken kanun koyucu bilinçli olarak konkordatonun tasdikini bazı şartlara bağlamış ve mahkemeye bu şartların varlığını re'sen değerlendirme görevi yüklemiştir.

Konkordato projesinin tasdiki için evvela projenin kanunun aradığı nisapla alacaklılar tarafından kabul edilmiş olması gerekmektedir. Bunun yanı sıra davacı borçlu tarafından teklif edilen tutarın kaynaklarıyla orantılı olması ve olası bir iflas halinde alacaklıların eline geçecek tutarın konkordato projesinde vaat edilen tutardan az olması yani konkordatonun alacaklılar için iflasa nazaran daha avantajlı olması gerekir. Bu şartlarla birlikte tasdik harcının yatırılması, imtiyazlı alacakların ve mühlet içi borçların da ödenmesi veya teminata bağlanması diğer şartlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

3. İİK'nın 305. maddesinde aranan konkordatonun tasdiki şartları kamu düzenine ilişkin olup, mahkeme bunların varlığını re'sen araştırır. Gerekli koşulların bulunmadığını tespit ederse, talebin reddine karar verir. Kararın gerekçesinde, şartlardan hangisinin ya da hangilerinin mevcut olmadığını dayanaklarıyla açıklaması gerekir. Konkordatonun feshi sebeplerinden birinin tasdik aşamasında tespit edilmesi durumunda da tasdik talebi reddedilir. Bahsi geçen maddede sayılan tasdik şartlarından bir tanesi de, konkordato projesinde teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması şartıdır.

4. Somut olayda; hakkında projenin tasdiki kararı verilen davacı şirketin varlıklarının borçlarını karşılama oranı %142 olup borca batık durumda değildir. Tasdik edilen proje ile davacı şirketin ek faiz vermeksizin anapara borçlarını faizsiz konkordato tasdik tarihinden 3 ay sonra başlamak üzere 48 aylık vade içerisinde ödemesine karar verilmiştir. Mahkemece tasdikine karar verilen proje, ibraz edilen komiser heyeti raporları dikkate alındığında, şirket borçları, aktiflnin değerine göre düşük seviyede kalmış ve ödemeler uzun vadeye yayılmıştır. Bu durumda teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması şartının gerçekleştiğinin kabulü mümkün değildir. Zira kanun koyucunun konkordato kurumuyla amaçladığı husus gerçek ve tüzel kişiler lehine bir nevi ucuz kredi temini yolu değildir.

Öte yandan kabule göre de; mahkemece tasdik edilen konkordato projesinin ödeme planı ve taksitlerinin niceliği itibariyle karmaşık olması konkordatonun genel ilkelerine İİK 306/1 maddesine aykırı olduğu gibi Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 297. maddesi uyarınca infazı kabil bir karar da değildir. Bu denli karışık bir kararın verilmesi konkordatonun yerine getirilmesi sırasında gerekli gözetimi engellediği gibi mahkemelerce denetime de elverişli değildir.

6.Açıklanan nedenlerle davacı şirketin konkordato talebinin reddi gerekirken, yazılı gerekçelerle projenin tasdiki doğru olmamış, kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir.

KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının ORTADAN KALDIRILMASINA,

İlk Derece Mahkemesi kararının BOZULMASINA,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgililere iadesine,

Dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

Av. Cihan BAYKARA
İstanbul 2 Nolu Baro İcra İflas Konkordato ile
Bankacılık ve Finans Komisyonu Üyesi

ARABULUCULUKTA TARAF İMZALARININ TEMİNİ SORUNU VE İSTİNABE MODELİ

Bu çalışmada, farklı yerlerde bulunan taraflarla yürütülen arabuluculuk süreçlerinde, son tutanak ve anlaşma belgesinin imzalanmasına ilişkin uygulamada karşılaşılan sorunlar ele alınmaktadır. Özellikle dava şartı arabuluculuk bakımından, sürecin imza eksikliği nedeniyle geçersiz hâle gelme riski, arabulucular açısından ciddi tereddütler doğurmaktadır.

Çalışmada; imza temini konusundaki hukuki boşluğun, uygulamada geliştirilen çeşitli çözüm yollarıyla doldurulma çabaları tartışılmakta; uzlaştırma kurumundaki istinabe uygulamasının arabuluculuğa uyarlanarak arabuluculuk bürolarının fiilen "imza noktası" olarak kullanılmasının, mevcut mevzuat çerçevesinde **uygulanabilir ve hukuki güvenliği artıran bir çözüm modeli** olduğu değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Arabuluculuk, son tutanak, anlaşma belgesi, imza, istinabe, uzlaştırma, arabuluculuk bürosu.

Hukuk yargılamasının yükünü azaltma amacıyla hayata geçirilen arabuluculuk kurumu, kısa sürede yargısal sistemin vazgeçilmez unsurlarından biri hâline gelmiştir. Arabuluculuk süreci sonunda düzenlenen anlaşma belgesinin, kanunda öngörülen şartların sağlanması hâlinde ilam niteliğinde belge sayılması, kurumun uygulamadaki önemini daha da artırmaktadır.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği'ne göre, arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşılıp anlaşılmadığı "son tutanak" ile belgelendirilmektedir. (1) Yönetmelikte, son tutanağın arabulucu, taraflar, kanuni temsilcileri veya avukatlarınca imzalanacağı düzenlenmiştir. Ancak, tarafların farklı yerlerde bulunması durumunda imzaların nasıl temin edileceğine ilişkin açık bir usule yer verilmemiştir.

Benzer şekilde, 6325 sayılı Kanunun 18. maddesinde de, arabuluculuk süreci sonunda düzenlenen "anlaşma belgesi"nin taraflar ile arabulucu tarafından imzalanması gerektiği belirtilmiş; ancak imza sürecinin usulüne ilişkin bir düzenleme yapılmamıştır. (2) Oysa imza, gerek anlaşma belgesinin icra edilebilirliği gerekse dava şartının sağlıklı biçimde yerine getirilmesi bakımından vazgeçilmez bir geçerlilik unsurudur.

Bu çerçevede, anlaşmayla sonuçlanan arabuluculuk süreci sonunda düzenlenen son tutanak ve anlaşma belgesinin, arabulucu ve taraflar (varsa vekilleri) tarafından imzalanması, anlaşmanın hukuki sonuç doğurabilmesi bakımından olmazsa olmaz bir geçerlilik şartıdır. Tarafların farklı yargı çevrelerinde veya yurt dışında bulunmaları hâlinde ise imzaların usulüne uygun biçimde temini ve imzanın sıhhati ciddi bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum, hem anlaşma belgesinin icra edilebilirliği hem de dava şartının sağlıklı biçimde yerine getirilmesi bakımından uygulamada önemli tereddütlere ve zaman zaman yeni davaların açılmasına yol açma riski taşımaktadır.

Mevzuatta açık bir düzenlemenin bulunmaması nedeniyle ortaya çıkan bu boşluk, uygulamada çeşitli yöntemlerle doldurulmaya çalışılmakta; ancak bu yöntemlerin hukuki güvenliği ve geçerliliği önemli bir soru işareti olmaya devam etmektedir.

UYGULAMADAN ÇÖZÜM ÖRNEKLERİ

Tarafların güvenli elektronik imzaya sahip olduğu durumlarda imza sorunu kolaylıkla çözülebilmektedir. Ancak asıl sorun, elektronik imzası bulunmayan ve ıslak imzası gereken taraf/ların bulunduğu hallerde ortaya çıkmaktadır. Bu boşluğu doldurmak için uygulamanın risk alarak geliştirdiği yöntemler şöyle özetlenebilir:

- Belgelerin kargo yoluyla gönderilerek imzalanıp geri gönderilmesinin istenmesi; belgenin geri gelmemesi, gizlilik ilkesinin ihlali ve imzanın sıhhati açısından riskler barındırmaktadır.

- Arabulucunun bizzat tarafın bulunduğu yere giderek imza alması; dava şartı arabuluculukta masraf talep edilememesi nedeniyle pratikte pek mümkün olmamaktadır.

- Belgelerin, farklı şehirlerde bulunan arabuluculuk merkezlerine veya başka arabuluculara gönderilerek imzaların bu kişiler aracılığıyla alınmasının sağlanması; her zaman ve her yerde uygulanabilir ve sürdürülebilir bir yöntem değildir.

- İmza hizmeti veren kargo şirketlerinden yararlanılması; hem masraflı hem de hizmet ağı sınırlı olup gizliliğin ihlali tartışmalarını beraberinde getirmektedir.

Bu yöntemlerin hiçbiri, mevzuat tarafından açıkça düzenlenmiş ve güvence altına alınmış çözümler değildir.

ARABULUCULUKTA BOŞ BIRAKILAN, UZLAŞTIRMACILIKTA DOLDURULAN ÇÖZÜM: İSTİNABE

Arabuluculuk mevzuatında imzanın teminine ilişkin açık bir düzenleme bulunmamakla birlikte, arabuluculuğa benzer bir kurum olan uzlaştırmacılıkta bu sorun istinabe yoluyla çözüme kavuşturulmuştur. (3)

Ceza Muhakemesinde Uzlaştırma Yönetmeliği'nin 29/4. maddesinde, uzlaşma teklif formunun istinabe suretiyle imzalatılabileceği; 31/6. maddesinde ise uzlaştırma raporunun, tarafın bulunduğu yer Cumhuriyet başsavcılığı istinabe bürosu aracılığıyla imzalatılabileceği açıkça düzenlenmiştir. Bu sistem, uygulamada sorunsuz şekilde işlemektedir.

Uzlaştırmada hukuken var olan ve flilen başarıyla uygulanan bu modelin, arabuluculuğa da uyarlanması mümkündür. Tarafların farklı yargı çevrelerinde bulunması hâlinde ıslak imzaların, bulundukları yerdeki arabuluculuk bürolarında veya arabuluculuk merkezlerinde alınması; bu imkânların bulunmadığı yerlerde ise ilgili Cumhuriyet başsavcılığı bünyesindeki arabuluculuk/uzlaştırma birimleri veya yurt dışı için konsolosluklar aracılığıyla temin edilmesi mümkündür. Bunun için mevzuatta yapılacak küçük ve teknik bir düzenlemenin yeterli olacağı değerlendirilmektedir.

Özetle, arabuluculukta imza sorunu yeni kurumlar oluşturularak değil; mevcut arabuluculuk bürolarının yetkilendirilmesiyle çözülebilir. Değerlendirmemize göre bu yöntem, imzanın hukuki güvenliğini artıracak ve imza teminine ilişkin istifhamları ortadan kaldıracaktır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Arabuluculuk uygulamasında yaşanan imza teminine ilişkin sorunlar, esasen küçük ve teknik bir mevzuat düzenlemesiyle çözülebilecek niteliktedir. 12. Yargı Paketi ile birlikte alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının güçlendirilmesi hedeflenirken, bu tür uygulama kaynaklı aksaklıkların da göz önünde bulundurulması ve arabuluculuk mevzuatında tamamlayıcı düzenlemelere yer verilmesi, sistemin bütünlüğü açısından önem taşımaktadır.

Avukat / Arabulucu Cihan BAYKARA
İstanbul 2 Nolu Baro İcra İflas Konkordato ile
Bankacılık ve Finans Komisyonu Üyesi

DİPNOTLAR

1 Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği, m. 20.

2 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu, m. 18.

3 Ceza Muhakemesinde Uzlaştırma Yönetmeliği, m. 29/4 ve 31/6.

KAYNAKÇA

- Ceza Muhakemesinde Uzlaştırma Yönetmeliği. (2017). *Resmî Gazete* (Sayı: 30145).

- Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu. (2012). *Resmî Gazete* (Sayı: 28331).

- Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği. (2013). *Resmî Gazete* (Sayı: 28540).

Av. Zeynep Bilge ESEN
İstanbul 2 Nolu Baro İcra İflas Konkordato ile
Bankacılık ve Finans Komisyonu Üyesi

KRİPTO VARLIKLARIN İCRA-İFLAS HUKUKUNDA MALVARLIĞI NİTELİĞİ VE HACZİ

Dijital varlıkların küresel flnansal sistem içindeki ağırlığının artması, icra ve iflas hukukunun klasik malvarlığı teorisi bakımından yapısal bir sınamayı beraberinde getirmektedir. Blokzincir temelli dağıtık kayıt teknolojileri, mülkiyet ve tasarruf yetkisinin merkezi bir sicil veya aracı kurum üzerinden değil kriptograflk anahtar hâkimiyeti üzerinden kurulduğu bir varlık mimarisi ortaya koymaktadır. Bu teknik altyapı, eşya hukuku ile borçlar hukukuna dayalı geleneksel malvarlığı kategorilerinin dijital varlıklar bakımından yeterli olup olmadığı sorusunu gündeme taşımaktadır. Türk hukukunda malvarlığı kavramı ekonomik değere sahip ve hukuken korunabilir nitelikteki tüm hak ve değerleri kapsayan geniş bir çerçeveye sahiptir. Bununla birlikte cebri icra rejimi bakımından belirleyici olan husus yalnızca ekonomik değer değil, aynı zamanda bu değerin tasarruf edilebilir ve paraya çevrilebilir nitelikte olmasıdır. Kripto varlıkların maddi bir varlığa dayanmaması, merkezi bir ihraç otoritesine bağlı olmaması ve tasarruf yetkisinin özel anahtar kontrolü ile sağlanması, bu varlıkların klasik anlamda zilyetlik veya alacak hakkı kategorilerine doğrudan yerleştirilmesini güçleştirmektedir. Bu durum, kripto varlıkların haczedilebilir malvarlığı unsuru olarak kabul edilip edilemeyeceği sorusunu yalnızca teorik değil aynı zamanda pratik bir sorun hâline getirmektedir. Ödeme aracı olarak kullanımına ilişkin düzenleyici sınırlamalar mevcut olmakla birlikte kripto varlıkların yatırım, değer saklama ve teminat işlevi görmesi ticari hayat bakımından flili bir gerçekliktir. Özellikle sermaye şirketlerinin bilançolarında kripto varlık bulundurması veya bu varlıkları teminat ilişkilerinde kullanması, konkordato ve iflas süreçlerinde söz konusu değerlerin aktif malvarlığına dahil edilip edilmeyeceği meselesini doğurmaktadır. İcra organlarının karşılaştığı temel güçlük ise blokzincir sistematiğinde tasarruf yetkisinin teknik kontrol üzerinden kurulmuş olması nedeniyle cebri icra mekanizmasının bu varlıklar üzerinde nasıl flilen işletileceğinin belirsizliğidir. Bu çalışma, kripto varlıkların Türk icra ve iflas hukuku bakımından malvarlığı niteliğini ve haciz kabiliyetini sistematik bir çerçevede incelemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda merkezi kripto varlık hizmet sağlayıcılarında tutulan dijital varlıklar ile özel anahtar üzerinden kontrol edilen soğuk cüzdan yapıları ayrı ayrı değerlendirilmekte, yurt dışı platformlarda bulunan varlıklar bakımından yetki ve uygulanacak hukuk sorunları ele alınmaktadır. Ayrıca iflas ve konkordato süreçlerinde değerleme, muhafaza ve tasflye rejimi ile alacaklılar arasındaki denge ilkesi bakımından ortaya çıkan normatif boşluklar analiz edilmekte ve mevcut mevzuatın dijital varlık ekosistemi ile uyumlaştırılmasına yönelik düzenleme ihtiyacı tartışılmaktadır. Dijitalleşen flnansal altyapı karşısında icra ve iflas hukukunun statik kalması mümkün değildir. Esas mesele kripto varlıkların ekonomik hayattaki varlığı değil, bu varlıkların hukuk düzeni içerisinde hangi kavramsal kategoriye yerleştirileceği ve cebri icra rejimine hangi usullerle entegre edileceğidir.

Kripto Varlıkların Hukuki Niteliği ve Haczi

Türk hukukunda malvarlığı kavramı ekonomik değere sahip ve hukuk düzeni tarafından korunabilir nitelikte bulunan tüm hak ve değerleri kapsamaktadır[1]. Bu kapsam maddi eşyaların yanı sıra devredilebilir alacak haklarını ve ekonomik karşılığı bulunan diğer soyut değerleri de içermektedir. Cebri icra hukuku bakımından belirleyici ölçüt, bir değerin ekonomik karşılık taşıması yanında borçlunun tasarruf alanı içinde bulunması ve paraya çevrilebilir nitelikte olmasıdır[2]. Öğretide malvarlığı kavramının geniş yorumlanması gerektiği ve ekonomik değere sahip her unsurun kural olarak haczedilebilir olduğu kabul edilmektedir[3]. Blokzincir temelli dijital varlık yapısı, mülkiyet ve tasarruf yetkisinin merkezi bir sicile değil dağıtık kayıt altyapısına ve kriptograflk anahtar kontrolüne dayandığı bir sistem ortaya koymaktadır. Bu sistemde varlık üzerindeki flili hakimiyet özel anahtarın kontrolüne bağlı bulunmaktadır. Soğuk cüzdan olarak adlandırılan yapı, özel anahtarın çevrim dışı ortamda saklandığı ve internet bağlantısı bulunmayan donanım veya yazılım üzerinde muhafaza edildiği saklama yöntemini ifade etmektedir[4]. Bu kavram ayrı bir varlık türünü değil teknik bir muhafaza biçimini tanımlamaktadır. Kripto varlıkların hukuki niteliği konusunda doktrinde farklı görüşler ileri sürülmektedir. Bir görüş kripto varlıkların eşya hukuku anlamında maddi varlık niteliği taşımadığını, ancak ekonomik değer üretme kapasitesi nedeniyle sui generis bir malvarlığı değeri oluşturduğunu belirtmektedir[5]. Uluslararası literatürde de kripto varlıkların klasik mülkiyet kategorilerine doğrudan yerleştirilemeyeceği, ancak ekonomik fonksiyonları itibarıyla hukuki korumaya konu olması gerektiği ifade edilmektedir[6]. Bu yaklaşım Türk hukuku bakımından da kripto varlıkların malvarlığı unsuru olarak kabul edilebileceğini göstermektedir. Sermaye piyasası alanında yapılan düzenlemeler kripto varlık hizmet sağlayıcılarına saklama ve müşteri varlıklarını ayrıştırma yükümlülüğü getirmektedir. Bu düzenlemeler kripto varlıkların ekonomik değer olarak tanındığını ve hukuk düzeni içinde belirli bir statüye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle kripto varlıkların prensip olarak hacze konu olabileceği kabul edilmektedir. Uygulamada merkezi kripto varlık hizmet sağlayıcıları nezdinde tutulan dijital varlıklar bakımından icra müdürlükleri ilgili platformlara müzekkere yazmakta ve borçluya ait hesapların bloke edilmesini talep etmektedir. Basına yansıyan örneklerde kripto varlık hesaplarına haciz konulduğu ve platformlar tarafından hesapların dondurulduğu görülmektedir[7]. Bu yöntem banka mevduatının haczine benzer bir işleyiş göstermektedir.

Hesabın bloke edilmesi borçlunun tasarruf yetkisini flilen ortadan kaldırmakta ve muhafaza işlevi görmektedir. Haciz sonrasında satış aşamasında kripto varlıkların Türk lirasına çevrilerek icra dosyasına aktarılması gerekmektedir. Bu yöntemin uygulanmasının nedeni icra dairesinin kripto varlıkları teknik olarak saklama kapasitesinin bulunmamasıdır. Ancak kripto varlık piyasalarının yüksek volatilite göstermesi nedeniyle satış zamanlaması alacağın reel değeri üzerinde doğrudan etkili olmaktadır[8]. Bu nedenle satış işleminin gecikmeksizin gerçekleştirilmesi ve değer tespitinin piyasa verileri esas alınarak yapılması gerekmektedir. Soğuk cüzdanda tutulan kripto varlıklar bakımından haciz işlemi teknik erişim imkânı bulunmadığından farklı bir görünüm arz etmektedir. Özel anahtarın borçlu tarafından paylaşılmaması hâlinde varlığa doğrudan müdahale gerçekleştirilememektedir. Uluslararası uygulamada da kişisel cüzdanlarda tutulan kripto varlıkların cebri icra bakımından ciddi güçlükler doğurduğu ifade edilmektedir[9]. Bu nedenle çözüm olarak borçlunun mal beyanı yükümlülüğünün güçlendirilmesi ve kripto varlık hizmet sağlayıcıları ile bilgi paylaşım mekanizmalarının geliştirilmesi önerilmektedir. Yurt dışı platformlarda tutulan kripto varlıklar bakımından ise milletlerarası yetki ve uygulanacak hukuk sorunları ortaya çıkmaktadır[10]. Varlığın flziksel bir konuma bağlı olmaması klasik yer bakımından yetki kurallarının uygulanmasını zorlaştırmaktadır. Bu durumda uluslararası adli yardımlaşma mekanizmaları devreye girmektedir. Ancak bu sürecin uzaması volatil piyasa koşullarında alacağın değerini önemli ölçüde etkileyebilmektedir. Kripto varlıkların malvarlığı unsuru olarak kabul edilmesi dogmatik açıdan

1 Türk Medeni Kanunu No 4721.
2 İcra ve İflas Kanunu No 2004
3 Baki Kuru, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı (Adalet Yayınevi Nisan 2013).
4 European Central Bank, *Virtual Currency Schemes* (ECB 2012).
5 Jakub Wyczik, 'The Property Law of Crypto Tokens' (2023) arXiv:2311.01461.
6 UK Jurisdiction Taskforce, *Legal Statement on Cryptoassets and Smart Contracts* (Kasım 2019).
7 Mustafa Hatipoğlu ve Filiz Kınık Öz, 'Kripto para hesaplarına haciz uygulanmaya başlandı' (Anadolu Ajansı, 17 Mayıs 2021, güncelleme 18 Mayıs 2021) erişim tarihi 18 Şubat 2026.
8 Bank for International Settlements, *Annual Economic Report 2022* (BIS 2022).
9 Financial Stability Board, Regulation, Supervision and Oversight of Crypto-Asset Activities and Markets (FSB 2022) erişim tarihi 19 Şubat 2026
10 Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun No 5718.

mümkün görünmektedir. Bununla birlikte blokzincir sistematiğinde tasarruf yetkisinin teknik kontrol üzerinden kurulmuş olması, cebri icra hukukunun klasik araçlarının sınırlarını ortaya koymaktadır. Bu nedenle kripto varlıkların haczi bakımından açık usul kurallarının geliştirilmesi, lisanslı saklayıcılar üzerinden etkin bildirim mekanizmalarının kurulması ve değerleme yöntemlerinin piyasa volatilitesini dikkate alacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

İflas ve Konkordato Sürecinde Kripto Varlıklar

İflas hukukunda borçlunun haczi kabil tüm malvarlığı unsurlarının iflas masasına dahil edilmesi gerekmektedir[11]. Kripto varlıkların ekonomik değer taşıyan ve devredilebilir nitelikte dijital unsurlar olduğu kabul edildiğinde, bu varlıkların da iflas aktiflne dahil edilmesi gerekmektedir. Ancak blokzincir mimarisinde tasarruf yetkisi özel anahtar kontrolüne dayandığından, masaya dahil edilme süreci klasik malvarlığı unsurlarından teknik olarak farklılaşmaktadır. Merkezi kripto varlık hizmet sağlayıcıları nezdinde tutulan varlıklar bakımından öncelikle hukuki ilişkinin niteliği belirlenmektedir. Saklama sözleşmesinin emanet benzeri bir ilişki mi yoksa borçlandırıcı bir alacak ilişkisi mi oluşturduğu değerlendirilmekte ve müşteri varlıklarının şirket malvarlığından ayrıştırılıp ayrıştırılmadığı incelenmektedir. Custodial modelde platform teknik kontrolü elinde bulundurmakta ve müşteri varlıkları üzerinde flili tasarruf yetkisini kullanabilmektedir. Omnibus modelde ise müşteri varlıkları toplu cüzdanlarda saklanmakta ve bireysel ayrım yalnızca muhasebe kayıtları üzerinden izlenmektedir. Platformun iflası halinde bu ayrım belirleyici olmaktadır.

FTX iflas süreci, müşteri varlıklarının şirket varlıklarıyla karıştırılması halinde ortaya çıkabilecek hukuki karmaşayı somut biçimde göstermektedir[12]. Müşteri varlıklarının ayrıştırılmamış olması, bu varlıkların iflas masasına dahil edilip edilmeyeceği tartışmasını doğurmaktadır. Eğer müşteri varlıkları emanet niteliğinde kabul edilirse masa dışı kalması gerekmektedir. Aksi halde genel alacaklılar arasında paylaştırılması gündeme gelmektedir. Bu durum saklama sözleşmesinin hukuki niteliğinin iflas hukukunda belirleyici olduğunu göstermektedir. İflas masasına dahil edilen kripto varlıkların muhafazası güvenlik riski içermektedir. Dijital varlıkların özel anahtarının kaybı veya üçüncü kişilerce ele geçirilmesi halinde geri dönüş imkânı bulunmamaktadır. Bu nedenle iflas idaresinin doğrudan saklama yapması teknik olarak riskli görülmektedir. Uluslararası uygulamada iflas idareleri lisanslı saklayıcı kuruluşlarla sözleşme yapmakta ve varlıkları çoklu imza yapıları ile koruma altına almaktadır[13]. Bu yöntem masa aktiflnin güvenliğini sağlamayı amaçlamaktadır. Bireysel cüzdanlarda tutulan kripto varlıklar bakımından iflas idaresinin teknik erişimi bulunmamaktadır. Borçlunun özel anahtarı açıklamaması halinde varlık flilen tasflye edilememektedir. Bu durum iflas masasının eksik oluşmasına neden olabilmektedir. Bazı yabancı iflas dosyalarında mahkemeler borçlunun dijital varlıklarını açıklamasını zorunlu kılmakta ve aksi halde yaptırım uygulamaktadır[14]. Bu uygulama dijital varlıkların da klasik malvarlığı unsurları gibi beyana tabi olduğunu göstermektedir.

Değerleme meselesi de kripto varlıklar bakımından yapısal bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. İflas açılış tarihi ile tasflye tarihi arasında piyasa değeri önemli ölçüde değişebilmektedir. FTX dosyasında kripto varlık flyatlarındaki dalgalanma nedeniyle geri ödeme planlarının güncellendiği görülmektedir[15]. Bu durum değerleme tarihinin belirlenmesini teknik bir tercih olmaktan çıkararak alacaklıların tatmin oranını etkileyen hukuki bir mesele haline getirmektedir. Açılış tarihi esas alındığında teorik değer ile flili satış değeri arasında fark oluşabilmektedir. Satış tarihi esas alındığında ise volatilite riski masa aktiflne yansımaktadır. Tasflye stratejisi de teknik planlama gerektirmektedir. Büyük hacimli kripto varlıkların ani satışının piyasada flyat düşüşüne yol açtığı gözlemlenmektedir[16]. Bu nedenle iflas idareleri varlıkları belirli periyotlarla piyasaya sürmekte ve kademeli likidasyon yöntemi uygulamaktadır. Bu yöntem piyasa istikrarını korumayı ve alacaklıların zararını sınırlamayı hedeflemektedir. Ancak kademeli satış sürecinde flyat dalgalanması devam etmektedir. Kripto varlıkların teminat olarak kullanılması halinde öncelik hakkının belirlenmesi

11 İcra ve İflas Kanunu No 2004.
12 Dietrich Knauth, 'Bankrupt crypto exchange FTX has recovered $7.3 billion in assets' (Reuters, 12 Nisan 2023).
13 'FTX account holders will get their money back after bankruptcy' (Financial Times, 7 Mayıs 2024) erişim tarihi 20 Şubat 2026.
14 'FTX customers want identities redacted from bankruptcy fllings' (Wall Street Journal, 29 Aralık 2022) erişim tarihi 20 Şubat 2026.
15 'FTX Estate Begins to Repay Bankrupt Exchange Creditors in Cash' (Bloomberg, 18 Şubat 2025) erişim 20 Şubat 2026.
16 'Over $200M in Crypto Futures Bets Liquidated as Bitcoin Slumped' (CoinDesk, 21 Kasım 2023) erişim 19 Şubat 2026.

ayrıca değerlendirilmelidir. Geleneksel taşınır rehni sisteminde zilyetlik veya sicil kaydı belirleyici olmaktadır. Blokzincir temelli varlıklarda ise tasarruf yetkisi teknik kontrol üzerinden kurulmaktadır. Bu nedenle teminatın üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilirliği sözleşmesel hükümler ve teknik kontrol yapısına bağlı kalmaktadır[17]. Sicile dayalı bir kamuya açıklık mekanizmasının bulunmaması, sıra cetvelinin oluşturulmasında belirsizlik yaratmaktadır. Konkordato sürecinde kripto varlıklar borçlunun aktif kalemleri arasında yer almakta ve ödeme kapasitesinin hesaplanmasında dikkate alınmaktadır. Ancak volatilite nedeniyle bilanço değerleri kısa sürede değişebilmektedir. Komiser tarafından yapılan analizde kripto varlıkların likidite süresi, piyasa derinliği, saklama modeli ve satış yöntemi birlikte değerlendirilmelidir. Aksi halde ödeme planı spekülatif varsayımlar üzerine kurulmaktadır. Kripto varlıkların iflas ve konkordato süreçlerine entegrasyonu saklama modelinin hukuki niteliği, müşteri varlıklarının ayrıştırılması, özel anahtar kontrolü, değerleme tarihi, tasflye yöntemi ve teminat önceliği bakımından özel düzenleme ihtiyacını ortaya koymaktadır. Mevcut iflas sistemi dijital varlıkların teknik özelliklerini tam olarak karşılamamaktadır.

Uluslararası Ticaret ve Finansman Boyutu

Kripto varlıkların uluslararası ticaret flnansmanında teminat aracı olarak kullanımı, klasik ayni teminat teorisinin sınırlarını zorlamaktadır. Özellikle yüksek meblağlı ve sınır ötesi kredi ilişkilerinde teminatın öncelik sırası, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilirliği ve icra kabiliyeti belirleyici olmaktadır. Kripto varlık teminatı söz konusu olduğunda ise bu üç unsur aynı anda tartışmalı hale gelmektedir. İngiliz Yüksek Mahkemesi AA v Persons Unknown kararında kripto varlıkların property niteliği taşıyabileceğini kabul etmektedir[18]. Mahkeme, kripto varlıkların hukuken korunabilir bir menfaat oluşturduğunu ve bunlar üzerinde ihtiyati tedbir uygulanabileceğini belirtmektedir. Bu karar, dijital varlıkların teminat konusu yapılabileceği yönündeki yaklaşımı güçlendirmektedir. Ancak karar, kripto varlıkların coğrafl konumunun belirlenmesi ve ayni hak rejimine tabiiyetinin hangi hukuk düzenine göre değerlendirileceği sorununu çözmemektedir. Bu durum uluslararası kredi sözleşmelerinde icra aşamasında yetki ve uygulanacak hukuk tartışmasına yol açmaktadır. New Zealand Yüksek Mahkemesi Ruscoe v Cryptopia kararında kripto varlıkların trust konusu olabileceğini kabul etmektedir[19]. Mahkeme, müşteri varlıklarının şirket malvarlığından ayrıştırılması gerektiğini belirtmektedir. Bu yaklaşım, iflas ve tasflye süreçlerinde dijital varlıkların alacaklılar arasındaki denge bakımından özel bir konumda değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Uluslararası flnansman bakımından bu içtihat, saklama ve ayrıştırma yükümlülüğünün teminat yapısında merkezi rol oynadığını ortaya koymaktadır. ABD'de Celsius ve FTX süreçlerinde mahkemeler müşteri varlıklarının sözleşmesel statüsünü incelemekte ve saklama modeline göre farklı sonuçlara ulaşmaktadır[20]. Bu kararlar, dijital varlıkların platform nezdindeki hukuki statüsünün teminatın icrası bakımından belirleyici olduğunu göstermektedir. Finansman sözleşmelerinde saklama yapısının açık biçimde düzenlenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde teminatın iflas masasına dahil edilme riski ortaya çıkmaktadır. Uluslararası ticaret bağlamında teminatın en önemli unsurlarından biri öngörülebilirliktir. Kripto varlıkların yerinin belirlenememesi, lex rei sitae ilkesinin uygulanmasını güçleştirmektedir. Milletlerarası özel hukukta taşınır mallara ilişkin ayni hakların bulunduğu yer hukukuna tabi olduğu kabul edilmektedir. Dijital varlıkların somut bir konuma bağlı olmaması bu yaklaşımın yeniden yorumlanmasını gerektirmektedir[21]. Bu belirsizlik, çok taraflı sendikasyon kredilerinde teminatın öncelik sırasını belirsiz hale getirmektedir.

Deniz ticareti flnansmanı bu tartışmanın en somut uygulama alanlarından birini oluşturmaktadır. Gemi flnansmanı ve navlun temliki işlemleri genellikle İngiliz hukuku ve Londra tahkimi çerçevesinde yapılandırılmaktadır. Elektronik konşimento sistemlerinin ve dijital yük belgelerinin yaygınlaşması ile birlikte taşıma hukukuna konu hakların dijital temsili gündeme gelmektedir. UNCITRAL Elektronik Devredilebilir Kayıtlar Model Kanunu elektronik belgelerin devredilebilirliğini ve mülkiyet fonksiyonunu tanımaktadır[22]. Bu çerçevede dijital konşimento veya tokenize edilmiş navlun

17 UK Jurisdiction Taskforce, *Legal Statement on Cryptoassets and Smart Contracts* (2019).
18 *AA v Persons Unknown* [2019] EWHC 3556 (Comm).
19 *Ruscoe v Cryptopia Ltd (in liquidation)* [2020] NZHC 728.
20 *In re Celsius Network LLC 647 BR 631 (Bankr SDNY 2023).*
21 *In re FTX Trading Ltd* Case No 22-11068 (Bankr D Del)., Tan Shao Wei, 'Transnational Transactions on Cryptoasset Exchanges: A Conflict of Laws Perspective' [2022] Singapore Journal of Legal Studies 384.
22 UNCITRAL, *Model Law on Electronic Transferable Records* (2017).

alacaklarının teminat konusu yapılması teknik olarak mümkün hale gelmektedir. Ancak burada iki katmanlı bir hukuki analiz ortaya çıkmaktadır. Birinci katman taşıma sözleşmesine uygulanacak hukuk ile ilgilidir. İkinci katman ise dijital varlık üzerindeki ayni teminat rejimine ilişkindir. Bu iki hukuk düzeninin farklı olması halinde teminatın icrası karmaşık hale gelmektedir. Özellikle LNG taşımacılığı ve spot navlun sözleşmeleri gibi yüksek değerli işlemlerde teminatın süratli ve kesin biçimde icra edilebilir olması gerekmektedir. Kripto varlık teminatı söz konusu olduğunda ise değer dalgalanması ve düzenleyici farklılık riski ortaya çıkmaktadır. Finansal İstikrar Kurulu kripto varlık piyasalarının sistemik risk potansiyeline dikkat çekmektedir[23]. Avrupa Birliği MiCA düzenlemesi kripto varlık hizmet sağlayıcıları için saklama ve ayrıştırma yükümlülüğü getirmektedir[24]. Bu düzenlemeler uluslararası ticaret flnansmanında kripto teminat kullanımının ancak sıkı bir düzenleyici çerçeve içinde sürdürülebileceğini göstermektedir. Deniz ticaretinde dijitalleşme süreci, akıllı sözleşmeler ve blokzincir tabanlı taşıma platformları üzerinden ilerlemektedir. Bu dönüşüm, navlun tahsilinin ve yük devrinin dijital varlıklar aracılığıyla temsil edilmesini mümkün kılmaktadır. Ancak teminat fonksiyonunun ödeme fonksiyonundan ayrıştırılması gerekmektedir. Aksi halde ödeme sistemine ilişkin düzenlemeler ile teminat hukuku iç içe geçmekte ve düzenleyici belirsizlik ortaya çıkmaktadır. Bu içtihatlar ve düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde kripto varlıkların uluslararası ticaret ve deniz flnansmanında teminat olarak kullanılabilmesi için üç temel koşul ortaya çıkmaktadır. Birinci koşul dijital varlığın mülkiyet konusu olduğunun açık biçimde kabul edilmesidir. İkinci koşul saklama ve ayrıştırma rejiminin teminatın öncelik sırasını koruyacak şekilde yapılandırılmasıdır. Üçüncü koşul ise uygulanacak hukukun ve yetkili merciin sözleşmesel ve ayni boyutları kapsayacak şekilde netleştirilmesidir. Bu üç unsur sağlanmadığı takdirde kripto varlık teminatı hukuki öngörülebilirlik sağlamamaktadır.

Mevzuat Boşlukları ve Reform İhtiyacı

Dijital varlıkların icra ve iflas hukuku bakımından karşılaştığı sorunlar, salt norm eksikliğinden ziyade sistemler arası uyumsuzluktan kaynaklanmaktadır. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu malvarlığı değerlerini klasik tasnif üzerinden düzenlemekte ve teknik altyapıdanbağımsızbirtasarrufrejimivarsaymaktadır[25]. Dijital varlıkların dağıtık kayıt mimarisi içinde temsil edilmesi, bu varsayımı zorlamaktadır. Bununla birlikte mevcut sistem bütünüyle işlevsiz değildir; ancak kavramsal uyarlama gerektirmektedir. İcra hukuku bakımından temel mesele, dijital varlıkların hukuki elverişliliğinin tespitidir. Kanun haczin konusunu geniş biçimde tanımlamaktadır[26]. Bu genişlik, dijital varlıkların da haczedilebilir malvarlığı değeri olarak yorumlanmasına imkân vermektedir. Sorun, haczin teknik icrasına ilişkindir. Merkezi kripto varlık hizmet sağlayıcıları nezdinde tutulan varlıklar bakımından üçüncü kişi konumundaki saklayıcının sorumluluğu, mevcut haciz ihbarnamesi rejimi içinde yorum yoluyla yapılandırılabilmektedir. Bu yaklaşım, norm değişikliği yapılmaksızın dahi belirli ölçüde uygulama zemini sağlamaktadır. Bununla birlikte iflas hukukunda ayrıştırma meselesi daha karmaşık görünmektedir. İflas masasına dahil edilecek malvarlığı unsurları geniş tanımlanmakta, ancak saklama rejimi ile şirket malvarlığı arasındaki sınır açık biçimde düzenlenmemektedir. Yabancı yargı uygulamalarında bu sınırın sözleşmesel düzenleme ve muhasebe ayrıştırması üzerinden çizildiği görülmektedir. Ruscoe v Cryptopia kararında müşteri varlıklarının trust kapsamında değerlendirilmesi bu eğilimi göstermektedir[27]. ABD'de FTX sürecinde sözleşme metinlerinin belirleyici rol oynaması, saklama modelinin hukuki sonuç doğurduğunu ortaya koymaktadır[28]. Türk hukukunda açık düzenleme bulunmamakla birlikte, sözleşme ve muhasebe ayrıştırmasının iflas hukukundaki tasflye ilkeleriyle birlikte yorumlanması mümkündür.

Sermaye piyasası düzenlemeleri ile icra hukuku arasındaki ilişki henüz kurumsal bütünlük kazanmamıştır. Avrupa Birliği MiCA düzenlemesi kripto varlık hizmet sağlayıcılarına müşteri varlıklarını ayrıştırma ve güvenli saklama yükümlülüğü getirmektedir[29]. Türkiye'de SPK tarafından yürütülen düzenleme çalışmaları da benzer bir koruma yaklaşımı geliştirmektedir. Bu düzenlemelerin icra ve iflas hukukuyla kesişim noktası henüz açık değildir.

23 Financial Stability Board, *High-level Recommendations for the Regulation, Supervision and Oversight of Crypto-Asset Activities and Markets: Final Report* (17 July 2023).
24 Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on markets in crypto-assets [2023] OJ L 150/40

25 İcra ve İflas Kanunu No 2004
26 İcra ve İflas Kanunu No 2004, m 85 vd.
27 *Ruscoe v Cryptopia Ltd (in liquidation) [2020] NZHC 728.*
28 *In re FTX Trading Ltd Case No 22-11068 (Bankr D Del).*
29 Regulation (EU) 2023/1114 [2023] OJ L 150/40.

Ancak saklama yükümlülüğünün varlığı, haciz ve iflas aşamasında yorum yoluyla ayrıştırma imkânı yaratmaktadır. Bu durum, normatif boşluk içinde dahi belirli ölçüde koruma sağlayabilecek bir yorum alanı oluşturmaktadır. Teminat rejimi bakımından ise asıl mesele aleniyet ve öncelik sırasıdır. 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu sicil temelli bir sistem kurmaktadır[30]. Dijital varlıkların bu sisteme doğrudan dahil edilmemiş olması, teminatın üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilirliği bakımından belirsizlik yaratmaktadır. Bununla birlikte sözleşmesel rehin ve alacak temliki mekanizmalarının dijital varlıklara uyarlanması mümkündür. Uluslararası flnansman uygulamalarında teminatın sözleşmesel yapı üzerinden korunabildiği görülmektedir. Bu durum, normatif düzenleme eksikliğinin mutlak bir engel oluşturmadığını göstermektedir.

Milletlerarası özel hukuk bakımından bağlama kuralı açık değildir. Öğretide farklı yaklaşımlar ileri sürülmektedir. Bu belirsizlik özellikle sınır ötesi icra ve iflas süreçlerinde uyuşmazlık doğurma potansiyeline sahiptir. Ancak tarafların sözleşme özgürlüğü çerçevesinde uygulanacak hukuku ve yetkili merciyi belirlemesi, riskin önemli ölçüde yönetilebilmesini sağlamaktadır. Bu yaklaşım, normatif düzenleme yapılıncaya kadar uygulamada istikrar yaratabilmektedir. Finansal İstikrar Kurulu kripto varlık piyasalarının sistemik risk barındırdığını belirtmektedir[31]. Bu değerlendirme düzenleyici koordinasyon ihtiyacını göstermektedir. İcra ve iflas hukuku, sermaye piyasası düzenlemeleri ve uluslararası ticaret hukuku arasında kurumsal eşgüdüm sağlanması, dijital varlıkların ekonomik işlevini güvenli biçimde sürdürebilmesini mümkün kılmaktadır. Dijital varlıklar ekonomik sistem içinde kalıcı bir yer edinmektedir. Mevcut mevzuat yapısı bazı alanlarda açık düzenleme gerektirmektedir. Bununla birlikte mevcut normatif çerçeve içinde yorum yoluyla çözüm üretilemeyeceği söylenemez. İcra hukuku geniş malvarlığı kavramına sahiptir. Sözleşmesel yapı, saklama modeli ve muhasebe ayrıştırması birlikte değerlendirildiğinde dijital varlıkların haczi ve tasflyesi bakımından belirli bir koruma alanı oluşturulabilmektedir. Dolayısıyla mesele yalnızca yeni norm ihdas etmek değildir. Mevcut hukuki araçların dijital ekonomik gerçekliğe uyarlanması ve düzenleyici alanlar arasında sistematik bütünlük sağlanması önem taşımaktadır. Bu bütünlük sağlandığı ölçüde dijital varlık piyasasında faaliyet gösteren aktörler bakımından hukuki öngörülebilirlik artmaktadır.

SONUÇ

Dijital varlıklar halihazırda deneysel bir flnansal araç değil, küresel ekonomik mimarinin yerleşik bileşenlerinden biri haline gelmektedir. Bu dönüşüm ise bir çok alanı olduğu gibi icra ve iflas hukukunun temel kavramlarını yeniden şekillendirmektedir. Malvarlığı, tasarruf yetkisi, teminatın aleniyeti ve öncelik sırası gibi klasik yapı taşları, dijital temsile dayalı değer üretim biçimleri karşısında yeni bir yorum düzeyine taşınmaktadır. İcra ve iflas hukuku, tarihsel olarak ekonomik gerçekliğe uyum sağlayarak gelişen bir disiplin olmuştur. Ticari işletmenin hukuki tanınması, kıymetli evrakın sistematikleştirilmesi, kaydi menkul kıymet yapısının kabulü ve elektronik ödeme sistemlerinin hukuki zemine oturtulması bu dönüşümün örnekleridir. Dijital varlıklar da aynı evrimin doğal devamıdır. Hukuk sistemi ekonomik değerin maddi olup olmamasına göre değil, korunabilir bir menfaat üretip üretmediğine göre pozisyon almaktadır. Dijital varlıkların icra edilebilirliği ve iflas tasflyesindeki konumu, yalnızca teknik bir tartışma değildir; flnansal istikrarın ve ticari güvenliğin merkezinde yer almaktadır. Teminatın hukuken korunabilirliği, flnansmana erişim koşullarını doğrudan etkilemektedir. Hukuki belirsizlik, risk primini artırmakta ve ekonomik maliyet üretmektedir. Buna karşılık sistematik yorum ve normlar arası uyum, dijital varlıkların ekonomik işlevini güvenli hale getirmektedir. Mevcut hukuki çerçeve, yüzeysel bir bakışla yetersiz görünse de, derinlemesine analiz edildiğinde geniş bir yorum alanı sunmaktadır. İcra hukuku malvarlığı kavramını daraltıcı biçimde tanımlamamaktadır. Sözleşme serbestisi, saklama modeli, muhasebe ayrıştırması ve teminat hukuku birlikte değerlendirildiğinde dijital varlıkların korunmasına yönelik güçlü bir normatif zemin ortaya çıkmaktadır. Hukukun esnekliği, teknolojik yeniliğin

30 Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu No 6750.
31 Financial Stability Board, *Assessment of Risks to Financial Stability from Crypto-assets* (16 February 2022) erişim 19 Şubat 2026.

önünde bir engel değil, onun güvenli biçimde sisteme dahil edilmesini sağlayan bir mekanizma olarak çalışmaktadır.

Dijital ekonomide faaliyet gösteren şirketler ve yatırımcılar bakımından esas mesele, düzenlemenin var olup olmaması değil, düzenlemelerin birlikte okunup okunmadığıdır. İcra hukuku, sermaye piyasası mevzuatı ve uluslararası ticaret kuralları arasındaki sistematik bağ kurulduğunda, dijital varlıkların haczi, tasflyesi ve teminat fonksiyonu bakımından öngörülebilir bir yapı kurulabilmektedir. Bu yapı, yalnızca norm koyma faaliyetiyle değil, yorum ve doktrinel bütünlükle de şekillenmektedir. Gelecek dönemde dijital malvarlığı kavramının daha belirgin hale gelmesi kaçınılmaz görünmektedir. Bu kavram, maddi eşya ile soyut alacak hakkı arasındaki ikili ayrımı aşan, ekonomik değerin dijital temsiline dayalı yeni bir kategoriye işaret etmektedir. İcra ve iflas hukuku bu kategoriye uyum sağladıkça, dijital varlıkların flnansman sistemindeki rolü güçlenmektedir. Hukukun gücü, yeni ekonomik gerçeklikleri tanıma ve onları sistematik ilkeler içinde konumlandırma kapasitesinden kaynaklanmaktadır. Dijital varlıklar bakımından da mesele budur. Güçlü bir teorik zemin, normatif uyum ve uygulama pratiği bir araya geldiğinde dijital ekonomi ile icra ve iflas hukuku arasında istikrarlı bir denge kurulmaktadır. Bu denge kurulduğunda dijital varlık piyasasında faaliyet gösteren aktörler için hukuki güvenlik artmakta, flnansal risk yönetilebilir hale gelmekte ve ekonomik değer üretimi sürdürülebilir bir zemine oturmaktadır. İcra ve iflas hukuku, dijital çağda da malvarlığı değerlerini koruma işlevini sürdürmektedir. Bu işlev, teknolojinin değil hukukun belirlediği ilkeler doğrultusunda şekillenmektedir. Dijital varlıkların hukuki konumu, icra ve iflas hukukunun statik değil dinamik bir disiplin olduğunu açıkça göstermektedir. Ekonomik değer biçimi değişmekte, ancak hukuki koruma ilkesi varlığını sürdürmektedir. Bu süreklilik, dijital ekonominin geleceği bakımından temel güven

Ender ERMİŞ
Çağrı Merkezleri Koçu
"Tahsilat Koçluğu" Kitabının Yazarı

GEÇMİŞ ALACAK TAHSİLATINDA PERFORMANS YÖNETİMİ VE İLETİŞİM PARADİGMASI

Hukuki Süreçlerde İnsan Faktörünün Stratejik Rolü

Türkiye'de banka ürünlerinden kaynaklanan gecikmiş alacakların tahsilatı, hukuki bilgi kadar insan davranışlarını, iletişim kalitesini ve performans yönetimini de içeren çok boyutlu bir süreçtir. Hukuk büroları, çağrı merkezleri ve collection ekipleri tarafından yürütülen bu operasyonlar; yalnızca icra ve takip mevzuatına hâkimiyetle değil, borçlu psikolojisini anlayabilen, hedef ve performans baskısını doğru yöneten, sürdürülebilir motivasyon iklimi kurabilen ekiplerle başarıya ulaşmaktadır. Bu makalede, gecikmiş alacak tahsilatında performansın neden yalnızca "hedef rakamları" üzerinden değerlendirilemeyeceği; iletişim, ikna ve koçluk temelli yönetim modellerinin hukuki tahsilat süreçlerine nasıl stratejik katkı sağladığı ele alınmaktadır.

1. Gecikmiş Alacak Tahsilatı: Hukuki Bir Süreçten Operasyonel Bir Sisteme

Türkiye'de gecikmiş alacakların tahsilatı konusunda en büyük operasyon banka kaynaklı dosyalar üzerinden yürütülmektedir. Bu dosyalar; bireysel/ticari borç ilişkileri, yasal takip süreçleri, icra işlemleri ve çoğu zaman yüksek hacimli operasyonlar anlamına gelir. Ancak sahadaki temel gerçek şudur: Aynı hukuki altyapı, aynı mevzuat ve aynı dosya türleriyle çalışan ekipler arasında ciddi performans farkları oluşabilmektedir.

Bu farkın temel nedeni, hukuki süreçlerin insan eliyle yürütülmesidir. Borçlu ile ilk temas, ödeme görüşmeleri, itirazların yönetimi, yapılandırma teklifleri ve hatta icra öncesi-sonrası iletişim; doğrudan insan davranışlarına bağlıdır. Bu nedenle gecikmiş alacak tahsilatı, salt hukuki bir mesele değil; aynı zamanda davranışsal, iletişimsel ve yönetsel bir disiplindir.

2. Performans Sorunu Nerede Başlar?

Tahsilat ekiplerinde performans düşüşü çoğu zaman şu varsayımla açıklanır:

"Dosyalar zorlaştı",

"Borçlu proflli değişti",

"Ekonomik koşullar kötüleşti".

Bu faktörler gerçektir; ancak belirleyici değildir. Asıl kırılma noktası, performansın sadece sayısal hedefler üzerinden tanımlanmasıdır. Aylık tahsilat hedefleri, ekipler üzerinde ciddi bir baskı yaratırken; bu baskı çoğu zaman iletişim kalitesini düşürmekte, temsilcileri savunmacı ve mekanik bir dile itmektedir.

Oysa araştırmalar ve sektör gözlemlerim göstermektedir ki; baskı altında çalışan tahsilat temsilcisi, borçlu ile kurduğu ilişkide daha kısa vadeli, tehdit algısı yüksek ve sürdürülebilirliği düşük bir iletişim kurmaktadır. Bu da hem tahsilat oranlarını hem de kurum itibarını zedeleyen sonuçlar doğurmaktadır.

3. İletişim ve İkna: Tahsilatın Görünmeyen Gücü

Borçlu ile yapılan her görüşme, teknik olarak bir ikna sürecidir. Ancak bu ikna, manipülasyon veya baskı ile değil; güven, netlik ve karşılıklı çıkar dengesinin kurulmasıyla mümkündür.

Etkili tahsilat iletişimi üç temel unsura dayanır:

1. **Psikolojik Güven:** Borçlu, karşısındaki temsilcinin kendisini gerçekten anladığını hissettiğinde savunma refleksi düşer.

2. **Yapısal Netlik:** Sürecin hukuki boyutları açık, sade ve tehdit içermeyen bir dille anlatıldığında belirsizlik azalır.

3. **Seçenek Algısı:** Borçluya yalnızca tek bir yol sunmak yerine, yapılandırma ve çözüm alternatifleri gösterildiğinde iş birliği artar.

Bu noktada uzun yıllar çalıştığım tahsilat sektöründeki tecrübelerim ile koçluk çalışmalarımı birleştirerek tahsilat koçluğu yaklaşımı oluşturdum. Koçluk temelli iletişim, temsilcinin hazır kalıp cümleler yerine duruma göre esneyebilen, dinlemeyi merkeze alan bir dil kullanmasını sağlar.

4. Tahsilat Koçluğu: Yeni Nesil Performans Yönetimi

Tahsilat koçluğu, klasik eğitim modellerinden farklı olarak "bilgi aktarmak" yerine davranış kazandırmayı hedefler. Bu yaklaşımda performans; yalnızca sonuçla değil, sürecin nasıl yönetildiğiyle de değerlendirilir.

Koçluk temelli performans yönetimi şu alanlarda fark yaratır:

- Temsilcinin kendi güçlü ve zayıf yönlerinin farkına varması
- Stres ve tükenmişlik riskinin azalması
- İletişim dilinin kişiselleştirilmesi
- Ekip içinde adalet ve şeffaflık algısının güçlenmesi

Bu yapı, özellikle hukuk bürolarında sıkça görülen "herkes elinden geleni yapıyor ama sonuç gelmiyor" paradoksunu çözmede etkili olmaktadır.

5. Sonuç ve Değerlendirme

Gecikmiş alacak tahsilatı, Türkiye'de hukuki altyapısı güçlü ancak insan faktörü yeterince yapılandırılmamış alanlardan biridir. Oysa performans, yalnızca dosya sayısı ve tahsilat tutarı ile değil; iletişim kalitesi, ekip psikolojisi ve yönetsel yaklaşım ile doğrudan ilişkilidir.

Tahsilat koçluğu, bu alanda hukuk ile insan davranışları arasında köprü kuran, sürdürülebilir başarıyı hedefleyen bütüncül bir model sunmaktadır. Bankalar, hukuk büroları ve flnansal kurumlar açısından geleceğin rekabet avantajı; daha sert değil, daha akıllı ve daha insani tahsilat sistemleri kurabilmekten geçmektedir.

Selçuk GÜLTEN
SÖZ SMMM A.Ş. Ekonomist

KONKORDATO YERİNE FİNANSAL YENİDEN YAPILANDIRMA TERCİHİ

Konkordato uygulaması iflas ertelemenin kaldırılmasıyla ekonomik, hukuki ve mali hayatımızda yer almıştır. Esasen konkordato talep edenler borçlu olduğu kişi veya flrmalara, iyi niyet çerçevesinde borcumu ödemek istiyorum ama bana ek süre ve/veya indirim yapar mısın demektedirler. Konkordato süreci, genel olarak hazırlık aşaması, geçici mühlet aşaması, kesin mühlet aşaması, alacaklılar kurulu toplantısı, tasdik ve ödeme şeklinde ilerlemektedir. Bu süreçte şirket faaliyetleri mahkeme ve atadığı konkordato komiserlerinin gözetiminde yürütülmektedir. Yürütülen faaliyetlerde şirketin mali yapısının güçlendirilmesine, şirketin reorganizasyonuna çalışılmaktadır.

Konkordato başvurularının içinde bulunduğumuz ekonomik ortam nedeniyle hızlanmasıyla beraber medya da konunun çok daha fazla gündeme geldiği görülmektedir. Üstelik sayıca çok az da olsa bazı flrmaların süreci suistimal ettikleri yönündeki haberler de konuya olan ilgiyi arttırmaktadır. Konkordato sürecinin hazırlık aşamalarının iyi bir muhasebe ve flnans birimi çalışması gerektirmesi, hukuki süreçlerin karmaşıklığı, başvuru sırasında bir denetim kuruluşundan makul güvence raporu istenmesi gibi güçlükleri de bulunmaktadır. Mahkeme harç ve gider avanslarının yüksekliği, bağımsız denetim raporlarının hem uzun süre gerektirmesi hem de yüksek ücretlere tabi olması, sürecin faydaları konusunda flrmaları tereddüt etmeye yönlendirmektedir. Konkordato alan flrmalardan alacağı olan flrmalar açısından ise konkordato alan flrmanın ön projesinde yer alan teklifte belirtilen bir vade veya taksit planı olsa bile alacağın ne zaman tam olarak tahsil edilebileceği hususu belirsiz kalmaktadır. Burada konkordato alan flrmaya her üç ayda bir borcun en az %10'nu kadarlık bir kısmını ödeme zorunluluğu getirilebilir, ödeme yapılmazsa da konkordato sürecinden flrmanın çıkması sağlanabilir.

Konkordato talebi ile mahkemeye başvuracak olan birinci sınıf (bilanço esasına göre) deftere tabi şahıs ve flrmaların gereklilik şartı olarak makul güvence raporu getirmesi esastır. İcra ve İflas Kanunu'nun 286'ncı maddesinde "e) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yetkilendirilen bağımsız denetim kuruluşu tarafından **Türkiye Denetim Standartlarına** göre yapılacak denetim kapsamında hazırlanan ve konkordato ön projesinde yer alan teklifln gerçekleşeceği hususunda **makul güvence veren denetim raporu** ile dayanakları" şeklinde ifade edilerek durum hükme bağlanmıştır. Kısaca makul güvence raporu mahkemeye başvuru sırasında gerekli bir evraktır. Ancak makul güvence raporu olması hâkimin mutlaka "geçici mühlet" kararı vermesi sonucunu meydana getirmez. Makul güvence raporu bir gereklilik şartı olup, yeterlilik şartı anlamı taşımamaktadır. Makul güvence raporunun olmasına uygulamada bazen fazlaca anlam yüklendiği görülmektedir. Genellikle işletmeler geçmiş üç ay içerisinde hazırlanmış mali tablolarına göre ön projelerini hazırlamaktadırlar. Hazırlanan bu ön projelerde işletmenin konkordato talep etmesinin genel ve özel nedenleri, konkordato teklifl ve mali durumunu nasıl düzelteceği, borçlulara nasıl ödeme yapacağı gibi hususlar yer almaktadır. Bu durumda makul güvence raporu

Kanun metninde "Türkiye Denetim Standartlarına" göre yapılacak denetimden bahsedilse de standartların hiç birisinde "konkordato" kelimesi dahi geçmemektedir. Türkiye Denetim Standartları konkordato kapsamında istenilen denetim için çok yetersizdir. Konkordato kapsamında yapılacak denetimler klasik veya normal denetim çalışmalarından çok farklı olmak zorundadır. Konkordato denetimlerinde borçlunun bu duruma niye geldiği, konkordato tekliflni oluşturan hesap kalemlerinin doğruluğu, borçlunun bu durumdan çıkabilmesi için gerekli ön görü, projeksiyon ve varsayımların kabul edilebilirliği çok önemlidir. Klasik veya normal denetim çalışmalarında önemli olan ise işletmenin mali tablolarında yer alan hesapların, rakamların doğruluğudur.

Konkordato makul güvence raporunun zamanlaması uygulamadan en çok soruna yol açan hususlar arasındadır. Başvuru sırasında istenen konkordato makul güvence raporları bir formalite olarak görülmekte çoğu zaman sınırlı bir "ön denetim" çalışmasının önüne geçememektedir. Üstelik konkordatoya başvuru sırasında geçmiş üç aya ait tablolar ve ön proje kullanılmakta, çoğu zaman bu tablolar bile güncelliğini kaybetmektedirler. Alınan makul güvence raporundan sonra da konkordato ön projesi sürekli olarak revize edilmekte, bir anlamda makul güvence raporu ile ön proje arasındaki illiyet bağı kopmaktadır. Yeni Cebri İcra Kanunu taslağında ise makul güvence raporlarının bütünüyle kaldırılması yerine mahkemenin atadığı konkordato komiserinin raporu 3 hafta içerisinde denetlemesi gibi bir yol önerilmektedir. Bunun yerine konkordato komiseri başvuru dosyasının 3 hafta içinde inceleyerek bağımsız denetim raporuna gerek olmaksızın bir komiser raporu hazırlayabilir. Esasen sürecin başında konkordato makul güvence raporu alınmasına bir ihtiyaç bulunmamaktadır. Mutlaka makul güvence raporu alınması isteniyorsa, bu raporun zamanlaması alacaklılar kurulu toplantısından önce, nihai veya revize edilmiş ön projeye uygun olması daha faydalı olacaktır.

Enflasyonla mücadeleye yönelik "Orta Vadeli Plan" uygulamaları kapsamında Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın politika faizlerini yükseltmesi ile flrmaların krediye ulaşma imkanları azalmıştır. Kredi kartı faizlerinin de yükselmesiyle tüketim harcamaları azalmış, ekonomide belli bir derecede de olsa durgunluk ve soğuma görülmeye başlanmıştır. Dünya'da yaşanan olayların etkisiyle jeopolitik risklerin artması, küresel tedarik zincirlerinin bozulması, savunma harcamalarına daha fazla kaynak ayrılması ihtiyacı flrmaların mali durumlarının bozulmasına da yol açmıştır. Türkiye için önemli olan inşaat ve tekstil sektörlerindeki daralma, turizm sektörü gelirleri ile giderilemeyecek bir hale ulaşmıştır. Kısaca ekonomi de iyileşme hızlanmadığı sürece Türkiye'de faaliyet gösteren flrmaların mali durumlarında bozulma, flnansal stres seviyelerinde yükselme devam edecektir.

Bu yazının konusunu mali durumu bozulan flrmaların tek seçeneğinin konkordato olmadığını, flrmaların başka seçenekleri de bulunduğunu hatırlatmaktır. Üstelik "flnansal yeniden yapılandırma" 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun geçici 32. Maddesi kapsamında yapılan düzenleme ile 2 yıl süreyle uzatılmıştır. Söz konusu 10765 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararı 25 Aralık 2025 tarihli ve 33118 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Finansal kuruluşlardan kredi çekmiş, flnansal kiralama yapmış veya başkaca flnansman ilişkilerine girmiş borçluların, flnansal zorluğa düşmelerinin çeşitli sebepleri olabilir (Sevinç; 2024:14). Konkordato talep eden flrmaların genelde özel sektöre, esnafa olan borçlarını yapılandırabildiği, büyük bir sorun olarak görmediği bilinmektedir. Ancak banka kredilerinin yapılandırılması noktasında başarılı olamayan flrmaların daha çok konkordato seçeneğini tercih ettikleri ifade edilebilir. Finansal yeniden yapılandırma sürecinde ise banka ve flnans kuruluşlarına olan borçlar yeniden düzenlenmektedir.

1. FİNANSAL YENİDEN YAPILANDIRMA

Ekonomik krizler ve bunalımlar neticesinde, flnansal sektörde ödeme güçlüğü yaşanabilmekte, sorunlu krediler artmakta; sorunlu kredilerin artması ve kredi geri ödemelerinin yapılamaması neticesinde ise, bankaların bilançoları kırılgan hale gelmektedir (Caymaz; 2021:19). Finansal yeniden yapılandırma sürecinin başlayabilmesi için alacaklı bankaların onaylanmış bir çerçeve anlaşma yapılması gerekmektedir. Firma borçlu olduğu en büyük üç bankadan birisine başvuru yapması gerekir. Bu banka veya flnans kuruluşu diğer alacaklı flnansal kuruluşlardan borç ve varsa teminat miktarlarını kendisine bildirilmesini isteyecektir. Finansal kuruluşlardan kasıt Türkiye'deki bankalar, faktöring şirketleri, flnansal kiralama şirketleri ve flnansman şirketleridir. Başvuruyu kabul eden alacaklı kuruluş, gerekli çoğunluğun sağlanması ile flnansal yeniden yapılanma sözleşmesini hazırlayacaktır. Sonuçta kredi borçlarının vadelerinin uzatılması, kredilerin yenilenmesi, hatta ilave kredi verilmesi, ana para, faiz, temerrüt faizi gibi borç bileşenlerinin birinin veya birkaçının indirilmesi gibi faydalar başvuran kuruluşa sağlanabilir.

Haklarında iflas kararı verilmemiş, çerçeve anlaşmaya imza atmış flnansal kuruluşlara borcu olan her işletme, her kuruluş flnansal yeniden yapılandırma yapabilir. Finansal yeniden yapılandırmaya başvuran kuruluşun bu süreç sonunda borçlarını ödeme kabiliyetinde olacağı hususu da ayrı bir şarttır. Yani başvuru yapılan flnansal kuruluş, işletmenin flnansal yeniden yapılandırma süreci sonucunda borçlarını ödeyebileceğine dair bir kanaat edinmelidir. Başvuru yapılan flnansal kuruluş, borçlunun kötü niyetli, bankacılık teamüllerine aykırı hareket ettiğini veya taleplerinin karşılanması mümkün olmayan içerikte olduğu kanaatinde ise gerekçeleri ile birlikte ret kararı alabilir. Alınan bu karar alacaklılar konsorsiyumu nezdinde oylamaya tabi tutulabilir.

Konkordato sürecinde olduğu gibi flnansal yeniden yapılandırma sürecinde de borçlu ek süre kazanabilir. Kredi borçlarını ödeyebilmek için süreye ihtiyacı olan işletmeler için flnansal yeniden yapılandırma çok daha az maliyetli bir yöntemdir. Üstelik flnansal yeniden yapılandırma süreçleri genelde başvuru tarihinden itibaren en geç 90 gün içerisinde sonuçlandırılmakta, konkordato sürecine göre sürelerin daha net olduğu bir durumdur. Finansal yeniden yapılandırma sözleşmesinin imzalanması sürece dahil banka ve flnans kuruluşların 2/3'ünün kabulüne ve en az iki alacaklı flnansal kuruluşun onayına tabidir.

2. FİNANSAL YENİDEN YAPILANDIRMA BAŞVURU EVRAKLARI

Konkordato sürecinde olduğu gibi flnansal yeniden yapılandırma sürecinde de başvuru evrakları önemlidir. Başvuru sürecinin flnansal ve muhasebesel alt yapısının iyi hazırlanması hukuksal süreçlerin iyi yönetilmesiyle başarılı sonuçlar elde edilmesine yol açabilmektedir. Başvuru evrakları şunlardır:

1. Borçların yeniden yapılandırılması dışında almayı öngördükleri tedbirler (kısa, orta ve uzun dönemli) ve iş planları

2. Son üç yılın vergi dairesince onaylı bilanço ve gelir tablosu ile son dönem mizanı

3. Tüm nakdi borçlarının ve Gayrinakdi risklerinin alacaklılar itibariyle dökümü ve ilgili tüm alacaklıların iletişim bilgileri,

4. Tüm menkul ve gayrimenkullerin dökümü

5. Son 2 yıl içerisinde varsa devredilen yurtiçi veya yurtdışındaki tüm gayrimenkullerin dökümü

6. Varsa yurtiçi ve yurtdışında kurulu tüm iştiraklerin dökümü

7. Leh ve aleyhte yürütülmekte olan tüm dava ve takiplerin dökümü

8. Başvuru tarihi itibariyle ortaklık yapısı.

9. TAKBİS muvafakatnameleri.

Finansal yeniden yapılandırma için öncelikle bir bilanço ve gelir tablosu hazırlanması gerekmektedir. Yeniden yapılandırma işlemlerinde bilanço birden fazla amaca hizmet etmektedir (İpekel Kayalı; 2021:80):

-Borçlunun içinde bulunduğu mali durumu tespiti,

-Borçluluk düzeyinin ve flnansal kaldıraç oranının hesaplanması,

-Likidite durumunun ölçümlenmesi,

-Borç ödeme kapasitesinin bulunması,

Yukarıda belirtilen bilgilerin çok daha fazlası işletmelerin mali tablolarından tespit edilebilmektedir. Ancak uygulamada bazı kredilerin ana para veya faiz gibi kısımlarının mali tablolarda yer almadığı veya eksik yer aldığı gibi durumlarla da karşılaşmak mümkündür. Bu durumda mali tablolardan yapılacak hesaplamalar, ulaşılacak analiz sonuçları da eksik veya hatalı olabilecektir.

3. FİNANSAL YENİDEN YAPILANDIRMA ALTERNATİF Mİ

İşletme finansal yeniden yapılandırmasını, dış ve/veya iç çevresel faktörlerin etkisiyle bağlantılı olarak, bir şirketin mali yapısında ve faaliyetlerini şekillendiren iş süreçlerinde hedeflenen bir değişiklik olarak ifade edebiliriz. İşletme yeniden yapılandırmasını, kriz olgularının üstesinden gelmek, şirketin finansal istikrarını ve rekabet gücünü artırmak amacıyla, şirketin iç organizasyonunu (yönetim yapısı, iş süreçleri, finansal politika, genel geliştirme stratejisi) değiştirmeyi hedefleyen bir süreç olarak görmek daha anlamlı olacaktır.

Konkordato sürecinde, bazen işletme yönetimlerince sadece vade kazanmak, borçları geç ödemek bir amaç olarak öne çıkarılmaktadır. Finansal yeniden yapılandırma da ise banka ve flnans kuruluşlarına olan borçlar işleme tabi tutulmaktadır. Ancak işletme yeniden yapılandırması nedenlerine dayanarak, başlıca hedefleri şu şekilde belirlenebilir:

- Operasyonel verimliliğin iyileştirilmesi;
- Mali durumun iyileştirilmesi;
- Gelirleri arttırabilmek, verimsiz gider ve maliyetleri azaltabilmek,
- Pazarda rekabet gücünü artırmak;
- Borç ödeme kapasitesini artırmak, borçluluk düzeyini azaltmak,
- Yeni pazarlara girmek;
- Likidite akışını düzenlemek, sağlıklı bütçe yapısına kavuşmak,
- Yatırım çekiciliğini artırmak,

Bu hedefler flnansal yeniden yapılandırma kapsamında değerlendirildiğinde işletmede büsbütün bir değişim ihtiyacını göstermektedir. Bir kuruluşun ödeme gücü, bir işletmenin borçlarını yerine getirme kabiliyetini yansıtan önemli bir göstergedir. Finansal anlamda bu sürecin yürütülebilmesi için aşağıdaki aşamaların gerçekleştirilmesi gerekir:

-Dış ve iç alacaklıların ve borçluların tespiti esastır: Yüksek düzeyde ödeme gücünü korumak, bir işletmenin flnansal istikrarını sağlamak, yatırımcı ve ortak güvenini güçlendirmek ve iflas riskini önlemek için önemlidir. Borcunu ve alacağını net bir şekilde bilmeyen bir işletmenin flnansal yeniden yapılandırma sürecinden başarıyla çıkması beklenemez.

-Mevcut finansal durumun analizi gereklidir: Ödeme gücünü iyileştirmenin ilk adımlarından biri, şirketin finansal durumunu analiz etmektir. Bu, likidite oranı, cari oran, gibi likidite oranları ile mali yapı oranlarının, faaliyet oranlarının, karlılık yapısının analizi gibi çeşitli finansal oranların kullanılmasını içerir. Bu göstergeler, finansal yönetimdeki zayıflıkları belirlemeye ve bunları gidermenin yollarını önermeye yardımcı olur. Sürdürülebilir bir likidite seviyesine ulaşmak için, yalnızca dış faktörlerin etkisini en aza indirmek değil, aynı zamanda şirketin iş süreçlerinin özelliklerini de dikkate almak önemlidir. Bu, dış ortamdaki değişikliklerin sürekli olarak izlenmesini ve ortaya çıkan risklere hızlı bir şekilde yanıt verilmesini gerektirir.

-Sermaye yapısının optimizasyonu esastır: Sermaye yapısı optimizasyonu, borç/öz sermaye oranına odaklanır. Yüksek borç yükü ödeme gücünü zayıflatabilir, bu nedenle iç ve dış flnansman kaynakları arasında bir denge sağlamak önemlidir. Optimizasyon yöntemleri arasında borç yeniden flnansmanı, sermaye artışı ve borca bağımlılığın azaltılması gibi önlemler yer alır.

-İşletme sermayesi yönetiminin etkinleştirilmesi gerekir: Alacaklar, stoklar ve borçlar da dahil olmak üzere işletme sermayesinin etkin yönetimi, likiditeyi artırır. Modern stok ve alacak yönetimi yöntemlerinin uygulanması, nakit devir hızını artırır. Sektöre özgü özelliklerin de dikkate alınması aynı derecede önemlidir. Üretim şirketleri genellikle yüksek sermaye harcamaları ve uzun varlık devir süreleriyle karşı karşıya kalırlar; bu da iyileştirme için özel yöntemlerin kullanılmasını gerektirir.

-Operasyonel verimliliğin iyileştirilmesi esastır: Operasyonel verimliliği artırmak, maliyetleri düşürmek ve karlılığı iyileştirmek, ödeme gücünü artırmada önemli faktörlerdir. Bu önlemler arasında üretim, pazarlama ve yönetsel süreçlerin optimize edilmesi, planlama ve bütçelemenin iyileştirilmesi yer almaktadır. İşletmenin ödeme planlarından etkin bir bütçeleme sistemine geçebilmesi beklenir.

-Finansal planlama ve nakit akışı yönetimi önemlidir: Finansal planlama ve nakit akışı kontrol sistemi oluşturmak, gelir ve giderlerin etkin yönetimini sağlayarak nakit akışı sıkıntısı riskini en aza indirir. Nakit akışı tahminleri ve riskten korunmak için flnansal araçların kullanımı, şirketin flnansal durumunun istikrara kavuşmasına katkıda bulunur. Üstelik flnansal yeniden yapılandırma süreçlerinin ön görülebilirliğini de arttırır. Borç yönetimi, bir şirketin sürdürülebilir kalkınmayı sürdürme ve güvenilir bir ortak olarak itibarını koruma yeteneğini belirleyen flnansal yönetimin temel bir amacıdır. Finansal istikrarın bir göstergesi olan likidite, bir şirketin yalnızca kısa vadeli yükümlülüklerini karşılama yeteneğini değil, aynı zamanda uzun vadeli stratejik hedeflere ulaşmak için kaynakları etkin bir şekilde kullanma yeteneğini de yansıtır.

-Finansal ve diğer borçların yeniden yapılandırılması sonuçtur: Ödeme gücü sorunlarıyla karşı karşıya kalan kuruluşlar için borç yeniden yapılandırması gerekli zamanı kazandırabilir. Bu zaman kazancı, borç yükünü azaltmak, borçların ödenmesini gerçekleştirmek ve alacaklılarla müzakere etmek için kullanılabilir. Bu süreç, flnansal riskleri azaltmaya ve ödeme gücünü artırmaya olanak tanır. Kuruluşlar, likiditeyi sürdürmek için iç kaynakları yetersiz kaldığında, hisse senedi ihraçları, tahvil ihraçları veya banka kredileri gibi ek dış finansman yollarına başvurabilirler. Ancak, artan borçla ilişkili riskleri göz önünde bulundurmak önemlidir.

SONUÇ

Finansal yönetimin dijitalleşmesi, likiditenin artırılması için yeni ufuklar açmaktadır. Modern şirketler, borç yönetimini optimize etmek için yapay zekâ tabanlı yazılım çözümlerini aktif olarak uygulamaktadır. Bu tür sistemler, büyük veri hacimlerini gerçek zamanlı olarak işleyebilir, temel riskleri belirleyebilir ve en iyi azaltma senaryolarını önerebilir. En umut vadeden alanlardan biri, nakit akışı tahmininde makine öğrenimi algoritmalarının kullanımıdır. Bu algoritmalar, geçmiş verileri, mevcut flnansal göstergeleri, makroekonomik koşulları ve sektör trendlerini dikkate alabilir. Bu, tahmin doğruluğunu önemli ölçüde artırır ve şirketlerin potansiyel flnansal zorluklara önceden hazırlanmalarını sağlar.

Her işletmenin kendisine özgü bir yapısı söz konusudur. Bir işletme için konkordato önemli bir seçenek iken diğeri için flnansal yeniden yapılandırma daha faydalı olabilir. Özellikle borcunun önemli bir kısmı banka ve flnans kuruluşlarına olan işletmeler için flnansal yeniden yapılandırma çok önemli imkanlar sağlayabilmektedir. Yeni ekonomik gerçeklere hızla uyum sağlayan ve gelişmiş teknolojileri uygulayan şirketler, flnansal performanslarını önemli ölçüde iyileştirebilecek, riskleri en aza indirebilecek ve piyasadaki rekabetçi konumlarını güçlendirebileceklerdir. Kısa vadeli flnansal borçların yapılandırılması işletmelere sadece flnansal değil tüm süreçlerini yeniden yapılandırma imkânı sağlayabilir.

İşletmelerin finansal yeniden yapılandırma tercihleri ile konkordato başvurusu tercihleri arasında SWOT analizi yapmaları tavsiye edilebilir. Her iki yönteminde işletme özelinde zayıf ve güçlü yönleri, avantaj ve dezavantajları değerlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

CAYMAZ, Neşe (2021); Finansal Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması, Birinci Baskı, Seçkin Kitabevi, Ankara.

İPEKEL KAYALI, Ferna (2021); "Yeniden Yapılandırma İşlemlerinde Ara Bilanço Düzenleme Yükümlülüğüne İlişkin Bazı Tespit ve Öneriler", İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 6, sy. 10 (Mart 2021): 77-96.

SEVİNÇ, Ali Batuhan (2024); Finansal Yeniden Yapılandırma Sözleşmeleri, Birinci Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.

Hüdai BAL
Bağımsız Denetçi / SMMM
Alinda Bağımsız Denetim Danışmanlık A.Ş.
Kurucu ortak, Sorumlu Denetçi

MÜHLET SÜRESİNDE VE KONKORDATO PROJESİNİN TASDİKİ SONRASINDA BORÇLANMA YASAĞI

Konkordato kurumu, borçlunun faaliyetlerini sürdürmesini ve alacaklıların tatminini birlikte amaçlayan, iflasın önlenmesine yönelik bir yeniden yapılandırma yoludur. 7101 sayılı Kanun ile revize edilen İcra ve İflas Kanunu hükümleri çerçevesinde, konkordato mühleti boyunca borçlunun malvarlığı üzerinde birtakım sınırlamalar öngörülmüştür. Bu sınırlamalardan en önemlisi, İİK m. 297 hükmüyle düzenlenen "borçlanma yasağı"dır.

- **İİK m. 297 – Borçlanma Yasağı**

İİK m. 297 uyarınca, mühlet kararı verilmesiyle birlikte borçlunun olağan işlerin dışında borç altına girmesi, taşınmazlarını ve işletmenin devamlı tesisatını devretmesi veya rehin etmesi, ayrıca ivazsız tasarruflarda bulunması yasaklanmıştır. Bu sınırlamaların amacı, alacaklıların menfaatlerini korumak ve borçlunun malvarlığının aşırı yükümlülük altına girmesini engellemektir.

Ancak bu yasak, yalnızca mühlet dönemiyle sınırlıdır. Borçlu, komiserin gözetimi altında ticari faaliyetlerini sürdürmeye devam eder. Olağan faaliyetlerin gerektirdiği hallerde, hatta işletmenin devamlılığı için zorunlu olduğunda, borçlanma mümkündür. Örneğin hammadde tedariki, işçilik giderleri, enerji veya kira gibi kalemler bu kapsamda değerlendirilmektedir.

İİK m. 297/II'deki sınırlamalar sebebiyle mahkemenin izni ve komiserin denetimi altında gerçekleştirilebilir. Bu şekilde doğan borçlar "mühlet borcu" niteliği taşıdığından, konkordato tasdik edilse dahi öncelikli şekilde ödenir.

Konkordato mühleti süresince borçlanma yasağı, İİK m. 297 uyarınca borçlunun olağan faaliyetlerin ötesine geçen ve alacaklıların menfaatlerini zedeleyebilecek işlemleri hedeflemektedir.

Konkordato projesinin tasdiki sonrasında ise borçlanma yasağı ortadan kalkar. İİK m. 297'deki sınırlamalar yalnızca mühlet dönemiyle sınırlıdır.

Sonuç olarak, hem mühlet süresinde işletmenin devamlılığı için yapılan zorunlu borçlanmaların hem konkordatonun uygulanabilirliği sağlanacak hem de alacaklıların menfaatleri korunacaktır.

Saygılarımla,

I. Komisyonun Amacı, Vizyonu ve Misyonu

İcra, İflas, Konkordato ile Bankacılık ve Finans Komisyonu; icra, iflas, konkordato ile bankacılık ve flnans hukuku alanlarında çalışan meslektaşların mesleki bilgi ve uygulama becerilerini geliştirmek, bu alanlarda ortaya çıkan güncel sorunlara çözüm üretmek ve baromuz bünyesinde kalıcı, kurumsal bir uzmanlık altyapısı oluşturmak amacıyla faaliyet göstermektedir.

Komisyonun vizyonu, söz konusu alanlarda baromuzu hem uygulama hem de akademik üretim bakımından referans alınan bir konuma taşımaktır. Misyonu ise düzenli, planlı ve sürdürülebilir çalışmalar yoluyla meslektaşlara nitelikli ve somut katkı sunmaktır.

II. Gerçekleştirilen Çalışmalar

Komisyonumuz, geçtiğimiz bir yıl boyunca her ayın ilk çarşambası olmak üzere düzenli toplantılar gerçekleştirmiş, toplantılar belirlenen takvim doğrultusunda aksatılmadan yürütülmüştür. Bu süreklilik sayesinde komisyon üyeleri arasında güçlü bir iletişim ve ortak çalışma kültürü tesis edilmiştir.

Yılın ilk döneminde, Temmuz ayına kadar, toplantılar önceden belirlenen gündemler doğrultusunda yürütülmüş; bu süreçte komisyon üyeleri birbirini tanımış, çalışma alanına ilişkin temel sorun başlıkları tespit edilmiş ve ortak bir yol haritası oluşturulmuştur.

Temmuz ayından itibaren ise komisyon faaliyetleri belirlenen taslak çalışma üzerine yoğunlaşmıştır. Bu kapsamda;

- Taslağın geliştirilmesi amacıyla eğitimler düzenlenmiş,
- Taslakla bağlantılı panel ve etkinliklere katılım sağlanmış,
- Meslektaşların görüş ve ihtiyaçlarını tespit etmek üzere anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

Yıl sonunda, komisyon çalışmaları kapsamında alanında yetkin ve saygın isimlerden makaleler temin edilmiş, bu makaleler komisyonumuz adına çıkarılan bülten/dergiyayını için değerlendirilmiştir. Böylece komisyon faaliyetleri, kalıcı akademik ve kurumsal çıktılarla desteklenmiştir.

III. Önümüzdeki Dönem Çalışma Programı

Önümüzdeki dönemde komisyonumuz, oluşturulan altyapı ve taslak çalışmalar temelinde daha ileri düzeyde ve çıktı odaklı bir çalışma programı yürütmeyi hedeflemektedir.

Bu kapsamda;

Komisyon tarafından hazırlanan taslak çalışma ile ilgili olarak Baro Başkanımızla yapılan görüşmelerde ele alınan başlıklar doğrultusunda ilerlenmesi; bu çerçevede ,

- Bakanlık ile yapılması planlanan zirve programının konu başlıkları ve eğitimcilerinin belirlenmesi,
- Komisyon adına çıkarılan bülten yayını kapsamında kaleme alınan makalelerin baro yönetimine sunulması ve bu yayın faaliyetinin sürdürülebilir bir kurumsal yapıya kavuşturulması,
- "Hukuk Atölyesi" başlığı altında bir eğitim programı düzenlenmesi; bu program kapsamında eğitim başlıklarının ve eğitimcilerin belirlenmesi ile Finans Merkezi ile iş birliği imkânlarının hukuki boyutlarıyla incelenmesi,
- Bakanlığa sunulmak üzere, Avukatlık Kanunu'nun ilgili maddesine ilişkin uygulamada karşılaşılan sorunları ve çözüm önerilerini içeren bir çalışma taslağının hazırlanması,
- Katılım Bankacılığı ve İslami Finans alanında eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi, bu eğitimlere paralel olarak akademik bir çalışma hazırlanması ve hâlihazırda taslak aşamasında bulunan, henüz sunulmamış iki ayrı kanun taslağının komisyon bünyesinde değerlendirilerek Bakanlığa sunulması planlanmaktadır.

III. Genel Değerlendirme

Komisyonumuz, geçtiğimiz dönemde düzenli ve planlı bir çalışma disiplini ortaya koymuş; eğitim, taslak hazırlığı, veri toplama ve yayın faaliyetleriyle baromuz bünyesinde güçlü bir kurumsal birikim oluşturmuştur. Önümüzdeki dönemde de bu birikimin mevzuat çalışmaları, akademik üretim ve kurumsal iş birlikleriyle geliştirilerek baromuza ve meslektaşlarımıza somut katkı sunması hedeflenmektedir.

Saygılarımla ,

İcra İflas Konkordato ile Bankacılık ve Finans Komisyonu Başkanı
Av. Senay TÜRK

İcra, İflas, Konkordato ile Bankacılık ve Finans Komisyonu Faaliyet Değerlendirmesi ve Çalışma Programı

I. Komisyonun Amacı, Vizyonu ve Misyonu

İcra, İflas, Konkordato ile Bankacılık ve Finans Komisyonu; icra, iflas, konkordato ile bankacılık ve flnans hukuku alanlarında çalışan meslektaşların mesleki bilgi ve uygulama becerilerini geliştirmek, bu alanlarda ortaya çıkan güncel sorunlara çözüm üretmek ve baromuz bünyesinde kalıcı, kurumsal bir uzmanlık altyapısı oluşturmak amacıyla faaliyet göstermektedir.

Komisyonun vizyonu, söz konusu alanlarda baromuzu hem uygulama hem de akademik üretim bakımından referans alınan bir konuma taşımaktır. Misyonu ise düzenli, planlı ve sürdürülebilir çalışmalar yoluyla meslektaşlara nitelikli ve somut katkı sunmaktır.

II. Gerçekleştirilen Çalışmalar

Komisyonumuz, geçtiğimiz bir yıl boyunca her ayın ilk çarşambası olmak üzere düzenli toplantılar gerçekleştirmiş, toplantılar belirlenen takvim doğrultusunda aksatılmadan yürütülmüştür. Bu süreklilik sayesinde komisyon üyeleri arasında güçlü bir iletişim ve ortak çalışma kültürü tesis edilmiştir.

Yılın ilk döneminde, Temmuz ayına kadar, toplantılar önceden belirlenen gündemler doğrultusunda yürütülmüş; bu süreçte komisyon üyeleri birbirini tanımış, çalışma alanına ilişkin temel sorun başlıkları tespit edilmiş ve ortak bir yol haritası oluşturulmuştur.

Temmuz ayından itibaren ise komisyon faaliyetleri belirlenen taslak çalışma üzerine yoğunlaşmıştır. Bu kapsamda;

• Taslağın geliştirilmesi amacıyla eğitimler düzenlenmiş,

• Taslakla bağlantılı panel ve etkinliklere katılım sağlanmış,

• Meslektaşların görüş ve ihtiyaçlarını tespit etmek üzere anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

Yıl sonunda, komisyon çalışmaları kapsamında alanında yetkin ve saygın isimlerden makaleler temin edilmiş, bu makaleler komisyonumuz adına çıkarılan bülten/dergi yayını için değerlendirilmiştir. Böylece komisyon faaliyetleri, kalıcı akademik ve kurumsal çıktılarla desteklenmiştir.

III. Önümüzdeki Dönem Çalışma Programı

Önümüzdeki dönemde komisyonumuz, oluşturulan altyapı ve taslak çalışmalar temelinde daha ileri düzeyde ve çıktı odaklı bir çalışma programı yürütmeyi hedeflemektedir.

Bu kapsamda;

Komisyon tarafından hazırlanan taslak çalışma ile ilgili olarak Baro Başkanımızla yapılan görüşmelerde ele alınan başlıklar doğrultusunda ilerlenmesi; bu çerçevede ,

– Bakanlık ile yapılması planlanan zirve programının konu başlıkları ve eğitimcilerinin belirlenmesi,

– Komisyon adına çıkarılan bülten yayınıkapsamında kaleme alınan makalelerin baro yönetimine sunulması ve bu yayın faaliyetinin sürdürülebilir bir kurumsal yapıya kavuşturulması,

– “Hukuk Atölyesi” başlığı altında bir eğitim programı düzenlenmesi; bu program kapsamında eğitim başlıklarının ve eğitimcilerin belirlenmesi ile Finans Merkezi ile iş birliği imkânlarının hukuki boyutlarıyla incelenmesi,

– Bakanlığa sunulmak üzere, Avukatlık Kanunu’nun ilgili maddesine ilişkin uygulamada karşılaşılan sorunları ve çözüm önerilerini içeren bir çalışma taslağının hazırlanması,

– Katılım Bankacılığı ve İslami Finans alanında eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi, bu eğitimlere paralel olarak akademik bir çalışma hazırlanması ve hâlihazırda taslak aşamasında bulunan, henüz sunulmamış iki ayrı kanun taslağının komisyon bünyesinde değerlendirilerek Bakanlığa sunulması planlanmaktadır.

III. Genel Değerlendirme

Komisyonumuz, geçtiğimiz dönemde düzenli ve planlı bir çalışma disiplini ortaya

koymuş; eğitim, taslak hazırlığı, veri toplama ve yayın faaliyetleriyle baromuz bünyesinde güçlü bir kurumsal birikim oluşturmuştur. Önümüzdeki dönemde de bu birikimin mevzuat çalışmaları, akademik üretim ve kurumsal iş birlikleriyle geliştirilerek baromuza ve meslektaşlarımıza somut katkı sunması hedeflenmektedir.

Saygılarımla ,

Icra İflas Konkordato ile Bankacılık ve Finans Komisyonu Başkanı

Av. Senay TÜRK

30 Aralık 2024 Tarihli Baro Başkanımız Sayın Av. Yasin Şamlı’ya Komisyon Ziyaretimiz

20 Aralık 2024 Tarihli İcra İflas Konkordatoile Bankacılıkve Finans Komisyonu üyelerimiz ile İstanbul Anadolu Adalet Komisyon Başkanı Ahmet Kaya’ya ziyaretimiz

04 Aralık 2024 Tarihli İstanbul 2 Nolu Baro Yönetim Kurulu Üyesi Av. Fatma Koç’un katılımı ve önderliğinde Baro merkezinde İlk Komisyon Toplantımız

21 Ağustos 2025 Tarihli Cebri İcra Kanun Taslağı İlk Değerlendirme Toplantımız

26 Eylül 2025 Tarihli Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi Başkanı Sayın Dr. İlhan DİNÇ ’in sunumlarıyla “Mevcut İcra ve İflas Kanunu ile Cebri İcra Kanun Taslağı Karşılaştırmalı Olarak Yabancı Para Alacağı Takip Süreci” konulu çevrimi-çi gerçekleştirilen İlk Komisyon Eğitimimiz

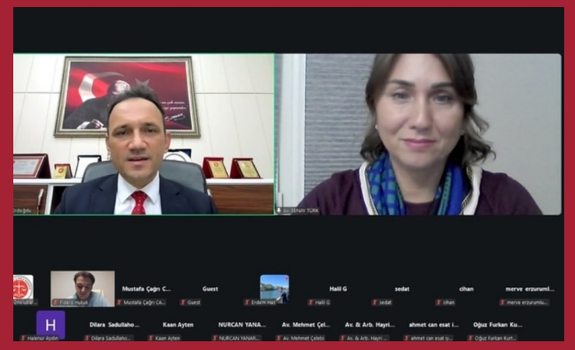

10 Ekim 2025 Tarihli Balıkesir Vergi Mahkemesi Başkanı Sayın Volkan Erdoğdu’nun sunumlarıyla “Vergi Borcundan Dolayı Hali-ne Münasip Evin Haczedilmezliği” konulu çevrimiçi gerçekleştirilen komisyon eğitimimiz

27 Ekim 2025 Tarihli Bağımsız Denetçi/ SMMM ve Konkordato Komiseri Sayın Hüdai Bal'ın sunumlarıyla " Mühlet süresinde ve konkordato projesinin tasdiki sonrasında borçlanma yasağı konulu çevrimiçi gerçekleştirilen komisyon eğitimimiz

04 Kasım 2025 Tarihli Ankara Batı Asliye Ticaret Mahkemesi Hakimi Sayin Yusuf Demirci'nin sunumlarıyla " Mevcut Icra ve Iflas Kanunu ile Cebri Icra Kanunu Taslağı Karşılaştırmalı Konkordato" konulu çevrimiçi gerçekleştirilen komisyon eğitimimiz

15 Ocak 2026 tarihli Baro Başkanımız Av. Yasin Şam'lı ile Komisyonumuzun mevcut çalışmaları ile gelecek dönem hedeflerinin ele alındığı durum değerlendirme toplantımız

12 Şubat 2026 Tarihli 2025 yılının değerlendirildiği ; 2026 Yılı İlk Komisyon Toplantımız

İcra, İflas ve Finans Dergisi

14 Ocak 2026 Tarihli KADEM Genel Müdürü Sayın Emine Yürükoğulları Kork ile KADEM Basın Medya ve İletişim Kurulu Başkanı Sayın Semanur Sönmez Yaman Ziyaretimiz

14 Ocak 2026 Tarihli Türkiye Varlık Fonu Istanbul Finans Merkezi Hukuk ve Kamu İşleri Direktörü Sayın Av. Hasan Ali Kulak Ziyaretimiz

31 Aralık 2025 Tarihli BDDK Başkan Yardımcısı Sayın Yavuz Yumrukuz Ziyaretimiz

İstanbul Anadolu Adliyesi İcra Daireleri Başmüdürü Sayın İsmail Yazar Ziyaretimiz

03 Mart 2026 Tarihli İstanbul 2 Nolu Barosu İftar programı Sayın Şeyma Doğucu ile

03 Mart 2026 Tarihli İstanbul 2 Nolu Barosu İftar programı KADEM Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Avukat Canan Sarı ve TMSF Gayrimenkul Değerleme Uzmanı ; Bilirkişi ve Aktüerya Uzmanı Sayın Pelin Yıldırımer Lale ile

!art 2026 Tarihli Hukukçular Derneği İftar ramında Baro Başkanımız Sayın Avukat Yasin ı ve AK Parti Denizli Milletvekili , TBMM asa Komisyonu Üyesi Sayın at Cahit Özkan ile

18 Mart 2026 Tarihli OYBİRLİĞİ İftar Programında Baromuz Kurucularından Sayın avukat Sami Türker ve Komisyon Üyelerimiz ile

İSTANBUL 2 NOLU BAROSU

2024 - 2026 MALİ TABLO

İSTANBUL 2 NOLU BAROSU 31.08.2026 TARİHLİ BİLANÇOSU

HESAP KODU	HESAP ADI	AKTİF (VARLIKLAR)	PASİF (KAYNAKLAR)
102	BANKALAR	14.145.534,19	
108	DİĞER HAZIR DEĞERLER	106.195,27	
132	İŞTİRAKLERDEN ALACAKLAR	2.323.937,09	
159	VERİLEN AVANSLAR	213.458,34	
245	BAĞLI ORTAKLIKLARIMIZ	30.000,00	
254	TAŞITLAR	415.000,00	
255	BARO DEMİRBAŞLAR	934.334,11	
320	SATICILAR		889.310,16
329	DİĞER ALACAKLAR		63.587,84
335	PERSONELE BORÇLAR		1.476.093,82
336	DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR		140.947,55
360	ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR		810.459,91
361	ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ		678.747,02
369	ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER		2.822,00
570	GEÇMİŞ DÖNEM GELİR FAZLALIĞI		362.071,86
590	CARİ DÖNEM GELİR FAZLALIĞI		22.239.471,08
580	GEÇMİŞ DÖNEM GİDER FAZLALIĞI	8.495.052,24	
	TOPLAM	**26.663.511,24**	**26.663.511,24**

İSTANBUL 2 NOLU BAROSU 01.10.2024-31.08.2026 DÖNEMİ GELİR TABLOSU

GELİRLER			
BARO GELİRLERİ			109.670.642,93
ÜYELİK AİDAT GELİRİ	8.242.190,28		
ŞİKAYET GELİRİ	335.520,00		
DUHULİYE VE SAİR HİZMET GELİRİ	1.128.417,32		
GENEL KURUL CEZA GELİR	31.544,57		
GECİKME ZAMMI GENEL KURUL	506.177,02		
TBB RUHSAT KESENEK GELİRİ	54.402,47		
TBB PUL GELİRLERİ	24.731.714,35		
CMK GELİRİ	15.512.207,56		
ADLİ YARDIM GELİRİ	50.425.572,37		
DİĞER GELİR (BAĞIŞLAR)	4.711.548,81		
DİĞER OLAĞAN GELİR KAR	2.032.200,00		
ADLİ YARDIM AVUKAT GELİRİ	279.280,74		
FON GELİRLERİ	1.740.305,30		
AİDAT İADELERİ		37.994,02	
DİĞER OLAĞAN DIŞI GİDER		22.443,84	
TOPLAM	**109.731.080,79**	**60.437,86**	**109.670.642,93**

İSTANBUL 2 NOLU BAROSU 01.10.2024-31.08.2026 DÖNEMİ BARO GİDERLERİ

BARO GİDERLERİ		28.318.681,54
740.01-YÖNETİM KURULU GİDERLERİ		**1.242.460,86**
Ulaşım Giderleri	9.361,64	
Konaklama Gideri	83.047,46	
Yemek Giderleri	277.547,96	
Çiçek Giderleri	169.520,00	
Organizasyon Gideri	701.814,40	
Diğer Giderler	1.169,40	
740.03-PERSONEL GİDERLERİ		**4.762.642,30**
Personel Maaş Gideri	3.008.375,72	
Personel Mesai Gideri	271.487,76	
Personel Yol Gideri	141.119,10	
Personel Kıdem Tazminatı	333.288,96	
Personel İşveren payları	703.596,76	
Personel Diğer Ücret Giderleri	304.774,00	
740.04-KİRA GİDERİ		**8.696.254,07**
Merkez Kira Gideri	8.392.573,00	
Vakıflar Kira Gideri	303.681,07	
740.05-DIŞARIDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER		**6.915.109,80**
Basılı ve Evrak Matbaa Gideri	2.209.020,33	
Bİlişim Gideri	1.345.823,09	
Güvenlik Gideri	897.285,45	
Noterlik Gideri	49.033,08	
Şehiriçi Ulaşım Gideri	146.269,51	
Temizlik Çevra Bahçe Bakım Gideri	846.790,21	
Bakım Onarım Tadilat Gideri	190.119,90	
Teknik Servis Gideri	104.829,57	
Reklam Hizmet Gideri	684.000,00	
İş Sağlığı Gücevnliği Gideri	14.076,00	
Diğer Giderler	427.862,66	
740.06-BÜRO GİDERLERİ		**2.712.529,75**
Kırtasiye-Bilgisayar Sarf Malzeme Gideri	406.805,39	
Temizlik Gideri	300.614,40	
Bakım Onarım Tadilat Gideri	79.848,38	
Mutfak Çay Ocağı Gideri	158.141,52	
Yemek Gideri	1.087.050,00	
E imza Gideri	22.850,00	
Gıda Harcamaları	657.220,06	
740.07-ELEKTRİK SU GAZ VE HABERLEŞME GİDERİ		**1.535.669,96**
Elektrik Gideri	599.431,99	
Doğalgaz Gideri	357.920,97	
Su gideri	10.928,65	
Telefon Gideri	225.397,15	
İnternet Gideri	235.152,53	
Gsm Gideri	14.266,90	
Posta Gideri	74.965,52	
Kargo Gideri	17.606,25	
740.08-ÇEŞİTLİ GİDERLER		**1.025.692,06**
Araç Giderleri	1.025.692,06	
740.09 VERGİ RESİM VE HARÇLAR		**1.201.944,79**
Yargılama Giderleri	13.376,04	
Damga Vergisi Giderleri	23.810,11	
Motorlu Taşıtlar Vergisi	23.464,00	
Trafik Cezaları	85.442,46	
SGK GECİKME ZAMMI	133.729,76	
VERGİ GECİKME ZAMMI	865.945,57	
Gecikme faizi	43.463,86	
Eğitim Gideri	12.712,99	
780.01 FİNANSMAN GİDERLERİ		**226.377,95**
Pos Komisyon Yazılım Donanım giderleri	100.761,24	
Fon Gelir Tahakkuku Stopaj Gideri	125.616,71	

İSTANBUL 2 NOLU BAROSU 01.10.2024-31.08.2026 DÖNEMİ ADLİ YARDIM GİDERLERİ

ADLİ YARDIM GİDERLERİ		**36.712.482,10**
740.01-YÖNETİM KURULU GİDERLERİ		**59.730,00**
Konaklama Gideri	29.950,00	
Yemek Giderleri	8.530,00	
Çiçek Giderleri	21.250,00	
740.03-PERSONEL GİDERLERİ		**19.178.004,15**
Personel Maaş Gideri	13.015.852,18	
Personel Mesai Gideri	1.056.139,91	
Personel Yol Gideri	970.359,83	
Personel Kıdem Tazminatı	803.997,61	
Personel İhbar Tazminatı	31.187,19	
Personel İşveren payları	3.266.408,65	
Personel Diğer Ücret Giderleri	34.058,78	
740.04-KİRA GİDERİ		**6.165.146,00**
Merkez Kira Gideri	6.124.000,00	
Vakıflar Kira Gideri	41.146,00	
740.05-DIŞARIDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER		**1.700.705,32**
Basılı ve Evrak Matbaa Gideri	105.510,00	
Bilişim Gideri	295.784,54	
Güvenlik Gideri	302.400,00	
Noterlik Gideri	4.325,66	
Şehiriçi Ulaşım Gideri	38.639,51	
Temizlik Çevra Bahçe Bakım Gideri	215.614,93	
Bakım Onarım Tadilat Gideri	17.099,60	
Teknik Servis Gideri	299.896,39	
Ajans ve Sosyal Medya Gideri	322.000,00	
Diğer Giderler	99.434,69	
740.06-BÜRO GİDERLERİ		**2.157.668,67**
Kırtasiye-Bilgisayar Sarf Malzeme Gideri	42.606,20	
Temizlik Gideri	23.539,80	
Yemek Gideri	1.811.807,00	
Gıda Harcamaları	279.715,67	
740.07-ELEKTRİK SU GAZ VE HABERLEŞME GİDERİ		**59.758,97**
Elektrik Gideri	9.242,28	
Telefon Gideri	13.831,00	
İnternet Gideri	20.606,37	
Posta Gideri	12.427,40	
Kargo Gideri	3.651,92	
740.08-ÇEŞİTLİ GİDERLER		**208.015,14**
Araç Giderleri	208.015,14	
740.09 VERGİ RESİM VE HARÇLAR		**2.681.812,22**
YargıLama Giderleri	44.742,45	
Motorlu Taşıtlar Vergisi	665,00	
Damga Vergisi Giderleri	19.740,45	
SGK gecikme zammı	881.230,30	
VERGİ gecikme zammı	1.680.769,48	
Eğitim Gideri	9.664,54	
Arabuluculuk Hizmet Gideri	45.000,00	
740.10 ADLİ YARDIM AVUKAT GİDERLERİ	**3.839.782,80**	**4.354.190,52**
Adli Yardım Avukat Stopaj Gideri	514.407,72	
780.01 FİNANSMAN GİDERLERİ	**147.451,11**	**147.451,11**

İSTANBUL 2 NOLU BAROSU 01.10.2024-31.08.2026 DÖNEMİ CMK GİDERLERİ

CMK GİDERLERİ		**22.400.308,20**
740.01-YÖNETİM KURULU GİDERLERİ		**58.043,00**
Ulaşım Giderleri	2.805,00	
Konaklam Gideri	13.128,00	
Çiçek Giderleri	42.110,00	
740.03-PERSONEL GİDERLERİ		**18.493.803,48**
Personel Maaş Gideri	13.139.167,28	
Personel Mesai Gideri	962.666,17	
Personel Yol Gideri	663.812,88	
Personel Kıdem Tazminatı	579.072,11	
Personel İhbar Tazminatı	116.440,34	
Personel İşveren payları	3.002.907,70	
Personel Diğer Ücret Giderleri	29.737,00	
740.04-KİRA GİDERİ		**830.573,00**
Merkez Kira Gideri	810.000,00	
Vakıflar Kira Gideri	20.573,00	
740.05-DIŞARIDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER		**578.223,08**
Basılı ve Evrak Matbaa Gideri	90.122,40	
Bilişim Gideri	94.108,54	
Noterlik Gideri	5.966,01	
Şehiriçi Ulaşım Gideri	63.917,08	
Bakım Onarım Tadilat Gideri	10.000,00	
Teknik Servis Gideri	12.705,00	
Ajans ve Sosyal Medya Gideri	77.000,00	
Diğer Giderler	224.404,05	
740.06-BÜRO GİDERLERİ		**1.511.713,42**
Kırtasiye-Bilgisayar Sarf Malzeme Gideri	144.955,47	
Temizlik Gideri	53.332,00	
Yemek Giderleri	1.061.012,50	
Bakım Onarım Tadilat Gideri	3.000,00	
E imza Gideri	6.799,00	
Gıda Harcamaları	242.614,45	
740.07-ELEKTRİK SU GAZ VE HABERLEŞME GİDERİ		**30.520,06**
İnternet Gideri	3.813,75	
Gsm Gideri	813,90	
Posta Gideri	22.158,00	
Kargo Gideri	3.734,41	
740.08-ÇEŞİTLİ GİDERLER		118.183,75
Araç Giderleri	118.183,75	
740.09 VERGİ RESİM VE HARÇLAR		747.762,79
Yargılama Giderleri	43.487,18	
Damga Vergisi Giderleri	15.498,34	
VERGİ Gecikme Zammı	658.247,27	
Eğitim Gideri	23.000,00	
Arabuluculuk Hizmet Gideri	7.530,00	
780.01 FİNANSMAN GİDERLERİ	**31.485,62**	**31.485,62**

İSTANBUL 2 NOLU BAROSU

WWW.ISTANBUL2NOLUBAROSU.ORG.TR

İSTANBUL 2 NOLU BAROSU - MERKEZ

Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay Caddesi No:31 Altunizade - Üsküdar - İstanbul
Tel: 0216 722 66 00 - Faks: 0216 722 66 10 - info@istanbul2nolubarosu.org.tr

İSTANBUL 2 NOLU BAROSU - BAKIRKÖY

Osmaniye Mahallesi İsmail Erez Bulvarı No 14 Bakırköy Adliyesi
6. Kat 5. Blok 667-668 Bakırköy - İstanbul - Telefon: 0212 414 54 00

İSTANBUL 2 NOLU BAROSU - KARTAL

Cevizli, Cevizli Mah E-5 Güney, E-5 Yanyol No:5, 34865, 34865 Kartal - İstanbul
Telefon: 0216 303 33 33

İSTANBUL 2 NOLU BAROSU - ŞİŞLİ

Merkez Mahallesi Abide-i Hürriyet Caddesi 223/1 İstanbul Adalet Sarayı
K1 A1-104 Çağlayan - Şişli - İstanbul / Telefon: 0212 240 00 50

www.istanbul2nolubarosu.org.tr